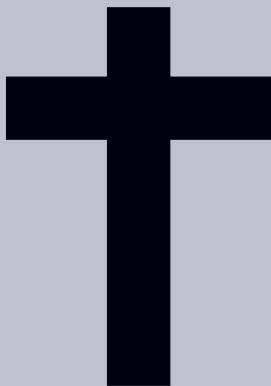

Ndəshigu'yar Fodəu
Ənga Thlər Cama'yar

The New Testament in the Marghi South language of Nigeria:
Ndəshigu'yar Fodəu Ənga Thlər Cama'yar

Ndəshigu'yar Fodəu Ənga Thlər Cama'yar

The New Testament in the Marghi South language of Nigeria: Ndəshigu'yar Fodəu Ənga Thlər Cama'yar

copyright © 2024 The Seed Company

Language: (Marghi South)

Contributor: Initiative for the Translation and Development of African Languages

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 May 2025 from source files dated 13 May 2025

63471087-0de7-5f4b-aa1f-ca2e66571a95

Contents

Matiwu	1
LUKA	67
Yahwana	140
Kwaranthli Nə	
Tanggərma	192
Kwaranthli Nə	
Məthləu	220
Galatiya	238
Afisa	248
Fəlipi	258
Kolosi	265
Tasalonika Nə	
Tanggərma	272
Tasalonika Nə	
Məthləu	278
Timathlawusu	
Nə Tanggərma	282
Timathlawusu	
Nə Məthləu	290
Tayitusu	296
Fəlimonu	300
Ibrani	302
Jamisu	323
Biturusu Nə	
Tanggərma	330
Biturusu Nə	
Məthləu	339
Yahwana Nə	
Tanggərma	344
Yahwana Nə	
Məthləkura Nyi	351
Yahwana Nə	
Makərkura Nyi	352
Jiwudə	353
Mətakər Yahwana	355

Ndəshigu Sara Wu Tsa Matiwu

Culi Kəra Yesu Biya Sara
Gwa
(Luka 3:23-38)

¹ Ləkakadə tsətsəfə ar kəra
Yesu Kərsiti zər Dawuda, kəra
tsu zər Ibrahimu ngau.

² Ibrahimu ngə yabiya
Ishaku,
kə Ishaku yabiya
Yakubu,
kə Yakubu yabiya
Yahuda ənga zamə
nyi'yar.

³ Yahuda tsu ngə yabiya
Parisu ənga Zara, kəra
mər nda ngə Tamaru.

Parisu ngə yabiya
Hesaruna,
kə Hesaruna yabiya
Aramu,

⁴ kə Aramu yabiya Ami-
nadaḅəu,

kə Aminadaḅəu yabiya
Nashanu,

kə Nashanu yabiya
Salmonu.

⁵ Salmonu ngə yabiya
Bu'aza, kəra mən̄yi ngə
Rahapəu.

Bu'aza ngə yabiya Obida,
kəra mən̄yi ngə Ruthlu.

Obida ngə yabiya Jesi,

⁶ ənga Jesi ngə yabiya təl
Dawuda.

Dawuda ngə yabiya
Solomanu, kəra mən̄yi
dədəmə mala Yuraya
ngau.

⁷ Solomanu ngə yabiya
Rahubwamu,

kə Rahubwamu yabiya
Abijanu,

kə Abijanu yabiya Asa,

⁸ kə Asa yabiya Jah-
washafatu,

kə Jahwashafatu yabiya
Jahwaramu,

kə Jahwaramu yabiya
Uziya.

⁹ Uziya ngə yabiya Joth-
lamu,

kə Jothlamu yabiya
Ahazu,

kə Ahazu yabiya
Hezikaya,

¹⁰ kə Hezikaya yabiya
Manasa,

kə Manasa yabiya
Amonu,

kə Amonu yabiya Josaya,

¹¹ ənga Josaya ngə yabiya
Jakoniya ənga zamə

nyi'yar. Ar pəci kəra n̄i
fa'ar nda a vu mafakur
a vu 'yi'yir Babilanu.

¹² Ayukudə n̄i fa'ar nda a
vu Babilanu,

kə Jakoniya yabiya
Shaltiyalu,

kə Shaltiyalu yabiya
Zarubabelu,

¹³ kə Zarubabelu yabiya
Abiyadu,

kə Abiyadu yabiya
Eliyakimu,

kə Eliyakimu yabiya
Azoru.

¹⁴ Azoru ngə yabiya
Zadoku,

kə Zadoku yabiya
Akimu,

kə Akimu yabiya Eludu,

¹⁵ kə Eludu yabiya Eliyaza,
kə Eliyaza yabiya

Matanu,

kə Matanu yabiya
Yakubu,

16 ənga Yakubu ngə yabiya Yusufu, saliya Maryamu, mala kəra yabiya Yesu, ndəra nju ngga ənga Kərsiti.

17 Abangə ngə patəkura zamana nyi'yar, dzəgwar Ibrahimu ba'anə Dawuda zaman kumo apə fodəu, dzəgwar Dawuda ba'anə mafakur wu 'yi'yir Babilanu zaman kumo apə fodəu, dzəgwar mafakur wu 'yi'yir Babilanu ba'anə shilər Kərsiti zaman kumo apə fodəu.

*Yar Yesu Kərsiti
(Luka 2:1-7)*

18 Kəja ənggəra nji ya Yesu Kərsiti. Mənyi kəra nju ngga ənga Maryamu a mbiyarī alkawal nə hədzə ənga Yusufu. Ama kadivira ndə hərdzau, ba nji thləwa nyi ənga hudə sara ara Mambəl Cicau.

19 Ara sal məmba nyi Yusufu ndə tsapə ngau ənga ətsu naju yiwu ja həna səli nyi wu pama nji mai, kə ji gwu dənga lagu kəra ja sən səya nyi dədəwa.

20 Ama tsu ju dənga sə kau, kə waladi Thlagə cabiya nyi kər wu shuni. Ji na anə nyi, “Yusufu zər Dawuda, a sara ga hivər hə Maryamu aga ja dā mala ngə mai, ara hudə kəra ara ja sara ara Mambəl Cici nga nyi.

21 Ju nda yabiya zər sal, ba ga fiya nyi thləmə Yesu, arya ju nda mbədana nji gə nda sara ara bikər nda.”

22 Patəkura sə'yar kə dərəkər aga ja nyabiya sərə Thlagə nana lagu miya nabi abər,

23 “Kwapəliyəgə kəra gəra sən ndə sal, wu nda hər hudəu, ju nda yabiya zəsəl, nju nda fiya nyi thləmə Emanuwelu,” kəra ca ngə, “Hyal ənga mən.”

24 Ənggəra Yusufu hya'ari sara wu ghanyi, kə ji məliya sərə waladi Thlagə nar nyi ja məl, ca ngə, ba ji həri Maryamu aga mala nyi.

25 Ama nandə nggya ndə sal ənga mala mai, kəl ayukuda ji yabiya zər nyi. Ba Yusufu fiya nyi thləmə Yesu.

2

*Njir Sən Sau Sara Wu
Səbiyar Pəci
Sa Tula Yesu*

1 Ayukuda nji yabiya Yesu wu məlmə Bayitalahami wu 'yi'yir Yahudi, ar pəcir təkur nə Hirudusu, kə alenyi njir sən sau ar kəra shashilga sara wu Səbiyar Pəci shili wu Urshalima, ndə sa yiwa,

2 “Əmani ngə təl mafəliyangə nə njir Yahudiya kəra nji yabiya ka? Arya 'yi lari shashilga nyi wu Səbiyar Pəci, ca nga, 'yi shili aga 'ya sa dləvə nyi.”

3 Ənggəra təl Hirudusu nggari sə kau, kə hangəkal nyi hya'ari, abangə tsu ngə patəkura njir Urshalima.

4 Kə ji nggari patər pubu dədəgal 'yar ənga maləmə dladə'yar, ji yiwa nda vira nju nda ya Kərsiti ari.

5 Ndə na anə nyi, “Wu məlmə Bayitalahami ngau, wu 'yi'yir Yahudi, ara abangə ngə sərə nabi tsəfəri:

6 “ ‘Nagə Bayitalahami wu
 'yi'yir Yahudi,
 a'yi nagə nga ndiya ənga
 kushu
 wu pama njir səm təlkur
 nə Yahudi mai.
 Ara sara wu gə ngə vanyi
 ndər
 səm təlkur wu səbiya,
 ndəra wu nda tədəmwə
 anə nji də njir Izirayila.’ ”

7 Kə Hirudusu nggar njir
 sən sə kə dədəwa aga ja sənbiya
 kakalə pəci kəra ndə lari
 shashilga nyi.

8 Kə ji səwa nda a vu Bayita-
 lahami, ji na, “Ma'ya mau hya
 vuwa zhigədəbiya də ar kəra
 zər kə ənga hangəkal. Ma hya
 nər nyi ri, hya sha shili hya
 sa nar də, aga nayi tsu, ya sa
 ma'yi ya vuwa dləvə nyi.”

9 Ayukudə ndə nggari sərə
 təl nana, ba ndə gwu lagu ndu
 ma'yi. Shashilga kəra ndə
 lari wu Səbiyar Pəci ta, bə wu
 mwar nda ənga ndu nu nyi kəl
 ta ji sa ta'yi ar vira zərə nyi
 ari.

10 Ar pəci kəra ndə lari
 shashilga kau ba ndə nyau
 ənga hudə pipida gagađau.

11 Ənggərə ndə vu kiya nyi
 ba ndə vuwa lar zər kau ənga
 mənyi Maryamu. Ndə vuwa
 bəliya undi wu mwa nyi, ndə
 dləvə nyi. Ənggau kə ndə
 pahəna mbələr ndə, ba ndə nə
 nyi əndzau ənga bərđi dədəgə
 kəra nju dəzau ba ənga bərđi
 dza wu.

12 Ndə sha a ndu 'yi'yir nda
 vanyi lagu paməu, ara Hyal
 kughiya nda wu shuni a sara
 nda sha a ndəgya Hirudusu
 mai.

*Yusufu Ənga Maryamu Hwi
 Ənga Zər Nyi*

A Vu 'Yi'yir Masaru

13 Ayukudə ndə ma'yi, kə
 waladi Thlagə canə nyi kər
 anə Yusufu wu shuni, ji na,
 “Hya'ari, ga hər zər kau ənga
 mənyi hya nggwadənəkər ənga
 ja a vu 'yi'yir Masaru. Hya
 vuwa nggya a vuna, kəl yi
 nda nar hyi hya sha shili, ara
 Hirudusu a vər gal zərə nyi, ju
 yiwu ja tsəya nyi.”

14 Kə Yusufu hya'ari, ji həri
 zərə nyi ənga mənyi əvu'yi, ba
 ndə ma'yi a vu 'yi'yir Masaru.

15 Ji vuwa nggya a vuna
 kəl ta Hirudusu tau. Najakə
 tsu dərəkər aga nyabiya sərə
 Thlagə nana lagu miya nabi
 abər, “Sara wu Masaru nga yi
 nggar zər də.”

16 Ənggərə Hirudusu nggari
 abər njir sən sə ka shanggər
 nyi ri kər, ba dəfuwa ja ndzə
 gagađau. Ba ji səwa aga nja
 dlədləna patər wazha shili
 kəra wu Bayitalahami ənga
 'yi'yi kəra zəwar nyi, mbari
 wazha fa məthlə ba'anə kəra
 a gya banga nda, kakalə ənga
 pəci kəra njir sən sə ta na anə
 nyi ar kəra yar zər ta.

17 Ar pəci kə nga nji nyabiya
 sərə nabi Irimiya nana, abər,

18 “Nji nggar dāhə wu Rama,
 a vər tiwi ənga hudə
 ndzəndzə gagađau,
 Rahila nga vər tiwi arya
 wazha nyi,
 ji tini mbiya dəfu ara
 ənggərə
 nji dləna wazha nyi.”

*Sha Sara Wu Masaru A Vu
 Nazəratu*

19 Ayukuda tər Hirudusu, kə waladi Thlagə canə nyi kər anə Yusufu wu shuni wu Masaru, ji na,

20 “Ga hya'ari, ga həri zər kau ənga mənyi ga sha ənga nda a vu 'yi'yir Izirayila, ara njira vər gal aga nda tsəya zər kau, a kudər nda.”

21 Kə ji hya'ari, ji həri zəra nyi daḅə ənga mənyi ba ndə ma'yi a vu 'yi'yir Izirayila.

22 Ama ənggəra ji nggari abər Arkilayusu nga vər səm təlkur wu 'yi'yir Yahudi ar viya dənyi Hirudusu ba hivər mbari nyi ara vwau. Ənggəra nji kughiya nyi wu shuni, kə ji sha a vu 'yi'yir Galili.

23 Kə ji ma'yi ji vuwa ng-gya wu vanyi məlmə kəra nju ngga ənga Nazəratu, aga nja nyabiya səra nabi'yar nana, abər, “Nju nda ngga nyi ndər Nazəratu.”

3

Tətəlna Ndər Hyal Nə Yahwana

Ndər Məl Baḅətizəma

(Markusu 1:1-8; Luka 3:1-18; Yahwana 1:9-28)

1 Ayukuda fa gangə tərabiya, ngə Yahwana ndər məl Baḅətizəma shili, ja vər tətəlna ndər Hyal ar tagə nə 'yi'yir Yahudi,

2 ju na, “Hya tubi, ara təlkur Hyal a dəri ləhəu.”

3 Naja ngə ndəra nabi ətshaya ndər ar kəri, ji na,

“Dahə a vər ngga a gwar tagəu,

ja vər na,

‘Hya pabəri nyi lagu anə Thlagəu,

hya məliya lagu tata'yi pir wu mwa nyi.’ ”

4 Ləgutə ha nə Yahwana ənga shisha dləgwam nga nji məliya. Sər mba sar nyi ca ngə takulagə ci. Sər səm nyi tsu ca ngə ndzəkwa ənga 'yimir cidi tagəu.

5 Njira ma'yi a ndəgya ja nji sara wu Urshalima ngau ənga patər 'yi'yir Yahudi ənga patəkura 'yi'yir dəl Urdənu.

6 Ndu nana bikər nda, kə ji məliya nda baḅətizəma wu dəl Urdənu.

7 Ama ənggəra Yahwana lari njir Farisi ənga njir Sadusi gangəu, a vər shili aga ja sa məliya nda baḅətizəma, kə ji na anə nda, “Nahyi wazha mətəsapal! Wa ngə kughiya hyi, aga hya hwi sara ara numa nə hudə ndzəndzə Hyal kəra a vər shili ka?”

8 Hya məl thlər kəra mənəhəu wu nggyabiyar hyi kəra wu cabiya abər a tubir hyi.

9 A sara hya fiya wu dəfuwa hyi tsu, abər, ‘İbrahimu ngə dər'ya.’ Yu na anə hyi, abər Hyal a'yi ja ənga dənəma nə shabiya tsəka 'yar kau, aga wazha anə İbrahimu.

10 A fiyar nji hira kəm ar ng-gyilanga wu. Kalar wu kəra gəra pə wazha mənəhəu, nju nda gəmna nyi ba nja vakuwa nyi a gwu u'u.

11 “Nayau, ya vər məl baḅətizəma anə hyi ənga 'yimi kəra wu cabiya abər a tubir hyi. Ama ndəra wu ndiya də ənga dəgaləu, wu shili wu yukudə də, ndəra alaga biḅi nyi nayi a'yi yi də tsa'a

aga ya hə mai. Ju sa məliya hyi baβətizəma ənga Mambəl Cicau ba ənga u'u.

¹² Cala pi nyi wu tsa ja nga nyi, ju pina uhi ba ja tsəkəna lara nyi ba ja dzəgwa fa'ana uhi a su tsam. Ama kufu ənga cacangə ba ja nggyina nda ənga u'u kəra gəra tau."

*Yahwana Hər Nyi
Baβətizəma Anə Yesu
(Markusu 1:9-11; Luka 3:21-22)*

¹³ Ar pəci kə ngə Yesu shili sara wu Galili, ji ma'yi a gwu dəl Urdənu aga Yahwana a gwa hər nyi baβətizəma.

¹⁴ Ama Yahwana wu yiwu ja kari nyi, ju na, "Nayi kəra lari a dəri tsa'a ga hər da baβətizəma, abari nga gu sən shili ara ya?"

¹⁵ Ama kə Yesu shadəwa nyi, ji na, "Bəgə ja da abangə kabangəkau, kakalə nga nyi anə mən mənə məl abangau, aga mənə nyabiya səra tsa'a." Ənggau, kə Yahwana hənggəri, ba ji hər nyi baβətizəma.

¹⁶ Ənggəra Yahwana hər nyi baβətizəma anə Yesu, kə ji biya sara wu 'yimiya nyi. Ar pəci ta, kə dəməlmə pahau, ba ji lari Mambəl Hyal a vər shida a papa mbəthla, ka sa ndzafau ar ja.

¹⁷ Kə dāhə sara dəməlmə na, "Najakə zər da ngau, yu yiwu nyi, huda yi pipida ənga ja."

4

*Shatan Dzəbiya Yesu
(Markusu 1:12-13; Luka 4:1-13)*

¹ Kə Mambəl Cici ləbiya Yesu a gwar tagəu, aga shatan a gwa dzəbiya nyi.

² Ayukudə Yesu hər zəmətsini nə pida fodə kumunyi vu'yi ənga pəci, kə wuβə mbari nyi.

³ Kə shatan shili ji sa na anə nyi, "Ma nagə ngə zər Hyal, ga nar nyi anə tsəka'yar kau, aga nda sha aga macikəl."

⁴ Kə Yesu shadəwa, ji na, "Tsətsəfə nga nyi wu ndər Hyal abər,

'A'yi ənga sər səm wacu ngə ndə wu nggya ənga pi mai, ama ənga kalar ndər kəra wu biya

sara wu miya Hyal.' "

⁵ Kə shatan həri nyi a vu Urshalima məlmə cicau ba ji həri nyi a dar kəra ki Hyal a dar vira ndiya ənga dzəgaməu.

⁶ Kə ji na anə nyi, "Ma nagə ngə zər Hyal, ga vəl a gyiwu 'yi sara ənggau, arya tsətsəfə nga nyi:

" 'Ju səwa waladi nyi'yar aga nda bəlar ngau.

Ndu səbiya ngə wu tsa nda ara ga sara dəgəri hiya gə ar tsəka.' "

⁷ Kə Yesu na anə nyi, "Tsətsəfə nga nyi tsu, abər, 'Ga sara dzə Hyal Thlagə ngə mai!' "

⁸ Kə shatan bəra həri nyi a dar kəra vanyi mə kəra dzəgamə gagadəu, kə ji canə nyi patəkura təlkur nə duniya ənga kadakadarkur nda.

⁹ Kə ji na anə nyi, "Patəkura sə'yar kə yu nə ngau, ma gə bəliya da undi ba ga dləvə da."

10 Kə Yesu na anə nyi,
“Kwaya wu dzər da shatan!
Arya tsətsəfə nga nyi:

‘Ga dləvə Hyal Thlagə ngau,
ənga anə nyi zhizhi nyi
nga ga məl thlər wacu.’
”

11 Ənggau, kə shatan piyari
nyi, ba waladi'yar shili ndə sa
dləwar nyi.

Yesu Dzəguya Tətəlna Ndər Hyal

(Markusu 1:14-15; Luka 4:14-15)

12 Ənggəra Yesu nggari abər
a fuwar nji Yahwana wu
fursəna, ba ji sha a vu Galili.

13 Ji piyari Nazəratu ba
ji ma'yi a vuwa nggya wu
məlmə Kafarnahumu, kəra a
miya dəl, kəra wu kəla 'yi'yir
Zabulanu ənga Nafətəli,

14 aga ja nyabiya sərə nabi
Əshaya nana:

15 “‘Yi'yir Zabulanu ənga
'yi'yir Nafətəli,
lagur gwu dəl,
a biyar ya dəl Urdənu,
ənga Galili nə nji kəra a'yi
njir Yahudiya mai,

16 njira vər nggya wu kuthləu
a lar nda mbəmbəl kəra
dəgal gagađau.

Njira a vər nggya ar 'yi'yi nə
shangguda tə tsu
mbəmbəl a shiliri anə nda.”

17 Mbari ar pəci ta, ngə Yesu
dzəguya tətəlna ndər Hyal, ju
na, “Hya tubi ara təlkur Hyal
a dari ləhəu.”

Yesu Ngga Zəmbəlma Nyi'yar Nə Tanggərma

(Markusu 1:16-20; Luka 5:1-11)

18 Ənggəra Yesu a vər
tərabiya ar thlərpa dəl Galili,
ba ji lari ndə ənga zamə
nyi, Simanu kəra nju ngga
ənga Biturusu ənga zamə
nyi Andərawusu. Nda vər sə
litagər nda a gwar dəl, ara
nanda njir təm ngau.

19 Əngwar Yesu anə nda,
“Anda mau, hya nu da, aga
ya shabiya hyi hya da njir təm
nji.”

20 Ənggərna, kə ndə piyari
litagər nda ba ndə nu nyi.

21 Ənggəra ji 6ar dzə a
dumwa kushu, kə ji 6əra lar
vanyi ndə ənga zamə nyi tsu,
nanda ngə Yakubu zər Zabadi
ənga Yahwana zamə nyi. Wu
kwambwal nga nda əkkə'yi
dərnda Zabadi, nda vər 6athlə
litagər nda. Kə Yesu ngga
nda.

22 Ənggərna, kə ndə piyari
kwambwalər nda ba dərnda,
ba ndə nu nyi.

Yesu Shiləgəbiya Nji
(Luka 6:17-19)

23 Yesu 6əbiya 6au wu patər
'yi'yir Galili, ja vər highi6ə
wu umbwa da6ə dzə'yar,
ja vər tətəlna ndəshigu ar
kəra təlkur Hyal. Ba ənga
ja vər shiləgəbiya shiləgəu
pampaməu, ənga gəra ngga
pampaməu.

24 Ndər ar kəra ja tətəlnakər
a ndu 'yi'yir Səriya patəu. Nji
həri nyi a shili patər njira
ənga shiləgə paməpaməu ənga
njira wu 6wa6watə gagađau
ənga njira shatan fənggər
nda 6wa6watəu ənga njira sə
tsatsa wu tə nda ənga njir
təsəkənəu, ba ji shiləgəbiya
nda.

25 Dlamir nji gangə sara wu 'yi'yi Galili ənga tsu nji sara wu 'yi'yi Dikapulusu ənga sara wu Urshalima ənga 'yi'yir Yahudi, tsa'a a biya banga dəl nə Urdənu nu nyi.

5

Tətəlna Ndər Hyal A Dar Kəra Mau

1 Ənggəra Yesu lari dlamir nji, kə ji ma'yi a dar kəra mau, kə ji nda nggya gya. Ba zəmbəlma nyi'yar shili əgya ja.

*Barka
(Luka 6:20-23)*

2 Kə ji dzəguya highibau, ju na,

3 “Barka anə njira tətəwa wu mambəl, ara təlkur Hyal nər nda ngau.

4 Barka anə njira wu sə'yinggu, ara nju nda pəli anə nda.

5 Barka anə njira tina kər, ara ndu nda fa'abiya ki ənga duniya.

6 Barka anə njira ənga wuəau ənga hilir nggya tsapəu, ara nju nda nyabiya nda.

7 Barka anə njira ənga təhudəu,

arya nanda nju nda təhudə əgya nda.

8 Barka anə njira dəfuwa nda cicau, arya ndu nda lari Hyal.

9 Barka anə njira məl thlər aga nggya jaməu,

arya nju nda ngga nda ənga wazha Hyal.

10 Barka anə njira nju da nda

arya məl sərə tsapəu, ara təlkur Hyal nər nda ngau.

11 “Barka anə hyi ma nji nggəl hyi, nji da hyi ənga thla fati nə kurthləu ənga na patər sə dəmwə'yi ar kəra hyi arya yau.

12 Hya caguli ənga hya nggya ənga hudə pərtə ara hyu nda uya akkəri gangə a dəməlməu, arya abangə nga nji da nabi'yar kəra tərabiya tsu.

*Unau Ənga Mbəmbəl
(Markusu 9:50; Luka 14:34-35)*

13 “Nahyi ngə unau nə duniya. Ama ma unə cəbənakər, abar nga ju sən shabiya kərnyi a shila? Tsu ja sən da mənəhə mai, kəl ba nja vakana nyi a biya ba nja biya cicina nyi.

14 “Nahyi mbəmbəl nə duniya ngau. Məlmə kəra a dar madzigam a sən dəwanakər mai.

15 Nja sən mbəbiya pitəlla ba nja mbuya əgya kida təm mai. Ama nja kyaga fiya a dar madzigam, ba ja dzəgwa mbəl anə kalar ndə kəra a vu ki kau.

16 Abangə tsu, bəgə mbəmbələr hyi a mbəl a dumwar nji, aga nda lari mənəhəkura thlərər hyi ba nda dzəgwa dləvə dər hyi kəra a dəməlməu.

Highibau Ar Kəra Dladəu

17 “A sara hya dənga abər yi shili aga ya sa dazhina highibə nə dladə Musa ənga highibə nə nabi'yar mai. Nayi shili aga ya sa dazhina nda

mai ama aga ya sa nyabiya nda.

¹⁸ Ya nar hyi jiri, divira däməlməu ənga gyu'yi a sanakər, alaga sə ənggər camwadi ba alaga sə kushu ənggər tsəfə tafəu, a'yi wu nda sa wu dladə nə Musa mai, kəl kalar sə nyabiya dzau.

¹⁹ Kalar ndə kəra gəra bəlari pathlə wu kusha dladə'yar kau ənga ji highibə anə alenyi nji aga nda məl abangə ngau, nju nda ngga nda njira kushu wu təlkur Hyal. Abangə tsu, kalar ndəra wu məl thlər ənga dladə'yar kau ənga ju highibə anə nji, ju nda də dəgal wu təlkur Hyal.

²⁰ Ya nar hyi jiri, ma tsapəkur hyi a'yi ndiya nə njir Farisi ənga nə maləmə dladə'yar mai, nahyi wu sən gwu təlkur Hyal mai.

Highibau Ar Kəra Ndza Dəfu Ənga Ndau
(Luka 12:57-59)

²¹ “A nggari hyi ənggəra nji na anə nji dədəmə, abər, ‘A sara hya tsa ndə mai ənga kalar ndəra tsəya ndau, nju nda məl numa anə nyi.’

²² Ama yu na anə hyi, abər kalar ndəra dəfu ənga zamə nyi, nju nda məl numa anə nyi. Ətsu, kalar ndər na anə zamə nyi, ‘Sə nga gə mai,’ ba nja həri nyi a dumwar njir pathla. Ama kalar ndəra na anə zamə nyi ‘Nagə dza,’ a dər ja tsa'a aga gwu u'ur kətsa.

²³ “Agabangau, ma ga vər lə sə a dumwar Hyal ba gə dəngari abər huda zamə ngə ndzəndzə nga nyi ənga gau,

²⁴ ba ga fiya sər lə ngau, a dumwar Hyal kwatahəu. Ba ga ma'yi, ga nda basəwa ənga zamə ngau, ənggau, ba ga dzəgwa shili ga sa ləri sər lə ngau.

²⁵ “Ma ndə wulana ngə a ndumwar pathla, hya basəwa ənga ja tsu hyar lagu, a'yi abangə mai, ba ja fuwa ngau a gu tsa ndər pathla, ba ndər pathla tsu a fuwa ngau a gu tsa dəgala ndər fursəna, ndər fursəna tsu ba ja fuwa ngau a gu fursəna.

²⁶ Ya nar ngə jiri, nagə wu biya mai, kəl gə kina patər sərə nju nu ngau.

Highibau Ar Kəra Səsukur

²⁷ “A nggari hyi ənggəra nji na anə nda, abər, ‘A sara hya məl səsukur mai.’

²⁸ Ama sərə yu na anə hyi, ca ngə, ma ndə tsamə mala ənga dəfu nə cim məl səsukur ənga ja, ja səni abər, a pidar ja ənga ja wu dəfuwa ja.

²⁹ Ma liya gə nə mazəm, wu səwa ngə aga ga məl bikau, ga təkudəbiya nyi, ba ga səna nyi. Kuji ga tini pathlə wu pama dza gau, a ndiya dza gə patə a gwu u'ur kətsa.

³⁰ Ma pəla gə nə mazəm, wu səwa ngə aga ga məl bikau, gəmna ba ga vakana nyi. Kuji ga tini pathlə wu pama gashal dza gau, a ndiya dza gə patə a gu u'ur kətsa.

Highibau Ar Kəra Kədlə Mala

(Matiwu 19:9; Markusu 10:11-12; Luka 16:18)

³¹ “A nar ndar nji tsu kadəu, abər, ‘Kalar ndəra kədləna

mala nyi, a dar tsa'a sal ja nē nyi ləkakadē nē sakida kēdlau.'

³² Ama yu na anē hyi, kalar ndēra kēdlēna mala nyi, ma a'yi ara nji mbar nyi a vēr dlēnga sal mai, a sēwa nyir ja aga ja mēl sēsukur. Ətsu, kalar ndēra hēri mala kēra nji kēdlēna, a dar ja ndē səsū.

Highibau Ar Kēra Sēm Fēla

³³ "Ətsu, a nggari hyi nji na anē nji dēdēməu, abər, 'A sara hya sēm fēla ar kēra fati mai, ama hya nyabiya alka-wal kēra hyi mēliya nyi anē Thlagəu.'

³⁴ Ama yu na anē hyi, A sara hya sēm fēla mai, alaga ənga dēməlmau ara vir nggya Hyal ngau,

³⁵ alaga ənga duniya, ara vir fē hiya ja ngau, alaga ənga Ur-shalima, ara mēlmə Təl dēgal ngau.

³⁶ Ənga tsu a sara ga sēm fēla ənga kēra gē mai, ara naga sən shabiya zēma shisha gau, ja sha aga pərtəu ənga alaga kiyakiyar mai.

³⁷ Səra hya kyaga na, ca ngə, 'Angə' ja dā 'Angə' ənga 'Awau' ja dā 'Awau.' Kalar səra a biya banga kau, sara ara shatan ngə nyi shili.

Highibau Ar Kēra Kiyi Sau (Luka 6:29-30)

³⁸ "A nggari hyi ənggəra nji na anē nda dēdēməu, 'Li ar viya li, hir tsu ar viya hir.'

³⁹ Ama səra yu na anē hyi, ca ngə, a sara hya ka ndē ja sara dīya hyi mai. Ma ndē nē ngə tsəbalma ar balma mazəma gau, ba ga shabiya nyi zəma nyi tsu.

⁴⁰ Ma vanyi ndē wu yiwu aga ja wulana ngau ənga ja hēri ləgutə ngau, bəgə ja hēri patə əkkə'yi sər bakə ngau.

⁴¹ Ma ndē ciwa ngə aga hya bə nē miyalu pathləu, ma'ya mau nē miyalu məthlə ənga ja.

⁴² Nē nyi anē ndēra kēdiyau ara gau, ndēra shili tsu, ji sa yiwa mēl ara gau, a sara ga ka anē nyi mai.

Ga Yiwu Dawa Ngau (Luka 6:27-28,32-36)

⁴³ "A nggari hyi nji na anē nda, abər, 'Ga yiwu zamə ngau, ba ga piyari dawa ngau.'

⁴⁴ Ama yu na anē hyi, hya yiwu dawar hyi ba hya kēdi Hyal anē nda.

⁴⁵ Mēl abangə nga hyu nda dā wazha dər hyi kēra a dēməlmau, ndēra vər sēwa pəci ja mbəl ar kēra nji tsapəu ənga nji batal ənga tsu ja tēdəya par sara a dēməlmə a gyar kēra nji tsapəu ənga nji dēmwa'yu.

⁴⁶ Ma njira vər yiwu hyi nga hyu yiwu wacu, wathləmə culi əkkəri kēra hyu nda uya? Alaga njir dləwu budə ma tsu, ndu mēl abangau.

⁴⁷ Ma tsu, zamər hyi nga hyu usa wacu, ya, mi ngə səra hyi mēliya pamə a mwara alenyi nja? Məna səni alaga njira a'yi njir Yahudiya mai, ndu mēl abangau.

⁴⁸ Hya nggya nyinyi cipəu, ənggər kēra Dər hyi kēra a dēməlmə nyinyi cipəu.

6

Lau Anə Ndər Gha

1 “Hya hangəkal ara məl ‘thlərər hyi nə tsapəkur,’ ja sara da səra nja lari ənga li wacu. Ara ma hyi məl abangau, nahyi wu nda uya akkəri ara Dər hyi kəra a dəməlmə mai.

2 “Agabangau, ma gu lə sə anə ndər gha, a sara ga hə'una mai, ənggəra kəra njir ngguta vi wu məl wu umbwa dabə dzə'yar ənga ar lagu'yar aga nja faliya nda. Ənga jiri nga yu na anə hyi, a uyar nda akkəri nda cipəu.

3 Ama ma gu lə sau, a sara ga piyari pəla gə nə matsal ja sənbiya səra pəla gə nə mazəm a vər məl mai,

4 aga lə sə ngau ja da ar dədəwa. Ba dəngə tsu, kəra wu lari kalar səra nju məl dədəwa patəu, ba ja sa nə ngə akkəri.

Highibau Ar Kəra Kədi Hyal (Luka 11:2-4)

5 “Ənga tsu, ma hyu ndər ənga Hyal, a sara hya da ənggər njir ngguta vi mai, njira wu yiwu kədi Hyal a'yi ta'yi wu umbwa dabə dzə'yar ənga ar lagu'yar aga nja dabaga lar nda. Ənga jiri nga yu na anə hyi, a uyar nda akkəri nda cipəu.

6 Ama ma hyu kədi Hyal, hya ma'yi a gwu umbwa hya gwa hədiya miya nyi, ba hya dzəgwa ndər ənga dər hyi, ndəra nji gəra lari. Ba dər hyi, kəra wu lari səra nja məl dədəwa, wu nda nə hyi akkəri.

7 Ma hyu kədi Hyal, a sara hya ndər gangə ənggər njira gəra sən Hyal mai, njira wu

nggani abər ndər gangə ca ngə Hyal wu nggari.

8 A sara hya da ənggər nanda mai, ara Dər hyu sən səra hyu ghari divira hya dzəgwa kədi nyi.

9 “Kəja, ənggəra hya ndər ənga Hyal:

“ ‘Dər'ya kəra a dəməlməu, thləmə ngə ja nggya ci-cau,

10 təlkur ngau ja shili, səra gu yiwu ta'yi ja da wu duniya,

ənggər kəra nja vər məl a dəməlməu.

11 Dar 'ya sər səm nə əshina.

12 Təfəbiya 'ya bikər 'ya, ənggər kəra 'yi təfəbiya njira məliya 'ya bikau.

13 A sara ga hər 'ya a ndar vir dzə mai, ama ga kətiya 'ya ara shatan.

Ara təlkur ənga dənəma ənga kadakadarkur, nəngau ba'anuwa. Amina.'

14 Ara ma hyi təfəbiya njira məliya hyi bikau, Dər hyi kəra a dəməlmə tsu wu sa təfəbiya hyi.

15 Ama ma nahyi a'yi təfəbiya njira məliya hyi bikə mai, abəngə tsu, Dər hyi kəra a dəməlmə wu nda təfəbiya hyi bikər hyi mai.

Highibau Ar Kəra Zəmətsini

16 “Ma hyu hə zəmətsini a sara hya hashi bama hyi ənggər kəra njir ngguta vi wu məl kə mai, ara ndu hashi bama nda aga ca anə nji abər wu zəmətsini nga nda. Ənga jiri ya nar hyi a uyar nda akkərir nda cipəu.

17 Ama ma gu hə zəmətsini ga cina bama gau ənga ga bəsiya mal,

18 ara nja sara səni abər ga vər hə zəmətsini. Dəngə kəra a'yi ənga gau, ndəra tsu wu lari səra nju məl dədəwa wu nda nə ngə akkəri.

*Highiḁau Ar Kəra Fə Gənnə
A Dəməlməu
(Luka 12:33-34)*

19 “A sara hya tsəm gənnə anə kərhyi wu duniya mai, vira kəthla ənga vuyavuya wu sən ndzana, vira tsu njir həl wu sən pəthləna ba nda vuwa fa'ari.

20 Ama hya tsəmiya anə kərhyi gənnar hyi a dəməlməu, vira kəthla ənga vuyavuya a sən ndzana mai, vira tsu njir həl wu sən pəthləna nda vuwa fa'ari mai.

21 Arya vira gənnə ngə ari, əna ngə dəfuwa gə tsu.

22 “Li ca ngə mbəmbəl nə dzau. Ma liya gə mənəhəu, dza gə patə wu nyabiya dzə ənga mbəmbəl.

23 Ama ma liya gə a'yi jamə mai, patəkura dza gu tini mbəmbəlkur. Ma mbəmbələr dza gu kuthlə nga nyi, kadzangə abar ngə kiyakiyarkura kuthlə ka!

24 “Ndər sən mafakur anə thlagər ki paməpamə məthlə a'yi mai, ara ju nda yiwu vanyi ba ja piyari vanyi ənga ju nda həya kər anə vanyi ba ja didana vanyi. Nahya sən daḁəri nu Hyal ənga gal gənnə mai.

*A Sara Ga Bwa Kəra Kər Ngə
Mai
(Luka 12:22-31)*

25 “Agabangau, yu na anə hyi, a sara hya ghədər kərhyi arya nggyabiyar ənga səra hyu səm ənga səra hyu sa mai, alaga ar kəra kar dza hyi tsu mai. Arya piya ndau, a'yi a ndiya sər səm wa, ənga dza ndə a'yi a ndiya sər ha wa?

26 Tsama mə 'yagə'yar gəyi, nandə wu thləka mai ənga nandə wu gəm mai ənga tsu nandə wu pə sə wu val mai, alaga abangau, dər hyi kəra a dəməlmə nga vər səmənə nda. Ya, a'yi hyu ndiya nda ənga dudurkur wa?

27 Wa ngu pama hyi ara ḁwakər nyi, ba ja sən cakəri saka pathləu a dar kəra piya ja?

28 “Ətsu mi ngə da hyu ghədər kərhyi ar kəra sər ha? Tsama mə jigwal wu gəyi, ənggəra ndu hau. Nandə wu məl thlər alaga shi pa'wa mai.

29 Agabangau, yu nar hyi, alaga təl Solomanu ənga kadakadarkur nyi a'yi saya har kari ənggər nər nda mai.

30 Ma abangə ngə Hyal wu har nyi kar anə jigwal wu a gwar tagəu, kəra a'yi nda əshina ama əzəgəu a fuwar nji a gu u'u, a'yi ju nda har hyi kar a ndiya nda wa? Nahyi njira ənga mbərsa kukushu.

31 Agabangau, hya sara ghədər kərhyi, hyu na, ‘Mi nga 'ya wu nda səma’ əndəga ‘Mi nga 'ya wu nda sa,’ alaga ‘Mi nga 'ya wu nda ha?’

32 Arya njir duniya ngu gal sə'yar kau. Dərhyi kəra a dəməlməu, wu səni abər hyu yiwu sə'yar kau.

³³ Ama sə tanggərma, ca ngə hya gal təlkur Hyal ənga tsapəkur nyi ba ja nə hyi sə'yar kə patə tsu.

³⁴ Agabangau, hya sara bukər hyi arya səra əzəgə mai, ara əzəgə wu shili ənga ɓwaɓwatə nə kərnyɪ. ʔwaɓwatə nə kalar pəci tsa'a aga pəci ta nga nyi.

7

A Sara Hya Thla Numa Ar Kəra Nji Mai

(Luka 6:37-38,41-42)

¹ “A sara hya thla numa ar kəra nji mai, nji tsu a'yi ndu thla numa ar kəra hyi mai.

² Arya culi thla numa kəra hyi məl anə nji, ca nga nju nda thla numa əni anə hyi. Cala təkə sə kəra hyi təkə sə əni anə nji, ca nga nju nda təkə sə əni anə hyi.

³ “Ara mi nga gu lari zər sar kəra wu liya zamə ngau, ama na ga sən tsamiya gwalang kəra ar liya gə kə maya?

⁴ Əndəga, abari nga ga sən na anə zamə ngau, abər, ‘Ta'you, ya həbiya ngə zər sar kəra wu liya gau,’ ya, kəja gwalang ngə ar liya ga?

⁵ Nagə ndər ngguta vi, ga həbiya gwalang kəra wu liya gə kwatahəu, aga ga daɓaga lari mənəhəu, ba ga sən həbiya zər sar kəra wu liya zamə ngə kau.

⁶ “A sara hya nə nyi anə hya səra cici mai ənga a sara hya vakar nyi anə fəshiu tsəka nə gənnə gangə mai, ca ngə tsəka

wilwilu. Ara fəshiu wu nda cicina nda ba nda shabiya dzə nda uya hyi ənga shiləgəu.

Hya Kədiyau, Hya Gal Ənga Hya Tsatsari

(Luka 11:9-13)

⁷ “Hya dumwa ənga kədiyau, nju nə hyi. Hya dumwa ənga gal, hyu uya. Hya dumwa ənga tsatsa tsu, nju pahəna hyi.

⁸ Ara kalar ndəra kədiyau, nju nə nyi, kalar ndəra gal, ju uya, ndəra tsa umbwa tsu, nju pahəna nyi.

⁹ “Ndə a'yi wu pama hyi kəra ar viya tada, ma zər nyi kədi dəfau ba ja nə nyi tsəka ya?

¹⁰ Əndəga ma zər nyi kədi kalfi, ba ja nə nyi pabə ya?

¹¹ Ma nahyi, nji dədəmwa'yi wu səni nə nyi anə wazhar hyi sə məmənəhəu, abari ngə Dərhyi kəra a dəməlma? Ju sa nə nyi sə məmənəhə anə njira wu kədi sə ara ja, a ndiya nə dərhyi.

¹² Kalar səra hyu yiwu nja məl anə hyi, nahyi tsu ca nga hya məl anə nda, arya kə ca ngə səra highiɓə nə dladau ənga nabi'yar aga nyi.

Miyar Gwa Ki Kəra Ciciɗəu Ənga Balangəu

(Luka 13:24)

¹³ “Hya gwu ki lagur miyar gwa kəra ciciɗəu, arya miyar gwa ndar vir sa balangə nga ja ənga lagur ndari tsu ɓatsə nga nyi, njir nu laguwa nyi tsu, gangə nga nda.

¹⁴ Ama miyar gwa nə uya pi, ciciɗə nga nyi. Ənga lagur gwa gwa tsu dzadzau nga nyi.

Njir nu laguwa nyi a'yi nda gangə mai.

A Sən Tsamər Nji Wu Ar Yaya Nyi

(Luka 6:43-44)

15 “Hya hangəkal ənga nabi fati'yar, kəra a vər shili əgya hyi a papa təmahəu, ama jirkura nyi ufwar vuwa nga nda.

16 Hyu nda sənbiya nda lagur sər mələ nda. A sən uya nji yayar wur inabi sara ar dza wur shikədi ya? Əndəga a sən uya nji yayar kanda sara ar dza wu shishikədi ya?

17 Abangə tsu, kalar wu mənəhəu, ju ya wazha mənəhəu, wu kəra gəra mənəhə tsu, ju ya wazha kəra gəra mənəhəu.

18 Wu kəra mənəhəu, a sən yabiya wazha kəra gəra mənəhə mai, abangə tsu, wu kəra gəra mənəhəu, a sən yabiya wazha mənəhə mai.

19 Kalar wu kəra gəra sən yabiya wazha mənəhəu, ba nja gəmna nyi ba nja vakuwa nyi a gwu u'u.

20 Agabangau, hyu nda sənbiya nda lagur sər mələ nda.

Nayi Saya Səni Hyi Mai

(Luka 13:25-27)

21 “A'yi kalar ndəra wu na anə də, ‘Thlagəu, Thlagəu,’ ngu nda gwu təkur Hyal mai, ama kəl ndəra wu məl sərə Dədə kəra a dēməlmə wu yiwu.

22 Ar pəci ta, nji gangə nda na anə də, ‘Thlagəu, Thlagəu! Na'ya a'yi tətəlna ndər Hyal wu thləmə ngə wa? A'yi 'yi

kədləbiya shatan wu thləmə ngə wa? Ənga a'yi 'yi məlna sə dədəgur'yar gangə wu thləmə ngə wa?”

23 Abangau, ama yu nda shadəwa nda, ‘Nayi wu səni hyi mai. Hya təkə ənga yau, nahyi njir məl dəmwa'yikur!’

Njir Hər Məthləu

(Luka 6:47-49)

24 “Agabangau, kalar ndəra nggari ndər də kau, ba ji məl thlər əni, ja nda də ənggər ndə tsətsəl ndəra həriya ki nyi ar pathlara mau.

25 Ənggəra par tədəu, dlələmə nyau, yambadə sau, ba ji tsəḡər ki kau, ama naji dla mai, ara nji həriya nyi ar vi məmau.

26 Kalar ndəra nggari ndər də kə tsu ba ji nggəl ara məl thlər əni, ju nda də ənggər ndə dza kəra həriya ki nyi ar vi məshi'wa.

27 Ənggəra par tədəu, dlələmə nyau, yambadə shili ka sa tsar ki kau, ba kiya nyi dla, dla nyi ma, dla dididi.”

28 Ənggəra Yesu kudəna nana sə'yar kau ba highiḡə nyi kə də sə dədəgur anə dlamir nji.

29 Ara ji highiḡə anə nda ənga dənəma, a'yi ənggər nə maləmə dladər nda'yar mai.

8

Yesu Shiləgəbiya Ndər Pibi
(Markusu 1:40-45; Luka 5:12-16)

1 Ta Yesu shida sara dar ma nyi, ba nji gangə nu nyi.

2 Kə ndər pibi shili, ji sa ḡəliya undi a dumwa nyi, ji na,

“Thlagəu, ma gu yiwu, gu sən məliya də jaməu.”

³ Kə Yesu har tsi ka tsəkwar nyi, ji na, “A hənggər yau,” “Ga də cicau!” Ənggərna, ba pibiya nyi piyari nyi.

⁴ Kə Yesu na anə nyi, “Ga hangəkəl ga sara na sə kə anə ndə mai. Ama ga ma'yi a ndəgya pubu ga nda canə nyi kərngau, ga dzəgwa kəbəna sau ənggəra dladə Musa nana nja məl aga ci dzau. Ga məliya abangə aga ga cabiya nyi anə nji abər a dər gə jaməu.”

Mbərsa Nə Soja Dəgal Nə Roma

⁵ Ənggəra Yesu vu Kafar-nahumu, kə vanyi dəgalər soja nə Roma shili əgya ja, ju kədi dləwa dzə ara ja.

⁶ “Thlagəu,” ji na, “Ndər məl thlər anə də a yi pida nga ja a ndu ki, naja sən shabiya dzə mai, ɓwaɓwatə nga ja gwa gagaɗau.”

⁷ Kə Yesu na anə nyi, “Yi wu ma'yi, aga ya nda shiləgəbiya nyi.”

⁸ Kə dəgalər soja nə Roma shadəwa, ji na, “Thlagəu, nayi də tsa'a aga ga shili wu ki də mai, ama ga nana ndər wacu, ba ndər məl thlər anə də kə a də jaməu.

⁹ Arya nayi ənga kərda ma əgya ndə dəgal nga yau, ənga tsu soja'yar a'yi kəra əgya kida yau, yu na anə ndə kau, ‘Ma'yi,’ ba ja ma'yi, anə vanyi ndə tsu yu na ‘Shili,’ ba ja shili. Ma yi na anə mafa də, ‘Məliya abangau,’ ba ja məliya.”

¹⁰ Ənggəra Yesu nggar ndər kau, ba də sə dədəgur anə nyi, ji shabiya dzau, ba ji na anə nji kəra a vər nu nyi, “Ya nar hyi, wu Izirayila nayi sayi uya ndəra ənga mbərsa ənga dənama ənggər ndə kə mai.

¹¹ Yu na anə hyi, abər gangə njir mbərsa wu nda shili sara wu səbiyar pəci ənga gwa tədə pəci ndu sa nggya ndu səm sər səm nə caguli ənga Ibrahimu ənga Ishaku ba Yakubu wu təkur Hyal.

¹² Ama nju sa vakuwa a gwu kuthlə nə kyakyaru njira a kyau nda də nji Hyal, ama ba ndə nggəl, vira hyu nda tiwi ənga hyu də hira hyi ari.”

¹³ Kə Yesu na anə dəgalər soja nə Roma, “Ma'yi, wu də anə ngau, kakalə ənggəra gə mbərsa.” Ənggərna, kə ndər məl thlər nyi ta də jaməu.

Yesu Shiləgəbiya Miya Mala Biturusu

(Markusu 1:29-31; Luka 4:38-39)

¹⁴ Ənggəra Yesu vu ki Biturusu, kə ji thləwa miya mala Biturusu gəvəu a yi pida, gyangə a vər tə nyi.

¹⁵ Kə ji tsəkvari pəla ja, kə gyanga nyi piyari nyi ba ji hya'ari ji məliya nda sər səm.

Yesu Mbədana Nji Gangəu (Markusu 1:32-34; Luka 4:40-41)

¹⁶ Ta wagə də, nji gangə njira ənga mambəl dəmwə 'yi wu dza nda nji shili ənga nda anə Yesu, kə ji kədləbiya mambəla nyi'yar ənga ndər nyi. Abangə tsu kə

ji shiləgəbiya patər njira gərə ngga.

¹⁷ Ji məl abangau, aga nyabiya sərə nabi Əshaya nana, abər, “Ji həri sərə wu tə mən ənga ji fa'ari shiləgər mən.”

*Dzaukura Nu Yesu
(Luka 9:57-62)*

¹⁸ Ta Yesu lari dlamir nji gangə zəwar nyi, kə ji səwa nja tərabiya ənga ja a biyar ya dəl.

¹⁹ Kə vanyi maləmə nə dladə shili, ji sa nar nyi, “Maləmə, yu nu ngau, kalar vira gu ma'yi a ndari.”

²⁰ Kə Yesu shabiya nyi ji na, “Thlahu ənga ka'u nga nda, 'yagə'yar tsu kir nda a'yi, ama zər ndau, vira ja fiya kəra ja ari a'yi mai.”

²¹ Vanyi zəmbəlma na anə nyi, “Thlagəu, ta'yi ya ma'yi ya nda hədəna dədə kwatahəu.”

²² Ama Yesu na anə nyi, “Nu də, piyari nji tətə nda hədəna nji tətər nda.”

*Yesu Kughiya Majigwal
(Markusu 4:35-41; Luka 8:22-25)*

²³ Ənggərə ji gwu kwambwal, kə zəmbəlma nyi'yar nu nyi.

²⁴ Fədəngəkər nda, kə majigwal ənga dənəma shili ar dəla nyi, ji sa kənggədər 'yimiya nyi, kəl ta 'yimiya nyi gwu kwambwala nyi, ama Yesu nə nyi wu ghanyi nga ja.

²⁵ Kə ndə hya'ari ndə nda hya'ana nyi, ndu na anə nyi, “Thlagəu, kətiya mən, kəja mənə sa!”

²⁶ Ji shadəwa, “Nahyi njira ənga mbərsa kushu, ara mi nga hyu hivəra?” Kə ji hya'ari ji kughiya majigwala nyi dadə ənga kənggədər dəla nyi, kə patəkura vi bəgə zəməu.

²⁷ Ba sə kə də sə dədəgür anə nji kau, ndə yiwa, “Wathləmə culi najaka nda? Patə əkkə'yi majigwal ənga dəl wu gənggər nyi səli ka?”

*Yesu Mbədana Nji Məthləu
Kəra Ənga Mambəl Dəmwa'yu
(Markusu 5:1-20; Luka 8:26-39)*

²⁸ Ənggərə ji shili arya dəl nə 'yi'yir nə Gadarasanu. Kə nji məthlə ənga mambəl dəmwa'yi shili sara wu hulili ndə sa thləwa nyi. Arya sər mələ nda, ndə də sərə nja hivər gagadəu, ka də ma tsu ndər yiwu nu lagu ta a'yi mai.

²⁹ Ənggərna, kə nji kə gwu wau, ndu na, “Mi ngə dzau ngau ənga 'ya, nagə Zər Hyala? Əndəga gə shili aga ga sa nə 'ya bwaəwatə tsu pəcir 'ya gərə də ya?”

³⁰ Ləhə a dzər vi ta, bəla fəshiu a'yi gangəu kəra a vər bəla ar dza mau.

³¹ Mambəl dəmwa'yi'yar kə kədi Yesu, “Ma gu kədlə 'ya a biya, səwa 'ya a ndu fəshi'yar kau.”

³² Kə ji na anə nda, “Yau, ma'ya mau.” Kə ndə biya, kə ndə gwu fəsha nyi, kə fəgə fəsha nyi patə aga zəmə hya'ari ndə ma'yi, kə ndə gwa pau a gwar dəl, ba ndə kudə ar 'yimiya nyi.

³³ Njir bəla fəsha nyi'yar hwinakər, ta ndə vu huda

məlməu, ba ndə vuwa nar nyi anə nji sərə də patəu ənga sərə də ənga njira ənga mambəl dəmwa'yi kau.

³⁴ Kə patəkura njir məlmə biya aga nda bə ənga Yesu. Ta ndə lari nyi, kə ndə kədi nyi aga ja piyari nda 'yi'yir nda.

9

Yesu Shiləgəbiya Ndə Təsəkənəu
(Markusu 2:1-12; Luka 5:17-26)

¹ Kə Yesu gwu kwambwal, kə ji tərabiya a biyar ya dəl, ba ji ma'yi a ndu məlmə kərə ji hə a gwa.

² Kə nji hər nyi vanyi ndə a shili a yi pida ar cadəu. Ənggərə Yesu lari mbərsar nda, kə ji na anə ndə təsəkənə kau, “A sara ga tal mai, zər də, a təfəbiya ngər yi bikə ngau.”

³ Ənggərə njir sən dladə nggar abangau, kə ndə na anə kərnda, “Ndə kau, ju dida thləmə Hyal!”

⁴ Arya Yesu wu səni sərə nda vər dənga, kə ji na anə nda, “Ara mi nga hyu dənga dəmwa 'yi wu dəfuwa hyi abanga?”

⁵ Mani nga ndiya ənga bətsa? Nja na, ‘A təfəbiya ngər nji bikə ngau,’ əndəga, ‘Hya'ari ga bə ya?’

⁶ Ama yu yiwu hya səni, abər Zər Ndə a'yi ja ənga dənəma nə təfəbiya bikə wu duniya.” Kə ji na anə ndər təsəkənə kau, “Hya'ari, ga həri cadə ngau, ba ga ma'yi a ndu ki.”

⁷ Ba nda nyi hya'ari tsu, ba ji ma'yi a ndu ki nyi.

⁸ Ta dlamir nji lari aban-gau, kə hivər mbəri nda, kə ndə dləvə Hyal kərə ləri culi najaka dənəma anə nji.

Yesu Ngga Matiwu
(Markusu 2:13-17; Luka 5:27-32)

⁹ Ənggərə Yesu dumwa ənga bəu, kə ji lari vanyi ndə kərə nju ngga ənga Matiwu, ja vər nggya ar vir tsəm budau. Kə Yesu na anə nyi, “Nu də.” Kə ji hya'ari ba ji nu nyi.

¹⁰ Ənggərə Yesu a vər səm sər səm wu ki Matiwu, kə njir tsəm budə gangəu ənga “njir bikə” shili ndə sa səm sər səm ənga ja ba ənga zəmbəlma nyi'yar.

¹¹ Ənggərə njir Farisi lari sə kau, ba ndə yiwa miya zəmbəlma nyi'yar, “Ara mi ngə maləmə hyu səm sau ənga njir tsəm budau ba ənga ‘njir bikə ka?’”

¹² Ənggərə Yesu nggari sə kau, kə ji na, “Nji jamə wu yiwu ligəta mai, kəl njira gərə ngga.

¹³ Ama ma'ya mau hya nda dənga tara mi ngə ndər kə a gəri, ‘Təhudə nga ya yiwu, a'yi sadaka mai.’ Ara nayi shili aga sa ngga nji tsapə mai, ama aga sa ngga njir bikau.”

Yiwa Sau Ar Kərə Zəmətsini
(Markusu 2:18-22; Luka 5:33-39)

¹⁴ Kə zəmbəlma Yahwana 'yar shili ara Yesu, ndə sa yiwa nyi, “Mi ngə də zəmbəlma Yahwana ənga nə Farisi wu hə zəmətsini ama nəngau, nandə wu hə maya?”

¹⁵ Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “Bazhiya salkwanjili a

sən hə zəmətsini ma tsu nda əkkə'yi ja ya? Nanda sən hə mai, ma tsu nda əkkə'yi ja. Pəci wu shili nja sa həna salk-wanjili ara nda. Wu pəci ta nga nda dzəgwa hə zəmətsini.

16 “Ndər ndəbə zhaḡi hahal ənga mafəliyangə a'yi mai. Ma ji məl abangau, ba mafəliyangə nga nyi a tana hahala nyi, ta nyi a dzəgwa ndiya nə dəḡmə ənga dəmwa 'yu.

17 Ətsu ndər puwa 'yimi inabi mafəliyangə a gwu pəla hahal a'yi mai. Ma ji məl abangau, ba 'yimir inabi mafəliyangə kə a thlənakər ba ja pəthləna nyi, ba 'yimir inabi kə a pənəkər ba pəla ka ndzau. 'Yimir inabi mafəliyangə kəl pəla mafəliyangəu.”

Kwar Yariyusu Ənga Mala Ndzəndzə Mashī

(Markusu 5:21-43; Luka 8:40-56)

18 Ənggərə Yesu a vər na sə'yar kau, kə ndə dəgal nə umbwa daḡə dzə njir Yahudiya shili, kə ji sa ḡəliya undi a dumwa nyi, kə ji na, “Kajangəkau, kwada a təri, ama shili ga sa fər tsi ar ja, ba ja mbəḡau.”

19 Kə Yesu hya'ari ənga zəmbəlma nyi'yar, ba ndə nu nyi.

20 Kə vanyi mala kəra məliya fa kumo apə məthlə a vər ndzəndzə mashī, shili lagu ya ja, kə ji sa tsəkware miya cira ləgutə Yesu.

21 Arya ja vər na wu dəfuwa ja, “Ma yi sən tsəkwar alaga

miya cira ləgutə nyi, yu da jaməu.”

22 Ənggərə Yesu shabiya dzau, ba ji lari nyi, kə ji na, “A sara ga tal kwada mai, mbərsa ngau, a məliya ngər yi jaməu.” Ənggərna, ba ji da jaməu.

23 Ta Yesu shili wu ki ndə dəgala nyi, kə ji lari njir mbəḡi mbəlau ənga nji təzəwudəwudəu.

24 Kər kə ji na, “Kwaya mau ənggau! Kwa kə tə mai, wu ghanyi nga ja.” Kə ndə ng-gushina nyi nggushi nə dida.

25 Ama ənggərə ji kədləbiya nda a biya, kə ji gwa ji gwa mbar tsa kwa nyi, kə ji hya'ari a'yi nggya.

26 Ndər kə tətəlna dzə wu 'yi'ya nyi patəu.

Yesu Mbəḡana Nji Ləfau Ənga Ndə Məga

27 Ənggərə Yesu a vər pi-yari vi ta, kə nji ləfə məthlə ndu nu nyi, ndu ngga ənga dənama, “Təhudə əgya 'ya, zər Dawuda!”

28 Ənggərə Yesu vu vanyi ki, kə ləfa nyi'yar shili əgya ja, kə ji yiwa nda, “A mbərsar hyi abər yu sən mbəḡana hyi ya?” Ndə shadəwa, “Angə, Thlagəu.”

29 Ənggau kə ji tsəkwar liya nda, ji na, “Bəgə ja da anə hyi ənggərə hyi mbərsa.”

30 Kə liya nda pahau. Ənggə tsu, kə Yesu təḡar himiya nda, ji na, “A sara hya na sə kə anə nji mai.”

31 Ama ndə biya ndə tətəlna ndəra nyi ba'amani wu 'yi'ya nyi.

³² Ənggəra nda vər ma'yi a biya, kə nji shili anə Yesu ənga vanyi ndəra mambəl dəmwə 'yi kar nyi ara ndər.

³³ Ənggəra ji kədləbiya mambəl dəmwə'ya nyi a biya, ba ndə məga nyi mbar ndər. Kə sə kə də sə dədəgür anə dabəər dlami, ndə na, “Sə a'yi ənggər kə saya də wu Izirayila nji lar mai.”

³⁴ Ama njir Farisi nər nda, ndə na, “Ənga dənəma nə təl shatan nga ju kədlə wazha shatan kau.”

Yesu Təhudəu Əgya Nji

³⁵ Ənggau, Yesu bəbiya bəu wu patər 'yi'yir Galili, ja vər highiə wu umbwa dabə dzə'yar, ja vər tətəl na ndəshigu ar kəra təlkur Hyal. Ba ənga ja vər shiləgəbiya kalar shiləgəu ənga njira gəra ngga.

³⁶ Ta ji lari nji gangə daəau, kə ji təhudə əgya nda, ara nda vər lari bwaəwatəu, ba tsu dləwa dzə a'yi mai, ənggər təmahə kəra gəra ənga ndər bəla.

³⁷ Kə ji na anə zəmbəlma nyi'yar, “Sər fa'a a su ki gangə nyi, ama njir məl thlər kushu nga nda.

³⁸ Agabəngau, hya kədi thlagər fa, ja səwa njir məl thlər aga nda sa fa'a sə a su ki.”

10

Yesu Ngga Zəmbəlma Nyi'yar

(Markusu 3:13-19; Luka 6:12-16)

¹ Kə Yesu nggar zəmbəlma nyi'yar kumo apə məthləu.

Kə ji nə nda dənəma aga nda kədləbiya mambəl dəmwə 'yu ənga nda shiləgəbiya kalar culi shiləgəu ənga nji gəra ngga.

² Kəja thləməər cama səsə kumo apə məthlə 'yar kau. Tanggərma Simanu ndəra nju ngga ənga Biturusu ənga zamə nyi Andərawusu ənga Yakubu zər Zabadi ənga zamə nyi Yahwəna

³ ənga Fəlipəu ənga Bathlalomiyu ənga Toma ənga Matiwu ndər tsəm budau ənga Yakubu zər Alfawusu ənga Tidiyawusu

⁴ ənga Simanu ndər Kana'ana ba ənga Yahuda Isikarayoti ndəra thləna hiya Yesu.

Yesu Səwa Cama Səsə Kumou Apə Məthləu

(Markusu 6:7-13; Luka 9:1-6)

⁵ Yesu səwa cama səsə kumo apə məthləu, ji na anə nda, “A sara hya ndəgya njira a'yi njir Yahudiya mai ənga ətsu a sara hya vu məlmə njir Samariya mai.

⁶ Ama kəl hya ma'yi a ndəgya njir Izirayila kəra ənggər təmahə sasa.

⁷ Hya ma'yi hya nda tətəl na nda ndər Hyal abər, ‘Təlkur Hyal a dər ləhəu.’

⁸ Hya shiləgəbiya njira gəra ngga ənga hya hya'ana nji tətəu ənga hya shiləgəbiya njir pibi aga nda də cicau, ətsu hya kədləbiya mambəl dəmwə 'yi wu dza nji. Kurthlə nga hyi dləwuri ənga hya ləri kurthlə tsu.

⁹ Ma hyu ma'yi, a sara hya səbə gənnə mai.

10 A sara hya səbə mbəl mai, alaga zabəkwa ləgutəu ənga ɓiɓi ənga zəwa mai, ara ndər məl thlər a kyaga uya akkəri nə thlər nyi.

11 “Kalar məlmə dədəgaləu, alaga məlmə kukushu kəra hyu nda gwa, hya galəri ndə dəfu caməu aga hya nggya ənga ja ba'anə pəci kəra hyu nda piyari viya nyi.

12 Ma hyu vu ki kau, hya usar nda.

13 Ma ki nji dəfu camə ngau, hya kədi Hyal ja nə nda jaməkur, ama ma kiya nyi a'yi ki nji mənəhə mai, bəgə jaməkur Hyal a sha shili ara hyi.

14 Kalar ndəra gəra dləwur hyi ənga gəra səya hyi himi, hya dlədəna bəbər kəra ar hiya hyi ma hyu biya sara wu kiya nyi ənga məlma nyi.

15 Ənga jiri, yu na anə hyi, Hyal wu nda təhudə əgya njir Sodomu ənga njir Gwamwara a ndiya njir məlmə kau, ar pəcir numa.

16 Kəja yu sə hyi a biya ənggər təmahə kəra wu pama ufwar vuwa 'yar. Agabangə hya nggya hahangəu ənga tsu hya nggya ənga ki'wakur.

17 “Hya hangəkal ənga nji, ara ndu nda wulana hyi anə njir pathla ənga ndu nda dəgə hyi ənga wuda wu umbwa daɓə dzə'yar.

18 Arya yi tsu, ndu nda hər hyi a ndumwar nji nggunggurəm ənga təltəl'yar, aga hya nar nda ndəshigu məsəhəu ənga anə njira a'yi njir Yahudiya mai.

19 Ar pəci kəra ndə mbari hyi, a sara hya tal səra hyu nda na mai ənga ənggəra hyu nda na, ara Hyal wu nda nə hyi səra hyu nda na ar pəci ta.

20 Arya a'yi nahyi ngu nda ndər mai. Ama Mambəl Dər hyi ngu nda ndər lagur hyi.

21 “Zamə wu nda ləri zamə nyi aga nja tsəya nyi. Tada tsu wu nda ləri zər nyi. Abangə tsu wazha ndu nda hya'ana hangəkala njir yar nda, ba ja təkəri nja tsəya nda.

22 Nji patə wu nda piyari shishir dza hyi arya yau. Ama ndəra cinapi ba'anə kudiyə, ju uya mbəda.

23 Kalar pəci kəra nji lər ɓwaɓwatə anə hyi wu vanyi məlmə, hya hwi a ndu məlmə kəra a ndumwar hyi. Ənga jiri yu nar hyi, abər divira hyi ɓəbiya ɓə patə wu məlmə Izirayila, Zər Ndu ɓəra shida.

24 “Zəmbəlma a'yi a sən ndiya maləmə nyi mai ənga tsu mafa a'yi a sən ndiya thlagər ki nyi mai.

25 A ɗar tsa'a anə zəmbəlma ja ɗa ənggər maləmə nyi, mafa tsu ja ɗa ənggər thlagər ki nyi. Ma ndə ngga thlagər ki ənga Bilzabulu, abari nga ndu nda na ar kəra njir ki ka?

*Ndəra Nja Kyaga Hivər
(Luka 12:2-7)*

26 “Agabangau, a sara hya hivər nda mai, arya sə a'yi kəra ndu məl dədəwa kəra gəra nda biyar babal mai, ətsu sə a'yi dədəwa kəra nji gəra nda sən mai.

27 Səra yu na anə hyi dədəwa, hyu nda hə'una ar

babal. Səra yi cici a gwu himiya hyi, hyu nda hə'una a dar dza'wu.

²⁸ A sara hya hivər ndəra wu sən tsəya kumər dza hyi mai, ama naji wu sən tsəya mambələr hyi mai. Kəl hya hivər ndəra wu sən tsəya kumər dza hyi ənga mambələr hyu u'ur kətsa.

²⁹ A'yi nju dəlna wazha 'yagə məthlə ar kəra peni pathlə wa? Ya, zəma nda a'yi sən tədə a gyiwu 'yi gəra ənga səni Dər hyi mai.

³⁰ Shishir kəra hyi ma jijiga nga nda.

³¹ Agabangau, a sara hya hivər mai. A ndiyar hyi wazha 'yagə ənga mənəhə gagadau.

Cabiya Hənggəri Ənga Kərsiti Wu Mwar Nji
(Luka 12:8-9)

³² “Kalar ndəra hənggər abər naja nəda nga ja a dumwar nji, nayi tsu, yu nda hənggər abər nəda nga ja a dumwar Dədə kəra a dəməlmau.

³³ Ama kalar ndəra kəpalna sən də a dumwar nji, nayi tsu yu nda kəpalna səni nyi a dumwar Dədə kəra a dəməlmau.

Nayi Shili Ənga Nggya Jamə Mai
Ama Kəl Ənga Pa

(Luka 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ “A sara hya nggani abər yi shili ənga nggya jamə wu duniya mai. A'yi aga nggya jamə nga yi shili mai, ama aga sa pa.

³⁵ A shilir yi aga sa daḅə

“tada ənga zər nyi ar pa, zər kwa tsu ənga mənəyi, mala tsu ənga miya sal nyi.

³⁶ Njir huḁa ki nyi tsu ngu nda də dawa nyi.’

³⁷ “Kalar ndəra wu yiwu mənəyi alaga dənyi a ndiya də, a'yi ja kyaga də nəda mai. Ətsu kalar ndəra wu yiwu zər nyi alaga kwa nyi a ndiya də, a'yi ja kyaga də nəda mai.

³⁸ Kalar ndəra gəra həri wu dlədlakə nyi, ja dzəgwa nu də, a'yi ja kyaga də nəda mai.

³⁹ Kalar ndəra wu yiwu piya ja, ju nda tini. Ndəra gəra yiwu piya ja arya yau, ju nda uya.

Thlər Kəra Wu Shili Ənga Akkəri
(Markusu 9:41)

⁴⁰ “Kalar ndəra dləwuri hyi, a dləwuri də ja, kalar ndəra dləwuri də tsu, a dləwuri ja ndəra səwa də.

⁴¹ Kalar ndəra dləwuri nabi ara naja nabi, ju nda uya akkəri nə nabi. Ətsu kalar ndəra dləwuri ndə tsapəu ara naja ndə tsapəu, ju nda uya akkəri nə ndə tsapəu.

⁴² Kalar ndəra ləri anə pathləu wu pama wazha yidədə kau, 'yimi shishi'wu kikiwa pathləu, arya naja ndər nu də, ənga jiri yu nar hyi, a'yi ju nda tini akkəri nyi mai.”

11

Yesu Ndər Ar Kəra Yah-wana

Ndər Məl Bəḅətizəma
(Luka 7:18-35)

¹ Ayukuda Yesu kuḁəna highiḁə anə zəmbəlma nyi'yar kumo apə məthləu, kə ji

hya'ari sara ndəna, kə ji ma'yi ja vər highiḅau ənga tətəlna ndər Hyal wu məlmə njir Yahudiya.

² Ar pəci kəra Yahwana tsu ja wu fursəna, kə ji nggari səra Kərsiti a vər məl, kə ji səwa zəmbəlma nyi'yar a ndəgya ja

³ ndə nda yiwa, “Nagə ngə ndəra wu shili ta ya, əndəga 'ya səkə vanyi ndə pamə ya?”

⁴ Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “Sha mau hya nda nar nyi anə Yahwana səra hyi lari ənga hyi nggari.

⁵ Nji ləfə wu lar sau, nji kukurḅə wu ḅau, njir pibi wu uya jaməkur, kulangə'yar tsu ndu nggar sau, nju hya'ana nji tətəu ənga nju tətəlna ndəshigu məsahə anə nji dafali.

⁶ Barka anə ndəra gəra təkəkər ənga mbərsa nyi ar kəra yau.”

⁷ Ayukuda njira Yahwana səwa ma'yi, kə Yesu dzəguya ndər anə nji ar kəra Yahwana, ji na, “Mi nga hyi gwa tsamə a gwar tagə ta? Hyi ma'yi a gwa tsamə sar dzədzəgaməu, kəra yambadə a vər kənggədə ya?

⁸ Ya, mi nga hyi ma'yi a gwa tsama? Ndəra har kar mənəhə ya? Awau, njir ha kar məmənəhəu, wu ki təl nga nda.

⁹ Kar dəm ya, mi nga hyi ma'yi a nda tsama? Nabi ya? Pakatu, yu nar hyi, ndəra ndiya nabi.

¹⁰ Naja ngə ndəra nji tsəfəri ar kəri abər,

“Kəja yu səwa

cama da wu mwa ngau, ju nda fuwa sə wu lagu

kadivira ga shili.’

¹¹ Jiri nga yu na anə hyi, wu pama njira mathləkə'yi ngə ya patəu, ndəra ndiya Yahwana ənga dəgal a'yi mai. Ama alaga abangau, ndəra ndiya ənga kushu wu təkur Hyal a ndiya nyi ənga dəgaləu.

¹² Mbari ar pəcir Yahwana ndər məl Baḅətizəma ba'anə kabangəkau, təkur Hyal a vər lar ḅwaḅwatə ara nji, njir lə ḅwaḅwatə kə ngu yiwu nda dləwuri ənga dənəma.

¹³ Arya patər ndər nabi'yar ənga dlədə Musa a ndər nda ar kəra sə'yar kau, kadivira Yahwana dzəgwa shili.

¹⁴ Ənga tsu, ma hyu hənggər ənga səra ndə na, naja ngə Iliya kəra ndə na wu nda shili.

¹⁵ Ndəra ənga himi nggar sau, bəgə ja nggari.

¹⁶ “Ya, ənga mi nga nja gəla nji kabangəka? Abari nga nda? Nanda ənggər wazha kəra a vər nggya ar sugu, nda vər ngga kuvwar nda, ndu na:

¹⁷ “‘Yi mbidiya hyi mbəlau, kə hyi nggəl ara fəl.

‘Yi thlə na nə tiwi,

ba hyi nggəl ara dləwu.’

¹⁸ Ta Yahwana shili, naji wu səm sər səm cumu mai ənga naji wu sa sə sasa mai, əngwar nda, ‘Naja ənga mambəl dəmwa'yu.’

¹⁹ Zər Ndə shili ju səm, ənga ju sa, əngwar hyi, ‘Ndər suna nga ja, bazhiya njir tsəm budau ənga “njir bikau.” ’ Alaga abangau, patər njira hənggəri ənga hahangəkur nə Hyal, nda vər cabiya abər ənga jiri nga nyi.”

*Məlmə'yar Kəra Nggəl Ara
Tubi*
(Luka 10:13-15)

²⁰ Kə Yesu kughiya kughi anə məlmə paməpamə kəra ji məlna badəgala sə dədəgur'yar a gwa, ara njir məlmə nyi'yar a'yi ndə tubi mai.

²¹ “Sər təhudə anə ngau, Kō-razinu! Sər təhudə anə ngau, Bethlesaida! Maja abər sə dədəgur kəra nji məliya wu gau, nji məliya wu Taya ənga Sidonu, a tubir nda tsu kadə lagur hari ləgutə sə'yinggu ənga təwa bəbər wu kəra nda.

²² Ama yu na anə ngau, ar pəcir numa nə Hyal ju nda təhudə əgya Taya ənga Sidonu a ndiya ngau.

²³ Nahyi tsu njir Kafar-nahumu! Hya vər nggani abər nja nda fa'ar hyi a dəməlmə ya? Awau! Nahyi ma a gyiwu ka'u dəmwa 'yi nga nju nda puwa hyi. Maja abər sə dədəgur kəra nji məliya wu hyi, nji məliya wu Sodomu, tsu nda a'yi ba'anə kabangəkau.

²⁴ Ama yu na anə hyi, ar pəcir numa nə Hyal ju nda təhudə əgya Sodomu a ndiya hyi.”

*Shila Mau Ya Sa Nə Hyi
Bəlsar*
(Luka 10:21-22)

²⁵ Ar pəci kə ngə Yesu na, “Dədə, Thlagə kəra a dəməlmə ənga a gyiwu 'yi, a usa ngər yau, arya gə dəwana sə'yar kə anə nji hahangə ənga njir sən sau, ba gə dzəgwa cabiya nyi anə njira ənggər wazha yidədəu.

²⁶ Abangə nga nyi Tada, arya najakə ca ngə də mənəhəu anə ngau.

²⁷ “Dədə a nə dər sə patəu, ndər sən sənbiya tara wa ngə zəra nyi a'yi mai, kəl Dənyi wacu, abangə tsu ndər sən sənbiya tara wa ngə Tada nyi a'yi mai, kəl zər nyi ənga njira ju yiwu ja cabiya nda.

²⁸ “Shila mau əgya yau, patə hyi njira ənga kar tədəbəu, nji həhədə, ba ya nə hyi bəlsar.

²⁹ Dləwura mau danggal də wu gyiwuliya hyi ənga hya highibəri ara yau, ara nayi ndə hangəkəl ənga ndəra wu həya kərngau, ba hya sa uya bəlsar anə dəfuwa hyi.

³⁰ Ara danggal də kakafə nga nyi, kar də tsu a'yi tədəbəu mai.”

12

*Yiwa Sau Ar Kəra Bəlar
Pəcir Bəlsar*
(Markusu 2:23-28; Luka 6:1-5)

¹ Ar pəci ta, vanyi pəcir Bəlsar nə Yahudiya Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar nda vər tərabiya wu fa uhi. Nda vər bəu kə zəmbəlma nyi'yar kuratsiya kəra uhi.

² Ənggəra njir Farisi lari abəngau, kə ndə na anə nyi, “Lari gəyi, zəmbəlma ngə'yar nda vər məl sərə dladə kari nja məl pəcir bəlsar.”

³ Kə ji shadəwa nda, “A'yi hyi saya jigana sərə Dawuda ənga njir bə nyi məliya ar pəci kəra wu bə mbar nda ta wa?

⁴ Ənggəra ji gwu ki Hyal, naja ənga njir bə nyi'yar, ənga ənggəra ndə gwa səmku

macikəl cicau kəra nandu kyaga səm mai, kəl pubu'yar wacu.

⁵ Əndəga a'yi hyi saya jiganə wu dladə Musa, ənggəra ar pəcir bəlsar pubu'yar bələnə sərə dladə na nja bəlari wu ki Hyal, lagur thla sə anə Hyal wa, ama a'yi da bikə anə nda mai wa?

⁶ Yu na anə hyi ja, kəja ndəra wu ndiya ki Hyal ənga dəgal ənggau.

⁷ Ama, maja abər hyu səni sərə ndər kə cabiya, 'Təhudə nga ya yiwu, a'yi sadaka mai,' nahyi a'yi wu nə nyi bikə anə ndəra gərə ənga bikə mai.

⁸ Ara Zər Ndau Thlagə nga ja ar kəra pəcir bəlsar."

Ndə Ənga Tsi Ndzəndzau
(Markusu 3:1-6; Luka 6:6-11)

⁹ Kə Yesu piyari viya nyi, ba ji ma'yi a gwu umbwa dabə dzə njir Yahudiya.

¹⁰ A vuna vanyi ndə a'yi ənga tsi ndzəndzau. Ndu yiwu nda vazəya Yesu, ba ndə yiwa nyi, "A dər tsa'a nja shiləgəbiya ndə pəcir bəlsar ya?"

¹¹ Kə ji na anə nda, "Ma da ndə a'yi wu pama hyi kəra ənga təmahə pathləu, ba ji tədau a gu ka'u pəcir bəlsar, thlagər təmahə kə a'yi ju həbiya nyi a biya wa?

¹² Ya, kəja ndə a ndiya təmahə ənga mənəhə gagađau. Agabəngau, a dər tsa'a nja məl sərə mənəhə ar pəcir bəlsar."

¹³ Kə ji na anə nda nyi, "Ndidəbiya tsa gə a dumwa ngau." Aga zəmə kə ji

ndidəbiya tsa ja a dumwa nyi, ba tsa ja da jamə ənggər vanyi zəmə nyi ta.

¹⁴ Ama ba njir Farisi ma'yi a biya ndə biya mbiya miya lagu kəra nda sən tsəya Yesu.

Mafa Cacadau Nə Hyal

¹⁵ Ənggəra Yesu sənbiya abəngau, ba ji piyari viya nyi. Kə nji gangə nu nyi, ba ji shiləgəbiya nda patəu.

¹⁶ Ji tədər himiya nda ara nda sara na anə nji tara wa nga ja.

¹⁷ Ji məl sə'yar kə aga nyabiya sərə nabi Əshaya nana ngau, abər:

¹⁸ "Kəja mafa da kəra nayi ngə cadəbiya nyi, yu yiwu nyi

ara ji pina huđa yau, yu nda nyana nyi

ənga Mambəl da, ənga ju nda hə'una abər yu nda

numa nə jirkur anə nji patəu.

¹⁹ Naja a'yi wu nda pa ənga hya'a dāhə mai,

ənga ndər nda nggar dāha ja wu huđa giwa a'yi mai.

²⁰ Naji wu nda bələnə sərə ləhə ja bəl mai,

ənga pitəlla kəra a dər ləhə ja tau,

naji wu nda tsəya mai, kəl ji lari abər jirkur a səm kuri təlkur.

²¹ Njir duniya wu nda fiya fərkər nda wu thləmə nyi."

Yesu Ənga Təl Shatan

(Markusu 3:20-30; Luka 11:14-23)

²² Kə ndə shili ənga vanyi ndər məga ləfə kəra nyinyau

ənga mambəl dəmwa 'yu. Kə Yesu shiləgəbiya nyi, kəl ta ju sən ndər ənga ju lar sau.

²³ Ba da sə dədəgur anə nji patəu, kə ndə na, “A'yi zər Dawuda ta ngə kə wa?”

²⁴ Ama ənggəra njir Farisi nggari abangau, ba ndə na, “Ənga dənəma nə Bilzabulu tələr shatan ngə ndə kə wu kədlə mambəl dəmwa 'yi a biya.”

²⁵ Ta da, Yesu wu səni sərə ndu dənga, kə ji na anə nda, “Kalar təlkur kərə təkəbiya dzə məthlə wu ta'yi mai, ənga kalar məlmə ənga ki kərə a'yi hənggər ənga kuvwa nyi mai, nanda a'yi wu sən ta'yi mai.

²⁶ Ma Shatan ngu kədlə Shatan, ya, a təkəbiyar ja dzau. Ya, abari ngə təlkur nyi a sən ta'ya?

²⁷ Ma ənga dənəma nə Bilzabulu nga yu kədlə mambəl dəmwa 'yi'yar, kar zəmbəlmə hi'yar tsu? Ənga mi nga ndu kədlə? Agabangau, nanda ngu nda məl numa anə hi'ar kərə sə'yar kau.

²⁸ Ama ma da ənga dənəma nə Hyal nga ya vər kədlə mambəl dəmwa 'yi'yar kau, a dəri abər təlkur Hyal a shiliri anə hi.

²⁹ “Ənga jiri, ndər sən vu ki ndər dənəma ja vuwa fa'ana kar nyi a'yi mai, kəl tanggərma ji mbiya ndər dənəma kau. Ja dzəgwa sən fa'ar kar nyi.

³⁰ “Ndəra gərə ənga yau, dawa da ngau, ənga ndəra gərə a vər kabə ənga yau, tətəlna nga ja vər tətəlna.

³¹ Agabangau, yu na anə hi, kalar bikau ənga ndər dida Hyal ju nda təfəbiya nyi anə nji. Ama ndəra ndər dida ar kərə Mambəl Cicau, naji wu uya təfəbiya dzə mai.

³² Ma ndəra ndər dida ar kərə Zər Ndau, nju nda təfəbiya nyi. Ama ndəra ndər nə dida ar kərə Mambəl Cicau, naji wu uya nja təfəbiya nyi mai, alaga kabəngəkau ənga zaman kərə a vər shili.

*Wu Ənga Yayar Wu
(Luka 6:43-45)*

³³ “Məliya wu mənəhəu ba yayar wa nyi a da mənəhəu. Ga məliya wu dəmwa 'yi tsu ba yayar wa nyi a da dəmwa 'yu, ara ar yayar wu nga nju tsamər wu.

³⁴ Nahyi dabə mətsapa 'yar, lagu mani nga hi, nahyi njira dəmwa 'yi a sən nana sərə mənəha? Ara sərə wu dəfu ca ngə miya wu nana.

³⁵ Ndə mənəhəu, ju biya ənga ndər mənəhəu sara ar vira ji dəwana ari, ənga ndə dəmwa 'yu, ju biya ənga ndər dəmwa 'yu sara ar vira ji dəwana nda ari.

³⁶ Ama yu na anə hi, ar pəcir numa kalar ndu nda ləri sakida ar kərə kalar ndər dididi kərə biya sara wu miya ja.

³⁷ Ara arya ndər kərə biya sara wu miya gau, nga nju nda məl numa anə ngau, tara nə pəlna ngau ənga nə mbiya ngau.”

*Maləmə Dladə'yar Ənga
Njir Farisi*

Wu Gal Mətsamə

(*Markusu 8:11-12; Luka 11:29-32*)

38 Kə alenyi maləmə dladə'yar ənga njir Farisi na anə nyi, "Maləmə, 'yi wu yiwu ga məliya 'ya sə dədəgur kəra wu da mətsamə sara ara gau."

39 Kə ji shadəwa nda, ji na, "Nji nə zaman kau, nji dəmwa 'yu, nji gəra hivər Hyal. Ndu yiwu nda lari mətsamə nə sə dədəgur. Ama mətsamə nə sə dədəgur a'yi kəra yu ca anə nda mai, kəl mətsamə ar kəra nabi Yunana.

40 Ara ənggəra Yunana məliya pida makər vu'yi ənga puci wu ta kalfi dəgaləu, abangə ngə Zər Ndu nda məliya a gyiwu huda 'yi'yi.

41 Ara ar pəcir numa, njir Niniva wu nda hya'ari ənga njir zaman kau, ba nda canə nda abər nanda a'yi məliya sərə kakalə mai, arya nanda njir Niniva tubi ar pəcira Yunana tətəlna nda ndər Hyal. Ya, kəja ndəra ndiya Yunana a'yi ənggau.

42 Ar pəcir numa, kwatam Shiba wu nda hya'ari ənga njir zaman kau, ja cabiya nda abər nanda a'yi məliya sərə kakalə mai, ara ji hya'ari sara ar kuđiyar duniya vira nadəu aga ja sa nggar ndər tsətsəlkur nə Təl Solomanu. Ya, kəja ndəra ndiya Solomanu a'yi ənggau.

43 "Ma nji kədləbiya mambəl dəmwa'yi a biya sara wu dza ndau, ma ji gal vir sə hədə katini,

44 ju sən na, 'Ya 6əra sha a ndu dza ndəra yi biya sara

a gwa.' Ma ji 6əra sha shili, ba ji sa thləwa dzə kau, nji tsəkəbiya caməu, ənga kalar sə wu lagu,

45 Ba ja 6əra sha, ja nda fa'ari mambəl'yar paməpamə mədəfə kəra ndiya nyi ənga shishikur, ba nda ma'yi a vu ja nda vuwa nggya. Ba nggyabiya ndə kə nə yukudəu, a ndiya nə tanggərma ənga dəmwa 'yu. Abangə nga nyi wu nda da anə nji zaman kau."

Miya Yesu Ənga Zamə Nyi'yar

(*Markusu 3:31-35; Luka 8:19-21*)

46 Tsu ja vər ndər əkkə'yi dlamir nji, kəja mənəyi ənga zamə nyi'yar shili a biya ndu yiwu nda ndər anə nyi.

47 Kə vanyi ndə na anə nyi, "Kəja məngau ənga zamə ngə'yar a biya ndu yiwu nda ndər ənga gau."

48 Kə ji shadəwa nyi anə ndə kau, ji na, "Wa ngə mada, ənga wa ngə zaməda yara?"

49 Kə ji ca zəmbəlma nyi'yar ənga tsa ja, ji na, "Kəja mada ənga zaməda'yar.

50 Ara kalar ndəra wu məl thlər ənga sərə dədə kəra a dəməlmə wu yiwu, naja ngə zamə da ənga kwamə da ba mada."

13

Karapau Ar Kəra Ndər Sə Culi

(*Markusu 4:1-9; Luka 8:4-8*)

1 Ar pəci ta Yesu biya sara wu ki, ji biya nggya ar miya dəl.

² Dlamir nji gangə kaḅau ba ndə zəwari nyi, kəl ta ji nda gwu kwambwal ji gwa nggya gya, ba dlamir nji nggya nər nda a miya dəl.

³ Kə ji nar nda sə paməpamə lagu karapau, ji na, “Vanyi ndər zəwa ma'yi a gwar fa nyi, a gwa sə culi.

⁴ Ənggəra ja vər sə culi, kə alenyi pənəkər ar lagu. Kə 'yagə'yar shili ba ndə sa səmku nda.

⁵ Kə alenyi pənəkər ar vi ca-cathləu, vira 'yi'yi a'yi gangə mai. Ba ndə tsau aga zəməu, ara 'yi'yi kəra ar kəra nyi a'yi tədəbə mai.

⁶ Ama ənggəra pəci də kwakwadə gagadəu, ba ndə titi'wa ba ndə ul ara nggy-ilangə a'yi ara nda gagadə mai.

⁷ Kə alenyi tədə a gyiwu pama shikədi, ndə hə ənga nda, ba shikədi kar nda ara pəli.

⁸ Alenyi culi tsu tədə a gyiwu 'yi kəra mənəhəu, ndə hau, ba ndə puwa li gangə gagadəu, alenyi gharu gharu, ənga alenyi kwakumunyi kwakumunyi ənga alenyi tsu makərkumunyi makərkumunyi.

⁹ Ndəra ənga himi nggar sau, bəgə ja nggari.”

Səra Karapau Nə Sə Culi Kə Cabiya

(Markusu 4:10-12; Luka 8:9-10)

¹⁰ Kə zəmbəlma nə Yesu 'yar shili ndə sa yiwa nyi, “Mi ngə də gu ndər anə nda ənga karapə'yar ka?”

¹¹ Kə ji shadəwa nda, ji na, “Sənbiya sə kəra dəfəwa nə təlkur Hyal a nə hyir nji, ama a'yi anə nda mai.

¹² Ndəra ənga sau nju cakəri nyi, aga ja uya gangəu. Ama ndəra gəra ənga sau, alaga kəra a'yi ara ja kushu nju bəra dləwuri.

¹³ Səra də yu ndər anə nda ənga karapau.

“Aga ndu tsamə ama nandə wu tsambiya mai, ndu səhimi ama nandə wu nggari mai ənga nandə wu nggabiya mai.

¹⁴ Lagu kə ngə ndər nabi Əshaya nyabiya dzə ar kəra nda abər,

“‘Hyu nda dumwa ənga ngga ama nahyi wu nggabiya mai, hyu nda tsamə ama nahyi wu tsambiya mai.

¹⁵ Ara dəfuwa nji kə a dər ɓaɓalu, himiya nda tsu wu nggar sə mai, ənga ndə hədiya liya nda, ara nda sara lar sə ənga liya nda, nda nggari ənga himiya nda, ənga nda nggabiya ənga dəfuwa nda, nda sha shili əgya yau, ya mbədāna nda.’

¹⁶ Nahyi nər hyi, barka anə liya hyi ara ndu lar sau, ənga himiya hyi ara ndu nggar sau.

¹⁷ Yu nar hyi jiri, nabi'yar gangəu ənga nji cicau, a yiwur nda, nda lari sə'yar kə hyu lar kau, ama nandə lari mai. A yiwur nda, nda nggari sə'yar

kə hya vər nggar kau, ama nandə nggari mai.

¹⁸ “Kəja səra karapə ar kəra ndər sə culi kə cabiya:

¹⁹ Ma ndə nggar ndər nə təlkur Hyal ama naji nggabiya mai, ba Shatan a shili ja fa'abiya səra ji nggari kə sara wu dəfuwa ja. Naja kə ngə cabiya culi kəra pənəkər ar lagu.

²⁰ Kəra pənəkər ar vi cathlə ətsu, naja ngə nju gəla ənga ndəra nggari ndər Hyal, ba ji dləwuri aga zəmə ənga hudə pərtəu.

²¹ Ama ara naja a'yi ənga nggyilangə mai, ba ji səkar nə pəci kushu. Ənggəra bwaəwatə shili anə nyi arya ndər Hyal, ba ji sha a gyiwu yukudə ənga kusa.

²² Culi kəra nji səna wu pama shikədi kə tsu, naja ngə nju gəla ənga ndəra nggari ndər Hyal, ama kə nggyabiya duniya ənga gal gənnə kari ndəra nyi ara hau, kəl ta ji də gəra ənga akkəri.

²³ Culi kəra nji səna ar 'yi'yi mənəhə kə tsu, naja nga nju gəla ənga ndəra nggari ndər Hyal ba ji nggabiya. Ju də ənga akkəri, ju puwali, alenyi gharu gharu, ənga alenyi kwakumunyi kwakumunyi ənga alenyi tsu makərkumunyi makərkumunyi.”

Karapau Ar Kəra Hyanggili

²⁴ Yesu bəra nar nda vanyi karapau, ji na, “Kəja səra nja sən gələbiya təlkur Hyal əni, ənggər vanyi ndə kəra thləkana culi mənəhəu wu fa nyi.

²⁵ Ama pəci kəra nju ghanyi, ba dawa nyi shili ka sa thləkana hyanggili wu fa nyi a ndu pama uhi, ba ji ma'yi sə nyi.

²⁶ Ar pəci kəra uhi kəra nji thləkana kə hau, ndə məliya kər, ba hyanggili hya'ari tsu.

²⁷ “Mafa nyi'yar shili ndə sa na anə nyi, ‘Thlagər ki, a'yi culi mənəhə nga gə thləkana wu fa ngə wa? Ya, lagu mani ngə hyanggili'yar kə tsə ari ka?’

²⁸ “Kə ji na anə nda, ‘Dawa ngə məliya abangau.’ Kə mafa'yar kə yiwa nyi, ‘Ya, gu yiwu 'ya ma'yi 'ya gwa kukucina nda ya?’

²⁹ “Ama kə ji shadəwa nda, ‘Awau, ara a vər kuci hyanggila nyi, ba hya kucina dəbə ənga uhi.

³⁰ Piyar nda mau nda hə gyapəu kəl pəcir fwahəu. Ar pəci ta yu nar nyi anə njir məl thlər. Tanggərma, nda dzəguya ənga hyanggila nyi'yar, nja kabīya nja nggyina nda. Ba nja dzəgwa gəmna uhi ba nja fa'ana a su tsamə’ ”

Karapau Ar Kəra Culi Bəla (Markusu 4:30-32; Luka 13:18-19)

³¹ Yesu bəra nar nda vanyi karapau, “Təlkur Hyal ənggər culi bəla nga nyi, kəra vanyi ndə həri ji thləkana wu fa nyi.

³² Naja nga ndiya patər culi ənga kushu, ama ma ji hau, ba ja ndiya patəkura wu kəra wu masəmə ənga dəgaləu, ba 'yagə'yar a liya kir nda ar tsa nyi.”

*Karapau Ar Kəra Thləlamə
(Luka 13:20-21)*

³³ Yesu bəra nar nda vanyi karapau, ji na, “Təlkur Hyal ənggər thləlamə nga nyi, kəra mala həri ji gwadəbiya əpou tasa'wu təkə sə makər əni, ba ja dzəgwa thləthlə gagaɖau.”

³⁴ Yesu nar nyi najaka ndər patə anə daɓər dlami lagu karapau. Sə a'yi ji nar nda zəmə gəra ənga karapə mai.

³⁵ Lagu kə nga ji nyabiya sərə nabi Əshaya nana abər, “Yu nda pahəna miya,

yu ndər ənga karapau,
Yu nda cabiya nyi
anə nji sərə dəɖəwa
mbar dzəgwar duniya
aga nda sənbiya.”

*Yesu Nar Nda Sərə Hyang-
gili
Wu Fa Uhi Aga Nyi*

³⁶ Kə Yesu piyari dlamir nji, ji ma'yi a vu huɖa ki. Zəmbəlma nyi'yar shili əgya ja ndə sa na anə nyi, “Nar 'ya sərə hyanggili wu fa uhi kə aga nyi.”

³⁷ Kə ji shadəwa nda, ji na, “Ndəra thləkana culi mənəhə naja ngə Zər Ndau.

³⁸ Fa uhi kə ca ngə duniya, culi mənəhə ca ngə wazha nə təlkur Hyal. Hyanggili kau, ca ngə wazha Shatan.

³⁹ Dawa kəra thləkana hyanggili kau, naja ngə Shatan ənga kənyi. Pəcir fwahəu ca ngə kuɖiyar duniya. Njir gəm uhi nanda ngə waladi'yar.

⁴⁰ “Ənggər kəra nju tsəmiya jigwal nja nggyina, abangə

nga nyi wu nda ɖa pəcir kuɖiyar duniya.

⁴¹ Zər Ndu nda səwa waladi nyi'yar aga nda fa'abiya kalar sərə wu dla ənga bikau ənga njir məl sə dəmwa'yi sara wu təlkur nyi.

⁴² Nda dzəgwa vakuwa nda a gwu u'ur kətsa, a guna nda dzəgwa wau ənga ɖə hira nda.

⁴³ Ar pəci ta ngə njir məl thlər kəra tsapə wu nda mbəl ənggər pəci wu təlkur dərnda. Njira ənga himi nə nggar sau, ta'yi nda nggari.

Bərba Kəra Dəɖəwa

⁴⁴ “Təlkur Hyal ənggər bərba nga nyi kəra nji dəwana wu huɖa fa. Ta vanyi ndə nəri, ba ji bəra dəwana wayu. Ara ənggəra huɖa ji pida, ba ji ma'yi ji nda ɖəlna patər sərə ara ja, ba ji dzəgwa ɖəlbiya fa nyi.

⁴⁵ “Ətsu, təlkur Hyal ənggər ndər ɖəlna sə nga nyi kəra a vər gal handzəlkwa.

⁴⁶ Ta ji thləwa kəra nju ɖəl ənga gənnə gangəu, ba ji ma'yi ji nda ɖəlna patər sərə ara ja, ba ji sa ɖəlbiya.

Karapau Ar Kəra Litagəu

⁴⁷ “Ətsu wayu, təlkur Hyal ənggər litagə kəra nji fuwa a gwu ɖəl nga nyi kəra mbari culi kalfi paməpamə gangəu.

⁴⁸ Ənggəra ji nyau ənga kalfi, kə njir təm həbiya a biya miya ɖəl. Kə ndə dzəgwa nggya gya ndə dəmbiya kalfi kəra mənəhəu ndə puwa a gu bəngə, ba ndə dzəgwa pəna dəmwa'ya nyi.

⁴⁹ Abangə nga nyi wu nda ɖa ar pəcir kuɖiyar duniya.

Waladi'yar wu nda shili nda sa təkəbiya nji dēmwa 'yi ənga nji tsapəu.

⁵⁰ Ba nja dzəgwa vakuwa nda a gwu u'ur kətsa, a guna nda dzəgwa wau ənga də hira nda.

⁵¹ “A nggabiya hyi sə'yar kə patə ya?” Yesu yiwar nda.

“Angə,” əngwar nda.

⁵² Kə ji na anə nda, “Aga-bangə kalar maləmə dladə kəra nji highiḡər nyi sə ar kəra təlkur Hyal, ənggər thlagər ki nga ja kəra gwu umbwa nyi, ji gwa fa'abiya bərba mafəliyangə ənga bərba hahal a biya.”

Nji Nggəl Ara Dləwu Yesu Wu Nazəratu

(Markusu 6:1-6; Luka 4:16-30)

⁵³ Ənggəra Yesu kudəna na karapə'yar kau, ba ji piyari vi ta.

⁵⁴ Shilir Yesu wu məlmə nyi, ba ji dzəguya highiḡə anə nji wu umbwa daḡə dzə njir yahudiya. Ba dā sə dədəgur anə nda, ndə na, “Əmani ngə ndə kə uya sənbiya sə ka, ənga dənəma nə məl sə dədəgur'yar ka?”

⁵⁵ “A'yi zər ndər ta wu ta ngə wa? A'yi mənəni nga nju ngga ənga Maryamu ta wa? A'yi zamə nyi'yar ngə Yakubu ənga Yusufu ənga Simanu ba ənga Yahuda wa?”

⁵⁶ Kwamə nyi'yar a'yi nda əkkə'yi mən ənggə wa? Ya, sara mani nga ji uya patəkura sə'yar ka?”

⁵⁷ Ba huḡa nda ndzə ənga ja. Ama kə Yesu na anə nda, “Kəl wu məlmə nyi, ənga wu pama

nji nyi, ba wu ki nyi nga nji gəra ha kəra nabi.”

⁵⁸ Naji bəra məl sə dədəgur 'yar gangə wu pama nda mai, ara ghar mbərsar nda.

14

Nji Thlana Kəra Yahwana

Ndər Məl Baḡətizəma

(Markusu 6:14-29; Luka 9:7-9)

¹ Ar pəci kə ngə təl Hirudusu nggari ndər ar kəra Yesu.

² Kə ji na anə njir məl thlər nyi, “Ndə kau, Yahwana ndər məl Baḡətizəma ngau, a hya'ari ja sara vir tau, ca ngə sərə dā ji uya dənəma nə məl sə dədəgur'yar kau.”

³ Arya dədəməu Hirudusu mbari Yahwana, ba ji mbiya nyi, kə ji fuwa nyi wu fursəna arya Hirudiyasu, mala zamə nyi Fəlipəu.

⁴ Ara dədəməu Yahwana wu na anə Hirudusu abər a bəlnar ja dladau ara ji həri Hirudiyasu aga mala nyi.”

⁵ Hirudusu wu yiwu ja tsəya Yahwana, ama ju hivər ara nji, ara ndə hər Yahwana ar viya nabi.

⁶ Ar pəcir mini nə dəngari pəcir ya nə Hirudusu, ngə kwar Hirudiyasu fəl anə nji, ba fəl kə pina huḡa Hirudusu gagaḡau.

⁷ Arya kau, kə ji hər alka-wal daḡə ənga səm fəla, abər, ju nə nyi kalar sərə ji yiwa ara ja.

⁸ Kə mənəni nar nyi sərə ja yiwa, kə ji na, “Nə dā nji kəra Yahwana ndər məl Baḡətizəma ar pəli.”

⁹ Kə sə kə ɓwanə nyi kər gagadaw, ama arya alkawal ənga səm fəla kəra ji həri, ənga məthləpi nyi'yar kəra a'yi ənga ja, naji wu yiwu ja kar nyi mai.

¹⁰ Kə ji səwa a vu fursəna aga nja vuwa thlana kəra Yahwana.

¹¹ Ji shili əni ar pəli, ji sa nə nyi anə zər kwa nyi, kə ji nə nyi anə mənəyi.

¹² Kə zəmbəlma Yahwana 'yar shili ndə sa həri dza ja. Ba ndə nda hadəna. Kə ndə ma'yi ndə nda nar nyi anə Yesu.

*Yesu Səməna Nji Dubu Təfu
(Markusu 6:30-44; Luka
9:10-17; Yahwana 6:1-14)*

¹³ Ənggəra Yesu nggari abangau, ba ji hya'ari ji gwu kwambwal. Kə ji tərabiya a ndar vira nji a'yi ari mai aga ja nda nggya zhizhi nyi. Ama ənggəra dlamir nji nggari abangau, ba ndə hya'ari sara wu məlmə paməpamə ndə nu nyi ənga hi.

¹⁴ Ənggəra Yesu biya sara wu kwambwal, ba ji lari dlamir nji gangəu. Ənggau, ba ji təhudə əgya nda, ba ji shiləgəbiya njira gərə ngga wu pama nda.

¹⁵ Ənggəra wagə ɗa, kə zəmbəlma nyi'yar shili ara ja, ndə na, “Vi kə nji a'yi a gwa mai, ənga tsu vi a ɗar dləru. Tətəlna nji kau, tara ba nda ma'yi a ndu huɗa giwa kəra zəwar vi kə nda ɗəlbiya sər səm anə kərnda, aga nda səmku.”

¹⁶ Kə Yesu na anə nda, “A'yi mbari kəl nda ma'yi mai, nə

nda mə sə kəra nda ɗabaga sən səm.”

¹⁷ Kə ndə shadəwa nyi, ndə na, “Sə a'yi kəra tsa'a 'ya nə nda mai, kəl ləgu ɗəfə təfu ənga kalfi məthlə ngə a'yi wacu.”

¹⁸ Kə ji na, “Shila mə əni.”

¹⁹ Kə ji nar nyi anə nja nyi nda nggya gya ar sar. Ji həri ləgu ɗəfə təfu ənga kalfi məthla nyi, ba ji hya'anakər a ɗəməlmau, kə ji usaku anə Hyal, ba ji ɓəbələwa nda. Kə ji dzəgwa nə nyi anə zəmbəlma nyi'yar, nanda tsu, kə ndə təkəna nyi anə dlamir nji.

²⁰ Patəkura nda səm ndə nyau. Kə zəmbəlma nyi'yar tsəmiya tsəla kumo apə məthlə ənga sərə hiyau sara wu miya nda.

²¹ Njira səm sə kau, shili zhizhir nda nji dubu təfu ngau. Ama nji jiga mathləkə'yi ənga wazha mai.

*Yesu Bau A Dar Kəra 'Yimi
(Markusu 6:45-52; Yahwana 6:15-21)*

²² Ənggərna, kə Yesu fuwa zəmbəlma nyi'yar a gwu kwambwal aga nda tərabiya wu mwa nyi a biyar ya ɗəl. Naja nə nyi, kə ji ta'yi wu yukudə aga ja səwa dlamir nju lagu.

²³ Ayukudə ji səwa dlamir nji ndə ma'yi, ba ji ma'yi sə nyi a dar kəra mau aga ɗa ndər ənga Hyal. Ənggəra wagə ɗa, tsu ja a dar kəra mə zhizhi nyi.

²⁴ Ar pəci kau, kwambwal a gwar hada ɗəl nga nyi, kəja dləgwamər 'yimi wu tsatsa nyi

ənga yambadə wu ka nyi ara ɓau.

²⁵ Ənggər saka makər nə vu'yi, kəja Yesu a vər ɓau, a ndəgya nda a dar kəra 'yimi.

²⁶ Ənggəra zəmbəlma nyi'yar lari nyi a vər ɓə a dar kəra 'yimi, ba hivər mbar nda gagaɗau. “Dəgur ngə canə mən kər,” əngwar nda, ba ndə mbar wau ara hivər.

²⁷ Ama ənggərna kə Yesu nar nda, “Hya sara ɓukər anə kərhyi mai! Nayi ngau. Hya sara hivər mai.”

²⁸ Əngwar Biturusu anə nyi, “Thlagəu, ma nagə ngau, nar ɗa ya ndara gau, a dar kəra 'yimi kau.”

²⁹ “A ndau,” əngwar Yesu. Kə Biturusu biya sara wu kwambwal, ji mbar ɓə a ndəgya Yesu.

³⁰ Ama ta ji lari yambadə a vər sə ənga dənama, ba hivər mbari nyi, ba ji mbar gya cau. Kə ji wau, ju na, “Thlagəu, mbəɗana ɗa!”

³¹ Aga zəmə kə Yesu hari nyi tsi, ba ji mbari nyi. Əngwar ja, “Nagə ndə tətəwa mbərsa, mi ngə ɗa gə təkə kəra?”

³² Ənggəra ndə gwu kwambwala nyi, kə yambadə kə ta'yau.

³³ Kə njira gwu kwambwal dləvə Yesu, ndu na, “Ənga jiri nagə Zər Hyal ngau.”

³⁴ Ayukudə ndə tərabiya a biyar ya dəl, ba ndə gya wu məlmə Janisaratu.

³⁵ Ta njir məlmə nyi tsaməri abər Yesu ngau, ba ndə səwa nja nar nyi anə njir 'yi'ya nyi patəu, aga nda shili ənga njira gəra ngga anə nyi.

³⁶ Ndə sa kədi nyi aga njir gəra ngga nda tsəkwari alaga miya cira ləgutə nyi. Patəkura njira tsəkwari nyi, ba ndə ɗa jaməu.

15

Kəbəkwaɗəu Nə Njira Ng-gurəm

(Markusu 7:1-13)

¹ Kə alenyi njir Farisi ənga maləm 'yar nə dladau, shili əgya Yesu sara wu Urshalima ndə sa yiwa nyi,

² “Mi ngə ɗa zəmbəlma ngə'yar wu ɓəla kəbəkwaɗəu nə njira nggurəm nə məlmə maya? Nandə wu ci tsi divira nda səm sər səm mai.”

³ Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “Mi ngə ɗa hyu ɓəlna sərə Hyal na nja ɓəlari, aga hya ɓəlari sərə əjir hyu na?”

⁴ Ara Hyal nana wu ndər nyi, ‘Ga gənggər nyi səli anə dəngau ənga məngau.’ Ənga tsu, ‘Ma ndəra nggəliya dənəyi ənga mənəyi kəl nja tsəya nyi.’

⁵ Ama hyu highiɓau, abər, ndu sən na anə dənəyi ənga mənəyi, ‘Kalar dləwa dzə kəra hya kyaga uya ara yau, a nə nyir yau anə Hyal,’

⁶ naja a'yi a sən ‘gənggər nyi səli anə dənəyi’ ətsu mai. Agabangau, ba hyi məliya ndər Hyal ɗa sə kurthləu lagur sər cijir hyi.

⁷ Nahyi njir batal! Jiri nga nyi ənggəra nabi Əshaya nana ndər ar kəra hyi abər,

⁸ “Nji kə ndu gənggər ɗa səli ənga miya nda wacu, ama ɗəfuwa nda a ma'yiri nadə ara yau.

⁹ Ndu dləvə da ar cicir miya nda, ndu highiḅə lagu dladə kəra ndə ngə məliya, abər ca ngə ndər Hyal.' "

¹⁰ Kə Yesu ngga dlamir nji a shili wu dzə nyi, ji na anə nda, "Siya da mə himi patə hyi, aga hya nggabiya sə kau.

¹¹ Sər səm kəra ndu fuwa a gwu miya ja a sən məliya ndə 'dedeḅə' wu mwar Hyal mai, ama səra biya sara wu ndə ngu məliya ndə 'dedeḅə' wu mwar Hyal."

¹² Kə zəmbəlma 'yar shili ara ja ndə sa yiwa nyi, "A səni gə abər huda njir Farisi ndzəndzə nga nyi ənga gau, ənggəra ndə nggar ndər kə ya?"

¹³ Kə Yesu shadəwa, ji na, "Kalar sə thləthləka kəra a'yi dədə kəra a dəməlmə ngə thləkana mai, ba nja kucina.

¹⁴ Piyari nda mau. Nanda ənggər nji ləfə ngau a vər tədəmwə anə alenyi nji ləfau. Patəkura nda, ndu pəpau a gu ka'u."

¹⁵ Kə Biturusu na anə nyi, "Nar 'ya səra karapə kə cabiya."

¹⁶ Kə Yesu na, "Kar ya, tsu hyi dza ya?"

¹⁷ "A'yi hyu səni abər səra gwu miya ndau wu tərabiya a gyiwu ta ja, ba ja dzəgwa tərabiya a biya wa?

¹⁸ Ama səra biya wu miya ndau, sara wu dəfuwa ja nga nyi wu biya. Ca ngu məliya ndə 'dedeḅəu.'

¹⁹ Ara sara wu dəfuwa ndə ngə dənga dəmwə 'yi wu shili, sə ənggər tsa ndau ənga

səsukur ənga həl ənga sakida nə fati ənga ndza thləmər ndau.

²⁰ Sə'yar kə ngu məliya ndə ja da 'gəra cicau,' ama səm sər səm gəra ənga tsi cicau a sən məliya ndə ja da 'gəra cici' mai."

Mbərsa Nə Vanyi Mala (Markusu 7:24-30)

²¹ Kə Yesu piyari vi ta, ba ji ma'yi a vu 'yi'yir Taya ənga Sidonu.

²² A vuna kə mala kəra a'yi mala njir Yahudiya mai shili ara ja, ji na, "Thlagəu, Zər Dawuda, təhudə əgya yau. Kəja mambəl dəmwə 'yi a vər lə ḅwaḅwatə gagadə anə kwa da."

²³ Ama sə a'yi kəra Yesu shadəwa nyi mai. Kə zəmbəlma nyi'yar shili ara ja ndə kədi nyi, ndə na, "Kədləna nyi ja ma'yi, ara kə ju nu mən ju ḅwanə mən kər kau."

²⁴ Kə ji shadəwa, ji na, "Hyal səwa da a shili anə njir Iziray-ila kəra ənggər təmahə sasa wacu."

²⁵ Ama kə mala kə shili, ji sa ḅəliya undi wu mwa nyi, ji na, "Thlagəu, dləwar da."

²⁶ Kə ji shadəwa, ji na, "A'yi da tsa'a nja həri sər səm wazha nja vakana nyi anə hya'yar mai."

²⁷ Kə ji na, "Jiri nga nyi Thlagəu, ama alaga aban-gau, hya'yar ndu səm səra pəpənəkər sara wu miya wazha ma nda vər səm sau."

²⁸ Kə Yesu shadəwa, ji na, "Mala, dəgal gagadə ngə mbərsa ngau. Bəgə səra gu

yiwu, ja da.” Abangau, kə
kwa ta da jamə ar pəci ta.

Yesu Shiləgəbiya Nji Gangəu

²⁹ Sarar vi ta, kə Yesu ma'yi
lagu dəl Galili. Kə ji ma'yi a
dar kəra mau, kə ji da nggya
gya.

³⁰ Dlamir nji gangə shili
əgya ja, ndu shili ənga nji
paməpamə gangə kəra gəra
ngga. Nanda ngə, nji
təsəkənəu, ənga nji ləfau, ənga
nji kukurəu, ənga njir məga,
ənga njir shiləgə paməpamə
gangəu, ba ndə sa pina nda
əgya hiya Yesu. Kə Yesu
shiləgəbiya nda.

³¹ Kə sə kə da sə dədəgur anə
nji, ənggəra ndə nggar njir
məga a vər ndər ənga ndə lari
nji kukurəu da jamə ənga nji
təsəkənə a vər ɓau ba nji ləfau
wu lar sau. Kə patəkura nda
dləvə Hyal nə njir Izirayila.

*Yesu Səmənə Nji Dubu
Fodəu*

(Markusu 8:1-10)

³² Kə Yesu nggari zəmbəlma
nyi'yar a shili ara ja, kə ji na
anə nda, “Yi wu təhudə əgya
nji kau, ara əshina pida makər
nga nda ənga yau, nandə səm
sə mai. Nayi wu yiwu ya səwa
nda, nda ma'yi ənga wuɓə
mai, nda sara nda shavər ar
lagu.”

³³ Kə zəmbəlma nyi'yar
shadəwa, ndə na, “Əmani nga
mən wu nda uya sər səməna
dlami kə ar tagə ka?”

³⁴ “Ləgu dəfə yidəwa nga
ara hya?” Yesu yiwa nda.
Kə ndə shadəwa nyi, “Ləgu
dəfə mədəfə ənga kalfi yidəfə
yidəwu.”

³⁵ Kə ji nar nyi anə dlamir
nji, nda nggya a gyiwu 'yi.

³⁶ Kə ji həri ləgu dəfə mədəfə
ənga kalfiya nyi. Ayukuda ji
usaku Hyal, kə ji ɓəɓələwa, ba
ji nə nyi anə zəmbəlma nyi'yar.
Nanda tsu, ba ndə tətəkəna
nyi anə nji.

³⁷ Patə nda ngə səm, ndə
nyau. Ayukuda nyi zəmbəlma
nyi'yar tsəmiya tsəla nyinyi
mədəfau ənga səra hiyau sara
wu miya nda.

³⁸ Njira nji səməna ca ngə
shili zhizhir nda nji dubu
fodəu, nji jiga mathləkə'yi
ənga wazha mai.

³⁹ Ayukuda Yesu səwa
dlamir nji nda ma'yi, kə ji
gwu kwambwal, ba ji ma'yi
a vu 'yi'yir Magadanu.

16

Gal Mətsamə

*(Markusu 8:11-13; Luka
12:54-56)*

¹ Kə njir Farisi ənga njir
Sadusi shili əgya Yesu, aga
nda sa dzəbiya nyi. Kə ndə
na anə nyi, aga ja canə nda
mətsamə sə dədəgur sara
dəməlməu, kəra wu cabiya
abər sara ara Hyal nga ja.

² Kə ji shadəwa nda, ji na,
“Ma wagə da, ba hyi lari ndəla
məlmə a dar dəzəu, ba hya na,
‘Vi wu sa da jamə əzəgəu.’

³ Ma mudlə tsu, ma hyi
lari ndəla məlmə dəzəu ənga
zəgutū, ba hya na, ‘Əshina
nə nyi nju nda tədə par.’
Nahyi, hyu sən təkəbiya
paməpaməkura dlama, ama
nahyi wu sən təkəbiya
paməpaməkura sə dədəgur

kəra wu ɔarkər kabangəkə mai.

⁴ Njir nggyabiya kabangəkə nji dəmwa 'yu, njira gəra nu Hyal wu yiwu nda lari sə dədəgur. Ama sə dədəgur a'yi nju nda ca anə nda mai, kəl nə nabi Yunana." Kə Yesu piyari nda ba ji ma'yi.

*Thləlamə Nə Njir Farisi
Ənga Njir Sadusi*

(Markusu 8:14-21)

⁵ Ənggəra zəmbəlma nyi'yar tərabiya a biyar ya dəl, ba ndə dəngari nandə həri macikəl mai.

⁶ Kə Yesu na anə nda, "Hya hangəkəl, ənga hya tsamə ar kəra thləlamə nə njir Farisi ənga njir Sadusi."

⁷ Kə ndə thla wu pama nda, ndə na, "Ji na abangau, ara kə mən gəra həri macikəl kə ngau."

⁸ Ta Yesu sənbiya səra ndu thla, kə ji na anə nda, "Nahyi njira ənga mbərsa kukushu, mi ngə ɔa hyu ndər wu pama hyi abər ara kə hyi gəra həri macikəl kə nga?"

⁹ Ba'anə kabangəkə nahyi nggabiya mai ya? A far hyi ənggəra yi səməna nji dubu təfu ənga ləgu ɔəfə təfu ta ya? Ətsu a far hyi tara tsəla yidəu nga hyi nyana ənga səra hiyau wu miya nji ta ya?

¹⁰ Əndəga a far hyi ənggəra yi səməna nji dubu fəɔə ənga ləgu ɔəfə məɔəfə ənga tara tsəla yidəu nga hyi nyana ənga səra hiyau wu miya nji ta ya?

¹¹ Mi ngə ɔa nahyi nggabiya abər a'yi ar kəra macikəl nga ya vər ndər maya? Ama yi na

anə hyi aga hya hangəkəl ənga thləlamə nə njir Farisi ənga njir Sadusi."

¹² Kə ndə nggabiya abər naja a'yi a vər ndər anə nda, aga nda hangəkəl ənga thləlamə nə ta macikəl mai, ama ar kəra highiə nə njir Farisi ənga njir Sadusi.

*Biturusu Nana Abər Yesu
Ngə Kərsiti*

(Markusu 8:27-30; Luka 9:18-21)

¹³ Ar pəci kəra Yesu shili wu 'yi'yir Kayisariya Fəlipi, kə ji yiwa zəmbəlma nyi'yar, ji na, "Wa nga nju na ənga ya, nayi Zər Nda?"

¹⁴ Kə ndə shadəwa nyi, "Alenyi nju na Yahwana ndər məl Babətizəma, ənga alenyi nji Iliya, ənga alenyi nji tsu Irimiya ənga zəmə wu pama nabi'yar."

¹⁵ "Ama kar nahyi tsu, wa nga hyu na nga ya?" ji yiwa nda.

¹⁶ Kə Simanu Biturusu shadəwa, ji na, "Nagə ngə Kərsiti, Zər Hyal kəra ənga pi."

¹⁷ Kə Yesu na anə nyi, "Ndər barka nga gau, Simanu zər Yunana, arya a'yi ndə ngə cabiya ngə sə kə mai, ama Dəɔa kəra a dəməlmau.

¹⁸ Yu na anə ngau, nagə Biturusu tsəka ngau, ar kəra tsəka kə nga yu hər ɔəbə dzə njir nu ɔa, ɔəbə njira səra ənga dənəma nə tau, a'yi a sən səm təlkur ar kəra nda mai.

¹⁹ Yu nə ngə sər pahə miya ki nə təlkur Hyal. Ətsu kalar səra gə mbiya wu duniya mbamba nga nyi a dəməlmau, ənga kalar səra gə pəlna

wu duniya pəpəl nga nyi a dəməlmə ətsu.”

²⁰ Kə Yesu tədar himiya zəmbəlma nyi'yar abər nda sara na sə kə anə kalar ndə abər naja ngə Kərsiti mai.

Yesu Nana Ənggəra Ji Wu Nda Tau

(Markusu 8:31; 9:1; Luka 9:22-27)

²¹ Mbari ar pəci kə ngə Yesu dzəguya na anə zəmbəlma nyi'yar, abər kəl ji ma'yi a vu Urshalima. A vuna ju vuwa lar ɔwaɔwatə paməpaməu. Nji nggunggurəm nə mələmau, ənga pubu dədəgal 'yar, ənga maləmə dladə'yar wu nda piyari nyi, ba nda tsəya nyi, ama ayukudə pida makəru, ba ja hya'ari ənga pi.

²² Kə Biturusu hər nyi a ndar batiti, ji nda kughiya nyi, ji na, “Wu da mai Thlagəu, Hyal a tsana sə ənggər kə a da ənga gau.”

²³ Ama kə Yesu shabiya dzau, ji na anə Biturusu, “Təkə ənga yau, Shatan! A dar gə sər thlə hi anə da, ara dənga ngau ənggər nə nji nga nyi, a'yi nə Hyal mai.”

²⁴ Kə Yesu nar nyi anə zəmbəlma nyi'yar, “Kalar ndəra wu yiwu ja nu da, kəl ja piyari yiwu kərny, ba ja həri wu dladlakə nyi, ba ja nu da.

²⁵ Ara kalar ndəra wu yiwu piya ja, ju nda tini. Ndəra gəra yiwu piya ja arya yau, ju nda uya.

²⁶ Mi ngə akkəri kəra ndu uya ma nji nə nyi duniya patəu, ba ja tini piya ja? Əndəga mi ngə ndə a sən ləri ar viya piya ja?

²⁷ Arya nayi Zər Ndau, wu nda shili wu kadakadarkur nə Dədə ənga waladi da'yar. Yu sa məliya nyi numa anə patər njir duniya ar lagu kəra ndə məl thlərər nda ari.

²⁸ Yu nar hyi jirkura nyi, alenyi nji a'yi ənggau tata'yu, nandu nda tə mai, kəl ndə lar Zər Ndau wu shili wu təkur nyi.”

17

Bəla Dzə Nə Yesu
(Markusu 9:2-13; Luka 9:28-36)

¹ Ayukudə pida kwa, kə Yesu həri Biturusu ənga Yakubu ənga Yahwana zaməya Yakubu ba ji hər nda a ndar kəra vanyi mau kəra dzəgaməu, nanda zhizhir nda.

² A ndəna, kə dza ja bəlana dzə wu mwar nda. Bama ja wu mbəl ənggər pəci ənga ləgutə nyi da pərtə pwahəu.

³ Kukuthlə kə nabi Iliya ənga nabi Musa shili nda vər ndər ənga Yesu.

⁴ Biturusu na anə Yesu, “Thlagəu, shilir mən ənggə kau, a dar mənəhəu. Ma gu yiwu, ya sən məliya kwapatə makər ənggau, pathlə anə ngau, pathlə anə Musa ənga pathlə anə Iliya.”

⁵ Ma tsu ja vər ndər, kə mbəmbəl sara du dlama sa hədiya nda, kə nji nggari dāhəu sara du dlama wu na, “Naja kau, Zər Da ngau, yu yiwu nyi; huda yi pipida ənga ja gagadau. Hya səya nyi himi!”

⁶ Ənggəra zəmbəlma nyi'yar nggari abangau, ba hivər

mbar nda, kə ndə uzhiya bama nda a gyiwu 'yi.

⁷ Ama kə Yesu shili ji sa tsəkwar nda, ji na “Hya'ara mau. A sara hya hivər mai.”

⁸ Ənggərə ndə hya'anakər, nandə bəra lar ndə mai kəl Yesu zhizhi nyi.

⁹ Ənggərə nda vər shida sara dar ma nyi, Yesu kughiya nda, ji na, “A sara hya na anə kalar ndə sə kə hyi lar kə mai, kəl ma Zər Ndə hya'ari sara vir tau.”

¹⁰ Kə zəmbəlma nyi'yar yiwa nyi, ndə na, “Ya ara mi ngə maləmə dladə'yar na abər kəl Iliya bəra shili tanggərma ka?”

¹¹ Yesu shadəwa, ji na, “Pakatə Iliya wu shili, ju sa fuwa sə patə wu lagu.

¹² Ama, yu nar hyi, abər, Iliya a shiliri tsu kadəu, ama nandə tsamə ri nyi mai, kəl ta ndə məliya nyi sərə ndu yiwu. Abangə tsu ngə Zər Ndau, wu nda lari bwaḃwatə wu tsa nda.”

¹³ Kə zəmbəlma nyi'yar ng-gabiya abər ja vər ndər anə nda ar kəra Yahwana ndər məl Baḃətizəma.

*Yesu Shiləgəbiya Zər Kəra
Ənga Mambəl Dəmwa'yu
(Markusu 9:14-29; Luka 9:37-43a)*

¹⁴ Ənggərə ndə shili əgya daḃər dlami, ba vanyi ndə shili ara Yesu, kə ji sa uzha wu mwa nyi, ji na,

¹⁵ “Thlagəu, təhudə əgya zər da kau. Sə tsatsa ngə wu tsa nyi, ənga tsu ju lar bwaḃwatə gagaḃau. Aga gangə nga ju təḃə a gwu u'u, ənga tsu a gwu 'yimi.

¹⁶ Yi shili ənga ja anə zəmbəlma ngə'yar, ama nandə sən shiləgəbiya nyi mai.”

¹⁷ Yesu shadəwa nda, ji na, “Nahyi nji kabangəkau, nji gəra mbərsa, nji dəmwa 'yu, ba'anuwə nga ya nggya ənga hya? Ba'anuwə nga ya səsə hya? Shila mau ənga zərə nyi anə da.”

¹⁸ Kə Yesu kughiya mambəl dəmwa 'ya nyi, ba ji biya sara wu dza zərə nyi. Ənggərna ba zərə nyi da jaməu.

¹⁹ Kə zəmbəlma nə Yesu 'yar shila anə nyi ar dəwa ndə sa yiwa nyi, “Mi ngə da 'yi təwa ara kədləbiya mambəl dəmwa 'yi ka?”

²⁰ Kə Yesu shadəwa nda, “Arya mbərsar hyi kushu nga nyi. Ənga jiri yu na anə hyi, ma mbərsar hyi a'yi ənggər culi bəla, culi kəra ndiya ənga kushu wu culi patəu, hyu sən na anə mə kau, ‘Hya'ari ənggau ga ma'yi a ndəna,’ ətsu ba ja hya'ari, ba ja ma'yi. Agabangau, sər kar hyi kər a'yi mai.”

²¹ [Culi sə'yar kə a'yi wu biya abangə mai, kəl ənga kədi Hyal ba ənga hə zəmətsini.]

²² Ənggərə zəmbəlma nyi'yar shili ar vi zəmə wu 'yi'yir Galili, kə ji na anə nda, “Nji wu nda lər Zər Ndau a gwu tsa dawa nyi'yar,

²³ ba nda tsəya nyi. Ar pəci makərkura nyi ba ja hya'ari ənga pi.” Ba sə kə fuwa zəmbəlma nyi'yar wu dənga sə gagaḃau.

Ki Budə Nə Ki Hyal

24 Ənggəra Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar shili wu məlmə Kafarnahumu, njir tsəm budə nə umbwa Hyal thləwa Biturusu, kə ndə na anə nyi, “Maləməər hyi a'yi ju ki budə nə umbwa Hyal wa?”

25 “Angə, wu ki ja,” əngwar ja.

Ənggəra Biturusu shili wu ki, Yesu ngə dzəguya ndər anə nyi tanggərma, ji na. “Simanu, mi nga gwu dənga? Sara ara wa ngə təl'yar nə duniya wu dləwu buda, sara ara wazhar nda əndəga sara ara alenyi nji ya?”

26 “Sara ara alenyi nji,” əngwar Biturusu. “Ma aban-gau, wazhar nda wu ki mai,” Yesu shadəwa nyi.

27 “Ama a sara mənə ndzana dəfuwa nda, ma'yi a gwu dəl ga gwa sə dliir, ba ga pahəna miya kalfi kəra gə mbar tanggərma, gu uya gənna kəra dəbaga kina budə ngau ənga nədə.”

18

Wa Nga Ndiya Ənga Dəgala?
(Markusu 9:33-37; Luka 9:46-48)

1 Ar pəci ta ngə zəmbəlma nyi'yar shili əgya ja ndə sa yiwa nyi, “Wa nga ndiya ənga dəgal wu təlkur Hyala?”

2 Kə Yesu nggar vanyi zər kushu, kə ji sa ta'yina nyi wu mwar nji patəu.

3 Kə ji na anə nda, “Yu nar hyi jirkura nyi, kəl hyi shabiya dəfuwa hyi, hya də ənggər wazha yidədəu, nahyi

wu sən uya gwu təlkur Hyal mai.

4 Ama kalar ndəra həya kəra ja, ji shabiya kərnyə ənggər zər kushu kau, naja nga ndiya ənga dəgal wu təlkur Hyal.

5 “Kalar ndəra dləwuri zər kushu ənggər kə wu thləmə də, nayi nga ji dləwuri.

6 Ama tsu, kalar ndəra məliya pathləu wu pama wazha yidədə kau, kəra hənggəri ənga yau ja thlər hi, wu ndiya anə ndə kə nja mbiya bəra ar fəlanga ja, ba nja vakuwa nyi a gwar dəl dəgal kəra dzəgaməu aga ja gya cau.

7 “Sər təhudə anə duniya ara ju məliya nja thlə hi! Sər thlə hi'yar kə a dəri kəl nda shili, ama sər təhudə anə njira sə'yar kə wu shili lagur nda.

8 Ma tsa gau əndəga hiya gə ngu fuwa ngə ga məliya bikau, kuji ga thləna ba ga vakana nyi nədəu. Wu ndiya anə ngə ga uya pi gəra kudau ənga hi əndəga tsi papathləu a mwara nja vakuwa ngə a gwu u'ur kətsa gəra kudau ənga tsi ba hiya gə gyapəu.

9 Ma tsu liya gu fuwa ngu bikau, təkudəbiya ga vakana. A ndiya ənga mənəhəu anə ngau ga uya pi gəra kudau ənga li zəməu, a ndiya nja vakuwa ngau a gwu u'ur kətsa ənga li məthləu.

Karapau Ar Kəra Təmahəu Sasa

(Luka 15:3-7)

10 “Hya hangəkal hya sara dida əlaga pathləu wu pama wazha yidədə kau. Ara yu nar hyi abər waladır nda 'yar wu

nggya cumu wu mwar Dəda kəra a dəməlməu.

¹¹ [Arya Zər Ndə shili aga sa mbəda nji sasa.]

¹² “Mi ngə dəngar hyi ar kəra ndər ka? Ma ndə ənga təmahə gharu, kə zəma nyi sanakər, a'yi ju piyari ədləkumunyi apə ədlə kau, a gwar tagəu, ba ja ma'yi a nda gal pathlə kəra sa kə wa?”

¹³ Maja nər nyi ri, jiri nga yu na anə hyi, ju nyabiya dzə ənga caguli arya pathla təmahə kəra ji nər kə a ndiya ədləkumunyi apə ədlə ta gəra sa ta.

¹⁴ Abangə nga nyi tsu, dər hyi kəra a dəməlməu a'yi wu yiwu pathlə wu pama wazha yidəfə kə a sanakər mai.

Zamə Kəra Məliya Ngə Bikau

(Luka 17:3)

¹⁵ “Ma zamə ngə məliya ngə bikau, ma'yi ga nda thləwa nyi zhizhi nyi ba ga nar nyi bikə kəra ji məliya wu pama hyi məthlə hyi. Ma ji səya ngə himi, a shabiya nyir gau.

¹⁶ Ama ma naji səya ngə himi mai, nggari ndə pathlə alaga nji məthlə ba hya bəra nda thləwa nyi. Aga sərə gu na, nji məthlə alaga nji makəru wu hənggəri əni.

¹⁷ Ma ji nggəl ara səhimi nda tsu, ba hya hər nyi a ndəgya dabə dzə njir nu. Ma naja a'yi səhimi nda tsu mai, ba hya həri nyi ar viya ndəra gəra səni Hyal alaga ndər bikə ndəra gəra tubi.

¹⁸ “Jiri nga yu na anə hyi, kalar sərə hyi mbiya wu duniya mbamba nga nyi

a dəməlməu. Kalar sərə gə mbiya wu duniya mbamba nga nyi a dəməlməu, ənga kalar sərə gə pəlna wu duniya pəpəl nga nyi a dəməlmə ətsu.

¹⁹ “Yu bəra na anə hyi, kalar sərə nji məthlə alaga nji makər hənggəri ndu kədiyau wu duniya, dəda kəra a dəməlməu wu nda məliya nda.

²⁰ Ənga hya səni abər kalar vira nji məthlə alaga makər kabə ari wu thləmə də, a'yi yu pama nda.”

Karapau Ar Kəra Mafa Kəra Gəra Ənga Təhudəu

²¹ Kə Biturusu shili ji sa yiwa Yesu, “Thlagəu, aga yidawu nga ya kyaga təfəbiya zamə də ma ji ndzana də huda ya? A də aga mədəfə ya?”

²² Əngwar Yesu, “Awau, a'yi aga mədəfə mai, ama mədəfə mədəfau, ar vi mədəfəkumunyi.

²³ “Agabəngau, nju gəlabiya təlkur Hyal ənga vanyi təl kəra ngga mafa nyi'yar kəra ənga gənnə nyi patə wu tsa nda aga nda nar nyi sərə wu tsa nda patəu.

²⁴ Ənggəra nja vər lə anə nyi sərə bəu, kə nji shili ənga vanyi ndə kəra ənga məl gangə kəra ji gəra sən kina wu nggyabiya nyi.

²⁵ Ta ji təwa ara kina gənnə nyi, kə təl kə səwa aga nja dəlnə sə nyi patəu, əkkə'yi mala nyi ba wazha nyi aga ja kina məla nyi əni.

²⁶ “Kə mafa kə uzəu wu mwar təl kau, ju kədi nyi, ‘Usi Alvari, təhudə əgya yau, yu kina ngə patəu.’

27 Kə təl kə təhudə əgya ja, ba ji təfəbiya nyi məl kəra ju nu nyi patə ba ji ma'yi.

28 “Ta ji biya sara wu mwar təl ta, ba ji thləwa kuvwa nyi mafa kəra ju nu nyi məl nə gənnə kushu. Ji mbar nyi əgya fəlangə nga ja, ji na, ‘Kina da məl da kabangəkau.’

29 “Kə kuvwa nyi mafa kə bəliya undi ju kədi nyi, ‘Təhudə əgya yau, yu kina ngə məl ngə patəu.’

30 “Ama kə ndə kə nggəl ara nggar kədi nyi, kəl ta ji fuwa nyi wu fursəna kəl ma ji kina nyi məl nyi patəu.

31 Ta alenyi mafa'yar ng-gari abangau, ba hudə nda ndzə gagadəu. Kə ndə ma'yi ka nda nar nyi anə təl ta, sərə darkər patəu.

32 “Kə təl kə nggar mafa nyi, ji na ‘Nagə mafa shishi,’ ‘Yi təfəbiya ngə məl kəra wu dza gə patəu, arya gə kədi da aga ya təfəbiya ngau.

33 A'yi da tsa'a ga təhudə əgya mafa kuvwa ngə wa, ənggər kəra yi təhudə əgya gə ta wa?”

34 Kə sə kə ndzana hudə təl kə gagadəu, kə ji səwa nja fuwa nyi a gwu fursəna aga nja nə nyi bwaḃwatəu, kəl ma ji kina gənnə kəra ju nu nyi patəu.

35 “Abangə tsu ngə dədə kəra a dəməlmau wu nda məl anə kalar ndəra wu pama hyi ma hyi gəra təfəbiya zamər hyi ənga kwamər hyi sara wu dəfuwa hyi.”

19

Yiwa Sau Ar Kəra Təkə

*Mala
Ənga Sal*

(Markusu 10:1-12)

1 Yesu kudəna ndər kau, kə ji piyari Galili, ba ji ma'yi a ndu 'yi'yi Yahudi kəra a biyar ya dəl Urdənu.

2 Dlamir nji gangə nu nyi, ba ji shiləgəbiya njira ənga shilgə a ndəna.

3 Ənggau, kə alenyi njir Farisi shili aga nda sa dzəbiya Yesu, ndə yiwa nyi, ndə na, “Dladə Musa na, abər a dər tsa'a anə ndə ja təkəbiya dzə ənga mala nyi ya?”

4 Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “A'yi hyi saya jigana wa, abər tanggərma Hyal kəra məliya nda, ‘Ji məliya nda sal ənga mala' wa?”

5 Kə ji bəra na, abər ‘Arya abangau, ndə sal wu piyari dənyi ənga mənyi, nda da sə zəmə ənga mala nyi, nanda məthlə ndu da ar viya ndə zəməu.’

6 Tsu nda a'yi nji paməpamə məthlə mai, ama kumər dzə zəməu. Agabangə sərə Hyal mbiya ndə a sara pəlma mai.”

7 Kə ndə na anə nyi, “Mi ngə da Musa nana a gu ləkakadə nyi, abər, a dər tsa'a sal ja nə nyi ləkakadə nə sakida kədlau anə mala 'ya?”

8 Kə Yesu shadəwa nda, “Ara ḃaḃalkura dəfuwa hyi ngə Musa səya hyi lagu, ama a'yi abangə ngə Hyal məliya tanggərma mai.

9 Yu na anə hyi, kalar ndəra kədləna mala nyi, ma a'yi ji mbari nyi a vər dlənga sal mai, kə ji bəra həri vanyi mala, a dər ja ndə səsu.”

10 Kə zəmbəlma nyi'yar na, anə nyi, “Ma abangə nga nyi wu pama sal ənga mala Thlagəu, kuji kə ndə a nggya gəra hə mala.”

11 Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “A'yi patər nji ngu sən hənggəri ənga culi ndər kə mai, kəl njira Hyal dləwar nda.

12 Arya alenyi nji də məci'u sal ara nji yabiya nda abangau. Ama alenyi nji tsu, nji ngə məliya nda ndə də məci'u sal. Ənga alenyi nji tsu ngə məliya kərnda məci'u sal arya ndu yiwu təlkur Hyal kəra wu dəfuwa nda. Kalar ndəra wu sən mbar najaka highiəu, bəgə ja dləwuri.”

Yesu Fənggər Nyi Barka Anə Wazha
(Markusu 10:13-16; Luka 18:15-17)

13 Kə nji shili ənga wazha yidədə anə Yesu aga ja sa fər tsa ja ar nda ənga ja kədi Hyal anə nda. Ama kə zəmbəlma nyi'yar kughiya njira dla ənga wazha kau.

14 Ama kə Yesu nar nda, “Hya piyari wazha yidədə nda shili əgya yau, hya sara ka nda mai, ara təlkur Hyal nə culi nji kəra ənggər nanda ngau.”

15 Kə ji fər tsi nə barka ar nda, ba ji ma'yi.

Zər Baduwari Ndər Gənnə
(Markusu 10:17-31; Luka 18:18-30)

16 Kə vanyi ndə shili ara Yesu, ji sa yiwa nyi, “Maləmə, mi ngə sə mənəhəu kəra ya kyaga məl aga ya uya pi gəra kuda?”

17 “Kə Yesu na anə nyi, “Ara mi ngu yiwa də ar kəra sə mənəhə? Ndə mənəhə a'yi mai kəl Hyal wacu. Ma gu yiwu ga uya pi kəra gəra kudau, kəl ga bəlari dlədə'yar kau.”

18 Əngwar ja anə Yesu, “Dladə mana wuliyanya?” Kə Yesu na anə nyi, “‘Ga sara tsa ndə mai. Ga sara məl səsukur mai. Ga sara həl mai. Ga sara thla fati ar kəra ndə mai.

19 Ga gənggər nyi səli anə dəngau ənga məngau. Ga dzəgwa yiwu kuvwa ngau ənggər kərngau.’”

20 Kə zər baduwari ta na anə nyi, “A bəlar yi sə'yar kə patə tsu yi zər kushu. Mi ngə sərə hya?”

21 Yesu nar nyi, “Ma gu yiwu ga də ndə tsapəu, ga ma'yi ga nda dəlna patər sərə ara gau, ba ga təkəna gənnə nyi anə nji dādali, gu uya akkəri a dəməlau. Ba ga dzəgwa shili aga ga sa nu də.”

22 Ənggəra ji nggari abangau kə zər baduwari kə ndalər bama, kə ji ma'yi ənga hüdə kyakyaru, ara naja ndər bərba gagadau.

23 Kə Yesu nar nyi anə zəmbəlma nyi'yar, “Yi wu nar hyi jiri, dzadzau nga nyi anə ndər gənnə ja gwu təlkur Hyal.

24 Ətsu yu nar hyi abər a ndiya ənga bətsu anə dləgwam ja tərabiya wu liya libəra a mwara ndər gənnə ja uya gwu təlkur Hyal.”

25 Ta zəmbəlma nyi'yar nggari abangau, kə də sə dədəgur anə nda, kə ndə na, “Ya, ma abangau, wa ngu sən uya mbəda?”

²⁶ Kə Yesu tsamə nda, ji na, “Anə ndau, səra gəra sən də ngau, ama anə Hyal batsu. Ara kalar sau, sər də ngau, anə Hyal.”

²⁷ Kə Biturusu shadəwa, ji na, “Kəja 'ya piyari sə patə 'yi nu ngau, mi ngə səra 'yi wu nda uya?”

²⁸ Yesu shadəwa nda, ji na, “Yi wu nar hyi jirkura nyi, ar pəcir nggyabiya kəra wu nda shili, pəci kəra zər ndu sa nggya ar tsəkafə nə kadakadarkur nyi, nahyi njira wu nu də patəu, nahyi ngu nda nggya ar tsəkafə nə təlkur kəra kumo apə məthləu, hyu məl numa anə miya umbwa njir Izirayila kumo apə məthləu.

²⁹ Ənga tsu kalar ndəra piyari ki ənga zamə'yar, ənga kwamə'yar, ənga tada ənga ama ba əkkə'yi wazha ənga fa arya yau, ju nda uya a ndiya kau, gharu gharu ənga pi kəra gəra kudau.

³⁰ Ama nji gangəu kəra tanggərma wu nda də njir yukudə, ənga njir yukudə tsu ndu nda də nji tanggərma.

20

*Karapau Ar Kəra Njir Məl Thlər
Wu Fa Wur Inabi*

¹ “Təlkur Hyal ənggər ndəra ənga fa wu ngau. Vanyi pəci ji biya kadə mudlau, ji ma'yi a nda gal njir məl thlər anə nyi wu fa nyi.

² Ta ndə dləwunggəri aga ja kina nda gənna pəkə nə ndə

papathləu, ba ji səwa nda a gwar fa wa nyi.

³ “Ənggər saka ədlau nə mudlau, ba ji bəra biya, kə ji lari alenyi nji tata'yi ar hada sugu sə a'yi ndu məl mai.

⁴ Kə ji na anə nda, ‘Hya ma'yi tsu hya gwa məl thlər a gwar fa də, ba ya nda sa kina hyi səra tsa'a.’ Ba ndə ma'yi.

⁵ “Kə ji bəra biya ar pəci ta'yikər ənga saka makər nə wagəu, kə ji bəra fa'ari njir məl thlər.

⁶ Ənggər saka təfu nə wagəu, kə ji bəra biya, ba ji thləwa alenyi nji tata'yi kurthlə gəra a vər məl thlər. Kə ji yiwa nda, ji na, ‘Mi ngə də hyi pəkə tata'yi kurthlə gəra məl sa?’

⁷ “Kə ndə shadəwa nyi, ndə na, ‘Arya ndə a'yi kəra hər 'ya aga məl thlər anə nyi əshina mai.’

“Kə ji nar nda, ‘Nahyi tsu ma'ya mau a gwar fa də.’

⁸ “Ta wagə də, kə thlagər fa nar nyi anə ndər tsamə fa, ‘Nggər njir məl thlər kau, ga sa kina nda gənna məl thlərər nda, ga dzəguya ar njira shili əwagəu ba'anə njira shili əmudlau.’

⁹ “Njira gwa saka təfu nə wagə shili, ba nji kina nda gənna nə pəkə papathləu.

¹⁰ Ta njira nji ngga tanggərma shili aga nja sa kina nda, ndu nggani abər nju nda kina nda a ndiya gənna nə pəkau. Ama kə nji sa kina nda gənna pəkau, kakalə ənga njira nji ngga əwagə ta.

¹¹ Ta ndə dləwuri gənna nyi, ba ndə mbar jiga miya ar kəra thlagər fa,

¹² ndu na, 'Njira nji ngga əwagəu, njira məl thlər nə saka pathlə wacu, nga gə məliya 'ya kakaləu, na'ya kəra pəkau dləm pəci ar pəci kwakwadə a vər məl thlər.'

¹³ "Ama kə ji nar nyi anə zəma nda, 'Bazhi, nayi diya ngə mai, a'yi yi kina ngə sərə mə thlana wa? Gənna nə pəkə ndə pathlə wa?"

¹⁴ Dləwuri sərə nji kina ngau, ba ga ma'yi. Nayi ngə yiwu ya kina njira dla əwagəu kakalə ənga hyi njira shili əmudlau.

¹⁵ A'yi da tsa'a ya məl sərə yu yiwu ya məl ənga gənna da wa? Əndəga shishikur ngu tə ngau, arya nayi ənga tsi pa-pahə ya?"

¹⁶ "Abangau, ngə nji nə tanggərma wu nda da njir yukudə, ənga njir yukudə tsu ndu nda da nji tanggərma."

Yesu Bəra Nana Ənggəra Ji Wu Nda Tau

(Markusu 10:32-34; Luka 18:31-34)

¹⁷ Ənggəra Yesu a vər ma'yi a du Urshalima ənga zəmbəlma nyi'yar, ba ji nggari nanda kumo apə məthlə a ndar batiti, ba ji na anə nda,

¹⁸ "Kəja ma'yi nga mənə du Urshalima. A vuna nju vuwa nə nyi Zər Ndau a vu tsa maləmə dladə'yar, ba ənga pubu dədəgal'yar. Ndu vuwa thlana nyi numa nə tə a vuna.

¹⁹ A vuna ndu vuwa nə nyi nyi anə njira a'yi njir Yahudiya mai, ba nda dzəgwa

didana nyi, ənga nda dəgə nyi ənga wudə, ətsu ba nda dzəgwa dlakəya nyi ar wu dladlakau. Ayukudə pida makəru ba ja hya'ari ənga pi!"

Sər Kədi Nə Miya Yakubu Ənga Yahwana

(Markusu 10:35-45)

²⁰ Kə miya wazha Zabadi shili ara Yesu ənga wazha nyi, ji sa bəliya undi wu mwa nyi, ju kədi mayiwakur anə nda.

²¹ Kə ji na anə nyi, "Mi nga gu yiwa?"

Kə ji nar nyi, "Ga məliya wazha da'yar kau, pathləu ja nggya ar tsi mazəma gau ənga vanyi ar tsi matsala gau wu təlkur ngau."

²² "Nahyi wu sən sərə hyu yiwa mai," Yesu nar nda. "A sən nda təwari hyi culi bwaḅwatə kəra yu nda sa kə ya?"

"Yu nda təwari," əngwar nda.

²³ Ji na anə nda, "Ənga jiri hyu nda təwari bwaḅwatə kəra yu nda sa, ama nə nggya ar tsi mazəma yau ənga tsi matsala yau, a'yi nayi ngu nda lə anə nji mai. Najaka vi ngə dədə pabəri anə njira ji cadəbiya tsu əmudlau."

²⁴ Ənggəra alenyi zəmbəlma nyi'yar kumo nggari sə kau, ba hudə nda ndzə ənga nji kə ənga zamə nyi.

²⁵ Ama kə Yesu nggar nda shili ar vi zəməu, ji na, "Hyu səni njira nggurəm njira a'yi njir Yahudiya mai, wu səm təlkur ar kəra njir nda ənga njira nggurəmər nda wu ca dəgalkur anə njir nda tsu.

21

²⁶ Ama a'yi abangə nga hyi mai. Kalar ndəra wu yiwu ja da dəgal wu pama hyi, kəl ji da ndər məl thlər anə hyi patəu.

²⁷ Ətsu, kalar ndəra wu yiwu ja da ndər tədəmwa anə hyi kəl ji da mafar hyi.

²⁸ Abangə tsu ngə Zər Ndə shili, a'yi aga nja sa məl thlər anə nyi mai, ama aga ja sa məl thlər anə nji, ba aga ja lər piya ja aga ja bəliya nji gangəu."

Nji Ləfə Məthləu Uya Lari Sau

(Markusu 10:46-52; Luka 18:35-43)

²⁹ Ar pəci kəra Yesu əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar piyari Yariko, kə dlamir nji gangə nu nyi.

³⁰ Kəja nji ləfə məthlə a vər nggya a miya lagu, ta ndə nggari abər Yesu nga vər tərabiya, kə ndə səya wau, ndu na, "Thlagəu, Zər Dawuda, təhudə əgya 'ya!'"

³¹ Kə dlamir nji kughiya nda, ndə na anə nda aga nda bəgau. Ama kə ndə bəra səya mala wau, ndə na, "Thlagəu, Zər Dawuda, təhudə əgya 'ya!'"

³² Kə Yesu ta'yau, ji ngga nda, ji na, "Mi nga hyu yiwu ya məliya hya?"

³³ Kə ndə shadəwa, ndə na, "Thlagəu," "'yi wu yiwu 'ya lar sau."

³⁴ Yesu təhudə əgya nda, ba ji tsəkwar liya nda. Ənggərna, ba liya nda pahau, ba ndə lar sau ba ndə nu nyi.

Yesu Vu Urshalima Ənggər Təl

(Markusu 11:1-11; Luka 19:28-40; Yahwana 12:12-19)

¹ Ənggəra Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar vu məlmə Bethfaji, məlmə kəra ləhəu wu dzər Urshalima, kəra a dar kəra mə zaitunu. Kə Yesu səwa zəmbəlma nyi'yar məthləu,

² kə ji na anə nda, "Ma'ya mau a vu zər məlmə kə a ndumwar hyi kau. Ənggəra hyi vwau, hyu vuwa thləwa vanyi kwara mbamba ar sə'yi, ənga zər nyi. Hya pəlna nda hya hər da nda a shili.

³ Ma vanyi ndə yiwa hyi, mi nga hyu məla, ba hya na abər, 'Thlagə ngu yiwu ja məl thlər ənga nda,' ba ja piyari hyi, hya hər nda ənga kusa."

⁴ Sə kə dərəkər aga nyabiya səra nabi nana, abər,

⁵ "Nar nya mau anə kwar Səhiyona, 'Lara mau, tələr hyu shili ara hyi.

Naja ndəra ənga həkər,

Kəja tələr hyi a vər shili, a'yi nggya a dar ya zər kwara.' "

⁶ Kə zəmbəlma nyi'yar ma'yi, ndə nda məlna ənggər kəra Yesu nar nda nda məl.

⁷ Kə ndə hər kwara nyi a shili ənga zər nyi, ndə fər ləgutər nda a dar nda aga Yesu a nggya a dari.

⁸ Dlamir nji gangəu səya ləgutər nda ar lagu aga ja bə ari. Alenyi nji tsu bələr hyali ndə səya a gyar lagu.

⁹ Dlamir nji kəra a dumwa
nyi ənga kəra a gyiwu yukudə
nyi mbar wau, ndu na,
“Fal anə Zər Dawuda!”

“Barka anə
ndəra shili wu thləmə
Thlagəu!”

“Fal anə ndəra a
dəməlmau
vira ndiya ənga dzəgaməu!”

¹⁰ Ta Yesu vu Urshalima,
kə hangəkala məlmə patə
hya'ari, ndu dzəgwa yiwa,
“Wa ngə ndə ka?”

¹¹ Kə dlami shadəwa, “Yesu
ngau, nabi sara wu Nazəratu
wu 'yi'yir Galili.”

Yesu Tsəkəbiya Ki Hyal

*(Markusu 11:15-19; Luka
19:45-48; Yahwana 2:13-22)*

¹² Kə Yesu vu ki Hyal ji
vuwa kədləbiya njira vər dəl
ənga dəlna sə a vuna patəu. Kə
ji shashabiya təmbəl kəra ndu
bəbəla gənnar nda ari ənga
nggəliyanggama nə njir dəlna
mbəthla masar.

¹³ Ji na anə nda, abər,
“Tsətsəfə nga nyi,
“ ‘Nju ngga ki da

ənga vir kədi Hyal,
ama kəja hya shabiyari
ji da vir dəwa
njir dəlagu.”

¹⁴ Kə nji ləfau ənga nji kadal
shili ara ja wu ki Hyal, kə ji
shiləgəbiya nda.

¹⁵ Ama ta pubu dədəgal
'yar ənga mələmə dladə'yar
lari sə dədəgur kəra ji məliya,
ənga wazha a vər wau wu ki
Hyal, ndu na, “Fal anə Zər
Dawuda,” ba ndzana huda
nda.

¹⁶ Ndə yiwa nyi, “Gə wu ng-
gar sə kə wazha ka a vər na kə
ya?”

Əngwar Yesu anə nda, “A'yi
hyi saya jigana wa,
'Nagə ngə hwathliya wazha
ənga wazha mamanji
aga nda fal ngə' wa?”

¹⁷ Kə ji piyari nda, ji ma'yi
a biyar ya məlmə a biyu Beth-
lani, vira ji thlələbiya vu'yi
ari.

*Yesu Shi'wuna Wur Kanda
(Markusu 11:12-14,20-24)*

¹⁸ Əmudlə kadəu, ənggəra
Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar
a vər sha a vu Urshalima, kə
wubə mbar nyi.

¹⁹ Ta ji lari vanyi wur
kanda a miya lagu, ba ji ma'yi
a ndəgya wa nyi, ma ji nggani
ju nda uya yaya a dari, ama
sə a'yi mai, kəl hyali wacu.
Kə ji shi'wuna wu kau, ji na,
“Tsu nju bəra uya wazha a dar
gə mai.” Ənggərna, kə wu ta
ulənəkər.

²⁰ Ta zəmbəlma nyi'yar lari
abangau, ba da sə dədəgur
anə nda. Kə ndə yiwa, “Abari
ngə wur kanda kə ul kukusa
ka?”

²¹ Əngwar Yesu anə nda, “Yu
nar hyi jiri, ma hyi mbərsa
ənga gəra təkəkər wu dəfuwa
hyi, a'yi hyu məliya sərə da
ənga wur kanda kə wacu mai,
ama hyu sən na anə mə kau,
'Təsənəkər ga tədəu a gwar dəl
dəgaləu,' ba ja da ənggər ta.

²² Ma hyi mbərsa, kalar sərə
hyu kədi Hyal, hyu uya.”

*Təkə Kər Ənga Dənama Nə
Yesu*

*(Markusu 11:27-33; Luka
20:1-8)*

²³ Yesu gwu huda ki Hyal,
ma ja vər highiəu, kə
pubu dədəgal 'yar ənga njira

nggurəm shili ara ja. Ndə sa yiwa nyi, “Ənga dənama wa nga gu məl sə'yar ka? Wa ngə nə ngə dənama nə məl sə'yar ka?”

²⁴ Kə Yesu shadəwa, “Yi wu yiwa hyi sə pathləu tsu. Ma hyi shadəwa da, yu nar hyi tara ənga dənama wa nga yu məl sə'yar kau.

²⁵ Baḅətizəma nə Yahwana, sara mani nga nyi shila? Sara ara Hyal, əndəga sara ara ndau?”

Kə ndə thla su pama nda, ndə na, “Ma mən na abər, ‘Sara ara Hyal,’ ba ja yiwa, ‘Mi ngə da nahyi hənggəri ənga ja maya’?”

²⁶ Ama ma mən na, ‘Sara ara nji,’ hivər a gwa, arya kalar ndə a hənggər ri abər Yahwana nabi nga ja.”

²⁷ Kə ndə shadəwa nyi anə Yesu, “Yu sənbiya mai.”

Kə ji shadəwa nda, ji na, “Yi wu na anə hyi tsu mai, tara ənga dənama wa nga yu məl sə'yar kə mai.”

Karapau Ar Kəra Wazha Shili Məthləu

²⁸ “Mi ngə dəngar hyi ar kəra ndər ka? Vanyi ndə a'yi ənga wazha shili məthləu. Ji ngga zər tanggərma, ji na, ‘Zəda, ma'yi a gwar fa əshina.’

²⁹ “Kə ji shadəwa anə dənyi, ‘Nayi wu gwa mai.’ A səkari kushu, ba ji dənga sa gwa, ba ji ma'yi.

³⁰ “Kə dərnda ngga vanyi zər kau, ba ji nar nyi sərə ji na anə zər tanggərma ta. Kə ji shadəwa nyi, ‘Yi wu ma'yi tada,’ ama naji ma'yi mai.

³¹ “Wu pama wazha kə ya, wa ngə ndəra məliya sərə dərnda wu yiwu wa?”

“Zər tanggərma kau,” ndə shadəwa.

Kə Yesu na anə nda, “Ənga jiri nga yu na anə hyi, njir tsəm budau ənga zavar'yar wu nda gwu təlkur Hyal a mwara hyi.

³² Arya Yahwana shili aga ja sa canə hyi lagu tsapə nə Hyal, ama nahyi hənggəri ənga ja mai, ama njir tsəm budau ənga zavar'yar hənggəri ənga ja. Ayukuda hyi lari sə'yar kə patəu, kə hyi nggəl ara tubi ənga mbərsa ənga ja.”

Karapau Ar Kəra Lə Fa Zəwa Anə Nji

(Markusu 12:1-12; Luka 20:9-19)

³³ “Nggara mau vanyi kara-pau. Vanyi thlagər fa a'yi kəra thləkana fa wur inabi. Ji zəwari fa kə wu masəmə, ənga ji labiya ka'u nə bəci 'yimir wur inabi. Kə ji liya dza'wu nə bəla fa. Kə ji tətəkəna fa anə njir zəwa, ba ji ma'yi a nda gə ndau.

³⁴ Ta pəcir fa'a sə sara a gwa tagə da, kə ji səwa mafa nyi'yar aga nda dləwuri nyi yayar wur inabi kəra njir dləwu fa tsəmiya nyi.

³⁵ “Ta njir dləwu fa kə kathləri mafa'yar kau, kə ndə dəgə vanyi, ndə tsəya vanyi, nə makərkura nyi tsu, ba ndə tsəya nyi ənga tsəka vavaka.

³⁶ Kə ji bəra səwa alenyi mafa'yar a ndiya nə tanggərma ta, ama kə njir

dləwu fa məliya nda tangə ənggər ta.

³⁷ Ayukuda kə patəu, kə ji na, 'Kabangəkau, ta'yi ya səwa zər də, tara ba nda gənggər nyi səli.'

³⁸ "Ama ta ndə lari zəra nyi, kə ndə na wu pama nda, 'Kəja ndər fa'a ki nyi. Məna tsəya nyi, ba sər fa'a ki nyi kə patə a da nər mən.'

³⁹ Kə ndə hər nyi, ndə vakana nyi a biyar ya masəmə, ba ndə tsəya nyi.

⁴⁰ "Ya, ma thlagər fa kə shili, mi nga hyu nggani thlagər fa kau, wu sa məl ənga njir dləwu fa ka?"

⁴¹ Kə ndə shadəwa nyi, "Ju nda sana nji dəmwa 'yi hangəkəl kau, ba ja dzəgwa nə nyi fa kə anə alenyi njir ndzə fa paməu, njira wu nda nə nyi bamiyar nə nyi sərə ndu uya wu fa kə patə ayukuda nji far sə a su ki."

⁴² Kə Yesu yiwa nda, "A'yi hyi saya jigana wu ndər Hyal wa?

"'Tsəka kəra njir hər didana ca ngə də tsəka bəlkər. Hyal ngə məliya abangau, ənga ja də sə dədəgur wu liya mən.' "

⁴³ "Agabangau, yu nar hyi, abər, təlkur Hyal nju sa həna ara hyi, ba nja nə nyi anə njira wu nda məl sərə Hyal wu yiwu.

⁴⁴ [Ndəra tədəu a gyar tsəka kau, ju bəbəl, ama ndəra tsəka kə tədə a gyar ja, ju əya dzə huhutəu.]"

⁴⁵ Ta pubu dədəgal'yar ənga njir Farisi nggari karapə'yar

kau, kə ndə səni, abər, ar kəra nda ngə Yesu wu ndər kau.

⁴⁶ Ndu gal lagu kəra nda sən mbari nyi ari, ama kə hivər mbar nda ara dlamir nji, ara a hənggər nda, abər, Yesu nabi ngau.

22

Karapau Ar Kəra Mini Nə Hədzau
(Luka 14:15-24)

¹ Yesu bəra ndər anə nda ənga karapə'yar, ji na,

² "Təlkur Hyal ənggər vanyi təl kəra pabəri nyi mini nə hə mala anə zər nyi nga nyi.

³ Ji səwa mafa nyi'yar aga nda nda nggari njira nji nggəya a shili wu mini kau, ama ba ndə nggəl ara shili.

⁴ "Kə ji bəra səwa alenyi njir məl thlər nyi'yar a nda nə njira ji nggəya, ji na, 'Nar nda mau, abər, sə a'yi kəra shiwangə mai, a fuwar yi sə patə wu lagu. A tsiyar yi gyal'yar ənga thla paməpamə nggənggəthlau, sər səm tsu a tari. Shila mau, patə a shili wu mini kau.'

⁵ "Ama nandə səya nyi himi mai. Kə kalar ndə ma'yi sə nyi a nda məl sər kərnyi. Vanyi ndə ma'yi a gwar fa nyi, ənga vanyi ndə tsu, a ndar sugu.

⁶ Kə alenyi nji mbar mafa nyi'yar, ba ndə dəgə nda, kəl ta ndə tsəya nda.

⁷ Kə huđa təl kə ndzə gagadau. Kə ji səwa soja nyi'yar aga nda nda sana njir tsa mafa nyi'yar kau, ənga nda nggyina məlmər nda.

8 “Kə ji nar nyi anə mafa nyi'yar, ‘Kəja pəcir mini a shiliri, kəja njira yi nggəya a nggələr nda ara shili.

9 Ma'ya mau a ndu huda giwa, kalar ndəra hyi thləwa hya nggar nyi a shili wu mini kau.’

10 Kə mafa nyi'yar biya ndə ma'yi a ndu huda giwa, ndə nda nggəya kalar ndəra ndə thləwa, nji dəmwa 'yi ənga nji mənəhəu a shili ar vir mini kau. Kə vi kə nyi caḅəu ənga məthləpi kəra nji nggəya.

11 “Ar pəci kəra təl shila tsamə məthləpi kəra nji nggəya, kə ji thləwa vanyi ndə kəra gəra ənga kar nə mini ar dza ja.

12 Kə ji na anə nyi, ‘Bazhi, lagu mani nga gə shili əngga gəra ənga ləgutə nə mini ar dza ga?’ Ama sə a'yi kəra nda nyi wu sən na mai.

13 “Kə təl nar nyi anə njir məl thlər nyi, ‘Mbiya nya mau tsi daḅə ənga hi, ba hya vakana nyi a biya a biyu kuthləu, vira nju vuwa tiwi ənga sələm ba ənga də hir!’

14 “Arya njira nji ngga gangəu, ama nji dəḅəmə yidawu.”

Yiwa Sau Ar Kəra Ki Budau Anə Kayisaru

(Markusu 12:13-17; Luka 20:20-26)

15 Kə njir Farisi biya mbiya miya lagu kəra nda sən mbari Yesu lagur səra ju na.

16 Kə ndə səwa zəmbəlmər nda 'yar ənga njira nju ngga nda njir nu Hirudusu. “Maləmə,” əngwar nda, “Yü səni nagə ndə jijiri ngau, ənga

gu highiḅə lagu Hyal kəra jiri. Nagə wu tazhira mai, arya patər nji kakalə nga nda wu mwa ngau.

17 Nar 'ya ja, a dər tsa'a 'ya ki budau anə Kayisaru əndəga awau?”

18 Ama ara Yesu wu sən dənga dəmwa'yir nda, kə ji na, “Nahyi njir ngguta vi, ara mi nga hyu ngga ləbam anə dā?”

19 Canə dā mə gənnə kəra nju ki budə əni.” Kə ndə həbiya nyi kwaḅa,

20 kə ji yiwa nda, “Bama wa ənga thləməwər wa nga ar kwaḅa ka?”

21 “Bama ənga thləməwər Kayisaru,” əngwar nda.

“Ma abangə ja,” əngwar ja, “Hya nə nyi anə Kayisaru səra nə Kayisaru, anə Hyal tsu səra nə Hyal.”

22 Ta ndə nggari abangau, ba dā sə dədəgur anə nda. Agabangau, ba ndə piyari nyi ba ndə ma'yi sər nda.

Yiwa Sau Ar Kəra Hya'ari Sara Vir Tau

(Markusu 12:18-27; Luka 20:27-40)

23 Tsu ar pəci ta, njir Sadusi, njira na abər hya'ari sara vir tau a'yi mai shili ara Yesu, ndə sa yiwa nyi.

24 “Maləmə,” əngwar nda, “Musa nar 'ya abər ma sal tau gəra ya ənga mala nyi, ba zamə nyi a həri mala nyi kə aga ja yabiya nyi wazha a gwa.

25 Kabangəkə wu pama 'ya, zamə'yar a'yi məḅəfau. Nda dəgala nda hər mala, ba ji tə gəra ya zər. Kə ji piyari mala kə anə zamə nyi.

26 Abangə nga nyi da ənga zamə nyi nə məthləkura nyi, ənga nə makərkura nyi, ba'anə nə mədəfəkura nyi kau.

27 Ayukuda nyi patəu, kə mala nyi tə tsu.

28 Ma nji hya'ari sara vir tau, mala wa nga ju nda da wu pama nda? Arya patəkura nda a həri nyi ri nda aga mala."

29 Yesu shadəwa nda, ji na, "Dəngar hyi a'yi tsatsa'a mai ara nahyi wu sən səra tsətsəfə wu ndər Hyal mai ənga nahyi wu sən dənama nə Hyal.

30 Ar pəcir hya'ara vir tau, shili wu hə mala mai, mathləkə'yi tsu nju lə anə shili mai, ama ndu nda da ənggər waladi'yar a dəməlməu.

31 Ar kəra hya'ari sara vir tau a'yi hyi jigana səra Hyal nana anə hyi wa? Ənggəra nji tsəfəri abər,

32 'Nayi ngə Hyal nə Ibrahimu, ənga Hyal nə Ishaku ba ənga Hyal nə Yakubu.' A'yi ja Hyal nə nji tətə mai ama Hyal nə njira ənga pi."

33 Ənggəra dlamir nji nggari abangau, ba highiḃa nyi da sə dədəgur anə nda.

Dladə Kəra Ndiya Ənga Dəgaləu

(Markusu 12:28-34; Luka 10:25-28)

34 Ta njir Farisi nggari abər Yesu a haḃiyari miya njir Sadusi, ba njir Farisi kaḃiya dzə ba ndə shili əgya Yesu.

35 Pathləu wu pama nda, ndəra wu sən sə gagaḃau ar

kəra dladəu, sa dzə Yesu ənga najaka yiwa sau.

36 "Maləmə, dladə mani nga ndiya patər dladə ənga dəgala?"

37 Yesu shadəwa nyi, ji na, " 'Ga yiwu Hyal Thlagə ngau ənga dəfuwa gə papatəu, ənga piya gə papatəu, ba ənga dənga ngə papatəu.'

38 Najakə ngə dladə nə tanggərma, naja nga ndiya ənga dəgaləu.

39 Minu nyi ənggər naja nga nyi, 'Ga yiwu təwul ngau ənggər kərngau.'

40 Patər dladəu ənga highiḃə nə Nabi'yar ar dladə'yar kə məthlə kə nga ndə ta'yau."

Yiwa Sau Ar Kəra Kərsiti (Markusu 12:35-37; Luka 20:41-44)

41 Ar pəci kəra njir Farisi daḃəya dzə ar vi zəməu, kə Yesu yiwa nda,

42 "Mi ngə dəngar hyi ar kəra Kərsiti ya? Zər wa nga ja?"

"Zər Dawuda," əngwar nda.

43 Kə Yesu na anə nda, "Ya lagu mani ngə Dawuda wu ndər lagu Mambəl, ju ngga nyi ənga 'Thlaga'? Arya ji na,

44 " 'Thlagə na anə Thlagə ḃa, "Nggya lagu mazəma yau, kəl yi fiya dawa ngau əgya kiḃa hiya gau." ' "

45 Ma Dawuda ngga nyi ənga 'Thlagəu,' lagu mani nga ji ḃəra da zər nya?"

46 Ndə a'yi kəra uya sər shadəwa mai, mbari ar pəci ta ndə a'yi ənga dəfu yiwa nyi sə mai.

23

*Yesu Kughiya Maləmə
Dladə'yar*

Ənga Njir Farisi

*(Markusu 12:38-39; Luka
11:43,46; 20:45-47)*

¹ Kə Yesu nar nyi anə dlamir nji ənga zəmbəlma nyi'yar,

² “Maləmə dladə'yar ənga njir Farisi nanda ngə ənga dənəma nə highiə dladə nə Musa.

³ Agabangə hya nggya njir bəla kalar sərə ndu na. Ama hya sara məl sərə ndu məl mai, arya nandə wu bəlari sərə ndu highiə mai.

⁴ Ndu mbiya kar tədəbəu kəra dzadzau ara hau ba nda fər nyi ar papadla nji, ama nanda ənga kərndə nandə wu fə alaga zər tsa nda aga dləwa nda mai.

⁵ “Ndə wu məl sər mələ nda patə aga nja na. Ndu mbə pərki nə fə ndər Hyal dlaə ənga takulagəu ba ənga nggusəri nə ha əgya fəlangə dzəgaməu.

⁶ “Ndu yiwu nja nə nda vir nggya kadakadarkur wu mini, ənga sər nggya kəra ndiya ənga mənəhəu wu umbwa dəə dzə'yar.

⁷ Ndu yiwu nja usa nda ar sugu, ənga ndu yiwu tsu nja ngga nda ənga ‘Maləmə’.

⁸ “Ama nja kyaga ngga hyi ənga ‘Maləmə’ mai, arya Maləmə zəmə nga ja ara hyi wacu, ənga zamə nga hyi patəu.

⁹ Hya sara ngga ndər duniya ənga ‘Tada’ mai, arya

Tada zəmə nga ja ara hyi, naja ngə ndəra a dəməlmau.

¹⁰ Ətsu, nju kyaga ngga hyi ənga ‘Tarki’ mai, arya Tarki zəmə nga ja ara hyi, naja ngə Kərsiti.

¹¹ Gau wur hyi, ja də ənggər ndər məl thlər anə hyi.

¹² Kalar ndəra wu fə kərnyu nju nda tina nyi, ama ndəra tina kərnyu tsu nju nda hana nyi.

¹³ “Sər təhudə anə hyi maləmə dladə Musa 'yar ənga njir Farisi, njir ngguta vi! Hyi dari nyi lagur vu təlkur Hyal anə nji. Nahyi ənga kərhyi nahyi vu mai, ənga nahyi piyari nyi lagu tsu anə njira vər yiwu nda vu mai.

¹⁴ [Sər təhudə anə hyi maləmə dladə'yar ənga njir Farisi, nahyi njir ngguta vi! Hyu mbətəbiya kar mathləkə'yi təsal ənga hya dzəgwa məliya kədi Hyal tugu aga nja na. Agabangau, Hyal wu nda nə hyi bwaəwatə gagaəu.]

¹⁵ “Sər təhudə anə hyi maləmə dladə'yar ənga njir Farisi, njir ngguta vi! Hyu ma'yi ba'a a biyar ya məlmə ənga a biyar ya dəl, aga hya kəzəya alaga zəmbəlma pathləu kəra wu nu hyi. Ama tsu ndəra hyi uya, ba hya məliya nyi fərkaferka a ndiya hyi, nahyi wazha u'ur kətsa.

¹⁶ “Sər təhudə anə hyi, nji ləfə nə tədəmwa. Kə hyu na, ‘Ma ndəra səm fəla ənga ki Hyal, naji ndzana sə mai, ama ndəra səm fəla ənga

əndzau nə ki Hyal, səm fəla nyi a mbar nyi ri.'

17 Nji thləkələməu, nji ləfau! Mani nga ndiya ənga dəgala, əndzau əndəga Ki Hyal kəra məliya əndzə kə cica?

18 Hya vər na tsu, 'Ma ndəra səm fəla ənga bagadi nə nggyi sau, naji ndzana sə mai, ama ndəra səm fəla ənga səra nji ləri, səm fəla nyi a mbari nyi ri.'

19 Nji ləfau! Mani nga ndiya? Səra nji ləri əndəga bagadi kəra məliya səra nji ləri kə cica?

20 Nggara mə ja, kalar ndəra səm fəla ənga bagadi nə Hyal, a səmkur ja fəla əni ba səra a dari patəu.

21 Kalar ndəra səm fəla ənga Ki Hyal tsu, a səmkur ja fəla əni ənga ndəra vər nggya a gwa.

22 Kalar ndəra səm fəla ənga dəməlməu, a səmkur ja fəla ənga tsəkafə Hyal ənga ndəra vər nggya a dari.

23 "Sər təhudə anə hyi, maləmə dladə'yar ənga njir Farisi, njir ngguta vi! Hyu həbiya nyi anə Hyal pathləu wu sə kumo nə kwanjadī, ənga nggajiji, ba culi kanggəranggahyiu. Ama kə hyi piyari dladə kəra ndiya ənga mənəhəu, ca ngə məl səra tsa'a, ba təhudəu, ba ta'yi ar jirkur. Hyu kyaga məl thlər ənga sə'yar kau, a'yi kəl hya piyari alenyi sə mai.

24 Nahyi njir tədəmwa ləfau, hyu tsəbiya favə wu 'yimi a sara hya tasiya, ama kəja hya dzəgwa tasiya ri dləgwaməu.

25 "Sər təhudə anə hyi,

maləmə dladə'yar ənga njir Farisi, njir ngguta vi! Hyi cina dagərya cala ənga cala wu, ama hudə nyi nyinyi ənga dlərbau ənga kasali.

26 Nahyi Farisi nji ləfau! Hya kyaga cina hudə cala ənga cala wu kwatahəu, kadivira ya nyi a də camə tsu.

27 "Sər təhudə anə hyi, maləmə dladə'yar ənga njir Farisi, njir ngguta vi! Ənggər hu kəra nji pabəri ya nyi pərtə nga hyi, sara biya nju lari nyi gumaguma, ama a vu hudə nyi, nyinyi nga nyi ənga dəhi nji dīdiya ənga kalar sə diyadiyabəu.

28 Lagu zəmə nga hyi, nju lari a biya ənggər nji tsapəu, ama a vu hudə hyi njir ngguta vi ənga njira gəra bəla ndər Hyal nga hyi.

29 "Sər təhudə anə hyi, maləmə dladə'yar ənga njir Farisi, nahyi njir ngguta vi! Hyi həriya nyi hu anə nabi'yar ənga hyi bathləya dza hu nji tsapəu.

30 Ənga hyu na, 'Maja abər a'yi 'ya ar pəcir əjir 'ya, 'yi wu nda fuwa tsi wu pə mashi nə nabi'yar mai.'

31 Lagu kə nga hyi cabiya abər nahyi ngə culi njira tsəya nabi'yar.

32 Hya nyabiya tsəla bikə nə əjir hyi kəja!

33 "Nahyi pabə'yar! Wazha mətəsa! Lagu mani nga hyu nda kətiya kərhyi ara numa nə u'ur kətsa?

34 Agabangau, yu səwa hyi nabi'yar ənga njir sən sau ba maləm 'yar. Wu pama

nda hyu nda tsəya, ənga hyu dlakəya alenyi njir nda ar wu dladlakau. Alenyi nji tsu hyu nda dægə nda ənga wudə wu umbwa daβə dzə'yar, ənga hyu nə nda βwaβwatə ənga hya kədləbiya nda sara wu məlmə paməpaməu.

³⁵ Agabangau, a dar kəra hyi ngə mashi nji tsapəu patə kəra nji tsəya wu duniya, mbari ar mashi Habila ndə tsapəu ba'a shili ar mashi Zakariya zər Berikiya, ndəra hyi tsəya wu pama vi cici wu Ki Hyal ənga bagadi.

³⁶ Yu nar hyi ənga jiri, numa nə sə'yar kə patəu wu də ənga njir zaman əshina kau."

Yesu Uya Hudathla Ar Kəra Urshalima

³⁷ "Əm, Urshalima, Urshal-ima! Ndər tsa nabi'yar, ənga ndər vavaka njira Hyal səwa ngə a shili ənga tsəka kəl ta gə dləna nda! Aga yidəu nga yu yiwu ya fəri tsa yi ar dza nji ngə pata, ənggər kəra miya təkə wu tsəm wazha nyi əgya ja, ama nahyi piyari də mai!

³⁸ Lara mə gəyi, kəja kir hyi a nggyari hudəfi.

³⁹ Yu na anə hyi, tsu hyu βəra lari də mai, kəl hyi nda na, 'Barka anə ndəra wu shili wu thləmər Thlagəu.' "

24

Mətsamə Səra Cabiya Kudiyar Duniya

(Markusu 13:1-2; Luka 21:5-6)

¹ Kə Yesu piyari huda ki Hyal ja vər ma'yi, kə zəmbəlma nyi'yar shili əgya ja

ndu caca anə nyi həhər 'yar nə ki Hyal.

² "Hyu lari sə'yar kə patə ya?" ji shadəwa nda. "Yi wu nar hyi jirkura nyi, tsəka hər ki'yar kau, a'yi ənggau kəra gəra dlana mai, nju nda dlana nda papatəu, nju piyari tsəka zəmə ar kəra kuvwa nyi mai."

³ Ma Yesu a vər nggya a dar mə zaitunu, kə zəmbəlma nyi'yar thləwa nyi zhizhir nda. Əngwar nda, "Nar 'ya, ənuwa ngə pəci kəra sə'yar kə wu nda də kəra, ənga mi ngu nda də mətsamə nə shili nga, ənga kudiyar najaka duniya?"

⁴ Yesu shadəwa nda, ji na, "Hya nggya hya tsamə ənga hangəkəl nja sara nggutana hyi."

⁵ Arya nji gangəu wu nda shili wu thləmə də, ndu na ənga kərnda, "Nayi ngə Kərsiti," ba nda nggutana nji gangəu.

⁶ Hyu nda nggari ar kəra papa ənga ndər əngwa əngwa ar kəra papa, hangəkələr hyi ja sara hya'ari mai. Kəl ma sə'yar kə nyabiya dzau, ama tsu kudər duniya nadəu.

⁷ 'Yi'yi wu dlədə 'yi'yi, ənga təlkur wu nda par təlkur. Wuβau ənga kənggədər 'yi'yi wu nda dərkər ar vi paməpamə gangəu.

⁸ Sə'yar kə patə dzəgwar βwaβwatə ngə wacu.

⁹ "Nji wu nda lər hyi aga nja nə hyi βwaβwatə ənga tsu nja tsətsəya hyi. Nji patə wu nda piyari shishir dza hyi arya yau.

¹⁰ Ar pəci ta nji gangəu wu nda piyari mbərsar nda, ənga

ndu nda thlæna hiya kuvwar nda, ba tsu nda piyari shishir dza kuvwar nda.

¹¹ Nabi fati'yar tsu wu nda shili, ba nda sa nggutana nji gangæu.

¹² Arya dæmwa 'yikur wu nda cakau, yiwukur næ badægala nju nda da shishi'wu.

¹³ Ama ndæra cinapi ba'anæ kudiya, ju uya mbædau.

¹⁴ Ætsu ndæshigu næ tælkur Hyal nju nda tætlæna ba'amani wu duniya, aga ja da sakida anæ njir duniya patæu, kadivira kudiyar duniya wu shili.

¹⁵ “Ma hyi lari sæ zhizhigær wu ki Hyal kæra cicau, ænggær kæra nabi Daniyalu nana ta, bægæ ndær jiga ja nggabiya.

¹⁶ Bægæ njira vær nggya wu Yahudi nda hwi a du mau.

¹⁷ Ndæra a dar kæra umbwa, ja sara gya ja vu ki aga vuwa hæ sæ mai, ara ja sara sana pæci.

¹⁸ Ndæra a gwa tagæ tsu, ja sara sha a su ki aga sa hæ kar ha nyi mai.

¹⁹ Pæci ta wu nda da sær tæhudæ anæ mathlækæ'yi kæra ænga hudæu ænga kæra a vær læ u'wa ar pæci ta!

²⁰ Hya kædi Hyal sæ ka sara da pæcir fwahæu ænga alaga ar pæcir bælsar.

²¹ Ar pæci ta bwaßwatæ wu nda da gagaðau kæra nji gæra saya dahari mbari ar dzægwar duniya, ænga tsu culiya nyi wu bæra nda darkær mai.

²² Maja a'yi Thlagæ gænna dzægamækura pæci kæ mai, ndær uya mbædau a'yi mai. Ama

arya nji cacadæ næ Hyal, a gænnar ja dzægamækura pæci kau.

²³ Ar pæci ta, ma nji nar hyi abær, ‘Kæja Kærsiti ænggau!’ alaga, ‘Wata ja a ndæna!’ hya sara hænggæri ænga nda mai.

²⁴ Arya Kærsiti næ fati ænga nabi'yar næ fati wu nda shili ndu sa mæl sæ dædægur næ ngguta nji alaga nji cacadæ næ Hyal ma, ma sæn da nju nda nggutana nda.

²⁵ Nggara mau ja, a nar hyir yi sæ'yar kæ tsu kadæu.

²⁶ “Agabangau, ma vanyi ndæ nar hyi, ‘Wata ja a gwar tagæu,’ hya sara biya sæhimi nyi mai; alaga ji na anæ hyi, ‘Kæja ja ænggau ar vir mbwau,’ hya sara hænggæri æni mai.

²⁷ Arya shilær Zær Ndau, nju nda lari patæ ænggær kæra par wu sæm sara wu sæbiyar pæci ba nju lari patæ wu gwa tædæ pæci.

²⁸ Ma vira sæ tætau ari æna ngæ kwadægæu wu kabau.

²⁹ “Ayukudæ pæcir bwaßwatæ kæ tærabiya shi'udæu,

“ ‘Pæci wu nda vu kuthlæu, ba hya wu nda nggæl ara mbæl

shashilga wu nda

tædæu sara dæmælmau,

ænga tsu dænama'yar

næ sæbæ dæmælmau,

wu nda kænggædær dzau.’ ”

³⁰ “Ar pæci ta mætsamæ næ Zær Ndau wu nda cabiya dzæ a dæmælmau. Njir duniya pap-atæu wu nda gwu sæ'yinggu. Ndu nda lari Zær Ndau wu shida sara dæmælmau wu dlama ænga dænama ba ænga kadakadarkur nyi gagaðau.

31 Ju nda səwa waladi nyi'yar ənga nja mbədiya madiya tələmə ənga dəhə ngga, ba nda dzəgwa kaḃiya nji cacadə nyi sara wu ndəla məlmə ba'a ndar vanyi.

32 “Highiḃəra mau sə sara ara wur kanda. Ma tsa nyi'yar dzəguya dlədaυ ənga hyali wu thlau, hya səni abər biyargwa a shiliri.

33 Abangə tsu, ma hya lar sə'yar kə a ɗari, hya nggya ənga səni abər pəci a ɗar ləhəu, ləhə ar yir hiya hyi.

34 Yu nar hyi jirkura nyi, najaka zamanəu, a'yi wu tərabiya mai, kəl sə'yar kə patə nyabiya dzau.

35 Dəməlməu ənga gyiwu 'yi wu nda tərabiya, ama ndər ɗa nə nyi wu tədaυ a gyiwu 'yi mai.”

Pəcir Shilər Yesu Ndər Səni A'yi Mai

36 “Ndər səni pəci ənga saka kəra sə'yar kə wu ɗarkər a'yi mai, alaga waladi'yar kəra a dəməlməu, ənga alaga Zəra nyi, ama kəl Tada zhizhi nyi.

37 Ənggər kəra ɗarkər wu pəcir Nəhu, abangə nga nyi wu nda ɗa ar pəcir shilər Zər Ndau.

38 Kadivira pəlimba sana duniya, nji kəl səm sər səm ənga sa sə sasa, ndu fa'a mathləkə'yi ənga ndu lə ku'yi anə shili, ba'anə shili ar pəci kəra Nəhu gwu kwambwal dəgal ta ari.

39 Fədəngəkər nda abər sə ənggər kə wu ɗa, ya, kəja pəlimba a shiliri ka sa kwafəna nda. Tangə ənggər ta nga nyi

wu nda ɗa ar pəcir shilər Zər Ndau.

40 Ar pəci ta, shili məthlə a vər məl thlər ar fa, ba nja hər ndə pathləu ba nja piyari pathləu.

41 Ar pəci ta, mathləkə'yi məthlə a vər awau ar bəra, ba nja hər ndə pathləu ba nja piyari pathləu.

42 “Agabangau, hya tsamə ənga hangəkal arya nahyi wu sənbiya tara pəci mani ngə Thlagə wu nda shili mai.

43 Nggabiya mau, maja abər thlagər ki wu səni pəci kəra ndər həl wu shili wu ki nyi, ju nggya lili'u, naji wu piyari ndər həl a sa pəthlə ki nyi mai.

44 Agabangau, kəl hya nggya papabau, arya nahyi wu səni tara ənuwa ngə Zər Ndau wu nda shili ari mai.

45 “Wa ngə mafa kəra tsa'a miya ɗəfuwa ənga ndər məl thlər kəra hahanga? Naja ngə ndə kəra tarki nyi wu fiya nyi dəgal ar kəra njir məl thlər nyi'yar, aga ja nə nda sər səm ar pəci kəra tsatsa'a.

46 Mafa kəra thlagər ki nyi shili ji sa thləwa nyi ja vər məl thlər nyi kakaləu, ju ɗa ənga caguli.

47 Yu nar hyi jiri, tarki nyi wu nda fiya nyi dəgal ar kəra sə nyi patəu.

48 Ama ma ji ɗa, mafa kəra ɗəmwə'yi ngau, ju nda na anə kərnyi, ‘Kəja tarki ɗa a nggyari ara shili kadəu.’

49 Ba ji nggya aga dəgə njir məl thlər kuvwa nyi'yar, ənga ju səm ənga sa sə sasa ənga njir sa sə sasa.

⁵⁰ Ma ji mæl abangau, tarki nyi wu nda shili kukuthlæu ar pæci kera ji gëra nggani ju shili.

⁵¹ Tarki wu sa takasiya nyi ba ja sëwa nja vakuwa nyi a vu pama njir ngguta vi, vira ndu vuwa nggya ndu tiwi ënga sëlëm ba ënga dë hir.”

25

Karapau Ar Këra Ku'yi Kumu

¹ Kë Yesu dumwa ënga ndër, ji na, “Ar pæci ta, nju nda gëla tëlkur Hyal ënga ku'yi kumo këra gëra sën ndë sal këra hëri pitëllar nda, aga nda nda sækë shilër salkwanjili.

² Tëfu wu pama nda dza nga nda, ënga tëfu wu pama nda tsu hahangë nga nda.

³ Dza nyi'yar kë hëri pitëllar nda gëra ënga mal zaðëkwa wu pëla.

⁴ Hahanga nyi'yar hëri pitëllar nda ënga mal zaðëkwa wu pëla.

⁵ Salkwanjila nyi a'yi shili kadë mai, kë ndë gwu ghanyi, kë ghanyi hëna nda patëu.

⁶ “Hathlër vu'yi, kë nji siya mala wau, abër, ‘Këja salkwanjili a shiliri! Sëbiya mau hya sa dlëwuri nyi.’

⁷ “Kë ku'ya nyi'yar patë hya'ari sara wu ghanyi, kë ndë mbëmbëwa u'u wu pitëllar nda.

⁸ Kë dza nyi'yar kë na anë ku'yi hahangë kau, ‘Dar 'ya mau, malër hyi kë kukushu, këja pitëllar 'ya a gwari wu tau.’

⁹ “Ëngwar ku'yi hahangë kë anë nda, ‘Awau, wu dë tsa'a

anë mën patë mai, sëra hya mæl ca ngë hya ma'yi a biya ara njir dëlna mal aga hya biya dëlbiya nër hyi.’

¹⁰ “Ama ma tsu nda ar lagu a vër ma'yi a nda dël mala nyi, ba salkwanjili shili. Ku'yi këra pabëri kërnda ma'yi ëkkë'yi ja a vwar vir mini në hë dzau, kë nji hadiya miya kiya nyi.

¹¹ “Ayukudë bëliya sar kushu kë aleniyi ku'yi ta shili, ndu na, ‘Tarki! Tarki! Pahëna 'ya miya kil!’

¹² “Ama ju nda shadëwa nda, ‘Nayi wu sëni hyi mai.’

¹³ “Agabangau, hya nggya ënga hangëkal ariya nahyi wu sëni pæci ënga saka në shili dë mai.”

Karapau Ar Këra Mafa Ji-jiri

(Luka 19:11-27)

¹⁴ “Tëlkur Hyal wu nda dë änggër ndëra wu nda ma'yi a nda gë ndë nadëu, kë ji ngga mafa mæl thlër nyi'yar, ba ji tækëya nda gënnä nyi.

¹⁵ Ji në nyi gënnä dubu tëfu anë vanyi ndau, anë vanyi ndau gënnä dubu mëthlë ënga gënnä dubu pathlëu tsu anë vanyi ndau. Anë kalar ndau, ba ji në nyi sëra tsa'a aga dënama nyi. Kë ji dzëgwa ma'yi a nda gë ndau.

¹⁶ Ndëra nji në nyi dubu tëfu ma'yi ënga kusa ji nda shafëli ënga sëra nji në nyi, ba ji uya äkkëri dubu tëfu a dar këri.

¹⁷ Abangë tsu ndëra nji në nyi dubu mëthlë uya äkkëri dubu mëthlë a dar këra në nyi.

18 “Ama ndëra nji në nyi dubu pathlëu ma'yi, ji nda labiya ka'u a gyiwu 'yi, ba ji dëwana gënnä thlagër ki nyi a gwa.

19 “Ayukudä pida gangëu, kë thlagër ki mafa'yar kë sha shili, ji sa yiwa aga nda nar nyi änggëra ndë dä änga gënnä këra ji në nda.

20 Ndëra dlëwuri dubu tëfu shili änga dubu tëfu a dar këra nyi, ji sa na, ‘Thlagër ki, gë në dä dubu tëfu, këja a bëra uyari yi dubu tëfu a dar këri.’

21 “Thlagër ki nyi shadëwa, ‘Usi mafa tsapëu ndër mël thlër tsa'a miya dëfu! Gë mël thlër ngë tsa'a miya dëfu änga së kushu këra nji në ngau, agabangau, yu nda fiya ngau, ar këra së gangëu. Shili ga nyabiya dzë änga caguli änga yau!’

22 “Ndëra dlëwuri dubu mëthlë tsu shili, ji sa na, ‘Thlagër ki, gë në dä dubu mëthlëu, ya, këja ya bëra uyari äkkëri dubu mëthlë a dar këri.’

23 “Thlagër ki nyi shadëwa, ‘Usi mafa tsapëu ndër mël thlër tsa'a miya dëfu! Gë mël thlër ngë tsa'a miya dëfu änga së kushu këra nji në ngau, agabangau, yu nda fiya ngau, ar këra së gangëu. Shili ga nyabiya dzë änga caguli änga yau!’

24 “Kë ndëra dlëwuri dubu pathlëu tsu shili, ji sa na, ‘Thlagër ki, a sëni yau abër nagë ndë dzadzau ngau, gu fa'a sau ar vira gë gëra thlëkana, këja nagau ndër yiwu së kurthlë ngau.

25 Ca ngë mëliya hivër mbar dä ara mël thlër änga gënnä ngau, ba yi labiya ka'u a gyiwu 'yi, ba yi dëwana a gwa. Këja së ngau tsu tsëka'a.’

26 “Kë thlagër ki nyi shadëwa, ‘Nagë mafa dëmwa 'yi hangëkal ndë kukufëu! Æm, a sëni gë abër yu sën fa'a sau ar vira yi gëra thlëkana änga nayi ndër yiwu së kurthlë ngë ya?’

27 Ma abangë ja, gu kyaga nda hëri gënnä dä a dar vir fë gënnä aga ma yi shili änggër kau, yu sa uya äkkëri a dar këri.

28 “ ‘Dlëwura mau gënnä dubu pathlëu këra ara ja kau, ba hya në nyi anë ndëra änga dubu kumou.

29 Arya ndëra änga sau, nju cakër nyi aga ja uya gangëu. Ndëra gëra änga së tsu, alaga sëra a'yi ara ja kushu kau, ba nja bëra dlëwuri ara ja.

30 Ba nja dzëgwa vakana mafa dididi kë a biya, a vu kuthlëu vira ju nda tiwi änga sëlëm ba ja dë hira ja gagadäu.’

Numa Në Jamuya

31 “Ar pëci këra Zër Ndau wu nda shida wu kadakadarkur nyi, änga waladi'yar patë äkkë'yi ja, ju nda sa nggya ar tsëkafë në kadakadarkur.

32 Nju nda sa kaëbiya patër njir duniya wu mwa nyi, ba ja dzëgwa təkëbiya nji patë bwata mëthlë änggër këra ndër bëla wu təkëbiya pama tëmähë'yar änga ku'yar.

33 Ba ja nda piya tēmahə'yar lagu tsi mazəma ja ənga ku'yar lagu tsi matsala ja.

34 “Ba təl a dzəgwa na anə njira ar mazəma ja, ‘Shila mau nahyi njira Dəda fənggər hyi barka; hya dləwuri sər fa'a kir hyi, ca ngə təlkur Hyal kəra nji pabər hyi tsu kadə mud-lau.

35 Arya dədəməu wuḅau a vər tə də, ba hyi nə də sər səm. Hili a vər tə də, ba hyi nə də sər sa, ənga tsu məthləpi yau, ba hyi hər də a vu kir hyi.

36 Turusu yau, ba hyi har də kar, kə yi də gəra ngga, ba hyi shiləgəbiya də. Nji fuwa də wu fursəna, ba hyi sa tular də.’

37 “Ba nji tsapə ka na anə nyi, ‘Thlagəu, a nuwa nga 'yi lar ngə ənga wuḅau, ba 'yi nə ngə sər səma, ənga 'yi lar ngə ənga hili, ba 'yi nə ngə sərə ga sa ka?

38 Ba a nuwa nga 'yi lar ngə məthləpi, ba 'yi nggar ngau a vu kir 'ya, əndəga turusu, ba 'yi nə ngə sərə ga har ara?

39 Ənga ətsu a nuwa nga 'yi lar ngə gəra ngga ənga wu fursəna, ba 'yi sa tular nga?”

40 “Ba təl ka dzəgwa shadəwa nda, ja na, ‘Jiri nga yu na anə hyi, kalar sərə hyi məliya nyi anə kusha zaməda'yar kau, anə də nga hyi məliya.’

41 “Ba təl ka dzəgwa na anə njira ar matsala ja, ‘Kwaya mau a dzər də, nahyi nji shishi'wau, ma'ya mau a ndu u'ur kətsa kəra nji pabəri nyi anə Shatan ənga waladi nyi'yar.

42 Arya wuḅau a vər tə də, nahyi nə də sər səm mai. Hili tsu a vər tə də, nahyi nə də sər sa mai.

43 Kə yi də məthləpi anə hyi, nahyi nggar də a vu kir hyi mai. Turusu yau, nahyi nə də kar ha mai. Ənga gəra ngga yau, ənga wu fursəna, nahyi sa tulari də mai.’

44 “Nanda tsu, ndə shadəwa nyi, ‘Thlagəu, a nuwa nga 'yi lar ngə ənga wuḅau ənga hili a vər tə ngau, ənga məthləpi gau, ənga wu fursəna, ənga gəra ngga ba turusu, ama na'yi dləwari ngə maya?”

45 “Ba ja dzəgwa shadəwa nda, ‘Yi wu nar hyi jirkura nyi, kalar sərə hyi gəra məliya nyi anə kusha zaməda'yar kau, anə də nga hyi nggəl ara məl.’

46 “Ba nda ma'yi a gwu ḅwaḅwatə gəra kudau, ama nji tsapəu nər nda a gwu pi gəra kudau.”

26

Mba Miya Aga Tsa Yesu (Markusu 14:1-2; Luka 22:1-2; Yahwana 11:45-53)

1 Ənggəra Yesu kudəna na patə sə'yar kau, kə ji na anə zəmbəlma nyi'yar,

2 “Hyu səni abər, lardur nə vəlna a hyiri pida məthlə ənga tsu nju nda sa ləri Zər Nda agə nja dlakəya nyi.”

3 Kə pubu dədəgal'yar ənga njira nggurəm nə məlmə kaḅiya dzə patə ar pathla nə pubu kəra ndiya ənga dəgaləu, ndəra nju ngga ənga Kayafasu.

4 Ndə mba miya lagu kəra nda sən uya nda mbar Yesu ari dədəwa aga nda tsəya nyi.

5 Ama kə ndə na, “A'yi pəcir mini kə mai, ara ja sara hya'ana hangəkala nji.”

Nji Bəsiya Yesu Ənga Mal Kisəu Wu Bethlani

(Markusu 14:3-9; Luka 7:37-38; Yahwana 12:1-8)

6 Ma tsu Yesu wu Bethlani, wu ki Simanu ndəra dədəməu ndər pibi,

7 kə vanyi mala shili ənga pəla mal kisəu kəra nju dəl ənga gənna gangə gagaɖau. Mala kə shili ji sa pənggər nyi mala nyi a gyar kəra ja ar pəci kəra nda vər səm sər səm.

8 Ta zəmbəlma nyi'yar lari abangau, kə huɖa nda ndzau, ndu na anə kərnda, “Wathləmə culi najaka wira sa?”

9 Mal kau, nju sən dəlna ənga gənna gangəu, ba nja dləwari nji tətə dənama ənga gənna nyi.”

10 Arya Yesu wu sənbiya səra ndu na, kə ji na anə nda, “Aga mi nga hyu ɓwanə nyi kər anə mala ka? A məliya ɖar ja səra mənəhəu.

11 Nji tətə dənama a'yi nda əkkə'yi hyi parangəu, ama nayau a'yi yi əkkə'yi hyi parangə mai.

12 Mal kisə kə ji pənggər ɖa kau, nə pabə dzə nə həɖə ɖa ngau.

13 Yu nar hyi jirkura nyi, kalar vira nju nda tətəlna ndəshigu kə ari wu duniya patəu, nju nda ndər ar kəra sə

kə ji məliya kau, aga dəngari ənga ja.”

Yahuda Dləwunggəri Aga Ja Thləna Hiya Yesu

(Markusu 14:10-11; Luka 22:3-6)

14 Kə pathləu wu pama zəmbəlma nyi kumo apə məthləu, kəra nju ngga ənga Yahuda Isikarayoti ma'yi a ndəgya pubu dədəgal'yar,

15 ji nda yiwa nda, “Yiɖawu nga hyu kina ɖa ma yi sən lər hyi nya?” Kə ndə jigabiya gənna sulayi makərkumunyi

16 Mbari ar pəci kau, ngə Yahuda wu gal lagu kəra ja sən ləri Yesu ari.

Yesu Səm Lardur Vəlna Ənga Zəmbəlma Nyi'yar

(Markusu 14:12-21; Luka 22:7-13, 21-23; Yahwana 13:21-30)

17 Ar pəci nə tanggərma nə lardur nə macikəl gəra thlələmə, kə zəmbəlma nyi'yar shili ndə sa yiwa nyi, “Əmani nga gu yiwu 'ya pabəri ngə vir səm lardur nə vəlna ka?”

18 Kə ji shadəwa, ji na, “Ma'ya mau a vu huɖa məlmau, hyu vuwa thləwa vanyi ndə a vuna, ba hya nar nyi, 'Maləmə ngə na, abər, pəci nyi a ɖar ləhəu. Ju sa səm lardur nə vəlna əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar wu ki ngau.'”

19 Kə zəmbəlma nyi'yar məliya ənggəra ji nar nda ta, ba ndə pabəri vir səm lardur nə vəlna nyi.

20 Ənggəra wagə ɖa, Yesu ng-gya aga ja səm sər səm əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar kumo apə məthləu.

21 Ma tsu nda vər səm sər səm, kə Yesu na anə nda, “Jiri nga yu na anə hyi, pathləu wu pama hyu nda thləna hiya yau.”

22 Kə dəfuwa nda ndzə gagadau, kalar ndu dzəgwa na anə nyi wu pama nda, “Ənga jiri, nayi ngə ya, Thlagəu?”

23 Kə Yesu shadəwa, “Ndə ka a vər fə tsi wu cala ənga yi kau, ngu nda thləna hiya yau.

24 Zər Ndau, wu tə ənggəra nji tsəfəri ar kəra ja, ama sər təhudə anə ndəra wu nda thləna hiya Zər Ndau. Wu ndiya anə ndə kau, kuji nji gəra ya nyi.”

25 Kə Yahuda ndəra wu nda thləna hiya ja na, “Maləmə, ənga jiri nayi ngə ya?”

Yesu shadəwa, ji na, “Angə, nagə ənga kərngə ma, a nabi-yar gau.”

26 Tsu nda vər səm sər səm, kə Yesu həri macikəl, kə ji lər usaku anə Hyal, ba ji bəbələwa, kə ji nə nyi anə zəmbəlma nyi'yar, ju na, “Dləwura mau hya səm, naja kə kumər dza yi ngau.”

27 Kə ji həri kyakiwa nə 'yimir wur inabi, kə ji lər usaku anə Hyal, kə ji nər nda, ju na, “Patəkura hyi, hya sa.

28 Najakə mashi da ngau nə nyabiya alkawal mafəliyangə, kəra nju nda pəna aga təfəbiya bikə nə nji patəu.

29 Yu nar hyi, tsu yu bəra sa 'yimir yayar wur inabi mai, kəl pəci kəra yu nda sa mafəliyangə ənga hyi wu təlkur nə Dədə.”

30 Ayukuda ndə kudəna thlə na, kə ndə ma'yi a dar Mə nə wur Zaitunu.

Yesu Nana Ənggəra Bitururu

Wu Nda Kəpalna Səni Nyi

(Markusu 14:27-31; Luka 22:31-34; Yahwana 13:36-38)

31 Kə Yesu na anə nda, “Vu'yi əshina kau, patə hyi, hyu nda tətəlnakər aya səra wu nda da ənga yau. Ara tsətsəfə nga nyi wu ləkakadə nə Hyal, abər,

“ ‘Yi wu nda tsar
kəra ndər bəla,
ba bəla nə təmahəu
a tətəlnakər.’

32 Ama ayukuda yi hya'ari sara vir tau, yu tərabiya wu mwar hyi a vu Galili.”

33 Əngwar Bitururu anə nyi, “Alaga nji patə hwinakər ndə piyari ngau, nayi wu, piyari ngə nə da mai.”

34 Kə Yesu shadəwa nyi, ji na, “Yu nar ngə jirkura nyi Bitururu, əshina vu'yi kau, kadivira vəgəmə wu nda wau, gu kəpalna sən da ar kər ar kər makəru.”

35 Kə Bitururu bəra na, “Alaga nji tsəya da dabə ənga gau, nayi wu kəpal səni ngə mai.” Kə patəkura alenyi zəmbəlma nyi'yar nana abangə tsu.

Yesu Kədi Hyal Wu Gyatsi-mani

(Markusu 14:32-42; Luka 22:39-46)

36 Kə Yesu əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar ma'yi a ndar vanyi vi kəra nju ngga ənga Gyatsi-mani, kə ji nda na anə nda, “Nggya mə nər hyi ənggau, yu

ma'yi a ndu mwa ya nda kədi Hyal."

³⁷ Kə ji həri Biturusu ənga wazha Zabadi məthlə ənga ja, nanda ngə Yakubu ənga Yahwana, naja ənga hudə kiyakiyar gagadau ənga bwaḍwatə ara sərə ja a gwa.

³⁸ Kə ji na anə nda, "Hudə ndzəndzə kərə ya gwa a sən tsəya də. Nahyi hya nggya lili'u hya bəla ənga yau."

³⁹ Ji ɓar dzə kushu, ba ji dla lagu bama a gyiwu 'yi, ja vər ndər ənga Hyal, ju na, "Tada, ma ja abər yiwu ca ngə uya, bəgə ga həna najaka bwaḍwatə ar kərə yau. Alaga abangau, a'yi sərə yu yiwu mai, ama sərə gu yiwu."

⁴⁰ Ba ji sha shili ara zəmbəlma nyi'yar, ba ji sa thləwa nda wu ghanyi. "Mi nga ma? A'yi hyu sən nggya nə bəla ənga yi alaga nə saka pathlə wa?" Ji yiwa Biturusu.

⁴¹ "Hya nggya ənga bəla ənga hya kədi Hyal ara hya sara tədəu a gu dzau. Mambəl wu yiwu nə nyi, ama kumər dzə a təwari."

⁴² Kə ji bəra ma'yi nə məthləkura nyi, ji nda ndər ənga Hyal, ji na, "Tada, Ma a'yi də tsa'a aga bwaḍwatə ka həna kər mai, ama kəl yi təwari, ta'yi sərə gu yiwu patə ja dərəkər."

⁴³ Ənggəra ji sha shili, kə ji bəra thləwa nda wu ghanyi, ara ghanyi tədəbəu ar liya nda.

⁴⁴ Kə ji piyari nda, ba ji ma'yi sənyi nə makərəkura nyi,

kə ji nda ndər ənga Hyal, ji bəra nana sə'yar ta.

⁴⁵ Ji bəra sha shili əgya zəmbəlma nyi'yar, ba ji thləwa nda wu ghanyi, kə ji na anə nda, "Tsu hyu ghanyi ya, hyu bəlsar ya? Tsa'a abangə ja! Pəci a dərari nju nə nyi Zər Ndau a gwu tsa njir bikau.

⁴⁶ Hya'ara mau, mənə ma'yi! Kəja ndər thlə hiya yi ta a shiliri!"

Nji Mbar Yesu

(Markusu 14:43-50; Luka 22:47-53; Yahwana 18:3-12)

⁴⁷ Tsu Yesu a vər ndər, kəja Yahuda, pathləu wu pama zəmbəlma nyi'yar kumo apə məthləu, shili ənga nji gangəu ənga katsakər ba zəwa wu tsa nda. Njira pubu dədəgal'yar ənga njira nggurum nə məlmə səwa.

⁴⁸ Ndər thlə hiya ja kau, a dəgar ndar ja mətsamə, "Ma ndəra yi bərpiya nyi, naja ngau, mbari nya mau."

⁴⁹ Ənggəra ji dla, ba ji ma'yi təwar a ndəra Yesu, kə Yahuda usar nyi, ji na, "Usi Maləmə," kə ji bərpiya nyi.

⁵⁰ Əngwar Yesu anə nyi, "Bazhi də, məliya sərə hə nga shili."

Kə nja nyi shili ndə sa mbari Yesu, kə ndə səbiya nyi bəḍalu.

⁵¹ Ənggəra ndə lari abangau, kə pathlə wu pama njir bə Yesu təsəbiya katsakər nyi, ba ji thlana himiya mafa pubu kərə ndiya ənga dəgal əni.

⁵² Əngwar Yesu anə nyi, "Shabiya katsakər ngau a vu ki nyi, arya kalar ndəra

tsəbiya katsakər, katsakər ngu
nda tsa nyi.

⁵³ Hyu nggani abər a'yi yu
sən ngga Dəda, ba ja səwa
da alaga bwata waladi'yar
kumo apə məthlə wa?

⁵⁴ Ama lagu mani ngə sərə
tsətsəfau wu ləkakadə nə Hyal
wu nyabiya dza, abər a'yi ji da
lagu kə maya?"

⁵⁵ Ar pəci ta, Yesu na anə
dlamir nji, "Nayi ngə ndər
tədəmwa anə njir gwadəvi
ya, ənga hyi səbiya katsakər
ənga zəwa aga hya sa mba da
ya? Parangəu ya vər nggya
əkkə'yi hyi wu ki Hyal ya
vər highiəu, ama nahyi sayi
mbar da mai.

⁵⁶ Sə'yar kə da patə aga
sərə nabi'yar tsəfəri a nyabiya
dzau." Kə patə zəmbəlma
nyi'yar tətəlna dzau ba ndə
piyari nyi wu tsa nda.

*Yesu Wu Mwar Pathla
Nə Njir Yahudiya*

(Markusu 14:53-65; Luka
22:54-55,63-71; Yahwana
18:13-14,19-24)

⁵⁷ Njira mbari Yesu həri
nyi a ndəra Kayafasu dəgala
Pubu, vira maləmə dladə'yar
ənga njira nggurəm kaə ari.

⁵⁸ Kə Biturusu nu nyi wu
ndəl wu ndəl tsatsaləu, tsa'a
vwar hudə ki dəgala Pubu. Ji
vuwa nggya əkkə'yi njir səkə
ki aga ja lari ənggəra nju da
ənga ja.

⁵⁹ Pubu dədəgal 'yar ənga
patər njir zəwa a vər gal lagu
kəra nda sən vazəya Yesu aga
nda tsəya nyi.

⁶⁰ Ama sə a'yi ndə uya mai,
alaga kə nji gangəu shili ndu

thla sakida nə fati ar kəra
Yesu.

Ayukudə nyi patəu, kə
alenyi nji məthlə biyar babal,

⁶¹ ndə na, "Sal kə na, abər,
'Yu sən dlana ki Hyal kau, ba
ya bəra həriya nyi wu pida
makəru.' "

⁶² Pubu kəra ndiya ənga
dəgal hya'ari a'yi ta'yau, ji na
anə Yesu, "Mi ngə sə kə nja
vər na a miya ndəla gə ka? Sə
a'yi gu na a gəri wa?"

⁶³ Ama kə Yesu nggya sə nyi
diyu.

Kə pubu kəra ndiya ənga
dəgal na anə nyi, "Yi wu dəbər
ngə ənga thləmə Hyal kəra a
dəməlməu, nar 'ya ma nagə
ngə Kərsiti, Zər Hyal."

⁶⁴ Yesu shadəwa, "Angə,
abangə nga nyi ənggər kəra gə
na kau. Ama ta'yi ya nar hyi
patə hyi, mbar kabangəkau,
hyu sa lari Zər Ndau a vər
nggya ar tsi mazəma ndə
dəgal dənəma, a vər shida wu
dlama sara dəməlməu."

⁶⁵ Kə pubu kəra ndiya ənga
dəgal tana ləgutə kərnyə ənga
hudə ndzəndzau, ju na, "A na-
nar ja ndər nə dəbə Hyal!
Sakida mi mənə bəra gala?
Kəja hya nggari ndər dida vi
nyi ənga kərhyi.

⁶⁶ Mi nga hyu nggana?"

"A dər tsa'a nja tsəya nyi,"
ndə shadəwa.

⁶⁷ Kə ndə təfuwa nyi tuli a
vu bama ja, ənga alenyi nji tsu
dədəguwa nyi tsi. Alenyi nji nə
nyi tsi balma

⁶⁸ ndu dzəgwa na, "Ma nagə
ngə nabi, nana 'ya, Kərsiti,
tara wa ngə dəgər ngə ka?"

Biturusu Kəpalna Səni Yesu
(Markusu 14:66-72; Luka 22:56-62; Yahwana 18:15,25-27)

⁶⁹ Ar pəci kəra Biturusu a vər nggya a biyar hudə ki, kə kwar ki kə shili əgya ja, ji sa na anə nyi, “Nagə ma, nahyi ngə shili əkkə'yi Yesu ndər Galili.”

⁷⁰ Ji kəpalna nyi wu mwar nda patəu, ji na, “Nayi wu səni sərə gu na kə mai.”

⁷¹ Ta ji ma'yi a biya miya kiya nyi, ba ji biya bə ənga vanyi kwar ki, kə kwa kə lar nyi, kə ji na anə njira tata'yi a ndəna, “Ndə kə ma, nanda ngə əkkə'yi Yesu ndər Nazəratu.”

⁷² Ji bəra kəpalna nyi dabə ənga səm fəla, “Yi wu sən ndə kə mai!”

⁷³ Bəliya sar kushu, njira tata'yi a ndəna ndə ma'yi a ndəgya Biturusu, ndə nda nar nyi, “Ənga jiri, pathlə gu pama nda, arya kiyara gau a nanar ndəla gau.”

⁷⁴ Kə ji mbari shi'wa kərny, ənga ji bəra səm fəla anə nda, abər, “Yi wu sən ndə kə mai!”

Ənggərna kə vəgəmə wau.

⁷⁵ Ənggau kə Biturusu dəngari ndər kəra Yesu nar nyi, abər, “Divira vəgəmə a wau, gu kəpalna sən da ar kər ar kər makəru.” Kə ji hwi a biya, ji biya tiwi ənga sələm gagaɖau.

27

Yesu Wu Mwar Gwamna Bilatusu

(Markusu 15:1; Luka 23:1-2; Yahwana 18:28-32)

¹ Əmudlə kadəu, kə pubu dədəgal 'yar ənga njira ng-gurəm məlmə patə mbiya miya tsu aga nda tsəya Yesu.

² Ndə dzəbiya nyi, ba ndə ma'yi ənga ja, ndə nda lər nyi a ndu tsa gwamna Bilatusu.

Yahuda Tsəya Kərny
(Thlər Cama'yar 1:18-19)

³ Ta Yahuda, ndəra thləna hiya Yesu, lari abər a thlana nyir nji numə nə tə anə Yesu, ba ji tiwi ənga kərny, ba ji shabiya nda gənnar nda, a nda nə pubu dədəgal'yar ənga njira nggurəm.

⁴ Ji na, “A məliyar yi bikau, arya yi thləna hiya ndəra gəra ndzana sau.”

Ndə shadəwa nyi, “Mi dza-wur 'ya ənga ka? A nəngə ngə dza'wu.”

⁵ Kə Yahuda vakə nggər nda gənnə nyi a gwu huda Ki Hyal, kə ji ma'yi, ji nda hakəya kərny.

⁶ Pubu dədəgal 'yar dəməri gənnə nyi, ndə na, “A'yi da tsa'a nja bəra shabiya gənnə kə a gu mbəl mai, arya gənnə mashi ngau.”

⁷ Kə ndə mbiya miya aga nda dəlbiya babal, ar vira nju ngga ənga Babal nə ndər Hər Təm. Aga ja da hulili anə nji shishili.

⁸ Ca ngə sərə da nju ngga vi kə ənga 'Yi'yi Mashi ba'anə əshina.

⁹ Lagu kə ngə sərə Nabi Irimiya nana nyabiya dzau, “Kə ndə fa'ari kwaḃa thladla makərkumunyi, gənnə kəra njir Izirayila thlana.

10 Kə ndə dəlbiya babal nə ndər hər tēm əni, ənggərə Thlagə nar də.”

Nji Hər Yesu A Dumwar Bilatusu

(Markusu 15:3-5; Luka 23:3-5; Yahwana 18:33-38)

11 Kəja Yesu ta'yi wu mwar gwamna, kə gwamna yiwa nyi, “Nagə ngə təl njir Yahudiya ya?”

Kə Yesu shadəwa nyi, “Nagə ngə na abangau.”

12 Ar pəci kəra pubu dədəgal 'yar ənga njira nggurəm a vər nana ndər ar kəra ja, naji shadəwa anə nda mai.

13 Kə Bilatusu yiwa nyi, “A'yi gu nggari sakida kəra nda vər na a miya ndəla gə kə wa?”

14 Ama kə Yesu bəgə sə nyi dīyu, sə a'yi ji na alaga kushu ar kəra sə kə mai, ba sə kə nə nyi dənga anə gwamna.

15 Ar pəcir mini nə lardur nə vəlna, gwamna a tsəliyar parangəu, ju səya ndər fursəna pathləu anə dlamir nji, ndəra ndu yiwu.

16 Ar pəci ta vanyi ndər fursəna a'yi kəra nju səni nyi patə nju ngga nyi ənga Barabasu.

17 Ta dلامي kaḅau, kə Bilatusu yiwa nda, “Wa nga hyu yiwu ya səya hya? Barabasu əndəga Yesu kəra nju ngga ənga Kərsiti ya?”

18 Arya ju səni abər arya shishikura nda nga ndə mbari Yesu ndə lər nyi anə nyi.

19 Ma tsu Bilatusu a vər nggya ar tsəkafə nyi, kə mala nyi səwa nyi cama, “Həbiya

tsa gau wu ndər ndə gəra ənga vazə kau, arya yi lar ḅwaḅwatə paməpamə arya ja əshina wu shuni.”

20 Ama kə pubu dədəgal'yar ənga njira nggurəm tsətsəkuri dlamir nji aga nda na nja səya nda Barabasu, ba nja tsəya Yesu.

21 Gwamna ḅəra yiwa nda, “Wa nga hyu yiwu ya səya hyu pama nji məthlə ka?”

Əngwar nda, “Barabasu!”

22 Kə Bilatusu ḅəra yiwa nda, “Mi nga ya dzəgwa məl ənga Yesu kəra nju ngga ənga Kərsiti ka?”

Əngwar nda, “Dlakəya nyi nji!”

23 Kə Bilatusu na anə nda, “Arya mi ya? Mi ngə bikə nya?”

Kə ndə ḅəra hya'ana dəhə tsu, ndə na, “Dlakəya nya mau.”

24 Ta Bilatusu lari abər sə a'yi ju sən kari mai, kəl cakə ngə gwadə vi wu cakau, kə ji gər 'yimi, ji cina tsa ja əni wu mwar nji, ji na, “Kəja tsa yau, kəja tsa yau, bikə də a'yi wu mashi ndə kə mai, bikər hyi ngau!”

25 Kə patəkura nda shadəwa, ndə na, “Ta'yi mashi nyi a nggya ar kəra 'ya ənga wazhar 'ya patəu.”

26 Kə ji səya nda Barabasu. Ayukudə ji səwa, nji nə nyi wudə anə Yesu, kə ji nə nda nyi aga nda dlakəya nyi.

Soja'yar Ndər Nə Dida Yesu
(Markusu 15:16-20; Yahwana 19:2-3)

27 Sara ənggau, kə soja'yar nə gwamna hər Yesu a vwar

vira soja nggunggurəm 'yar a nggya ari, ba ndə kaḃiya bwata soja'yar patə ndə zəwar nyi.

²⁸ Ndə zədəna nyi turusu ba ndə dzəgwa hari nyi kar dəzəu culi nə təlkur.

²⁹ Kə ndə tsagu nyi dara shikədi nə təlkur, kə ndə həwa nyi a du kəra ja. Ndə fuwa zəwa təlkur wu tsa ja, ba ndə dzəgwa ḃəliya undi nə dida nyi, ndu na, "Alvari təl, təl nə njir Yahudiya!"

³⁰ Ndə təfənggər nyi tuli, ba ndə dləwuri zəwa nə təlkur ta, ndə dzəgwa pəpəthləwa nyi zəwa nyi wu kəra ja.

³¹ Ayukudə ndə kudəna dida nyi abangau, kə ndə zədəna ləgutə təlkur ta, ndə ḃəra har nyi nə nyi. Ndə dzəgwa ma'yi ənga ja a biya aga nda biya dlakəya nyi.

Nji Dlakəya Yesu

(Markusu 15:21-32; Luka 23:26-43; Yahwana 19:17-27)

³² Ənggəra nda vər biya, ba ndə thləwa vanyi ndər Sayirini kəra nju ngga ənga Simanu, kə ndə ciwa nyi aga ja hə wu dladlakə nə Yesu.

³³ Kə ndə shili ar vanyi vi kəra nju ngga ənga Gwal-gwathla, ca ngə vir pa-pangəkər.

³⁴ A ndəna kə ndə nə nyi 'yimir wur inabi kəra nji gwadəbiya ənga madəwatəu aga ja sa, ama ta ji dāhari, kə ji piyari sa.

³⁵ Ta ndə dlakəya nyi, ba ndə dzəgwa tətəkəwa kar ha nyi lagur tədə shi'wu.

³⁶ Ayukudə kau, ba ndə ng-gya nggashiu ndu ḃəla nyi a ndəna.

³⁷ Adabanga kəra ja ndə tsəfəya səra wu cabiya səra ji ndzana: NDƏ KƏ NGƏ YESU, TƏLƏR NJIR YAHUDIYA.

³⁸ Nji dlakəya nyi ənga njir dā lagu məthləu, pathləu ar tsi mazəma ja ənga pathləu tsu ar matsala ja.

³⁹ Njira a vər tərabiya ndu ndər nə dida nyi, ndu kənggədə kəra nda ndu ng-gushi, ənga

⁴⁰ ndu na, "Nagə ndəra na gu sən dlana ki Hyal, ba ga ḃəra həriya wu pəci makəru, ga mbədana kərngau! Ga shida sara dar wu kau, ma nagə Zər Hyal ngau!"

⁴¹ Abangə tsu ngə pubu dədəgal 'yar ənga maləmə dladə'yar ənga njira nggurəm wu ndər nə dida nyi.

⁴² Əngwar nda, "Ji mbədana nji, ama naji wu sən mbədana kəryi mai! Naja ngə Təl nə njir Izirayila! Bəgə ja gya sara dar wu kə aga mənə lari, ba mənə hənggəri ənga ja.

⁴³ Ji hənggəri ənga Hyal, bəgə Hyala nyi a kətiya nyi kabangəkau, ma Hyala nyi wu yiwu, arya ju na, 'Nayi Zər Hyal ngau.' "

⁴⁴ Tangə ənggər ta, njir dā lagu kəra nji dlakəya ənga ja ta nyabiya nyi ənga nggəl.

Tər Yesu

(Markusu 15:33-41; Luka 23:44-49; Yahwana 19:28-30)

⁴⁵ Mbari ar pəci ta'yikər ba'anə saka makər nə wagə

ngə kuthləu shida hadiya 'yi'ya nyi patəu.

⁴⁶ A ndu wagəu ənggər saka makəru, Yesu hya'ana dāhəu ənga dənama, ji na, “Yiloyi, 'Yiloyi, lama sabakətani?” Kəra cabiya, “Hyal dā, Hyal dā, mi ngə dā gə shabiya dā ya?”

⁴⁷ Ta njira tata'yi a ndəna nggari abangau, kə ndə na, “Ja vər ngga Iliya.”

⁴⁸ Ənggərna pathləu wu pama nda hwi ka nda həri sasa'wa. Ji ciwa a gu 'yimir wur inabi kəra mwamwalu, ji ciri a dar zəwa ba ji nə nyi aga ja sa.

⁴⁹ Alenyi nji wu pama nda wu na, “Piyari nya mau, bəgə mənə lari tara Iliya wu sa mbədana nyi.”

⁵⁰ Kə Yesu bəra hya'ana dāhə ənga dənama, kə piya ja biya.

⁵¹ Ar pəci kə ngə kadəmbul nə huda ki Hyal təwa dzə bwata məthləu, mbari a du kər ba a gyiwu ndəla nyi. Kə 'yi'yi kənggədər dzə ba mə ndəliya dzau.

⁵² Hu'yar papahənəkər, kə nji cicau kəra tau, hya'ari ənga pi.

⁵³ Ayukudā Yesu hya'ari sara vir tau, kə ndə ma'yi a vu huda məlmə cicau, ba ndə vuwa canə nyi kər anə nji paməpamə gangəu.

⁵⁴ Ənggəra soja kəra ndiya ənga dəgal ənga alenyi njir bəla hu Yesu lari ənggəra 'yi'yi kənggədər dzə ənga patəkura səra dəkər, ba hivər mbari nda gagadau, ndu na ənga

dāhəu, “Pakatəu, ndə kau, Zər Hyal ngau!”

⁵⁵ Mathləkə'yi gangəu sara wu Galili nu Yesu, ndu məl thlər anə nyi. Ndə ta'yi tsaləu ndu tsamə səra wu dā.

⁵⁶ Wu pama nda Maryamu Magədaliya a'yi ənga Maryamu məya Yakubu ənga Yusufu ba məya wazha Zabadi.

Ənggəra Nji Hadə Yesu

(Markusu 15:42-47; Luka 23:50-56; Yahwana 19:38-42)

⁵⁷ Ma ləhə waga dā, kəja vanyi ndər gənna a shiliri, thləmə nyi Yusufu ndər Arimatiya, ndəra naja ənga kənyini ma ndər nu Yesu ngau.

⁵⁸ Ji ma'yi a ndəra Bilatusu aga ja nda yiwari dza Yesu aga ja nda hadəna. Kə Bilatusu səwa aga nja nə nyi nyi.

⁵⁹ Kə Yusufu həri dza Yesu, ba ji pədəwa wu sər hadə ndə cici caməu.

⁶⁰ Kə ji nda fuwa nyi wu hu nyi kəra mafəliyangə kəra ji gəmbiya wu mau. Kə ji uya madiya tsəka ba ji hadiya miya huwa nyi əni ba ji ma'yi sə nyi.

⁶¹ Kə Maryamu Magədaliya ənga vanyi Maryamu ta ng-gya bama ənga bama ənga huwa nyi.

Njir Bəla Huwa Nyi

⁶² Əzəgəkura nyi, pida pathləu ayukudā Pəcir Pabə Dzau, kə pubu dədəgal 'yar ənga njir Farisi ma'yi a ndəra Bilatusu.

⁶³ Ndə na, “Maləmə, 'yu dəngari səra ndər ngguta vi kə sara a vər na tsu ja ənga pi,

abər, ‘Ayukuda pida makər, yu bəra hya'ari ənga pi.’

⁶⁴ Agabangau, ga səwa njir bəla hu aga nda bəla hu kə mənəhəu, kəl ayukuda pida makəru. Ma a'yi abangə mai, zəmbəlma nyi'yar wu sən sa hələr dza ja əvu 'yi ba nda dzəgwa nar nyi anə njir abər a hya'ari ja sara vir tau. Najaka ngguta vi wu nda ndiya nə tanggərma ənga dididi’.

⁶⁵ Əngwar Bilatusu anə nda, “Suwa mə njir bəla, aga nda nda bəlar miya huwa nyi mənəhəu ənggər kəra hyu sən mbəri.”

⁶⁶ Kə ndə ma'yi ndə nda bəlari huwa nyi mənəhəu, ndə fəri mətəmə nə təlkur ar tsəka nyi ənga tsu ndə fiya soja'yar aga bəla viya nyi.

28

Hya'arir Yesu Sara Vir Tau
(Markusu 16:1-8; Luka 24:1-12; Yahwana 20:1-10)

¹ Ayukuda Pəcir Bəlsar nə (njir Yahudiya) tərabiya, əmudlə kadəu pəci nə tanggərma nə sugu, kə Maryamu Magədaliya nanda ənga vanyi Maryamu ma'yi a nda tsamə huwa nyi.

² Səni a'yi mai kə məlmə kənggədau, ara vanyi waladi nə Thlagə shida sara dəməlməu, ji sa ma'yi a dar huwa nyi, ji nda jahəna tsəka kəra njir hədiya miya huwa nyi əni, ba ji nggya ari.

³ Dza ja wu mbəl wilwilu ənga ləgutə ha nyi pərtə pwahəu ənggər əpur pa'wa.

⁴ Ənggəra njir bəla huwa nyi lari nyi, ba hivər mbəri nda gagadəu, ənga dza nda wu tsədza, kəra məliya ndə də ənggər njir tətəu.

⁵ Ama kə waladiya nyi na anə mathləkə'ya nyi, “Hya sara hivər mai, ariya yu səni abər Yesu nga hya vər gal, ndəra njir dlakəya ta.

⁶ A'yi ja ənggə mai, a hya'ari ja ənggər kəra ji saya nana. Anda mau hya sa lari vira njir saya pina nyi ari ta.

⁷ Ma'ya mau ənga kusa aga hya nda nar nyi anə zəmbəlma nyi'yar, ‘A hya'ari ja sara vir tau, ju ma'yi wu mwar hyi a vu Galili. A vuna hyu vuwa lari nyi.’ Səra yi shili aga ya sa nar hyi ngau.”

⁸ Kə mathləkə'ya nyi hya'ari ənga kusa, nyinyau ənga hivər ba hudə pərtə gagadəu, ndə hwi a ndəra zəmbəlma nyi'yar aga nda nda nar nda səra dərkər.

⁹ Kukuthlə kə Yesu thləwa nda, ba ji nar nda, “Usa mau.” Ndə shili əgya ja, ndə mbəri hiya ja ba ndə gənggər nyi səli.

¹⁰ Kə Yesu nar nda, “Hya sara hivər mai, ma'ya mau hya vuwa nar nyi anə zamədə'yar nda ma'yi a vu Galili, a vuna nga ndu vuwa lar də.”

Shadəwa Nə Njir Bəla Hu

¹¹ Ma tsu mathləkə'yi ta ar lagu, kə alenyi njir bəla hu ma'yi a ndu hudə məlmə ndə nda nar nyi anə pubu dədəgal 'yar səra dərkər pətəu.

¹² Ənggəra pubu dədəgal 'yar bə əkkə'yi njira nggurəm

ba ndə nggya ndə mbiya
səra ndu məl, ba ndə nə nyi
madiya gənna anə njir bəla
huwa nyi,

¹³ndu na anə nda, “Hya nar
nyi anə nji, abər, ‘Zəmbəlma
nyi'yar ngə shili əvu'yi ba ndə
sa hələr dza ja ma tsu 'ya wu
ghanyi.’

¹⁴Ma ndər kə gwu himiya
gwamna, 'yu nar nyi ndər
kəra wu pına huđa ja, ba 'ya
həbiya hyi wu bwaḅwatəu.”

¹⁵Kə soja'yar ta dləwuri
gənna nyi, ba ndə məliya
ənggəra nji dəgar nda. Kə
najaka ndər tətəlna dzə wu
pama njir Yahudiya patə
ba'anə əshina.

*Madiya Thlər Kəra Yesu Pi-
yari Nyi*

Anə Zəmbəlma Nyi'yar

*(Markusu 16:14-18; Luka
24:36-49; Yahwana 20:19-23;
Thlər Cama'yar 1:6-8)*

¹⁶Zəmbəlma nyi'yar kumo a
sər tangə ma'yi a dar mə nə
Galili vira Yesu nar nda, aga
nda ma'yi a dari.

¹⁷Ta ndə lari nyi, kə ndə
dləvə nyi, ama alenyi nji wu
pama nda wu təkəkər ənga ja.

¹⁸Kə Yesu shili əgya nda,
ji sa na, “Dənama a dəməlmau
ənga kəra a gyiwu 'yi a nə dər
nji.

¹⁹Agabəngau, ma'ya mau,
hya nda məliya njir duniya
patə aga nda də zəmbəlma də,
hya hər nda baḅətizəma wu
thləmə Tada ənga Zər ba ənga
Mambəl Cicau.

²⁰Hya highiḅər nda ənggəra
ndu bəla sər bəla kəra yi
nar hyi. Pakatə a'yi yi ənga

hyi cumu ba'anə kudiyar
duniya.”

Ndəshigu Sara Wu Tsa Luka

*Səra Məliya Luka Tsəfəri Na-
jaka Sau*

1 Nji gangə də aga nda tsəfəri, səra ndə nggari dərəkər wu pama 'ya.

2 Ndə tsəfəri səra 'yi nggari sara ara njira sə kə də wu liya nda tsu kadəu, ənga ndə tətəlna ndər Hyal tsu.

3 Tiyafulusu* ndə dəgal, ənggəra yi tsambiya sə'yar kə patəu ənga hangəkəl, ca ngə də yi lari a dər tsa'a, ya tsəfəri ngə ənggəra sə'yar kə bəu,

4 aga ga sənbiya jirkura sə'yar kə ənggəra nji highiḃəri ngau.

*Nji Nana Ənggəra Nju Nda
Ya*
Yahwana Ndər Məl Babətizəma

5 Wu pəci kəra Hirudusu a vər səm təkər nər 'yi'yir Yahudi, vanyi pubu a'yi kəra nja ngga ənga Zakariya. Naja pubu nə miya umbwa nə Abi-janu. Thləmər mala nyi ca ngə Alisabatu, ənga ji biya sara wu culi gə Haruna.

6 Nanda gyapəu, ndə nggya mənəhəu wu mwar Hyal, ndə bəlari patəkura səra Hyal na nja məl.

7 Ama nandə uya ya mai, ara Alisabatu ciri nga ja, ənga ətsu nji hahal nga nda gyapəu.

8 Vanyi pəci, Zakariya vər məl thlər nyi nə pubu a gwu ki Hyal, ənggəra pəcir nə miya umbwar nda shili.

9 Wu pəci kau, ənggəra sər ciji nə pubu cabiya, Zakariya nga nji cadəbiya, aga ja gu ki Hyal aga gwa nggyi sə kisəu.

10 Kabangəkə nji dadaḃau kəra a biya, nda vər ndər anə Hyal wu pəci kə ja vər nggyi sə kisə kau.

11 Kukuthləu kə waladi Thlagə canə nyi kər, ji ta'yi lagu mazəma vir nggyi sə kisə kau.

12 Ənggəra Zakariya lari waladi kau, kə hivər mbari nyi gagaḃau.

13 Ama kə waladi kə na anə nyi, “Zakariya, a sara ga hivər mai! Hyal, a nggari kədi ngau, kabangəkəu, mala ngə Alisabatu wu nda yabiya ngə zər sal. Gu nda nə nyi thləmə Yahwana.

14 Ma nji yabiya nyi, gu nda də ənga dəfu cicau ənga hüdə pipida gagaḃau, abangau ngə alenyi nji gangə tsu.

15 Zər kə ju nda də ndə dəgal wu mwar Hyal. Naji wu nda sa 'yimir wur inabi mai.† Nju nda nyana nyi ənga Mambəl Cicau tsu ja wu ta mənəyi.

16 Naja ngu nda shabiya njir Izirayila gangəu a shili ara Hyal Thlagəri nda.

17 Ju tərabiya a dumwar Thlagəu, ju məl thlər nyi wu mambəl ənga dənəma ənggər nabi Iliya. Ju shili ənga nggya jamə wu pama tada'yar ənga

* 1:3 Səra thləmə kə cabiya ca ngə “Ndər yiwu Hyal.” Tsamiya wu: TCama 1:1.

† 1:15 Njir Yahudiya wu məl najaka sau sara wu wur inabi aga sa, ama ma nji piyari ji bəliya sar ba ja mwəlnəkər ənggər padlau.

wazhar nda. Ju nda shabiya njira kera bɛlari sara tsa'a, aga nda da nji hangakal, lagu ka nga ju nda mɛliya nda tsa'a anɛ Thlagar nda."

18 Kɛ Zakariya na anɛ waladi, "Abari nga ya nda sɛni abɛr sɛ kɛ gɛ na kɛ wu nda da? Kɛja nayi ndɛ hahal nga yau, mala da tsu abangɛ nga ja."

19 Waladi na, "Nayi ngɛ Jibrayilu, ya vɛr ta'yi wu mwar Hyal. Hyal ngɛ sɛwa da aga ya sa nar ngɛ ndɛr kɛ mɛsahɛ gagadɛ kau."

20 Ama kɛja ga nggɛl ri ara hɛnggɛri ɛnga ndɛr kau, kɛra wu nda da jiri ma pɛci ka dari. Agabangau, tsu gu ndɛr mai kɛl ma sɛ kɛ a nyabiyar dzau."

21 Nji kɛra a biya nda vɛr sɛkɛ biyar Zakariya, nda vɛr dɛnga mi ngɛ da ji bɛliya sar a gwu ki Hyal abanga?

22 Pɛci kɛra ji nda biya tsu ju sɛni ndɛr mai, ɛnggau, ba ndɛ sɛni abɛr a lari ja sɛ dɛdɛgur a gwu ki Hyal kau. Kɛ ji dumwa ɛnga ndɛr anɛ nda ɛnga tsi, ama naja sɛni ndɛr ɛnga miya ja mai.

23 ɔnggɛra pɛcir thlɛr nyi kudau, ba ji sha a ndu ki.

24 A'yi bɛliya sar mai, kɛ mala nyi Alisabatu hɛri hudɛu, kɛ ji mbunakɛr nɛ hya tɛfu wu ki naji biya mai.

25 Alisabatu dzɛgwa na, "Thlagɛ a mɛliya dar sɛ dɛgal wu yukudɛ, ɛnga ji tɛhudɛ ɛgya yau, ji hɛna sɛ sɛsɛli kɛra ar kɛra yau wu pama nji."

Waladi Nana Ndɛshigu Nɛ Ya Yesu

26 ɔnggɛra Alisabatu mɛliya hya kwa ɛnga hudɛu, kɛ Hyal sɛwa waladi Jibrayilu a ndu vanyi mɛlmɛ wu Galili nja ngga ɛnga Nazɛratu.

27 Ji sɛwa nyi ɛnga ndɛshigu mɛsahɛu a ndara kwapɛliyagɛ kɛra alkawal mbamba nɛ hɛ dzɛ a'yi wu pama nda ɛnga vanyi ndɛ kɛra nja ngga ɛnga Yusufu, sara wu culi gɛ tɛl Dawuda. Thlɛmɛr kwapɛliyagɛ kɛ ca ngɛ Maryamu.

28 ɔnggɛra waladi kɛ shili ɛgya ja, kɛ ji na, "Nja vɛr usa ngau! Thlagɛ a'yi ja ɛnga gau, naja tsu a fɛnggɛr ngɛr ja barka."

29 ɔnggɛra Maryamu nggari usa dzɛ kau, kɛ sɛ kɛ bwanɛ nyi kɛr ba fuwa nyi wu dɛnga sɛ gagadau, ja vɛr dɛnga wa thlɛmɛ najaka usa dza.

30 Kɛ waladi kɛ na anɛ nyi, "Maryamu, a sara ga hivɛr mai, arya nagɛ a uyar gɛ mayiwakur ara Hyal.

31 "Kɛja gu nda hɛri hudɛu, gu yabiya zɛr sal, gu nda nɛ nyi thlɛmɛ Yesu.

32 Ju nda da ndɛ dɛgalɛu, ɛtsu nju nda ngga nyi ɛnga

Zɛr Hyal dɛgal gagadau.

Hyal Thlagɛ wu nda nɛ nyi vir nggya nɛr tɛkur nɛ ɛji nyi Dawuda.

33 Ju nda sɛm tɛkur nyi ar kɛra ki Yakubu ba'anuwa, tɛkur nyi tsu a'yi wu nda kudɛ mai!"

34 Kɛ Maryamu na anɛ waladi, "Abari ngɛ sɛka sɛn da,

kəja nayi saya səni ndə sal maya?"

³⁵ Kə waladi shadəwa nyi, ji na,

"Mambəl Cicau

wu nda gyar kəra gau,

dənama nə Hyal Kəra Di

wu nda mbuya ngə tsu.

Agabangə zər kə gu

nda ya kau,

nju nda na anə nyi

ndə cicau, naja ngə Zər

Hyal.

³⁶ "Kəja Alisabatu kwamə ngau, kəra nji na, naji wu ya mai, kabangəkə hudə hya kwa ngə ara ja, wu hahalkur nyi kau,

³⁷ ara sər kari nyi kər anə Hyal a'yi mai."

³⁸ Əngwar Maryamu, "Nayau, mafa Hyal ngau, bəgə ja da anə da ənggəra gə na kau." Ənggau, kə waladi kə ma'yi sə nyi.

Maryamu Ma'yi A Nda Usa Alisabatu

³⁹ Ayukudə pəci kushu, kə Maryamu pabəri kərnyı, kə ji ma'yi ənga kusa, a ndu vanyi məlmə nər 'yi'yir Yahudi kəra wu pama mau.

⁴⁰ Ənggəra ji shili wu məlmə kau, kə ji vu ki Zakariya, ji vuwa usar Alisabatu.

⁴¹ Ənggəra Alisabatu nggari usa dzə kau, kə zər kəra gwu ta Maryamu da mumudəu, ənggau, kə Alisabatu nyau ənga Mambəl Cicau.

⁴² Kə ji hya'ana dahəu ənga dənama ji na, "Nagə ənga barka wu pama mathləkə'yi, Zər kəra gu nda ya kə tsu ənga barka nga ja!

⁴³ Abari ngə mayiwakur kə səni shili anə da, patə əkkə'yi miya Thlagə da, a shili əgya ya?

⁴⁴ Ənggəra yi nggari usa dzə ngau, ngə zər kəra gwu ta yi da mumudəu ara hudə pipida.

⁴⁵ Ndər barka nga gau ara gə hənggəri abər sə kə Thlagə nana kə wu da ənga jiri."

Na Fal Hyal Nə Maryamu

⁴⁶ Maryamu na,

"Dəfuwa yau a vər fal Thlagəu.

⁴⁷ Piya yi tsu a vər caguli ara Hyal ngə Ndər Mbəda da,

⁴⁸ ara ji dəngari ənga yau,

nayi kəra mafa nyi

kəra a'yi vanyi sə mai!

Mbari kabangəkəu, patər nji

wu nda ngga da

ənga ndər barka,

⁴⁹ arya sə dədəgal'yar kə kəra Hyal ndə dənama məliya da.

Thləmə nyi ndə cici ngau!

⁵⁰ Ciji ba'anə ciji

ju nda təhudə əgya

njira wu nə nyi dəgalkur.

⁵¹ Ənga tsi nə dənama nga

ji məliya sə dədəgal'yar!

Ji tətəlna njir fəkər nda

ənga sərə ndu fər kər əni

wu dəfuwa nda.

⁵² A həyari ja təltəl'yar

sara wu təlkur nda,

ənga ji hya'ana nji dididi.

⁵³ Ji nə nyi sər səm məsahəu

anə njir wubəu,

kə ji məliya njir gənnə

ndə ma'yi ənga tsi

kurthləu.

⁵⁴ Ji dləwari mafa nyi'yar

njir Izirayila ənga

ji dəngari ji cabiya təhudə

anə nji nyi,

55 ənggəra ji məliya alkawal
anə əjir mən Ibrahimu
ənga culi nyi ba'anuwal!"

56 Maryamu nggya ənga Alisabatu ənggər hya makəru, kadivira ji dzəgwa sha a ndu ki gə nda.

Nji Yabiya Yahwana Ndər Məl Bəbətizəma

57 Ənggəra pəcir ya nyi da, kə Alisabatu yabiya zər nyi.

58 Təwul nyi əkkə'yi nji gə nda ndə nggari ənggəra Thlagə canə nyi təhudə dədəgal anə nyi, kə ndə dəbər dzə ndu caguli ənga ja.

59 Ənggəra zər kə təkəri pida cisu, kə ndə shili aga nda sa thlana nyi pəlzha, ndu yiwu nda fiya nyi thləmə dənyi, Zakariya.

60 Ama kə miya zər na, "Awau! Nja nda ngga nyi ənga Yahwana."

61 Əngwar nda anə nyi, "Wu culir hyi wa ngə ənga culi thləmə ka?"

62 Kə ndə yiwa dəya zər ənga tsi, thləmə kəra ja yiwu nja ngga zər kə əni.

63 Kə ji yiwa, nja nə nyi ləkakadəu, kə ji tsəfəri, "Thləmə nyi Yahwana ngau." Kə sə kə da sə dədəgür anə njira a ndəna!

64 Ənggə ngə miya Zakariya pahənəkər, kə ji dzəguya ndər ənga fal Hyal.

65 Kə sə kə nə nyi hivər anə təwulər nda patəu. Njir 'yi'yir Yahudi njir nggya wu pama mau tətəlna sə kə da kə ba'amani.

66 Kalar ndəra nggari sə kau, ba nə nyi dənga, ju na, "Mi ngə zər kə wu nda da?" Ara a tsamər nji abər tsa Hyal a'yi ənga ja.

Zakariya Fal Hyal

67 Ənggəra Mambəl Cicau shida ar kəra Zakariya dəya Yahwana, kə ji dzəguya ndər kəra Hyal nə nyi, ji na,

68 "Barka anə Thlagəu, Hyal nər Izirayila! Ji shili aga sa dləwa nji gə nda, ja kətiya nda.

69 Ji nə mən ndər Mbəda nji ənga dənəma sara wu ki mafa nyi Dawuda.

70 Ənggər kəra ji məliya alkawal tsu kadəu lagu miya nabi nyi'yar nə cicau.

71 Ju sa həbiya mən sara wu tsa njira vər ca dawakur anə mən, ənga patər njira gəra yiwu nda ləri mənə cakau.

72 Ji məl abangə aga ja cabiya təhudə nyi anə əjir mən 'yar,

ənga ji dəngari alkawal nyi nə cicau, kəra ji məliya dəbə ənga səm fəla anə əjir mən Ibrahimu.

74 Ju nda həbiya mən sara ara dawar mən'yar, aga mənə dzəgwa nu nyi ənga jirkur gəra ənga hivər

75 wu cicikur ənga mənəhəkur wu mwar Hyal patər nggyabiyar mən.

76 Nagə tsu zər kau, nju nda ngga ngə

ənga nabi nə Hyal kəra ndiya
ənga dəgaləu.

Gu nda tərabiya
a dumwar Thlagəu,

aga ga məliya
lagu nyi kakaləu.

77 Aga ga nə nyi anə nji gə
nda sənbiya sə ar kəra
mbədə

lagur təfəbiya nda bikər
nda,

78 ara gangəkura təhudə dzə nə
Hyalər mən, ca

ngə mbəmbəl nə mbəda
sara a dəməlməu wu
nda shida,

aga ja sa mbəl ar kəra
mən,

79 ja mbəl a gyar kəra njira vər
nggya wu kuthləu,

ənga njira əgya kida
shanggudi nə tau,

aga ca lagur nggya jamə
anə mən."

80 Kə Yahwana hau, ji
cakəri dzə wu mambəl. Ji
nggya a gwa tagə kəl ta pəcir
biya nyi ar babal anə njir
Izirayila də.

2

Yar Yesu

(Matiwu 1:18-25)

1 Wu pəci ta, təl Kayisaru
Agustusu nər Roma hyabiya
cama abər nja tsəfəri thləmər
nji patə wu kida təlkur nyi.

2 Kə ngə jiga nji nə
tanggərma kəra nji məl pəci
kəra Kiriniyusu a vər səm
Təlkur nyi wu 'yi'yir Səriya.

3 Nji patə ma'yi a ndu
məlmər nda aga nja nda
jigabiya nda.

4 Yusufu tsu ji piyari
Nazəratu wu 'yi'yir Galili ji

ma'yi a du Bayitalahami wu
'yi'yir Yahudi, məlmə kəra nji
ya təl Dawuda a gwa, ara naja
culi zəmə ənga Dawuda.

5 Ji ma'yi ənga Maryamu
kəra alkawal mbamba nə hə
dzə a'yi wu pama nda, aga nja
nda jigabiya nda. Wu pəci ta,
Maryamu ənga hudə nga ja.

6 Ma tsu nda wu Bayitala-
hami, kə pəcir ya mbari nyi.

7 Kə ji yabiya zər nyi nə
tanggərma, ji pədəwa nyi wu
gumbwara, ji dzəgwa pina nyi
wu nggaḁa, ara nandə uya
umbwa wu ki dləwu məthləpi
mai.

*Njir Bəla Sə Shishi Ənga
Waladi'yar*

8 A biyar ya məlmə kau, njir
ḁəla a'yi, kəra a vər pida a
biyar babal uvu'yi, nda vər
tsamə təmahər nda.

9 Kə waladi Thlagə canə
nda kər, ənga kadakadarkur
nə Thlagə mbəl a gyar kəra
nda, kəra nə nda hivər
gagadau.

10 Əngwar waladi anə nda,
"Hya sara hivər mai! Arya
nayi ngə shili ənga ndəshigu
mənahə gagadau anə hyi, kəra
wu nda məliya patər nji ndu
nda də ənga hudə pipida.

11 Əshina kau, wu məlmə
gə Dawuda, a yabiya hyir
nji ndər mbəda hyi, naja ngə
Kərsiti Thlagəu!

12 Kəja sərə wu nda canə
hyi nyi, hyu nda thləwa
zər mamanji nji pədəwa wu
gumbwara, nji pina nyi wu
nggaḁa."

13 A'yi nda ənga səni mai kə
waladi'yar gangəu ənga wal-

adi ta, sara a däməlməu shida
nda vər fal Hyal nda vər na,

14 “Kadakadarkur anə Hyal
kəra a däməlməu!
Wu duniya bəgə hudə pərtəu
a da ara njira Hyal
a vər nggar məsahəkur
nda!”

15 Ənggəra waladi'yar
piyari nda ndə ma'yi a
däməlməu, ca ngə njir bəla na
anə kuvwar nda, abər, “Mən
na ma'yi a vu Bayitalahami
mən na vuwa tsamiya sə kə
da kau, kəra Thlagə nar mən
ar kəri kau.”

16 Ca nga ndə ma'yi ənga
kusa, kə ndə vuwa thləwa
Maryamu ənga Yusufu, ənga
zər mamanji, kəra nji pina wu
nggaḁa.

17 Ənggəra ndə lari nyi ba
ndə tətəlna dəhəu sərə waladi
nar nda ar kəra zər kau.

18 Patəkura njira nggari
ndər kau, ba da sə dədəgur
anə nda sə kə njir bəla nar
nda kau.

19 Ama kə Maryamu səbiya
sə'yar kə patəu, ju dzəgwa
dənga nda wu dəfuwa ja.

20 Njir bəla dzəgwa sha, nda
vər thləna nər fal Hyal ənga
dləvə nyi, ara sərə ndə nggari,
ənga ndə lari. Ara patər sə da
ənggəra waladi ta nar nda.

*Nji Fiya Nyi Thləmə Anə
Yesu*

21 Ənggəra zərə nyi məliya
pida cisu, ba nji thlana nyi
pəlza, ba nji fiya nyi thləmə
Yesu, thləmə kəra waladi nə
nyi kadivira nji dzəgwa hə
hudə nyi.

*Nji Həri Yesu A Vu Ki Hyal
Aga Nja Lər Nyi Anə Hyal*

22 Kə pəci shili kəra
Maryamu ənga Yusufu wu
məl sərə dladə nə Musa nar
nda nja məl aga nə nyi
cicikur, ba ndə həri Yesu a vu
Urshalima aga nda vuwa lər
nyi anə Thlagəu.

23 Abangə nga nyi tsətsəfau
wu dladə nə Thlagəu, abər,
“Kalar zər sal kəra nji ya nə
tanggərma, nju fiya nyi ja da
nə cicau nə Thlagəu.”

24 Nanda tsu ndu thla
sau, ənggəra dladə nə Thlagə
cabiya, ənga mbəthla məthlə
ənga wazha mbəthla masar
məthləu.

25 Wu pəci kau, vanyi
ndə a'yi a vər nggya wu
Urshalima kəra nju ngga ənga
Simiyanu. Naja ndə tsapəu,
ndər gənggər nyi səli anə
Hyal, naja vər səkə pəci kəra
nju sa həbiya njir Izirayila wu
ḁwaḁwatəu. Mambəl Cici tsu
a vər nggya ənga ja.

26 Mambəl Cici cabiya nyi
abər naji wu tə mai kəl ji lari
Kərsiti kəra Thlagə məliya nyi
alkawal.

27 Ənggəra Mambəl ləbiya
nyi ba ji gwu vir pathla nə ki
Hyal, ar pəci kəra njir ya Yesu
həri nyi a shili wu ki Hyal aga
nda məliya sərə dladə cabiya
nja məl,

28 kə Simiyanu dləwuri zər
kə wu tsa ja, kə ji usa Hyal ji
na, abər,

29 “Kabangəkə Thlagəu,
ləbiya mafa ngə ja ma'yi
ənga hudə pərtəu,
ənggəra gə məliya alkawal,

30 arya liya yau
a lari mbədə ngau,

31 mbədə kəra gə məliya

a dumwar nji patəu.

32 Mbəmbəl kəra sa cabiya ngau

anə njira a'yi njir Yahudiya mai,

kəra tsu a sa cabiya

kadakadarkur ngau

anə nji ngau, njir Izirayila."

33 Dəya zər ənga mənyi nda vər tsamə sə dədəgur səra Simiyanu a vər na ar kəra ja.

34 Simiyanu fənggər nda barka, ji na anə Maryamu miya zər, "Hyal a cadəbiyari zər kau, aga ja də sər thlə hi anə nji ənga sər hya'ana alenyi nji gangəu wu Izirayila. Ja sa də ənggər səra nja tsamə sə ari sara ara Hyal kəra nji gangəu a nda yiwu mai.

35 Agabangə səra dədəwa wu dəfuwa nji a nda də ar babal. Najaka sau, a sa də kwakwadə anə ngau, ənggər hənggya nga nji tsaviya dəfuwa gə əni."

36 Vanyi madedegəu a'yi nabi mala thləmə nyi Hanatu kwar Fanuwalu nər culi Ashiru. Ji nggya ənga sal nyi nə fa mədəfə wacu ənggəra ndə həri dzau.

37 Ba sal nyi kə tau. Kabangəkau, fa nyi cisu kumunyi apə fodə nga nyi. Naji sayi piyari ki Hyal mai, ja vər dləkər anə Hyal vu'yi ənga puci, ja vər ndər ənga Hyal ənga hə zəmətsini.

38 Kakalə wu pəci kau, kə mala kə gwa ja vər usa Hyal, naja tsu ji ndər ar kəra zər kə anə nji patəu, njira vər səkə

Hyal ja sa nə nyi nggya jamə anə Urshalima.

Yusufu Ənga Maryamu Sha A Vu Kir Nda Wu Nazəratu

39 Wu pəci kəra Yusufu ənga Maryamu kudəna sə'yar kə patəu, səra dladə nə Thlagə na nja məl, ba ndə sha a vu məlmər nda Nazəratu wu Galili.

40 Zər kə hau, ənga dənama, nyinyau ənga tsətsəlkur. Təhudə Hyal tsu a'yi ənga ja.

Yesu Wu Zərkur Nyi, Wu Ki Hyal

41 Kalar fa njir ya Yesu ndu vu Urshalima aga lardur nər vəlna nə njir Izirayila.*

42 Ənggəra Yesu təkəri fa kumo apə məthləu ənga ya, ba ndə mai a ndu lardura nyi ənggəra ndə tsəliya.

43 Ayukudə lardur kudəu, ba ndə mbari lagu nda vər sha a ndu ki, ama ba ji ta'yi wu yukudə wu Urshalima, gəra ənga səni njir ya nyi.

44 Nanda tsu ndu nggani wu pama nji nga ja, agabangə kə ndə dumwa ənga bəu nə pəkə pathləu. Ənggau, kə ndə dzəguya gal nyi a ndu pama njir nda ənga bazhir nda 'yar.

45 Ama nandə lari nyi mai. Agabangə kə ndə bəra sha a vu Urshalima aga nda vuwa gal nyi a vuna.

46 Pəci nə pida makərkura nyi ba ndə thləwa nyi a vər nggya a gwu vir pathla nə ki Hyal wu pama maləm'yar. Ja vər sə himi nda, ənga ja vər yiwa nda sə paməpaməu.

* 2:41 Lardur kə nə dənga ənggəra Hyal məl thlər ənga Musa ji həbiya njir Izirayila sara wu tsa njir Masaru. Fa ənga fa nga ndu məl abangau.

47 Patəkura njira nggari nyi ndə səbiya miya nda, ənggəra sənbiya sə nyi ənga shadəwa nyi də sə dədəgur anə nda.

48 Njir ya nyi ba də sə dədəgur anə nda ənggəra ndə lari nyi ənggau, kə mənyi na anə nyi, “Zər də ara mi nga gə məl anə 'ya abanga? Nayi ənga dəngau anə 'yar dənga sau ara na'yi lari ngə mai.”

49 Ji shadəwa nda, ji na, “Mi ngə də hyu gal də dəma? Nahyi a'yi səni abər a dər tsa'a ya nggya wu ki dədə wa?”

50 Ama nandə səni sərə ndər kə aga nyi mai.

51 Ba ji hya'ari ji nu nda, ndə sha vu Nazəratu ənga ja, ja vər dumwa ənga məl sərə njir ya nyi a vər na anə nyi. Mənyi tsu ji səbiya sə'yar kə patəu, wu dəfuwa ja.

52 Yesu hau wu tsətsəlkur ənga wu nə kumər dzau, ba ənga mayiwakur sara ara Hyal ənga nji.

3

*Ndər Hyal Kəra Yahwana
Ndər Babətizəma Tətəlna
(Matiwu 3:1-12; Markusu
1:1-8; Yahwana 1:19-28)*

1 Wu fa nə kumo apə təfu wu təlkur nə Kayisaru Tiberiyasu, Buntusu Bilatusu ca ngə gwamna nər Yahudi, Hirudusu tsu ca ngə təl nər Galili, Fəlipəu zamə nyi ca ngə təl nər 'yi'yir Ituriya ənga Tarakunitusu, Lisaniyasu tsu təl Abilinis.

2 Anasu ənga Kayafasu nanda ngə pubu dədəgal'yar. Wu pəci ta tsu ngə ndər

Hyal shili anə Yahwana zər Zakariya a gwar tagə mashi.

3 Kə Yahwana zəwuya patəkura 'yi'yi kəra ar dza dəl Urdənu. Ja vər tətəlna ndər Hyal nə tubi anə nji, ja vər na, “Sha mau a shili wu lagu Hyal aga hya uya babətizəma, Hyal tsu ju sa təfəbiya hyi bikər hyi.”

4 Ənggəra nabi Əshaya tsəfəri wu ləkakadə nə Hyal abər, ji na, “Dahə a vər ngga a gwar tagəu, ja vər na,

‘Hya pabəri nyi lagu anə Thlagəu,

hya məliya lagu tata'yi pir wu mwa nyi.

5 Nja sa nyanyana kalar dagəu,

kalar mə ənga gar nja həya a gya.

Nju ta'yibiya lagu mbam-bal'yar,

lagu didid'i'yar tsu nju məliya mənahəu.

6 Ənga patər ndapi wu nda lari mbədə nə Hyal.’ ”

7 Kə dlamir nji ma'yi a ndəra Yahwana aga nda uya babətizəma ara ja. Kə Yahwana nar nda, “Nahyi wazha mətəsapal! Wa ngə kughiya hyi, aga hya hwi sara ara numa nə hudə ndzəndzə Hyal kəra a vər shili ka?

8 Hya məl thlər kəra mənahəu wu nggyabiyar hyi kəra wu cabiya abər a tubir hyi. A sara hya fiya wu dəfuwa hyi tsu, abər, ‘İbrahimu ngə dər'ya.’ Yu na anə hyi, abər Hyal a'yi ja ənga dənəma nə shabiya tsəka 'yar kau, aga wazha anə İbrahimu.

⁹ A fiyar nji hira kəm ar nggyilanga wu. Kalar wu kəra gəra pə wazha mənəhəu, nju nda gəmna nyi, ba nja vakuwa a gwu u'u."

¹⁰ Kə nji kə yiwa nyi, "Mi nga 'ya kyaga mələ?"

¹¹ Yahwana shadəwa nda, ji na, "Abər kalar ndəra ənga ləgutə məthləu, ja nə nyi pathləu anə ndəra gəra əni, kalar ndəra ənga sər səm tsu ja məliya abəngau."

¹² Njir tsəm budə tsu ndə shili aga ja məliya nda babətizəma, ndə yiwa nyi, ndə na, "Maləmə, mi nga 'ya mələ?"

¹³ Əngwar ja anə nda, "A sara hya dləwu a ndiya səra nji na hya tsəm mai."

¹⁴ Abəngə tsu ngə alenyi soja'yar yiwa nyi, "Kar na'ya tsu, mi nga 'ya mələ?" Kə ji na anə nda, "A sara hya cənggər nyi anə nji aga nda nə hyi gənnə ənga dənəma mai, a sara hya thla fati ar kəra nji mai, hya mbiya dəfu ənga səra nji kina hyi əni."

¹⁵ Nji patə a vər səkə shilir Kərsiti, ndə lari Yahwana kə ndə dzəguya dənga wu dəfuwa nda tara Yahwana ngə Kərsiti kau.

¹⁶ Kə Yahwana shadəwa nda patəu, "Nayau, ya vər məl babətizəma anə hyi ənga 'yimi. Ama vanyi ndəra ndiya də ənga dənəma a vər shili, kəra alaga sər mba biḡi* nyi nayi a'yi də tsa aga ya pəlna mai. Ju

sa məliya hyi babətizəma ənga Mambəl Cica u'u.

¹⁷ Cala pi nyi wu tsa ja nga nyi, ju pina uhi ba ja batəna lar nyi ba ja dzəgwa fa'ana uhi a su tsam. Kofu ənga cəcəngə ba ja nggyina nda ənga u'u kəra gəra tau."

¹⁸ Ənga dāhə paməpamə gangəu ngə Yahwana tətəlna ndəshigu məsahə anə nji.

¹⁹ Ama ənggəra Yahwana kughiya kughi anə gwamna Hirudusu kəra həri Hirudiyasu mala zamə nyi Fəlipəu ənga patəkura alenyi sə dəmwa'yi kəra ji məliya.

²⁰ Kə Hirudusu bəra cakəri dəmwa'yikur nyi ba ji fuwa Yahwana wu fursəna.

Nji Məliya Nyi Babətizəma Anə Yesu
(Matiwu 3:13-17; Markusu 1:9-11)

²¹ Ayukudə ji kudəna məl babətizəma anə nji patəu, ba ji məliya nyi anə Yesu tsu, ənggəra Yesu a vər ndər ənga Hyal ba dəməlmə pahau,

²² kə Mambəl Cici shida ar kəra ja a papa mbəthla. Kə dāhə sara a dəməlmə na, "Nagə ngə zər də, yu yiwu ngau, hudə yi pipida ənga gau."

Culi Kəra Yesu Biya Sara Gwa
(Matiwu 1:1-17)

²³ Ar pəcira Yesu dzəguya thlər nyi nə highiḡau, a təkər ja fa makər kumunyi wu duniya.

Nji həri nyi abər naja zər

* 3:16 Wu nggyabiya njir Yahudiya ma məthləpi shili wu ki, mafa alaga ndəra ndiya ənga dididi wu ki kə ja zədəna biḡi nyi ja dzəgwa cina nyi hya ja.

Yusufu kəra zər Hali.
²⁴ Hali zər Matata,
 Matata zər Lawi,
 Lawi zər Melci,
 Melci zər Yonna,
 Yonna zər Yusufu,
²⁵ Yusufu zər Matatiasu
 Matatiasu zər Amosu,
 Amosu zər Nahumu,
 Nahumu zər Azaliya,
 Azaliya zər Nagayi,
²⁶ Nagayi zər Maata,
 Maata zər Matatiasu
 Matatiasu zər Saminu,
 Saminu zər Joseku,
 Joseku zər Yahuda,
²⁷ Yahuda zər Yuwana,
 Yuwana zər Resa,
 Resa zər Zarubabelu,
 Zarubabelu zər Shaltiyalu,
 Shaltiyalu zər Neri,
²⁸ Neri zər Melci,
 Melci zər Adi,
 Adi zər Kusam,
 Kusam zər Elmoda,
 Elmoda zər Eri,
²⁹ Eri zər Jashuwa,
 Jashuwa zər Elezar,
 Elezar zər Jarimu,
 Jarimu zər Matata,
 Matata zər Lawi,
³⁰ Lawi zər Simiyanu,
 Simiyanu zər Yahuda,
 Yahuda zər Yusufu,
 Yusufu zər, Janamu,
 Janamu zər Eliyakimu,
³¹ Eliyakimu zər Meliya,
 Meliya zər Meyinna,
 Meyinna zər Matathla,
 Matathla zər Nathlanu,
 Nathlanu zər Dawuda,
³² Dawuda zər Jesi,
 Jesi zər Obida,
 Obida zər Bu'aza,
 Bu'aza zər Salmonu,
 Salmonu zər Nashanu,

³³ Nashanu zər Ami-
 nadaḅəu,
 Aminadaḅəu zər Aramu,
 Aramu zər Hesaruna,
 Hesaruna zər Parisu,
 Parisu zər Yahuda,
³⁴ Yahuda zər Yakubu,
 Yakubu zər Ishaku,
 Ishaku zər Ibrahimu,
 Ibrahimu zər Tera,
 Tera zər Nahoru,
³⁵ Nahoru zər Seragu,
 Seragu zər Riyu,
 Riyu zər Pelegə,
 Pelegə zər Eberu,
 Eberu zər Shila,
³⁶ Shila zər Kayinanu,
 Kayinanu zər Arfashadu,
 Arfashadu zər Shemu,
 Shemu zər Nəhu,
 Nəhu zər Lameku,
³⁷ Lameku zər Metusəla,
 Metusəla zər Enoku,
 Enoku zər Jaredu,
 Jaredu zər Mahalalelu,
 Mahalalelu zər Kenanu,
³⁸ Kenanu zər Enoshu,
 Enoshu zər Shitu,
 Shitu zər Adamu,
 Adamu zər Hyal.

4

Shatan Dzəbiya Yesu
(Matiwu 4:1-11; Markusu
1:12-13)

¹ Yesu piyari dəl Urdənu
 nyinyau ənga Mambəl Cicau,
 Kə Mambəl Cici ləbiya Yesu a
 gwar tagəu, aga shatan a gwa
 dzəbiya nyi.

² Ayukuda Yesu hər
 zəmətsini nə pida fodə ku-
 munyi vu'yi ənga pəci, kə
 wuḅə mbari nyi.

³ Kə Shatan na anə nyi, “Ma
 nagə ngə zər Hyal, ga nar nyi

anə tsəka kau, aga ja sha aga macikəl.”

⁴ Kə Yesu shadəwa, ji na, “Tsətsəfə nga nyi wu ndər Hyal abər,

“ ‘A’yi ənga sər səm wacu ngə ndə wu nggya ənga pi mai.’ ”

⁵ Kə Shatan hər nyi a dar vi kəra dzəgamə gagadəu, ka canə nyi patəkura təlkur nə duniya, ənga səra a gwa patə nə pəci kushu.

⁶ Kə ji na anə nyi, “Yi wu nə ngə dənəma təlkur ənga kadakadarkur sə’yar kə patəu, arya anə dar nji, yu səni nə nyi anə kalar ndəra yu yiwu tsu.

⁷ Ma gə nə də dəgalkur, sə’yar kə patə wu də nəngau.”

⁸ Yesu na anə nyi, “Tsətsəfə nga nyi abər,

“ ‘Ga dləvə Hyal Thlagə ngau, ba tsu naja zhizhi nyi wacu nga ga məl səra ja yiwu.’ ”

⁹ Shatan bəra hər nyi a vu Urshalima, ba ji həri nyi a dar kəra ki Hyal a dar vira ndiya ənga dzəgaməu. Kə ji na anə nyi, “Ma nagə ngə zər Hyal, ga vəl a gyiwu ‘yi sara ənggau,

¹⁰ arya tsətsəfə nga nyi wu ndər Hyal, abər,

“ ‘Ju səwa waladi nyi’yar aga nda bəlar ngau.

¹¹ Ndu səbiya ngu tsa nda ara ga sara dəgəri hiya gə ar tsəka.’ ”

¹² Ama Yesu na nə nyi, “Tsətsəfə nga nyi abər,

“ ‘Ga sara dzə Hyal Thlagə ngə mai.’ ”

¹³ Ənggəra Shatan kudəna dzə nyi wu lagu paməpamə patəu, ba ji piyari nyi nə pəci kushu ju səkə vanyi pəci ənga ja.

Nji Piyari Shishir Dza Yesu A Vu Nazəratu (Matiwu 4:12-17; Markusu 1:14-15)

¹⁴ Yesu sha a vu Galili, ənga dənəma nə Mambəl nga ja, ndər ar kəra ja a tətəlnar kər a ndu məlmə paməpamə patəu,

¹⁵ ja vər highibəu wu umbwa dabə dzə njir Yahudi, nji patə a vər fal nyi.

¹⁶ Ənggau, kə ji ma’yi a vu Nazəratu, məlmə kəra ji hau a gwa. Pəcir Bəlsar, ba ji ma’yi a gwu umbwa dabə dzə njir Yahudi, ənggəra ji tsəliya. Ji hya’ari aga jiga ndər Hyal.

¹⁷ Kə nji nə nyi ləkakadə nə Hyal nə tsəfə Nabi Əshaya. Kə ji pahəna ba ji uya vi kəra nji tsəfəya abər,

¹⁸ “Mambəl Thlagə a’yi ar kəra yau, kəra cadəbiya də

aga ya tətəlna ndər məsahəu anə njira ənga dənəma tətəwa.

Ji səwa də aga ya nar nyi anə njira wu fursəna pəcir pəl nda a dər,

nji ləfau nda sa lar sau, ba tsu ya pəlna

nji mbamba.

¹⁹ Ji səwa də aga ya nar nyi anə kalar ndau, abər, pəci kəra Thlagə nana

ja sa canə nyi mənəhəkur nyi anə nji patə a shiliri.”

²⁰ Ayukudə ji jigana, ba ji pədiya ləkakadə nyi ba ji

dzægwa nə nyi anə ndər məl thlər wu umbwa daḅə dzə njir Yahudi, ba ji nggya gya. Patəkura njira a gwu umbwa daḅə dzə njir Yahudi kau, ba ndə pənggəri nyi li.

21 Kə ji na anə nda, “Ndər Hyal kə tsətsəfə kau, a nyabiyar dzə wu himiya hyi əshina.”

22 Patər njira ar vi ta nana ndər kəra mənəhəu ar kəra ja, ba bəra dā sə dədəgür anə nda ənga səra wu biya sara wu miya ja, ndə dzægwa yiwa, “Kar ndangə ya, a'yi zər Yusufu ta ngə wa?”

23 Kə Yesu na, “Anə nda a səni yau, hyu yiwu hya nar dā karapə kau, abər ‘Ligəta, mbədana kərngau.’ Məliya sə kəra 'yi nggari gə məliya wu Kafarnahumu, ənggau, wu məlmə ngə kə dəm.”

24 Ji bəra na anə nda, “Jirkura nyi, ca ngə nabi naja a'yi ndəra nji dləwuri wu məlmə nyi mai.”

25 “Ya nar hyi jiri, wu pəcir nabi Iliya mathləkə'yi təsal a'yi gangəu wu 'yi'yir Izirayila, ənggəra Hyal hədiya məlmau, par a'yi mai nə fa makəru ənga hya kwa, wubəu a'yi wu 'yi'yi ta gagaḁau.

26 Ama Hyal a'yi səwa Iliya a ndəra zəma nda mai, ama a ndu məlmə Zarafatu wu 'yi'yir Sidonu, a ndəra mala təsal kəra wu məlmə ta.

27 Wu pəcir nabi Elisha tsu, njir pibi a'yi gangəu wu 'yi'yir Izirayila, Zəma nda a'yi uya cicikur mai kəl Na'amanu ndər Suriya wacu.”

28 Ta njira wu umbwa daḅə dzə njir Yahudi kə nggari ndər kau, ba ndzana huḁa nda gagaḁau.*

29 Ndə hya'ari ndə tədəbiya nyi a biyar ya məlmau, ndə ma'yi ənga ja a dar kəra mau kəra ndə həriya məlmər nda a dari, aga nda vakana nyi a gyiwu 'yi.

30 Kə Yesu biya wu pama nda, ba ji mbari lagu nyi ba ji mai sə nyi.

Yesu Kədləbiya Mambəl Dəmwə'yu Sara Wu Dza Ndau (Markusu 1:21-28)

31 Abangə tsu, kə Yesu sha shili wu Kafarnahumu, məlmə kəra wu 'yi'yir Galili, ar Pəcir Bəlsar, kə ji dumwa ənga highiḁau, anə nji.

32 Kə highiḁə kə dā sə dədəgür anə nji patə ara ənggəra ndər nyi wu biya ənga dənəma.

33 Wu umbwa daḅə dzə njir Yahudi kau, vanyi ndə a'yi ənga mambəl dəmwə'yu, ba ji hya'ana dāhəu ənga dənəma ji na,

34 “Wa yau! Yesu ndər Nazəratu, mi dzə ngə ənga 'ya? Kari gə shili aga ga sa kuḁəna 'ya ya? A səni ngə yau, nagə ngə ndə cici nə Hyal!”

35 Əngwar Yesu anə nyi ənga dənəma, “Hədiya miya gau! Biya wu dza ja!” Kə mambəl dəmwə'yi kə mbilna ndə kau, a gyiwu 'yi wu dzəri nda patəu, kə ji biya sara wu dza ja gəra bəra uya nyi ənga shiləgəu.

* 4:28 Səra ndzana dəfuwa nda ca ngau ndə sənbiya abər Yesu a'yi wu nda məl sə dədəgür wu məlmər nda mai.

36 Kə ɗa sə dədəgur anə nji patəu, ndə na wu pama nda, “Abari dur gə highiɓə ka? Ənga dəgalkur, ənga dənama nga ja vər ndər anə mambəl dəmwa'yi'yar, ba nda biya!”

37 Ənggə ngə ndər ar kəra Yesu tətəlnəkər a ndu məlmə patə wu 'yi'yi kau.

Yesu Dləwari Nji Gangəu

(Matiwu 8:14-17; Markusu 1:29-34)

38 Yesu biya sara wu umbwa daɓə dzə njir Yahudi, ji ma'yi a vu ki Simanu. Səlkuya Simanu a'yi ngga mai, gyangə nga vər tə nyi dədəgaləu. Kə ndə yiwa Yesu aga ja dləwari nyi.

39 Yesu ta'yi ar kəra ja, ji kughi anə gyangə kau, kə gyanga nyi biya ka piyari nyi. Fina dzə a'yi mai kə ji hya'ari ba ji məliya nda sər səm.

40 Ənggəra pəci wu gya tədəu, kalar ndə kəra ndə gəra ngga ara ja, ndə shili əni anə Yesu, ba ji fəri nda tsi patəu, ba ndə ɗa jaməu.

41 Patər njira ənga mambəl dəmwa 'yi wu dza nda ndu biya ndu wau anə nyi, ndu na, “Na gə ngə zər Hyal!” Kə Yesu kughi anə nda, ji kari nda ara ndər, ara ndu səni naja ngə Kərsiti.

Yesu Tətəlna Ndəshigu

Wu Umbwa Daɓə Dzau Nə Njir Yahudi

(Markusu 1:35-39)

42 Əmudləkura nyi, kə Yesu hya'ari ji ma'yi a biyar ya məlməu, a biyar vi kəra nji a'yi mai. Nji biya ga gal nyi ba ndə

thləwa nyi, ndə ɗa aga nda kari nyi ara piyari məlmər nda.

43 Ama Yesu na anə nda, “A ɗar thlər ɗa ya ma'yi a ndu alenyi məlmə aga ya nda tətəlna ndəshigu məsahəu nə təlkur Hyal anə alenyi nji tsu. Agabangau, nga nji səwa ɗa a shili wu duniya.”

44 Ənggau, Yesu ɓəbiya ɓau wu patər 'yi'yir Yahudi, ja vər highiɓə wu umbwa daɓə dzə'yar, ja vər tətəlna ndəshigu ar kəra təlkur Hyal. Ba ənga ja vər shiləgəbiya kalar shiləgəu ənga njira gəra ngga.

5

Yesu Ngga Zəmbəlna Nyi'yar

Nə Tanggərma

(Matiwu 4:18-22; Markusu 1:16-20)

1 Vanyi pəci a'yi Yesu ta'yi ar dza dəl nər Janisaratu,* nji gangəu ndə cidə nyi ndu yiwu nda nggari ndər Hyal.

2 Kə ji lari kwambwal məthlə a biyar dza dəl kəra njir təm fiya ndə ma'yi a nda ci litagər nda.

3 Kə ji ma'yi a gwu kwambwal pathləu kəra nə Biturusu ngau, ji dzəgwa kədi nyi aga ja ɓari nyi kushu sara miya dəl. Kə ji nggya a gwa ja vər highiɓə anə nyi.

4 Ənggəra ji kuɗəna ndər, kə ji na anə Biturusu, “Ga ɓəra ɓari kwambwal kau a gwar vi kəra dzəgaməu, ba hya səya litagər hyi'yar, aga hya tədəbiya kalfi.”

* 5:1 Vanyi thləmə nər dəl Galili ngau.

⁵ Ɔngwar Biturusu, “Thlagər ki, a pidari 'ya ghəmə a vər təm ama na'ya a'yi mbari sə mai. Ama 'yu səya litagər 'ya a gya, ma nagə ngə na.”

⁶ Ɔnggəra ndə səya litagər nda a gya, ba ndə mbari kalfi gangəu, kəl ta litagər nda mbar thləthlau.

⁷ Ta ndə lari abangau, ba ndə ngga bazhi təmər nda sara wu vanyi kwambwal ta aga nda sa dləwari nda. Ba ndə shili ndə sa nyanyana kwambwal'yar gyapə ənga kalfi. Ba kwambwalər nda mbar gya cau ara tədəbəu.

⁸ Ɔnggəra Biturusu lari sə kau, kə ji ɓəliya undi a dumwar Yesu, ji na, “Təkə ənga yau, Thlagəu! Nayi ndər bikə ngau!”

⁹ Ba sə kə ɗa sə dədəgur anə nyi ənga bazhi nyi'yar patəu, ara gangəkura kalfi kəra ndə mbari,

¹⁰ abangə tsu ngə Yakubu ənga Yahwana, wazha Zabadi, bazhi məl thlər Biturusu 'yar. Ɔngwar Yesu anə Biturusu, “Ga sara hivər mai, mbari əshina, gu ɗa ndər təm nji ama a'yi kalfi mai.”

¹¹ Kə ndə tədəbiya kwambwalər nda a biyar miya dəl, ba ndə piyari litagər nda, ba ndə nu nyi.

Yesu Shiləgəbiya Ndər Pibi

(Matiwu 8:1-4; Markusu 1:40-45)

¹² Ar pəci kəra Yesu wu vanyi məlmau, kə vanyi ndə kəra pibi səmku dənama nyi shili ara ja. Ɔnggəra ji lari Yesu, kə ji dla ənga bama ja a

gyiwu 'yi ja vər kədi nyi, ji na, “Thlagəu, ma gu yiwu, gu səni cina ɗa aga ya ɗa jaməu.”

¹³ Kə Yesu har tsi ka tsəkwar nyi, ji na anə nyi, “A hənggər yau, ɗa cicau.” Ɔnggərna, ba pibiya nyi piyari nyi.

¹⁴ Kə Yesu nar nyi ənga ɗahəu, “Ga hangəkəl ga sara na sə kə anə ndə mai. Ama ga ma'yi a ndəgya pubu ga nda canə nyi kərngau, ga dzəgwa kəbəna sau ənggəra dladə Musa nana nja məl aga ci dzau. Ga məliya abangə aga ga cabiya nyi anə nji abər a ɗar gə jaməu.”

¹⁵ Ama alaga abangau, kəl dumwa ənga cakau, ngə ndər ar kəra Yesu wu cakau. Nji gangə tsu a vər shili əgya ja aga nda nggari highiɓə nyi ba ji shiləgəbiya nda sara ara shiləgər nda paməpaməu.

¹⁶ Ama Yesu, ju ma'yi a biyar ya məlmə a biyar vi kəra nji a'yi mai aga ja ndər ənga Hyal.

Yesu Shiləgəbiya Ndə Təsəkənu

(Matiwu 9:1-8; Markusu 2:1-12)

¹⁷ Vanyi pəci ənggəra ja vər dumwa ənga highiɓau, njir Farisi ənga maləmə dladə sara wu məlmə paməpamə nər 'yi'yir Galili, ənga 'yi'yir Yahudi ənga 'yi'yir Urshalima, a vər nggya əna. Dənama nə Thlagə a'yi ənga ja, aga shiləgəbiya nji kəra gəra ngga.

¹⁸ Kə alenyi nji shili ənga ndə təsəkənu, nda vər hə ar sər pida. Ndu yiwu nda həri nyi a vu ki, aga nda vuwa pina nyi wu mwar Yesu.

19 Ənggəra ndə gal lagu katini ara gangəkura nji, ba ndə ma'yi a dar kəra umbwa ndə da pahəna ba ndə dzəgwa fuwa nyi a gya lagu kəra umbwa a gyiwu hada dlami, kakalə wu mwar Yesu.

20 Ənggəra Yesu lari mbərsar nda, kə ji na, “Bazhi, a təfəbiya ngər nji bikə ngau.”

21 Njir Farisi ənga maləmə dladə'yar nda vər dənga wu pama nda, “Wa ngə ndə kə wu ndər dəmwa 'yi ar kəra Hyal ka? Wa ngu səni təfəbiya bika, a'yi kəl Hyal zhizhi nyi wa?”

22 Ənggəra Yesu wu sənbiya sərə ndu dənga, kə ji na anə nda, “Mi ngə də hyu dənga sə'yar kə wu dəfuwa hya?”

23 Mani nga ndiya ənga batsa? Nja na, ‘A təfəbiya ngər nji bikə ngau,’ əndəga, ‘Hya'ari ga bə ya?’

24 Ama yu yiwu hya səni, abər Zər Ndə a'yi ja ənga dənəma nər təfəbiya bikau wu duniya.” Kə ji na anə ndər təsəkənu, “Yu na anə ngau, hya'ari, ga hər sər pida ngau ga ma'yi a ndu ki.”

25 Ənggau, kə ji hya'ari ənga kusa wu mwar nji patəu, kə ji hər sərə ja vər pida ar ta, ba ji ma'yi a vu ki ja vər fal Hyal.

26 Ba sə də sə dədəgur anə nda patəu. Ba ndə dzəgwa nə nyi dləvə anə Hyal. Kə hivər mbari nda gagaɖau, ndu na, “A lari 'ya sə dədəgur əshina.”

Yesu Ngga Lawi

(Matiwu 9:9-13; Markusu 2:13-17)

27 Ayukuda kau, Yesu ma'yi a biya, kə ji lari ndər tsəm budau kəra nja ngga ənga Lawi a vər nggya ar vi tsəm budə nyi. Əngwar Yesu anə nyi, “Nu də.”

28 Kə Lawi hya'ari, ji piyari sərə ja vər məl patəu, ba ji nu nyi.

29 Ayukuda nyi, kə Lawi məliya sər səm nər mini wu ki nyi, kə ji nggari Yesu ar viya məthləpi dəgal, njir tsəm budə gangəu ənga alenyi məthləpi 'yar nda vər səm sər səm ar vi zəməu.

30 Kə njir Farisi ənga maləmə dladə'yar kəra mbərsar nda zəmə ndə dzəguya jiga miya anə zəmbəlma nyi'yar, “Mi ngə də hyu səm hyu sa ənga njir tsəm budə ənga njir bika?”

31 Əngwar Yesu anə nda, “A'yi nji jamə ngu yiwu ligəta mai, ama nji kəra gərə ngga.

32 Nayi a'yi dla aga sa ngga nji cici mai ama njir bikau, aga nda tubi nda bəlari nggyar nda.”

Yiwa Sau Ar Kəra Hə Zəmətsini

(Matiwu 9:14-17; Markusu 2:18-22)

33 Ndə na anə nyi, “Zəmbəlma nə Yahwana ndu hə zəmətsini ar kər ar kər ənga ndu ndər ənga Hyal, abangə tsu ngə zəmbəlma nə njir Farisi, ama nəngau ndu səm ənga sa parangəu.”

34 Kə Yesu na anə nda, “Abər a səni kari nji bazhiya salkwanjili sər səm ma tsu nda ənga ja ya?”

35 Ama pəci wu shili kəra nju sa həna salkwanjili kə ara

nda. Ar pæci ta ndu nda hæ zæmætsini.”

³⁶ Kæ ji nar nda najaka karapau, ji na, “Ndær tar zhaði thlaþæu ar mafæliyangæ nga nyi, aga ja dzægwa ndaþæya ndæbæ æni ar hahala nyi mai. Ma ji mæl abangau, a ndzanar ja zhaði mafæliyangæ kau, ænga tsu ndæbæ kau, wu ða dididi.

³⁷ Ɖtsu ndær puwa 'yimir inabi mafæliyangæ a gu pæla hahal a'yi mai. Ma ji mæl abangau, ba 'yimir inabi mafæliyangæ kau, a thlænækær, ba ja pæthlæna nyi, ba 'yimir inabi kau, a pænækær ba pæla ka ndzau.

³⁸ 'Yimir inabi mafæliyangæ a gu pæla mafæliyangæ nga nja pau.

³⁹ Ɖtsu ndær nda yiwu sa 'yimir inabi mafæliyangæ a'yi ayukudæ ji tuwari hahala nyi mai. Ju nda na, ‘Hahala nyi nga ndiya ænga mæsaheu.’ ”†

6

Yiwa Sau Ar Kæra Bæla Pæcir Bælsar

(*Matiwu 12:1-8; Markusu 2:23-28*)

¹ Vanyi pæcir Bælsar næ Yahudiya, Yesu ænga zæmbælma nyi'yar nda vær tæraþiya wu fa uhi. Nda vær þau, kæ zæmbælma nyi'yar kuratsiya kæra uhi.

² Ɖnggæra njir Farisi lari abangau, kæ ndæ na anæ nyi, “Lari gæyi, ara mi nga hyu mæl særa dladæ kari nja mæl pæcir bælsar ra?”

³ Yesu shadæwa nda, “A'yi hyi saya jigana særa Dawuda ænga njir bæ nyi mæliya ar pæci kæra wuþæ mbar nda ta wa?”

⁴ Ɖnggæra Dawuda gwu ki Hyal, naja ænga njir bæ nyi'yar, ænga ænggæra ndæ gwa sæmku macikæl cicau kæra nandu kyaga sæm mai, kæ pubu'yar wacu.”

⁵ Kæ Yesu na anæ nda, “Zær Ndau Thlagæ nga ja ar kæra pæcir Bælsar.”

Ndæ Ɖnga Tsi Ndzændzau

(*Matiwu 12:9-14; Markusu 3:1-6*)

⁶ Ar vanyi pæcir Bælsar næ njir Yahudiya tsu, kæ Yesu ma'yi a gwu umbwa daþæ dzæ njir Yahudiya ja vær highiþau. Wu umbwa ta vanyi ndæ a'yi kæra ænga tsi mazæma ja ndzændzau.

⁷ Njir Farisi ænga malæmæ dladæ'yar a vær gal lagu kæra nda sæni vazæya Yesu, ndæ pænggæri nyi li, nda vær tsamæ tara ju mæliya ndæ kæ jamæ ar pæcir Bælsar.

⁸ Ama Yesu wu sæni særa ndu dænga, kæ ji na anæ ndæ kæ ænga tsi ndzændzæ kau, “Hya'ari ga ta'yi wu mwar nji patæu.” Kæ ji hya'ari, kæ ji ta'yi æna.

⁹ Ɖnggau, kæ Yesu na anæ nda, “Yi wu yiwa hyi, mi ngæ tsa'a nja mæl pæcir Bælsar ra? Sæ mænahæu, ændæga sæ dæmwa 'yu? Nja mbædana, ændæga nja tsæya?”

¹⁰ Ji tsamæ a ndu pama nda patæu, kæ ji dzægwa na anæ ndæ kau, “Ndidæþiya tsa gæ a

† 5:39 Yesu nar nda karapæ'yar kæ patæ aga ja cabiya abær highiþæ nær mafæliyangæ a daþær kær ænga næ hahal mai.

dumwa ngau.” Aga zəmə kə ji ndidəbiya tsa ja a dumwa nyi, ba tsa ja də jamə ənggər vanyi zəma nyi ta.

¹¹ Ama kə huḍa nda ndzə gagadāu, kə ndə dzəgwa na anə kərnda, “Mi nga mənə səni məl ənga Yesa?”

Yesu Cadəbiya Zəmbəlma Nyi'yar

Kumou Apə Məthləu

(Matiwu 10:1-4; Markusu 3:13-19)

¹² Vanyi pəci, Yesu hya'ari ba ji ma'yi a du mau, aga ja da ndər ənga Hyal a dənə. Ji da pida ghəmə ja vər ndər ənga Hyal.

¹³ Ənggəra vi sa kudau, kə ji nggari zəmbəlma nyi'yar a shili wu dzə nyi, kə ji dzəgwa dəmbiya kumo apə məthlə sara wu pama nda, kəra ji ngga ənga cama səsə'yar. Kəja thləmər nda,

¹⁴ Simanu kəra ji nə nyi thləmə Biturusu,

ənga zamə nyi Andərawusu,

ənga Yakubu,

ənga Yahwana,

ənga Fəlipəu,

ənga Bathlalomiyu,

¹⁵ ənga Matiwu,

ənga Toma,

ənga Yakubu zər Alfawusu,

ənga Simanu ndəra nju na ndə məlmə nyi,

¹⁶ ənga Yahuda zər Yakubu,

ənga tsu Yahuda Isikaray-oti ndəra dəlna Yesu anə dawa nyi'yar.

Yesu Highibəu Anə Nji

Ənga Tsu Ji Shiləgəbiya Nda

(Matiwu 4:23-25)

¹⁷ Ji ma'yi ənga zəmbəlma nyi'yar a gyiwu 'yi, kə ndə thləwa babalər vi, ba ndə ta'yi əna ənga zəmbəlma nyi'yar gangəu, ənga nji gangə gagadāu sara wu Yahudi, ənga Urshalima, ənga 'yi'yir Taya ənga Sidonu njira ənga kir nda a miya dəl dəgaləu,

¹⁸ njira shili aga nda nggar highibə nyi ənga nja shiləgəbiya nda sara ara shiləgər nda paməpaməu. Njira ənga mambəl dəmwa 'yi'yar wu lə bwaḍwatə anə nda, nanda tsu ndə uya jaməkur,

¹⁹ ənga nji gangəu a vər məl lagu kəra nda səni tsəkwar nyi, ara dənəma kəra wu biya sara wu dza ja vər shiləgəbiya nda patəu.

Barka Ənga Təhudəu

(Matiwu 5:1-12)

²⁰ Ja vər tsamə zəmbəlma nyi'yar, kə ji na,

“Barka anə hyi nahyi

nji kəra gəra sau,

təlkur Hyal a dər nər hyi.

²¹ Barka anə hyi

njira ənga wuḍau ka-

bangəkau,

nju nda nyana hyi.

Barka anə hyi

njira vər tiwi kabangəkau,

hyu nda nggushi.

²² Barka anə hyi

ma nji gəra yiwu hyi,

nda həbiya hyi a biya,

ənga nda nggəl hyi,

ba ənga nda ndzana thləmər hyi,

arya Zər Nda.”

²³ “Abangə ngə əjir nda məl anə nabi'yar kəra tərabiya.

Ga caguli ənga ga nggya ənga
hudə pərtəu, ara gu nda uya
akkəri gangə a dəməlmau.”

Bwaḡwatə'yar Paməpaməu

24 “Ama kawa anə hyi
nahyi bərba,
arya a dləwuri hyi
nər hyi məsahəkur ka-
bangəkau.

25 Kawa anə hyi,
nahyi kəra nyinyau ka-
bangəkau,
hyu nda
nggya ənga wuḡau.

Kawa anə hyi
nahyi kəra a vər nggushi
kabangəkau,
hyu nda ḡa ənga
hudə ndzəndzau hya ḡəra
tiwi.

26 Kawa anə hyi
ma nji patə a vər fal hyi,
abangau nga ndə məl
anə nabi fati'yar.”

Hya Canə Nyi Yiwukur

Anə Dawar Hyi

(Matiwu 5:38-48; 7:12)

27 “Ama ya nar hyi, nahyi
kəra wu nggari ndər ḡa, hya
canə nyi yiwukur anə dawar
hyi, hya məl mənəhəkur anə
njira ḡəra yiwu hyi.

28 Fənggər nyi barka anə
njira wu shi'wa hyi, hya ndər
anə Hyal arya njira wu lə
ḡwaḡwatə anə hyi.

29 Ma ndə nə ngə ḡəgau ari
balma gau, shabiya nyi vanyi
balma tsu. Ma ndə mbəliya
nggamndə ngau, ga sara ka

ləgutə ha kəra vuwa gwa anə
nyi mai.*

30 Nə nyi anə kalar ndəra
kədi ara gau, ma tsu ndə
mbəliya sə ngau ga sara yiwa
ja shabiya ngə a shili mai.

31 Səra hyu yiwu nja məl
anə hyi, nahyi tsu ca nga hya
məl anə nda.

32 “Ma njira vər yiwu
hyi nga hyu yiwu wacu,
wathləmə culi akkəri kəra
hyu nda uya? Alaga njir
dləwu budə ma tsu, ndu məl
abangau.

33 Ma gu ca mənəhəkur anə
njira wu ca mənəhəkur anə
ngau, mi nga ju cakəri nga?
Əkkə'yi njir bikə ma ndu məl
abangau.

34 Ma ḡə nə nyi məl anə
njira gu səni ndu nda kina
ngau, mi nga ju cakəri nga?
Alaga njir bikə ndu lə məl anə
njir bikə kuvwar nda ənga
səni ndu nda kina patəu.

35 Ama ga ca yiwukur
anə dawa ngau, ga məl
mənəhəkur anə nda, ga nə
nda məl ənga səni abər nandə
wu nda kina ngə mai. Məl
abangə wu məliya hyu uya
nubwa gangəu, ənga hyu sa
ḡa ənggər wazha Hyal kəra
a dəməlmau, arya naja ənga
təhudəu, anə nji kəra səni na
usi ənga nji ḡəmwa'yu.

36 Ga nggya ənga təhudə
ənggər kəra ḡəngau kəra a
dəməlmau ənga təhudəu.”

Hya Sara Vazə Ndə Mai

(Matiwu 7:1-5)

* 6:29 Nggamndə wu pama njir Yahudiya sə mbudzə uvu'yi ngau. Ma ḡə dləwuri məl ara ndau gu səni nə nyi nggamndə ngau əpuci ama uvu'yi ba ja shabiya ngə sə ngau. Ama wu highiḡə Yesu gu səni piyari alaga səra nə ngau aga ja.

37 “A sara hya thla numa ar kəra nji mai, nji tsu a'yi ndu thla numa ar kəra hyi mai. A sara hya lə vazə anə ndə mai, nji tsu ndu nda lə vazə anə hyi mai. Təfəbiya mə nji, Hyal tsu ju nda təfəbiya hyi.

38 Hya lə sau, nahyi ma ba nja nə hyi sau, cala təkə sə nyinyi tsuyu, nja cicina a gya, nja bəra favədiya, ja dzəgwa pəpau a gyar dza nyi, nja dzəgwa puwa ngau a gyar dza gau, arya a dər cala təkə sə kəra hyi təkə sə əni anə nji, ca nga nju nda təkə sə əni anə hyi.”

39 Kə ji bəra nar nda najaka karapau, “Ndə ləfau a səni ləbiya ndə ləfə ya? Ma ndə məl abangau, nanda gyapəu, a'yi ndu nda tədəu a gyiwu ka'u wa?

40 Ndəra nju highiḃə anə nyi, a'yi ju ndiya maləmə nyi mai, ama kalar ndəra nji highiḃəri nyi mənəhəu, ju səni dā ənggər maləmə nyi.

41 “Ara mi nga gu lari zər sar kəra wu liya zamə ngau, ama na ga sən tsamiya gwalang kəra ar liya gə kə maya?

42 Abari nga ga sən na anə zamə ngau, abər, zamə dā, ‘Ta'yau, ya həbiya ngə zər sar kəra wu liya gau,’ ya, kəja gwalang ngə ar liya ga? Nagə ndər ngguta vi, ga həbiya gwalang kəra ar liya gə kwatahəu, aga ga dābaga lari mənəhəu, ba ga sən həbiya zər sar kəra wu liya zamə ngə kau.

Nji Wu Tsamər Wu Aryaya

Nyi

(*Matiwu 7:16-20; 12:33-35*)

43 “Abangə tsu, kalar wu mənəhəu, ju ya wazha mənəhəu, wu kəra gəra mənəhə tsu, ju ya wazha kəra gəra mənəhəu. Wu kəra mənəhəu, a sən yabiya wazha kəra gəra mənəhə mai, abangə tsu, wu kəra gəra mənəhəu, a sən yabiya wazha mənəhə mai.

44 Ar yaya nyi nga nju tsamə ri wu. Nja səni dəm bəla ar wur shikədi mai, alaga ndərma ar hudi mai.

45 Ndə mənəhəu, ju biya ənga ndər mənəhəu sara ar vira ji dəwana ari, ənga ndə dəmwa 'yu, ju biya ənga ndər dəmwa 'yu sara ar vira ji dəwana nda ari.”

Njir Həri Ki Paməpaməu Məthləu

(*Matiwu 7:24-27*)

46 “Ara mi nga hyu ngga dā, ‘Thlagəu, Thlagəu,’ ama kə hyi nggəl ara məl səra yu na anə hya?

47 Kalar ndəra shili ara yau, ba ji səya himi anə səra yu na, ənga ju məl thlər əni, yu nda nar hyi səra ju pa.

48 Naja ənggər ndər hər ki, kəra labiya ka'u dzəgamə a gyiwu 'yi, kə ji dzəguya hər ənga fəhi hər ar pathlara mau. Ənggəra dəl nyau, kə 'yimi tsabəri ki ta, ama naja a'yi səni kənggədər nyi mai arya nji fər hiya nyi ar pathlara mau.

49 Ama ndəra wu nggari ndər dā, ama naja a'yi wu məl thlər əni mai, kakalə nga ja ənga ndər hər ki ar vi kəra

nji gëra labiya ka'u nə fə hiya hëra nyi. Ənggëra dël nyau, kə 'yimi tsaḥëri ki kau, kə ki kə dla, dla nyi tsu dëmwa 'yi gagaḍau."

7

*Yesu Mbəḍana Mafa
Nə Dəgalər Soja Roma
(Matiwu 8:5-13)*

¹ Ənggëra Yesu kudəna na sə'yar kə patə anə nji, ba ji ma'yi a vu Kafarnahumu.

² A vuna, kə ja vanyi dəgaləri soja nə Roma kəra mafa nyi a'yi gëra ngga gagaḍau, kəra a vər gal lagur tau. Soja dəgal nə Roma kau, ja vər yiwu mafa nyi kə gagaḍau.

³ Ənggëra ji nggar ndər ar kəra Yesu, ba ji səwa aleniyi nji nggunggurəm nə Yahudiya aga nda kədi nyi ja shili, ja sa mbəḍana mafa nyi kau.

⁴ Nji nggunggurəm 'yar kə ma'yi a ndəra Yesu ndə nda kədi nyi gagaḍau, nda vər na, "Ndə kau, ndə mənəhəu ngau, kakalə nga nyi ga dləwari nyi.

⁵ Nda nyi a yiwu ja njir 'ya, ba ənga ji həriya 'ya umbwa daḥə dzau."

⁶ Ba Yesu ma'yi ənga nda.

Ənggëra ji shili ləhəu wu dzəri ki nyi, kə dəgaləri soja nə Roma hyabiya bazhi nyi 'yar aga nda nar nyi anə Yesu, "Thlagəu, ga sara həḍana kərngau aga yi mai, arya nayi a'yi ḍa tsa'a ga shili wu ki ḍa mai.

⁷ Ca ngə məliya nayi a'yi səni shili əgya gə mai, ama ga nana

ndər sə nyi, ba zər ḍa uya jaməkur.

⁸ Arya nayi ənga kərḍa ma əgya ndə dəgal nga yau, ənga tsu soja 'yar a'yi kəra əgya kida yau, yu na anə ndə kau, 'Ma'yi,' ba ja ma'yi, anə vanyi ndə tsu yu na 'Shili,' ba ja shili. Ma yi na anə mafa ḍa, 'Məliya abangau,' ba ja məliya."

⁹ Ənggëra Yesu nggar ndər kau, ba ḍa sə dədəgur anə nyi, ji shabiya dzau, ji na, anə nji kəra a vər nu nyi, "Ya nar hyi, wu Izirayila nayi sayi uya ndəra ənga mbərsa ənga dənəma ənggər ndə kə mai."

¹⁰ Ənggëra njira ji səwa kə sha shili wu ki, ba ndə thləwa mafa nə dəgalər soja Roma ta a ḍari jaməu.

*Yesu Hya'ana Vanyi Zər
Mala Təsəl*

¹¹ Wu yukudə pəci kushu, kə Yesu ma'yi a vu məlmə kəra nja ngga ənga Nayin, zəmbəlma nyi 'yar əkkə'yi nji gangəu ma'yi ənga ja.

¹² Ənggëra ndə shili ləhəu wu dzəri miyar gwa nə məlmə nyi, kəja aleniyi nja vər səbiya ənga zər tətəu kəra naja ngə zəmə ara mənyi kəra mənyi ya, sal nyi tsu a təri. Nji gangəu, sara wu məlmə ta, nda vər lə nyi.

¹³ Ənggëra Thlagə lari mala kau, ba ji təhudə əgya ja, ba ji na anə nyi, "Ga sara tiwi mai."

¹⁴ Kə ji ma'yi ji nda tsəkwar ləkəgau ndə tətə kau, ba njira vər hə nyi kə ta'au. Kə Yesu

na, “Zər baduwari, Yu na anə ngau hya'ari!”

¹⁵ Kə ndə tətə kə hya'ari, ba ji nggya gya ji dzəgwa ndər. Ba Yesu dzəgwa lər nyi anə mən̄yi.

¹⁶ Kə hivər mbari nda patəu, ba ndə fal Hyal, nda vər na, “Jiri vanyi nabi dəgal a shiliri wu pama mən, Hyal a shiliri aga ja sa dləwari nji gə nda.”

¹⁷ Sə kə Yesu məliya kə tətəlnəkər wu Yahudi ənga 'yi'yi kəra zəwar nyi.

*Njira Nji Səwa Sara Ara
Yahwana Ndər Baḅətizəma
(Matiwu 11:2-19)*

¹⁸ Ənggəra zəmbəlma 'yar nə Yahwana ndər məl Baḅətizəma nar nyi sə'yar kə patəu, ba ji nggari məthlə wu pama nda,

¹⁹ ji səwa nda a ndəgya Thlagəu, aga nda nda yiwər nyi abər, “Nagə nga vər shili kə ya, əndəga 'ya fiya li aga vanyi ndə ya?”

²⁰ Ənggəra njira nji səwa shili əgya Yesu, kə ndə na nə nyi, “Yahwana ndər məl Baḅətizəma ngə səwa 'ya aga 'ya yiwər ngau, ‘Nagə nga vər shili kə əndəga 'ya fiya li aga vanyi ndə ya?’”

²¹ Kakalə ar pəci ta, ngə Yesu mbədāna nji gangəu kəra gəra ngga ənga shiləgə paməpaməu, ənga njira ənga mambəl dəmwa 'yi'yar. Yesu məliya nji ləfə'yar tsu ndə lari sau.

²² Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “Sha mau hya nda nar nyi anə Yahwana səra hyi lari ənga hyi nggari. Nji ləfə wu

lar sau, nji kukurḅə wu ḅau, njir pibi wu uya jaməkər, kulangə'yar tsu ndu nggar sau, nju hya'ana nji tətəu ənga nju tətəlna ndəshigu məsahə anə nji dādali.

²³ Barka anə ndəra gəra təkəkər ənga mbərsa nyi ar kəra yau.”

²⁴ Ayukudə njira Yahwana səwa ma'yi, kə Yesu dzəguya ndər anə nji ar kəra Yahwana, ji na, “Mi nga hyi gwa tsamə a gwar tagə ta? Hyi ma'yi a gwa tsamə sar dzədzəgaməu, kəra yambadə a vər kənggədə ya?”

²⁵ Ya, mi nga hyi ma'yi a gwa tsama? Ndəra har kar mənəhə ya? Awau, njir ha kar məmənəhəu, wu ki təl nga nda.

²⁶ Kar dəm ya, mi nga hyi ma'yi a nda tsama? Nabi ya? Pakatu, yu nar hyi, ndəra ndiya nabi.

²⁷ Ar kəra Yahwana ngə ndər Hyal kəra tsətsəfə na, “‘Kəja yu səwa cama də wu mwa ngau, ju nda fuwa sə wu lagu kadivira ga shili.’”

²⁸ “Ya nar hyi, wu pama njira mathləkə'yi ngə ya patəu, ndəra ndiya Yahwana ənga dəgal a'yi mai. Ama alaga abangau, ndəra ndiya ənga kushu wu təlkur Hyal a ndiya nyi ənga dəgaləu.”

²⁹ Patər njira nggari ndər kau, əkkə'yi njir tsəm budau, dləwunggəri abər lagu Hyal ca ngə lagu kəra kakaləu, aya Yahwana ngə məliya nda baḅətizəma.

³⁰ Ama njir Farisi ənga maləmə sənbiya dladə Musa

'yar nggəl ara dləwu səra Hyal wu yiwu ənga nda, ənga ndə nggəl ara Yahwana sara məliya nda babətizəma.

31 Yesu dumwa ənga ndər ji na, "Ya, ənga mi nga nja gələnji kabangəka? Abari nga nda?"

32 Nanda ənggər wazha kəra a vər nggya ar sugu, nda vər ngga kuvwar nda, ndu na:

" "Ya vər mbidə mbəlau anə hyi,

kə hyi nggəl ara fəl,

'yi thlə na nə tiwi

ba hyi nggəl ara dləwu.'

33 "Yahwana ndər məl Babətizəma shili ja vər səm sər səm mai, naja tsu a'yi a vər sa 'yimi nər wur inabi ənggəra nji tsəliya mai, 'Ama əngwar hyi naja ənga mambəl dəmwə 'yu!"

34 Zər Ndə shili ju səm, ənga ju sa, əngwar hyi, 'Ndər suna nga ja, bazhiya njir tsəm budau ənga njir bikau!"

35 Alaga abangau, patər njira hənggəri ənga hangəkür nə Hyal, nda vər cabiya abər ənga jiri nga nyi."

Yesu Wu Ki Simanu Ndər Farisi

36 Vanyi ndər Farisi nggari Yesu a nda səm sər səm a ndu ki nyi, ba Yesu nda, ji nda nggya aga səm sər səm.

37 Wu məlmə kau, vanyi mala a'yi ja vər məl zawarkur, kə ji nggari abər Yesu a vər səm sər səm wu ki ndər Farisi kau, kə ji shili ənga vanyi bəlari kushu kəra ənga mal kəra wu shuni kisəu, kəra nju dəl ənga kwaḃa gangəu.

38 Ji shili kə ji sa ta'yi wu yukuda Yesu, ar dza hiya ja, ja vər tiwi. Ta sələm nyi pau a gyar hiya ja, ba ji dzəgwa kəkəḃəna hiya ja ənga shishir kəra ja, kə ji dzəgwa dumwa ənga bərpə nyi nə yiwukur, ba ji bəsiya nda ənga mal shuni məsahəu kau.

39 Ənggəra ndər Farisi kə wu tsamə səra mala ka a vər məl kau, kə ji na wu dəfuwa ja, "Maja abər ndə kə nabi ngau, a kyaga səni ja tara wa ngə mala ka a vər tsukwa nyi kau. Ja kyaga səni abər mala kə ndər bikə ngau."

40 Yesu na anə ndər Farisi kau, "Simanu, a'yi yi ənga sər na anə ngau."

Kə Simanu na, "Nar ḃa, maləmə."

41 Yesu na, "Vanyi ndu nu nji məthlə məl, ndə pathləu, gənnə kəra nja kyaga ki ndər məl thlər əni wu pəkau, nə fa pathlə ənga reta, ndə məthləkura nyi tsu, gənnə nə pəkə nə ndər məl thlər kəra ja kyaga uya wu pida təfu kumunyi.

42 Ənggəra ndə tini kina, ba ji yafəna nda gyapəu. Ya, wu tsamə ngau, wa nga kyaga ndiya ənga yiwu nyi wu pama nda?"

43 Simanu na anə nyi, "Wu lari ḃa, ndə kə nji yafəna nyi gənnə gangə kau."

Ba Yesu na anə nyi, "Ənghəng, a nabiya gə kakaləu."

44 Kə ji shabiya dzə ji tsamə mala ta, ba ji na anə Simanu, "A lari gə mala kə ya? Yi shili wu ki ngau, nagə a'yi nə ḃa 'yimi aga ya cina hiya yi

əni mai, ama kə ji cina hiya yi ənga sələm nyi, ji kəkədənə ənga shishir kəra ja.

⁴⁵ Nagə dləwuri də ənga bərpə dzə mai, ama ənggəra ji shili wu ki kau, naja a'yi ta'yi ənga bərpə hiya yi ənga miya ja mai.

⁴⁶ Nagə a'yi bəsiya mal ar kəra yi mai, ama kə ji bəsiya mal shuni kisə kau, ar hiya yau.

⁴⁷ Agabangau, ya nar ngau, bikə nyi kəra gangə kau, a təfəbiya nyir nji a'ya ji cabiya yiwukur gangə gagađau. Ama ndəra nji təfəbiya nyi bikə kushu, yiwukur nyi kushu nga nyi tsu."

⁴⁸ Əngwar Yesu anə mala kau, "A təfəbiya ənggər nji bikə ngau."

⁴⁹ Njira a vər səm sər səm ənga ja ar vi kau, dzəgwa na anə kuvwar nda, "Wa ngə ndə kə a səni təfəbiya bikə ka?"

⁵⁰ Əngwar Yesu anə mala ta, "Mbərsa ngau, a mbədana ngə ri, ma'yi sə ənga hudə pərtəu."

8

Alenyi Mathləkə'yi Ndə Ma'yi Ənga Yesu

¹ A səkari kushu, Yesu a vər bəu a ndu məlmə dədəgal ənga məlmə kukushu ja vər tətəlna ndər məsahə nə təlkur Hyal. Zəmbəlma nyi'yar kumo apə məthlə a'yi nda ənga ja,

² ənga alenyi mathləkə'yi kəra nji kədləbiya mambəl dəmwa 'yi sara wu dza nda ənga njira ji shiləgəbiya nda. Wu pama nda mala a'yi

kəra nja ngga ənga Maryamu Magədaliya kəra mambəl dəmwa 'yi paməpamə mədəfə biya sara wu dza ja,

³ ənga Yuwana mala Kuza, ndə dəgal wu ki Hirudusu ənga Suzana, ənga alenyi mathləkə'yi gangəu kəra a vər məl thlər anə nda ənga gənnar nda.

Karapau Ar Kəra Ndər Thləka

(Matiwu 13:1-9; Markusu 4:1-9)

⁴ Ənggəra nji gangə sara wu məlmə paməpamə tsəmiya dzau, aga nda nggari Yesu, kə ji nar nda najaka karapau.

⁵ "Ndər zəwa a'yi kəra ma'yi a gwa thləka culi a gwar fa nyi. Ja vər uci culi kə alenyi təđau ar lagu, kə nji cicina nda ənga hyi, ba 'yagə'yar tsu səmku nda.

⁶ Alenyi culi təđau a gyar vi kəra məmau, ənggəra ndə tsau, ba ndə ul ara ləsə a'yi ar vi ta mai.

⁷ Kə alenyi təđau, a gyiwu pama shikəđi, ndə hə ənga nda, ba shikəđi kar nda ara pəli.

⁸ Alenyi culi tsu təđau, a gyiwu 'yi kəra mənəhəu, ndə hau, ba ndə puwa li gangə gagađau."

Ənggəra Yesu kudəna ndər kau, ba ji hya'ana dəhəu, ji na abər, "Ndəra ənga himi ngga sau, bəgə ja nggari."

Səra Karapau Nə Thləka Kə Aga Nyi

(Matiwu 13:10-17; Markusu 4:10-12)

⁹ Zəmbəlma nyi'yar yiwa nyi tara mi ngə najaka karapə cabiya.

¹⁰ Ji na, “A yiwur nji hya sənbiya səra dədəwa nə təlkur Hyal, ama anə alenyi nji, yu ndər ənga karapə anə nda, aga,

“‘Alaga ndu tsamə
ama nanda wu lari mai,
alaga ndu ngga
ama nanda wu nggabiya
mai.’”

Yesu Nar Nda Səra Kara-pau

Nə Thləka Kə Cabiya
(*Matiwu* 13:18-23;
Markusu 4:13-20)

¹¹ “Kəja səra karapə kə cabiya. Culi ca ngə ndər Hyal.

¹² Kəra tədau ar lagu ca ngə cabiya nji kəra wu nggar ndər Hyal, ama ba Shatan a shili ja sa həbiya ndər kə sara wu dəfuwa nda ara nda sara mbərsa nda uya mbədəu.

¹³ Culi kəra tədau a gyar vir məmau, nanda ənggər njira wu nggar ndər kau, ndu dləwuri ənga hudə pərtəu ama nanda a'yi ənga nggilang mai, ndə mbərsa nə pəci kushu, ənggəra bwaḃwatə shili, ba ndə piyari nu.

¹⁴ Culi kəra tədau a gyiwu shikədi, ca ngə cabiya njira nggari, ama ənggəra ndə dumwa ənga nu, kə dənga nər sər duniya, ənga gal gənna, ənga yiwu məsahəkur kar nda ara pəli.

¹⁵ Culi kəra tədau, a gyar 'yi'yi mənəhəu ca ngə njira nggari ndər kau, ndə dləwuri ənga hudə zəmə ndə səbiya

ndə səsə'wuri kəl ta ndə piya wazha.”

Karapau Ar Kəra Pitəlla
(*Matiwu* 4:21-25)

¹⁶ “Nja sən mbəbiya pitəlla ba nja mbuya əgya kida təm ənga təmbəl mai. Ama nja kyaga fiya a dar madzigam, ba ja dzəgwa mbəl anə kalar ndə kəra a vu ki kau.

¹⁷ “Arya kalar sə a'yi kəra ndu məl dədəwa kəra gəra nda biyar babal mai, ətsu sə a'yi dədəwa kəra nji gəra nda sən mai.

¹⁸ “Hya nggya ənga hangəkal ənga səra hyu ngga, ara ndəra ənga sau, nju nda sa cakəri nyi, ama ndəra gəra ənga sau, səra ji nggani a'yi ara ja kau, nju sa dləwuri.”

Miya Yesu Ənga Zamə Nyi'yar

(*Matiwu* 12:46-50;
Markusu 3:31-35)

¹⁹ Ənggau, miya Yesu ənga zamə nyi'yar ma'yi a ndəgya ja, ama nandə uya ndə thləwa nyi mai, ara gangəkura nji.

²⁰ Kə vanyi ndə nar nyi anə Yesu, abər, “Kəja məngau ənga zamə ngə'yar a biya ndu yiwu nda ndər ənga gau.”

²¹ Əngwar Yesu anə njira a ndə patəu, “Njira wu nggar ndər Hyal, ba ndə məl thlər əni, nanda ngə mada ənga zaməda'yar.”

Yesu Kughi Anə Majigwal
(*Matiwu* 8:23-27; *Markusu* 4:35-41)

²² Vanyi pəci Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar gwu kwambwal, ba ji na anə nda,

“Məna ma'yi a biyar ya dəl.”
Kə ndə mbar lagu ndu ma'yi.

²³ Ənggəra nda vər ma'yi ba ji ghanyi. Kukuthləu, kə majigwal shili ənga dənəma ja vər sə a shili ar 'yimi, ənggau, ba ndə də tətəwulu ara ənggəra 'yimi gwu kwambwalər nda.

²⁴ Zəmbəlma nyi'yar, hyabiya Yesu wu ghanyi, ndə na, “Thlagər ki! Thlagər ki! Kəja məna sa!” Yesu hya'ari kə ji kughiya majigwal ənga 'yimi kəra a vər thləkau, ba ndə bəgə zəməu.

²⁵ Kə ji na anə zəmbəlma nyi'yar, “Əmani ngə mbərsar hya?”

Kə hivər mbar nda gagadəu, ndə na wu pama nda, “Wathləmə culi najaka nda? Patə əkkə'yi majigwal ənga dəl wu gənggər nyi səli ka?”

*Yesu Mbədəna Ndəra
Ənga Mambəl Dəmwa'yu
(Matiwu 8:28-34; Markusu
5:1-20)*

²⁶ Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar nda vər ma'yi wu kwambwal ar 'yimi, ba ndə dla wu 'yi'yi nə Garasina, kəra a biyar ya dəl Galili.

²⁷ Ənggəra Yesu a vər gya sara du kwambwal, kə ji thləwa ndər məlmə kə kəra ənga mambəl dəmwa'yu. Ndə kə a bəliyar ja sar ja vər bə turusu, ənga naji wu nggya wu ki mai, kəl wu hulili nga ju nggya cumu.

²⁸ Ənggəra ji ləri Yesu, ba ji hya'ana dəhə ənga dənəma, ba ji dla wu mwa nyi ju wau ju na, “Yesu zər Hyal Kəra Di, mi

dzau ngə ənga 'ya? Ya vər kədi ngau, ga sara nə də bwaəwatə mai!”

²⁹ Ji na abəngau, ara Yesu a kughi ri anə mambəl kau, aga nda biya sara wu ja. Arya pəci gəngə mambəl dəmwa'yi kə wu mbilna nyi a gyiwu 'yi. Vanyi pəci nju mbar nyi ar gəngə ama ba ja thləthləna gənga nyi, əkkə'yi ja səwa nyi a gwa tagəu.

³⁰ Yesu yiwar nyi, “Wa thləmə nga?” Kə ji na, “Dlami,” ara mambəl dəmwa 'yi kə gəngə nga nda wu ja.

³¹ Kə ndə kədi nyi ar kər ar kər a sara ja kədləbiya nda a gyiwu ka'u gəra kudə mai.

³² Ləhə a dzər vi ta, bəla fəshiu a'yi gəngəu kəra a vər bəla ar dza mau. Mambəl dəmwa 'yi'yar kə kədi Yesu, “Səwa 'ya a ndu fəshi'yar kau, piyar 'ya aga 'ya gwu nda.” Ji piyari nda, kə mambəl dəmwa 'yi'yar kə biya ndə gwu fəshiu.

³³ Bəla fəshiu kə a kar nda dubu məthləu, ndə hya'ari ənga hwi a gwar dəl a guna kə 'yimi kudəna nda patəu.

³⁴ Ənggəra njir bəla fəshi'yar ləri sərə dərkər, ba ndə ma'yi ənga hwi a vu məlmə dədəgal ənga kukusha nyi aga nda vuwa nar nyi anə nji.

³⁵ Kə nji kə biya aga nda biya ləri sə kə də kau. Ənggəra ndə thləwa vi kəra Yesu ari, ba ndə ləri ndə ta mambəl dəmwa 'yi biya sara wu dza ja vər nggya ləhə wu dzər Yesu, ənga ləgutə ar dza ja wu hangəkəl nyi. Kə hivər mbari nda papatəu.

³⁶ Njira a'yi ar vi ta pæci kera sə kə da wu liya nda, dumwa ənga na anə nji ənggəra ndə kə uya jaməkur.

³⁷ Ənggau, patər njira wu 'yi'yir Garasina kədi Yesu aga ja piyari məlmər nda ara hivər a mbar ndari gagaɖau. Kə Yesu gwu kwambwala nyi, ba ji ma'yi sə nyi.

³⁸ Kə ndə kə nji kədləbiya mambəl dəmwa 'yu, sara wu dza ja kə kədi Yesu, ji na, "Usi piyari da ma ma'yi ənga gau, aga ya da ndər nu ngau." Ama kə Yesu nggəl, ji na anə nyi,

³⁹ "Sha a ndu ki, ga nda nar nda sə kə Hyal məliya ngə kau." Kə ndə kə ma'yi a vu huda məlmau, ja vər na anə nji sərə Yesu məliya nyi.

*Yesu Mbəɖana Nji
Arya Hənggər Jirir Nda
(Matiwu 9:18-26; Markusu
5:21-43)*

⁴⁰ Ənggəra Yesu sha shili sara ndəna, kə nji gangə shili ndə dləwuri nyi, ara nda vər səkə shili nyi.

⁴¹ Kəja vanyi ndə thləmə nyi Yayirusu, naja ndə dəgal wu umbwa daḅə dzə njir Yahudiya, ji shili ji sa ḅəliya undi wu mwar Yesu, ja vər kədi nyi aga ja shili wu ki nyi,

⁴² arya kwa nyi kəra zəməu, zər fa kumo apə məthləu, a lagur tau.

Ənggəra Yesu mbar lagu, nji gangə a vər nu nyi ndu cidə nyi lagu mazəm ənga lagu matsal.

⁴³ Vanyi mala a'yi a ndəna kəra məliya fa kumo apə məthləu, ja vər ndzəndzə

mashi. Mala kə a lari ḅwaḅwatə ənga jirkur wu tsa njir kundzəgə paməpamə gangəu, ama kəra a'yi dləwuri nyi mai.

⁴⁴ Ji shili wu pama nju yukuda Yesu, kə ji sa tsəkwar miya ləgutə nyi, ənggau, ba ndzəndzə mashi kə ta'you.

⁴⁵ Əngwar Yesu, "Wa ngə tsəkwar da ka?" Kalar ndu na, "Nayi ngə mai." Kə Biturusu na, "Maləmə dəgal, nji gangə ngə zəwar ngə nda vər jajahə ngau."

⁴⁶ Ama kə Yesu na anə nyi, "Vanyi ndə a tsəkwar da ri, arya dənəma a biyari sara wu dza yau."

⁴⁷ Ənggəra mala kə lari naja sən dəwanakər mai, kə ji sha shili ja vər tsədzau, ji ḅəliya undi a gyiwu mwar Yesu. Kə ji nar nyi wu mwar nji patəu, sərə da ji tsəkwar nyi, ənga ənggəra ji uya jaməkur aga zəməu.

⁴⁸ Kə ji na anə nyi, "Kwa da, mbərsa ngau, a məliya ngə ri jaməu, ma'yi wu jaməkur."

⁴⁹ Tsu ja gəra kudəna ndər, kəja cama sara wu ki Yayirusu ndər ḅəla umbwa daḅə dzə njir Yahudiya, a shiliri, ja vər na anə Yayirusu, abər, "A sara ga ḅəra nə nyi ḅwaḅwatə anə maləmə mai, arya kwa ngə a təri."

⁵⁰ Ənggəra Yesu nggari ndər kau, kə ji na anə Yayirusu, "Ga sara hivər mai, ga mbərsa wacu ju hya'ari."

⁵¹ Ənggəra ndə shili wu ki nyi, naja a'yi piyari nja vu ki ənga ja mai, kəl Biturusu

ənga Yahwana ənga Yakubu
ba dəya kwa ənga mənyi.

⁵² Patəkura njira a vu ki kau,
kəl tiwi nga nda vər tiwi, nda
vər wau wu dərbə kwa nyi. Kə
Yesu na anə nda, “Hya sara
tiwi mai, kwa kə naji tə mai,
ghanyi nga ja a gwa!”

⁵³ Kə ndə nggushi nə dida
nda, ara ndu səni abər kwa
nyi a təri.

⁵⁴ Yesu mbari tsa ja ji
hya'ana dahəu, ji na, “Zər
kwa, hya'ari!”

⁵⁵ Kə piya ja bəra sha shili
wu ja, kə ji hya'ari jaməu, kə
Yesu nar nda, nə nya mə sər
səm.

⁵⁶ Kə njir ya nyi mbari
miya nda, nda vər tsamə sə
dədəgur, ama kə Yesu tədar
himiya nda abər nda sara na
sə kə da kə anə nji mai.

9

*Yesu Səwa Zəmbəlma
Nyi'yar*

*(Matiwu 10:5-15; Markusu
6:7-13)*

¹ Ayukuda Yesu nggar
zəmbəlma nyi'yar kumo apə
məthlə a shili ar vi zəməu, kə
ji nə nda dənəma nə kədlə
mambəl dəmwə 'yi'yar ənga
tsu nda shiləgəbiya njira gəra
ngga,

² ənga ji hyabiya nda, aga
nda ma'yi nda nda tətəlna
ndər məsahəu ar kəra təlkur
Hyal ənga shiləgəbiya nji gəra
ngga.

³ Ji na anə nda, “Hya sara
hə sə aga bə kə mai, hya sara
səbə alaga zəwa mai, alaga
mbəl, alaga sər səm, alaga
kwaḃa mai. Ətsu hya sara hə

alaga ləgutə a ndiya kəra ar
dza hyi mai.

⁴ Wu kalar ki kəra nji
dləwuri hyi a gwa, hya nggya
əna ba'anə pəci kəra hyu nda
piyari məlmə kau.

⁵ Kalar vi kəra nji nggəl ara
dləwu hyi, ma hyu biya hyu
ma'yi, hya dlədəna bəbər kəra
ar hya hyi, aga ja da sər sakida
ar kəra nda.”

⁶ Kə ndə hya'ari ndə ma'yi
a ndu məlmə paməpamə nda
vər tətəlna ndər məsahəu,
nda vər shiləgəbiya njira ənga
shiləgə paməpamə'yar ar
kalar vi.

*Hirudusu Gwu Dənga Sau
(Matiwu 14:1-12; Markusu
6:14-29)*

⁷ Ənggəra Hirudusu ndər
səm təlkur ar kəra Galili ng-
gari səra a vər da, kə ji gwu
dənga sə gagadau, ara alenyi
nji na, abər, Yahwana ndər
məl Bəbətizəma ngə hya'ari
sara vir tau.

⁸ Alenyi nja vər na, abər,
nabi Iliya ngə bəra sha shili.
Alenyi nji tsu a vər na, abər,
zəma nabi nə dədəmə ngə bəra
hya'ari.

⁹ Kə Hirudusu na, “Yah-
wana, nə nyi, a səwa ri yi nja
thlana kəra ja, kar wa ngə ndə
kə yu nggari sə paməpamə ar
kəra ja ka?” Kə ji dzəgwa məl
ənggəra ja səni lari nyi.

*Yesu Səməna Nji A Ndiya
Dubu Təfu*

Ənga Sər Səm

*(Matiwu 14:13-21;
Markusu 6:30-44; Yahwana
6:1-14)*

¹⁰ Ənggəra cama səsə
nyi'yar kə sha shili, kə ndə

nar nyi anə Yesu səra ndə məliya patəu. Kə Yesu hər nda, nanda zhizhir nda ndə ma'yi a ndu vanyi məlmə nja ngga ənga Bethlesaida.

11 Ənggəra nji nggari abər a ndəna nga ja, kə ndə nu nyi a ndəna. Ji dləwuri nda ənga hudə zəməu, ji dzəgwa ndər anə nda ar kəra təlkur Hyal, kə ji shiləgəbiya njira gəra ngga.

12 Ma ləhə pəci wu gya təfau, kə nanda kumo apə məthlə kə shili ara ja ndə na, “Ara nji a'yi ar vi kə mai, nar nda, nda ma'yi a ndu məlmə paməpamə aga nda uya sər səm ənga vir pida.”

13 Ama, kə Yesu na anə nda, “Nahyi, nər nda mə səra nda səmku.” Kə ndə na anə nyi, “Patər səra a'yi a ndiya lugu dəfə təfu ənga kalfi məthlə mai. Kəl na'ya nga ma'yi 'ya nda dəlbiya sər səm anə nji kə patəu.”

14 Arya shili zhizhir nda ma a kar nda dubu təfu.

Yesu na anə zəmbəlma nyi'yar, “Nar nyi anə nji kə nda nggya gya wu bwata təfu kumunyi təfu kumunyi.”

15 Kə zəmbəlma nyi'yar məliya ənggəra ji na, ndə məliya nji kə nggya gya.

16 Ənggau, kə Yesu həri lugu dəfə təfu ənga kalfi məthlə ta, kə ji hya'anakər a dəməlməu, ji usar Hyal, ji dzəgwa kakadləwa nda, kə ji nə nyi anə zəmbəlma nyi'yar, aga nda tətəkəna anə nji patəu.

17 Patəkura nda səm ndə nyau. Kə zəmbəlma nyi'yar tsəmiya tsələ kumo apə məthlə

ənga səra hiyau sara wu miya nda.

Biturusu Nana Abər Yesu Naja Ngə Kərsiti

(Matiwu 16:13-19; Markusu 8:27-29)

18 Vanyi pəci Yesu ja vər ndər ənga Hyal zhizhi nyi, kə zəmbəlma nyi'yar shili əgya ja. Kə ji yiwa nda ji na, “Wa nga nju na ənga ya?”

19 Kə zəmbəlma nyi'yar na, “Alenyi nju na abər, nagə ngə Yahwana ndər məl Bəbətizəma, əngwar alenyi nji nagə ngə nabi Iliya. Abangə tsu, alenyi nja vər na, abər, pathləu, wu pama nabi dəfədm 'yar ta ngə bəra sha shili ənga pi.”

20 Kə Yesu na anə nda, “Ama anə hyi tsu, wa nga ya?” Kə Biturusu na, “Nagə ngə Kərsiti nə Hyal.”

Yesu Cabiya Ənggəra Ji Wu Nda Tau

(Matiwu 16:20-28; Markusu 8:31; 9:1)

21 Ənggau, kə Yesu tədar himiya nda abər nda sara na sə kə anə kalar ndə mai.

22 Kə ji bəra nar nda, abər, “A dər tsa'a zər nda lar bwaəwatə paməpaməu. Nji nggunggurəm nə məlməu, ənga pubu dədəgal 'yar, ənga maləmə dladə'yar wu nda piyari nyi, ba nda tsəya nyi, ama ayukuda pida makəru, ba ji hya'ari sara vir tau.”

23 Kə ji dzəgwa nar nda patəu, “Kalar ndəra wu yiwu ja nu də, kəl ja piyari yiwu kərnyi, ba ja həri wu dladlakə nyi kalar pəci, ba ja nu də.

24 Kalar ndëra wu yiwu piya ja, ju nda tini. Ndëra gëra yiwu piya ja arya yau, ju nda uya.

25 Mi ngë nubwa këra ndu uya, ma ji uya duniya patë ama kë ji tini piya ja? Së a'yi mai!

26 Ma ndëra sëlî dë sakida dë änga ndër dë, Zër Ndu nda sa sëlî ara ja, ar pëci këra ju shili wu kadakadarkur nyi, änga dëgalkur në dënyi, änga në waladi'yar këra cicau.

27 Yu nar hyi jirkura nyi, alenyi nji a'yi änggau tata'yu, nandu nda të mai, kël ndë lari tëlkur Hyal."

Bëlabiya Dzë Në Yesu

(Matiwu 17:1-8; Markusu 9:2-8)

28 Ayukudë pida cisu, änggëra Yesu nana ndër kau, kë ji nggari Biturusu, änga Yahwana, änga Yakubu, ba ndë ma'yi a dar këra mau aga dë ndër änga Hyal.

29 Änggëra ja vër ndër änga Hyal, kë nggyar bama ja bëlar dzau, änga lëgutë ha nyi dë përtë pwahëu ja sëm ndu li.

30 Kukuthlëu, këja nji mëthlëu, a vër ndër änga ja. Nji mëthlë kë nanda ngë nabi Musa änga nabi Iliya.

31 Ndë dla wu kadakadarkur, nda vër ndër änga Yesu änggëra ju nda nyabiya sëra Hyal na ar këra të nyi a vu Urshalima.

32 Biturusu änga bazhi bë nyi'yar wu ghanyi nga nda. Änggëra ndë hya'ari wu ghanyi kë ndë lar kadakadarkur në Yesu änga nji mëthlë këra änga ja kau.

33 Änggëra nji mëthlë kë wu piyari Yesu, Biturusu na anë Yesu, "Tarki, shilir mën änggë kau, a dër mënahëu. Ma gu yiwu, ya sën mëliya kwap- atë makër änggau, pathlë anë ngau, pathlë anë Musa änga pathlë anë Iliya." Ara ju sënî sëra ja vër na mai.

34 Tsu ja gëra hadiya miya ja, kë dlama hadiya nda. Änggëra dlama hadiya nda, kë hivër mbari zëmbëlma nyi'yar.

35 Änggau, kë dähë hya'ari sara du dlama ja vër na, "Najakë Zër dë ngau, nayi ngë cadëbiya nyi. Hya sëya nyi himi."

36 Änggëra dähë kë bëgau, ba nji lari Yesu zhizhi nyi. Zëmbëlma nyi'yar dzëgwa hadiya miya nda zëmëu. Wu pida'yar kau, nandë nar nyi anë nji së kë ndë lari kë mai.

Yesu Shilëgëbiya Zër

Këra Änga Mambël Dëmwa'yu
(Matiwu 17:14-18;
Markusu 9:14-27)

37 Änggëra vi sa kudau, Yesu änga zëmbëlma nyi'yar makër kë shida sara dar më tã. Änggau, kë dëbër dlamir nji gangë thlëwa nda.

38 Kë ndë pathlëu, wu dëbë dlamir nji kë ngga änga dähë dëgal, ji na, "Malëmë! Yu këdi ngau, dlëwar zër dë kau, naja ngë zër zëmë ara yi wacu!

39 Këja, mambël dëmwa 'yi nga vër bëwanë nyi kër, ju sënî mëliya nyi ja wau dëdëgal gëra vanyi së uya nyi. Mambël kë a sënî mbilna nyi a gyiwu 'yi ja tsëdzau ja dzëgwa pë mubo

wu miya ja. Naja a'yi wu piyari nyi mai, kəl ji uya nyi əŋga shiləgə gagadau.

⁴⁰ Yi kədi zəmbəlma ngə'yar aga nda kədləbiya nyi a biya, ama nandə səni mbari mai.”

⁴¹ Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “Nahyi nji kabangəkau, nji gərə mbərsa, nji dəmwa 'yu, ba'anuwə nga ya nggya əŋga hya? Ba'anuwə nga ya səsə hya? Shila mau əŋga zərə nyi anə da.”

⁴² Ənggərə zər kə a vər shili, kə mambəl kə mbilna nyi a gyiwu 'yi, ja vər tsədzau əŋga dənəma. Kə Yesu kughiya mambəl kau, ba ji məliya zərə nyi jaməu, ba ji dzəgwa nə nyi zərə nyi anə dənyi.

⁴³ Patəkura njira ar vi ta mbari miya nda, nda vər tsamə sə dədəgur nə Hyal.

*Yesu Bərə Ndər Anə Nda
Ar Kərə Tə Nyi*

*(Matiwu 17:22-23;
Markusu 9:30-32)*

Tsu nja vər tsamə sə dədəgur kərə Yesu a vər məl kau, kə ji na anə zəmbəlma nyi'yar,

⁴⁴ “Hya səya himi hya nggar sərə yu nda na anə hyi kau. Nju nda lər Zər Ndau, anə dawa nyi'yar.”

⁴⁵ Ama zəmbəlma nyi'yar a'yi nggabiya sərə ju ndər ar kəri kə mai, nji dəwana ara nda, nda sara sənbiya. Nanda tsu kə hivər kari nda ara yiwa nyi.

*Wa Ngu Ndiya Əŋga Dəgal
Wu Təlkur Hyala?*

(Matiwu 18:1-5; Markusu 9:33-37)

⁴⁶ Kə kəpal hya'ari wu pama zəmbəlma nyi'yar abər tara wa nga ndiya əŋga dəgal wu pama nda.

⁴⁷ Yesu a səni biyari sərə ndu dəŋga, kə ji həri zər kushu, kə ji ta'yina nyi a dzər nyi,

⁴⁸ kə ji na anə nda, “Kalar ndərə dləwuri zər kə arya thləmə da, a dləwuri dər ja, ətsu ma ndərə dləwur da ri a dləwuri ja ndərə səwa da. Agabangau, ndərə nji didana wu pama hyi, naja nga ndiya əŋga dəgalkur.”

*Ndərə A'yi Dawar Hyi Mai,
Nər Hyi Ngau
(Markusu 9:38-40)*

⁴⁹ Kə Yahwana na, “Ndə dəgal, 'yi lari vanyi ndə a vər kədlə mambəl dəmwa 'yi wu thləmə ngau, kə 'yi kari nyi ara naja a'yi əŋga 'ya mai.”

⁵⁰ Yesu shadəwa, ji na, “Hya sara ka nyi mai, ma ndə a'yi cabiya hyi dawakur mai, nər hyi nga ja.”

*Njir Samariya Wu Vanyi
Məlmau
Nggəl Ara Dləwu Yesu*

⁵¹ Ənggərə pəci da ləhə anə Yesu aga ja sha a dəməlmau, kə ji fuwa kər ja vər ma'yi a vu Urshalima.

⁵² Kə ji səwa njira ju sau, aga nda ma'yi wu mwa nyi, nanda tsu, kə ndə vu vanyi məlmə nə Samariya, aga nda vuwa fuwa alenyi sə wu lagu.

⁵³ Ama kə njir məlmə kə nggəl ara dləwu nyi, ara vu Urshalima nga ja vər ma'yi.

⁵⁴ Ənggərə zəmbəlma nyi'yar Yakubu əŋga Yahwana lari

abangau, ba ndə na anə nyi, “Thlagəu, gu yiwu 'ya ngga u'u sara a dəməlmə aga ja ng-gyina nda ya?”

⁵⁵ Ama kə Yesu shabiya dzau, ba ji kughi anə nda!

⁵⁶ Kə ndə dzəgwa ma'yi a ndu vanyi məlməu.

*Njira Na Ndə Wu Nu Yesu
(Matiwu 8:19-22)*

⁵⁷ Ma tsu nda wu lagu, kə vanyi ndə na anə Yesu, “Thlagəu, yu nu ngau kalar vi kəra gu ma'yi a ndari.”

⁵⁸ Kə Yesu shabiya nyi ji na, “Thlahu ənga ka'u nga nda, 'yagə'yar tsu kir nda a'yi, ama zər ndau, vira ja fiya kəra ja ari a'yi mai.”

⁵⁹ Anə vanyi ndə tsu kə ji na, “Nu də.” Ama kə ndə kə na, “Thlagəu, piyari də ya ma'yi ya nda hadəna dədə kwatahəu.”

⁶⁰ Yesu shadəwa nyi, ji na, “Bəgə nji tətə nda hadəna ndə tətər nda. Ama nagau, ga ma'yi ga nda tətəl na ndər təlkur Hyal.”

⁶¹ Vanyi ndə tsu ji na, “Thlagəu, yu nu ngau, ama ga piyari də kwatahəu, ya ma'yi ya nda nar nyi anə nji gə 'ya abər ma'yi nga yau.”

⁶² Yesu shadəwa nyi, “Kalar ndəra fəri tsa ja ar kul zəwa thla, ba ji bəra tsamə gyiwu yukudə, naji də tsa'a aga gwu təlkur Hyal mai.”

10

*Yesu Səwa Zəmbəlma Nji
Mədəfə Kumunyi Apə Məthləu*

¹ Wu yukuda kau, Thlagə bəra dəmbiya alenyi zəmbəlma

nyi mədəfəkumunyi apə məthləu, ji səwa nda məməthləu, aga nda ma'yi a dumwa nyi a ndu patər məlmə paməpamə ənga alenyi vi'yar kəra naja ənga kərnyu ju nda vuwa gwa.

² Kə ji na anə zəmbəlma nyi'yar, “Sər fa'a a su ki gangə nyi, ama njir məl thlər kushu nga nda. Agabangau, hya kədi thlagər fa, ja səwa njir məl thlər aga nda sa fa'a sə a su ki.”

³ Ma'ya mau, kəja ya vər sə hyi a biya ənggər təmahə wu pama ufwar vwa'yar.

⁴ A sara hya hə pərki mai alaga mbəl alaga bībī, a sara hya usa nji ar lagu ma hya vər ma'yi mai.

⁵ “Kalar ki kəra hyi vuwa gwa, hya dzəguya na, abər, ‘Jaməkur anə hyu ki kau!’

⁶ Ma ndə jamə a'yi a vu ki kau, bəgə usa dzər hyi nə jaməkur kau, ja nggya ənga ja, ma tsu a'yi mai, bəgə usa dzər hyi nə jaməkur kau, ja sha shili anə hyi.

⁷ Hya nggya wu ki ta, kalar səra nji nə hyi hya səm hya sa, aya a dər tsa'a nja kina ndər məl thlər gənna thlər nyi. A sara hya bə sara wu ki a ndu vanyi ki mai.

⁸ “Kalar məlmə kəra hyi vuwa gwa, ma nja dləwuri hyiri, kalar səra nji hər hyi a shili hya səm.

⁹ Hya shiləgəbiya njira gəra ngga kəra wu məlmə ta, hya bəra na anə nja nyi, abər, ‘Təlkur Hyal a shiliri ləhə wu dzər hyi.’

¹⁰ Ama kalar mælmæ kæra hyi vuwa gwa, nji a'yi dlæwuri hyi mai, hya ma'yi a ndar lagu dædægælæu, hya dzægwa na,

¹¹ 'Alaga bəbər mælmər hyi kəra mbari hya 'ya kau, 'yi wu dlədəna hyi sər hyi aga ja də sər sakida ar kəra hyi. Ama hya səni ja, abər Təlkur Hyal a shiliri ləhəu!'

¹² Ya vər na anə hyi pəcir kudiya nə duniya, Hyal a nda təhudə əgya Sodomu a mwa ara mælmæ kau.

*Mælmə'yar Kəra Nggəl
Ara Gal Yafa Dzau
(Matiwu 11:20-24)*

¹³ "Sər təhudə anə ngau, Ko-razinu! Sər təhudə anə ngau, Bethlesaida! Maja abər sə dədəgur kəra nji məliya wu gau, nji məliya wu Taya ənga Sidonu, a tubir nda tsu kadə lagur hari ləgutə sə'yinggu ənga təwa bəbər wu kəra nda.

¹⁴ Wu pəcir numa Hyal wu sa təhudə əgya njir Taya ənga njir Sidonu a ndiya hyi.

¹⁵ Nahyi tsu njir Kafar-nahumu! Hya vər nggani abər nja nda fa'ar hyi a dæmælmæ ya? Awau! Nahyi ma a gyiwu ka'u dæmwa'yi nga nju nda puwa hyi.

¹⁶ "Kalar ndəra səya hyi himi, nayi nga ji nggari, kalar ndəra piyari hyi tsu nayi nga ji piyari. Ama ndəra piyari də tsu a piyari ja ndəra səwa də."

¹⁷ Zəmbəlma nyi'yar mædæfækumunyi apə mæthlə kə sha shili ənga caguli, nda vər na, "Thlagəu, patə əkkə'yi mambəl dæmwa'yi'yar nda vər

məl thlər ənga səra 'yi wu na wu thləmə ngau."

¹⁸ Ca ngə Yesu shadəwana nda, ji na, "A lari yi shatan tədə səra dæmælmæ ənggər səm nə par.

¹⁹ Nggara mau! Anə hyir yi dənama hya 6ə ar kəra pabə'yar əkkə'yi ədi'yar, nahyi tsu hya səm təlkur ar kəra patər dənama nə dawar hyi, sər uya hyi a'yi tsu mai.

²⁰ Agabangə, hya sara caguli arya mambəl dæmwa'yi'yar səya hyi himi mai, ama hya caguli arya thləmər hyi a'yi tsətsəfə a dæmælməu."

*Yesu Caguli
(Matiwu 11:25-27; 13:16-17)*

²¹ Ar pəci kau, Yesu nyinyau ənga hudə pərtə sara ara Mambəl Cicau, ji na,

"Dədə, Thlagə kəra a dæmælmæ ənga a gyiwu 'yi, a usa ngər yau, arya gə dəwana sə'yar kə anə nji hahangə ənga njir sən sau, ba gə dzægwa cabiya nyi anə njira ənggər wazha yidədəu. Abangə nga nyi, Tada arya naja kə ca ngə də mənəhəu anə ngau."

²² "Dədə anə dər sə patəu, ndər sən sənbiya tara wa ngə zəra nyi a'yi mai, kəl Dənyi wacu, abangə tsu ndər sən sənbiya tara wa ngə Tada nyi a'yi mai, kəl zər nyi ənga njira ju yiwu ja cabiya nda."

²³ Ba ji shabiya dzə a ndəra zəmbəlma nyi'yar, ji na anə nda zhizhir nda, "Barka anə hyi ara hyi lari sə'yar kə hyu lari kau.

24 Ya nar hyi nabi'yar gangəu, ənga təltəl 'yar a yiwur nda, nda lari sə'yar kə hyu lar kau, ama nandə lari mai. A yiwur nda, nda nggari sə'yar kə hya vər nggar kau, ama nandə nggari mai."

*Karapər Ndər Samariya
Kəra Cabiya Yiwukur*

25 Vanyi pəci, kə maləmə sənbiya dladəu, hya'ari, ju yiwu ja dzəbiya Yesu. Kə ji yiwa nyi, ji na, "Mi nga ya məl aga ya uya pi gəra kuda?"

26 Ca ngə Yesu na anə nyi, "Mi nga nji tsəfəri wu dladə nə Musa? Lagu mani nga gu jiga?"

27 Əngwar ja, "Ga yiwu Hyal Thlagə ngau ənga dəfuwa gə papatəu, ənga piya gə papatəu, ba ənga dənga ngə papatəu.' Məthləkura nyi, ga yiwu təwul ngau, ənggər kəra gu yiwu kərngau."

28 Əngwar Yesu anə nyi, "A nabi'yar gə kakaləu, ma gə məl abangau, ba ga uya pi."

29 Ndə kau, ju yiwu ja cabiya abər naja, ju səni sau. Əngwar ja, "Kar ndangə, wa ngə təwul də ka?"

30 Ca ngə Yesu shadəwa nyi, ji na, "Vanyi ndə, hya'ari wu Urshalima ja vər ma'yi a gyiwu Yariko, kə ji tədə wu tsa njir də lagu. Kə ndə zədəna zhaḡi nyi, ba ndə dəgə nyi, ndə piyari nyi ləha dzər tau.

31 Wu lagu ta, pubu a vər tərabiya, ənggəra ji lari ndə kau, ba ji sha, ji tərabiya sə nyi ar dza lagu.

32 Bəliya sar kushu, ba ndər Lawi dla ar lagu ta tsu, kə ji ta'yau, ji tsamiya nyi, ba ji mbar lagu ji ma'yi sə nyi.

33 Bəra bəliya sar kushu, kəja ndər Samariya (njira njir Izirayila didana) a vər bə nyi, ta ji lar ndə kau, ba ji ta'yau..... Kə ji ləngudiya ləhə ja tau, kə ji təhudə əgya ja.

34 .Kə ji puwa a gu mbəlgə nyi 'yimi..r wur inabi, ənga mal, ba ji pədiya mbəlgə nyi ənga takulagəu, ji dzəgwa fəri nyi a dar ya kwara nyi, kə ji həri nyi a shili wu vanyi ki dləwu məthləpi, ji sa shiləgə nyi.

35 Ayukudə pida pathləu, əngwar ja anə thlagər .ki nə dləwu məthləpi kau, 'Kəja kwaḡa tsa'a ga ki ndər məl thlər nə pəkə məthləu, ga dumwa ənga tsamə nyi,* yu ma'yi, ma sərə gə tsəya adabanga kau, ma yi bəra sha shili, ba ya sa kina ngau.' "

36 Kə Yesu bəra yiwa nyi, ji na, "Wu pama nji makər kau, wa ngə cabiya abər naja ngə təwul ndə ka?"

37 Əngwar ja, "Ndə kə cabiya nyi yiwukur kau."

Kə Yesu na anə nyi, "Ma'yi ga nda məl abangə tsu."

*Yesu Da Məthləpi
Anə Marthla Ənga Maryamu*

38 Ənggəra Yesu ənga zəmbəlmə nyi'yar, a vər dumwa ənga bəu, ba ndə vu vanyi məlmə kəra vanyi mala nja ngga ənga Marthla dləwuri nyi a vu ki nyi.

* 10:35 Kwaḡa wu pəci kə sərə nju ki ndə əni ngau ma ji pəkau a vər məl thlər.

³⁹ Mala kau, kwamə nyi a'yi kəra nja ngga ənga Maryamu, naja ji nggya a gyiwu 'yi ləha dzər Thlagəu, ja vər sə himi səra ju na.

⁴⁰ Ama Marthla nə nyi, məl thlər sər səm ngə həna dənga nyi. Kə ji ma'yi a ndəra Yesu ji nda na anə nyi, “Thlagəu, a'yi ga lari ənggəra kwamə də piyari də, ya vər məl thlər kə patə zhizhi də wa? Usi nar nyi ja shili, aga ja sa dləwari də.”

⁴¹ Ama kə Thlagə shadəwa nyi, “Marthla, Marthla, hangəkala ga, a hya'ari, kə ji həna dənga ngau, a dar sə gangəu,

⁴² ama sə zəmə wacu ca ngə mənəhəu, Maryamu nə nyi a cadəbiyari ja, agaban-gau, ndər səni mbəliya ara ja a'yi mai.”

11

Highiḃə Nə Yesu

Ar Kəra Kədi Hyal

(Matiwu 6:9-13; 7:7-11)

¹ Vanyi pəci Yesu a vər kədi Hyal ar vanyi vi. Ənggəra ji kudəna, kə pathlə wu pama zəmbəlma nyi'yar na anə nyi, “Thlagəu, highiḃəri 'ya ənggəra 'ya kədi Hyal, ənggər kəra Yahwana highiḃəri nyi anə zəmbəlma nyi'yar kə tsu.”

² Ba ji na anə nda, “Ma hyu kədi Hyal, hya na,

“Dər'ya,

thləmə ngə

ja nggya cicau,

təlkur ngau ja shili.

³ Dar 'ya sər səm nə əshina, ənga nə kalar pəci.

⁴ Təfəbiya 'ya bikər 'ya,

ənggər kəra 'yi təfəbiya njira məliya 'ya bikau.

Təfəbiya nyi anə kalar ndəra məliya 'ya bikau.

A sara ga hər 'ya a ndar vir dzə mai.’ ”

⁵ Yesu ḃəra na anə zəmbəlma nyi'yar, “Ma də abər pathla hyi ənga bazhi, ji shili əgya ja hathlər vu'yi, ji na anə nyi, ‘Bazhi də, ndzəbiya də sər səm.

⁶ Kəja vanyi bazhi də kəra hya'ari sarar vi nadə shili əgya yi kabangəkau. Nayi tsu, sər səm kəra ya səni nə nyi a'yi mai.’

⁷ Ma də bazhi kəra ji nda gal ndzə ara ja kə shadəwa sara gu mbwa ji na, ‘A sara ga ḃwanə də kər mai. Kabangəkau, a hadiyar 'ya miya dəvau, nayi ənga wazha də patə a yi pida nga 'ya. Na ya ḃəra səni hya'ari aga ya nə ngə vanyi sə mai.’

⁸ Ya nar hyi, alaga naja gəra hya'ari ji nə nyi sau, arya nanda bazhi, ju hya'ari ja nə nyi kalar səra ju yiwu arya bazhi nyi kə a'yi səli ənga kədi kəra ji məl mai.

⁹ “Ya vər na anə hyi, hya dumwa ənga kədiyau, nju nə hyi. Hya dumwa ənga gal, hyu uya. Hya dumwa ənga tsatsa tsu, nju pahəna hyi.

¹⁰ Ara kalar ndəra kədiyau, nju nə nyi, kalar ndəra gal, ju uya, ndəra tsa umbwa tsu, nju pahəna nyi.

¹¹ Ndə a'yi wu pama hyi kəra ar viya tada, ma zər nyi kədi kalfi, ba ja nə nyi pabə ya?

¹² Əndəga ma ji yiwa hihi, ba nja nə nyi ədi ya?

¹³ Ma nahyi, nji dədəmwa 'yi wu səni nə nyi anə wazhar hyi sə məmənahəu, abari ngə Dərhyi kəra a dəməlmə? Ju sa nə nyi Mambəl Cicau anə njira wu kədi ara ja."

*Yesu Cabiya Abər Naja A'yi
A Vər Məl Thlər
Ənga Dənəma Nə Shatan Mai
(Matiwu 12:22-30;
Markusu 3:20-27)*

¹⁴ Vanyi pəci Yesu kədləbiya mambəl dəmwa 'yi sara wu dza ndə məga. Ənggəra mambəl kə biya, ba nda nyi mbar ndər, sə kə də sə dədəgür anə daḅər nji.

¹⁵ Ama alenyi nji na, "Ənghəng! Ndə kau, Bilzabulu ngə nə nyi dənəma kədlə mambəl dəmwa 'yi'yar kau, a biya."

¹⁶ Alenyi nji dzəbiya Yesu, ndə na anə nyi, "Məliya sə dədəgür kəra cabiya abər Hyal ngə səwa ngau."

¹⁷ Ama Yesu wu sən dəngər nda, kə ji na anə nda, "Kalar təlkur kəra təkəbiya dzə məthlə wu ta'yi mai, ənga kalar məlmə ənga ki kəra a'yi hənggər ənga kuvwa nyi mai, nanda a'yi wu sən ta'yi mai.

¹⁸ Ma tsu shatan təkəbiya dzə paməpamə məthləu, abar ngə təlkur nyi wu sən ta'ya? Ya na abəngau ara ənggəra hyi həri abər ənga dənəma nər Bilzabulu nga ya vər kədlə mambəl dəmwa 'yi'yar.

¹⁹ Kabəngəkau, Ma ənga dənəma nə Bilzabulu nga yu kədlə mambəl dəmwa

'yi'yar, kar zəmbəlmar hyi'yar tsu? Ənga mi nga ndu kədlə? Agabəngau, nanda ngu nda məl numa anə hyi ar kəra sə'yar kau.

²⁰ Ama mada ənga dənəma nə Hyal nga ya vər kədlə mambəl dəmwa 'yi'yar kau, a dəri abər təlkur Hyal a shiliri anə hyi."

²¹ "Ma ndəra ənga dənəma pabəri kənyə ənga kar pa, ja vər ḅəla ki nyi, kar ki nyi wu nggya jaməkur.

²² Ama ma ndəra ndiya nyi ənga dənəma həri nyi pa a shili, ba ji sa ndiya dənəma nyi, ju sən fa'ari kalar sər pa kəra ju fər kər əni, ba ja dzəgwa tətəkəna kar nyi kau, əkkə'yi kari ki nyi kəra ji mbəliya kau.

²³ "Ndəra gəra ənga yau, dawa də ngau, ənga ndəra gəra vər kaḅə ənga yau, tətəlna nga ja vər tətəlna.

*Sha Shilir Mambəl Dəmwa
'yu
A Vu Dza Ndau*

²⁴ "Ma nji kədləbiya mambəl dəmwa 'yi a biya sara wu dza ndau, ma ji gal vir sə hədə katini, ju sən na, 'Ya ḅəra sha a ndu dza ndəra yi biya sara a gwa.'

²⁵ Ma ji ḅəra sha shili, ba ji sa thləwa dzə kau, nji tsəkəbiya caməu, ənga kalar sə wu lagu,

²⁶ ba ja ḅəra sha, ja nda fa'ari mambəl'yar paməpamə mədəfə kəra ndiya nyi ənga shishikur, ba nda ma'yi a vu ja nda vuwa nggya. Ba nggyabiya ndə kə nə yukudəu,

a ndiya nə tanggərma ənga dəmwa'yu."

Barka Nə Jiri

²⁷ Ənggəra Yesu a vər na sə'yar kau, vanyi mala wu pama nji, hya'ana dāhəu, ji na, "Hyal ja fənggər nyi barka anə mala kəra yabiya ngau, ənga ji hər ngau."

²⁸ Kə Yesu shadəwa, ji na, "Barka a ndiya anə njira vər nggar ndər Hyal, ndə bəlari."

Ndə Gal Mətsamə Sə Dədəgur

(*Matiwu 12:38-42*)

²⁹ Ənggəra njira vər shili əgya Yesu cakau, kə ji na, "Nji kabangəkau, nji dəmwa 'yi ngau. Ndu gal aga ya cabiya nda mətsamə dədəgur, ama vanyi mətsamə dədəgur kəra ya ca anə nda a'yi mai, kəl nə Yunana,

³⁰ ənggəra Yunana da sə dədəgur anə njir Niniva, abangə tsu ngə Zər Ndu nda da anə nji kabangəkau.

³¹ Ar pəcir numa, Kwatam Shiba wu nda sa hya'ari ənga nji kabangəkau, ba ja cabiya nda abər nanda a'yi məliya kakalə mai, arya ji hya'ari sarar kudiyar duniya aga ja sa səhimi highiḃə nə tsətsəlkur nə Solomanu. Kəja ndəra ndiya Solomanu a'yi ənggau.

³² Ara ar pəcir numa, njir Niniva wu nda hya'ari ənga njir zaman kau, ba nda canə nda abər nanda a'yi məliya səra kakalə mai, arya nanda njir Niniva tubi ar pəcira Yunana tətəlna nda ndər Hyal.

Ya, kəja ndəra ndiya Yunana a'yi ənggau.

Mbəmbəl Pitəlla Nə Dzau (*Matiwu 5:15; 6:22-23*)

³³ "Nja sən mbəbiya pitəlla ba nja mbuya əgya kida təm mai. Ama nja kyaga fiya a dar madzigam, ar vi kəra ja sən mbəl anə kalar ndə kəra a vu ki kau.

³⁴ Li ca ngə mbəmbəl nə dzau. Ma liya gə mənəhəu, dza gə patə wu nyabiya dzə ənga mbəmbəl. Ama ma liya gau a'yi jamə mai, patər dza gə tsu wu nda nyabiya dzə ənga kuthləu.

³⁵ Ga tsamə ga lari abər mbəmbəl kəra wu gau a'yi kuthləu mai.

³⁶ Ma patər dza gə a'yi nyinyau ənga mbəmbəl, vi a'yi kəra ənga kuthlə mai, ba ja cabiya mbəmbəlkur patəu, ənggər mbəmbəl nə pitəlla a vər ca mbəmbəlkur nyi."

Yesu Kughiya Njir Farisi *Ənga Maləmə Dladə'yar*

(*Matiwu 23:1-36; Markusu 12:38-40*)

³⁷ Ənggəra Yesu kudəna ndər, ba vanyi ndər Farisi nggar nyi a ndu ki nyi, aga nda nda səm sər səm. Kə ji ma'yi, ji nggya ar vi səm sər səm.

³⁸ Ama ənggəra ndər Farisi lari Yesu a'yi cina tsi, ji dzəgwa səm sər səm mai, ba da sə dədəgur anə nyi.

³⁹ Kə Thlagə na anə nyi, "Nahyi njir Farisi, hyu sən cina ya cala miya ha ənga cala, ama dəfuwa hyi nyinyi nga nyi ənga dlərbə ba dəmwa 'yikur.

40 Nahyi nji dza, a'yi Hyal ngə məliya səra ar babal ənga səra gwu huda nyi wa?

41 Maja abər hyu ləri səra ara hyu cala anə nji tətə dənəma kalar sə wu da cici anə hyi."

42 "Sər təhudə anə hyi njir Farisi arya hyu həbiya pathlə wu sə kumo anə Hyal alaga wu sə kukushu kəra hyu uya patə ənggər sukwar hyali ənga sə kisəu. Ama kə hyi dzəgwa piyari nu səra tsa'a hya məl ənga yiwu Hyal. Sə'yar kə nga hya kyaga məl a'yi hya piyari alenyi sə mai."

43 "Kawa mau, njir Farisi arya hya vər yiwu nja nə hyi vir gya tsapəu wu umbwa dabə dzə njir Yahudiya, ənga tsu nja usa hyi ar sugu.

44 Kawa anə hyi njir Farisi arya a dar hyi ənggər hu kəra dādəwa nja vər bə a dar ara gəra ənga sənkur."

45 Kə pathlə wu pama maləmə highiḃə nə dladə Musa na anə Yesu, "Maləmə ma gu na sə'yar kə abangau, na'ya ma a nggəliya 'yar gau."

46 Yesu shadəwa, ji na, "Kawa anə hyi, nahyi maləmə highiḃə nə dladə nə Musa, arya nahyi fənggər nyi anə nji sə tədəḃəu kəra da dzadzau nda hau, ama nahyi ənga kərhyi a sən həri alaga zər tsa hyi zəmə aga dləwa nda əni mai.

47 Sər təhudə anə hyi, arya hyi həriya hu mənəhə nə nabi'yar kəra əjir hyi 'yar ngə tsəya nda.

48 Agabangau, a cabiyari abər a hənggər hyi ənga səra

əjir 'yar məliya abər kakalə nga nyi. Nanda ngə tsəya nabi'yar ba hyi hərna hur nda.

49 Ara kə ngə Hyal wu tsətsəlkur nyi nana, abər, 'Yi wu nda səwa nda nabi'yar ənga cama səsə'yar. Ndu nda tsəya alenyi nju pama nda ənga nji ndu nda nə bwaḃwatə gagadau.'

50 Agabangau, nju nda məliya nyi numa anə njir zaman kau, arya culi nabi'yar kəra ndə dləna mbar dzəgwar duniya ba'anə kabəngəkau,

51 mbari ar mashir Habila, ba shili ar nə Zakariya ndəra nji tsəya wu pama vir thla sə ənga vi cici nə ki Hyal. Yu na anə hyi, nju nda məlna nyi numa anə nji zaman kau, arya sə'yar kə patəu.

52 "Sər təhudə, anə hyi maləmə highiḃə nə dladə Musa arya hyi dana lagu kəra nja sənə Hyal ari, nahyi ənga kərhyi, nahyi gwa mai, ənga nahyi piyari njir yiwu gwa nda gwa tsu mai."

53 Ənggəra Yesu piyari viya nyi, kə maləmə dladə'yar əkkə'yi njir Farisi dzəgwa dumwa ənga cidə nyi ndu tsətsəbwar ənga yiwa sə paməpamə gangəu.

54 Ndu gal lagu kəra nda uya nda vazəya nyi lagur səra ju na.

12

*Kughi Ar Kəra Nggya
Ənga Njir Ngguta Nji
(Matiwu 10:26-27)*

¹ Ar pæci ta nji gangə kaḅau, kəl ta gangəkura nda cakə ndə dzəgwa jajahə Kərnda aga nda lari Yesu. Kə Yesu dzəguya na anə zəmbəlma nyi'yar tanggərma, abər, “Hya hangəkal ənga thləlam nə njir Farisi, kəra cabiya ənggəra ndu ngguta nji.

² Kalar sə a'yi kəra ndu məl dədəwa kəra gəra nda biyar babal mai, ətsu sə a'yi dədəwa kəra nji gəra nda sən mai.

³ Agabangau, kalar səra hyi nana dədəwa, nju nda nggari ar babal. Ətsu, səra hyi nana a vu himiya ndə zəmə a gu ndəlməwa kəra hahadau, nju nda hə'una sara dar kəra umbwa.”

*Ndəra Nja Kyaga Hivər Nyi
(Matiwu 10:28-31)*

⁴ “Nahyi bazhi da'yar, yu na anə hyi, hya sara hivər njira wu sən tsəya kumər dzau, ama ayukuda nyi, sə a'yi ndu bəra sən məliya tsu mai.

⁵ Ama yu nar hyi ndəra hya hivər nyi. Hya hivər Hyal, ndəra ayukuda ji tsəya ngau, ju bəra sən vakuwa ngə a gwu u'ur kətsa. Jiri nga yu na anə hyi, naja nga hya kyaga hivər nyi!

⁶ “A'yi nju dəlna wazha 'yagə məthlə ar kəra peni pathlə wa? Alaga abangau, Hyal a'yi fa'ari ənga zəma nda mai.

⁷ Ənga jiri, shishir kəra hyi ma jijiga nga nda. Agabangau, a sara hya hivər mai. A ndiyar hyi wazha 'yagə ənga mənəhə gagadau.

*Cabiya Hənggər Ngau
Wu Yesu Wu Mwar Nji*

(Matiwu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ “Yi wu na anə hyi ətsu, kalar ndəra hənggər abər naja nəda nga ja a dumwar nji, nayi tsu, yu nda hənggər abər nəda nga ja a dumwar waladi'yar nə Hyal.

⁹ Ama ndəra piyari da wu mwar nji, nayi tsu wu nda piyari nyi wu mwar waladi'yar nə Hyal.

¹⁰ “Kalar ndəra ndər nə dida Zər Ndau, nju nda təfəbiya nyi, ama kalar ndəra ndər nə dida Mambəl Cicau, nju nda təfəbiya nyi mai.

¹¹ “Ma nji həri hyi a ndumwar njir umbwa daḅə dzau, ənga a ndumwar njir pathla, ənga tsu njira nggurəm nə məlmau, hya sara dənga ənggəra hyu nda həbiya kərhyi mai, ənga səra hyu nda na mai,

¹² aya Mambəl Cici wu nda highiḅər hyi səra hyu nda na ar pæci ta.”

*Karapau Ar Kəra Ndər
Gənnə Kəra Dza*

¹³ Kə vanyi ndə sara wu pama nji na anə Yesu, “Maləmə, nar nyi anə zamə da ja nə da sər fa'a ki da kəra dər'ya tə ji piyari 'ya.”

¹⁴ Yesu shadəwa nyi, ji na, “Nagau! Wa ngə məliya da ndər numə, ənga ndər təkə səra dər hyi tə ji piyari hya?”

¹⁵ Kə ji dumwa ənga ndər anə nji, ji na, “Hya tsərpər kərhyi, hya nggya ənga hangəkal ara suna sər duniya a sara mbar hyi, aya

gangəkura sər duniya a'yi ca ngə uya pi mai."

¹⁶ Kə ji nar nda vanyi kara-pau, abər, "Vanyi ndər gənna saya da, kəra uya barka sə zəzəwa gangə gagaɗau.

¹⁷ Kə ji mbar dənga wu dəfuwa ja, ji na, 'Kəja vir fiya sə zəzəwa da a'yi mai. Mi nga ya məl kabangəka?"

¹⁸ "Kə ji na anə kərnyi, 'Ənghəng! A səni yi sərə ya məl. Ya tətəlna tsam'yar kau, ba ya dzəgwa həriya nggunggurəma nyi, kəra səni həri sə zəzəwa da ənga alenyi kar da.

¹⁹ Ya dzəgwa nar nyi anə kərda, "Nagau!" Kəja gə ənga sə zəzəwa gangəu, kəra ga sən məl thlər əni nə fa gangəu. Ga bəliya sar, ga səm, ga sa, ga dzəgwa caguli."

²⁰ Ama kə Hyal na anə nyi, "Nagə ndə dza! Əshina vu'yi kau, nga yu dləwuri piya gau. Ya dzəgwa lari tara wa ngu nda səm sə'yar kə gə tsəmiya anə kər ngə kau."

²¹ Yesu kudəna ndər kau, ənga na, "Abangə nga nyi wu nda da anə kalar ndəra tsəmiya sər duniya anə kərnyi, ama wu mwar Hyal naja a'yi ndər gənna mai."

A Sara Hya Bwanə Nyi Kər Anə Kərhyi Mai
(*Matiwu 6:25-34*)

²² Kə Yesu na anə zəmbəlma nyi'yar, "Agabangau, yu na anə hyi, a sara hya ghədər kərhyi arya nggyabiyar ənga sərə hyu səm ənga sərə hyu sa mai, alaga ar kəra kar dza hyi tsu mai. Arya piya ndau, a'yi

a ndiya sər səm wa, ənga dza ndə a'yi a ndiya sər ha wa?

²³ Arya pi a ndiya sər səm, dzə tsu a ndiya sər ha.

²⁴ Tsama mə 'yagə'yar gəyi, nandə wu thləka mai ənga nandə wu gəm mai ənga tsu nandə wu pə sə wu val mai, alaga abangau, dər hyi kəra a dəməlmə nga vər səmənə nda. Ya, a'yi hyu ndiya nda ənga dudurkur wa?

²⁵ Wa ngu pama hyi ara bəwakər nyi, ba ja sən cakəri saka pathləu a dar kəra piya ja?

²⁶ Ma nahyi a'yi a sən məliya sə kushu ənggər kə mai, mi ngə da hyu bəwakər ənga alenyi sa?

²⁷ Tsama mə jigwal wu gəyi, ənggəra ndu hau. Nandə wu məl thlər alaga shi pa'wa mai. Agabangau, yu nar hyi, alaga təl Solomanu ənga kadakadarkur nyi a'yi saya har kari ənggər nər nda mai.

²⁸ Ma abangə ngə Hyal wu har nyi kar anə jigwal wu a gwar tagəu, kəra a'yi nda əshina ama əzəgəu a fuwar nji a gu u'u, a'yi ju nda har hyi kar a ndiya nda wa? Nahyi njira ənga mbərsa kukushu.

²⁹ "Hya sara ghədər kərhyi, hyu na, 'Mi nga 'ya wu nda səma ənga mi nga 'ya wu nda sa,' alaga 'Mi nga 'ya wu nda ha mai.'

³⁰ Arya njir duniya njira gərə sən Hyal ngu gal sə'yar kau. Dərhyi kəra a dəməlmau wu səni abər hyu yiwu sə'yar kau.

³¹ Ama sə tanggərma, ca ngə hya gal təlkur Hyal ənga tsapəkur nyi ba ja nə hyi sə'yar kə patə tsu.

*Dəwa Gənnə A Dəməlməu
(Matiwu 6:19-21)*

³² “Nahyi kəra kukushu njir nu da ənga jiri, a sara hya hivər mai, arya dər hyu yiwu ja nə hyi təlkur nyi.

³³ Hya dəlha sərə a'yi ara hyi patəu, hya nə nyi gənnə nyi anə nji tətə dənəma. Aga hya uya anə kərhyi gənnə a dəməlməu, vira kəthla ənga vuyavuya a sən ndzana mai, vira tsu njir həl wu sən pəthləna nda vuwa fa'ari mai

³⁴ Arya vira gənnə ngə ari, əna ngə dəfuwa gə tsu.

Mafa'yar Kəra Tsərpəri Kər Nda

³⁵ “Hya tsərpər kərhyi, hya nggya ənga fər kər, ənga pitəllər hyi mbəmbau.

³⁶ Hya da ənggər mafa'yar kəra a vər səkə shilir thlagər kir nda sara wu mini nə hə dzau, aga ma ji shili, ji sa tsa miya dəvau, ba nda nggari nda pahəna nyi ənga kusa.

³⁷ Wu nda da sər caguli anə mafa'yar kə ma thlagər kir nda shili ji thləwa nda lili'u. Jiri nga yu na anə hyi, ju nda zədəna ləgutə dəgal kəra ar dza ja, ja dzəgwa həri nyi sər səm a nda nə mafa'yar kau, ba ja dzəgwa na anə nda nggya mau, hya səm sər səm.

³⁸ Barka anə mafa'yar kə kəra thlagər kir nda thləwa nda lili'u ar kalar pəci kəra ji shili tara hathlər vu'yi ənga

tara mudlə kadəu, nda vər sə nyi.

³⁹ Nggabiya mau, ma ja abər thlagər ki wu səni pəci kəra ndər həl wu shili wu ki nyi, ju nggya lili'u, naji wu piyari ndər həl a sa pəthlə ki nyi mai.

⁴⁰ Agabəngau, kəl hya nggya papabau, arya nahyi wu səni tara ənuwa ngə Zər Ndau wu nda shili ari mai.”

*Mafa Tsapəu Ənga
Kəra Gəra Tsapəu
(Matiwu 24:45-51)*

⁴¹ Kə Biturusu na, “Thlagəu, karapə kau, ar kəra 'ya nga nyi, əndəga ar kəra patər nji ya?”

⁴² Kə Thlagə shadəwa nyi, ji na, “Wa ngə ndər məl thlər kəra nji fər kər ənga ja ənga ndə hahanga? Naja ngə ndə kəra tarki nyi fiya nyi dəgal ar kəra njir məl thlər nyi'yar, aga ja nə nda sər səm ar pəci kəra tsatsa'a?

⁴³ Mafa kəra thlagər ki nyi shili ji sa thləwa nyi ja vər məl thlər nyi kakaləu, ju da ənga caguli.

⁴⁴ Yu nar hyi jiri, tarki nyi wu nda fiya nyi dəgal ar kəra sə nyi patəu.

⁴⁵ Ama ma ji də, ndər məl thlər kəra dəmwa'yi ngau, ju nda na anə kərnyi, ‘Kəja tarki də a nggyari ara shili kadəu.’ Ba ji nggya aga dəgə njir məl thlər kuvwa nyi'yar ənga ju səm ənga sa sə sasa ənga njir sa sə sasa.

⁴⁶ Ma ji məl abəngau, tarki nyi wu nda shili kukuthləu ar pəci kəra ji gəra nggani ju shili. Tarki wu sa takasiya

nyi ba ja səwa nja vakuwa nyi a vu pama njir ngguta vi, vira ndu vuwa nggya ndu tiwi ənga sələm ba ənga də hir.”

⁴⁷ “Mafa kəra wu səni səra wu huda thlagər ki nyi, ama kə ji nggəl ara tsərpəri kərnyī ənga naja a'yi məl səra ju yiwu mai, nju nda sa dægə nyi gagaɖau.

⁴⁸ Ama mafa kəra gəra səni səra thlagər ki nyi wu yiwu ja məl, ba ji məliya səra tsa'a nja dægə nyi, nju nda dægə nyi kushu. Kalar ndəra nji nə nyi sə gangəu, nju nda gal sə gangə ara ja. Ma ndəra tsu nji nə nyi sə gangə gagaɖau, nju nda gal sə gangə gagaɖə sara ara ja.

Yesu Shili Ənga Tətəkə Dzau (Matiwu 10:34-36)

⁴⁹ “U'u nga yi dla əni wu duniya. Cimə ɖa kabangəkau, a mbəbiyar nji u'uwa nyi!

⁵⁰ A'yi yi ənga baβətizəma nə ɖwaɖwatə kəra nja məl anə ɖa, hangəkəl ɖa a hya'ari kəl ma nji məliya ɖa.

⁵¹ Hyu nggani abər nggya jamə nga yi shili əni anə duniya ya? Əman de! Yu nar hyi, təkə dzə nga yi shili əni.

⁵² Mbar kabangəkau, wu ki zəməu, nji təfu wu nda təkəbiya dzə paməpamə məthləu, nji makər ar kəra nji məthləu, nji məthlə tsu ar kəra nji makəru.

⁵³ Tada a'yi ənga zər mai, zər tsu a'yi ənga dənyi mai. Ama a'yi ənga kwa nyi mai, kwa tsu a'yi ənga mənyi mai. Miya sal a'yi ənga kwanjili nyi mai,

kwanjili tsu a'yi ənga miya sal nyi mai.”

Sənbiya Pəci (Matiwu 16:2-3)

⁵⁴ Yesu ɖəra na anə nji, “Ma hyi lari dlama hya'ari sara gyiwu Gwa Tədə Pəci, ba hya na, ‘Nda tədə par nga nji,’ ba par a təɖau.

⁵⁵ Ma tsu hyi nggari yambadə a vər sə sara wu lagu Də Fwahəu, ba hya na, ‘Wu nda ɖa kwakwadəu,’ ba ja ɖa abangau.

⁵⁶ Njir ngguta vi! Hyu səni tsamər səra wu duniya ənga a dəməlməu, ama nahyi a sən tsamə ri səra nggyabiya kabangəkə ar kəri mai.”

Basəwa dzau Ənga Ndər Hə Ngau

A Ndə Wu Mwar Pathla (Matiwu 5:25-26)

⁵⁷ “Mi ngə ɖa nahyi ənga kərhyi a səni tsamiya səra mənəhəu hya məl maya?

⁵⁸ Ma ndə wulana ngau a mwar pathla, hya ɖasəwa ənga ja tsu hyar lagu, a'yi abangə mai, ba ja fuwa ngau a gu tsa ndər pathla ba ndər pathla tsu a fuwa ngau a gu tsa dəgala ndər fursəna, ndər fursəna tsu ba ja fuwa ngau a gu fursəna.

⁵⁹ Ya nar ngə jiri, nagə wu biya mai, kəl gə kina patər səra nju nu ngau.”

13

Sha Mau A Shili Əgya Hyal

¹ Kakalə ar pəci kau, alenyi nji a'yi kəra əna, ndə nar nyi anə Yesu ar kəra njir Galili kəra Bilatusu na nja dləna nda

ar pəcir nggudə sə anə Hyal nda, kəl ta mashir nda daḅər dzə ənga mashi səra nda vir thla anə Hyalər nda.

² Yesu shadəwa nda, ji na, “Kə hyi nggani njir Galili kə nji tsəya kə nga ndiya patər njir Galili ənga bikə ya?”

³ Ya nar hyi, Awau! Ma nahyi a'yi tubi sara ara bikər hyi mai, patəkura hyi, hyu nda kudəna ənggər nanda.

⁴ Əndəga, hyu nggani nji kumo apə cisu kə umbwa dzəgamə dla a gyar kəra nda wu Səliwamu, ba ndə tə kau, nanda nga ndiya patər njir Urshalima ənga bikə ya?”

⁵ Ya nar hyi, Awau! Ma nahyi tsu a'yi tubi mai, nahyi ma hyu nda sanakər ənggər nanda.”

Karapau Ar Kəra Bəla Kəra Gəra Pə Wazha

⁶ Kə Yesu nar nda karapə kau, “Vanyi ndə a'yi ənga wur bəla wu fa nyi. Kə ji shili aga ja sa uya yaya nyi, ama naji uya alaga zəmə mai.

⁷ Kə ji nar nyi anə ndər səkə fa kau, ‘Tsamiya gəyi, fa makər əshina nga ya vər shili aga ya sa uya wazha ar wur bəla kau, ama nayi saya uya mai. Gəmnə nyi! Ara mi nga nja piyari nyi ja nyana vi kurthla?’

⁸ “Ama kə ndər səkə fa na anə nyi, ‘Ndə dəgal, cakəri nyi nji fa pathləu, yu nda labiya dza nyi, ya pər nyi gwaḅa.

⁹ Ma ji səni pə wazha wu fa kau, jaməu! Ma naja a'yi sən pə wazha tsu mai ba ga dzəgwa gəmnə nyi.’ ”

Yesu Mbədana Vanyi Mala Pəcir Bəlsar

¹⁰ Vanyi pəci, Yesu ja vər highiḅə wu vanyi umbwa daḅə dzə njir Yahudiya pəcir Bəlsar,

¹¹ kəja vanyi mala kəra mambəl dəmwa 'yi nə nyi shiləgə nə fa kumo apə cisu, ji nggəya nyi naja sən ta'yi pir mai.

¹² Ənggəra Yesu lari nyi kə ji ngga nyi ji na, “Mala, a mbədana ngə ri nji ara shiləgə ngau.”

¹³ Ba ji fəri tsa ja ar ja, ənggau, ba ji ta'yi pir, kə ji fal Hyal.

¹⁴ Kə huda ndə dəgal nə umbwa daḅə dzə njir Yahudiya ndzə ənga Yesu ara ji məliya mala kə jamə pəcir Bəlsar. Kə ji na anə njira əna, “Pəci kwa a'yi nə məl thlər, hya shili wu pəci'yar kə nja sa mbədana hyi, ama a'yi pəcir Bəlsar mai.”

¹⁵ Ama kə Thlagə na anə nyi, “Nahyi njir ngguta nji! A'yi hyu pəlna thlar hyi alaga kwarar hyi, hya ma'yi ənga nda a ndar vir sa 'yimi ar pəcir Bəlsar wa?”

¹⁶ Mala kau, kwar Ibrahimu, kəra shatan mbiya nyi nə fa kumo apə cisu, a'yi ḁa tsa'a nja mbədana nyi wu pəcir Bəlsar wa?”

¹⁷ Kə səli mbari patər dawa nyi'yar, ara ndər kau. Ama caguli ənga hudə pipida nga ara alenyi nji ara sə dədəgur kəra ja vər məl kau.

Markusu 4:30-32)

¹⁸ Əngwar Yesu, “Abari ngə təlkur Hyala? Ənga mi nga nja kyaga kakalə nya?”

¹⁹ Naja ənggər culi bəla nga nyi, kəra vanyi ndə həri ji thləkana wu masəmə nyi. Ji hau, ba ji da wu kəra 'yagə'yar liya kir nda a dagwa.”

*Karapau Ar Kəra Thləlam
(Matiwu 13:33)*

²⁰ Kə Yesu bəra yiwa, “Ənga mi nga ya sən gəla təlkur Hyala?”

²¹ Təlkur Hyal ənggər thləlamə nga nyi, kəra mala həri ji gwadəbiya əpou tasa'wu təkə sə makər əni, ba ja dzəgwa thləthlə gagaɖau.”

*Miyar Gwa Kəra Ciciɖəu
(Matiwu 7:13-14,21-23)*

²² Ənggəra Yesu mbar lagu ja vər ma'yi a vu Urshalima, ba ji vu alenyi məlmə nggung-gurəm ənga məlmə kukushu paməpaməu, ja vər highiḃə anə nji.

²³ Kə vanyi ndə yiwa nyi, ji na, “Thlagəu, nji kushu wacu ngu nda uya mbəɖə ya?”

Yesu na anə nda,

²⁴ “Hya nərdzau aga hya gwa lagu miyar gwa kəra ciciɖə nə təlkur Hyal, arya nji gangə wu nda yiwu nda gwa, ama nanda sən gwa mai.

²⁵ Ma thlagər ki hya'ari ji haɖiya miya ki nyi, hyu nda ta'yi a biya, hyu tsa hyu kədiyau, hyu na, “Thlagər ki, pahəna 'ya miya ki.’

Ama ju nda shadəwa nda, ‘Nayi wu səni hyi mai ənga vi kəra hyi dla sara ndari.’

²⁶ Hya dzəgwa na ja, ‘Namən ngə səm ənga sa əkkə'yi gə ta, ənga tsu a highiḃər gu məlmər 'ya.’

²⁷ Ama ju bəra na ja, ‘Nayi wu səni vi kəra hyi dla sara ndar mai. Kwaya mə wu dzə da, nahyi nji dəmwa 'yi hangəkall’

²⁸ Ar pəci kəra hyu nda ləri Ibrahimu, ənga Ishaku, ənga Yakubu, ənga patər nabi'yar wu təlkur Hyal, ama nahyi nər hyi a kədləna hyir nji, ənggau, nga hyu nda tiwi ənga hyu də hira hyi.

²⁹ Nju nda shili sara wu lagu Səbiyar pəci, ənga Gwa tədə pəci, ənga Gya vuya, ənga Də Fwahəu, ndu sa nggya nə səm sər səm nə mini wu təlkur Hyal.

³⁰ Ar pəci ta, alenyi njira wu yukudə ndu nda sha a dumwa, nji nə tanggərma wu nda da njir yukudu, ənga njir yukudə tsu ndu nda da nji tanggərma.”

*Ənggəra Nggyar Urshalima
Bwanə Nyi Kər Anə Yesu
(Matiwu 23:37-39)*

³¹ Ar pəci kə ngə alenyi njir Farisi shili əgya Yesu ndə na anə nyi, “Hya'ari ga kwaya ənggau, arya Hirudusu ju yiwu ja tsəya ngau.”

³² Kə ji na anə nda, “Hya nar nyi anə hya tagə kə abər, əshina yu kədlə mambəl dəmwa 'yu, ya bəra shiləgəbiya nji, əzəgə ma abangau, cəbcikə zəgəu, nga yu sa kudəna thlər da.

³³ Ama yu dumwa ənga bə əshina, əzəgəu, ənga cəbcikə

zəgəu, arya a'yi da tsa'a anə nabi ja tə a biyar ya Urshalima mai.

³⁴ “Urshalima, Urshalima! Ndər tsa nabi'yar, ənga ndər vavaka njira Hyal səwa ngə a shili ənga tsəka kəl ta gə dləna nda! Aga yidau nga yu yiwu ya fəri tsa yi ar dza nji ngə pata, ənggər kəra miya təka wu tsəm wazha nyi əgya ja, ama nahyi piyari da mai!

³⁵ Kə ja nju nda piyari hyi kir hyi dzafu! Yu na anə hyi tsu, nahyi tsu bəra lar da mai, kəl pəci kəra hyu nda na, ‘Ndər barka ngə ndəra dla wu thləmər Thlagəu!’ ”

14

Yesu Mbədana Ndə Gəra Ngga

Ar Pəcir Bəlsar

¹ Vanyi pəcir Bəlsar, ənggəra Yesu ma'yi a nda səm sər səm wu ki ndə dəgal nər Farisi, nji gangəu pənggəri nyi li.

² Kə vanyi ndə kəra ənga hyi ənga tsi fifi shili əgya Yesu.

³ Kə Yesu yiwa maləmə dlədə'yar ənga njir Farisi, ji na, “A dər tsa'a nja shiləgəbiya ndə ar pəcir Bəlsar, əndəga awau?”

⁴ Ama kə ndə nggya zəməu. Ənggau, kə Yesu fər tsa ja ar ndə kau, kə ji shiləgəbiya nyi, ji dzəgwa na anə nyi ja ma'yi sə nyi.

⁵ Ənggə ngə Yesu dzəgwa yiwa nda, ji na, “Mi nga hyu məl ma kwara əndəga thlar hyi tədə a gu məla pəcir Bəlsar, a'yi hyu həbiya nyi a biya ənga kusa wa?”

⁶ Kə ndə tini səra nda na ar kəra yiwa sə kau.

Ga Hər Kərngau Ənggər Na-gau

A'yi Vanyi Sə Mai

⁷ Ənggəra Yesu lari wu pama alenyi nji kəra nji ngga aga səm sər səm a vər gal vir nggya nji dədəgal anə Kərnda, kə Yesu nar nda najaka karapau,

⁸ “Ma nji ngga ngau a ndar vir hə dzau, a sara ga nda hə vir nggya nji dədəgal tanggərma mai, ara ma vanyi a nggar nji ndəra ndiya ngə ənga dəgaləu.

⁹ Naja ndəra ngga hyi gyapəu, ju sən na anə ngau, ‘Hya'ari, ga nə nyi vir nggya anə ndə kau.’ Ənggau, səli wu mbari ngau, ara gu sha a gyar vir nggya kəra a gya banga ta.

¹⁰ Ama ma nji ngga ngau a ndar vir mini, ma gə shili, ga gal vi kəra a biyar ya nji kəra gəra nji nə nyi dəgalkur ba ga nggya əna, aga ma ndə kə ngga ngə kə shili, ju səni na anə ngau, ‘A ndau ənggau, bazhi da, ga nggya ar vi kəra nji fiya nyi anə nji dədəgal kau.’ Kə ngu nda məliya alenyi nji kəra nji ngga hyi əkkə'yi nda, nda nə ngə dəgalkur.

¹¹ Arya ndəra həri kərny i ar viya sə tsapəu ba nja tina nyi a gya, ama ndəra tina kərny i a gya, ba nja həri nyi adabanga nji.”

¹² Kə Yesu na anə ndə kə ngga nyi kau, “Ma gə ngga nji aga sa səm sər səm, ənga shili wu mini, ga sara ngga bazhi

ngə'yar, ənga zamə ngə'yar, ənga nji gə hyi, ənga təwul ngə'yar njira ənga gənnə waci mai, aga vanyi pəci nanda ma nda ngga ngə tsu. Agabangə ndu sən kina ngə sərə gə məliya nda.

¹³ Ama ma gu ngga nji aga mini, ngga nji tətə dənəma, ənga nji kukurbəu, ənga nji tətəkənu ənga ləfə'yar.

¹⁴ Lagu kə nga gu uya barka, ara nandə wu sən kina ngə sərə gə məliya nda mai. Hyal ənga kərnəni ngu nda kina ngau, ar pəci kərə njir məl thlər mənəhəu, ənga jirkur wu nda hya'ari sarar vir tau."

Karapau Ar Kərə Caguli Nə Mini Dəgal

(Matiwu 22:1-10)

¹⁵ Ənggərə ndə nggari sə kau, kə pathlə wu pama njira vir nggya ənga Yesu ar vir səm sər səm na anə nyi, "Ndər barka ngə ndərə wu nda səm sər səm nər mini nər təkur Hyal."

¹⁶ Kə Yesu na anə nyi, "Vanyi ndə saya də kərə wu yiwu ja tsəmiya nji aga səm sər səm nər mini dəgaləu, kə ji nggari nji gangəu.

¹⁷ Ənggərə pəcir mini kə də, kə ji səwa mafa nyi aga ja ma'yi ja nda nar nyi anə nji kərə ji ngga, 'Anda mau, aya a fuwar nji kalar sau wu lagu!'

¹⁸ Ama kə patəkura nda dzəgwa na sərə də nanda a'yi sən shili mai. Ndə tanggərma na, 'Dzəgwa dəlbiya fa nga yau, a dər tsa'a ya mai ya nda lari. Usi məliya də mba dəfu.'

¹⁹ Kə vanyi ndə na, 'Dzəgwa dəlbiya nga yi thla zəwa paməpamə təfu, ar lagu nga yi kabəngəkə aga ya nda dzəguya thlər nga nda, yu kədi ngau, nə də lagu.'

²⁰ Kə vanyi ndə bərə na, 'Dzəgwa hə mala nga yau, agabangə na ya sən uya lagu shili mai.'

²¹ "Kə mafa kə sha shili ji sa nar nyi anə thlagəri ki nyi sə'yar kə ndə na kau. Kə hu də thlagəri ki nyi ndzə gagađau, ji dzəgwa na anə mafa nyi, 'Ma'yi a ndu məlmə'yar kau kukusa, ga nu lagu dəgal ənga lagu kushu ga nggari də nji tətə dənəma, ənga nji kukurbəu, ənga ləfə'yar, ənga nji tətə dzau, ga shili ənga nda ənggau.'

²² Ənggərna, mafa nyi a shiliri ji na, 'Thlagəu, sərə gə na patə a məliya ri nji, ama tsu vi gangəu kərə gərə nyau.'

²³ Kə thlagəri ki bərə nar nyi anə mafa nyi, 'Bərə ma'yi a biyar ya məlmə a ndar lagu dəgal 'yar ənga kusha nyi ga nggari kalar ndərə gə lari aga ki də sa nyau.

²⁴ Ya nar hyi, alaga zəma njira nji ngga tanggərma ta a nda uya nda dər sə kə nji məliya aga mini kə mai.' "

Bwaḃwatə Kərə Nu Yesu Wu Shili Ni
(Matiwu 10:37-38)

²⁵ Vanyi pəci nji gangəu a vər nu Yesu, kə ji shabiya dzə ji na anə nda,

²⁶ "Kalar ndərə shili aga ja nu də, ma naja a'yi cabiya də yiwukur a ndiya anə dənyi,

ənga mənyi, ənga mala nyi, ənga wazha nyi, ənga zamə nyi'yar ənga kwamə nyi'yar, əkkə'yi piya ja ənga kərnyai mai, naja səni də zəmbəlma də mai.

²⁷ Kalar ndəra gəra həri wu dladlakə nyi, ja dzəgwa nu də, a'yi ja kyaga də nədə mai.*

²⁸ “Kəja karapə, ma zəma hyu yiwu ja həriya umbwa dzəgamə a dəməlmau, a'yi ju nggya kwatahəu, ja tsambiya səra həri kə wu mbari, aga ja tsamiya tara səra ara ja a səni kudəna həra nyi wa?

²⁹ Ma naja a'yi məl abangə mai, ma həri kə ta'yi wu lagura ghar gənna, patər njira wu nda tərabiya wu lagu ta ndu nda nggushi nyi,

³⁰ nda dzəgwa na, ‘Lari ndə kə ji dzəguya həri ama naji səni kudəna mai.’

³¹ “Abangə tsu ma təl kəra ənga njir pa nyi dubu kumou, ju yiwu ja hə pa a nda nə təl kəra ənga njir pa nyi dubu məthlə kumunyi, a'yi ju nggya kwatahəu, ja tsamiya tara dənəma nə pana nji kə a'yi ara ja wa?

³² Ma ji lari abər naja səni mbari mai, tsu nda nədə ju səwa njir sə nyi'yar aga nda basəwa nda nggya jaməu.

³³ Abangau nga nyi tsu ma ndəra a'yi piyari səra ara ja patə mai, naja səni də zəmbəlma də mai.”

Karapau Ar Kəra Unau

(*Matiwu 5:13; Markusu 9:50*)

³⁴ “Unau sə məsahəu ngau, Ama ma unə cabənəkər, abar nga ju sən shabiya kərnyai a shila?

³⁵ Tsu ja sən də mənəhə mai, alaga aga gwaḁa, kəl ba nja pəna wacu. Ndəra ənga himi ngga, ja nggari.”

15

Karapau Ar Kəra Təmahə Sasa

(*Matiwu 18:12-14*)

¹ Ənggəra njir tsəm budau ənga alenyi “njir bikau” A vər shili aga nda ngga highiḁə nə Yesu,

² kə njir Farisi ənga maləmə dladə'yar dzəguya jiga miya nda vər na, “Lari gəyi! Ndə kə a shabiya ri ja kərnyai bazhiya njir bikau, əkkə'yi sər səm nga ju səm ənga nda.”

³ Kə Yesu nar nda najaka karapau:

⁴ “Nja na zəma hyi ənga təmahəu gharu, kə zəma nyi sanəkər, a'yi ju piyari ədləkumunyi apə ədlau ar vir bəlari nda, ja ma'yi a nda gal kəra sa kə wa?

⁵ Maja nər nyi ri, hu də ja wu pida, ja dzəgwa fəri nyi ar papadla ja,

⁶ ja həri nyi a ndu ki, ja dzəgwa ngga bazhi nyi'yar ənga njira ju nggya ənga nda, ju na anə nda, ‘Dləwa də mau ənga caguli ara a nər yau təmahəu də ta sa ta!’

⁷ Ya vər na anə hyi, abangau nga nju caguli a dəməlmau ma ndə zəmə tubi, a ndiya nji cicau ədləkumunyi

* 14:27 Wu dladlakə cabiya ḁwaḁwatə kəra ndu sa a vər nu Yesu.

apə ədlau, kəra gəra bəra yiwu tubi.”

Karapau Ar Kəra Kwaḁa Kəra Sa

⁸ “Nja na tsu, mala ənga kwaḁa nyi kumou, kə zəma nyi sa, mi nga hyu nggani ju nda məla? A'yi ju mbəbiya u'u wu pitəlla ja dzəgwa tsəkəbiya ki kə ənga hangəkəl kəl ji nər wa?

⁹ Maja nər kwaḁa kau, ju ngga bazhi nyi'yar ənga təwul nyi'yar, ju na, 'Dləwa da mau ənga caguli, ara a nər yau kwaḁa da kəra sa ta.'

¹⁰ Abangə tsu yu nar hyi, sər caguli ngau anə waladi'yar nə Hyal ma ndə zəmə ndər bikau tubi.”

Karapau Ar Kəra Tada Kəra Cabiya Yiwukur

¹¹ Kə Yesu dumwa ənga ndər ji na, “Vanyi ndə a'yi dədəməu kəra ənga wazha məthləu.

¹² Zər kəra kushu wu pama nda na anə dərnda, ‘Tada, nə da nji kabangəkə səra wu da nə da ma ga təri.’ Kə dən̄yi təkəya nda sər fa ki.

¹³ Ayukudə pida kushu, kə zər kə fa'ari səra dər nə nyi patəu, ba ji piyari ki. Kə ji ma'yi a ndu vanyi məlmə kəra a biyar ya 'yi'yir nda. A ndəna kə ji tsəya səra ara ja patə a ndu nggya nə pəpəltəkur.

¹⁴ Ayukudə a tsiyari ja səra ara ja patəu, kə wuḁau dəmwa 'yi gagadəu shili wu məlmə kau, naja tsu a gwar ja wu ḁwaḁwatə ara tsu sə nyi a'yi mai.

¹⁵ Kə ji ma'yi a nda gal sər məl ara ndər məlmə kau, kə

ndə kə səwa nyi a nda ḁəla fəshiu nyi.

¹⁶ Ju gal sər səm fəshiu kə aga ja səmku, ama ndər nə nyi a'yi mai.

¹⁷ Ənggəra ji shili wu hangəkəl nyi, kə ji na, ‘Kəja njir məl thlər anə dədə a vər tətəl ənga sər səm, nayau ətsu a vir tau ənga wuḁau ənggau!

¹⁸ Yu hya'ari yu sha a ndara dədə ya nda nar nyi, “Tada, a məliya ri yau bikau anə Hyal, ənga anə ngau.

¹⁹ Nayi ḁəra da tsa'a nja ḁəra ngga da ənga zər ngə mai. Fiya da ya da ənggər pathləu wu pama njir məl thlər ngau.”

²⁰ Kə ji hya'ari ji ma'yi a ndara dən̄yi.

“Ma tsu ja nadəu, kə dən̄yi tsamə ri nyi. Kə dən̄yi təhudə əgya ja, ji dzəgwa hya'ari ənga hwi, ji nda mbari zər nyi, ji dzəgwa mbunggər nyi dzau.

²¹ Kə zər nyi na, ‘Tada, a məliya ri yi bikau anə Hyal ənga anə ngau. Nayi ḁəra da tsa'a nja ḁəra ngga da ənga zər ngə mai.’

²² Ama kə dən̄yi nggari mafa nyi'yar, ji na, ‘Ənga kusa! Shila mau ənga ləgutə mənəhəu, hya har nyi. Har nya mau shishi'wu ənga ḁiḁi,

²³ nja ḁəra dla ənga thla nggənggəthlə ta aga nja tsəya, aga mənə səm, mənə caguli.

²⁴ Arya zər da kə dədəmə tətə nga ja ama kabangəkə a dər ja a'yi ənga pi. Dədəmə sasa nga ja, ama kabangəkə a nər nyir nji.’ Kə ndə gu caguli gagadəu.

25 “Wu pæci kabangəkau, zər dəgal nyi kəra ma'yi a gwa tagəu, a vər si nga ja. Ənggəra ji dā ləhəu, ba ji nggari nja vər tsa kangga, ənga nja vər fəl.

26 Kə ji nggari mafa ki kau, ji yiwa nyi səra a vər dā.”

27 “Kə mafa kə na, ‘Məshikər ngə ta ngə shili, ca ngə dər hyi məliya nji tsəya thla nggənggəthlə ta ara zamə ngau sha shili wu ki jaməu.’”

28 “Ama kə hu dā zamə nyi kə ndzə gagadəu, kə ji nggəl ara vu ki. Kə dərnda biya ji biya səsəkuya nyi kər aga ja vu ki.

29 Ama kə ji shadəwa nyi anə dənyi ji na, ‘Lari gəyi, wu patər fa'yar kau, ya vər məl thlər ənggər mafa, nayi saya nggəl ara məl səra gə na mai, alaga abangau, nagə saya mbari alaga zər ku aga ya ngga bazhir 'wa dā'yar aga 'ya tsəya 'ya səm mai!

30 Ama ənggəra zər ngə kə sha shili, ndəra ma'yi ka nda tsəya gənna ngau wu səsukur, kə gə dzəgwa tsəya nyi thla ta kəra ndiya ənga nggənggəthlau.’

31 Kə dənyi na anə nyi, ‘Zər dā, alaga nuwa nga gə ənga yau, patər səra ara yau, nə ngə ngau.

32 A dər tsa'a mənə caguli ənga hudə pipida, ara zamə ngə kə a təri, kə ji bəra sha shili ənga pi, ndə sasa nga ja, ama kabangəkə a nər nyir nji.’”

Dləwa Dza Kəra Gəra Ənga Jirkur

1 Yesu na anə zəmbəlma nyi'yar, “Nji sayi məliya vanyi ndər bərba kəra nə nyi kari nyi anə ndər dləwa nyi aga ja tsamə anə nyi. Wu yukudə nyi, kə nji shili ənga dāhəu anə nyi ənggəra ndər dləwa nyi a vər ndza kari nyi.

2 Kə thlagəri ki kə ngga ndər dləwa nyi, ji na anə nyi, ‘Mi nga ya vər nggari ar kəra gə ka? Shili ga nar dā ar kəra səra gə məlna, ara tsu gu nda nggya ndər dləwa dā mai.’

3 Kə ndər dləwa nyi kə na wu dəfuwa ja, ‘Thlagəri ki dā wu nda kədlə na dā wu thlər, mi ya dzəgwa məla? Kəja na ya səni zəwa mai, səli tsu wu tə dā ara kədiyau.

4 Ənghəng! A səni yi səra ya məl, aga nja nda dləwuri dā a vu kir nda, ma ji kədlə na dā wu thlər dā.’

5 “Kə ji ngga patər njira thlagəri ki nyi a vər nu nda məl. Ji yiwa ndə tanggərma ji na, ‘Yidəu ngə thlagəri ki dā a vər nu nga?’

6 Ji na, ‘Təm nər mal gharu.’

“Kə ndər dləwa nyi kə na, ‘Həri ləkakadə ngau, ənga kusa, ga tsəfəri təm təfu kumunyi.’

7 Kə ji nar nyi anə vanyi ndau, ‘Kari nagə tsu, yidəu nga nju nu nga?’ Naja tsu kə ji na, ‘Kayiwa uhi gharu ngau.’ Ndər dləwa nyi kə na, ‘Həri ləkakadə ngau, ga məliya ja dā buhu cisu kumunyi.’

8 “Kə thlagəri ki ndər dləwa kəra gəra jirkur kə faliya nyi ara ji cabiya tsətsəlkur. Arya

16

Karapau Ar Kəra Ndər

njir najaka pæci, a sæni mæl thlær ænga tsætsælkur nda a ndiya njir lagu mbæmbæl.”

⁹ Yesu dumwa ji na, “Ya vør na anæ hyi, hya mæl thlær ænga gænnar hyi aga hya uya bazhi anæ kærhyi. Lagu kə ngə ma thlær gænnar hyi a ta'yi ri, nju sa dləwuri hyi a vu ki nə kəra gəra kudau.

¹⁰ Ma ndəra nju sən fiyafə ænga ja wu sə kushu, nju sən fiyafə ænga ja wu sə dəgal tsu. Ma ndə kəra nji gəra sən fiyafə ænga ja wu sə kushu, nju sən fiyafə ænga ja wu sə dəgal tsu mai.

¹¹ Ma nahyi a'yi mæl thlær kəra tsa'a miya dəfu ænga gənnə nə duniya mai, wa ngə nda fər kər ænga hyi ja nə hyi gənnə nə jirkura?

¹² Ma tsu nahyi a'yi mæl thlær tsa'a miya dəfu ænga gənnə ndə mai, wa nga nda nə hyi nər hya gənnə?”

¹³ “Ndər sən mafakur anə thlagər ki paməpamə mæthlə a'yi mai, ara ju nda yiwu vanyi ba ja piyari vanyi ænga ju nda həya kər anə vanyi ba ja didana vanyi. Nahya sən dabəri nu Hyal ænga gal gənnə mai.”

Alenyi Highibə Nə Musa

(Matiwu 11:12-13; 5:31-32)

¹⁴ Njir Farisi njir yiwu gənnə ngau, ænggəra ndə nggari sərə Yesu na ba ndə tsərauna nyi.

¹⁵ Ama kə Yesu na anə nda, “Nahyi ngə njir yiwu hya canə nyi anə nji abər nji cici nga hyi. Ama Hyal ju səni dəfuwa hyi. Səra nju lə

dəgalkur anə nda, nanda ngə dididi wu mwar Hyal.”

Cakau Ar Kəra Highibau

¹⁶ “Kəl ta Yahwana ndər mæl Baβətizəma shili, highibə nə dladə nə lagu Musa ænga nə nabi'yar ca ngə ænga nju mæl thlær əni. Ama dzəguya ænga Yahwana ndər mæl Baβətizəma, ænggəra nji tətəlna ndəshigu məsahəu nə təlkur Hyal, kalar ndau a vər gal lagu aga ja də a gwa.

¹⁷ Dəməlmau ænga gyu'yi a səni sanakər, a ndiya sə ænggər camwadi wu ndər zəmə sara wu dladə nə lagu Musa a tədau a gyu'yi.

¹⁸ Ndəra kədləna mala nyi, kə ji hər vanyi mala, ndər dlənga mala ngau. Ənga tsu sal kəra həri mala kəra sal nyi kədləna ndər dlənga mala nga ja.”

Ndər Gənnə Ənga Liyazaru

¹⁹ “Vanyi ndər gənnə a'yi kəra wu ha kari nə gənnə gangəu paməpaməu, ænga ju səm sər səm məsahəu kalar pæci.

²⁰ A biya miya ki nyi, vanyi ndər kədi a'yi kəra nja ngga ænga Liyazaru, ænga dza ja patə ænga mbəlgəu. Nju shili ænga ja, nja sa pina nyi əna kalar pæci.

²¹ Naja tsu ænga hudə pipida ma ji səni uya alaga sərə tədau sara dar vir səm sər səm nə ndər gənnə kau, patə əkkə'yi hya wu sa nadə mbəlgə nyi kau.”

²² “Pæci shili ba ndər kədi kə tau, kə waladi'yar həri nyi ka nda fiya nyi ar vir nggya

mənahəu ənga Ibrahimu. Ətsu ba ndər gənna kə tau ba nji hədəna nyi.

²³ Ji thləwa kərnyı wu u'ur kətsa, ja vər sa bwaḁwatəu. Ənggəra ji hya'anakər a dəməlmau, kə ji lari Ibrahimu nadə nanda ənga Liyazaru.

²⁴ Kə ji ngga nyi, ji na, 'Tada Ibrahimu, təhudə əgya yau, ga səwa Liyazaru aga ja fuwa zər tsa ja a gwu 'yimi aga ja fəri ar kyara yau ya nggari shishi'wu, arya ya vir lari bwaḁwatə wu u'u kau!'

²⁵ "Ama kə Ibrahimu na, 'Zər də, ga dəngari ja, pəci kəra gu duniya, nagə ənga sə mənahəu papatəu, ama Liyazaru nə nyi a lari ja bwaḁwatəu. Ama kabəngəkə pəcir nggari məsahəkər nyi ngau, ama nagau wu bwaḁwatə nga ngau.

²⁶ Kə ma mai, wu pama 'ya əkkə'yi hyi ka'u dəgal ənga dzəgamə a'yi, kəra nji məliya ara nja sara vəlna sara ndara hyi a shili ngau, alaga sara ngau a ndara hyi.'

²⁷ Kə ndər gənna kə na, 'Tada, ma abəngə ja, yu kədi ngau, səwa nyi a ndu ki dədə,

²⁸ arya zaməda'yar a'yi təfu, ja ma'yi ja nda kughiya nda, a sara nda bəra shili ngə ətsu, a shili wu bwaḁwatəu.'

²⁹ "Ibrahimu shadəwa nyi, 'Zamə ngə'yar a'yi nda ənga highiḁə nə Musa ənga tsəfə nə nabi'yar, nda sə himi sərə ndu na.'

³⁰ Kə ndər gənna shadəwa nyi, ji na, 'Awau, tada Ibrahimu, ma ndə hya'ari

sara vir tau ji sha ndara nda, ndu tubi.'

³¹ Ama kə Ibrahimu na, 'Ma tsu nanda a'yi nggari highiḁə Musa ənga tsəfə nabi'yar kə mai, alaga vanyı ndə hya'ari sara vir tau, nanda sa sə himi anə nyi mai.' "

17

Bikau, Mbərsa

Dabə Ənga Thlər

(Matiwu 18:6-7,21-22; Markusu 9:42)

¹ Yesu na anə zəmbəlma nyi'yar, "Səra wu dabaga məliya nji nda məliya bikau a'yi cumu. Ama sər təhudə anə ndəra ju shili lagu nyi.

² Kuji anə nyi, nja mbiya bəra ar fəlanga ja, ba nja vakuwa nyi a gwar dəl dəgal a ndiya ja məliya zəmə wu wazha yididə'yar kə njir nu də məliya bikau.

³ Hya tsamə sərə hya məl ja.

"Ma zəmə ngau məliya ngə bikau, ga kughiya nyi, ma ji na a tubir yau, təfəbiya nyi.

⁴ Ma ji məliya ngə bikau paməpamə mədəfə wu pəkə pathləu, kə ji bəra sha shili ja vər na, 'A məliya ngə ri yi bikau yafa də,' ba ga təfəbiya nyi."

⁵ Kə cama səsə'yar kə na anə Thlagəu, "Cəkəri mbərsar 'ya ja də ənga dənama!"

⁶ Kə Thlagə shadəwa nda, ji na, "Ma mbərsa hyi a'yi ənggər culi bəla, gu səni na anə wu dəgal kau, 'Kucina kər ənggau ga ciya kər a gu tsadau,' ju nda məl sərə gə na."

⁷ "Ma mafa ngə si sara a gwar vi zəwa ənga sara vir

6əla, gu nda na anə nyi, 'Usi ənga si! A ndau ga nggya, ga səm sər səm ya?'

⁸Awau, ngu nda na anə nyi, 'Məliya da sər səm nə wagəu kwatahəu, ga dzəgwa tsərpəri kərngau ba ga həri da a shili ya səm ya sa, kadivira ga dzəgwa səm ga sa nə ngau'

⁹Gu nda na usi anə mafa ngau ara ji məliya səra tsa'a ja məl ya?

¹⁰Abangə nga hyi tsu, ma hya məliya ri səra thlagər kir hyi nar hyi hya məl, hyu nda na, 'Na'ya mafa ngə wacu. A məliya ri 'ya səra nju yiwu 'ya məl.' "

Yesu Shiləgəbiya Njir Pibi Kumou

¹¹Ənggəra Yesu mbari lagu ja vər ma'yi a vu Urshal-ima, ndə dzəgwa ɬau wu kəl kəra wu pama Samariya ənga Galili.

¹²Ənggəra ja vər vu məlmau, kə njir pibi kumo thləwa nyi. Ndə ta'yi tuwara tsaləu,

¹³ndə dzəgwa ngga ənga ɬahəu dəgaləu, "Yesu ndə dəgaləu! Ga təhudə əgya 'ya!"

¹⁴Ənggəra Yesu lari nda, kə ji na anə nda, "Ma 'ya mau hya nda canə nyi kərhyi anə pubu." Kə ndə ma'yi, ar lagu ba ndə da jaməu.

¹⁵Pathlə wu pama nda, lari abər a ɬar ja jaməu, kə ji sha shili, ja vər fal Hyal ənga ɬahəu dənəma gagadau.

¹⁶Ji ɬəliya undi a dumwar Yesu, ja vər usa nyi. Naja tsu ndər Samariya ngau ndəra nji didana.

¹⁷Kə Yesu yiwa, "A'yi nji kumo nga nji məliya jamə

wa? Əmani ngə alenyi nji ədlə ka?"

¹⁸Mi ngə da kəl məthləpi kə ngə sha shili ja sa cabiya usaku nyi anə Hyala?"

¹⁹Yesu dzəgwa na anə nyi, "Hya'ari ga ma'yi sə ngau, mbərsa ngau a məliya ngər jaməu."

Shilər Təlkur Hyal

(Matiwu 24:23-28,37-41)

²⁰Alenyi njir Farisi yiwa Yesu pəci kəra təlkur Hyal wu nda shili, kə ji na anə nda, "Shiliri təlkur Hyal a'yi ənga li ənga nju nda tsamiya mai,

²¹ndər nda na tsu, 'Kəja ja,' ənga 'Wa ta ja,' a'yi mai, arya təlkur Hyal wu pama hyi nga ja."

²²Kə Yesu dzəgwa na anə zəmbəlma nyi'yar, "Pəci a vər shili kəra gu nda yiwu ga lari zəma pəci nə Zər Ndau, ama na ga nda lari mai.

²³Nju nda na anə hyi, 'Wa ta ja a ndəna,' ənga tsu 'Kəja ja ənggau.' Ama hya sara ma'yi hya nda tsamə nyi mai.

²⁴Ənggər səm nə par kəra wu cabiya mbəl nyi ar kuɬiyar məlmə ba'anə vanyi kuɬiyar məlmə kəra kalar ndau wu lari, abangə shiliri Zər Ndau wu nda da.

²⁵Ama tanggərma kəl ji lari ɬwaɬwatə gagadau kwatahəu ənga tsu nji kabangəkə nda piyari nyi.

²⁶Ənggəra ji da ar pəcir Nəhu, abangə nga nyi wu nda da ar pəcir shilər Zər Ndau.

²⁷Nji nggya kəl səm sər səm ənga sa sə sasa, ndu fa'a mathləkə'yi ənga ndu lə ku'yi

anə shili, ba'anə shili ar pəci kəra Nəhu gwu kwambwal dəgal ta ari. Kəl ta dəl shida ba ji kudəna nji patəu.

28 "Abangə nga nyi dā tsu ar pəcir Lotu. Nji kəl səm, ənga sa, ndu dəl ənga dəlha, alenyi nji kəl thləka sə paməpamə ənga hər ki.

29 Ama pəci kəra Lotu piyari Sodomu, kə u'u ənga hakil u'u shida sara dəməlmau ba ji dləna nda patəu.

30 "Tangə ənggər ta nga nyi wu nda dā ar pəcir shilər Zər Nda.

31 Ar pəci ta, ndəra a dar kəra umbwa, ja sara gya ja vu ki aga vuwa hə sə mai, ara ja sara sana pəci." "Ndəra a gwa tagə tsu, ja sara sha a su ki aga sa hə kar ha nyi mai.

32 Hya dəngari səra dā ənga mala Lotu!

33 Kalar ndəra wu yiwu piya ja, ju nda tini. Ndəra gəra yiwu piya ja arya yau, ju nda uya.

34 Yu nar hyi ja, pəci kəra sə kə wu nda dā, nji məthlə a vər pida ar sər pida zəmə ba nja həri zəmə ba nja piyari vanyi.

35 Mathləkə'yi məthlə a vər au ar bəra, ba nja həri zəmə ba nja piyari vanyi."*

37 Kə zəmbəlma nyi'yar yiwa nyi, ndə na, "Thlagəu, əman na?" Kə ji shadəwa nda, ji na, "Ma vi kəra sə tətə ari əna ngə kwadəgəu wu dābau."†

18

Karapau Ar Kəra Ndər

Pathla Ənga Malatəsəl

1 Yesu nar nyi najaka karapə anə zəmbəlma nyi'yar aga ja highiḃəri nda aga nda dumwa ənga ndər anə Hyal parangə, a sara nda həda mai.

2 Ji na, "Wu vanyi məlmə vanyi ndər pathla a'yi kəra gəra hivər Hyal ənga kəra gəra tal nji.

3 Wu məlmə kə vanyi malatəsəl a'yi kəra a vər shili parangə əgya ndər pathla ja vər kədi nyi ju na, 'Dləwari dā ga nə dā səra tsa'a aga nə dā a dumwar dawa dā.'

4 Tanggərma ba ji nggəl, ama wu yukudə kə ji na wu dəfuwa ja, 'Alaga kə a'yi yu hivər Hyal mai, nayi tsu wu tal nji mai,

5 ama ara ənggəra mala kə bwanə dā kər ənga shili ar kər ar kər, yu nə nyi səra ju yiwu kau, a sara gangəkura shili nyi kə a nda nə dā həda!'"

6 Kə Thlagə na, "Nggara mə ja səra ndər pathla kəra gəra jirkur kə na!

7 Kə hyi nggani, Hyal a yiwu nda nə nyi səra tsa'a anə nji nyi kəra ji dəmbiya kəra wu tiwi anə nyi vu'yi ənga puci səra ndu kədi wa? Naja 'yi wu nda dləwari nda ənga kusa wa?

8 Yu na anə hyi, ju nda nə nda sə tsa'a kəra ndu kədi kukusa. Ama ma Zər Nda wu nda sha shili, wu sa thləwa ja njir mbərsa wu duniya kə ya?"

* 17:35 Alenyi tsəfə nə dədəmə cabiya abər kəja səra vir jiga 36na: "Shili məthləu a gwa tagəu, ba nja həri zəmə ba nja piyari vanyi." † 17:37 Najaka ndər ngə cabiya shili nə Yesu.

Karapau Ar Këra Ndër Farisi

Ənga Ndër Tsəm Budau

⁹ Yesu na najaka karapə anə njira həri Kərnda abər nji tsapəu nga nda, nda dzəgwa didana alenyi nji.

¹⁰ Ji na, “Nji sayi məliya nji məthlə kəra ma'yi a gwu ki Hyal aga nda gwa ndər ənga Hyal. Pathlə wu pama nda ndər Farisi, ənga vanyi ndə kə ndər tsəm budau.

¹¹ “Kə ndər Farisi hya'ari ji ta'yau, ji dzəguya ndər anə Hyal ja vər na, ‘Hyal, a usa ngə ri yau ara nayau a'yi ənggər alenyi nji mai, njir həl, njir dlərbau, nji səsü. Nayi tsu a'yi ənggər ndər dləwu budə kə mai.

¹² Yu hə zəmətsini məthlə wu sugu, yu həbiya pathləu wu sə kumo patə kəra yi uya.’

¹³ “Ama kə ndər dləwu budə kə ta'yu nadəu, naja a'yi də tsa'a ja hya'ana liya ja a dəməlmə mai, kə ji cabiya tətəwakur nyi, ja vər na, ‘Hyal, təhudə əgya yau, nayi ndər bikau!’ ”

¹⁴ Yesu na, “Yi wu na nə hyi, ndər tsəm budau, ji sha a ndu ki nyi gəra bikau wu mwar Hyal, a'yi ənggər ndər Farisi mai. Arya kalar ndəra həri kərny, nju nda həya nyi. Ama ndəra həya kərny, nju nda hya'ana nyi.”

Yesu Fər Nyi Barka Anə Wazha

(Matiwu 19:13-15; Markusu 10:13-16)

¹⁵ Alenyi nji shili ənga wazha aga Yesu a fənggər nda barka. Ənggəra zəmbəlma

nyi'yar lari abangau, ba ndə tsa ar kəra nda.

¹⁶ Ama kə Yesu ngga wazha, ji na, “Piyara mau wazha yidədə nda shili əgya yau. Hya sara ka nda mai. Arya, təlkur Hyal anə nji ənggər nanda nga nyi.

¹⁷ Ənga jiri yu na anə hyi, kəmir ndəra gəra dləwuri təlkur Hyal ənggəra zər kushu wu dləwu, naji wu sən vwagwa mai.”

Ndə Bərba Kəra Wu Tədəmwa

¹⁸ Vanyi ndər tədəmwa nə Yahudiya yiwa Yesu ji na, “Maləmə, ndə mənəhəu, mi nga ya məl ya uya pi gəra kuda?”

¹⁹ Kə Yesu na anə nyi, “Ara mi gu ngga də ndə mənəha? Ndə mənəhə a'yi mai kəl Hyal wacu.

²⁰ A səni gau səra dlədau cabiya, ‘Ga sara tsa ndə mai. Ga sara məl səsukur mai. Ga sara həl mai. Ga sara thla fati ar kəra ndə mai. Ga sara dlərbə ndə mai. Ga gənggər nyi səli anə dəngə ənga məngau.’ ”

²¹ Kə zər baduwari ta na anə nyi, “A bəlar yi sə'yar kə patə tsu yi zər kushu. Mi ngə səra hya?”

²² Yesu nar nyi, “Sə zəm wacu ngə hyau anə ngau, ma gu yiwu ga də ndə tsapəu, ga ma'yi ga nda dəlna patər səra ara gau, ba ga təkəna gənnə nyi anə nji dədəfəli, gu uya akkəri a dəməlməu. Ba ga dzəgwa shili aga ga sa nu də.”

²³ Ənggəra ji nggari aban-gau kə zər baduwari kə ndalər bama, kə ji ma'yi ənga

hudə ndzəndzau, ara naja ndər bərba gagaɖau.

²⁴ Ənggəra Yesu lari dəfuwa ja a ndzə ri, kə ji na, “Wu nda ɖa dzadzau gagaɖau anə njir gənna nda gwu təlkur Hyal!

²⁵ Arya wu nda ɖa ɓatsə anə dləgwam ja tərabiya wu liya libəra, a ndiya ndər gənna ja vu təlkur Hyal.”

²⁶ Njira nggari ndər kə ndə yiwa nyi, ndə na, “Ma abangə nga nyi, wa ngu sən uya mbəɖa?”

²⁷ Yesu na, “Səra gəra sən ɖa ngau, anə ndau, ama anə Hyal ɓatsu.”

²⁸ Kə Biturusu shadəwa, ji na, “Kəja 'ya piyari sə patə 'yi nu ngau.”

²⁹ Yesu shadəwa nyi, ji na, “Wu sən yau abangə, yu nar hyi jirkura nyi tsu, kalar ndəra piyari ki ənga zamə'yar, ənga kwamə'yar, ənga tada ənga ama ba əkkə'yi wazha ənga fa arya təlkur Hyal

³⁰ ju nda uya gangəu a adabanga sə'yar kə ji piyari ənggau wu duniya kau, wu duniya kəra wu shili kə tsu pi kəra kudau.”

Yesu Bəra Ndər Ar Kəra Culi Tə Kəra Ji Wu Nda Tau
(Matiwu 20:17-19;
Markusu 10:32-34)

³¹ Kə Yesu həri zəmbəlma nyi'yar kumo apə məthlə a ndar batiti, ji na anə nda, “Kəja, mən wu mai a vu Ur-shalima, vi kəra səra nabi'yar tsəfəri ar kəra Zər Nda wu nda nyabiya dzau.

³² Nju nda ləri nyi anə njira a'yi njir Yahudiya mai, aga nda ɖɖana nyi, nda nə nyi ɓwaɓwatəu, nda dzəgwa təfəri nyi tuli.

³³ Ndu nda dəgə nyi ənga wuda, nda tsəya nyi, ama pida makərkura nyi ba ja hya'ari sara vir tau.”

³⁴ Ama zəmbəlma nyi'yar nggabiya sə kə Yesu na kə mai. Dəɖəwa ngə səra ndər kə cabiya anə nda, ca ngə ɖa nandə səni nggabiya mai.

Yesu Mbəɖana Ndər Kədiyau
Kəra Ləfau
(Matiwu 20:29-34;
Markusu 10:46-52)

³⁵ Ənggəra Yesu dla ləhəu wu dzəri Yariko, kə ja ndə ləfau a vər nggya ar thlər pa lagu, ja kədiyau.

³⁶ Ənggəra ji nggari nji gangəu a vər tərabiya, kə ji yiwa sau ji na, “Mi nga vər ɖa?”

³⁷ Kə ndə na anə nyi, abər, “Yesu ndər Nazəratu nga vər tərabiya.”

³⁸ Kə ji hya'ana ɖahəu ji na, “Yesu! Zər Dawuda!* Təhudə əgya yau!”

³⁹ Njira a dumwa ndə kughi anə nyi aga ja həɖiya miya ja. Ama kə ji ɓəra hya'ana ɖahəu gagaɖau ja vər na, “Na gə, Zər Dawuda, təhudə əgya yau!”

⁴⁰ Kə Yesu ta'yau, ji na, “Shila mau ənga ja ənggau.” Ənggəra ji shili ləhəu, Yesu yiwa nyi,

* **18:38** Najakə ngə thləmə kəra nji nə nyi anə Yesu ndər mbəɖa nji. A'yi cabiya abər Dawuda ngə tada yaya nyi mai, ama sara wu culi nyi ənggəra nabi dəɖəm'yar nana. Tsamiya Luk 1:32; 4:31.

41 “Mi nga gu yiwu ya mēliya nga?” Kə ləfə kə shadəwa, ji na, “Thlagəu, ya yiwu ya lari sau.”

42 Yesu na anə nyi, “Lari sau! Mbərsa ngau a pahənari liya gau.”

43 Aga zəmə kə liya ja lari sau, kə ji nu Yesu, ja vər dləvə Hyal. Ənggəra nji lari sə kə də kau, kə ndə patə fal Hyal.

19

Yesu Ənga Zakka

1 Yesu vu Yariko, ja vər tərabiya wu hu də məlma nyi,

2 kə ja vanyi ndə dəgal nə njir tsəm budau, kəra nja ngga ənga Zakka. Naja tsu ndər gənna,

3 ji də aga ja lari tara wa ngə Yesu, ama naji səni lari nyi mai ara naja ndə tashu, ənga tsu nji gangə gagađau.

4 Agabangə kə ji ma'yi a dumwa ənga hwi, kə ji thləwa wu bəla kə ji dagwa, aga ja lari nyi, arya Yesu wu nda tərabiya lagu ta.

5 Ənggəra Yesu thləwa vi ta, kə ji hya'anakər a dəməlmau ji na, “Zakka, kusa ga shida! Əshina yu də məthləpi wu ki ngau.”

6 Zakka gya ənga kusa, ji dləwuri nyi ənga hudə pipida.

7 Ənggəra nji lari abangau, kə ndə mbari ngwungwuni, nda vər na, “Kəja! Wu ki ndər bikə nga ji də məthləpi.”

8 Kə Zakka hya'ari a'yi ta'yau, ji na anə Thlagəu, “Nggari, ndə dəgal, yu təkəya sərə ara yau bwata məthləu, ba ya təkəna pathla nyi anə

nji tətə dənama. Patəkura njira nyi dlərbəri, yu nda shabiya nda sər nda aga fodəu.”

9 Kə Yesu na anə nyi, “Əshina ma, mbəđau a shiliri wu ki kau, naja ma culi Ibrahimu ngau.

10 Arya Zər Ndau ji shili aga sa gal nji sasa, ənga ja sa canə nda lagur mbəđau.”

Karapau Nə Pam Kumou (Matiwu 25:14-30)

11 Tsu nda vər sə himi sə'yar kau, kə Yesu dumwa ənga na vanyi karapə anə nda, ara a dər ləhəu wu dzəri Urshalima, ənga nja vər dənga abər təlkur Hyal wu cabiya dzə aga zəməu.

12 Kə ji na anə nda, “Nji sayi mēliya vanyi ndə dəgal kəra ma'yi a ndu vanyi məlmə nadə aga nja fiya nyi təl ja dzəgwa sha shili.

13 Kadivira ja mai, ji ngga kumo wu pama mafa nyi'yar, ji nə nda pam papathlə ji dzəgwa na anə nda, ‘Shafəli mau əni kəl yi sha shili.’

14 Njir məlmə nyi wu yiwu nyi mai. Agabangau, kə ndə səwa cama ayukudə ji mai a ndu məlmə ta abər, ‘Na'yu yiwu ndə kə ja də təl ar kəra 'ya mai.’

15 “Kə nji fiya ndə kə təl, ji dzəgwa sha shili wu ki. Ənggəra ji shili kə ji səwa nja nggari nyi mafa nyi'yar ta, aga ja səni nubwa kəra ndə uya ar kəra sərə ji nə nda.

16 Ndə tanggərma shili ji na, ‘Thlagəu, a uyari yau nubwa pam kumo a dər kəra pam pathləu ta gə nə də ta.’

17 Kə thlagəri ki kə na anə nyi, 'Usi mafa tsapəu ndər məl thlər tsa'a miya dəfu! Gə məl thlər ngau, tsa'a miya dəfu ənga sə kushu kəra nji nə ngau, yu məliya ga səm təlkur ar kəra məlmə paməpamə kumou.'

18 Mafa nə məthləkura nyi shili ji na, 'Thlagəu, a uyari yau nubwa pamə təfu a dar kəra pamə zəmə ta gə nə da ta.'

19 Thlagər ki nyi shadəwa anə ndə kau, 'Gə wu səm təlkur ar kəra məlmə paməpamə təfu.'

20 "Kə vanyi mafa shili ji na, 'Thlagəu, kə ja pamə zəmə ngau. Yi pədiya wu kukuzhal, yi dəwana.

21 Ara yu hivər ngau, arya na gə ndə dzadzau ngau. Kəja ga fa səra kəra nə gau, gu gəm tsu səra gə kəra thləka na.'

22 Kə ji na anə nyi, 'Nagə mafa dəmwə 'yi hangəkal, yu məliya ngə numa ənga səra biya sara wu miya gau! Əngwar gau nayi ndəra nji kəra səni hangəkal nyi, ndər fa sə nji kurthləu ənga yiwu gəm ar vi kəra yi kəra thləka na.

23 Tsa'a nga nyi, ama mi ngə da nagə fiya gənnə da ar vi fə gənnə maya, aga ma'yi shili ya uya əkkəri ar kəri mai ya?'

24 "Kə ji na anə nji ta ta'yi əkkə'yi ja, 'Dəwura mau gənnə dubu pathləu kəra ara ja kau, ba hya nə nyi anə ndəra ənga dubu kumou.'

25 Ama kə ndə shadəwa nyi, ndə na, 'Thlagəu, pamə kumo nga ara ja.'

26 Ji shadəwa, ji na, 'Yi wu nar hyi, ndəra a'yi ənga sau nju nda cakəri nyi. Ndəra kəra a'yi ənga sau, alaga sə kushu kəra a'yi ara ja nju nda dləwuri.

27 Njira dawa da kau, nji kəra gəra yiwu ya da təl ar kəra nda kau, fa'ari nda mau a shili nja tsəya nda wu mwa da.'

Yesu Vu Urshalima

(Matiwu 21:1-11; Markusu 11:1-11; Yahwana 12:12-19)

28 Ənggəra ji nana abəngau, kə ji dumwa a vu Urshalima.

29 Ənggəra Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar vu məlmə Bethfaji ənga Bethlani, məlmə kəra ləhəu wu dzər Urshalima, kəra a dar kəra mə zaitunu. Kə Yesu səwa zəmbəlma nyi'yar məthləu,

30 Ji na anə nda, "Ma'ya mau a vu zər məlmə kə a ndumwar hyi kau, ənggəra hyi vwau, hyu vuwa thləwa zər kwara mbamba ar sə'yi, kəra nji gəra saya dari, hya pəlna nyi hya hər da a shili.

31 Ma nji yiwa hyi, 'Mi ngə da hyu məl abənga?' Kəl ba hya na, 'Thlagə ngu yiwu ja məl thlər əni.'

32 Njira nji səwa, ndə ma'yi, kə ndə thləwa kalar sau ənggəra Yesu nar nda ta.

33 Nda vər pəl nyi ja, kə thlagəri kwara nyi na anə nda, "Aga mi nga hyu pəl nya?"

34 Kə ndə na, "Thlagə ngu yiwu ja məl thlər əni."

35 Kə ndə həri nyi a shila nə Yesu. Ənggəra ndə fər ləgutər nda a dar kwara nyi, kə ndə

dləwari Yesu ndə fəri nyi a dar ya kwara nyi.

³⁶ Ənggəra ja vər ɓau, kə nji dzəgwa səya ləgutər nda a gyar lagu.

³⁷ Ənggəra ji shili ləhəu wu dzəri Urshalima, mə tsa ga vi kəra lagu sa gya ar dza gar nə wur Zaitunu, kə daɓər zəmbəlma nyi'yar gangəu daɓau nda vər usa Hyal, nda vər fal nyi tsu ənga ɗahəu ənga ɗənama arya sə dədəgur paməpamə kəra ndə lari.

³⁸ Nda vər na!
“Barka a nggyar anə təl
kəra wu dla wu thləmər
Thlagəu!

Jaməkur a nggyari a
dəməlmau,
ənga kadakadarkur anə
Hyal!”

³⁹ Kə alenyi njir Farisi kəra wu pama nda na anə nyi, “Maləmə, ga kughi anə zəmbəlma ngə'yar nda nggya zəməu!”

⁴⁰ Ji shadəwa nda, ji na, “Ya nar hyi,” “alaga ndə bəgau, tsəka 'yar kə ənga kər nda ndu wau.”

Yesu Tiwi Arya Urshalima

⁴¹ Ənggəra ji shili ləhəu gagaɗau, ji tsamiya vu Urshalima, kə ji tiwi anə nyi.

⁴² Ji na, “Kara nggərau, ma ja hyi nda səni səra wu nə hyi nggya jaməu! Ama kə ja a ɗar ɗədəwa ara hyi.

⁴³ Pəci a vər shili kəra dawar hyu nda zəwar hyu masəmə nda dzəgwa pa ənga hyi. Sojar nda ngu nda zəwar hyi.

⁴⁴ Ndu nda həradləna ngau ənga nja dləna njira a gwa patəu. Nandə wu nda piyari tsəka zəmə ar kəra kuvwa nyi mai. Sə'yar kə wu nda ɗa ənga hyi ara nahyi a'yi sənbiya abər Hyal shili aga mbəɗa hyi mai.”

Yesu A Gwu Ki Hyal

(Matiwu 21:12-17;
Markusu 11:15-19; Yahwana 2:13-22)

⁴⁵ Kə Yesu vu ki Hyal ji vuwa kədləbiya njira vər ɗəl ənga ɗəlna sə a vuna patəu,

⁴⁶ ji na anə nda, “Tsətsəfə ngə nyi,

“ ‘Nju ngga ki ɗa
ənga vir kədi Hyal,’
ama kəja hya shabiyari
ji ɗa vir ɗəwa
njir ɗalagu.”

⁴⁷ Parangə ja vər highiɓau wu ki Hyal. Ama pubu dədəgal 'yar, ənga maləmə dladə'yar, ənga nji dədəgal nə məlmə ndu gal lagu kəra nda daɓaga tsəya nyi ari.

⁴⁸ Ama nandə uya lagu kəra nda səni tsəya nyi mai, ara ndər nyi a uyari vi wu ɗəfuwa nji, ənga nandə wu yiwu ndər zəmə a təɗau a gyiwu 'yi mai.

20

*Yiwa Sau Ar Kəra Dənama
Nə Təlkur
Nə Yesu*

(Matiwu 21:23-27;
Markusu 11:27-33)

¹ Vanyi pəci Yesu gwu ki Hyal ja vər highiɓau, ja vər tətəlna ndəshigu məsahəu anə nji, kə pubu dədəgal 'yar, maləmə dladə'yar ənga njira

nggurəm shili ara ja. Ndə sa yiwa nyi,

² “Ənga dənama wa nga gu məl sə'yar ka? Wa ngə nə ngə dənama nə məl sə'yar ka?”

³ Yesu shadəwa nda, ji na, “Nayi ma yu yiwari hyi. Nar da mau,

⁴ dənama kəra Yahwana məl babətizəma əni, Hyal ngə nə nyi əndəga ndau?”

⁵ Kə ndə ndər wu pama nda, ndə na, “Ma mən na, ‘Sara ara Hyal nga nyi dla,’ ju nda na, ‘Mi ngə da nahyi hənggəri ənga ja mai ya?’

⁶ Ma tsu mən na, ‘Sara ara nji,’ gəngəkura nji kə ndu nda vavaka mən ənga tsəka, arya patəkura nda a hənggəri abər Yahwana nabi nga ja.”

⁷ Agabəngə kə ndə na anə nyi, “Na'ya səni vi kəra dənama nyi dla sara ri mai.”

⁸ Kə Yesu na anə nda, “Nayi ma, nayi wu na anə hyi, tara ənga dənama wa nga yu məl sə'yar kə mai.”

Karapau Ar Kəra Njir Hə Fa Nə Inabi

(Matiwu 21:33-46; Markusu 12:1-12)

⁹ Kə Yesu nar nyi najaka karapə anə nji, ji na, “Nggara mau vanyi karapau, Vanyi thlagər fa a'yi kəra thləkana fa wur inabi. Ji zəwari fa kə wu masəmə, ənga ji labiya ka'u nə bəci 'yimir wur inabi. Kə ji liya dza'wu nə bəla fa. Kə ji tətəkəna fa anə njir zəwa, ba ji ma'yi a nda gə ndau.

¹⁰ Ənggəra pəcir fwahəu da, kə ji səwa mafa nyi a nda nə njira hə fa, aga ja dləwuri nyi

akkəri nyi nə inabi sara wu fa wur inabi nyi. Ama kə njira həri fa kə dəgəna mafa kau, ka dzəgwa səwa nyi ənga tsi kurthləu.

¹¹ Kə ji bəra səwa vanyi mafa nyi, ama kə ndə bəra dəgəna nyi ka həna səli nyi, ndə dzəgwa shabiya nyi ənga tsi kurthləu.

¹² Kə ji bəra səwa mafa nə makərkura nyi, kə ndə uya nyi ənga mbəlgəu, ndə vakana nyi a biya.

¹³ “Kabəngəkau, ndə kə thlagəri fa inabi kə na, ‘Mi nga ya mələ? Yu səwa zər da kə zəmə kə yu yiwu kau, tara ba nda gəngər nyi səli.’

¹⁴ “Ama ənggəra njir hə fa kə lari nyi, kə ndə na wu pama nda, ənghəng! ‘Kəja ndər fa'a ki nyi. Məna tsəya nyi, ba sər fa'a ki nyi kə patə a da nər mən.’

¹⁵ Kə ndə tsəya nyi ka vakana nyi a biyar ya kər ki.

“Kabəngəkau, mi nga hyu nggani thlagəri fa kə wu nda məl ənga njir hə fa ka?”

¹⁶ Ju nda shili ja sa dləna patər njir hə fa kau, ba ja dzəgwa nə nyi fa anə nji pamə tsu.”

Ənggəra nji kə nggari abəngau kə ndə na, “Hyal ja tsana!”

¹⁷ Ama kə Yesu tsəmə nda kə ji yiwa, “Mi ngə sə kə cabiya wu ndər Hyal kəra tsətsəfa?

“Tsəka kəra njir hər didana ca ngə da tsəka bəlkər.’

¹⁸ Kalar ndəra tədau a gyar tsəka kau, ju bəbəl, ama ndəra tsəka kə tədə a gyar ja, ju əya dzə huhutəu.”

Yiwa Sau Ar Kəra Ki Budau Anə Təl Kayisaru

(*Matiwu* 22:15-22;
Markusu 12:13-17)

¹⁹ Ənggau ngə maləmə dladə'yar ənga pubu dədəgal 'yar ndu yiwu nda mbari Yesu, arya ndə sənbiya abər karapə kə ji lə kə ar kəra nda nga nyi, ama kə hivər mbar nda ara dlamir nji.

Ki Budau Anə Kaisaru

²⁰ Kə ndə dzəgwa gal lagu, ndə kina alenyi nji aga nda də ənggər nji tsapəu, nji jiri. Ndə dzəgwa səwa nda a ndəgya Yesu aga nda ngə ya nyi ləbam ənga sərə ndu yiwa nyi, aga nda uya nda nə nyi Yesu anə ndər pathla kəra ənga dənəma nər 'yi'yir Roma.

²¹ Nji kə nji səwa kə na anə Yesu, “Maləmə, 'yi wu səni abər ndər ngau ənga highiḃə ngau jiri nga nyi, 'yi wu səni tsu na gu ca paməpaməkur mai, ama gu highiḃə sərə jiri nə lagu Hyal anə nji patəu.

²² Wu dənga ngau, a dər tsa'a 'ya ki budau anə təl Kayisaru əndəga awau?”*

²³ Ama Yesu a sənbiya tsətsəlkur nda, kə ji na anə nda,

²⁴ “Canə də mau kwaḃa. Bama wa ənga thləməwə nga ri ka?”

²⁵ Ndə shadəwa nyi, “Nə Təl Kayisaru ngau.” Kə ji nar nda, “Ma abangau, hya nə nyi anə təl Kayisaru sərə nə nyi, ba hya nə nyi anə Hyal sərə nə Hyal.”

²⁶ Ənggau kə ndə tini mbari nyi ənga ndər wu mwar nji. Kə ndə nggya zəməu, ara shadəwa nyi də sə dədəgur anə nda.

Hya'ari Sara Vir Tau Ənga Hədzau

(*Matiwu* 22:23-33;
Markusu 12:18-27)

²⁷ Kəja alenyi njir Sadusi, njira na abər hya'ari sara vir tau a'yi mai, ndə dla əgya Yesu, ndə na,

²⁸ “Maləmə, Musa tsəfəri 'ya najaka dladəu abər, ‘Ma ndə tau ji piyari mala nyi kəra gərə wazha, a kyau zamə nyi a həri mala kə aga ja uya wazha anə zamə nyi.’

²⁹ Nji sayi məliya alenyi nji nanda mədəfau, nanda patə zamə nga nda. Kə dəgala nda həri mala ba ji tau kəra yabiya zər.

³⁰ Kə nə məthləkura nyi həri mala kau.

³¹ Nə makərkura nyi abangau. Kə də patəkura nda mədəfə həri mala kau, ama ba ndə tə patə gərə ya ənga mala kau.

³² Wu yukudə nyi, mala kə ma ba ji tau.

³³ Kabangəkə ya, pəcir hya'ari sara vir tau, mala wa nga ju nda də? Arya patəkura nda a həri nyi ri nda aga mala.”

³⁴ Yesu na anə nda, “Nji kabangəkə kəl hə dzə nga ndu hau wu paməu,

³⁵ ama njira wu nda də tsa'a aga hya'ari sara vir tau nga

* **20:22** Ənggau ləbam nga ndə ngga anə Yesu. Njir Roma nga vər səm təlkur ar kəra njir Izirayila ənga dənəma. Kə ji ndiya nda ənga səni sau.

ndu vu tɛlkur Hyal wu pɛci ta, nandɛ wu hɛ dzɛ mai.

³⁶ Ndu nda ɗa ɛnggɔr wal-adi'yar, nandɛ wu ɓɛra tɛ mai. Ndu nda ɗa wazha Hyal ara a hya'ari nda sara vir tau.

³⁷ Musa ɛnga kɛrnyi a cabiyari ar babal abɛr njira tau ndu nda hya'ari ɛnga pi. Wu ndɛr ar kɛra kɛdlɛl kɛra mbari u'u, ji ndɛr ar kɛra Thlagɛ abɛr naja ngɛ, 'Hyal nɛ Ibrahimu ɛnga Ishaku ɛnga nɛ Yakubu.'

³⁸ Naja a'yi Hyal nɛ nji tɛtɛ mai ama nɛ njira ɛnga pi. Anɛ nyi kalar ndau ɛnga pi nga ja."

³⁹ Kɛ alenyi malɛmɛ dladɛ'yar ndɛ ndɛr ndɛ na, "Malɛmɛ, a nabiyar gɛ kakalɛu!"

⁴⁰ Ɖnggau nandɛ ɓɛra uya dɛnama nɛ yiwa nyi vanyi sɛ mai.

*Yiwa Sau Ar Kɛra Kɛrsiti
(Matiwu 22:41-46;*

Markusu 12:35-37)

⁴¹ Yesu yiwa nda ji na, "Abari nga nju sɛni na abɛr Kɛrsiti zɛr Dawuda?"

⁴² Dawuda ɛnga kɛrnyi na wu lɛkakadɛ nɛ Zabura:

"Thlagɛ na anɛ Thlagɛ ɗa, Nggya lagu mazɛma yau,

⁴³ kɛl yi fiya dawa ngau ɛgya kida hiya gau."

⁴⁴ Dawuda ji na anɛ Kɛrsiti 'Thlagɛu.' Ya abari nga ja sɛni na anɛ nyi zɛr nya?"

*Yesu Cabiya Sɛra
Malɛmɛ Dladɛ'yar Aga Nyi
(Matiwu 23:1-36; Markusu
12:38-40; Luka 11:37-54)*

⁴⁵ Ɖnggɛra nji patɛ a vɛr sɛ himi nyi, kɛ ji nar nyi anɛ zɛmbɛlma nyi'yar abɛr,

⁴⁶ "Hya hangɛkal ɛnga malɛmɛ dladɛ'yar. Ndu yiwu nda ɓau wu pama nji wu kar ha nggunggurɛm ɛnga nja dzɛgwa usa nda ar sugu. Ndu yiwu tsu nja nɛ nda vir nggya tsapɛ wu umbwa ɗaɓɛ dzɛ njir Yahudiya, ɛnga vir nggya nɛ kadakadarkur ar vir mini.

⁴⁷ Nanda ngɛ njir sɛm kari nɛ mathlɛkɛ'yi tɛsal, nda dzɛgwa ndɛr ɛnga Hyal tugu aga nja lari abɛr a'yi nda. Jiri, nanda ngu nda lari ɓwaɓwatɛ gagadɛu a ndiya nji patɛu."

21

*Lɛ Sɛ Malatɛsal Anɛ Hyal
(Markusu 12:41-44)*

¹ Yesu hya'anakɛr kɛ ji lari alenyi njir gɛnna a vɛr fɛ gɛnnar nda a gwu cala tsɛm sau a gwu ki Hyal.

² Kɛ ji lari vanyi malatɛsal kɛra sɛ nyi a'yi mai ji shili ɛnga kwaɓa nyi mɛthlɛ kɛ ji puwa a gwu cala.

³ Kɛ Yesu na, "Jiri, nga yu na anɛ hyi," "sɛra mala tɛtɛ dɛnama kɛ fuwa, a ndiya nɛ nji kɛ patɛu.

⁴ Arya patɛkura nda ndɛ fuwa sara wu gangɛkura nda ɛni, ama naja ɛnga tukur kɛra ja ɛni, kɛ ji fuwa sɛra ju nggya aga nyi patɛu."

*Yesu Ndɛr Ar Kɛra Dla Kɛra
Ki Hyal
Wu Nda Dla
(Matiwu 24:1-2; Markusu
13:1-2)*

⁵ Alenyi zəmbəlma nyi'yar dzəguya ndər ar kəra ki Hyal, ənga culi tsəka mənəhəu kəra nji həri əni, ənga sər bathlə umbwa məmənəhə kəra nji nə nyi anə Hyal. Ama kə Yesu na,

⁶ “Ma aga sə'yar kə hyu tsamə kau, pəci wu shili nahyi wu nda thləwa tsəka zəmə ar kəra kuvwa nyi mai, kalar zəma nyi nju nda vakana a gyiwu 'yi.”

Bwaḍwatə Nə Tanggərma

(*Matiwu 24:3-14; Markusu 13:3-13*)

⁷ Ndə yiwa nyi, “Maləmə,” nar 'ya, “ənuwa ngə pəci kəra sə'yar kə wu nda ḍar kəra, ənga mi ngu nda ḍa mətsamə nə shili nga, ənga kudiyar na-jaka duniya?”

⁸ Kə ji shadəwa nda, “Hya nggya hya tsamə ənga hangəkal nja sara nggutana hyi. Arya nji gangəu wu nda shili wu thləmə ḍa, ndu na ənga kərnda, ‘Nayi ngə Kərsiti,’ ənga, ‘Pəci a ḍar ləhəu.’ Hya sara nu nda mai.

⁹ Hya sara hivər mai, ma hyi nggari ar kəra papa ənga ndər əngwa əngwa ar kəra papa, hangəkalər hyi ja sara hya'ari mai. Kəl ma sə'yar kə nyabiya dzau, ama tsu kudər duniya nadəu.”

¹⁰ Ji dumwa ənga na, “Yi'yi wu dlədə 'yi'yi, ənga təlkur wu nda par təlkur.

¹¹ Wuḍau ənga kənggədər 'yi'yi wu nda ḍarkər ar vi paməpamə gangəu, ənga shiləgə'yar paməpamə ar kalar vi paməpaməu. Nju

nda lari sər lə hivər ənga sər dədəgur'yar sara dəməlməu.

¹² “Ama kadivira sə'yar kə ḍa, nju nda mbari hyi nja nə hyi ḍwaḍwatəu. Nju həri hyi a ndu umbwa ḍaḍə dzə njir Yahudiya aga nja thlana hyi numə, nja ḍəra fuwa hyu fursəna. Nju həri hyi a dumwar təl'yar ənga nji dədəgal nə məlmə arya thləmə ḍa aga nda ḍəra thlana hyi numə.

¹³ Sə'yar kə ngu nda nə hyi lagu nə tətəlna ndəshigu məsəhəu ar kəra yau.

¹⁴ Agabangə hya fər kər əni tsu kadəu abər nahyi wu nda ḍwakər ənggəra hyu nda həbiya kərhyi mai.

¹⁵ Arya yu nda nə hyi sər na ənga sənbiya aga alaga zəma dawar hyi a səni nda shabiya ndər hyi ənga kəpalna səra hyu na mai.

¹⁶ Əkkə'yi dər hyi, ənga zaməri hyi, ənga nji gə hyi, ənga bazhir hi'yar wu nda ləri hyi anə nji, ənga nju nda tsəya alenyi nju pama hyi.

¹⁷ Patəkura nju nda yiwu shishir dza hyi mai arya thləmə ḍa.

¹⁸ Ama shishir kəra hyi zəmə wu nda sa mai.

¹⁹ Ma hyu səni cinapi hyu uya mbədau.

Yesu Nana Ənggəra Urshal-ima

Wu Nda Dla

(*Matiwu 24:15-28; Markusu 13:14-23*)

²⁰ “Ma hyi lari soja'yar zəwar Urshalima, hya səni abər pəcir kudə nyi a ḍar ləhəu.

21 Kə njira wu 'yi'yir Yahudi, nda hwi a du mau. Njira wu hu da mælmæ nda biya, njira a biyar ya mælmæ nda sara vu hu da mælmæ mai.

22 Arya pæci kə pæcir pathla ngau, a dar tsa'a nja nyabiya særa tsætsæfau wu ndær Hyal.

23 Sær tæhudæ anæ mathlækə'yi kæra ænga hudæu ænga kæra a vër læ u'wa ar pæci ta! Ara bwaɔwatæ dæmwa 'yi wu nda vu 'yi'yi kau, ætsu hudæ ndzændzæ næ Hyal wu nda gya ar kæra nji kau.

24 Nju nda tsæya alenyi nja vër pa, nju nda mbari alenyi nji nja ma'yi ænga nda a ndu mafakur a ndu alenyi 'yi'yi. Njira a'yi njir Yahudiya mai ndu nda sæmku Urshalima, kæl pæcir nda nyabiya dzau."

Shilær Zær Ndau

(Matiwu 24:29-31; Markusu 13:24-27)

25 "Nji wu nda lari sæ paməpamə næ læ hivær ar pæci, ænga hya, ænga shashilga. Wu duniya tsu nju nda gwu bwaɔwatæ ænga hivær ara par 'yimi ar tsadau.

26 Nju nda shavær ara hivær ænggæra nda vër dænga ar kæra særa a vër shili wu duniya, aya pæci, hya ænga shashilga'yar nju nda kænggædær nda.

27 Wu pæci ta nju lari Zær Ndau ju shili wu dlama ænga dænama ænga kadakadarkur.

28 Ma sæ'yar kə a dzæguyar da, hya hya'ari hya ta'yau ænga jirkur hyi ara pæcir mbædær hyi a dar ləhəu."

Highibau Ar Kæra Wur Kanda

(Matiwu 24:32-35; Markusu 13:28-31)

29 Kə ji nar nda najaka karapau, "Tsamiya mau wur bəla ænga alenyi wu'yar.

30 Ma ndæ dzæguya thlə hyali, nahyi ænga kærhyi, hya sæni abær biyargwa a shiliri.

31 Abangə tsu, ma hya lar sæ'yar kə a dari, hya nggya ænga sæni abær tælkur Hyal a dar ləhəu."

32 "Yu nar hyi jirkura nyi, najaka zamanəu, a'yi wu tæraziya mai, kæl sæ'yar kə patə nyabiya dzau.

33 Dæmælmæu ænga gyiwu 'yi wu nda tæraziya, ama ndær da næ nyi wu tædau a gyiwu 'yi mai."

Kughi Ar Kæra Nggya Ənga Færkær

34 "Hya hangəkæl ænga kærhyi. Hya sara pi-yari sæm ænga sa sæ sasa, ænga bwaɔwatæ næ nggya biya duniya ja sara hənə hangəkælær hyi mai. A sara pæci kə a shili ar kæra hyi ænga kæra sænkur hyi

35 ænggær ləbam. Ara wu nda shili ar kæra nji patə kæra wu duniya pæci ta.

36 Hya nggya ænga fær kær, hya ndær ænga Hyal parangə aga hya uya dænəma næ tæraziya wu sæ'yar kə nda da kə aga ja daɔaga da hya ta'yau wu mwar Zær Ndau."

37 Kalar pæci, Yesu a vër dumwa ænga highibau wu ki Hyal, ama ma wagəu da ba ja ma'yi a ndar vi kæra nja

ngga ənga Gar mə Zaitunu ba ja pida a dəna.

³⁸ Kadə kalar mudlə nji patə tsu ndu shili əgya ja nda sa sə himi nyi wu ki Hyal.

22

Ndə Mbiya Miya Aga Tsa Yesu

(*Matiwu 26:1-5; Markusu 14:1-2; Yahwana 11:45-53*)

¹ Pəcir məl lardur nər njir Yahudiya ənga macikəl kəra gəra thləlam, kəra nja ngga ənga lardur vəlna a dar ləhəu,

² kabəngəkə pubu dədəgal 'yar ənga maləmə dladə'yar nda vər gal lagu ənga dabar kəra nda dābaga tsəya Yesu, ama hivər a vər tə nda ara nji.

Yahuda Isikarayoti A Hənggəri Ja

Ji Wu Nə Nda Yesu

(*Matiwu 26:14-16; Markusu 14:10-11*)

³ Kə Shatan gwu dəfuwa Yahuda, kəra nja ngga ənga Isikarayoti pathləu wu pama zəmbəlma nyi kumo apə məthləu.

⁴ Kə Yahuda ma'yi a ndəgya pubu dədəgal 'yar ənga dəgal njir bəla ki Hyal aga ja nda nar nda ənggəra ju səni pəlna nyi pəzhi anə Yesu.

⁵ Kə da sər caguli anə nda, ndə hənggəri ndu nə nyi gənnə.

⁶ Yahuda tsu a hənggəri ja ənga səra ndə na, ja vər gal lagu mənəhəu kəra ja səni pəlna nyi pəzhi anə Yesu kəra ja gəra səni.

Yesu Səm Sər Səm Nər Vəlna Ənga Zəmbəlma Nyi'yar

(*Matiwu 26:17-25; Markusu 14:12-21; Yahwana 13:21-30*)

⁷ Kə pəcir lardur nər macikəl kəra gəra thləlam shili, kəra da ca ngə pəcir thla gamə nər lardur nər vəlna.

⁸ Yesu səwa Biturusu ənga Yahwana, ja vər na, "Ma'yi mau hya nda məliya mən vir səm sər səm nə vəlna aga mənə səm."

⁹ Kə ndə yiwa nyi ndə na, "Əmani nga gu yiwu 'ya pəbəra?"

¹⁰ Ji na anə nda, "Ənggəra hyu vu hu da məlmau, ndə sal a vər hə təm ənga 'yimi wu thləwa hyi. Nu nya mau a ndu ki kəra ju nda vuwa gwa.

¹¹ Hya nar nyi anə thlagər ki kau, 'Maləmə'r 'ya ngə səwa 'ya aga 'ya nar ngau, "Əmani ngə umbwa dləwu məthləpi kəra nayi ənga zəmbəlma da'yar wu nda səm sər səm nər vəlbiya a gwa?"

¹² Ju nda canə hyi umbwa kəra a dar kəra umbwa kəra dəgal kəra nja məliya ri. Ənggau hya məliya kalar sau, aga səm sər səm."

¹³ Kə ndə ma'yi ndə nda thləwa kalar sau ənggəra Yesu nar nda ta, kə ndə dzəgwa məliya vir səm sər səm nər lardur nə vəlna.

Səm Sər Səm Yiwukur Nə Thlagəu

(*Matiwu 26:26-30; Markusu 14:22-26; 1 Kwaranthli 11:23-25*)

14 Ənggərə pəci də, kə Yesu ənga cama səsə nyi'yar nggya aga nda səm sər səm.

15 Kə ji na anə nda, “A yiwur yau gagadəu aga ya səm lardur nər vəlbiya kə ənga hyi kadivira ya dzəgwa lar bwaḃwatəu!

16 Arya yu nar hyi, nayi tsu bəra səm sə kə ənga hyi mai kəl ma jirkura nyi nyabiya dzə wu təlkur Hyal.”

17 Kə ji həri kyakiwa, kə ji usari Hyal ji na, “Həra mau hya təkəya wu pama hyi.

18 Ya vər na anə hyi abər, tsu yu bəra sa 'yimir yayar wur inabi mai, kəl ma təlkur Hyal shili.”

19 Abangau, kə ji həri macikəl, kə ji lər usaku anə Hyal, ba ji bəbələwa, kə ji nə nyi anə zəmbəlma nyi'yar, ju na, “Dləwura mau hya səm, naja kə kumər dza yi ngau, hya məl abangau aga dəngari ənga yau.”

20 Abangə tsu, ayukudə sər səm nə wagəu, kə ji həri kyakiwa ta, ji na, “Kyakiwa kə ca ngə alkawal mbamba mafəliyəngə kəra Hyal məliya ənga mashi də kəra nju nda pəna arya hyi.

21 Ama kəja tsa ndəra wu nda thləna hiyau wu cala ənga yau!

22 Zər Ndau wu nda tau ənggərə Hyal nana, ama sər təhudə anə ndə kə pəlna nyi pəzhi kau!”

23 Kə zəmbəlma nyi'yar dzəguya yiwa wu pama nda, tara wa ngu nda məl sə kau.

24 Abangau kə kəpal hya'ari wu pama zəmbəlma nyi'yar abər tara wa ngu dəgal wu pama nda.

25 Yesu na anə nda, “Təl 'yar nər duniya vər cina njira əgya kida nda, ənga tsu njira wu səm dəgalkur wu na abər nanda ngə, 'Njir dləwa nji.’

26 Ama ja sara də abangau wu pama hyi mai. Ndəra dəgal wu pama hyi ja də ənggər ndəra ndiya ənga kushu, ndər səm təlkur tsu ja də ənggər ndər məl thlər.

27 Wa nga ndiya ənga dəgala, ndəra nggya vər səm sər səm əndəga ndəra həri sər səm a shili? A'yi ndəra vər səm wa? Ama nayau wu pama hyi ənggər ndər məl thlər anə hyi.

28 “Nahyi ngə njira nggya ənga yau wu patər bwaḃwatə kəra yi lari.

29 Ənggərə dədə cadəbiya də aga ya səm təlkur, abangə nga ya vər nə hyi tsu,

30 abangə nga hyu nda səm, hya sa ənga yu təlkur də. Ətsu hyu nda nggya ar vir səm təlkur, hya dzəgwa səm təlkur ar kəra culi kumo apə məthlə nə Izirayila.

31 “Simanu, Simanu, Shatan a dləwuri ja dənəma aga ja dzəbiya hyi patəu, ja təkəbiya hyi ənga yau ənggərə ndər zəwa wu təkə uhi ənga cacəngə.

32 Ama a kədi ri yi Hyal anə ngau, Simanu, a sara mbərsa ngau a təwa mai. Ayukudə ma ga sha ara shili əgya yau, ga sa cakəri nyi dənəma anə zamə ngə'yar.”

³³ Simanu shadəwa, ji na, “Thlagəu, a pabəri yi kərda aga ya ma'yi a vu fursəna nga gau, alaga tə ma.”

³⁴ Yesu shadəwa, “Biturusu, yu nar ngau, kadivira vөгəм nda wau əshina əvu'yi, gu nda na, na ga səni da mai ar kər ar kər makəru!”

Pərki, Mbala Ənga Katsakər

³⁵ Kə Yesu yiwa nda, “Ənggəra yi səwa hyi gəra pərki, gəra mbala ənga biḃi, a tini ri hyi sə ya?” Əngwar nda, “Awau.”

³⁶ Kə ji dzəgwa na anə nda, “Ama kabangəkau, ma gə ənga pərki, ga həri, ənga mbəl bə tsu, ma tsu katsakər a'yi ara ngə mai, dəlna ləgutə ha ngau ga dəlbiya zəmə əni.

³⁷ Yu nar hyi abər sə kə tsətsəfə kə abər, ‘Nji jigabiya nyi wu pama njir bikau,’ ya nar hyi a dar kakalə sə'yar kə nda nyabiya dzə ar kəra yau. Jiri, patər səra tsətsəfau ar kəra yau a vər nyabiya dzə saməu.”

³⁸ Zəmbəlma nyi'yar na, “Thlagəu, tsamiya, kə ja katsakər məthləu.” Yesu na, “Tsa'a abangau.”

Yesu Kədi Hyal A Dar Kəra Mə Zaitunu
(*Matiwu* 26:36-46;
Markusu 14:32-42)

³⁹ Yesu piyari vi ta ji ma'yi a ndu mə zaitunu ənggəra ji tsəliya, kə zəmbəlma nyi'yar nu nyi.

⁴⁰ Ənggəra ndə thləwa vi ta, kə ji na anə nda, “Hya kədi Hyal hya sara təda u a gu dzau.”

⁴¹ Kə ji bəna dzə tsaləu sara wu dzəri nda, ji bəliya undi ju kədi Hyal,

⁴² “Tada, ma gu yiwu, həna da bwaḃwatə kau, ama a'yi səra yu yiwu mai, ama səra gu yiwu bəgə ja da.”

⁴³ Kə waladi sara dəməlmau shida əgya ja, ja vər fə dəfu anə nyi.

⁴⁴ Ənggəra Yesu wu bwaḃwatə gagadau, kə ji dumwa ənga kədi Hyal ənga jirkur, ka dzəgwa da vitəku kəra a vər biya sara wu dza ja ənggər mashi nga vər təda u a gyiwu 'yi.

⁴⁵ Yesu hya'ari sara a vər kədi Hyal, ji sha a ndəra zəmbəlma nyi'yar, ba ji thləwa nda wu ghanyi, ara həhəḃakura nda ənga hudə ndzəndzau.

⁴⁶ Ji yiwa nda, “Mi ngə da hyu ghanya? Hyara mau, hya kədi Hyal, hya sara təda u a gu dzau.”

Nji Mbari Yesu
(*Matiwu* 26:47-56;
Markusu 14:43-50; *Yahwana* 18:2-11)

⁴⁷ Tsu ja vər ndər kə dlamir nji shili, Yahuda, pathləu wu pama kumo apə məthləu, naja ngə dumwa anə nda. Ji shili əgya Yesu aga ja bərpə nyi,

⁴⁸ ama kə Yesu yiwa nyi, “Yahuda, ənga bərpə dzə nga ga pəl pəzhi anə Zər Ndə ya?”

⁴⁹ Ənggəra njir nu Yesu lari səkə a vər yiwu ja da kau, kə ndə na, “Thlagəu, 'ya məl thlər ənga katsakər 'ya ya?”

⁵⁰ Pathlə wu pama zəmbəlma nyi'yar thlana himi

nə mazəma nə mafa nə pubu kəra ndiya ənga dəgal ənga katsakər.

⁵¹ Ama kə Yesu shadəwa, “Tsa'a abangau!” Kə ji tsəkwari himiya ndə kə ba ji məliya nyi jaməu.

⁵² Yesu ndər anə pubu dədəgal'yar, ənga dəgal nə bəla ki Hyal ənga nji dədəgal nə məlmau, njira dla aga mba nyi. Ji na, “Nayi ngə ndər tədəmwa anə njir gwadəvi ya, ənga hyi səbiya katsakər ənga zəwa aga hya sa mba da ya?”

⁵³ Parangəu ya vər nggya əkkə'yi hyu Ki Hyal ya vər highiəu, ama nahyi sayi mbar da mai. Sə'yar kə da patə aga sərə nabi'yar tsəfəri a nyabiya dzau.”

Biturusu Na, Na Ja Səni Yesu Mai

(Matiwu 26:57-58,69-75;
Markusu 14:53-54,66-72;
Yahwana 18:12-18,25-27)

⁵⁴ Ndə mbari Yesu ndə ma'yi ənga ja a vu ki pubu kəra ndiya ənga dəgaləu. Biturusu nu nyi ama nadə wu yukudə nyi.

⁵⁵ Alenyi nji mbəbiya u'u ar hada vir thla sau, nda vər dāha u'u, kə Biturusu shili ji sa nggya wu pama nda.

⁵⁶ Kə mafa zər kwa lari nyi a vər nggya wu pama nda a miya u'u. Kə ji tsamə du liya ja, kə ji na, “Ndə kə tsu ənga Yesu ngə ja.”

⁵⁷ Ama kə ji kəpalna. Əngwar ja, “Mala, nayi wu səni nyi mai.”

⁵⁸ Bəliya sar kushu kə vanyi ndə lari nyi ji na, “Na ngə ma pathləu wu pama nda.”

Kə Biturusu shadəwa, ji na, “Ndau, nayi əkkə'yi ja mai.”

⁵⁹ Ayukudə ənggər saka pathləu kə vanyi ndə hya'ana dāhə ji na, “Gərə kəpal a gwa ndə kə ma nanda ngau, arya naja ndər Galili.”

⁶⁰ Biturusu shadəwa nyi, “Ndau, nayi wu səni sərə gu ndər ar kəri kə mai!” Ənggərə ja tsu a vər ndər, kə vəgəm wau.

⁶¹ Kə Thlagə shabiya dzə ja vər tsamə Biturusu gərə həna li. Ənggau kə Biturusu dəngari ndər kəra Yesu nar nyi, abər, “Divira vəgəmə a wau, gu kəpalna sən da ar kər ar kər makəru.” Kə ji hwi a biya, ji biya tiwi ənga sələm gagađau.

⁶² Kə ji ma'yi a biya ji biya tiwi gagađau.

Nji Didana Yesu Ənga Nji Dəgə Nyi

(Matiwu 26:67-68;
Markusu 14:65)

⁶³ Njira nji fiya aga bəla Yesu ndə dzəgwa nggushi nə dida nyi ənga ndə dəgə nyi.

⁶⁴ Ndə mbiya liya ja nda dzəgwa yiwa nyi, “Nar 'ya, tara wa ngu dəgə ngə kau?”

⁶⁵ Ndə bəra nar nyi alenyi ndər paməpamə nə dida nyi.

Nji Həri Yesu A Shili Wu Mwar

Bilatusu Ənga Hirudusu
(Matiwu 26:59-66;
Markusu 14:55-64; Yahwana 18:19-24)

⁶⁶ Ənggərə vi kudəu, nji dədəgal nə məlmau, ənga pubu dədəgal 'yar ənga maləmə dladə'yar ndə kaəu, nji

dzægwa həri Yesu a shili wu mwar nda.

⁶⁷ Ndə na anə nyi, “Ma nagə ngə Kərsiti, nar 'ya.”

Yesu shadəwa nda, “Ma yi nar hyi, nahyi wu nda hənggəri da mai,

⁶⁸ ma tsu yi nda yiwari hyi, nahyi wu nda shadəwa da mai.

⁶⁹ Ama mbari kabangəkau, Zər Ndau wu nda nggya ar tsi mazəm nə Hyal kəra ənga dənama.”

⁷⁰ Patəu nda ndə yiwa nyi, “Abər nagə ngə zər Hyal ya?”

Ji shadəwa, ji na, “A nabiyar hyi kakaləu, nayi ngau.”

⁷¹ Kə ndə dzægwa naja, “Sakida mani nga mən bəra gala? A nggari mən sara wu miya ja ənga kərny.”

23

Nji Həri Yesu A Shili

Wu Mwar Bilatusu

(*Matiwu 27:1-2; 11:14; Markusu 15:1-5; Yahwana 18:28-38*)

¹ Patəkura nji dədəgal nə məlmə Yahudiya ləbiya Yesu a ndəgya Bilatusu.

² Kə ndə dzægwa gəm nyi nda vər na, “Na'yi thləwa ndə kə ja vər yiwu ja sana njir 'ya, ənga ja vər na anə nda nda sara ki budau anə Kayis-aru mai. Əngwar ja naja ngə Kərsiti, kəra təl.”

³ Kə Bilatusu yiwa nyi, ji na, “Nagə ngə təl nə njir Yahudiya ya?”

Yesu na anə nyi, “Ənggəra gə na kau.”

⁴ Kə Bilatusu nar nyi anə pubu dədəgal'yar ənga dlamir

nji abər, “Nayi nə da, nayi thləwa ndə kə məliya sə dəmwa 'yi mai.”

⁵ Ndə cidə nyi ənga ndər nda vər na abər, “Ənga highiḃə nyi nga ji hya'ana hangəkala nju 'yi'yir Yahudi. Ji dzəguya sə kə wu Galili, kə ja tsu a shiliri ja ənggau.”

Nji Həri Yesu A Shili Anə Hirudusu

⁶ Ənggəra Bilatusu nggari abangau, kə ji yiwa nda, ji na, “Naja ndər Galili ya?”

⁷ Ənggəra ji nggari abər Yesu sara wu vi kəra Hirudusu a vər səm təlkur ar kəri nga ji dla, kə ji səwa nyi a ndara Hirudusu, arya wu pəci ta naja Hirudusu ma wu Urshalima nga ja.

⁸ Ənggəra Hirudusu lari Yesu kə hu da ja pida, arya a səkari ja vər gal lagu kəra ja lari Yesu, ara a nggari ja sə ar kəra Yesu, ju cim Yesu a məliya nyi sə dədəgur.

⁹ Hirudusu yiwa nyi yiwa sau paməpamə gangəu, ama Yesu shadəwa nyi mai.

¹⁰ Kə pubu dədəgal 'yar ənga maləmə dladə'yar shili a dumwa nda vər fa hya ja ənga ndər dəmwa'yu.

¹¹ Hirudusu ənga soja nyi'yar ndə didana Yesu, ndə nggəl nyi, kə ndə har nyi nggamndə dəgaləu, ndə dzægwa bəra shabiya nyi a ndara Bilatusu.

¹² Ar pəci kə ngə Hirudusu ənga Bilatusu dzægwa da bazhi, ara dədəməu dawa nga nda.

*Nji Məliya Nyi Numa Tau
Anə Yesu*

*(Matiwu 27:15-26;
Markusu 15:6-15; Yahwana
18:39; 19:1-16)*

13 Bilatusu nggari pubu dədəgal 'yar ənga nji dədəgal nə məlmə ənga nji patəu,

14 ba ji na anə nda, "Hi həri də ndə kə a shili, abər ja vər hya hangəkala nji. Kabangəkə a yubiya nyir yau wu dzəri hyi patəu, ama nayi thləwa sə kə hyu vazə nyi əni kə mai.

15 Abangə tsu ngə Hirudusu. Ca ngə də ji bəra shabiya nyi a shila nə mən. A cabiyari sə a'yi ndə kə məliya kəra də tsa'a nja tsəya nyi mai.

16 Agabangə yu nda nə nyi wuda ba ya səya nyi."

17 Kabangəkəu, wu lardur nə vəlbiya kau, a dər tsa'a anə Bilatusu, ja səya nda ndər fursəna pathlə kəra ndu yiwu.

18 Ama patəkura nda hya'ana dəhə aga zəmə ndə na, "Ma'ya mau, ənga ja, hya səya 'ya Barabasu!"

19 (Nji mbiya Barabasu wu fursəna ara hya hangəkala nji ənga tsa ndau.)

20 Bilatusu bəra ndər anə nda, arya ju yiwu ja səya Yesu.

21 Ama kə ndə nggya kəl hya dəhəu, "Dlakəya nyi nji! Dlakəya nyi nji!"

22 Bilatusu bəra ndər anə nda nə makərkura nyi, "Ara mi ya? Wa thləmə sə dəmwə'yi kəra ndə kə məliya? Nayi nə də, nayi thləwa nyi ənga bikau kəra də tsa'a nja tsəya nyi mai. Yu səwa nja nə nyi wuda, ba nja səya nyi."

23 Ama kə ndə ta'yi nər nda abər kəl nji dlakəya nyi. Wu yukudu ba ndə ndiya dənəma nyi.

24 Kə Bilatusu məliya ənggəra ndu yiwu.

25 Kə ji səya nda ndə kə ndu yiwu kau, ndəra nji fuwa wu fursəna ara hya hangəkala nji ənga tsa ndau. Kə ji nə nda Yesu aga nda məl səra ndu yiwu ənga ja.

Nji Dlakəya Yesu

*(Matiwu 27:32-44;
Markusu 15:21-32; Yahwana
19:17-27)*

26 Ənggəra soja'yar a vər ma'yi ənga Yesu, Kə ndə bəu ənga vanyi ndau nja ngga ənga Simanu, ndər Sayirini, ja vər si sara wu miya tagəu. Ndə ta'yina nyi, ndə fəri nyi wu dladlakau ar kəra ja, ji dzəgwa nu Yesu əni wu yukudu.

27 Nji gangə gagađau a vər nu nyi, wu pama nda alenyi mathləkə'yi a'yi kəra a vər tiwi, nda vər wau ar kəra ja.

28 Kə Yesu shabiya dzə a nda kəra nda, ji na, "Mathləkə'yi nə Urshalima! A sara hya tiwi ar kəra yi mai, ama hya tiwi ar kəra kərhyi ənga wazhar hyi.

29 Arya pəci a vər shili kəra nju sa na, 'Sər caguli ngau anə mathləkə'yi ciri, njira gəra vər ya, ənga njira gəra sayi mbiya wazha Kərnda wu yi.'

30 A sa də wu pəci kau, "Nji wu nda na anə mau, "Dla mau a gyar kəra 'ya!"

Ənga anə gar'yar,

“Mbuya 'ya!’”

31 “Ma nji mæl abangau anə wu nyanyaəəu, abari nga nyi wu nda da anə wu u'ula?”*

32 Nji dəmwa 'yi mæthlə nji ləbiya nda tsu aga nja tsəya nda ənga Yesu.

33 Ənggəra ndə shili ar vi kəra nja ngga ənga “pa-pangəkər,” kə nji dlakəya nyi a ndəna, ənga nji dəmwa 'yi mæthlə ta, pathləu lagu mazəma ja ənga pathləu lagu matsala ja.

34 Kə Yesu na, “Tada, təfəbiya nda, aya nanda səni səra nda vər mæl mai.” Kə ndə dzəgwa tətəkəna kar ha nyi wu lagur tədə shi'wu.

35 Nji gangəu ta'yi nda vər tsamə ənggəra nji dədəgal a vər dida nyi, nda vər na, “Ji mbədana alenyi nji, kabangəkə ja mbədana kənyī, ma naja ngə Kərsiti kəra Hyal cadəbiya.”

36 Soja'yar tsu ndə didana nyi lagur nə nyi 'yimir wur inabi kəra dər mwamwalu.

37 Nda vər na anə nyi, “Ma nagə ngə təl nə Yahudiya, ga mbədana kərngau!”

38 Adabanga ja ndə tsəfəri vanyi tsəfə kəra na, “NDƏ KƏ NGƏ TƏL NƏ NJIR YAHUDIYA.”

39 Pathlə wu pama nji dəmwa'yi kəra nji dlakəya ənga ja na ndər dididi anə nyi, “A'yi

nagə ngə Kərsiti ndangə wa? Mbədana kərngau ənga 'ya!”

40 Ama kə nə mæthləkura nyi kughi anə kuvwa nyi ji na, “A'yi gu hivər Hyal wa? Na ngə kəra nji thlana hyi numa zəmə ənga ja.

41 Nama nər ma, tsa'a ngə səra nja vər mæl anə ma ara səra mə məliya. Ama ndə kə nə nyi, mi ngə bikə nya?”

42 Kə ji na, “Yesu, ga dəngari da ma gə vu təlkur ngau!”

43 Yesu shadəwa nyi, ji na, “Ya nar ngau jirkura nyi, əshina gu nda nggya ənga yau a du zarna.”

*Tər Yesu
(Matiwu 27:45-56;
Markusu 15:33-41; Yahwana 19:28-30)*

44 Ma pəci ta'yikər, kə kuthləu hadiya patəkura 'yi'yi, ba'a ndu saka makər nə wagəu,

45 ara ənggəra pəci nggəl ara mbəl. Kadəmbul kəra a gwu ki Hyal təwa kər paməpamə mæthləu.†

46 Yesu hya'ana dāhəu ənga dənama ji na, “Tada, a vu pəla gə nga yi fiya piya yau.” Ənggəra ji nana abangau, ba ji səna pi nə tau.

47 Ənggəra soja dəgal kəra a ndəna wu pəci kə lari sə kə da kau, kə ji fal Hyal ja vər na, “Pakatəu, ndə kə ndə gəra bikə ngau.”

48 Ənggəra njira daəau aga tsamə sə tsatsamə, lari sə kə

* **23:31** Ndər kə karapə ngau kəra cabiya abər, “Ma nji səni məliya sə kə anə ndəra gəra ndzana sau, abari nga nyi wu nda da ənga ndər ndza sa?” † **23:45** Kadəmbul kə ngə təkəbiya pama vi cicau ənga vi kəra ndiya ənga cicau. Kəl pubu dəgal gagaəau nga səni tərabiya a vuwa banga nyi zəmə wu fa. Kəra cabiya lagur ndəra Hyal a pahəri anə kalar ndau.

dārkər kau, kə ndə sha a ndu ki nda vər thlə nggərau ara hudə ndzəndzau.

⁴⁹ Patəkura njira səni Yesu, ənga mathləkə'yi kəra nu nyi sara wu 'yi'yi Galili, ndə ta'yi tsaləu nda vər tsamə nyi.

Hadə Yesu

(Matiwu 27:57-61;

Markusu 15:42-47; Yahwana 19:38-42)

⁵⁰ Kabangəkau, vanyi ndau a'yi kəra nja ngga ənga Yusufu, naja pathləu wu pama nji dədəgal nə njir Yahudiya, naja ndə mənəhəu ənga ndə jiri,

⁵¹ naja tsu a'yi hənggəri ənga sərə nji mbiya ənga sərə nji məl mai. Ji shili sara wu məlmə Arimatiya wu 'yi'yir Yahudiya. Naja tsu ja vər səkə shilir təlkur Hyal.

⁵² Kə ji ma'yi a ndara Bilatusu aga ja nda kədi nja nə nyi dza Yesu.

⁵³ Kə ji həya dza ja nyi sara dar wu, ji pədiya wu pa'wa, ji dzəgwa fuwa nyi a gu hu kəra nji labiya a vu mau, hu kə nji sayi hədəna ndau a gwa mai.

⁵⁴ Pəcir fə sau wu lagu ngau, a hyiri kushu nja vu pəcir Bəlsar.

⁵⁵ Mathləkə'yi kəra nu Yesu sara wu Galili ma'yi ənga Yusufu aga nda lari hu kau, ənga ənggəra nju nda fə dza Yesu.

⁵⁶ Ndə dzəgwa sha a ndu ki, ndə nda uya sə kisəu ənga mal bəsau. Kə ndə səbiya hədə pəcir Bəlsar, ənggəra dladə nə lagu Musa nar nda.

24

Yesu A Hya'ari Sara Vir Tau

(Matiwu 28:1-10; Markusu 16:1-8; Yahwana 20:1-10)

¹ Umudlə kadəu pəci tanggərma nə sugu mathləkə'yi ya nyi hya'ari ndə həri sə kisəu kəra ndə məliya, ndə ma'yi əni a ndar hu.

² Kə ndə thləwa a jahənari nji tsəka kəra a miya huwa nyi.

³ Ndə gu hu kau, ama nandə lari dza Thlagə Yesu mai.

⁴ Ma tsu nda vər dənga səkə də kau, kukuthlə kə ja nji məthlə tata'yu ləhəu wu dzəri nda, wu kari pər tə pwahəu a vər mbəl.

⁵ Nyinyau ənga hivər, kə mathləkə'yi kə uzəu ənga kəra nda a gyiwu 'yi. Kə nja nyi na anə nda, “Ara mi nga hya gal ndəra ənga pi wu pama nji tətə?”

⁶ A'yi ja ngə mai, a hya'ari ja. Hya dəngari sərə ji na anə hyi tsu ja ənga hyu Galili.

⁷ Ji na, ‘Pakatə nə nyi nju nə nyi Zər Ndau a ndu tsa njir bikau, ndu dlakəya nyi, pəcir pida makəkura nyi ju hya'ari ənga pi.’ ”

⁸ Ənggau kə ndə dəngari sərə ji na.

⁹ Ənggəra ndə sha shili sara ndər huwa nyi, kə ndə nar nyi anə zəmbəlma nyi'yar kumo a sərtəngə ta ənga alenyi nji sə'yar kə də kə patəu.

¹⁰ Mathləkə'yi kəra na sə'yar kə anə cama sə sə'yar kau, nanda ngə, Maryamu

Magədaliya ənga Yuwana, ənga Maryamu miya Yakubu, ənga alenyi mathləkə'yi kəra nda əni.

¹¹ Ama nandə hənggəri səra mathləkə'yi kə na mai, ara ma ndu nggani jiri a'yi wu ndər kə mai.

¹² Ama kə Biturusu, hya'ari mađu ənga hwi a ndar huwa nyi, ji nda uzha, ji tsambiya hu da huwa nyi, kəl pa'wa kəra nji pədiya nyi a gwa ca ngə ba'a ar dza huwa nyi. Kə ji sha a ndu ki ja vər dənga sə dədəgur kə da kau.

*Ar Lagur Vu Imawusu
(Markusu 16:12-13)*

¹³ Pəci ta tsu njir nu Yesu a'yi məthlə kəra a vər ma'yi a ndu məlmə kəra nja ngga ənga Imawusu, kəra nadəkura nyi wu da miyal mədəfə sara wu Urshalima.

¹⁴ Nda vər ndər wu pama nda ar kəra sə'yar kə dərkər kau.

¹⁵ Ənggəra nda vər ndər wu pamə nda nda vər thla səmana, kə Yesu ənga kərnyi ləhən nda, ja vər bə ənga nda,

¹⁶ a lari nyir nda, ama nandə tsamə ri nyi mai.

¹⁷ Kə ji na anə nda, “Wa thləmə najaka səmana hya vər thla wu pama hya, hya vər bə?” Kə ndə ta'yi zəməu, ənga hüdə ndzəndzau.

¹⁸ Pathlə wu pama nda, kəra nja ngga ənga Kəliyopasu, yiwa nyi, ji na, “Na gə məthləpi wu Urshalima, kəra na ngə sənbiya səra dərkər wu pida'yar kə mai ya?”

¹⁹ Kə ji na anə nda, “Sər mi 'yar ara?”

Kə ndə na anə nyi, “Səra da ənga Yesu ndər Nazəratu. Naja nabi, kəra ənga dənəma wu səra ju na ənga məl wu mwar Hyal ənga nji patəu,

²⁰ kə pubu dədəgal'yar ənga nji dədəgal nər mən ləri nyi aga nja tsəya nyi, kə ndə dzəgwa dlakəya nyi ar wu dladlakau.

²¹ Dədəmə 'yi wu nggani abər naja ngu sa mbədana njir Izirayila! Ama kə ja əshina ngə pida makərkura nyi ənggəra sə kə dərkər.

²² Kəl kə zhizhi nyi mai, alenyi mathləkə'yi kəra wu pama 'ya nar 'ya sə dədəgur. Ara ndə ma'yi a ndar huwa nyi əmudlə kadəu,

²³ ama nandə thləwa dza ja wu hu mai, kə ndə sha shili, ndə nar 'ya, abər ndə ləri waladi kəra na anə 'ya abər ənga pi nga ja.

²⁴ Alenyi nju pama 'ya ndə ma'yi a ndar hu ndə nda ləri abangə nga nyi ənggəra mathləkə'yi ta na, ama nanda ənga Kərnda nandə ləri nyi mai.”

²⁵ Kə Yesu na anə nda, “Əm, nahyi nji kəra gəra ənga dənga, a'yi bətsə anə hyi hya hənggəri ənga səra nabi'yar nana mai!

²⁶ A mbari anə Kərsiti ja sa bwaḅwatə'yar kau, ja dzəgwa gu kadakadarkur nyi, a'yi abangə wa?”

²⁷ Kə ji cabiya nda səra tsətsəfə nə ndər Hyal na ar kəra ja, mbari ar highibə Musa ba'anə tsəfəri nabi'yar patəu.

28 Ənggərə ndə dla ləhəu wu dzəri məlmə kəra nda vər ma'yi a vuwa gwa, kə Yesu məl ənggər tərabiya a ndumwar nda,

29 ama kə ndə cidə nyi nda vər na, “Nggya ənga 'ya, ara wagəu a dəri, kə ja pəci a gya tədəri.” Kə ji nu nda ji nda nggya ənga nda.

30 Ənggərə ndə nggya aga səm sər səm, kə ji həri macikəl ba ji fənggər barka, kə ji bəbələwa ba ji təkəna nda.

31 Ənggau kə liya nda pa-hau, ndə tsamə ri nyi. Ama kə ji sanakər wu liya nda.

32 Ndə na anə kuvwar nda, “Dəm ya, hu də mən a'yi nyinyau ənga caguli ar pəci kəra ja vər ndər anə mən ar lagu wa, ənggərə ja vər cabiya mən sərə tsətsəfau wu ndər Hyal wa?”

33 Kə ndə hya'ari ənga kusa ndə sha a vu Urshalima. Ndə thləwa nanda kumo a sərtangə ta əkkə'yi alenyi nji a vu na,

34 kə ndə nar nda, kadzangə, “Thlagə a hya'ari! A canə nyi ja kərnyi anə Biturusu!”

35 Ənga tsu nanda məthlə kə nar nda sərə də ənga nda wu lagu ənga ənggərə ndə tsamə ri Yesu ayukuda ji bəbələwa nda macikəl.

*Thlər Kəra Yesu Nə Nyi
Anə Zəmbəlma Nyi'yar*

(Matiwu 28:16-20;
Markusu 16:14-18; Yahwana
20:19-23; Thlər Cama'yar 1:6-8)

36 Tsu nda vər ndər ar kəra sə kau, kukuthlə kəja Yesu ta'yu wu pama nda, kə ji na

anə nda, “Jaməkür ja nggya ənga hyi.”

37 Ama kə ndə gərahə nda vər tsədzau, ma ndə nggani dəgur ngə canə nda kər.

38 Kə ji na anə nda, “Mi ngə də hyi gərahə abanga, ənga hyu nggya ənga təkəkər wu dəfuwa hya?”

39 Tsamiya mau tsa yau ənga hya yau aga hya lari, nayi ənga kərda ngau. Tsəkwar də mau, aga hya səni abər dəgur a'yi ənga kum ənga dəhi, ənggər kə hya vər lari də kə mai.”

40 Ayukuda ji nana aban-gau, kə ji canə nda tsa ja ənga hya ja.

41 Tsu nda vər caguli ara sə dədəgur kə də kau, ama tsu nda ənga təkəkər wu dəfuwa nda, kə ji na anə nda, “Sər səm a'yi ara hyi nga nyi ya?”

42 Kə ndə nə nyi kalfi kukubwa.

43 Kə ji dləwuri ji səmku, nanda kəl tsamə nyi.

44 Ji na anə nda, “Sə'yar kə ngə sərə yi ndər anə hyi ar kəri pəci kəra yi tsu ənga hyi, abər a mbari nja nyabiya sərə nji tsəfəri ar kəra yau wu dladə nə lagu Musa, ənga tsəfə nə nabi'yar ənga Zabura tsu.”

45 Kə ji məliya ndə sənbiya sərə tsətsəfau wu ndər Hyal,

46 Ji nar nda, “Abangə nga nyi tsətsəfau, abər a dər tsa'a anə Kərsiti ja lari bwaḃwatəu, pəci makərkura nyi ba ja hya'ari sara vir tau.

47 Ətsu wu thləmə nyi nga nju nda tətəlna ndər Hyal anə njir duniya patə aga nda tubi

nda uya təfəbiya bikər nda.
Nju nda dzəguya sə kə wu Ur-
shalima.

⁴⁸ Nahyi ngə sakida sə'yar
kau.

⁴⁹ Kəja, yu nda səwa hyi sərə
dədə məliya hyi alkawal abər
ju səwa. Ama hya səkə wu
məlmə kwatahəu, kəl nji nə
hyi dənama sara dəməlmau.”

Nji Hər Yesu A Dəməlmau
(*Matiwu 16:19-20; Thlər*
Cama'yar 1:9-11)

⁵⁰ Kə ji həbiya nda a biyar
ya məlmau, ndə ma'yi ba a vu
Bethlani. A ndəna, ji hya'ana
tsa ja dəməlmau kə ji fənggər
nda barka.

⁵¹ Ənggəra ja vər fə barka
anə nda, kə ji təkəbiya dzə
ənga nda, ji ma'yi a dəməlmau.

⁵² Nanda tsu ndə dzəgwa
dləvə nyi, ndə sha a vu Ur-
shalima, nyinyau ənga hudə
pərtəu gagaɖau.

⁵³ Ndu shili parangə tsu wu
ki Hyal nda vər fal Hyal.

Ndəshigu Sara Wu Tsa Yahwana

Ndər Sha Aga Ndapi

¹ Kadivira Hyal dzəguya duniya ndər a'yi, ndər kə ənga Hyal nga ja, ənga tsu ndər kə Hyal ngau.

² A'yi ja ənga Hyal kadivira ja dzəguya duniya.

³ Lagu nyi ngə Hyal məliya sə patəu, ma a'yi ənga ja mai, sə a'yi kəra Hyal məliya wu sərə ji mөлna mai.

⁴ Wu ja ngə pi, najaka pi tsu ca ngə mbəmbəl nə nji.

⁵ Mbəmbəla nyi a vər mbəl wu kuthləu, ama kuthla nyi a'yi a sən ciya mbəmbəla nyi mai.

⁶ Vanyi ndə a'yi kəra Hyal səwa, thləmə nyi ca ngə Yahwana.

⁷ Ji shili ar viya sakida ar kəra mbəmbəl kau, aga patər nju nda mbərsa ənga ja lagu nyi.

⁸ Naja ənga kərnyi ngə mbəmbəl kə mai, ama ji shili ar viya sakida ar kəra mbəmbəla nyi.

⁹ Mbəmbəl kəra jiri, kəra wu nə nyi mbəmbəlkur anə kalar ndə a vər shili wu duniya.

¹⁰ Ji shili wu duniya kəra naja ngə məliya ənga kərnyi, ama alaga abangau, njir duniya a'yi sənbiya nyi mai.

¹¹ Ji shili aga 'yi'yi kəra nə nyi, ama nji nyi a'yi dləwuri nyi mai.

¹² Ama anə patər njira dləwuri nyi, njira mbərsa ənga thləmə nyi, anə ndar ja dənama nə də wazha Hyal.

¹³ A'yi wazha yaya wu ndəkur mai, alaga lagur cim nə ndəkur mai, ənga alaga lagur dənga nə salkur mai, ama yaya sara ara Hyal.

¹⁴ Ndər kau, ba ji də ndapi, ba ji nggya wu pama mən. Na'ya tsu lari kadakadarkur nyi, kadakadarkur nə Zər Zəmə pathlə sara ara Tada, kəra nyinyau ənga mayiwakur ba ənga jirkur.

¹⁵ Yahwana ngə lər sakida ar kəra ja, ji hya'ana dāhəu, ji na, "Naja kə ngə ndəra yi ndər ar kəra ja ar pəci kəra yi na, 'Ndəra wu shili wu yukudə də, naja ndiya də, ara a'yi ja kadivira nji ya də.' "

¹⁶ Sara wu nyinyikur nə mayiwakur nyi nga mən uya barka, ju lə mayiwakur nyi ar kər ar kər.

¹⁷ Arya dladə shili lagu tsa Musa, ama mayiwakur ənga jirkur shili lagu Yesu Kərsiti.

¹⁸ Ndə a'yi kəra saya fər li ar Hyal mai, ama kəl Zər Hyal Zəmə pathləu, kəra a vər nggya ənga Tada, a cabiya mənər ja Hyal.

*Sakida Nə Yahwana
Ndər Məl Bəbətizəma
(Matiwu 3:1-12; Markusu
1:1-8; Luka 3:1-18)*

¹⁹ Kəja sakida kəra Yahwana ləri ar pəci kəra njira nggurəm nə Yahudiya sara wu Urshalima səwa pubu'yar ənga njir Lawi aga nda yiwabiya tara wa nga ja.

20 Naji nggəl ara nar nda jiri mai, ama ji nana ar babal abər, “Nayi ngə Kərsiti mai.”

21 Kə ndə yiwa nyi ndə na, “Ya, wa nga ga? Nagə ngə Iliya ya?”

Kə ji shadəwa nda, ji na, “Awau, nayi ngə mai.”

Əngwar nda, “Ya, nagə ngə nabiya nyi ya?”

Kə ji shadəwa, “Awau.”

22 Ayukuda nyi patəu, kə ndə na, “Wa nga ga? Nar 'ya sərə 'ya sha 'ya nda nar nyi anə njira səwa 'ya. Mi nga gu na ar kəra kər nga?”

23 Kə Yahwana shadəwa nda lagu ndər nabi Əshaya, ji na, “Nayi ngə dahə a vər ngga a gwar tagəu, ja vər na, ‘Hya pabəri nyi lagu anə Thlagəu, hya məliya lagu tata'yi pir wu mwa nyi.’ ”

24 Kə aleniyi njir Farisi, njira nji səwa

25 yiwa nyi, “Ma nagə a'yi Kərsiti mai, ənga nagə a'yi Iliya mai, ba nagə tsu a'yi nabiya nyi mai, mi ngə də gu məl babətizəma?”

26 Əngwar Yahwana, “Nayau, ya vər məl babətizəma anə hyi ənga 'yimi. Ama vanyi ndəra ndiya də ənga dənəma a vər shili, kəra alaga sər mba giđi nyi nayi a'yi də tsa aga ya pəlna mai.

27 Ju sa məliya hyi babətizəma ənga Mambəl Cicau ba ənga u'u.”

28 Sə'yar kə patə darkər wu Bethlani, a biyar ya dəl Urdənu, vira Yahwana a vər məl babətizəma ari.

Yesu Zər Gamə Nə Hyal

29 Əzəgəkura nyi ba Yahwana ləri Yesu a vər shili lagu nyi, kə ji na, “Kəja, Zər Gamə nə Hyal, kəra həna bikə nə njir duniya!

30 Ndə kə nga ya vər ndər ar kəri ta, ta yi na, abər ‘Ndə a'yi a vər shili ayukudə də, ama naja dəgal a ndiya də ara tsu dədəmə a'yi ja kadivira nja ya də.’

31 Nayi ənga kərda sayi səni nyi mai, ama yi shili, yi sa məl babətizəma ənga 'yimi anə nji aga ya cabiya nyi anə njir Izirayila.”

32 Kə Yahwana ləri najaka sakida abər, “Yi ləri Mambəl a vər shida sara dəməlməu, a papa mbəthla, ji sa ndzafau a dar kəra ja.

33 Nayi ənga kərda yu səni nyi mai, ama kəl ta ndəra səwa də aga sa məl babətizəma ənga 'yimi nar də abər, ‘Ndəra gə ləri Mambəl ndzafau ar ja, naja ngu nda məl babətizəma anə nji ənga Mambəl Cicau.’

34 Nayi tsu a lar yi səkə nyabiya dzə ar kəra ja, ca ngə də yi ləri sakida abər ndə kau, Zər Hyal ngau.”

Zəmbəlma 'yar Nə Yesu Nə Tanggərma

(Matiwu 4:18-22; Markusu 1:16-20; Luka 5:2-11)

35 Əzəgəkura nyi Yahwana ənga nji məthlə sara wu pama zəmbəlma nyi'yar ar vi ta wayu.

36 Kə Yahwana ləri Yesu ja vər tərəbiya, kə ji na, “Lara mau, Zər Gamə nə Hyal!”

37 Ənggəra zəmbəlma'yar kə məthlə nggari səra Yahwana na, kə ndə nu Yesu.

38 Ta Yesu shabiya dzau, ba ji lari nda nda a vər nu nyi, kə ji yiwa nda, “Mi nga hyu gala?”

Əngwar nda, “Rabi” kəra cabiya Maləmə ngau, “Əmani nga gu nggya?”

39 Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “Anda mau hya sa lari.”

A ndu saka fodə nə wagəu, kə ndə ma'yi ndə nda lari viya nyi, ba ndə həna pəkə ənga ja.

40 Andərawusu, zaməya Simanu Biturusu, a'yi ja pathlə wu pama nji məthlə kəra nu Yesu ayukuda Yahwana nana ndər ar kəra Yesu.

41 Sə tanggərma kəra Andərawusu məliya ca ngə, ji ma'yi ji nda thləwa zamə nyi Simanu, ba ji nar nyi, “A nər 'ya Ndə Cacadau” ndəra nju ngga ənga Kərsiti.

42 Kə ji shili ənga Simanu a shili ara Yesu.

Yesu tsamə nyi, ba ji na, “Nagə ngə Simanu zər Yahwana. Nju nda ngga ngau ənga Kefasu,” kəra ma nji shabiya ca ngə Biturusu.*

Yesu Ngga Fəlipəu Ənga Nathlaniyalu

43 Əzəgəkura nyi tsu kə Yesu biya ju ma'yi a vu Galili. Kə ji thləwa Fəlipəu, kə ji na anə nyi, “Nu də.”

44 Fəlipəu sara wu Bethlesaida nga ja, məlmər Andərawusu ənga Biturusu.

45 Fəlipəu ma'yi ji nda thləwa Nathlaniyalu, kə ji na anə nyi, “A nər 'ya ndəra Musa tsəfəri sə ar kəri wu ləkakadə nə dladau ənga nabi'yar tsu tsəfəri, naja ngə Yesu ndər Nazəratu, zər Yusufu.”

46 Kə Nathlaniyalu yiwa ji na, “Sə tsapəu a sən biya sara wu Nazəratu ya?”

“A ndə ga sa lari ənga kərngau,” əngwar Fəlipəu.

47 Ta Yesu lari Nathlaniyalu a vər shili ara ja, kə ji na ar kəra ja, “Lara mau ndər Izirayila nə jijiri, ndəra gəra ənga nggyabiya fafati.”

48 Kə Nathlaniyalu yiwa ji na anə Yesu, “Lagu mani nga gə sən də?”

Əngwar Yesu, “Ar pəci kəra gə əgya kida wur martəndəm ta nga yi lar ngau, kadivira Fəlipəu dzəgwa ngga ngau.”

49 Kə Nathlaniyalu na, “Maləmə, nagə ngə Zər Hyal; nagə ngə Təl nə njir Izirayila!”

50 Yesu nar nyi anə Nathlaniyalu, “Gə mbərsa ara yi nar ngə abər yi lar ngə ar pəci kəra gə əgya kida wur martəndəm ta ya? Jiri, gu nda lari səra a ndiya kau.”

51 Kə Yesu bəra nar nyi, “Ənga jiri nga yu na anə hyi, hyu nda lari dəməlmə a pahəri, waladi'yar nə Hyal a vər di ənga gya ar kəra Zər Ndau.”

2

Mini Hə Dzau Wu Kana Nə Məlmə Galili

* 1:42 Səra Biturusu aga nyi ca ngə tsəka.

¹ Ar pæci nə makærkura nyi, mini nə hə dzə a'yi wu mælmə Kana nə 'yi'yir Galili. Miya Yesu a'yi ja a ndəna.

² Yesu ækkə'yi zəmbəlma nyi'yar ma nji nggəya nda a shili ar vir mini kau.

³ Ənggəra 'yimir wur inabi kudau, kə miya Yesu na anə nyi, “Yimir wur inabir nda a kudəri.”

⁴ Yesu shadəwa nyi, ji na, “Ama, mi nəgə nər mən wu sə ka? Pæci da ma a'yi da kwatahə mai.”

⁵ Kə miya Yesu nar nyi anə njir təkə sər səm, “Nahya mau, kalar sərə ji na anə hyi, ca nga hya mæl.”

⁶ Ləha dzər viya nyi ha tsəka a'yi kwa, kəra njir Yahudiya wu kəbə kwatə ci dzə əni, ənggər kəra mbərsar nda cabiya. Kalar ha nyi wu sən həri əgwa kwa kwa ənga 'yimi.

⁷ Kə Yesu nar nyi anə njir təkə sər səm, “Nyanyana mə ha'yar kə patə ənga 'yimi.” Ba ndə nyanyana nda ba ar miya.

⁸ Kə ji na anə nda, “Ka-bangəkau, gəri nya mau a nda nə tsahwa'a.” Kə ndə gəri ndə hər nyi a nda.

⁹ Ta tsahwa'a dəhari 'yimi hyalagə kəra sha aga 'yimir wur inabi, naji sənbiya vira nji uya nyi sara ar mai, ama njir təkə sər səm wu səni. Kə tsahwa'a nggar salkwanjili a ndumwar sau,

¹⁰ kə ji na anə nyi, “Kalar ndu shili ənga 'yimir wur inabi kəra ndiya ənga məsahəu tsu kadəu, ayukuda ndə sa,

ndə nyau, ba nja shili ənga kəra cacaəu, ama, nə ngə kau, pamə nga nyi ara nji, gə piyari kəra məsahəu kəl ka-bangəkau!”

¹¹ Najakə ngə sə dədəgur nə tanggərma kəra Yesu məliya, ji məliya sə kə wu mælmə Kana nə Galili. Najakə ngə cabiya kadakadarkur nyi, ənga ji məliya zəmbəlma nyi'yar mbərsa ənga ja.

*Yesu Kədləbiya Njir Shafəli
Wu Ki Hyal Aga Ja Da Cicau
(Matiwu 21:12-13;
Markusu 11:15-17; Luka
19:45-46)*

¹² Ayukuda kə ngə Yesu ənga mənyi ənga zamə nyi'yar ba ənga zəmbəlma nyi'yar ma'yi a gyiwu Kafarnahumu. A gyina, ndə səkari nə pida diyawu.

¹³ Ta pəcir lardur vəlna nə njir Yahudiya də ləhəu, kə Yesu ma'yi a du Urshalima.

¹⁴ Wu huda ki Hyal, ba ji thləwa nja vər dəlna thla, ənga təmahəu ənga mbəthla'yar aga sadaka, ba ji thləwa alenyi nji tsu nda vər bəla bəla gənnar nda.

¹⁵ Kə Yesu ləmiya kurpə sara wu əpa, ba ji kədləbiya nda patə sara wu Ki Hyal. Ji kədləbiya təmahə ækkə'yi thla, ba ji shashabiya təmbəl bəla bəla gənnar nda a dəməlməu, ənga ji tətəlna gənnar nda.

¹⁶ Kə Yesu nar nyi anə njira vər dəlna mbəthla 'yar kau, “Fa'abiya mau sə'yar kə ənggau! Hya sara shabiya ki dədə aga sugu mai.”

17 Ənggəra sə kə dərkər, kə zəmbəlma nyi'yar dəngari sərə tsətsəfau, wu ləkakadə nə Hyal abər, “Hudə hamə nə ki Hyal a vər mbə də ənggər u'u.”

18 Kə njira nggurəm nə Yahudiya yiwa Yesu, ndə na, “Ya, mi ngə sə dədəgur kəra gu sən məliya, kəra wu cabiya 'ya abər a'yi gə ənga dənəma nə məliya sə'yar ka?”

19 Kə Yesu şadəwa nda, ji na, “Hya dlana ki Hyal kau, ba ya sa hya'ana wu pida makəru.”

20 Kə ndə şadəwa nyi, ndə na, “Nji həri fa fodə kumunyi apə kwa a vər hər ki Hyal kau, ya, abari nga gu sən hya'ana nyi wu pida makər ka?”

21 Ama ki Hyal kəra Yesu wu ndər ar kəri kau, dza ja ngau.

22 Ayukudə Yesu hya'ari sara vir tau, kə zəmbəlma nyi'yar dəngari sə kə Yesu nar nda kau. Kə ndə dzəgwa mbərsa ənga sərə tsətsəfau wu ləkakadə nə Hyal ənga sərə Yesu nana.

23 Ar pəci kəra Yesu wu lardur nə vəlha wu Urshal-ima, nji gangəu mbərsa ənga ja arya sə dədəgur kəra ndu lari ji məl.

24 Ama Yesu a'yi fiyafə ənga nda mai, ara ju sənbiya nji patəu.

25 Naja a'yi wu yiwu nja lər sakida ar kəra nji anə nyi mai, arya ju sən sərə wu dəfuwa ndapi.

3

Nikodimosu Ənga Yesu

1 Saya də vanyi ndər Farisi a'yi kəra nja ngga ənga Nikodimosu, naja pathlə wu pama njira nggurəm nə Yahudiya.

2 Ji shili əgya Yesu uvu'yi, ji sa na, “Maləmə, 'yi wu səni abər nagə maləmə ngau, sara ara Hyal, arya ndər sən məliya sə'yar kə ga vər məl kə a'yi mai, kəl ndəra Hyal ənga ja.”

3 Kə Yesu şadəwa nyi, ji na, “Yi wu nar ngau jirkura nyi, ndər sən gwu təlkur Hyal a'yi mai kəl ma nji bəra yabiya nyi nə məthləkura nyi.”

4 Kə Nikodimosu yiwa nyi, ji na, “Lagu mani nga nja bəra sən yabiya ndəra a halər ka? Ja bəra sən sha a vu hudə mənyi aga nja bəra yabiya nyi nə məthləkura nyi ya?”

5 Yesu şadəwa nyi, ji na, “Jiri nga yu na anə ngau, ndər sən gwu təlkur Hyal a'yi mai, kəl nji bəra yabiya nyi nə 'yimi ənga nə Mambəl.

6 Sərə ndapi yabiya ndə ngau, ama sərə Mambəl yabiya tsu mambəl ngau.

7 Ja sara də sə dədəgur anə ngə mai, ara yi na, abər, ‘Kəl nji bəra yabiya ngə nə məthləkura nyi.’

8 Yambadə wu sə a ndar vira ju yiwu. Gu nggari ənggəra ju sau, ama nagə wu sən nana vira ji hya'ari sara ari ənga vira ju ma'yi a ndar tsu mai. Abangə nga nyi tsu ənga ndəra nji yabiya nyi wu Mambəl.”

9 Kə Nikodimosu yiwa Yesu, ji na, “Abari ngə səkə wu sən də?”

10 Kə Yesu şadəwa nyi, ji na, “Ya, nagə maləmə dəgal

ngau wu Izirayila, ama nagə wu nggabiya sə'yar kə mai ya?

11 Jiri nga yu na anə ngau, 'yi wu ndər ar kəra səra 'yi wu səni, ənga 'yi wu lər sakida ar kəra səra 'yi ləri, ama alaga abangau nahyi a'yi dləwuri sakidar 'ya kə mai.

12 Ma yu ndər anə hyi ar kəra səra wu duniya, nahyi mbərsa əni mai, abari nga hyu sən nda mbərsa ma yi ndər anə hyi ar kəra səra a dəməlmə?

13 Ndə a'yi kəra saya ma'yi a dəməlmə mai, kəl naja Zər Ndə kəra shida sara dəna.

14 Ənggər kəra Musa har pabau a dar wu tagə mashi ta, abangə tsu kəl nji hya'ana Zər Ndau a dar wu,

15 aga kalar ndəra mbərsa ənga ja wu uya pi gəra kudau."

16 "Arya Hyal ca yiwukur anə njir duniya gagadau, ca ngə də ji ləri Zər nyi zəmə pir, aga kalar ndəra hənggəri ənga ja, naji wu tə mai, ama ju uya pi gəra kudau.

17 Arya Hyal a'yi səwa Zər nyi a shida wu duniya aga ja sa mənə nyi numa anə duniya mai, ama aga njir duniya a uya mbədau lagu nyi.

18 Kalar ndəra mbərsa ənga Zər Hyal, numa a'yi wu səm nyi mai. Ama kalar ndəra a'yi mbərsa ənga ja mai, numa a səmku nyi ri tsu kadə ara naji mbərsa ənga thləmə Zər Hyal kəra zəmə pir mai.

19 Kəja səra ju nda məl numa ar kəri, mbəmbəl shili

wu duniya, ama njir duniya wu yiwu kuthləu a ndiya mbəmbəl ara sər mələ nda dəmwa'yu.

20 Kalar njira wu məl sə dəmwa'yu, shishir dza nda wu yiwu mbəmbəl mai, ara hivər sər mələ nda a biyar babal.

21 Ama njir məl səra tsa'a ndu shili ar vi mbəmbəl, aga nja ləri ar babal abər səra ndu məl səra Hyal wu yiwu ngau."

Yahwana Ndər Məl Baḅətizəma

Bəra Lər Sakida Ar Kəra Yesu

22 Ayukudə kau, kə Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar ma'yi a ndar 'yi'yir Yahudiya. A ndəna ji nda ḅəliya sar kushu, ju məl baḅətizəma anə nji.

23 Yahwana nə nyi tsu ja vər məl baḅətizəma anə nju məlmə Ayinanu kəra ləhəu wu dzər məlmə Salimu, ara 'yimi a'yi gangəu a ndəna. Nji kəl shili nga ndu shili ju məl baḅətizəma anə nda.

24 (Səḱə dərkər kadivira nji fuwa Yahwana wu fursəna.)

25 Kə zəmbəlma 'yar nə Yahwana gu kəpal ənga vanyi ndər Yahudiya ar kəra ci dzə kəra dladə nana nja məl.

26 Ndə shili əgya Yahwana, ndə sa na anə nyi, "Maləmə, ndə ta ənga gə a biyar ya dəl Urdənu ta, ndə ta gə ləri sakida ar kər ta, kəja ja vər məl baḅətizəma anə nji ənga patər nja vər sha shili ara ja."

27 Kə Yahwana shadəwa nda, ji na, "Ndər sən dləwuri sə a'yi mai, kəl səra Hyal nə nyi.

28 Nahyi ənga kərhyi ngə sakida də arya yi na anə hyi,

'Nayi ngə Kərsiti mai, ama Hyal səwa da wu mwa nyi.'

²⁹ Ar pəcir hə dzau, kwanjili nə sal kwanjili ngau. Bazhiya sal kwanjili kəra shili ar vir hə dzə kau, kəl səkə nga ja, aga ja nggari dāha sal kwanjili. Ju nyi ənga hūdə pipida ma ji nggari sal kwanjili a vər ndər. Lagu kə tsu ngə hūdə pipida da a nyabiyar dzau.

³⁰ A dāri tsa'a ja cakau, nayi tsu ya gənnā dzau.

³¹ "Ndəra shida sara a dəməlmāu, naja nga adabanga nji patəu. Patər njira wu duniya nə duniya ngau, ənga ndu ndər ar kəra sər duniya. Ndəra shida sara a dəməlmāu, naja nga adabanga nji patəu.

³² Ju ləri sakida səra ji ləri ənga ji nggari, alaga abangau, ndə a'yi kəra mbərsa ənga sakida nyi mai.

³³ Ama kalar ndəra dləwuri sakida nyi a cabiyari abər Hyal ndə jijiri ngau.

³⁴ Ara ndəra Hyal səwa, ndər Hyal nga ju na, arya Hyal nə nyi Mambəl nyi nyinyau.

³⁵ Tada wu yiwu Zər nyi, ba ji fuwa patər sə wu tsa ja.

³⁶ Kalar ndəra mbərsa ənga Zəra nyi a'yi ja ənga pi gəra kudau. Ndəra gəra bəla səra Zəra nyi nana, naji wu uya pi mai, ama Hyal wu dəfu ənga ja."

4

Yesu Ndər Ənga Mala Sara Samariya

¹ Njir Farisi nggari abər Yesu a vər dumwa ənga uya nji, ənga məl babətizəma anə zəmbəlma gangəu a ndiya Yahwana.

² Kwalaga kə a'yi Yesu ənga kənyī nga vər məl babətizəma kə mai, ama zəmbəlma nyi'yar ngau.

³ Ənggəra Yesu nggari abangau, kə ji piyari 'yi'yir Yahudi ba ji bəra sha a vu 'yi'yir Galili.

⁴ Kabangəkə a mbari kəl Yesu ja tərabiya wu Samariya.

⁵ Kə ji dla wu vanyi məlmə wu 'yi'yir Samariya kəra nja ngga ənga Sayika. Vi kau, ləhə nga nyi a dzər vira Yakubu nə nyi anə zər nyi Yusufu.

⁶ Ar vi kau, məla nə Yakubu a'yi. Ar pəci kəra Yesu hədə ənga bəu, ba ji bəliya sar a miya məla nyi. Səkə dərəkər ənggər saka kumo apə məthlə nə puci.

⁷ Kə vanyi mala nə Samariya shila gwa məla. Kə Yesu na anə nyi, "Usi, gər da 'yimi ya təwari."

⁸ (Zəmbəlma nyi'yar tsu a ma'yir nda a vu hūdā məlmə aga nda vuwa dəl sər səm.)

⁹ Kə mala Samariya kə na anə Yesu, "Abari nagə ndər Yahudiya a sən yiwa 'yimi ara ya, nayi mala Samariya?" (Ara sə a'yi kəra wu dəbəri ndər Yahudiya ənga ndər Samariya mai.)*

¹⁰ Əngwar Yesu, "Maja abər gu səni sə kurthlə nə Hyal kəra ju lau, ənga ndəra na anə ngau, 'Gər da 'yimi ya təwari,'

* 4:9 Kwalaga cala miya ha nə njir Samariya njir Yahudiya wu məl thlər əni mai.

gu sən yiwa niyi, ba ja nə ngə 'yimi nər lə pi."

¹¹ Kə mala kə na, "Maləmə, kəja sər gə 'yimi a'yi ara gə mai, ya, kəja mələ kə dzəgamə nga niyi, lagu mani nga gu sən gər də 'yimi lə pi ka?"

¹² Dəm ya, naga ndiya dər 'ya Yakubu, ndəra labiya 'ya mələ kə ya? Naja ənga kənyini ma, ji sa 'yimi sara a gwa, ənga wazha niyi ba ma'wi niyi'yar."

¹³ Yesu na, "Kalar ndəra sa 'yimi kau, hili wu bəra nda tə niyi wayu."

¹⁴ Ama ndəra sa 'yimi kəra yu lə kau, naji wu bəra nggar hili mai ba'anuwa. 'Yimi kəra yu lə kau, wu nda də wu ja ənggər mandəli 'yimi kəra wu huhwi sara wu dza ja kəra wu nə niyi pi gəra kudau."

¹⁵ Əngwar mala kau, "Maləmə, nə də 'yimi kau, ara ya sara bəra nggari hili, ənga ya bəra shili ənggau ya sa gə 'yimi."

¹⁶ Kə Yesu na, "Ma'yi ga nda shili ənga sal ngau."

¹⁷ Əngwar ja, "Sal a'yi ara yi mai."

Əngwar Yesu anə niyi, "A nabiya gə jiri ənggəra gə na abər, 'Sal a'yi ara yi mai."

¹⁸ Arya jirkura niyi ca ngə a hər gə shili paməpamə təfu, ənga ndə kə gə əni kabəngəkə kə sal ngə mai, a nabiya gə jiri."

¹⁹ Əngwar ja, "Ndə dəgaləu, maya nggani nagə nabi ngau."

²⁰ Əjir 'ya dləvə Hyal ar mə kau. Ama əngwar hyi njir Yahudiya wu Urshalima ngə vira nja kyaga dləvə Hyal."

²¹ Kə Yesu na, "Mala, mbərsa ənga səra yu na kau, arya pəci a vər shili kəra niyi tsu wu nda dləvə Tada ar mə kə mai, alaga wu Urshalima mai."

²² Nahyi njir Samariya nahyi wu səni ndəra hyu dləvə mai, na'ya 'yi wu səni ndəra 'yi wu dləvə, ara mbədau shili sara ara njir Yahudiya."

²³ Ama pəci a vər shili, pəca niyi ma a shiliri, kəra njir dləvə Tada ənga jiri wu nda dləvə niyi wu mambəl ba ənga jirkur, ara Tada wu gal culi niyi kə nga dləvə niyi."

²⁴ Hyal Mambəl ngau, njir dləvə niyi kəl nda dləvə niyi wu mambəl ba ənga wu jirkur tsu."

²⁵ Mala kə na, "A sən yi abər Ndə Cacadau a vər shili ndəra nju ngga niyi ənga Kərsiti. Ma ji shili ju sa cabiya 'ya patər sau."

²⁶ Yesu na, "Nayi ndəra vər ndər anə ngau nayi ngau."

Zəmbəlma 'yar Bəra Sha Shiləra Yesu

²⁷ Ar pəci kə ngə zəmbəlma niyi'yar sha shili, ba də sə dədəgur anə nda ənggəra ndə thləwa niyi ja vər ndər ənga mala. Ama ndər sən yiwa, "Mi nga ga gal ənga mala ka?" Ənga ndər sən na anə niyi, "Mi ngə də gu ndər ənga ja?" a'yi tsu mai."

²⁸ Kə mala kə piyari təm gwa mələ niyi, ba ji ma'yi a vu huda məlmau, ji vuwa nar niyi anə niyi,

²⁹ "Shila mau, hya sa lari ndəra nar də səra yi saya

məlna patəu. Abər naja ngə Kərsiti ya?"

³⁰ Kə nji bibiya sara wu huda məlmau, kə ndə shili əgya Yesu.

³¹ Ar pəci kə ngə zəmbəlma nyi'yar a vər kədi Yesu, "Mələmə, səm sau."

³² Ama kə Yesu shadəwa nda, ji na, "Sər səm a'yi ara yi kəra yu sən səm ama nahyi wu sən mai."

³³ Kə zəmbəlma nyi'yar yiwa kərnda, ndə na, "Abər vanyi ndə daḡaga shili ənga sər səm anə nyi ya?"

³⁴ Ama kə Yesu shadəwa nda, ji na, "Sər səm da ca ngə ya məl sərə ndəra səwa da wu yiwu ənga ya nyabiya thlər nyi cipəu.

³⁵ Hyu na abər, 'A hyiri hya fodə aga fwaha da.' Ama yu na anə hyi, hya pahəna liya hyi mənəhəu aga hya tsamə vu huda fa, ara a nər nda patə tsa'a aga gəm kabangəkəu.

³⁶ Ndər gəm fa wu uya akkəri nyi, ənga ju kəbiya sə zəzəwa nyi, ca ngə cabiya njira ju kəbiya aga nda uya pi gəra kudəu. Lagu kə ngə njir thləka ənga njir gəm sər fa ndu nyabiya dzə ənga hudə pipida aga zəməu.

³⁷ Ənggə ngə karapə kə nyabiya dzə ənga jirkur, 'Vanyi ndə thlər nyi ca ngə thləka, vanyi ndə tsu thlər nyi ca ngə gəm.'

³⁸ Yi səwa hyi aga hya gəm sərə hyi gəra lari ḡwaḡwatə a vər thləka. Alenyi nji a lar nda ḡwaḡwatəu, nahyi tsu a uyar hyi akkəri nə thlər ḡwaḡwatər nda."

Njir Samariya Gangəu Hənggəri

³⁹ Njir Samariya gangəu sara wu məlmə kə mbərsa ənga Yesu arya ndər mala kə kəra ji na, "Ji nar da patər sərə yi saya məliya."

⁴⁰ Ənggəra njir Samariya shili əgya Yesu, kə ndə sa kədi nyi ja nggya əkkə'yi nda, ba ji nggya əkkə'yi nda nə pida məthləu.

⁴¹ Nji gangə tsu ḡəra mbərsa ənga Yesu arya sərə ji nar nda.

⁴² Kə njir Samariya dzəgwa na anə mala kau, "Kabangəkəu, a hənggər 'ya jiri, a'yi ara sərə gə na waci mai, ama ara na'ya ma a nggar 'ya sərə ji na ənga kər'ya, ənga a dləwunggəri 'ya ndə kə naja ngə ndər mbəda duniya."

Yesu Mbədana Zər Ndə Dəgaləu

⁴³ Ayukuda pida məthləu, kə Yesu piyari 'yi'yir Samariya ji ma'yi a vu 'yi'yir Galili.

⁴⁴ (Arya Yesu ənga kərnyi a nanari abər, "Nabi a'yi wu uya hakər wu məlmə nyi mai.")

⁴⁵ Ar pəci kəra ji vu Galili, kə njir Galili dləwuri nyi ənga hudə zəmə ara nanda ənga kərnda a lari nda sərə Yesu məlna a vu Urshalima ar pəcir lardur nə vəlna kəra nanda ma a vur nda.

⁴⁶ Kə Yesu ḡəra sha a vu Kana wu Galili, vira ji shabiya 'yimi a ndu 'yimir wur inabi. A ndəna vanyi ndə dəgal nə ki təl a'yi kəra zər nyi gəra ngga a vu Kafarnahumu.

47 Ənggəra ndə kə nggari abər Yesu a dlari wu Galili sara wu Yahudi, kə ji ma'yi a ndəgya ja, ji nda kədi nyi aga ja shili wu ki nyi, ja sa mbədana zər nyi kəra citəu a miya tau.

48 Kə Yesu shadəwa nyi, ji na, “Kəl ta hyi lari mətsamə ənga sə dədəgur ara yau, ca ngə də hyi mbərsa.”

49 Kə ndə dəgal nə ki təl ta na anə Yesu, “Ndə dəgaləu, shili ma ma'yi a ndu ki də ara zər də ka sara tau.”

50 Kə Yesu na anə nyi, “Ma'yi sə ngau, zər ngə kə wu tə mai.” Ndə kə tsu, ba ji mbərsa ənga sərə Yesu na anə nyi, ba ji ma'yi sə nyi.

51 Tsu ja ar lagu ja vər ma'yi a ndu ki, ba ji bə ənga njir məl thlər nyi ar lagu, kə ndə na anə nyi, “Zər ngə ta a dəri jaməu.”

52 Kə ji yiwa nda pəci kəra sə kə dərkər. Əngwar nda anə nyi, “Na, ənggər saka pathlə nə puci ngə gyangə kə siya nyi.”

53 Kə dəya zər kə tsamə ri abər ar pəci kə ngə Yesu na anə nyi, “Ma'yi sə ngau, zər ngə kə wu tə mai.” Kə ndə kə ənga njir ki nyi mbərsa ənga Yesu.

54 Najakə ngə sə dədəgur nə məthləkura nyi kəra Yesu məliya ayukudə ji piyari Yahudi ji shili wu Galili.

5

Yesu Mbədana Ndau A Miya Dəl Fa'a

1 Ayukudə kau, kə Yesu ma'yi a du Urshalima aga mini nə njir Yahudiya.

2 A du Urshalima tsu, vanyi dəl fa'a a'yi kəra nji zəwuya ənga sə ənggər dza'wu paməpamə təfu. Nju ngga fa'a kə ənga miya njir Yahudiya, Bethlesaida. Dəl fa'a kə ləhə nga nyi a dzər miya ki kəra nju ngga ənga Miya Ki Təmahəu.

3 Əgya kida dza'wu'yar kə ngə nji gəra ngga, ənga nji ləfau, ənga nji kadal ba ənga nji təsəkənu gangəu wu pida.

4 [Ndə wu sə kau aga nja gwazhiri 'yimiya nyi. Arya ga pəci ga pəci ngə waladi nə Thlagə wu shida ja sa gwazhiri 'yimi kau. Ndəra a gwa tanggərma, ba ja uya jaməkur sara ara shiləgə nyi.]

5 Ənggə tsu vanyi ndə a'yi kəra məliya fa makərkumunyi apə cisu ənga təsəkənu.

6 Ta Yesu lari nyi a'yi pida, ənga tsu ju səni abər ndə kə a bəliyar sar ənga təsəkənu kau, kə Yesu na anə nyi, “Gu yiwu ga də jamə ya?”

7 Kə ndə təsəkənu kə na, “Ndə dəgaləu, nayi a'yi ənga ndər dləwa də ma nji gwazhiri 'yimiya nyi mai. Ma yi məl abər aga ya sən gwa ba vanyi nda gwa a mwa ara yau.”

8 Kə Yesu na anə nyi, “Hya'ari ga həri buci ngau, ba ga bə ga ma'yi.”

9 Aga zəmə ba nda nyi də jaməu, kə ji həri buci nyi ba ji bəu.

Sə kə dərkər ar pəcir bəlsar nə njir Yahudiya.

10 Agabangau, kə njira nggurəm nə Yahudiya nar nyi anə ndə kəra nji məliya jamə kau, “Əshina pəcir bəlsar ngau, naga kyaga məl thlər mai, dladər mənə kar ngə ri ara hə buci ngau.”

11 Kə ndə kə shadəwa nda, ji na, “Ndəra məliya də jamə ngə na anə də, ‘Həri buci ngau ga bau.’ ”

12 Kə ndə yiwa nyi, ndə na, “Wa ngə ndə kə na anə ngau, ga hər buci ngau, ga bə ka?”

13 Ndə kə nji shiləgəbiya kə wu səni tara wa ngə məliya nyi jamə kə mai, arya Yesu a ma'yiri a vu pama dlamir nji kəra a ndəna.

14 Ayukudə pəci kushu, ba Yesu thləwa nyi wu ki Hyal, ba ji na anə nyi, “Lari, a dər gə jaməu. Ga piyari məl bikau ara sə dəmwa'yi a ndiya kə a sara də ənga gau.”

15 Kə ndə kə ma'yi ji nda nar nyi anə njira nggurəm nə Yahudiya abər Yesu ngə məliya nyi jaməu.

Pi Lagu Zəra Nyi

16 Ara abangau, ba ndə dzəguya ndər papatagə anə Yesu, ara ju məl sə'yar kə Pəcir Bəlsar.

17 Kə Yesu na anə nda, “Dədə a vər məl thlər nyi ba'anə kabangəkau, nayi tsu ya vər məl thlər.”

18 Arya ndər kau, ngə njir Yahudiya wu gal lagu kəra nda tsəya nyi ari. Əngwar nda, “A'yi wacu ara ji bəlna sərə dladə na ar kəra Pəcir Bəlsar mai, ama ara ju ngga Hyal ar viya dənyi, lagu ta nga ju gəla kərnyə kakalə ənga Hyal.”

19 Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “Ənga jiri nga yu na anə hyi, sə a'yi kəra Zər wu sən məliya ənga kərnyə mai, sərə ji lari Dənyi a vər məl, ca nga ju məl. Ara kalar sərə Dənyi a vər məl, ca ngə Zər wu məl tsu.

20 Ara Tada wu yiwu Zəra nyi, ca nga ju canə nyi kalar sərə ju məl ənga kərnyə. Ba tsu ju canə nyi sərə ndiya sə ənggər kə aga ja də sə dədəgur anə hyi.

21 Ənggər kəra Tada sən hya'ana nji tətə ja nə nda pi, abangə tsu Zər wu sən nə nyi pi anə kalar ndəra ju yiwu.

22 Tada wu məl numa anə nji mai, ara a nə nyir ja dənəma nə məl numa anə Zər nyi,

23 aga patər nji nda nə nyi dəgalkur anə Zəra nyi, ənggərə ndu lə dəgalkur anə Tada. Kalar ndəra gərə nə nyi dəgalkur anə Zəra nyi, naja a'yi nə nyi dəgalkur anə Dənyi kəra səwa nyi mai.

24 “Ənga jiri nga yu na anə hyi, kalar ndəra wu nggar ndər də, kə ji mbərsa ənga ndəra səwa də, a'yi ja ənga pi gərə kudau. Nju nda məl numa anə nyi mai, ama a tərəbiyar ja sara wu tau, a ndu pi.

25 Ənga jiri nga yu na anə hyi, pəci a vər shili, pəca nyi ma a shiliri, kəra nji tətə wu nda nggar dəha Zər Hyal, njira nggari ndu nda də a'yi ənga pi.

26 Ənggər kəra Tada də thlagər pi, abangə tsu nga ji nə nyi dənəma anə Zəra nyi

aga ja ða thlagər pi.

²⁷ Ənga tsu ji nə nyi dənama nə məl numa anə kalar ndau ara naja Zər Ndau.

²⁸ Ndər kə a sara ða sə dədəgur anə hyi mai, ara pəca vər shili kəra patər njira a gu hu wu nda nggar ðaha ja,

²⁹ ba nda biya. Njira məliya sə mənəhəu ndu hya'ari ənga pi gəra kudau, ama njira məliya sə dəmwa'yi ndu hya'ari ba nja məliya nda numa.

³⁰ Sə a'yi kəra yu sən məliya ar kərda mai. Yu thla numa ənggər kəra Hyal wu na anə ða. Agabəngau, numa ða kakalə nga nyi, arya a'yi səra yu yiwu nga yu məl mai, ama səra ndəra səwa ða wu yiwu.

Sakida Ar Kəra Yesu

³¹ “Ma yi ləri sakida ar kəra kərda, sakida kə a'yi dlədləwu mai.

³² Ama vanyi ndə paməu a'yi kəra wu lə sakida ar kəra yau, a sən yi abər sakida nyi jijiri nga nyi.

³³ “Hyi səwa nyi nji anə Yahwana, naja, ba ji lər hyi sakida kəra jiri.

³⁴ Alaga abəngau, a'yi yu nggya aga sakida nə ndapi mai. Ama yi nar hyi abəngau aga hya uya mbəda.

³⁵ Yahwana ənggər pitəlla mbəmbəl nga ja kəra ləri mbəmbəl nyi, nahyi tsu, kə hyi caguli nə mbəmbəl nyi nə pəci kushu.

³⁶ “Ama a'yi yau ənga sakida kəra ndiya kəra Yahwana ləri ar kəra yau. Sə kəra ya vər məl kau, sə ngau kəra dəda nə ða aga ya məl ənga ja

vər lə sakida ar kəra yau, abər dəda ngə səwa ða.

³⁷ Dəda tsu, ndəra səwa ða, nga vər lə sakida ar kəra yau. Nahyi saya nggar ðaha ja mai, ənga tsu nahyi saya ləri nyi ənga li tara wa nga ja mai.

³⁸ Ndər nyi tsu wu nggya wu dəfuwa hyi mai, arya nahyi mbərsa ənga ndəra ji səwa mai.

³⁹ Nahyi kəl dumwa ənga jiga səra tsətsəfau wu ləkakadə Hyal, ara hyu nggani a gwa nga hyu uya pi gəra kudau. Najaka sə kəra nji tsəfəri wu ləkakadə Hyal kau, nanda ngu lər sakida ar kəra yau.

⁴⁰ Ama alaga abəngau, kə hyi nggəl ara shili əgya yi aga hya sa uya pi.

⁴¹ “Nayi wu gal fal sara ara nji mai,

⁴² ama yu səni hyi. A'yi hyi ənga yiwu Hyal a vu dəfuwa hyi mai.

⁴³ Nayau, yi shili wu thləmər dəda, ama nahyi dləwur ða mai, ama ma vanyi ndə shili wu thləmər kənyə ba hya sa dləwuri nyi.

⁴⁴ Abari nga hyu sən mbərsa ma hyu dləwu fal ara kuvwar hya, ama nahyi wu gal lagur dləwu fal sara ara Hyal zəmə pir maya?

⁴⁵ A sara hya dənga abər yu nda wula hyi ara Tada mai. Ndər wula hyi a'yi, naja ngə Musa, ndəra hyu fə dəfu ju nda dləwar hyi.

⁴⁶ Maja abər hyi mbərsa ənga Musa, a hənggər hyi jiri ənga yau, arya Musa tsəfəri ar kəra yau.

47 Ama ma nahyi a'yi mbærsa ænga særa ji tsæfæri mai, abari nga hyu sæn mbærsa ænga særa yu na?"

6

Yesu Sæmæna Nji Dubu Tæfu
(Matiwu 14:13-21;
Markusu 6:30-44; Luka 9:10-17)

1 Ayukudæ pæci kushu, kæ Yesu tærabia nadæ a biyar ya dæl Galili (najakæ ngæ dæl Tiberiyasu).

2 Ænggau, dlamir nji gangæu wu nu nyi aya sæ dædægur kæra ndæ lari ji mæliya anæ nji gæra ngga, ænggæra ji shilægæbiya nda.

3 Kæ Yesu ma'yi a dar kæra mau, a ndæna ji da nggya ækkæ'yi zæmbælma nyi'yar.

4 Ar pæci kæ lardur næ vөлna næ njir Yahudiya a dæri lèhæu.

5 Ænggæra Yesu hya'anakær ba ji lari dlamir nji gangæu a vær shili ægya ja, kæ ji nar nyi anæ Fælipæu, "Æmani nga mæna sæn dælbiya sær sæm kæra wu sæn sæmæna nji ka?"

6 Yesu yiwa sæ kæ ara Fælipæu, aga ja dzæbiya nyi, aya naja ænga kærnyi ju sæn særa ju nda mæl.

7 Kæ Fælipæu shadæwa nyi, ji na, "Alaga gænna næ ki ndær mæl thlær næ zada fa* a sæn dælbiya særa nji ka sæn fuwa wu miya nda mai!"

8 Kæ pathlæ wu pama zæmbælma Yesu kæra nju ngga ænga Andærawusu, zamæya Simanu Biturusu, na anæ Yesu,

9 "Kæja vanyi zær kushu ænggau ænga macikæl lugu dæfæ tæfu ænga kalfi mæthlæu. Ama mi ngæ særa ju sæn mæliya anæ nji gangæ ka?"

10 Kæ Yesu na anæ zæmbælma nyi'yar, "Nar nya mau anæ nji nda nggya gya." Ar vi kæ sar a'yi gangæu. Kæ nji patæ nggya gya, gangækura shili zhizhir nda a kari dubu tæfu.

11 Kæ Yesu hæri macikæla nyi, kæ ji usaku Hyal, ba ji tætakæya nyi anæ njira a'yi nggya gya patær særa ndu yiwu. Abangæ tsu nga ji mæliya ænga kalfiya nyi.

12 Ayukudæ ndæ sæm ndæ nyau, kæ ji nar nyi anæ zæmbælma nyi'yar, "Tsæmiya mau kalar særa hiyau ara sæ a sara wir."

13 Kæ zæmbælma nyi'yar tsætsæmiya kalar særa hiyau wu miya nda, ba ndæ nyanyana tsæla kumo apæ mæthlæu sara wu macikæl lugu tæfu ta.

14 Ænggæra dlamir nji lari sæ dædægur kæra Yesu mæliya, kæ ndæ na, "Gæra ænga kæpal, ndæ ngæ nabi kæra duniya wu sækæ shili nyi ta."

15 Ta Yesu lari ndu sha lagu fæ nyi aga tælær nda, ba ji gwadæna nda, ba ji ma'yi sæ nyi a du mau.

Yesu Bau A Dar Kæra 'Yimi
(Matiwu 14:22-33;
Markusu 6:45-52)

16 Ænggæra wagæ dæ, kæ zæmbælma Yesu 'yar ma'yi a gwu dæl.

* 6:7 Ar viya dinari gharu mæthlæu.

17 Kə ndə gwa gwu kwambwal aga nda tərabiya a vu Kafarnahumu. Ar pəci kəra nda a vir ma'yi, kə vi da zəgutu, ama tsu Yesu gəra shili əgya nda.

18 Kə dəl dzəguya kənggədə gagadau ara culi yambadə kəra a vər sau ənga dənama.

19 Ayukuda ndə 6ar 6au a da nə miyal makəru, kukuthlə ba ndə lari Yesu a vər shili əgya kwambwalər nda, ja vər 6au ar kəra 'yimi, ba səkə gərahəya nda gagadau.

20 Ama kə Yesu na anə nda, "Nayi ngau, hya sara hivər mai."

21 Ənggau kə ndə hənggəri aga nda dləwuri nyi a gwu kwambwalər nda. Ənggərna kə kwambwalər nda thləwa miya dəl vira nda a vər nu a ndari.

Nji Biya Aga Gal Yesu

22 Ənggəra vi sa kudau, kə dlamir nji kəra hiyau a biyar ya dəl tsamə ri abər kwambwal zəmə kəra hiyau ca ngə zəmbəlma Yesu 'yar ma'yi a gwa, ama kə ndə tsamə ri abər Yesu a'yi ma'yi əkkə'yi nda mai.

23 Kə aleniyi kwambwal'yar shili sara wu Tiberiyasu, ndə sa ta'yi ləhəu ar vira Thlagə səməna nji ənga macikəl kəra ji fənggəri nyi barka.

24 Ta nji lari abər Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar a'yi ar vi ta mai, ba ndə gu kwambwal'yar, ndə ma'yi a vu Kafarnahumu aga vuwa gal Yesu a vuna.

Yesu Ngə Macikəl Nə Pi

25 Ənggəra ndə biya thləwa nyi a biyar ya dəl, kə ndə na anə nyi, "Maləmə, ənuwa nga gə shili ənga?"

26 Kə Yesu shadəwa nda, ji na, "Ənga jiri nga yu na anə hyi, hyu gal da a'yi ara sə dədəgur kəra hyi lari yi məliya mai, ama arya macikəl ta hyi səm hyi nyi əni ta.

27 Hya sara hədə a vər gal sər səm kəra wu sən dzə mai, ama hya məl thlər nə gal sər səm kəra gəra sən dzau, ənga tsu ju ləri pi kəra gəra kudau. Naja kə ngə sər səm kəra Zər Ndau, wu sən nər hyi. Arya naja Zər Ndau ngə Hyal Tada nə nyi dənama nə məl abangau."

28 Kə ndə yiwa nyi, ndə na, "Mi ngə sərə Hyal wu yiwu 'ya mələ?"

29 Kə Yesu shadəwa nda, ji na, "Kəja sərə Hyal wu yiwu hya məl, hya mbərsa ənga ndəra ji səwa."

30 Kə ndə yiwa nyi, "Mi ngə sə dədəgur mətsamə kəra gu sən məliya aga 'ya daḃaga lari ba 'ya hənggəri ənga ga? Mi nga gu sən məliya?"

31 Əjir 'ya səm sərə nju ngga ənga mana a gwa tagəu, ənggər kəra tsətsəfau abər, 'Ji nə nda sər səm sərə dəməlmə aga nda səm.' "

32 Kə Yesu shadəwa nda, ji na, "Ənga jiri nga yu na anə hyi, a'yi Musa ngə nə hyi sər səm sərə dəməlmə mai, ama dədə ngə nər hyi sər səm nə jijiri sara dəməlmau.

33 Arya sər səm nə jiri nə Hyal ca ngə ndəra shida sara dəməlmə ju lə pi anə duniya."

34 Əngwar nda anə nyi, “Maləmə, mbar kabangəkə ga dumwa ənga lə culi najaka sər səm anə 'ya.”

35 Kə Yesu nar nda, “Nayi ngə macikəl nə pi. Kalar ndəra shili əgya yau, naja tsu bəra nggari wuḅu mai, ənga kalar ndəra hənggəri ənga yau, naji wu bəra nggari hili mai.

36 Ama ənggəra yi nar hyi ta, a lar dər hyi, ama alaga abangau nahyi hənggəri ənga yi mai.

37 Patər njira Tada nə da, ndu shili ara yau, ənga kalar ndəra shili ara yau, nayi wu kədlə nyi mai.

38 Arya yi shida sara dəməlmau, a'yi aga ya sa məl səra yu yiwu mai, ama səra ndəra səwa da wu yiwu.

39 Səra ndəra səwa da wu yiwu, ca ngə alaga ndə zəmə a sara sa wu tsa yau, wu njira ji nə da mai, ama aga ya hya'ana nda sara vir tau, ar pəcir kuḏiya duniya.

40 Arya səra Dəda wu yiwu ngau, ca ngə kalar ndəra fər li ar Zər, ənga ji hənggəri ənga Zəra nyi, ju uya pi gəra kuḏau, ənga tsu yu nda hya'ana nyi sara vir tau, ar pəcir kuḏiya duniya.”

41 Kə njir Yahudiya dzəguya ngwungwuni wu pamə ar kəra Yesu ara ji na, “Nayi ngə macikəl kəra shida sara dəməlmau.”

42 Kə ndə na, “A'yi Yesu ngə wa? Zər Yusufu, ndəra 'yi wu səni dənyi ənga mənəni ta wa? Ya, abari nga ju na abər, ‘Yi shida sara dəməlma’?”

43 Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “Piyara mau ngwungwuni wu pama hyi.

44 Ndər sən shili əgya yi a'yi mai, kəl ma Tada kəra səwa da tədər nyi a shili, nayi tsu yu nda hya'ana nyi sara vir tau, ar pəcir kuḏiya duniya.

45 Nji tsəfəri wu ləkakadə nə nabi'yar abər, ‘Patəkura nda Hyal ngu nda highiḃə anə nda.’ Kalar ndəra səya nyi himi anə Tada ənga ji highiḃər sə ara ja, ju shili əgya yau.

46 Ndə a'yi kəra saya ləri Tada mai, kəl ndəra hya'ari sara ara Hyal, naja ngə ndəra saya lar Tada.

47 Jiri nga yu na anə hyi, kalar ndəra mbərsa a'yi ja ənga pi gəra kuḏau.

48 Nayi ngə macikəl nə pi.

49 Əjiya əjir hyi səm səra nju ngga ənga mana wu tagəu, ama ba ndə bəra tau.

50 Ama kəja macikəl kəra shida sara dəməlmau, kalar ndəra səmku naji wu tə mai.

51 Nayi ngə macikəl nə pi kəra shida sara dəməlmau. Kalar ndəra səm najaka macikəl, ju nggya ənga pi nə ba'anuwa. Najaka macikəl kumər dza yi ngau, kəra yu ləri aga duniya a uya pi.”

52 Kə njir Yahudiya gu kəpal gagaḏau wu pama nda, ndu na, “Abari ngə ndə ka sən nə mən kumər dza ja aga mənə səma?”

53 Əngwar Yesu anə nda, “Ənga jiri nga yu na anə hyi, kəl ma hyi səm kumər dza Zər Ndau ənga hyi təwari mashi nyi, nahyi a'yi ənga pi wu hyi mai.

⁵⁴ Kalar ndëra sëmku kumër dza yau änga ji tëwari mashi ða, a'yi ja änga pi gëra kudau, änga yu nda hya'ana nyi sara vir tau, ar pëcir kudiya duniya.

⁵⁵ Kumër dza yi ðëfë jijiri ngau, änga mashi ða sër sa jijiri ngau.

⁵⁶ Kalar ndëra sëmku kumër dza yau änga ju sa mashi ða, ju nggya wu yau änga nayi tsu wu ja.

⁵⁷ Änggër këra Tada mbëmbëðau sëwa ða, ärya ja nga yi tsu änga pi, agabängë kalar ndëra fiya ða äga sër sëm nyi, ju nda ða a'yi änga pi ba'anuwa ärya yau.

⁵⁸ Najakë ngë macikël këra shida sara ðëmëlmë a'yi änggër këra äjiya äjir hyi'yar sëm mai. Äjiya äjir hyi ndë sëm sëra nju ngga änga mana ba ndë tau, äma kalar ndëra wu sëm najaka macikël, a'yi ja änga pi gëra kudau."

⁵⁹ Yesu nana së'yar kë patë ar pëci këra ja vër highiðau wu umbwa ðaðë dzë njir Yahudiya wu Kafarnahumu.

Zëmbëlma Yesu 'Yar Gangë Piyari Nu Nyi

⁶⁰ Änggëra ndë nggari abangau, kë gangëu wu pama zëmbëlma nyi'yar na, "Dzadzau ngë highiðë kau, wa ngu sën dlëwuri najaka sa?"

⁶¹ Yesu ära ju sëni wu ðëfuwa ja abër zëmbëlma nyi'yar a vër ngwungwuni ar këra highiðë kau, kë ji na anë nda, "Highiðë kë ndzana hudä hyi ya?"

⁶² Ya, abari nga hyu nda ng-gari wu ðëfuwa hyi ma hyi lari Zër Ndau a vër sha a dar vira ja ðëðëma?

⁶³ Mambël ngu lë pi, së a'yi këra kumër dzë äga nyi mai. Ndër këra yi nar hyi kau, në Mambël ngau, ba änga në pi tsu.

⁶⁴ Ama alaga abangau, nji a'yi këra gëra hënggëri." Ära tsu kadëu, Yesu wu sëni wu pama nda njira gëra hënggëri änga ndëra wu nda thlëna hya ja.

⁶⁵ Kë Yesu dumwa ji na anë nda, "Ca ngë sëra ða yi na anë hyi abër ndër sën shili ägya yau, a'yi mai, kël ma Dëðä në nda lagu."

⁶⁶ Ayukudä highiðë kau, kë zëmbëlma nyi'yar gangëu sha ära ðëra nu nyi.

⁶⁷ Kë Yesu yiwa zëmbëlma nyi'yar kumo apë mëthlë kau, "Nahyi ma hyu yiwu hya sha ära nu ða ya?"

⁶⁸ Kë Simanu Biturusu shadëwa nyi, ji na, "Thlagëu, a ndëra wa nga 'ya sën ma'ya? Nagë ngë ndëra änga ndër në lë pi gëra kudau.

⁶⁹ Ä hënggëri 'ya änga a sën 'ya abër nagë ngë ndë Cici në Hyal."

⁷⁰ Kë Yesu shadëwa nyi, ji na, "Ä'yi yi cadëbiya hyi kumo apë mëthlë wa? Äma pathlë wu pama hyi shatan ngau."

⁷¹ Ju ndër kë ar këra Yahuda zër Simanu Isikarayoti, ära naja ngu nda thlëna hya ja, kwalaga kë, pathlë ja wu pama nanda kë kumo apë mëthlë kau.

7

*Zaməya Yesu 'Yar A'yi
Hənggəri
Ənga Ja Mai*

¹ Ayukuda kau, ngə Yesu bəra bəbiya bəu wu 'yi'yir Galili, ara naji wu yiwu ja ma'yi a vu Yahudi mai, ara njir Yahudiya kəra a vuna wu gal lagur tsa nyi.

² Ama ar pəci kəra mini nə nggya wu kwapatə nə njir Yahudiya dər ləhəu,

³ kə zaməya Yesu 'yar na anə nyi, “A dər tsa'a ga piyari vi kə ga ma'yi a vu Yahudi, aga zəmbəlma ngə'yar kəra a vuna nda lari sə dədəgur'yar kəra gu məl.

⁴ Ndə a'yi kəra wu yiwu nja sənbiya nyi, ba ja nggya ar dəwa mai. Ta dā gu məl sə dədəgur 'yar kau, ga cabiya kərngau anə njir duniya.”

⁵ Arya alaga zamə nyi'yar ənga kərnda a'yi hənggəri ənga ja mai.

⁶ Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “Pəcir vu dā a'yi dā kwatahə mai, ama anə hyi kalar pəci a sən vu hyi.

⁷ Njir duniya wu piyari shishir dza hyi mai, ama nayi nga ndə piyari shishir dza yau, ara yu nar nda sər mələ nda dəmwa'yi nga nyi.

⁸ Nahyi, ma'ya mau a ndar vir mini kau. Nayi nədā nayi wu ma'yi kwatahə mai, ara pəci dā a'yi nyabiya dzə mai.”

⁹ Ayukuda Yesu nar nda abəngau, ba ji bəra səkari wu 'yi'yir Galili.

¹⁰ Ama ayukuda zamə nyi'yar ma'yi a ndar vir mini, kə Yesu ma'yi tsu ama ar dəwa a'yi ar babal mai.

¹¹ Njir Yahudiya kəl gal nyi ar vir miniya nyi, ndu yiwa, ndu na, “Əmani nga ja?”

¹² Ar vir mini kau, nji kəl ndər wu pamə ar kəra Yesu ar dəwa. Əngwar alenyi nji, “Ndə mənəhə nga ja.”

Əngwar alenyi nji tsu, “Ndər ngguta vi nga ja.”

¹³ Ama ndər sən ndər ar kəra Yesu ar babal a'yi mai, ara ndu hivər njira nggurəm nə njir Yahudiya.

Yesu Highibəu Ar Vir Mini

¹⁴ Ta nja vuri wu hathla mini, kə Yesu ma'yi a gwu Ki Hyal, ji gwa mbar highibəu.

¹⁵ Kə sə kə dā sə dədəgur anə njir Yahudiya, ba ndə yiwa, “Lagu mani ngə ndə kə highibər sə'yar ka, ya, kəja naji uya highibə maya?”

¹⁶ Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “Sə'yar kə ya vər highibə kau, a'yi nə kərda ngə mai, ama nə ndəra səwa dā ngau.

¹⁷ Kalar ndəra wu yiwu ja məl sərə Hyal wu yiwu, ju nda sənbiya abər highibə dā sara ara Hyal nga nyi shili, ama a'yi nə kərda mai.

¹⁸ Njira wu ndər aga kərnda, thləmə nga ndu gal anə kərnda. Ama kalar ndəra wu ndər aga shili ənga dləvau anə ndəra səwa nyi, ndə jiri nga ja. Sə fati a'yi wu ja mai.

¹⁹ A'yi Musa ngə nə hyi dladə wa? Ama alaga ndə zəmə a'yi wu pama hyi kəra a

vər bəlari mai. Mi ngə də hyu gal tsa də?”

²⁰ Əngwar nja nyi anə nyi, “Mambəl dəmwa 'yi pahəna liya gə ya? Wa ngu gal tsa nga?”

²¹ Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “Nayau, yi məliya hyi sə dədəgur zəmə wacu, ya kəja hangəkala hyi a hya'ari.

²² Musa nə hyi dladau ar kəra thla pəlzha (alaga kə a'yi naja ngə dzəguya mai, ama əjir hyi 'yar ngau). Kwalaga abangau kəja hya bəlnar dladə nyi lagur thla pəlzha anə zər Pəcir Bəlsar.

²³ Kabangəkau, a lar hyi abər a dər tsa'a nja thlana nyi pəlzha anə zər pəcir Bəlsar aga nja nyabiya dladə Musa ar kəra thla pəlzha. Ya, ara mi ngə də hyu dəfu ənga yi ara yi shiləgəbiya ndə valam pəcir Bəlsar ara?”

²⁴ Hya piyari məl numa ga li ga li, ama hya məl numa kəra kakaləu.”

Yesu Ngə Kərsiti Ya?

²⁵ Ar pəci kə ngə njir Urshalima wu yiwa kərnda, “A'yi ndə kə nga nju gal aga tsa ta wa, əndəga?”

²⁶ Ya kəja ja ənggau ju ndər ar babal, ya nandə wu na sə anə nyi mai. Njira nggurəmər nda ya, əndəga, a hənggəri nda abər naja ngə Kərsiti ya?”

²⁷ Ama naja nə nyi mən wu səni vira ji shili sara ari, ama ar pəci kəra Kərsiti nə jiri wu nggura shili, ndər səni vira ju hya'ari sara ari a'yi mai.”

²⁸ Yesu tsu ja vər highiḃə wu ki Hyal, kə ji hya'ana dāhəu, ji

na, “Jijiri, hyu sən də ənga vira yi hya'ari sara ari ya? Nayi shili ar kərda mai, ama ndəra səwa də, ndə jijiri ngau, ama nahyi wu səni nyi mai.

²⁹ Ama nayi yiwu səni nyi ara nayi sara ara ja nga yau ənga naja ngə səwa də.”

³⁰ Ənggəra Yesu nana ndər kau, kə ndə gal lagu kəra nda sən mbar nyi. Ama ndə a'yi kəra tsəkwari nyi mai, ara pəci nyi a'yi də kwatahə mai.

³¹ Alaga abangau, nji gangəu wu pama nda hənggəri ənga ja. Əngwar alenyi nju pama nda, “Ma Kərsiti shili ya, ju sən sa məliya sə dədəgur a ndiya kəra ndə kə a vər məl kə ya?”

³² Ta njir Farisi nggari nja vər ndər tsətsəka 'a ar kəra Yesu, ba pubu dədəgal 'yar ənga njir Farisi səwa gaga nə Ki Hyal aga nda nda mbar Yesu.

³³ Kə Yesu nar nda, abər, “Pəcira ya dābaga nggya əkkə'yi hyi a hyiri kushu, ba ya dzəgwa sha a ndəgya ndəra səwa də a shili.

³⁴ Hyu nda gal də, ama nahyi wu sən nər də mai, ənga vira yu ma'yi a ndari nahyi wu sən ma'yi a ndəna mai.”

³⁵ Kə njir Yahudiya na wu pama nda, “Nəma ngə ndə kə wu yiwu ja ma'ya, kəra mən gəra nda lari nyi ka? Ju yiwu ja ma'yi a ndar 'yi'yi njir Gərikəu vira njir Yahudiya tətəlnəkər a ndar ya? Aga tara ba ja nda highiḃə anə nda ya?”

³⁶ Mi ngə dənga nyi ənga ndər ka, ‘Hyu nda gal də, ama nahyi wu nər də mai,’ ənga

‘Vira yu nda ma'yi a ndari, nahyi wu sən shili ari maya?’”

Yesu Ngə Mandəli Nə Lə Pi

37 Ar jomər ndəla pəcir mini, kəra naja ngə pəci kəra ndiya ənga dəgaləu, Yesu hya'ari ji hya'ana dəhəu, ji na, “Ma ndəra wu nggari hili, bəgə ja shili ja sa təwari 'yimi ara yau.

38 Kalar ndəra hənggəri ənga yau, ənggər kəra nji tsəfəri wu ləkakadə Hyal, abər sara wu ta ja ngə mandəli 'yimir pi wu nda ndəla.”

39 Ar pəci kəra ja vər ndər ar kəra mandəli nə lə pi kau, Mambəl Cici nga ja vər ndər ar kəri, Mambəl Cici kəra njira mbərsa wu nda dləwuri. Ar pəci kə Mambəl Cici a'yi shili kwatahə mai ara tsu kadakadarkur Yesu gərə cabi ya dzau.

40 Ənggəra nji nggari ndər Yesu, ba alenyi nji na, “Jijiri ndə kə naja ngə nabi ta mənə vir səkə ta.”

41 Alenyi nji tsu wu na, “Ndə kə naja ngə Kərsiti.” Əngwar alenyi nji tsu, “Lagu mani ngə Kərsiti a sən shili sara wu Galili ya?

42 Ləkakadə Hyal kəra tsətsəfə a'yi nar mən abər Kərsiti wu nda biya sara wu culi gə Dawuda wa? Ənga a'yi ji nar mən abər sara wu məlmə Bayitalahami nga ju biya, məlmə kəra Dawuda nggya a gwa gwa wa?”

43 Kə miya nja nji təkəbiya dzə arya Yesu.

44 Alenyi nji ma ndu yiwu nda mbar nyi, ama ndə a'yi fər tsi ar dza ja mai.

Ghar Hənggəri Nə Njir Yahudiya

45 Ayukuda nyi, kə njir bəla ki Hyal sha a ndəgya pubu dədəgal 'yar ənga njir Farisi, njira səwa nda, ka yiwa nda, ndə na, “Mi ngə də nahyi shili ənga ja maya?”

46 Kə njir bəla ki Hyal shadəwa nda, ndə na, “Ndə a'yi kəra saya ndərbiya ndər ənggər ndə kə mai!”

47 Kə njir Farisi nar nyi anə njir bəla ki Hyal, “Patə əkkə'yi nahyi tsu nga ji nggutana kə ya?

48 A lar hyi njira nggurəm ənga njir Farisi kəra hənggəri ənga ja ya? Awau!

49 Ama dəbər nji kəra gərə sən sə ar kəra dladə Musa, Hyal a shi'wuna ndar ja.”

50 Nikodimosu, ndəra shili əgya Yesu tsu kadəu ənga tsu pathlə ja wu pama nda, yiwa,

51 “Mi ngə dladər mən na, a'yi kəl nji nggari wu miya ndəra nju vazau, səra ji məliya divira nja dzəgwa məlna nyi numa wa?”

52 Əngwar nda anə nyi, “Nagə ma ndər Galili ya? Tsambiya a vu ləkakadə nə Hyal, ba ga lari abər nabi a'yi kəra dla sara wu Galili mai.”

53 Kə kalar ndə ma'yi a ndu ki nyi.

8

1 Yesu ma'yi a dar mə nə wur Zayitunu.

2 Kadə əmudlau kə Yesu bəra ma'yi a gwu ki Hyal. Nji

gangə kaḅau a shili ara ja. A guna ba ji gwa uya vir nggya, ji dzəgwa highiḅə anə nji.

³ Kə maləmə dladə'yar ənga njir Farisi shili ənga mala kəra nji mbari nyi a vər məl səsukur. Ndə sa ta'yina nyi wu hada nda.

⁴ Kə ndə na anə Yesu, "Maləmə, mala kau, 'yi mbar nyi a vər məl səsukur.

⁵ Wu dladəu, Musa nar 'ya, abər 'ya tsəya culi mala kə ənga tsəka vavaka. Mi nga gə na nə nga?"

⁶ Ndu məl thlər ənga najaka yiwa sə aga nda nggəya nyi ləbam. Ndu yiwu aga nda uya lagu kəra nda sən vazəya nyi ari.

Ama kə Yesu uzha gya, ba ji mbari tsəfə sə ənga tsa ja a gyiwu 'yi.

⁷ Ənggəra ndə dumwa ənga yiwa Yesu, ba ji hya'ari ji na anə nda, "Ma ndə a'yi kəra gəra ənga bikau wu pama hyi, bəgə ja dzəguya vaka nyi ənga tsəka."

⁸ Kə Yesu ḅəra uzha gya, ba ji ḅəra dumwa ənga tsəfə sə a gyiwu 'yi.

⁹ Ənggəra ndə nggari abangau, ba ndə dzəguya ma'yi zəmə zəməu, mbari ar njira nggurəm ba'anə nji kukushu. Ənggau, ba ndə piyari Yesu zhizhi nyi ənga mala kə ta'yu wu mwa nyi a ndəna.

¹⁰ Kə Yesu hya'ari a'yi ta'yau, kə ji yiwa nyi, ji na, "Mala, əmani nga nda? Ndə a'yi kəra məliya ngə numa wa?"

¹¹ Kə ji shadəwa nyi, ji na, "Maləmə ndə a'yi mai."

Kə Yesu na anə nyi, "Alaga nayi ma sə a'yi yu na anə ngə mai. Ma'yi sə ngau, ama ga sara dumwa ənga məl bikə mai."

Yesu Ngə Mbəmbəl Nə Duniya

¹² Ar pəci kəra Yesu ḅəra ndər anə nja nyi, kə ji na, "Nayi ngə mbəmbəl nə duniya. Kalar ndəra wu nu ḁa, naji wu ḅə wu kuthlə mai, ama ju uya mbəmbəl nə pi."

¹³ Kə njir Farisi nar nyi anə Yesu, "Gə wu lə sakida ar kəra kərngau, sakida ngau a sən ḁa ənga jiri mai."

¹⁴ Kə Yesu shadəwa nda, ji na, "Alaga yi lər sakida ar kəra kərdə, sakida ḁa jiri nga nyi, ara yu səni vira yi hya'ari sara ndari ənga vira yu ma'yi a ndari. Ama nahyi wu səni vira yi shili sara ndari ənga vira yu ma'yi a ndari mai.

¹⁵ Numar hyi nə ndəndəkur, ama nə ḁa a'yi abangə mai.

¹⁶ Ama alaga yu məl numa, numa ḁa jiri nga nyi, ara nayi a'yi zhizhi ḁa mai, ama ndəra səwa ḁa a'yi ja ənga yau.

¹⁷ Əngwar dladər hyi, ma nji məthlə lər sakida ar kəra sau, sa nyi a ḁari jiri.

¹⁸ Yu lə sakida ar kəra kərdə. Dəḁa kəra səwa ḁa tsu naja ngə nə məthləkura nyi."

¹⁹ Kə ndə yiwa nyi, ndə na, "Əmani ngə dənga?"

Əngwar Yesu anə nda, "Nahyu sən ḁa ənga Dəḁa mai, maja abər hyu sən ḁa, a sənər hyi Dəḁa tsu."

²⁰ Yesu nana ndər kə ar pəci kəra ja vər highiḅau a vu ki

Hyal ləhəu ar vir dəwa gənna kəra nji tsəmiya ari. Ndə a'yi kəra mbəri nyi tsu mai ara pəci nyi a'yi dā kwatahə mai.

²¹ Kə Yesu bəra na anə nda, “Kəja yu ma'yi sə dā, ənga hyu nda gal dā, ba hya tə wu bikər hyi. Vira yu ma'yi a ndari, nahyi wu sən ndari mai.”

²² Ba sə kə məliya njira ng-gurəm nə Yahudiya wu yiwa kərnda, “Ju nda tsəya kərnyiyə? Ca ngə məliya ju na, ‘Vira yu ma'yi a ndari nahyi wu sən nda mai kə ya?’”

²³ Ama kə Yesu bəra dumwa, ji na, “Nahyi sara gyiwu 'yi ngau, nayi tsu sara a dəməlmau. Nahyi nə duniya ngau, ama nayi a'yi nə duniya mai.

²⁴ Ca ngə səra dā yi na anə hyi, hyu nda tə wu bikər hyi. Ara ma nahyi a'yi hənggəri ənga səra yi na ar kəra kərda kə mai, ənga jiri hyu nda tə wu bikər hyi.”

²⁵ Kə ndə yiwa nyi, “Wa nga ga?”

Əngwar Yesu anə nda, “Kakalə ənggər kəra yi nar hyi tsu kadə ta.”

²⁶ Sə a'yi gangəu kəra yu sən na ar kəra hyi nə məl numa. Yu nar nyi anə nji səra ndəra səwa dā wu na anə dā zhizhi nyi, ənga tsu səra ju na jiri nga nyi.

²⁷ Nandə nggabiya abər ar kəra Dənyi nga ju ndər anə nda mai.

²⁸ Ca ngə səra məliya Yesu nar nda, abər, “Ar pəci kəra hyu nda hari Zər Ndau a di, ar pəci ta nga hyu nda ng-gabiya abər nayi ndəra yu na,

nayi ngau. Nayi tsu yu məl sə kərda mai, ama yu highiḅə səra Dədə highiḅər dā.

²⁹ Ndəra səwa dā a'yi ja ənga yau, naji piyari dā zhizhi dā mai, ara cumu yu məl səra wu pina huda ja.”

³⁰ Ar pəci kəra Yesu nana sə'yar kau, nji gangəu hənggəri ənga ja.

Jirkur Kəra Wu Məliya Ndə Kambau

³¹ Kə Yesu nar nyi anə njir Yahudiya kəra hənggəri ənga ja, “Ma hyi dumwa ənga səḅə highiḅə dā ənga jiri, nahyi ngə zəmbəlma dā'yar nə jijiri.

³² Hyu nda sənbiya jiri, jira nyi tsu wu nda pəlna hyi.”

³³ Kə ndə shadəwa nyi, ndə na, “Na'ya culi gə Ibrahimu ngau, na'ya sara vər dā mafa ndə mai. Ya, mi ngə dā gu na, ba nja pəlna 'ya?”

³⁴ Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “Jijiri nga yu na anə hyi, kalar ndər məl bikau, mafa bikə nga ja.

³⁵ Mafa a'yi wu sən dā zər ki parangə mai, ama zər kəra nji ya wu ki, zər kiya nyi nga ja ba'anuwa.

³⁶ Ma sən dā ba Zəra nyi pəlna hyi, a dər hyi pəpəl ənga jiri.

³⁷ Wu sən yi abər nahyi culi gə Ibrahimu ngau, ama kəja hyu gal lagur tsa dā, ara vir fiya ndər dā a'yi wu dəfuwa hyi mai.

³⁸ Yu na anə hyi səra yi lari ara Dədə, ama nahyi, hyu məl səra hyi nggari ara dərhyi.”

³⁹ Kə ndə shadəwa nyi, ndə na, “Ibrahimu ngə dər'ya.”

Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “Maja abər wazha Ibrahimu nga hyi, a mələr hyi sərə Ibrahimu mənna.

⁴⁰ Nayi ndə ngau, ndər na sərə jiri kərə yu nggari sara ara Hyal, ama kəja hyu yiwu hya tsəya də. Ya, kəja Ibrahimu a'yi məl culi sə ənggər kə mai.

⁴¹ Sərə dərhyi mənna ca nga hya vər məl.”

Ama kə njir Yahudiya na, “Na'ya a'yi wazha mandzagwa mai, tada kərə ara 'ya Hyal nga kərnyi wacu.”

Wazha Shatan

⁴² Əngwar Yesu anə nda, “Maja abər Hyal ngə dərhyi, hyu cabiya də yiwukur, ara yi shili sara ara Hyal. Ya kəja yi ənggau, nayi shili ar kərda mai, ama naja ngə səwa də.

⁴³ Ara mi nga hyi gərə nggabiya ndər də? Ara nahyi a'yi wu nggari sərə yu na mai.

⁴⁴ Nahyi nə dərhyi shatan ngau, ənga hyu yiwu hya məl sərə dərhyi wu yiwu. Tsu mudlau naja ndər tsa ndə nga ja, ənga naji wu səbə jiri mai, arya jiri a'yi wu ja mai. Ar pəci kərə ji thlar fati, miya gə nda nga ji nana, ara naja ndər thla fati ngau, ənga dəya fati.

⁴⁵ Ama ara ma yi nar hyi jiri, nahyi wu hənggəri ənga yi mai!

⁴⁶ Wu pama hyi ya, wa ndəra wu sən vazəya də ənga bika? Ma yi nar hyi jiri, mi ngu də nahyi wu hənggəri ənga yi maya?

⁴⁷ Kalar ndəra nə Hyal ngau, ju səhimi sərə Hyal wu

na. Sərə də nahyi wu səhimi nyi mai, ara nahyi a'yi nə Hyal mai.”

Yesu Dəgal A Mwara Ibrahimu

⁴⁸ Njir Yahudiya shadəwa nyi, ndə na, “A'yi jiri ənga 'ya, ənggərə 'yi na abər nagə ndər Samariya kərə nyinyau ənga mambəl dəmwa'yi wa?”

⁴⁹ Əngwar Yesu anə nda, “Nayi a'yi yi ənga mambəl dəmwa 'yi mai. Yu ha kərə Dədə, ama nahyi wu ha kərə yi mai.

⁵⁰ Nayi ngu gal fal anə kərda mai, ama ndə a'yi kərə wu gal anə də, naja ngə ndər məl numa.

⁵¹ Jijiri ənga yu na anə hyi, ma ndəra səbiya ndər də, naji wu tə mai.”

⁵² Ar kərə ndər kau, əngwar njir Yahudiya anə nyi, “Kəbangəkə ja, a sən 'ya abər nagə a'yi gə ənga mambəl dəmwa 'yu! Ibrahimu ənga kərnyi a təri ja ba nabi'yar paməpamə tsu, ama əngwar gau, 'Kalar ndəra wu hənggəri ənga ndər də naji wu tə mai.’

⁵³ Naga ndiya dər 'ya Ibrahimu ya? Naja ma a tər ja ənga tsu abəngau ngə nabi'yar. Ma gə nggani wa nga ga?”

⁵⁴ Əngwar Yesu, “Ma yu lə kadakadarkur anə kərda, kadakadarkur də a'yi ar viya vanyi sə mai. Dədə, kərə hyu na abər Hyalər hyi ngau, naja ngu lə kadakadarkur anə də.

⁵⁵ Kwalaga kə nahyi wu sən nyi mai kau, nayau, yu sən nyi. Ma yi na, nayi wu sən

nyi mai, a ɗar yi ndər thla fati ənggər nahyi. Ama nayau, yu sən nyi ənga yu ɓɛlar ndər nyi.

⁵⁶ Dərhyi Ibrahimu a cag-ulir ja gagadau aga ja lari pəci ɗa, a lar ja ənga huɗə pipida gagadau.”

⁵⁷ Əngwar njir Yahudiya anə nyi, “Nagə ndəra gəra kar fa tɛfukumunyi, gu na abər a lar gə Ibrahimu ya?”

⁵⁸ Əngwar Yesu, “Jijiri nga yu na anə hyi, kadivira nja ya Ibrahimu a'yi yau.”

⁵⁹ Ənggəra ndə nggar ndər kau, ba ndə ɗəɗəməri tsəka ndu yiwu nda vavakəya nyi, ama kə Yesu gwadənəkər. Ba ji biya sara wu ki Hyal.

9

Yesu Pahəna Liya Ndəra Nji Yabiya Ləfau

¹ Ənggəra Yesu a vər tərabiya, kə ji lari vanyi ndə kəra nji yabiya nyi ləfau.

² Kə zəmbəlma nyi'yar yiwa nyi, “Maləmə, bikə wa ngə məliya nji yabiya ndə kə ləfa? Bikə nyi əndəga nə njir ya nyi ya?”

³ Kə Yesu shadəwa nda, “A'yi bikə nyi mai ənga a'yi bikə njir ya nyi tsu mai, ama sə kə ɗarkər aga ɗənama nə Hyal a cabiya kər wu nggyabiya nyi.

⁴ A ɗari tsa'a mənə dumwa ənga məl thlər nə ndəra səwa ɗa, ma tsu puci, ara vu'yi wu shili, kəra ndə a'yi kəra sən məl thlər mai.

⁵ Ma tsu yi a'yi wu duniya, nayi ngə mbəmbəl nə duniya.”

⁶ Ayukuda ji nana abangau, kə ji tɛfər tuli a gyiwu 'yi, ba ji dzəguri 'yi'ya nyi, ba ji tɛbəri, ji ɓəsiya ar liya nda nyi.

⁷ Əngwar ja anə nda nyi, “Ma'yi ga gwa cina bama gau a gu fa'a Səliwamu.” (Ca ngə Səsau). Kə ndə kə ma'yi ji gwa cina bama ja, kə ji sha shili ju lar sau.

⁸ Kə təwul nyi'yar ənga njira tsəliya lari nyi a vər kədi ɗəɗəməu, na, “A'yi ndə kə ngu nggya ənggau, ju kədi ta wa?”

⁹ Əngwar alenyi nji, “Naja ngau.”

Əngwar alenyi nji tsu, “Awau, ndər pa nyi ngau.”

Ama, naja ənga kərnyi dumwa ənga na, “Nayi ngau pakatəul!”

¹⁰ Kə ndə yiwa nyi, ndə na, “Ya, lagu mani ngə liya gə kə paha?”

¹¹ Əngwar ja, “Ndə kə nju ngga ənga Yesu kau, ngə dzəgur 'yi'yi ənga tuli, kə ji ɓəsiya ar liya yau. Kə ji na anə ɗa, ‘Ma'yi a gu fa'a Səliwamu ga gwa cina bama gau.’ Ba yi ma'yi, yi gwa cina bama, ba yi lar sau.”

¹² Əngwar nda anə nyi, “Əmani ngə ndə ka?”

Əngwar ja, “Nayi wu səni mai.”

Njir Farisi Yiwabiya Lagu Kəra Ndə Kə Uya Lar Sau

¹³ Kə ndə həri ndəra nji yabiya ləfə ta a ndəra njir Farisi.

¹⁴ Arya pəcir Bəlsar ngə Yesu tɛfər tuli kəra ji dzəgur 'yi'yi əni, kə ji pahəna liya ndə kau.

15 Agabangau, kə njir Farisi tsu yiwa nyi, lagu kəra ji uya, ju lar sau. Əngwar ja anə nda, “Ji bəsiya tsəkwa bə kəra ji dzəguri ar liya yau. Yi ma'yi yi gwa cina bama yau, ba yi lar sau.”

16 Əngwar aleniyi njir Farisi, “Ndə kə a'yi sara ara Hyal mai, arya naji wu bəla pəcir Bəlsar mai.”

Ama aleniyi nju na, “Abari ngə ndər bikau a sən məliya najaka sə dədəgura?” Kə ndə təkəbiya dzau.

17 Kə ndə bəra shabiya dzə a ndəgya ndə ləfə ta, ndə na, “Mi sərə gu na ar kəra ndə ka, kəja liya gə nga ji pahəna?”

Əngwar nda nyi, “Naja nabi ngau.”

18 Njira nggurəm nə Yahudiya, a'yi hənggəri abər ndə kə dədəmə ləfə nga ja mai, kəl ta ndə səwa nja nggar nda njir ya nyi.

19 Ndə sa yiwa nda, “Zər hyi ngə ndə kə ya? Naja nga hyi na nji ya nyi ləfə ta ya? Ya, lagu mani nga ju lar sə ka-bəngəkə ka?”

20 Əngwar njir ya nyi anə nda, “Yi wu səni abər zər 'ya ngau, ləfə nga nji ya nyi.

21 Ama ənggərə ju lar sə ka-bəngəkəu, ənga tara wa ngə pahəna liya ja, na'yu səni mai. Yiwa nya mau, fa nyi a kari aga ja ndər ənga kərny.”

22 Njir ya nyi ndər abəngau ara hivər njira nggurəm nə Yahudiya, ara ndə mbiya miya abər kalar ndəra hənggəri abər Yesu ngə Kərsiti, ba nja kədləbiya nyi sara wu vir da bə dzə njir Yahudiya.

23 Ca ngə sərə da njir ya nyi na, “Fa nyi a kari, hya yiwa nyi.”

24 Kə ndə bəra ngga ndəra nji yabiya ləfau nə məthləkura nyi, ndə na anə nyi, “Nana sərə jiri wu mwar Hyal. Na'ya 'yi wu səni abər ndə kau, ndər bikə ngau.”

25 Kə ji shadəwa, ji na, “Tara ndər bikə nga ja ənga ndər bikə nga ja mai, nayi wu səni mai. Sərə yu səni ca ngə dədəmə ləfə nga yau, ama ka-bəngəkə yu lar sau.”

26 Kə ndə bəra yiwa nyi, ndə na, “Mi nga ji məliya nga? Lagu mani nga ji pahəna liya ga?”

27 Kə ji shadəwa nda, ji na, “A nar hyir yi tsu kadəu, ama nahyi səhimi mai. Mi ngə da hyu bəra yiwa da? Hyu yiwu hya da zəmbəlma nyi'yar ətsu ya?”

28 Kə ndə nggənggəl na nyi, ndə na, “Nagə ngə zəmbəlma nyi sə ngau, ama na'ya zəmbəlma Musa nga 'ya.

29 Wu sən 'ya abər Hyal ndər ənga Musa, ama ndə kau, na'yu səni vira ji shili sara ndari mai.”

30 Kə ji shadəwa nda, ji na, “Kəja mə sə dədəgur ja! Nahyi səni vira ji shili sara ndari mai, ama kəja ja pahənar liya yau!

31 Namən wu səni abər Hyal a'yi wu nggari kədi nə njir bikə mai. Ama ju səhimi kədi nə njira wu dləvə nyi ənga ndu məl sərə ju yiwu nda məl.

32 Mbar dzəgwar duniya, ndə a'yi kəra saya nggari abər

nji pahəna liya ndəra nji ya nyi ləfə mai.

³³ Ma ndə kə a'yi sara ara Hyal mai, sə a'yi ju sən məliya mai."

³⁴ Kə ndə shadəwa nyi, ndə na, "Nagə ndəra nji yabiya wu bikau, gu yiwu ga highiəu anə 'ya?" Ba ndə kədləbiya nyi a biya sara wu umbwa daəə dzə njir Yahudiya.

Ləfəkur Nə Mambəl

³⁵ Yesu nggari abər ndə kədləbiya nda nyi a biya. Ba ji thləwa nyi, ji yiwa nyi, "A hənggər gə ənga Zər Ndə ya?"

³⁶ Əngwar nda nyi anə nyi, "Wa nga ja, Maləmə? Nar da aga ya hənggər ənga ja."

³⁷ Kə Yesu shadəwa nyi, "A lar nyir gau, naja nga vər ndər ənga gə kau."

³⁸ Kə ndə kə na, "Thlagəu, a hənggər yau," ba ji dləvə nyi.

³⁹ Əngwar Yesu anə nyi, "Aga numa nga yi shili wu duniya, aga njira ləfau nda lar sau ənga njira wu nggani ndu lar sə tsu nda da ləfau."

⁴⁰ Ənggəra alenyi njir Farisi kəra ənga ja nggari abəngau, kə ndə na anə nyi, "Mi? Gu yiwu ga na abər na'ya ma, nji ləfə ya?"

⁴¹ Əngwar Yesu anə nda, "Maja abər ləfə nga hyi wacu, nahyi a'yi ənga bikə mai. Ama ta hyi na abər hyu lar sau, ca ngə da bikər hyi a nggyari ənga hyi.

10

Karapau Ar Kəra Ndər Bəla Ənga Dləma Təmahəu

¹ "Jiri nga yu na anə hyi, kalar ndəra a'yi vu dləma lagu miyar gwa nyi mai, ama ji vu lagu ya dləma, naja ndər həl ngau ənga ndər da lagu.

² Ndəra vu lagu miyar gwa nə dləma, naja ngə ndər bəla təmahəu.

³ Ndər bəla dləma wu pahəna nyi miyar gwa nə dləma, ba ja vwau. Təmahə tsu ndu səya nyi himi. Ju ngga təmahə nyi ənga thləməər nda, ba ja ləbiya nda a biya.

⁴ Ayukudə ji fa'abiya təmahə nyi a biya patəu, ba ja ma'yi a dumwar nda, ba təmahə nyi a nu nyi ara ndu sən dāha ja.

⁵ Ama nandə wu nu məthləpi mai, kəl ma, nda hwi ara ja, ara nandə wu sən dāha məthləpi mai."

⁶ Yesu nar nda najaka karapau, ama nandə nggabiya səra ju na anə nda mai.

Yesu Ndər Bəla Mənahəu

⁷ Agabəngau, kə Yesu bəra na anə nda, "Yi wu nar hyi jirkura nyi, nayi ngə miya lagu vu dləma təmahəu.

⁸ Patər njira dla divira yi shili, njir həl ənga njir da lagu ngau, ama təmahə a'yi səya nda himi mai.

⁹ Nayi ngə miya lagu vu dləma, kalar ndəra vu lagu da ju uya mbəda. Ju vwau ənga ju biya, ba ja biya uya vir səm sər səm.

¹⁰ Ndər həl wu shili wacu aga sa həl ənga sa tsa ba aga sa ndza sau. Ama nayi yi shili aga nda uya pi, pi kəra nyinyi gagaəu.

11 “Nayi ngə ndər bəla kəra mənəhəu. Ndər bəla kəra mənəhəu wu lər piya ja arya təmahə nyi.

12 Ndəra nji həri aga bəla, naja a'yi thlagər təmahə mai. Ma ji ləri ufwar vuwa a vər shili, ba ja hwinakər ja piyari nda. Ba ufwar vuwa kakathlər təmahəu ba ja tətəlna kəra nda.

13 Ndəra nji hər kau, ju hwinakər ara təmahə a'yi nə nyi mai, ənga tsu dza'wu nyi a'yi ənga nda mai.

14 “Nayi ngə ndər bəla kəra mənəhəu, yu sən təmahə də ənga təmahə də wu sən də tsu.

15 Kakalə ənggər kəra Dədə wu sən də, nayi tsu yu sən Dədə. Nayi tsu yu ləri piya yau, arya təmahə də.

16 A'yi yi ənga alenyi təmahə kəra a'yi nda wu dləma kə mai. Kəl ya shili ənga nda tsu. Nanda ma ndu nda səhimi sərə yu na, ənga ndu də tsəkə'yi zəməu ənga ndər bəla zəmə pir.

17 Sərə də Dədə wu yiwu də ngau, ara yu lər piya yau, aga ya bəra shabiya nyi a shili wayu.

18 Ndər sən həbiya piya yi a'yi mai, kəl nayi nga sən lər sə də. Dənəma nə ləri ənga shabiya nyi a shili a'yi ara yau. Dladə kəra Dədə ləri anə də ngau.”

19 Arya ndər kə ngə njir Yahudiya bəra təkəbiya dzə wayu.

20 Nji gangəu wu pama nda wu na, abər, “Naja ənga mambəl dəmwə 'yu, ənga ju

thləkau. Mi ngə də hyu səya nyi himiya?”

21 Ama əngwar alenyi nji, “Ndər kə a'yi ndər nə ndəra ənga mambəl dəmwə 'yi ngə mai. Ndəra ənga mambəl dəmwə 'yi a sən pahəna liya ndə ləfə ya?”

Njir Yahudiya Nggəl Ara Hənggəri
Ənga Yesu

22 Kə pəcir mini nə fə barka ar kəra Ki Hyal shili, a vu Ur-shalima. Ar pəcir fwahəu ngə səkə darkər.

23 A gwu Ki Hyal kau, Yesu a vər bəbəu ar vira nju ngga ənga dalaḡagəu nə Solomanu.

24 Kə njir Yahudiya kəra zəwari nyi na, “Ba'anuwə nga gu piyari 'ya wu kuthla? Ma nəgə ngə Kərsiti nar 'ya ar ba-bal.”

25 Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “A nar hyir yau, ama nahyi hənggər nə mai. Sə dədəgur kəra ya vər məl wu thləmər Dədə nga vər ndər ar kəra yau.

26 Ama nahyi hənggər əni mai ara nahyi a'yi hyi təmahə də mai.

27 Təmahə də ndu səhimi dāha yau. Yu sən nda ənga ndu nu də.

28 Yu nə nda pi gərə kudəu, ənga nandə wu sa mai. Ndər sən mbəliya nda sara wu tsa yi a'yi tsu mai.

29 Dədə kəra nə də nda a ndiyar kalar ndə ənga dəgaləu. Ndər sən mbəliya nda sara wu tsa ja a'yi mai.

30 Nayi ənga Dədə nji zəmə nga 'ya.”

31 Kə njir Yahudiya bəra fa'ari tsəka aga nda tsəya nyi ənga tsəka vavaka.

32 Kə Yesu na anə nda, “A canə hyir yi sə dədəgur gangə gagaɗau sara ara Dədə, arya mani wu pama nda nga hyu gal tsa ɗa ənga tsəka vavaka ka?”

33 Əngwar njir Yahudiya anə nyi, “Na'yu gal tsa ngau ənga tsəka vavaka arya sə mənəhəu kəra gə məlna kə mai, ama arya ndər nə dɗɗa Hyal kəra gu na. Nagə ndə ngə wacu, ama gu yiwu ga kakalər kərngau ənga Hyal.”

34 Yesu shadəwa nda, ji na, “A'yi tsətsəfə nga nyi wu dladər hyi, abər Hyal na, 'Nayi na, nahyi hyal'yar ngə' wa?”

35 Wu sən mən abər ndər tsətsəfə nə Hyal wu thla fati mai. Ma Thlagə na abər njira dləwuri ndər nyi 'hyal'yar nga nda,'

36 ara mi nga hyu ɗa ɗa abər yi ndər nə dɗɗa Hyal, arya yi na, ‘Zər Hyal nga ya’? Nayi ndəra Tada cadəbiya, aga ja səwa ɗa a shili wu duniya.

37 Ma a'yi sərə Dədə wu məl nga yu məl mai, hya sara hənggəri ənga yi mai.

38 Ama ma sərə Dədə wu məl nga yu məl, alaga nahyi gərə hənggəri ənga yau, hya hənggəri ənga sə dədəgur kəra yu məl. Lagu kau, nga hyu səni ənga nggabiya abər Dədə wu yau ənga nayi wu Dədə.”

39 Kə ndə bəra nərdzau aga nda mbar Yesu, ama kə ji mbəliya dzə sara wu tsa nda.

40 Kə Yesu bəra sha a biyar ya dəl Urdənu, a biyar

vira Yahwana dzəguya məl baβətizəma ari. A ndəna nga ji nda nggya.

41 Kə nji gangəu nu nyi a shili. Kə ndə dumwa ənga na, “Alaga kə Yahwana a'yi saya məliya sə dədəgur kə mai kau, ama kalar sərə ji nana ar kəra ndə kə jiri nga nyi patəu.”

42 Ar vi kə tsu ngə nji gangə hənggəri ənga Yesu.

11

Tər Liyazaru

1 Vanyi ndə a'yi kəra nja ngga ənga Liyazaru kəra ɗa gərə ngga. Naja sara wu məlmə Bethlani, məlmə gə Maryamu ənga kwamə nyi Marthla.

2 Maryamu kau, kəra zamə nyi Liyazaru gərə ngga kau, naja ngə saya pənggər nyi mal kisə anə Thlagə ənga ji bəsiya hya ja ənga shishir kəra ja.

3 Kə kwamə nyi'yar səwa nyi cama anə Yesu, ndə na, “Thlagəu, ndə ta gu yiwu ta a'yi ngga mai.”

4 Ənggərə Yesu nggari abangau, ba ji na, “Shiləgə kə wu tsəya nyi mai, ama aga ja shili ənga kadakadarkur anə Hyal ənga anə Zər nyi.”

5 Ara yiwu dzə a'yi ara Yesu anə Maryamu ənga Marthla ba zamər nda Liyazaru.

6 Ama alaga abangau ta ji nggari abər Liyazaru a'yi ngga mai, kə ji bəra nggya nə pida məthlə ar vi ta.

7 Kə ji dzəgwa na anə zəmbəlma nyi'yar, “Bəgə mənə bəra sha a vu 'yi'yir Yahudi.”

8 Kə zəmbəlma nyi'yar na anə nyi, “Maləmə, a'yi bəliya sar mai ngə njir Yahudiya wu gal nda tsi ngau ənga tsəka vavaka, ya, ga bəra yiwu ga sha a vuna tsu ya?”

9 Kə Yesu shadəwa nda, “A'yi saka kumo apə məthlə ngu pəkə wa? Ndə a sən thlər hi əpuci ma ju bə mai, ara ju lar sə camə ara mbəmbəl nə pəci.

10 Kəl ma ji bə əvu'yi nga ju thlər hi, ara mbəmbəl a'yi mai.”

11 Ayukudə Yesu nana ndər 'yar kau, ba ji dumwa ji na, “Bazhir mən Liyazaru a gwari wu ghanyi, ama ma'yi nga yi aga ya nda hyabiya nyi sara wu ghanyi.”

12 Əngwar zəmbəlma nyi'yar anə nyi, “Thlagəu, ma ju ghanyi, ju nda də jaməu.”

13 Səra Yesu wu na abər Liyazaru a təri, ama ma zəmbəlma nyi'yar wu nggani ghanyi nə bəlsar nga ja a gwa.

14 Kə ji dzəgwa nar nda ar babal, abər, “Liyazaru a təri.

15 Nyinyi nga yi ənga hudə pipida arya a'yi yi a ndəna mai, aga hya mbərsa. Ama bəgə mənə ma'yi a ndəgya ja.”

16 Kə Toma, ndəra nju ngga ənga bəli, nar nyi anə alenyi zəmbəlma 'yar, “Bəgə mənə ma'yi mənə vuwa tə ənga ja.”

Yesu Fiya Nyi Dəfu Anə Maryamu

Ənga Marthla

17 Ənggəra Yesu shili, ba ji sa nggari abər Liyazaru a pidar ja fodə wu hu.

18 Bethlani ləhə nga ja wu dzər Urshalima, a'yi kari miyal məthlə mai.

19 Njir Yahudiya gangəu ngə shili aga nda sa pəlna pəli anə Marthla ənga kwamə nyi Maryamu arya tər zamər nda Liyazaru.

20 Ənggəra Marthla nggari abər Yesu a vər shili, ba ji ma'yi, ji biya dləwuri nyi, ama Maryamu nə nyi, ba ji nggya wu ki.

21 Kə Marthla nar nyi anə Yesu, “Thlagəu, ma ja abər gə nda də a'yi ənggau, zamə də a'yi tə mai.

22 Alaga kabangəkau, yu səni, abər, Hyal wu sən nə ngau səra gu kədi ara ja.”

23 Əngwar Yesu anə nyi, “Zamə ngau wu bəra hya'ari.”

24 “Angə,” kə Marthla shadəwa nyi, “A sən yi ju nda hya'ari ma nji tətəu, wu nda hya'ari ar kudiyar duniya.”

25 Əngwar Yesu anə nyi, “Nayi ngə hya'ari sara vir tau ənga nayi ngə pi. Kalar ndəra hənggəri ənga yau, ju bəra də a'yi ənga pi alaga ji tau.

26 Ndəra a'yi ənga pi wu yau, ənga ji hənggəri ənga yau, naji wu tə mai. Marthla, a hənggəri gə abangə ya?”

27 Marthla shadəwa nyi, ji na, “Angə, Thlagəu, a hənggəri yi abər nagə ngə Kərsiti, Zər Hyal kəra a vər shili wu duniya.”

28 Ayukudə ji nana aban-gau, ba ji ma'yi a vu ki, ji vuwa nggar kwamə nyi Maryamu, ji na anə nyi ar

dəwa, “Kəja Maləmə a biya ja vər yiwa ngau.”

²⁹ Ənggəra Maryamu nggari abangau, ba ji hya'ari ənga kusa, ji ma'yi a ndəra ja.

³⁰ Ar pəci kau, tsu Yesu gəra vu hudā məlməu, tsu ja ar vira Marthla thləwa nyi ar ta.

³¹ Ənggəra njir Yahudiya kəra a vu ki ənga Maryamu ndu fə dəfu anə nyi lari ənggəra ji biya ənga kusa, ba ndə nu nyi a biya ma ndu nggani ndar hu nga ja aga nda tiwi a ndəna.

³² Ənggəra Maryamu biya thləwa vira Yesu ari, ba ji dla wu mwa nyi, ji na, “Thlagəu, ma ja abər gə nda da a'yi ənggau, zamə da a'yi tə mai.”

³³ Ənggəra Yesu lari nyi a vər tiwi ənga njir Yahudiya kəra shili ənga ja vər tiwi tsu, kə sə kə tə Yesu wu dəfuwa ja gagađau.

³⁴ Əngwar ja, “Əmani, nga hyi hađəna nya?”

Əngwar nda anə nyi, “Thlagəu, a ndə ga sa lari.”

³⁵ Kə Yesu pəna sələm.

³⁶ Agabangau, kə njir Yahudiya na, “Lara mau ənggəra ju yiwu nyi!”

³⁷ Ama kə alenyi nju pama nda na, “Naja ndəra pahəna liya ndə ləfə ta, a'yi ja ənga dənəma nə kar nyi ara tə wa?”

Yesu Hya'ana Liyazaru Sara Vir Tau

³⁸ Kə sə kə da tədəbə anə Yesu wu dəfuwa ja, kə ji bər dzə a ndar huwa nyi. Hu kau, thləl ngau a vu mau, kəra nji hađiya miya nyi ənga tsəka dəgaləu.

³⁹ Əngwar Yesu, “Həna mə tsəka kau.”

Əngwar Marthla kwamiya ndə tətə anə nyi, “Ama Thlagəu, kabəngəkə ju shuni kərakəraməu ara a məliyar ja pida fodə wu hu kau.”

⁴⁰ Kə Yesu na anə nyi, “A'yi yi nar ngau abər ma gə mbərsa, gu lari kadakadarkur nə Hyal wa?”

⁴¹ Kə ndə həna tsəka nyi. Kə Yesu tsamə dəməlməu, kə ji na, “Tada, yu usaku ngau ara a nggar dər gau.

⁴² Wu sən yi abər gu nggar da cumu, ama yi na abangau aga nji kə tata'yi wu dzə da kau, nda hənggəri abər nagə ngə səwa da.”

⁴³ Ənggəra ji nana abangau, kə Yesu hya'ana dəhəu, ji ngga, “Liyazaru, 6a səbiyal”

⁴⁴ Kə ndə tətə nyi səbiya, tsa ja ənga hya ja mbamba ənga pa'wa hađə ndau, ba pa'wa kəra zəwar bama ja.

Kə Yesu na anə nda, “Pəlna nya mau, ja ma'yi sə nyi.”

Mba Miya Aga Tsa Yesu

⁴⁵ Arya sə kə da kau, njir Yahudiya gangəu kəra shili əgya Maryamu lari sə kə Yesu məlna kau, ba ndə fuwa mbərsar nda wu ja.

⁴⁶ Ama kə alenyi nju pama nda ma'yi a ndəgya njir Farisi, ndə nda nar nda sərə Yesu məliya.

⁴⁷ Agabangau, kə pubu dədəgal 'yar ənga njir Farisi nggəya dabə nə njir pathla.

Əngwar nda, “Mi nga mənə vər mələ? Kəja ndə kau, kəl

dumwa nga mæl sə dədəgur paməpamə gangəu.

⁴⁸ Ma mən piyari nyi ji dumwa abangau, kalar ndau, wu nda hənggəri ənga ja. Njir Roma a dzəgwa shili nda sa mbəliya ki Hyalər mən ənga 'yi'yir mən."

⁴⁹ Ama kə pathlə wu pama nda, ndəra nja ngga ənga Kayafasu, ndəra naja ngə pubu kəra ndiya ənga dəgal wu fa ta, ndər, ji na, "Nahyu sən sərə hyu ndər ar kəri mai.

⁵⁰ A dər tsa'a vanyi nda tə arya nji patəu, ara nji patə a sara sanakər, a'yi hyi ng-gabiya abangə wa?"

⁵¹ Ndər kau, Kayafasu a'yi nana ənga yiwu kərnyī mai, ama ar viya pubu kəra ndiya ənga dəgal wu fa ta nga ji nana sərə mambəl cabiya nyi abər Yesu wu nda tə arya njir Yahudiya,

⁵² ənga a'yi arya njir Yahudiya wacu mai, ama aga ja kaḃiya wazha Hyal kəra tətəlnakər a ndu duniya, aga nda dā nji zəməu.

⁵³ Mbar ar pəci ta nga ndu gal lagu kəra nda sən tsəya Yesu.

⁵⁴ Agabangau, tsu Yesu wu 6au ar babal wu pama njir Yahudiya mai. Ba ji biya ji ma'yi a ndar vira ləhəu wu dzər tagə mashi, a ndu vanyi zər məlmə kəra nju ngga ənga Ifrayimu, a ndəna ndə nggya əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar.

⁵⁵ Ənggəra mini nə lardur nə vəlbiya a dər ləhəu, kə nji gangəu hya'ari sara wu

məlmə yidədə a du Urshal-ima aga nda vuwa cina dzə ənggəra dladə nana kadivira lardur vəlma.

⁵⁶ A vuna, ndə dumwa ənga gal Yesu, tata'yi nda a vu ki Hyal, ndu yiyiwa kərnda, ndu na, "Mi nga hyu nggana? Ju shili wu mini kə ya?"

⁵⁷ Kabangəkau, pubu dədəgal'yar ənga njir Farisi a fiyar nda ndər anə nji abər kalar ndəra lari Yesu, nja nar nda ənga kusa aga nda mbar nyi.

12

Nji Pər Nyi Mal Anə Yesu Wu Bethlani
(*Matiwu 26:6-13; Markusu 14:3-9*)

¹ Mini nə lardur vəlbiya a hyiri pida kwa, ngə Yesu shili wu Bethlani, məlmə kəra Liyazaru a gwa, ndəra Yesu hya'ana sara vir tə ta.

² Ənggau, nji məliya nyi sər səm nə wagəu. Marthla ngə təkə sər səm kau, Liyazaru pathlə ja wu pama njira vər səm ənga ja.

³ Kə Maryamu həri pəla nə mal kisə kəra nji mæl sara wu nardu, kəra nju dəl ənga gənnə gangəu. Ji sa pər nyi ar hya Yesu, kə ji 6əsiya nyi ənga shishir kəra ja. Kə ki kəra nda a gwa nyi ənga shuni 6urdi kau.

⁴ Ama kə pathlə sara wu pama zəmbəlma nyi'yar kəra nju ngga ənga Yahuda Isikarayoti, ndəra wu nda sa thləna hya ja, na,

⁵ "Mi ngə dā nji a'yi dəlma 6urdi kə ənga gənnə gangə

(gænna nə pəkə nə nji gharu makəru) nja nə nyi gænna nyi anə nji dādali maya?”

⁶ Yahuda na najaka ndər a'yi ara ju yiwu nji dādali mai, ama ara naja ndər həl ngau. Naja ngə ndər səbə pərki nə gænna, ənga ju dləwar kərnyī ənga sərə a gwa.

⁷ Kə Yesu na, “Piyari nya mau, ji fiya buri kə aga pəcir hədə də.

⁸ A'yi hyi əkkə'yi nji dādali cumu, ama a'yi hyi ənga yi cumu mai.”

Mba Miya Aga Tsa Liyazaru

⁹ A'yi bəliya sar mai, kə dlamir njir Yahudiya nəri abər Yesu a ndəna, ba ndə shili. Shilir nda a'yi aga nda lar Yesu wacu mai, ama aga nda lari Liyazaru, ndəra ji hya'ana sara vir tə ta.

¹⁰ Kə pubu dədəgal 'yar gal lagu kəra nda sən tsəya Liyazaru ətsu.

¹¹ Ara arya sərə də ənga Liyazaru ngə njir Yahudiya gangəu shabiya nda yi, ba ndə hängəri ənga Yesu.

Yesu Vu Urshalima

¹² Əzəgəkura nyi kə dlamir nji gangəu kəra dla wu mini kə nggari abər Yesu a mbar lagu a vu Urshalima.

¹³ Ənggau, kə ndə bələr hyali hyifa ndə ma'yi a biya dləwu nyi, ndu wau ndu na, “Fal a dər anə Hyal!”

“Barka anə ndəra dla wu thləmər Thlagəu!”

“Barka anə tələr njir Izirayila!”

¹⁴ Ta Yesu uya zər kwara, ba ji dari, ənggəra nji tsəfəri abər,

¹⁵ “Ga sara hivər mai, nagə culi Səhiyona.

Kəja tələr hyi a vər shili, a'yi nggya a dar ya zər kwara.”

¹⁶ Tanggərma zəmbəlma nyi'yar a'yi nggabiya sə'yar kə kwatahə mai. Ama ayukuda kadakadarkur nə Yesu nyabiya dzə nga ndə dəngari abər tsətsəfə ngə sə'yar kə ar kəra ja, ənga kalar sərə nji məl anə nyi aga nyabiya sərə tsətsəfə nga nyi.

¹⁷ Njira a'yi ənga ja, ar pəci kəra ji ngga Liyazaru sara wu hu ta, ənga ji hya'ana nyi sara a vir tə ta, kə ndə dumwa ənga tətəlma sərə Yesu məliya.

¹⁸ Ca ngə sərə də, nji gangəu, ndə biya ndə biya thləwa nyi ara ndə nggari sə dədəgur kəra Yesu məlna.

¹⁹ Kə njir Farisi na anə kuvwar nda, “Lara mau, namən səmku təlkur mai, alaga kushu, kəja patər duniya a shari ndu nu nyi!”

Yesu Nana Tə Nyi

²⁰ Wu pama njira shili aga mini kau, alenyi nji a'yi kəra njir Gərikə ngau.

²¹ Ndə shili ara Fəlipəu, ndər Bethlesaida wu Galili, ndə sa yiwa nyi, “Maləmə, 'yi wu yiwu 'ya lar Yesu.”

²² Kə Fəlipəu ma'yi ji nda nar nyi anə Andərawusu, nanda məthlə kə ndə ma'yi ndə nda nar nyi anə Yesu.

²³ Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “Pəci a dər kəra nja

kyaga ləri kadakadarkur anə Zər Ndau.

²⁴ Ənga jiri nga yu na anə hyi, ma culi uhi a'yi tədə a gyiwu 'yi ji diya mai, ju nggya kəl naja. Ama ma ji diya, ju puwa li, ba ja hə kər dəgaləu.

²⁵ Kalar ndəra wu yiwu piya ja, ju nda tini. Ndəra gəra yiwu piya ja wu duniya kau arya yau, ju nda uya pi gəra kudau.

²⁶ Kalar ndəra wu məl thlər anə da, kəl ja nu da ənga jirkur. Vira ya ri a ndəna ngə ndər məl thlər anə da tsu. Dədə wu nda nə nyi dəgalkur anə ndəra wu məl thlər anə da.

Yesu Ndər Ar Kəra Tə Nyi

²⁷ “Kabangəkəu, kəja tədəbə ngə dəfuwa yau. Ya, mi nga ya sən na? Ya na, “Tada, kətiya da ara pəci kə ya?” Awau, aga culi pəci kə nga yi shili ar pəci kau.

²⁸ Tada, nə nyi kadakadarkur anə thləmə ngau.”

Kə dəhəu shida sara dəməlməu, “A nə nyir yi kadakadarkur anə thləmə da, ənga yu bəra nə nyi kadakadarkur wayu.”

²⁹ Ənggəra njira tata'yi a ndəna nggar dəhə kau, kə ndə na, “Dlədə ngau.” Əngwar alenyi ni, “Waladi ngau, ngə ndər anə nyi.”

³⁰ Kə Yesu na anə nda, “Dahə kə shili aga hyi nga nyi, ama a'yi aga yi mai.

³¹ Kabangəkə ngə pəcir numa anə duniya, kabangəkə nga nju kədləbiya ndər səm təkur ar kəra duniya a biya.

³² Ama nayau, ayukudə nji hər də sara gyiwu 'yi a dəməlməu, yu nda nggar nji a shili ara kərda.”

³³ Yesu nana abəngau aga ja cabiya culi tə kəra ju nda tau.

³⁴ Kə dlamir nji nar nyi anə Yesu, “Yi nggabiya wu dladə abər Kərsiti wu də ənga pi ba'anuwə. Ya, mi ngə da gu na, ‘Kəl nji hər Zər Ndau a diya?’ Wa ngə Zər Ndə ka?”

³⁵ Kə Yesu shadəwa nda, “Mbəmbəl kə wu nda nggya ənga hyi nə pəci kushu wacu. Ba mau ənga mbəmbəl kəra a'yi ara hyi, kadivira kuthla shili. Kalar ndəra wu bəu wu kuthləu naji wu sən vira ju ma'yi a ndari mai.

³⁶ Ma mbəmbəl kə a'yi tsu ənga hyi, hya fuwa mbərsar hyu mbəmbəla nyi, aga hya da wazha mbəmbəl.”

Ayukudə ji kudəna ndər kau, ba ji ma'yi, ji nda mbunakər ara nda.

Gəra Mbərsa Nə Njir Yahudiya

³⁷ Alaga ayukudə sə dədəgur paməpamə kəra Yesu məlna wu mwar nda, nandə mbərsa ənga ja mai.

³⁸ Najakə dərkər aga ja nyabiya sərə nabi Əshaya nana,

“Thlagəu, wa ngə hənggəri ənga sərə mən nana, ənga anə wa,

ngə dənəma nə Thlagə cabiya dza?”

³⁹ Ca ngə məliya nandə sən mbərsa mai, ənggər kəra nabi Əshaya nana ar vanyi vi, abər,

⁴⁰ “Ji məliya nda ndə da ləfau,

“Ji mēliya dēfuwa nda
 ɗa baɓalu,
 Ara nda sara lari
 sē ɛnga liya nda,
 ɛnga nda nggabiya
 ɛnga dēfuwa nda,
 kēra wu sēn shabiya nda
 a shili ara yau,
 aga ya shilēgēbiya nda.”

41 Nabi Ɔshaya nana aban-
 gau, ara ji lari kadakadarkur
 nē Yesu kēra wu nda cabiya
 dzau, ɛnga ji ndēr ar kēra ja.

42 Alaga abangē ma, nji
 gangēu mbērsa ɛnga Yesu,
 patē ɛkkē'yi alenyi njira
 nggurēm nē Yahudiya. Ama
 nandē sēn biyar babal mai,
 ara hivēr njir Farisi nda
 sara kēdlēbiya nda sara
 wu umbwa ɗaɓē dzē njir
 Yahudiya.

43 Ara ndu yiwu fal sara
 wu miya nji a ndiya sara wu
 miya Hyal.

44 Kē Yesu hya'ana ɗahēu ji
 na, “Kalar ndēra mbērsa ɛnga
 yau, ɛnga yi nga ji mbērsa
 waci mai, ama ɛnga ndēra
 sēwa ɗa.

45 Kalar ndēra wu lar ɗa, ju
 lari ndēra sēwa ɗa.

46 Yi shili wu duniya ɛnggēr
 mbēmbēl, aga kalar ndēra
 hēnggēri ɛnga yau, tsu ju
 nggya wu kuthlēu mai.

47 “Kalar ndēra nggari
 highiɓē ɗa, ama naji bēlari
 mai, a'yi nayi ngu nda mēl
 numa anē nyi mai. Ara nayi
 a'yi shili aga sa mēl numa anē
 duniya mai, ama aga duniya
 uya mbēɗau lagu ɗa.

48 Ndēra piyari ɗa, ji nggēl
 ara dlēwu ndēr ɗa, a'yi ja ɛnga
 ndēra wu nda mēl numa anē

nyi. Ndēr ɗa, kēra yi nana,
 naja ngu nda mēl numa anē
 nyi ar pēcir kuɗiyar duniya.

49 Sēra yu na a'yi sē kēɗa
 mai, ama Dēɗa ndēra sēwa ɗa,
 naja ngē nar ɗa sēra ya na
 ɛnga ndēr kēra yu ndēr.

50 Yu sēni abēr ndēr nyi ngu
 shili ɛnga pi gēra kuɗau. Aga-
 bangē sēra yu na, sēra Dēɗa
 nar ɗa ya na ngau.”

13

*Yesu Cina Hiya Zāmbālma
 Nyi'yar*

1 Pēcir mini nē lardur nē
 Vēlna a shiliri lēhēu ɛnga Yesu
 ɛnga kēnyi a sēnbiyari abēr
 pēci nyi a ɗari lēhēu aga ja sha
 a dara dēnyi. Yesu a cabiyar
 ja yiwukur nyi anē nji nyi wu
 duniya, kēl ta ji cabiya nda
 yiwukur nyi ba'anē kuɗiyar
 piya ja.

2 Ar pēci kēra Yesu ɛkkē'yi
 zāmbālma nyi'yar a vēr sēm
 sēr sēm nē wagēu, shatan
 a fuwari wu dēfuwa Yahuda
 Isikarayoti zēr Simanu aga ja
 thlēna hya Yesu.

3 Yesu wu sēni abēr Tada a
 fuwari kalar sē wu tsa ja, ɛnga
 ju sēni abēr sara dēgya Hyal
 nga ja, ɛnga tsu a dēgya Hyal
 nga ju bēra nda sha.

4 Ar pēci kēra nda vēr sēm
 sēr sēm, kē Yesu hya'ari ji
 zēɗēna lēgutē nyi, ba ji hēri sēr
 bakē nyi, ba ji mbiya ar sara
 ja.

5 Ayukudā kau, kē ji puwa
 'yimi a gwu cala ba ji dzēguya
 ci hiya zāmbālma nyi'yar ɛni.
 Ju ɗa ɗa hiya nda ɛnga sēr
 bakē kēra ji mbiya wu sara ja.

⁶ Kə Yesu shili əgya Simanu Biturusu, kə Biturusu na anə nyi, “Thlagəu, nagə ngu ci hiya yi ya?”

⁷ Əngwar Yesu anə nyi, “Nagəu nggabiya səra yu məl kabangəkə mai, ama gu nda nggabiya a ndu mwa.”

⁸ Əngwar Biturusu anə nyi, “Awau, nagə wu ci hi anə da ndangə mai.”

Kə Yesu shadəwa nyi, “Ma nayi a'yi cina hya gə mai, nagə a'yi nə da mai.”

⁹ Əngwar Biturusu anə nyi, “Thlagəu, ma abangə ja, a'yi hiya yi nga ga ci waci mai, ama ga dabəri ənga tsa yau ba kəra yau!”

¹⁰ Əngwar Yesu anə nyi, “Ndəra a pərnar pər, a dər ja cicau, kəl ci hi nga ju yiwu wacu ara dza ja patə cici nga nyi. Nahyi cici nga hyi, ama a'yi patəkura hyi mai.”

¹¹ Ara ju səni ndəra wu nda thləna hiya ja. Ca ngə da, ji na, “A'yi papatəkura hyi ngə cici mai.”

¹² Ayukuda ji cina hiya nda patəu, kə ji har ləgutə nyi, ba ji bəra sha a ndar vir nggya nyi. Kə ji yiwa nda, ji na, “A nggabiyar hyi səra yi məliya hyi kə ya?”

¹³ Hyu ngga da Maləmə ənga Thlagəu, kakalə nga nyi, ara ca ngə səra ya ga nyi.

¹⁴ Ma nayi kəra Maləmə hyi ənga Thlagər hyi cina hiya hyi, a kyau nahyi ma hya kyaga cina hiya kuvwar hyi.

¹⁵ A cabiya hyir yi səra hya kyaga məl, nahyi tsu hya nu hyi ya yau.

¹⁶ Jiri nga yu na anə hyi, mafa a'yi a sən ndiya tarki nyi mai, ənga ndəra nji sau ənga cama a'yi a sən ndiya ndəra sə nyi mai.

¹⁷ Ma hya sənbiyar najaka jiri, abari ngə cacagulikura hyu nda da ma hyi məl thlər əni ya!

Yesu Nana Ənggəra Nji Wu Nda Thləna Hiya Ja

(Matiwu 26:20-25; Markusu 14:17-21; Luka 22:21-23)

¹⁸ “Ar kəra hyi patə nga yu ndər mai. Wu sən yi njira yi cadəbiya. Ama yi cadəbiya hyi aga ndər Hyal kəra tsətsəfau a nyabiya dzau, kəra na, ‘Ndəra vər səm sər səm da ngu gal lagur thlə hiya yau.’

¹⁹ Nayi ngu na sə'yar kə kadivira ji dərəkər, aga ma ji nda dərəkər hya səni abər nayi ngə Kərsiti.

²⁰ Jiri nga yu na anə hyi, kalar ndəra dləwuri ndəra yi səwa, nayi nga ji dləwuri. Kalar ndəra dləwuri da tsu, ndəra səwa da nga ji dləwuri.”

²¹ Ayukuda Yesu nana ndər kau, kə sə kə bwanə nyi kər wu dəfuwa ja gagađau. Kə ji cabiya nda ar babal abər, “Ənga jiri pathlə wu pama hyu nda thləna hiya yau.”

²² Kə zəmbəlma nyi'yar mbar tsatsamə kərnda, ara nandə wu səni tara wa nga ju ndər ar kəri kə mai.

²³ Pathlə wu pama zəmbəlma kəra Yesu wu yiwu gagađau, nggashi ja ar thlərpa ja.

²⁴ Kə Simanu Biturusu guthlar nyi aga ja yiwabiya

nda Yesu, “Wa nga ju ndər ar kəri ka?”

²⁵ Naja kəra ləha ar dzər nyi uzhiya kər ju yiwa Yesu, “Thlagəu, wa nga ja?”

²⁶ Kə Yesu shadəwa, “Ndəra yi kadlər macikəl, yi fuwa a gwu cala, ba yi nə nyi, naja ngau.” Kə Yesu kadləri macikəl ba ji fuwa a gwu cala ba ji nə nyi anə Yahuda zər Simanu Isikarayoti.

²⁷ Ənggəra Yahuda dləwuri macikəla nyi, ba shatan gu ja.

Kə Yesu na anə nyi, “Səra gu yiwu ga məl, məl ənga kusa.”

²⁸ Ama wu pama nanda patə kəra a vər səm sər səm, ndə a'yi kəra sənbiya səra də Yesu na ndər kə anə nyi mai.

²⁹ Ta ndu səni abər naja ngə ənga mbəl gənnar nda, ma ndu nggani abər səra Yesu na anə nyi, ca ngə, ja ma'yi ja nda dəlbiya nda səra ndu yiwu aga mini. Ma a'yi abangə tsu mai, ja nə nyi anə nji dādali səra a'yi.

³⁰ Yahuda tsu, ənggəra ji dləwuri macikəla nyi, ba ji biya ma'yi. Ar pəci kau, vu'yi a dəri.

Dladə Mafəliyangəu

³¹ Ayukuda Yahuda ma'yi a biya, kə Yesu na, “Kabangəkəu, nga nju nda nə nyi kadakadarkur anə Zər Ndau, ənga Hyal ənga kərnyu wu nda uya kadakadarkur arya ja.

³² Ma Hyal uya kadakadarkur lagu Zər nyi, Hyal ənga kərnyu ngu nda nə nyi kadakadarkur tsu anə Zər nyi ənga kusa.”

³³ Əngwar ja anə nda, “Wazha də, nə pəci kushu nga yi əkkə'yi hyi wacu. Hyu nda gal də, ama ənggəra yi nar nyi anə njira nggurəm nə Yahudiya, abangə nga yu na anə hyi kabangəkəu, abər, ‘Vira yu ma'yi a ndari, nahyi wu sən ndəna mai.’

³⁴ “Dladə mafəliyangə nga yu lə anə hyi, ca ngə, hya yiwu kərhyi. Ənggər kəra yi yiwu hyi, abangə nga hya yiwu kuvwar hyi.

³⁵ Lagu kau, ngə nji patə wu nda səni abər nahyi zəmbəlma də nga hyi, ma hyu yiwu kuvwar hyi.”

Biturusu Wu Nda Kəpalna Səni Yesu
(Matiwu 26:31-35;
Markusu 14:27-31; Luka 22:31-34)

³⁶ Simanu Biturusu yiwa nyi, “Thlagəu, nəma nga ga?”

Yesu shadəwa nyi, “Vira yu ma'yi a ndari, nagə wu sən nu də kabangəkə mai, ama gu nda nu də a səkar kushu.”

³⁷ Əngwar Biturusu anə nyi, “Thlagəu, mi ngə də nayi wu sən nu ngə kabangəkə maya? Yu sən ləri piya yau, arya gau.”

³⁸ Kə Yesu shadəwa, ji na, “Gə wu sən ləri piya gau arya ya? Yu nar ngə jirkura nyi, kadivira vəgəmə a wau əshina, gu nda kəpalna sən də, ar kər ar kər makəru.”

14

Yesu Ngə Lagur Ndara Tada

1 “A sara huda hya ndzø mai. Hya hænggəri ənga Hyal, ba hya hænggəri ənga yi tsu.

2 Wu ki dədə vir nggya a'yi gangəu. Ma a'yi nda də abangə mai, yu nda nar hyi. Ma'yi nga ya a ndəna aga ya da pabər hyi vi.

3 Ma ya ma'yiri yi da pabər hyi vi, yu sha shida aga ya sa fa'ari hyi a ndəgya yau, aga vira ya ri, əna nga hyu nggya.

4 Vira yu ma'yi a ndari, hyu sən lagur ndəna.”

Yesu Ngə Lagu Dəra Tada

5 Kə Toma na anə Yesu, “Thlagəu, na'yu sən vira gu ma'yi a ndar kə mai, ya abari nga 'yi wu səni laguwa nya?”

6 Yesu shadəwa nyi, ji na, “Nayi ngə lagu, nayi ngə jiri ənga nayi pi. Ndər sən shili əgya Tada a'yi mai, kəl lagu da.

7 Maja abər hyu sən də, hyu sən Dədə tsu. Ama mbar kabangəkə hyu nda səni nyi ənga hyu nda lari nyi.”

8 Kə Fəlipəu na, “Thlagəu, canə 'ya Tada, ba huda 'ya pida.”

9 Yesu shadəwa nyi, “Fəlipəu, pəci kə yi həri ənga hyi kau, ba'anə kabangəkə nagə wu sən də mai ya? Kalar ndəra lar də a lar ja Tada. Abar nga gu sən na, ‘Canə 'ya Tada ka’?”

10 Nahyi a'yi hænggəri abər nayi wu Tada, ənga Tada wu yi wa? Ndər kəra yu na anə hyi, nə kərda ngə mai. Ama Tada kəra a vər nggya wu yi nga vər məl thlər nyi.

11 Hya hænggəri ənga yau, abər nayi wu Tada ənga Tada wu yau, a'yi abangə mai hya hænggəri ənga yi arya sə dədəgur paməpamə gangə kəra yi məl na.

12 Jiri nga yu na anə hyi, kalar ndəra hænggəri ənga yau, ju məliya thlər kəra yu məl tsu. Ju nda məliya thlər kəra ndiya kəra yi məl, ara yu ma'yi a dəgya Tada.

13 Ənga yu nda məliya kalar səra hyu kədiyau wu thləmə də, aga ja dła ənga kadakadarkur anə Tada lagu Zər.

14 Kalar səra hyu kədi wu thləmə də, yu məliya hyi.

Alkawal Shilər Mambəl Ci-cau

15 “Maja hyu yiwu də, hyu bəlari dladə də.

16 Ba ya dzəgwa kədi Tada, aga ja səwa hyi vanyi ndər dləwa dzə kəra wu nggya ənga hyi ba'anuwa.

17 Naja ngə Mambəl nə jiri, kəra a vər cabiya jirkur ar kəra Hyal. Duniya wu sən dləwuri nyi mai, ara nandə wu lari nyi mai ənga nandə wu sənbiya nyi mai. Ama nahyi nər hyi, hyu sənbiya nyi, ara a'yi ja ənga hyi ba ənga wu dəfuwa hyi.

18 Nayi wu piyari hyi ənggər məsətə mai, yu sha shili əgya hyi.

19 Ayukudə pəci kushu, njir duniya wu bəra nda lar də mai, ama nahyi, hyu nda lar də. Ara a'yi yi ənga pi, nahyi ma, hyu də ənga pi.

²⁰ Ar pæci ta nga hyu nda sənbiya abər nayi wu Dədə, nahyi wu yau ənga nayi wu hyi.

²¹ Kalar ndəra dləwuri dladə də, ba ji bəlari, naja ngə ndəra wu yiwu də. Ndəra wu yiwu də tsu, Dədə wu nda cabiya nyi yiwukur, nayi tsu yiwu nda yiwu nyi ənga yu cabiya kərda anə nyi.”

²² Kə Yahuda (a'yi Isikaray-oti mai) na anə nyi, “Ama Thlagəu, abar nga ga sən canə 'ya kər, ama a'yi anə njir duniya patə maya?”

²³ Kə Yesu shadəwa nyi, ji na, “Kalar ndəra wu yiwu də, ju bəlari highibə də. Dədə tsu ju nda yiwu nyi, ba 'ya shili 'ya sa nggya wu ja.

²⁴ Kalar ndəra gəra yiwu də, naji wu bəlari highibə də mai. Ndər kəra hyu nggari yu na, nə də ngə mai, ama nə Dədə ndəra səwa də ngau.

²⁵ “Patə sə'yar kau, yi nar hyi tsu yi ənga hyi.

²⁶ Ama ndər dləwa dzau, Mambəl Cicau, kəra Dədə wu nda səwa wu thləmə də, ju nda highibər hyi patər sau, ənga ju nda dəngar hyi patər sərə yi saya na anə hyi.

²⁷ “Yu piyari hyi ənga hudə pərtəu. Hudə pərtə də nga yu nə hyi. A'yi ənggər kəra njir duniya wu lə nga yu lə mai. A sara hya hivər mai, ənga hya sara piyari hudə hyi a ndzə ənga hangəkala hyi a hya'ari mai.

²⁸ “A nggar hyi ənggəra yi na, abər, ‘Ma'yi nga yau, yu bəra sha shili.’ Ma jiri nga hyu yiwu də, hya caguli, ara yu

ma'yi a dara Tada, arya Tada a ndiya də ənga dəgaləu.

²⁹ Yi nar hyi abangau tsu ji gəra də, aga ma ji darkər hya daḡaga hənggəri.

³⁰ Tsu yu bəra nda ndər anə hyi gangə mai, ara ndəra vər səm təlkur ar kəra duniya wu shili. Naja a'yi ənga dənəma ar kəra yi mai.

³¹ Ya vər məl patər sərə Tada na ya məl, aga njir duniya a səni abər yu yiwu Tada. Shili a mau, mənə piyari vi kau.”

15

Yesu Ngə Wur Ndərma Nə Jijiri

¹ “Nayi ngə wur ndərma nə jijiri, Dədə ngə thlagər fa.

² Kalar tsa wu kəra gəra pə wazha ba dədə thlana nyi. Ama kalar tsa wu kəra wu pə wazha, ba dədə tsatsa'wuna nyi aga ja bəra pə wazha gangəu.

³ Kabangəkə cici nga hyi, arya ndər də kəra yi nar hyi.

⁴ Hya nggya wu yau, nayi tsu wu hyi. Tsa wu a'yi a sən pə wazha ar kərnyı mai, kəl ma ji nggya ar mamar wu. Abangə tsu nahya ma a'yi hya sən pə wazha ar kərhyı mai, kəl ma hyi nggya wu yau.

⁵ “Nayi ngə wur ndərma, nahyi ngə tsa nyi'yar. Kalar ndəra nggya wu yau ənga nayi wu ja, ju pə wazha gangəu. Ma a'yi wu yi nga hyi mai, sə a'yi hyu sən məliya mai.

⁶ Kalar ndəra a'yi wu nggya wu yi mai, kakalə nga ja ənga tsa wu kəra nji thlana, ba ji

ulənakər. Nju sən tsəmiya nda, ba nja puwa a gwu u'u, ba nja nggyina nda.

⁷ Ma hyi nggya wu yau, ənga ndər da nggya wu hyi tsu, hyu sən yiwa da kalar səra hyu cim ba Hyal a nə hyi.

⁸ Səra wu shili ənga kadakadarkur anə Dədə, ca ngə hya pə wazha gangəu. Lagu kə nga hyu cabiya abər nahyi zəmbəlma da ngau.

⁹ “Ənggər kəra Dədə cabiya da yiwukur, abangə nga yi cabiya hyi yiwukur tsu. Nahyi tsu hya nggya wu yiwukur da.

¹⁰ Ma hyi bəlar dladə da, hyu nggya wu yiwukur da, ənggər kəra yi bəlar dladə Dədə, ba yi nggya wu yiwukur nyi tsu.

¹¹ Yi na anə hyi abangau aga caguli da a nggya wu hyi, ənga aga cagulir hyi a nyabiya dzau.

¹² Dladə da ca ngə, hya yiwu kərhyi, ənggər kəra yi cabiya hyi yiwukur.

¹³ Yiwukur kəra a ndiya patəu, ca ngə nda lər piya ja arya bazhi nyi'yar.

¹⁴ Nahyi bazhi da ngə'yar, ma hyi bəlar dladə da.

¹⁵ Tsu yu bəra ngga hyi ənga mafa mai, ara mafa a'yi wu sən səra tarki nyi wu məl mai. Ama yu ngga hyi ənga bazhi, ara yi canə hyi patər səra yi nggari ara Dədə.

¹⁶ Nahyi ngə cadəbiya da mai, ama nayi ngə cadəbiya hyi, ənga yi səwa hyi aga hya nda pə wazha kəra wu nggya ba'anuwa. Ba Dədə dzəgwa nə hyi kalar səra hyu kədiyau wu

thləmə da.

¹⁷ Kəja, dladə kəra yi nə hyi, hya yiwu kuvwar hyi.

*Njir Duniya Piyari
Shishir Dza Njir Nu*

¹⁸ “Ma njir duniya piyari shishir dza hyi, hya səni abər nayi nga ndə piyari shishir dza nyi tanggərma.

¹⁹ Maja abər nə njir duniya nga hyi, njir duniya a cabiya hyiri yiwukur. Ama ara kə nahyi a'yi nə duniya mai, ənga nayi ngə cadəbiya hyi sara wu duniya, ca ngə məliya njir duniya piyari shishir dza hyi.

²⁰ Hya dəngari ndər kəra yi saya na anə hyi, abər, ‘Mafa a sən ndiya tarki nyi mai.’ Ma ndə nə da bwaḃwatəu, ndu nda nə hyi bwaḃwatə tsu. Ma ndə məl thlər ənga highiḃə da, ndu nda məl thlər ənga nər hyi tsu.

²¹ Ndu nda məl sə'yar patə anə hyi abangau, arya thləmə da, ara nandə wu səni ndəra səwa da mai.

²² Ma abər a'yi yi shili, yi sa ndər anə nda mai, nanda a'yi njir bikə mai. Ama kabangəkə, sə a'yi ndu uya nda na arya bikər nda mai.

²³ Kalar ndəra piyari shishir dza yau, a piyari ja nə Dədə tsu.

²⁴ Maja abər a'yi yi məliya wu pama nda səra ndə a'yi saya məliya mai, nandə wu da njir bikə mai. Ama kabangəkəu, a lar nda sə dədəgur kəra yi məlna, ama alaga abangau, kə ndə piyari shishir dza yau ənga nə Dədə tsu.

²⁵ Ama sə kə dərkər aga ja nyabiya sərə tsətsəfə wu dladər nda, abər, ‘Ndə piyari shishir dza yi gəra ənga sərə yi ndzana.’

²⁶ “Yi wu nda səwa hyi ndər dləwa dzə sara dara Tada. Naja ngə Mambəl jiri kəra shida sara dara Tada, ju nda sa lər sakida ar kəra yau.

²⁷ Nahyi ma, hyu nda lər sakida ar kəra yau, ara tsu tangərma ənga yi nga hyi.

16

¹ “Yi nar hyi sə'yar kə patəu, ara hya sara pəna mbərsar hyi.

² Ndu nda kədləbiya hyi sara wu umbwa dabə dzə njir Yahudiya. Pəca vər shili ma, kəra ma ndə tsəya hyi, ba nda nggani abər thlər Hyal nga nda vər məl.

³ Ndu nda məl culi sə'yar kau, ara nandə wu sən Tada mai ənga nandə wu sən də mai.

⁴ Ama yi nar hyi sə'yar kau, aga ma ndə dərkər, hya daḃaga dəngari abər a nar hyir yau.

“Nayi nar hyi sə'yar kə tsu kadə mai, ara tsu yi əkkə'yi hyi.”

Thlər Nə Mambəl Cicau

⁵ “Kabangəkau, ma'yi nga yi a dəgya ndəra səwa də, ama wu pama hyi ndə a'yi yiwar də, ‘Nəma nga gu ma'ya?’

⁶ Arya yi nar hyi sə'yar kau, kəja hya nyabiyar dzə ənga hüdə ndzəndzau.

⁷ Ama ya nar hyi jirkura nyi, nahyi ngu dəhar məsahəkura ma'yi də kau. Ma

nayi a'yi ma'yi mai, ndər dləwa dzə kau, wu shili mai. Ama ma yi ma'yi, yu nda səwa hyi nyi a shili ara hyi.

⁸ Ar pəci kəra ndər dləwa dzə kə shili, ju sa cabiya nyi anə njir duniya abər dəngar nda ar kəra bikau, ənga tsapəkur ənga numa a'yi kakalə mai.

⁹ Dəngar nda ar kəra bikau, a'yi kakalə mai ara nandə hənggəri ənga yi mai.

¹⁰ Dəngar nda ar kəra tsapəkur, a'yi kakalə mai ara ma'yi nga yi a dəgya Dədə, vira tsu hyu bəra nda lar də mai.

¹¹ Dəngar nda ar kəra numa, a'yi kakalə mai ara a məlnar nji numa anə ndər səm təlkur ar kəra duniya.

¹² “A'yi yi ənga sər na gangə kəra hiyau ya kyaga nar hyi kabangəkau, ama nahya sən səsə'wuri nda kwatahə mai.

¹³ Ama ar pəci kəra Mambəl nə jiri shili, ju sa ləbiya hyi a ndu sərə jiri patəu. Naji wu ndər wu dənamar kərnyı mai, sərə jı nggari nga ju na, ənga ju nda nar hyi ar kəra sərə a vər shili.

¹⁴ Ju nda shili ənga kadakadarkur anə də, lagur nar hyi patər sərə jı nggari ara yau.

¹⁵ Patər sərə nə Dədə, nə də ngau. Ca ngə sərə də yi na, abər Mambəl wu nda dləwuri sərə ara yau, ba ja nə hyi.

¹⁶ “Ayukudə pida kushu nahyi wu bəra lar də mai, ayukudə pida kushu wayu ba hya bəra lar də.”

Hudə Ndžəndžə Zəmbəlma 'yar

Wu Nda Sha Aga Hudə Pipida

¹⁷ Əngwar alenyi zəmbəlma nyi'yar anə kuvwar nda, “Mi nga ju dənga ənga ndər ka, ‘Ayukudə pida kushu nahyi wu bəra lar də mai, ənga ayukudə pida kushu ba hya bəra lar də wayu ka’? Ənga tsu mi ngə dənga nyi ənga ji na, ‘Ara ma'yi nga yi a dəgya Dədə ka’?”

¹⁸ Ndə dumwa ənga yiwa kərnda, “Mi ngə dənga nyi ənga ‘ayukudə pida kushu ka’? Namən a'yi nggabiya sə kə ju na kə mai.”

¹⁹ Yesu tsambiya abər zəmbəlma nyi'yar ndu yiwu nda yiwa nyi ar kəra sə kau, kə ji na anə nda, “Hyu yiwa kərhyi ar kəra səra yi na, abər, ‘Ayukudə pida kushu tsu hyu lar də mai, ənga ayukudə pida kushu ba hya bəra lar də wayu kə'ya?”

²⁰ Jiri nga yu na anə hyi, hyu nda tiwi, hya pə sələm, ama njir duniya kəl caguli nga ndu caguli. Hyu nda ndzə hudə gagađau, ama ndzə hudər hyu nda sha aga hudə pipida.

²¹ Ma mala ar tsəkar ya, bwaḃwatə nga ja a gwa ara pəci nyi a dər. Ama ma zər a biyari, ba ja fa'ari ənga bwaḃwatə kəra ji a gwa, ara hudə pipida nə zər kəra shili wu duniya.

²² Abangə ngə nga nyi ənga hyi. Kabangəkau, pəcir ndzə hudər hyi ngau, ama yu bəra nda lar hyi wayu, ba hudə hyi a dzəgwa pida. Hudə pipidar

hyi tsu, ndər sən dləwuri ara hyi a'yi mai.

²³ Ar pəci ta, tsu hyu yiwa sə ara yi mai. Yu nar hyi jiri, Dədə wu nda nə hyi kalar səra hyi yiwa wu thləmə də.

²⁴ Ba'anə kabangəkau, sə a'yi kəra hyi yiwa wu thləmə də mai. Yiwa mau, ba nja nə hyi, aga hudə pipidar hyi a nyabiya dzau.

²⁵ “Yi ndər anə hyi ənga karapə aga ya nar hyi sə'yar kau, ama pəci wu shili tsu yu nda ndər ənga karapə mai ama yu ndər ar kəra Dədə ar babal.

²⁶ Wu pəci ta, hyu nda kədi sə wu thləmə də. Nahyi ngu nda kədi Dədə ənga kərhyi a'yi nayi nga kədi anə hyi mai.

²⁷ Ara Dədə ənga kərnyu wu yiwu hyi ara hyi cabiya də yiwu dzə ənga hyi hənggəri naja ngə səwa də a shili.

²⁸ Yi shili wu duniya sara ara Tada, kabangəkə piyari nga yi duniya, ya bəra sha a dəgya Tada.”

²⁹ Kə zəmbəlma nyi'yar na anə nyi, “Ənghəng! Kabangəkau, nga gu ndər ar babal gəra ənga karapau.

³⁰ Kabangəkau, nga 'yi wu səni abər sə a'yi dədəwa anə ngə mai. Gu sən nar nyi anə ndau, səra ju yiwu ja yiwa ngau. Kau, a məliya ri 'yi hənggəri, ənga jiri sara ara Hyal nga gau.”

³¹ Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “Kabangəkau, a hənggəri hyi ənga nyi ya?”

³² Pəca vər shili, kəja a dər, kəra kalar ndu nda tətəlnəkər,

ba kalar ndə a hwinakər a vu ki nyi, ba hya piyari da zhizhi da. Ama alaga abangau, a'yi yi zhizhi da jijiri mai, ara Tada a'yi ja ənga yau.

³³ “Yi wu na sə'yar kə anə hyi ara wu yi nga hyu uya hudə pərtəu. Wu duniya kə hyu nda lar ɓwaɓwatəu, ama hya səsə'wuri ara a səmkur yi təkur ar kəra duniya.”

17

Yesu Kədi Hyal Aga Kəryi

¹ Ayukuda Yesu nana ndər 'yar kau, kə ji hya'anakər a dəməlmə ji kədi Hyal, ji na, “Tada, pəci a dari. Ga nə nyi kadakadarkur anə Zər ngau, aga naja tsu ja shili ənga kadakadarkur anə ngau.

² Ara gə nə nyi dənama anə Zər ngau ar kəra nji patəu, aga ja lər pi gəra kudau anə patər njira gə nə nyi.

³ Pi gəra kudau, ca ngə nja sən ngau, nagə kəra Hyal nə jijiri wacu, ənga Yesu Kərsiti, ndəra gə səwa a shili.

⁴ Yi dla ənga kadakadarkur anə ngau wu duniya lagur məlna thlər kəra gə nə da aga ya məl.

⁵ Kabangəkau, Tada, nə da kadakadarkur kabangəkə wu mwa ngau, culi kadakadarkur kəra a'yi yi əni ənga gə ta kadivira duniya dərəkər.

Yesu Kədi Hyal Anə Zəmbəlmə Nyi'yar

⁶ “A cabiya ngər yi abər wa nga ga anə njira gə nə da wu duniya. Njira dəɗəmə nə ngə nga nda, ama ba gə

nə da nda, nanda tsu a ɓələr nda ndər ngau.

⁷ Kabangəkau, wu sən nda abər kalar səra a'yi ara yau, sara ara gə nga nyi.

⁸ Ara kalar ndər kəra gə nar da, a nar ndar yau, ba ndə dləwuri. Ənga jiri ndu səni abər sara ara gə nga yau, ənga a hənggər nda abər nagə ngə səwa da.

⁹ Ya vər kədiyau, arya nda. Nayau, a'yi a vər kədiyau, arya duniya patə mai, ama arya njira gə nə da, ara nə ngə nga nda.

¹⁰ Patər njira ara yau, nə ngə ngau, ənga tsu patər njira ara gau nə da ngau. A uyar yi kadakadarkur lagur nda.

¹¹ Kabangəkau, ya vər sha a da ara gau, ara pəcir nggya da wu duniya a kudəri, ama nanda, tsu nda wu duniya. Tada, Ndə Cicau, ga kətiya nda ənga dənamar thləmə ngau, thləmə ngau kəra gə nə da, aga nda da zəmə ənggər kəra ma ənga gau.

¹² Ar pəci kəra yi tsu ənga nda, yi kətiya lagur dənamar thləmə ngau, thləmə ngau kəra gə nə da. A ɓələr ndar yau, ndə a'yi kəra sa wu pama nda mai, kəl ndə sasa ta aga ndər Hyal a nyabiya dzau.

¹³ “Kabangəkau, kəja ya vər sha a da ara gau, ama yu na sə'yar kə tsu yu duniya aga njir nu da nda nyabiya dzə ənga caguli wu dəfuwa nda.

¹⁴ A nə ndar yi cama ngau, ba njir duniya piyari shishir dza nda, ara nanda a'yi nə duniya mai, ənggər kə

nayau, a'yi yi nə duniya mai.

¹⁵ Nayi kədiyau, aga ga fa'abiya nda sara wu duniya mai, ama aga ga kətiya nda ara ndə dəmwa'yi kau.

¹⁶ Nanda a'yi nə duniya mai, ənggər kə nayi a'yi yi nə duniya mai kau.

¹⁷ Ga cina nda lagur jiri, ndər ngau jiri ngau.

¹⁸ Ənggər kəra gə səwa da a shili wu duniya, abangə nga yi səwa nda a ndu duniya tsu.

¹⁹ Arya nda nga yi lər kərda, aga thlər cici kau, aga nanda tsu nda da cicau lagu jirkur.

Yesu kədi Hyal Ar Kəra Patər Njir Nu

²⁰ “Kədi da a'yi anə nda waci mai, ama anə kalar njira wu nda hənggəri ənga yi lagur camar nda.

²¹ Tada, kədi da, bəgə nda da zəməu, ənggər kəra ma ənga gau. Bəgə nda da zəmə wu ma, aga njir duniya a səni abər nagə ngə səwa da.

²² A nə ndar yi kadakadarkur kəra gə nə da, aga nda da zəmə ənggər kəra ma zəməu.

²³ Yu nda nggya wu nda, ənga nagə tsu wu yau, aga nda da zəmə ənga jiri. Lagu kə ngə njir duniya wu nda səni abər nagə ngə səwa da, ənga nda səni gu yiwu nda ənggər kəra gu yiwu da.

²⁴ “Tada, cim da, ca ngə njira gə nə da, nda nggya ənga yi ar vira ya ri. Yu cim nda lari kadakadarkur da, kadakadarkur kəra gə

nə da arya gu yiwu da kadi-vira gə məliya duniya.

²⁵ Tada, ndə tsapəu, njir duniya wu səni ngə mai, ama nayau, yu sən ngau ənga nanda nər nda, ndu səni abər nagə ngə səwa da.

²⁶ A cabiya ngər yi anə nda ənga yu nda dumwa ənga ca ngau anə nda. Lagu kə ngə yiwu kəra gu yiwu da wu nda nggya wu nda ar babal, ənga nayi ənga kərda wu nda nggya wu nda.”

18

Nji Dəlna Yesu Ba Nji Mbar Nyi

(Matiwu 26:47-56; Markusu 14:43-50; Luka 22:47-53)

¹ Ayukuda Yesu kudəna kədi Hyal, ba ji tərabiya əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar a biyar ya dagə Kiduronu. A biyar ya dagə kau, vanyi masəmə a'yi, ba Yesu əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar ma'yi a vuwa gwa.

² Yahuda, zəmbəlma Yesu kəra thləna hiya ja wu sən vi kau, ara Yesu əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar wu yidaga dabə dzə a gwa.

³ Kə Yahuda shili wu masəmə kau, ji dumwa ji ca lagu anə bwata soja'yar, ənga njir bəla ki Hyal kəra pubu dədəgal 'yar ənga njir Farisi səwa. Ndə shili ənga u'ur təsə ba pitəlla ənga kar pa.

⁴ Yesu, ara ju səni sərə wu nda da ənga ja, ba ji biya, ji biya yiwa nda, “Wa nga hyu gala?”

⁵ Kə ndə shadəwa nyi, ndə na, “Yesu ndə sara wu

Nazəratu.” Əngwar Yesu anə nda, “Nayi ngau.” Yahuda ndəra thləna hiya Yesu a'yi ja tata'yi əkkə'yi nda.

⁶ Ənggəra Yesu na, “Nayi ngau,” ba ndə sha də ndəl də ndəl, ba ndə dlanakər a gyiwu 'yi.

⁷ Kə Yesu bəra yiwa nda, ji na, “Wa nga hyu gala?” Əngwar nda, “Yesu ndər Nazəratu.”

⁸ Əngwar Yesu anə nda, “A nar hyir yi abər nayi ngau. Ma nayi nga hyu gal, hya piyari nji kau, nda ma'yi.”

⁹ Səkə dərkər aga ja nyabiya ndər kəra ji nana, “Nayi a'yi tini alaga ndə zəmə wu njira gə nə də mai.”

¹⁰ Simanu Biturusu ndəra a'yi ənga katsakər ara ja, ba ji tsəbiya katsakər nyi, ba ji thləna himi mazəma mafa nə pubu kəra ndiya ənga dəgaləu. Thləmə mafa kə ca ngə Malkusu.

¹¹ Kə Yesu nar nyi anə Biturusu, “Shabiya katsakər ngau a gwu ki nyi. A'yi kyau ya təwari sara wu kyakiwa nə bwaḡwatə kəra dəda nə də kə wa?”

Yesu Shili Wu Mwar Anasu (Matiwu 26:57-58; Markusu 14:53-54; Luka 22:54-57)

¹² Kə bwata soja'yar ta ənga dəgalər nda, dəbə ənga njir bəla ki Hyal mbar Yesu, ba ndə mbiya nyi.

¹³ Tanggərma, ba ndə hər nyi a ndəgya Anasu, ara naja səlku sal nə Kayafasu. Wu fa ta, Kayafasu ngə pubu kəra ndiya ənga dəgaləu.

¹⁴ Kayafasu ngə lər sawara anə njira nggurəm nə Yahudiya abər a dəri tsa'a ndə zəmə a tə arya nji.

Biturusu Kəpalna Səni Yesu

¹⁵ Kə Simanu Biturusu ənga pathlə wu pama zəmbəlma nə Yesu ndu nu Yesu wu ndəl wu ndəl. Ara pubu kəra ndiya ənga dəgal wu səni naja zəmbəlma nə Yesu, ba ji piyari nyi aga ja vu hudə ki nə pubu kəra ndiya ənga dəgal ənga Yesu.

¹⁶ Ama Biturusu nə nyi ba ji ta'yi a biya miya ki, a biya. Kə zəmbəlma kəra pubu kəra ndiya ənga dəgal kə wu səni kau, biya ji biya ndər anə kwa kəra a vər bəla miya ki, ba ji vu ənga Biturusu.

¹⁷ Kə kwa bəla miya kiya nyi, na anə Biturusu, “Nagə ma, pathlə gau wu pama zəmbəlma nyi, əndəga?”

Kə ji şadəwa, ji na, “Awau, nayi a gwa mai.”

¹⁸ Ara shishi'wu kəra vi, agabangə kə mafa'yar əkkə'yi njir bəla ki Hyal mbəbiya u'u tata'yi nda, ndu dəha. Biturusu tsu a'yi ja wu pama nda ta'yu ju dəha u'u.

Pubu Kəra Ndiya Ənga Dəgaləu

Yiwa Miya Yesu

(Matiwu 26:59-66; Markusu 14:55-64; Luka 22:66-71)

¹⁹ Kə pubu kəra ndiya ənga dəgal yiwa miya Yesu ar kəra zəmbəlma nyi'yar ənga highiḡ nyi.

²⁰ Kə Yesu şadəwa nyi, ji na, “Ndər də, ar babal nga yi

na anə nji patəu, yi highiḅə wu umbwa daḅə dzə njir Yahudiya ənga wu ki Hyal vira daḅə nə njir Yahudiya ari ar babal. Sə a'yi kəra yi na dəḁəwa mai.

²¹ Mi ngə ḁa gu yiwa miya ya? Yiwa miya njira nggar səra yi na. A nggabiya nda səra yi nana."

²² Ənggəra Yesu nana aban-gau, kə vanyi ndər ḅəla ki Hyal kəra ləha dzər nyi nə nyi tsəbalma, əngwar ja anə nyi, "Abangə nga nju ndər anə pubu kəra ndiya ənga dəgal ya?"

²³ Yesu shadəwa nyi, ji na, "Ma yi nana səra a'yi tsa'a mai ba ga cabiya ḁa, ama ma yi nana səra tsa'a, mi ngə ḁa gə dəgə ḁa?"

²⁴ Kə Anasu səwa nyi mbamba a ndəgya Kayafasu ndəra naja ngə pubu kəra ndiya ənga dəgaləu.

Biturusu Bəra Kəpalna Səni Yesu

(*Matiwu 26:71-75; Markusu 14:69-72; Luka 22:58-62*)

²⁵ Ma tsu Simanu Biturusu ta'yi ar vi ta, ja vər ḁaha u'u, kə nji yiwa nyi, "Nagə ma pathlə gu pama zəmbəlmə nyi ya, əndəga?"

Kə ji kəpalna, ji na, "Nayi a gwa mai."

²⁶ Pathlə wu pama mafa nə pubu kəra ndiya ənga dəgaləu, kəra zaməya ndə ta Biturusu thlana himiya ja ta, ka na anə nyi, "Mi nga gu na ka? A'yi gə pathlə wu pama njira yi lari nyi ənga ja wu masəmə ta wa?"

²⁷ Kə Biturusu bəra kəpalna, ənggəra kə vəgəmə wau.

Yesu Wu Mwar Bilatusu (Matiwu 27:1-2,11-14; Markusu 15:1-5; Luka 23:1-5)

²⁸ Əmudlə kadə kə njira nggurəm nə Yahudiya ləbiya Yesu sara wu ki Kayafasu a ndar pathla nə gwamna nə Roma. Kə ndə nggəl ara vu pathla nyi ara nda sara ḁa diyadiyaḅəu ba ja kar nda ara səm lardur nə vəlma.

²⁹ Agabangau, kə Bilatusu biya thləwa nda a biya, ba ji yiwa, "Mi ngə vazə kəra hyi shili əni a miya ndəla ndə ka?"

³⁰ Kə ndə shadəwa nyi, ndə na, "Maja abər ndə kau, a'yi ndə vavazə mai, na'yu shili ənga ja ənggə mai."

³¹ Əngwar Bilatusu anə nda, "Hər nya mau hya nda məliya nyi numa ar kərhyi ənggəra dladər hyi nana." Əngwar njir Yahudiya anə nyi, "Nji a'yi nə 'ya dənəma nə thla numa nə tə anə ndə mai."

³² Səkə ḁarkər aga ja nyabiya səra Yesu nana ar kəra culi tə kəra ju nda tau.

³³ Kə Bilatusu sha a vu pathla, kə ji ngga Yesu, ji yiwa nyi, "Dəm ya, nagə ngə təl nə njir Yahudiya ya?"

³⁴ Yesu shadəwa nyi, ji na, "Sara ara gau ngə ndər kə hya'ari ya, əndəga nji ngə ndər anə ngau ar kəra yi ya?"

³⁵ Əngwar Bilatusu anə nyi, "Ndər Yahudiya yi ya? A'yi nji gə hyi ənga pubu dəḁəgal'yar ngə shili ənga gə ənggə wa? Mi gə məliya?"

³⁶ Yesu shadəwa nyi, “Təlkur da, a'yi ənggər nə duniya mai. Maja abər təlkur da ənggər nə duniya, njir məl thlər da ndu pa ba nda kar njir Yahudiya ara mbar da. Ama pakatəu, təlkur da sara ar vi pamə nga nyi.”

³⁷ Əngwar Bilatusu anə nyi, “Dəm ya, təl nga gə ya?” Kə Yesu shadəwa, ji na, “Kakalə nga nyi, ənggər kəra gə na, təl nga yau. Səra da nji yabiya da, ənga səra yi shili wu duniya aga nyi, aga ya nana səra jiri. Kalar ndəra wu yiwu jiri, ju sə himi səra yu na.”

³⁸ Bilatusu yiwa miya Yesu, ji na, “Mi ngə jira nya?” Kə Bilatusu bəra biya a biya əgya njir Yahudiya, ji biya na anə nda, “Nayi thləwa nyi ənga vazə mai.”

³⁹ Ama a dəari sər cijir hyi aga ya səya hyi ndər fursəna pathlə wu lardur vəlna kau. Hyu yiwu ya səya hyi ‘Tələr njir Yahudiya’ ya?”

⁴⁰ Kə ndə bəra shadəwa nyi, ndu wau ndu na, “Awau, naja mai. Səya 'ya Barabasu.” (Ama ja hya səni, Barabasu ndər dəlagu ngau.)

19

*Nji Thlana Nyi Numa Nə
Tau Anə Yesu
(Matiwu 27:15-31;
Markusu 15:6-20; Luka 23:13-25)*

¹ Kə Bilatusu səwa nji nə nyi wuda anə Yesu.

² Kə soja'yar məliya dara shikədi nə təlkur ba ndə har nyi anə Yesu. Kə ndə har

nyi ləgutə tuwara dəzəu kəra ənggər nə təlkur.

³ Ndə shili əgya ja, ar kər ar kər ndu na anə nyi, “Ənga barka ngau, ciwar, tələr njir Yahudiya!” Ba ndə nə nyi tsəbalma.

⁴ Kə Bilatusu bəra biya a biya əgya njir Yahudiya, ji biya na anə nda, “Kəja yu biya ənga ja, ara yu yiwu hya səni abər nayi thləwa nyi ənga vazə mai.”

⁵ Ənggəra Yesu biya ənga dara təlkur nə shikədi a dar kəra ja ənga ləgutə tuwara dəzəu, kə Bilatusu na anə nda, “Kəja nda nyi!”

⁶ Ta pubu dədəgal'yar ənga njir bəla ki Hyal lari nyi, ba ndə hya'ana dəhəu, ndu na, “Dlakəya nyi! Dlakəya nyi!” Ama kə Bilatusu shadəwa nda, ji na, “Hər nya mau hya nda dlakəya nyi sər hyi, arya nayi lari bikə nyi mai.”

⁷ Əngwar njir Yahudiya anə nyi, “Dladər 'ya a'yi, kəra na a dər tsa'a nja dlakəya ndə kau, ja tau, ara ji hər kərny ar viya Zər Hyal.”

⁸ Ənggəra Bilatusu nggar ndər kau, ba hivər nyi cakau.

⁹ Ba ji bəra sha a vu huda pathla, ji vuwa yiwa Yesu, ji na, “Sara mani nga gə shila?” Ama Yesu a'yi shadəwa nyi mai.

¹⁰ Agabangau, əngwar Bilatusu anə nyi, “Gə nggəl ara ndər anə da ya? A'yi gu səni abər a'yi yi ənga dənəma nə səya ngau, ənga nə dlakəya ngə wa?”

¹¹ Kə Yesu shadəwa nyi, ji na, “Dənəma kəra a'yi ara gə

ar kəra yau, dənama kəra Hyal nəngə ngə wacu. Agabangau, ndəra fuwa da wu tsa gə nga ndiya ngə ənga bikau.”

¹² Ar kəra ndər kə ngə Bilatusu wu yiwu ja səya Yesu, ama kə njir Yahudiya hya'ana dahəu ndu na, “Ma gə səya nyi ji ma'yi, nagə a'yi bazhiya Kayisaru mai. Kalar ndəra wu yiwu ja məliya kərn̄yi ar viya təl, dawa Kayisaru nga ja.”

¹³ Ənggəra Bilatusu nggari ndər kau, ba ji həbiya Yesu a biya, ji biya nggya ar sər nggya nə pathla ar vira njir pədləya ənga tsəka. Kəra nju ngga ənga miya njir Yahudiya Gabathla.

¹⁴ Pəci kau, pəci ta'yi kər, pəci kəra nju fə sə wu lagu nju vu sugu nə lardur nə vəlbiya. Əngwar Bilatusu anə njir Yahudiya, “Kəja mə tələr hyi!”

¹⁵ Ama kə ndə hya'ana dahəu ndu na, “Tsəya nyi! Tsəya nyi! Dlakəya nyi!”

Kə Bilatusu yiwa nda, ji na, “Ya dlakəya hyi tələr hyi ya?”

Kə pubu dədəgal 'yar shadəwa, ndə na, “Vanyi təl a'yi ara 'ya mai, kəl təl Kayisaru.”

¹⁶ Agabangau, kə Bilatusu həri Yesu ji nər nyi anə njir Yahudiya aga nda dlakəya nyi.

Nji Dlakəya Yesu

Kə soja'yar ma'yi ənga Yesu.

¹⁷ Yesu biya sara wu huda məlmə ja vər hə wu dladlakə nyi a ndar vira nja ngga ənga vir papangəkər. Ənga miya

njir Yahudiya nju ngga viya nyi ənga Gwalgwathla.

¹⁸ Ar vi kə nga nji dlakəya Yesu, ənga nji məthləu, pathlə lagu mazəma ja, ənga vanyi ndə lagu matsala ja.

¹⁹ Bilatusu tsəfər sau, ba ji pathləri ar wu dladlakau. Kəja səra ji tsəfəri, “Yesu ndər Nazəratu, Tələr njir Yahudiya.”

²⁰ Ara ji dlakəya Yesu ləhəu wu dzər məlmau, ba məliya njir Yahudiya gangəu jigana səra nji tsəfəri kau. Səra ji tsəfəri, ji tsəfəri wu miya njir Yahudiya, ənga miya njir Roma ba ənga miya njir Gərikəu.

²¹ Kə pubu dədəgal 'yar nə njir Yahudiya nar nyi anə Bilatusu, “Ga sara tsəfə Tələr Njir Yahudiya mai, ama ga na, əngwar ndə kau, naja əngwa ngə Tələr njir Yahudiya.”

²² Əngwar Bilatusu anə nda, “Səra yi tsəfəri a tsəfər yau.”

²³ Ayukuda soja'yar kə dlakəya Yesu, ba ndə fa'ari kar ha nyi, ndə təkəya bwata fodəu, kə kalar soja həri bwata pathləu. Ndə bəra həri ləgutə dzəgamə nyi kəra a'yi nji mbə mai, ama tsa nga nji tsa mbari a du kər ba'a a gyiwu ndəl.

²⁴ Kə ndə na wu pama nda, “Məna sara ta ləgutə kə mai, ama məna tədə shi'wu a miya ndəla nyi məna lari ndəra wu səmku.” Sə'yar kə dərkər aga ja nyabiya səra tsətsəfau wu ləkakadə nə Hyal kəra na abər, “Ndə təkəya kar ha da

wu pama nda,
ndə tədə shi'wu
ar kəra ləgutə ha ɗa.”

Ya kəja səra soja'yar kə
məliya ngau.

²⁵ Tata'yi ləha dzər wu
dladlakə nə Yesu, ca ngə
mənyi ənga kwamə nyi ənga
Maryamu mala Kəliyopasu ba
Maryamu Magədaliya.

²⁶ Ənggəra Yesu lari mənyi a
ndəna ənga zəmbəlma kəra ju
yiwu ta tata'yi ləha dzər nyi,
kə ji na anə mənyi, “Ama, kəja
zər ngau.”

²⁷ Əngwar ja anə zəmbəlma
kau, “Kəja mə ngau.” Ənggə
ngə zəmbəlma kə hər nyi a
ndu ki nyi.

Tər Yesu

²⁸ Yesu, ayukuda ji sənbiya
abər kalar sə a kudəri, aga
səra tsətsəfau a nyabiya dzau,
kə ji na, “Hili wu tə ɗa.”

²⁹ Ar pəci kau, bəlari
a'yi əna kəra nyinyau ənga
'yimi mwamwalu. Kə ndə
ciwa sasa'u a gwu 'yimi
mwamwala nyi, ba ndə ciri
ar zəwa ba ndə fuwa a du
miya Yesu.

³⁰ Ənggəra ji təwari, əngwar
Yesu “A kudəri.” Ayukuda kə
ba ji uzhiya kər, ba ji tau.

³¹ Pəci kau, pəcir fə sə wu
lagu nə pəcir Bəlsar ngau, ənga
əzəgəkura nyi tsu pəcir Bəlsar
kəra pamə ara alenyi ngau.
Agabangau, njir Yahudiya
a'yi wu yiwu nda piyari dza
nda a dar wu dladlakə ar pəci
ta mai. Ba ndə yiwa Bilatusu
aga ja piyari nda, nda bəbəlma
hiya nda aga kusar tər nda,
ba nda həya dza nda sara dar

wu dladlakər nda, ba ji nə
nda lagu.

³² Kə soja'yar shili ndə sa
bəbəlma hiya ndə tanggərma
kəra nji dlakəya ənga Yesu, ba
ndə məliya nyi anə ndə nə
məthləkura nyi tsu.

³³ Ama ənggəra ndə shili
əgya Yesu, nandə bəbəlma hiya
ja mai, ara divira nda shili a
tər ja.

³⁴ Kə pathləu, wu pama
soja'yar kə tsaviya Yesu
ar thlərpa ja ənga katsakər,
ba mashi dabə ənga 'yimi
ndzəndzə sara a gwa.

³⁵ Ndəra səkə ɗa wu liya
ja, ngə lər sakida kau, sakida
nyi jiri nga nyi. Naja ənga
kərnyi wu səni abər səra ju
na, jiri nga nyi, ənga ji ləri
sakida kau, aga nahyi tsu hya
hənggəri.

³⁶ Sə'yar kə ɗarkər aga
nyabiya səra tsətsəfau wu
ləkakadə Hyal, “Alaga dəhiya
ja zəməu, nju bəlma mai.”

³⁷ Vanyi ndər Hyal kəra
tsətsəfə na, “Ndə wu nda
tsamə ndəra ndə tsaviya.”

Hadə Dza Yesu

(Matiwu 27:57-61;
Markusu 15:42-47; Luka
23:50-56)

³⁸ A yukudu, kə Yusufu
ndər Arimatiya naja ma
zəmbəlma Yesu ngau, ama ar
dəwa, ara hivər njira nggurəm
nə Yahudiya. Ji sa yiwa
Bilatusu aga ja nə nyi dza
Yesu, kə ji nə nyi.

³⁹ Yusufu ma'yi ənga
Nikodimosu, ndəra sə a'yi
shili əgya Yesu uvu'yi ta.
Nikodimosu ma'yi ənga muru

gwagwadau ənga alosu kəra sə kisə ar viya tsəla pathləu.

⁴⁰ Kə nanda kə məthlə kau, ma'yi ka nda həri, kə ndə pədiya dza Yesu wu sər hadə ndau, dabə ənga sə kisə kau, ənggəra njir Yahudiya wu hadə ndau.

⁴¹ Ləha dzər vira nji dlakəya nyi ar kau, vanyi fa wu a'yi. Wu fa wu kau, hu mafəliyəngə a'yi kəra nji gəra sə a'yi hadəna ndə a gwa.

⁴² Ta də pəcir fə sə wu lagu nə njir Yahudiya ngau, ba tsu huwa nyi ləhə nga nyi, ba ndə hadəna dza Yesu wu huwa nyi.

20

Yesu Hya'ari Sara Vir Tau

(Matiwu 28:1-10; Markusu 16:1-8; Luka 24:1-12)

¹ Kadə əmudlau, ma tsu vi dlədlərəu, ar pəci nə tanggərma nə sugu, kə Maryamu Magədaliya ma'yi a nda tsamə huwa nyi. Ma ji nda ba ji lari kəja nja jahənar tsəka hadə miya huwa nyi.

² Kə ji sha ənga hwi a ndəgya Simanu Biturusu ənga vanyi zəmbəlma kəra Yesu wu yiwu ta. Kə ji na anə nda, “A hər nji dza Thlagə sara wu huwa nyi, kəja na'ya səni vira nji fiya nyi ari mai.”

³ Kə Biturusu ənga vanyi zəmbəlma ta biya ndə mbar lagu ndar huwa nyi.

⁴ Gyapə nda mbar hwi, ama kə vanyi zəmbəlma ta ndiya Biturusu ənga hwi a ndar huwa nyi.

⁵ Ji nda uzhiya dzau, ju tsamə gwu hudə huwa nyi,

ba ji lari kar hadə ndau a gwu huwa nyi, ama naji gwu huwa nyi mai.

⁶ Kə Simanu Biturusu ndəra a gyiwu yukudə nyi shili a miya huwa nyi, ba ji tərabiya a gwu huwa nyi, ba ji gwa lari kar hadə ndau a guna.

⁷ Kə ji bəra lari zhaḃi kəra nji mbuya bama Yesu əni a gwu huwa nyi pəpədau lagu batiti.

⁸ Kə zəmbəlma ta shili a miya huwa nyi a ndiya Biturusu ta ma'yi a gwu huwa nyi tsu. Ənggəra ji gwa lari ba ji hənggəri abər jiri nga nyi.

⁹ Ba'anə kabəngəkə nanda a'yi nggabiya sərə tsətsəfau wu ləkakadə abər kəl Yesu hya'ari sara vir tə mai.

Yesu Canə Nyi Kərnyi Anə Maryamu

(Matiwu 28:9-10; Markusu 16:9-10)

¹⁰ Kə zəmbəlma'yar kə sha a ndu ki.

¹¹ Maryamu nə nyi ta'yi a miya huwa nyi ja vər tiwi. Tsu ja vər tiwi, ba ji uzəhau, ju tsamə gwu hudə huwa nyi.

¹² Maja vər tsamə, ba ji lari waladi'yar məthlə wu kar pərtə ngganggashiu ar vira nji pina dza Yesu ar ta. Waladi pathlə a vər nggya a dar vir kəra ja ənga vanyi tsu a gyar vir hiya ja.

¹³ Kə waladiya nyi'yar yiwa nyi ndə na, “Mala, mi ngə də gwu tiwi ya?”

Əngwar ja, “A hənar nda Thlagə də sara ənggau, ya, nayi wu səni vira ndə həna nyi a ndar mai.”

¹⁴ Ənggəra ji kudəna na abəngau, ba ji shabiya dzau,

ba ji lari Yesu ta'yi a ndəna, ama naji tsamə ri abər Yesu ngə mai.

¹⁵ Kə Yesu yiwa nyi, ji na, “Mala, mi ngə da gwu tiwi ya? Wa nga gu gala?”

Ma ju nggani abər ndər məl thlər wu fa wu ta ngau, əngwar ja anə nyi, “Maləmə, ma nagə ngə hər nyi sara ənggau, nar da vira gə fiya nyi ari, aga ya nda hər nyi.”

¹⁶ Kə Yesu ngga nyi, ji na, “Maryamu.” Ji shabiya dzə a ndara ja, ji na ənga miya njir Yahudiya, “Rabwani!” (Kəra ca ngə Maləmə.)

¹⁷ Əngwar Yesu anə nyi, “Ga sara mba da mai, ara tsu yi gərə sha a da ara Tada kwatahəu. Ama ga ma'yi a ndara zaməda'yar ga nda nar nda, sha nga yi a dara Dəda ənga Dərhyi, ba a dəgya Hyal da ənga Hyalər hyi.”

¹⁸ Kə Maryamu Magədaliya ma'yi, ji nda nar nyi anə zəmbəlma nyi'yar, “A lar yi Thlagəu!” Kə ji nar nda sərə Yesu nar nyi.

Yesu Canə Nyi Kərny
Anə Zəmbəlma Nyi'yar
(Matiwu 28:16-20;
Markusu 16:14-18; Luka
24:36-49)

¹⁹ Əwagəu pəci tanggərma nə sugu, ar pəci kərə zəmbəlma 'yar nə Yesu kaḅau ar vi zəməu. Ndə hədiya miya ki ara hivər njira nggurəm nə Yahudiya. Ma tsu nda a vuna, kəja Yesu ta'yu wu hada nda, ji na, “Jaməkur ja nggya ənga hyi.”

²⁰ Ayukuda ji nana ndər kau, kə ji canə nda tsa ja ənga thlərpa ja. Kə zəmbəlma nyi'yar nyabiya dzə ənga hudə pipida ara ndə lari Thlagəu.

²¹ Kə Yesu ḅəra na anə nda, “Jaməkur ja nggya ənga hyi! Ənggər kərə Tada səwa da, abangau ənga yu sə hyi.”

²² Ənggəra ji nana abangau, ba ji sənə pi a nda gərə nda, ji na, “Dləwara mau Məmbəl Cicau.

²³ Kalar ndəra hyi təfəbiya nyi bikə nyi a təfəbiya nyir nji bikə nyi, abangə tsu, kalar ndəra hyi nggəl ara təfəbiya nyi bikə nyi a nggyari abangau.”

Yesu Canə Nyi Kərny Anə Toma

²⁴ Toma (ndəra nju ngga ənga bili), pathlə wu pama nda kumo apə məthləu, a'yi ja ma Yesu shili ara zəmbəlma nyi'yar mai.

²⁵ Kə aleniyi zəmbəlma 'yar kə na anə nyi, “A lar 'ya Thlagəu!”

Ama əngwar Toma anə nda, “Ma nayi a'yi lari məcavədi nə kusa ar tsa ja mai, ənga yi fuwa tsa yi a vu vira kusa ar ta mai, ənga yi fuwa tsa yi a vu thlərpa ja mai, nayi wu hənggəri əni mai.”

²⁶ Ayukuda sugu pathlə ətsu, zəmbəlma nyi'yar ḅəra tsəmiya dzə wu ki, ar pəci kə Toma a'yi ja əkkə'yi nda. Miya ki dədəl nga nyi, ama kə Yesu shili ji sa ta'yi wu pama nda ji na, “Jaməkur ja nggya ənga hyi.”

27 Kə ji na anə Toma, “Fər ku'yir tsa gə ənggau, ga tsamiya tsa yau. Hər tsa gau ga fiya a vu thlərpa yau. Piyari təkəkər ga də ndəra ənga mbərsa.”

28 Əngwar Toma anə nyi, “Thlagə də ənga Hyal də!”

29 Yesu şadəwa nyi, “Ara gə lar də nga gə hənggəri ya? Njir barka ngə njira gəra lar də ama kə ndə hənggəri ənga yau.”

Səra Da Yahwana Tsəfəri Tsəfə Kau

30 Yesu məliya sə dədəgur 'yar paməpamə gangəu wu liya zəmbəlma nyi'yar, kəra nji a'yi tsəfəri wu ləkakadə kə mai.

31 Ama nji tsəfəri najakau, aga hya hənggəri abər Yesu ngə Kərsiti, Zər Hyal, ənga tsu aga ja də lagur mbərsa ba hya uya pi lagur thləmə nyi.

21

Yesu Canə Nyi Kəryi

Anə Zəmbəlma Nyi'yar Mədəfau

1 Ayukudə sə'yar kau, kə Yesu bəra canə nyi kər anə zəmbəlma nyi'yar ar miya dəl Tiberiyasu. Kəja ənggəra ji dərkər.

2 Simanu Biturusu ənga Toma (ndəra nju ngga ənga bili) ənga Nathlaniyalu sara wu məlmə Kana wu Galili ənga wazha Zabadi ənga alenyi zəmbəlma məthlə ngə a ndəna.

3 Əngwar Biturusu anə nda, “Ma'yi nga ya nda təm.” Əngwar alenyi nji kau, “Na'ya ma 'yi wu ma'yi ənga gau.”

Kə ndə biya ndə biya gwu kwambwal ba ndə ma'yi. Ama pəci ta vu'yi sə a'yi ndə mbar mai.

4 Kadə mudlə ənggəra vi kudau, kəja Yesu ta'yi a miya dəl, ama zəmbəlma nyi'yar tsamə ri abər naja ngə mai.

5 Kə Yesu na anə nda, “Bazhi də'yar, a'yi hyi ənga kalfi wa?” Əngwar nda anə nyi, “Awau.”

6 Kə Yesu na anə nda, “Vakuwa mə litagər hyi a ndar lagu mazəma kwambwal kau, ba hya uya nda.” Ta ndə məliya ənggəra ji na, ba ndə mbar kalfi gangə gagadəu, kəra də dzadzau anə nda, nda tədəbiya a du kwambwala nyi.

7 Kə zəmbəlma ta Yesu wu yiwu ta na anə Biturusu, “Thlagə ngau!” Ənggəra Simanu Biturusu nggari ndər kau, abər, “Thlagə ngau,” kə ji həri ləgutə nyi ji hari ara dədəməu tursə nga ja. Kə ji dzəgwa vəl a gwu 'yimiya nyi.

8 Alenyi zəmbəlma nyi'yar ma'yi a ndar dza dəl a gwu kwambwalər nda, nda a vər tətədə litagər nda nyinyau ənga kalfi. Ar pəci ta nanda a'yi nadə sara miya dəl mai. Pama nda wu də ənggər hyi gharu makəru.

9 Ənggəra ndə biya a miya dəl, ba ndə thləwa əvunyi mbəmbə ənga u'u ənga kalfi a dari ba ənga macikəl tsu.

10 Əngwar Yesu anə nda, “Gəri a mau kalfi kəra hyi mbari a shili ənggau.”

11 Kə Simanu Biturusu ma'yi a dar kwambwal, ju

tədə litagəu a biya miya dəl. Litagə kə nyinyi nga nyi ənga kalfi nggunggurəm gharu ənga təfu kumunyi apə makəru. Ama alaga kə litaga nyi nyinyi ənga kalfi, a'yi tanakər mai.

12 Kə Yesu na anə nda, “Shili a mau hya sa səm sər səm nə mudlau.” Wu pama zəmbəlma nyi'yar ndə a'yi kəra cinapi ji yiwa nyi, ji na, abər, “Wa nga ga” mai, ara ndu səni abər Thlagə ngau.

13 Ba Yesu hya'ari ji həri macikəla nyi, ba ji nə nda ənga kalfiya nyi tsu.

14 Najakə ngə nə makərkura nyi, ənggəra Yesu canə kər anə zəmbəlma nyi'yar ayukuda ji hya'ari sara vir tau.

Yesu Shabiya Biturusu A Shili

15 Ənggəra ndə kudəna səm sər səm nə mudlau, kə Yesu nar nyi anə Simanu Biturusu, “Simanu zər Yahwana, ənga jiri nga gu yiwu da a ndiya sə'yar kə ya?”

Kə Biturusu shadəwa nyi, ji na, “Angə, Thlagəu, gu səni yu yiwu ngau.”

Əngwar Yesu anə nyi, “Səməna wazha təmahə də'yar kau.”

16 Kə Yesu bəra na anə nyi, “Simanu zər Yahwana, ənga jiri nga gu yiwu da ya?”

Kə ji shadəwa, ji na, “Angə, Thlagəu, gu səni abər yu yiwu ngau.”

Əngwar Yesu anə nyi, “Bəla təmahə də'yar.”

17 Yesu bəra na anə nyi nə makərkura nyi, “Simanu zər Yahwana, gu yiwu da ya?”

Ba sə kə ndzana huda Biturusu arya Yesu yiwa nyi ar kər ar kər makəru, “Ənga jiri gu yiwu da ya?”

Əngwar ja anə nyi, “Thlagəu, gu səni sə patəu. Gu səni abər yu yiwu ngau.”

Əngwar Yesu anə nyi, “Səməna təmahə də'yar.

18 Jiri nga yu na anə ngau, pəci kəra gə tsu zər, nagə ngu ha kar anə kərngau, ba ga ma'yi a ndar vira gu yiwu. Ama ma gə nda hal, gu nda ha tsi anə nji aga nda har ngə kar ba nda dzəgwa hər ngau a ndar vira gə gəra yiwu.”

19 Yesu nana abəngau aga cabiya culi tə kəra Biturusu wu nda tau, kəra wu dla ənga kadakadarkur anə Hyal. Kə ji na anə nyi, “Nu da.”

20 Biturusu shabiya dzə ji tsamə gyiwu yukudu, ba ji lari zəmbəlma ta Yesu wu yiwu ta a vər nu nda. Najakə ngə zəmbəlma ta təghər dzə ar dza Yesu pəci kəra nda a vər səm sər səm nə lardur nə vəlna ənga ji na anə Yesu, “Thlagəu, wa ngu nda thləna hiya ga?”

21 Ənggəra Biturusu lari nyi, kə ji yiwa Yesu, ji na, “Thlagəu, kar ndə kə tsu, mi ngə nə nya?”

22 Kə Yesu shadəwa nyi, “Ma yu yiwu ja da a'yi ənga pi kəl yi sha shili, mi ngə dzau nga? Nagə, kəl ga nu da?”

23 Agabəngau, kə ndər kə tətəlnakər wu pama njir nu Yesu, abər zəmbəlma kə wu tə mai. Ama Yesu a'yi na abəngə

mai. Səra ji na ca ngə, “Ma yu yiwu ja nggya ənga pi kəl yi shili, mi ngə dzau nga?”

²⁴ Najakə ngə zəmbəlma kəra ləri sakida ar kəra sə'yar kə patəu, ənga ji tsəfər nda. Mən wu səni abər sakida nyi jiri nga nyi.

²⁵ Ama alenyi sə paməpamə gangə a'yi kəra Yesu məlna. Maja abər nji tsəfəri patər səra ji məlna, duniya ənga kərnyi a sən həri ləkakadfa nyi mai.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Nə Tanggərma Anə Njir Kwaranthli

Usa Dzau

¹ Cama tsətsəfə sara ara Bulusu, ndəra Hyal ngga aga ja da cama səsə nə Kərsiti Yesu lagur yiwu huda nə Hyal, ənga zamər mən Sosithlanisu,

² a nda nə dabə dzə njir nu kəra a vu Kwaranthli, njira nji ngga aga nda da nji cici wu Kərsiti Yesu, ənga njira nji thləbiya wu Kərsiti Yesu, dabə ənga kalar nji kəra ar kalar vi kəra wu ngga thləmə Thlagə Yesu Kərsitir mən, Thlagər nda ənga Thlagər mən.

³ Bəgə mayiwakur ənga huda pərtəu sara ara Hyal Dərmən ənga Thlagə Yesu Kərsiti nda nggya ənga hyi.

Bulusu Lər Usaku Anə Hyal

⁴ Parangə nga ya vər lə usaku anə Hyal arya hyi, arya mayiwakur nyi kəra ji lər hyi wu Kərsiti Yesu.

⁵ Arya wu ja a dər hyi njir bərba wu kalar sau, kalar sərə hyu na ənga kalar sənbiya sər hyi.

⁶ Arya najaka bərbakur, a cabiyari abər, kalar sakida kəra 'yi ləri arya Kərsiti jiri nga nyi.

⁷ Agabangau, nahyu ghari sələlə nə Mambəl mai, ənggər kəra hya vər nggyar tsatsam lagu nə səkə shilər Thlagər mən Yesu Kərsiti kəra wu nda cabiya dzau.

⁸ Yesu wu nda səbiya ngə aga ga da nənau ba'anə shili ar jomə ndəl, aga ga da ndə gəra vazau ar pəcir shidar Thlagər mən Yesu Kərsiti.

⁹ Hyal, naja ndəra ngga hyi a shili wu nggya nə dabə dzə ənga zər nyi Yesu Kərsiti Thlagər mən, naja ndə tsa'a miya dəfu ngau.

Ca Paməpaməkur Wu Pama Dabə dzə Njir Nu

¹⁰ Ya vər kədi hyi wazha ama wu thləmə Thlagər mən Yesu Kərsiti, hya sara ca paməpaməkur mai, ama hya dlunggəri ənga kuvwar hyi, aga miya hyi ənga dəngar hyi a da zəməu.

¹¹ Yu na anə hyi abangə wazha ama, arya alenyi nji sara wu ki Kəlowusu nar da abər hyu pəpa wu pamə.

¹² Səra yu na, ca ngə alenyi nji wu pama hyu na, “Nayi nəda yu nu Bulusu,” alenyi nju na, “Nayi nəda yu nu Apolusu,” alenyi nji tsu ndu na, “Nayi nəda yu nu Kefasu,” ənga alenyi nji tsu ndu na, “Na'ya nər 'ya 'yu nu Kərsiti.”

¹³ Karya, Kərsiti a təkəbiyar dzə ya? Əndəga nji dlakəya Bulusu arya hyi ya? Əndəga nji hər hyi bəbətizəma wu thləmə Bulusu ya?

¹⁴ Yu usaku anə Hyal, ara a'yi nayi ngə hə bəbətizəma anə ndaliya hyi mai, kəl anə njir ki Kərispusu ənga Gayisu.

¹⁵ Kabangəkau, ndər sən na abər yi hər nyi bəbətizəma wu thləmə da a'yi mai.

¹⁶ Jiri, a bəra dəngar yi vanyi sau, abər a hər nyir

yi babətizəma anə njir ki Sətifanusu. Ayukudə nyi tsu nayi bəra dəngari ndəra yi bəra hər nyi babətizəma mai.

¹⁷ Ara Kərsiti a'yi səwa də aga ya hə babətizəma anə nji mai, ama aga ya tətəlna ndəshigu nyi, a'yi ənga ndər nə hahangəkur ndəndəkur də mai, a sara dənəma nə wu dladlakə nə Kərsiti a də sə tətəwa.

Kərsiti Ngə Hahangəkur Ənga Dənəma Nə Hyal

¹⁸ Arya cama nə ndər nə mbədau lagu wu dladlakau, dzakur ngau anə njira sasa, ama anə mən njira uya mbədau, dənəma nə Hyal ngau.

¹⁹ Arya tsətsəfə nga nyi, “Yu nda sana hahangəkur nə nji hahangəu, ənga sənbiya sə nə njir sən sə tsu, yu nda məliya wu də sə kurthləu.”

²⁰ Əmani ngə nji hahanga? Əmani ngə njir sənbiya sa? Ənga əmani ngə njir jigadəma? Hyal a'yi məliya hahangəkur nə njir duniya də aga dzakur wa?

²¹ Arya Hyal lagu hahangəkur nyi nga ji məliya njir duniya gəra sənbiya nyi lagu hahangəkurər nda. Ama ba ji məliya lagu dzakur nə tətəlna ndər Hyal ca ngə njira hənggəri uya mbədau.

²² Njir Yahudiya wu gal lar sə dədəgur, njir Gərikəu nər nda, ndu gal hahangəkur.

²³ Ama na'ya 'yu tətəlna ndər Kərsiti ndəra nji dlakəya, kəra də sər thlə hi anə njir

Yahudiya, ənga sə dzakur anə njira a'yi njir Yahudiya mai.

²⁴ Ama anə nji kəra Hyal ngga, tara njir Yahudiya ənga tara njir Gərikəu, Kərsiti ca ngə dənəma nə Hyal ənga hahangəkur nə Hyal.

²⁵ Ara dzakur nə Hyal a ndiya hahangəkur nə ndau, kukufəkur nə Hyal tsu a ndiya nənəkur nə ndau.

²⁶ Wazha ama, hya dəngari səra hyi aga nyi ar pəcira nji ngga hyi, aga hya də njir nu, a'yi patəkura hyi ngə nji hahangə lagur sənbiya sə nə ndəndəkur mai, a'yi patəkura hyi ngə njira ənga dənəma mai, ənga a'yi patəkura hyi ngə yirma mai.

²⁷ Ama Hyal ngə həbiya sə dzakur nə duniya aga ja həna səli nə nji hahangəu. Ənga ji həbiya kukufəkur nə duniya aga ja həna səli njira nənau.

²⁸ Ji həbiya səra nji didana wu duniya ənga səra gəra ar viya vanyi sə wu duniya aga nda ndzana səra dədur.

²⁹ Hyal məliya abangə aga nja sara bəwadzə wu mwa nyi.

³⁰ Ama Hyal ngə hər hyi a shili wu Kərsiti Yesu, ənga Hyal a məliyari Kərsiti də hahangəkur nər mən. Lagu nyi nga mən də nji tsapəu, nji cici nyi ənga njira ji bəliya.

³¹ Agabangau, ənggər kəra ja tsətsəfəu, “Ta'yi njir bəwadzau nda bəwadzə ənga Thlagəu.”

2

¹ Ənggəra yi shili əgya hyi wazha ama, aga ya sa nar hyi ar kəra jirkur nə sə dədəwa

nə Hyal, nayi a'yi shili ənga ca sənbiya ndər ənga madiya hahangəkur mai.

² Ara yi həri wu dəfuwa yau, abər vanyi sə a'yi yu sən ar pəcira yi əkkə'yi hyi mai, kəl Yesu Kərsiti ənga dlakəkur nyi.

³ Tanggərma shili də əgya hyi, yi shili wu kukufəkur də ənga hivər ba ənga tsədzə gagadəu.

⁴ Cama də ənga tətəlha ndər Hyal də a'yi ənga shakər ba hahangəkur nə ndəndəkur də mai, ama ənga thlər kərə cabiya dənəma Mambəl.

⁵ Sə kə dərkər aga mbərsar hyi a sara təghər dzau ar kərə hahangəkur nə nji mai, ama kəl ar kərə dənəma nə Hyal.

Hahangəkur Nə Hyal

⁶ Alaga abangəu, 'yu ndər, ndər nə hahangəkur anə njira a həri wu mbərsar nda, ama a'yi culi hahangəkur nə zaman əshina kə mai, ənga tsu a'yi culi hahangəkur tətəl'yar kərə wu sa tərabiya nə zaman kə mai.

⁷ Ama 'yu ndər ar kərə hahangəkur nə Hyal kərə dədəwa kərə nji dəwana, hahangəkur nə Hyal kərə ji pəpədləya kadivira dzəgwar duniya, aga ja də sərə wu shili ənga kadakadarkur anə mən.

⁸ Ndə a'yi wu pama njir səm təlkur nə zaman əshina kə kərə nggabiya sə kə mai. Maja abər ndə nggabiya, nanda a'yi dlakəya Thlagə ndə kadakadarkur mai.

⁹ Ama ənggər kərə ja tsətsəfəu, abər,

“Sərə Hyal pabəri anə njir yiwu nyi

ndə a'yi kərə saya ləri mai,

ndə a'yi tsu kərə saya nggar mai,

ənga tsu ndə a'yi kərə saya dəngabiya mai,”

¹⁰ ama Hyal a cabiya mən ri sə'yar kə lagu Mambəl.

Arya Mambəl nga vər wal-biya kalar sau, patə əkkə'yi sərə dədəwa wu nggabiya sə Hyal.

¹¹ Ara wa ngə ndəra wu səni sərə ndə wu dənga ma a'yi kəl mambəl kərə wu ja waci maya? Abangə tsu ndə a'yi kərə wu sənbiya sərə Hyal wu dənga mai, kəl Mambəl kərə wu Hyal wacu.

¹² Namən a'yi dləwuri mambəl nə duniya mai, ama Mambəl kərə shida sara dara Hyal, aga mənə nggabiya lə sə ləlau nə Hyal kərə nji nə mən kurthləu.

¹³ Ca ngə sərə 'yu ndər ar kəri, a'yi sərə nji highibər 'ya lagu hahangəkur nə ndapi mai, ama sərə shili lagu Mambəl, kərə wu cabiya jirkur nə Mambəl anə njira wu Mambəl.

¹⁴ Ndəra gərə wu Mambəl, naju sən dləwuri sə'yar kərə sara ara Mambəl Hyal mai, arya dzakur nga nyi anə nyi, ənga naju sən nggabiya mai, arya lagu Mambəl nga nju nggabiya wacu.

¹⁵ Ndəra wu Mambəl, ju sən məl numa ar kərə kalar sau, ama naja ənga kərnyə a'yi nju sən məl numa anə nyi mai.

16 Ənggər kəra ləkakadə nana, abər, “Wa ngu sənbiya dənga nə Thlagə tara ba ja sən highiḃə sə anə nya?” Ama a'yi mən ənga dənga nə Kərsiti.

3

Bazhi Məl Thlər Nə Hyal

1 Wazha ama, nayi a'yi sən ndər anə hyi ənggər anə njira wu Mambəl Hyal mai, ama ənggər anə njir duniya, njira tsu nda ənggər wazha yidəḃəu, wu lagu nu Kərsiti.

2 Nayi nga vər səmənə hyi ənga u'wa ənggər wazha manji, a'yi ənga dəfə mai, a'ya tsu hyi gərə nəbiya dzau. Ənga jiri, ba'anə kabangəkau, tsu hyi gərə nəbiya dzau.

3 Ba'anə kabangəkau tsu hyi ənggər njir duniya. Ma tsu hyu ca shishikur, ənga hyu pəpa wu paməu, a'yi tsu hyi ənggər njir duniya wa?

4 Ara ma vanyi ndə na, “Nayi nə Bulusu ngau,” vanyi ndə tsu, “Nayi nə Apolusu ngau,” a'yi tsu hyi ənggər njir duniya wa?

5 Dəmya, wa ngə Apolusa? Wa ngə Bulusa? A'yi njir məl thlər Hyal nga 'ya waci wa, njira lagur nda nga hyi hənggəri ənga Kərsiti wa? A'yi kalar ndə wu pama 'ya ngu məl sərə Hyal nə nyi aga ja məl wa?

6 Nayi ngə thləkana culi, Apolusu ngə pər nda 'yimi, ama Hyal ngə məliya nda ndə hau.

7 Mbar ar ndər thləka ənga ndər lə 'yimi, patə nda, sə

a'yi nda aga nyi mai, ama kəl Hyal, ndəra məliya ndə hau.

8 Ndər thləka ənga ndər lə 'yimi raragə nga nda wu mwar Hyal, kalar ndə wu pama nda wu sa uya akkəri nyi kakalə ənga sərə ji məliya.

9 Ara na'ya bazhi məl thlər Hyal ngau, nahyi tsu ngə fa Hyal, ənga sərə Hyal ngə həriya.

10 Lagu mayiwakur kəra Hyal nə ḃa, a fiyar yi hiya hər ar viya ndər hər kəra mənəhəu, ənga vanyi ndə pamə tsu a dzəgwa hər a dar kəra nyi. Ama kə kalar ndə ja tsam ənga hangəkəl ənggərə ju hər a dari.

11 Ara vanyi ndər fiya hiya hər pamə a ndiya kəra yi fiya kə a'yi mai, naja ngə Yesu Kərsiti.

12 Alenyi nji ndə hər a dar kəra nyi ənga əndzau, ənga thladla, ba ənga tsəka dəduru. Alenyi nji tsu ndə hər a dar kəra nyi ənga wu, ənga sar, ba ənga 'yi'yi dzədzəgwau.

13 Thlərər nda patəu wu nda cabiya dzə ar babal ar pəcir shidar Thlagəu. Thlər kau, wu nda nəbiya dzə wu u'u kəra wu nda cabiya tara abari ngə mənəhəkura thlər kəra ndə məliya.

14 Ma thləra nyi uya mbəḃəu sara wu miya u'u, ju nda uya akkəri.

15 Ma ndəra thlər nyi nggy-inakər wu u'uwa nyi, ju nda uya asar, ama naja ju uya mbəḃəu, ama mbəḃə nyi wu ḃa ənggər ndəra biya sara wu miya u'u.

16 Nahyi a'yi hyu səni abər ar viya Ki Hyal nga hyi wa? Ənga nahyi a'yi hyu səni abər Mambəl Hyal a vər nggya wu hyi wa?

17 Kalar ndəra ndzana Ki Hyal, Hyal wu nda ndzana nyi, arya Ki Hyal sə cici ngau, ənga nahyi ngə Ki Hyal kau.

18 Ndə ja sara ngguta kərnyı mai. Ma ndə wu pama hyi nggani abər hahangə nga ja wu nggyabiya zaman nə kabangəkau, bəgə ja fiya kərnyı ar viya ndə dza aga ja dzəgwa də ənga hahangəkur.

19 Arya hahangəkur nə duniya kau, ar viya dzakur ngau wu mwar Hyal. Ənggər kəra ja tsətsəfau,

“Ju sən mbar nji hahangə wu kwadashimar nda.”

20 Ənga tsu ənggər kəra tsətsəfau wu ləkakadə nə Hyal, abər, “Thlagə wu səni abər, dənga nə nji hahangə dzakur ngau wu mwar Hyal.”

21 Agabangau, ndə a sara bwadzə ənga ndə mai! Arya kalar sə nəh hyi ngau,

22 alaga Bulusu, alaga Apolusu, alaga Kefasu, alaga duniya, alaga pi, alaga tau, alaga sərə əshina ənga sərə a vər shili, patə nəh hyi ngau,

23 ənga nahyi tsu nə Kərsiti ngau, Kərsiti tsu nə Hyal ngau.

4

Cama Səsə'yar Nə Kərsiti

1 Nji a kyaga hər'ya ar viya njir məl thlər nə Kərsiti, njira Hyal nə nda tətəlna ndər Hyal kəra dədəwa.

2 Kabangəkau, kalar njira nji nə nda sər məl, nda də njir məl thlər tsa'a miya dəfu.

3 Anə də, a'yi də sər tal ma hyi məliya də numa mai, ənga alaga alenyi njir məl numa anə də mai. Ənga jiri alaga nayi a'yi yu məl numa anə kərda mai.

4 Nayi sənibiya sərə yi ndzana mai, ama alaga abangau, a'yi cabiya abər vazə də a'yi mai. Thlagə ənga kərnyı ngu məl numa anə də.

5 Agabangau, a sara hya məl numa anə nji tsu pəcir numar nda gərə də mai. Hya səkə pəci kəra Thlagəu nda sha shili. Ju nda cabiya ar babal sərə ndə məlna dədəwa ənga ja cabiya sərə ndə a vər dənga wu dəfuwa nda. Ar pəci ta ngə kalar ndə wu nda dləwuri fal nyi ara Hyal tsatsa'a aga sərə nda nyi məliya.

6 Kabangəkau, wazha ama, sə kə yu na kau, a məliyar 'ya ar kəra kər'ya nayi ənga Apolusu aga tara ba ja dləwar hyi. Lagu kə nga hyu sən highibəri ara 'ya sərə ləkakadə nana, abər, “Hya sara məl thlər a biya abanga sərə tsətsəfə kə mai.” A sara ndə wu pama hyi a bwadzə ənga vanyi ndə a ndiya vanyi ndə wu pama 'ya mai.

7 Wa ngə məliya gə də pamə a ndiya vanyi nda? Mi ngə sərə ara gau, kəra a'yi nji ngə nə ngə maya? Ma nji ngə nə ngau, ya, ara mi nga gə məliya ji də sər bwadza?

8 Kabangəkau, a uyər hyi

kalar sərə hyu yiwu. A dāri hyi njir bərba njir gənnal! Gəra ənga 'ya a dār hyi təl! Ənggəra yu cim, a dāri hyi təl ənga jiri, aga mənə daḡaga səm təlkur kə ənga hyi patəu!

⁹ Ara wu dənga da, Hyal a fiya 'ya ri, na'ya cama səsau, ənggər njira a gyu ndəla nji ənga dididi, njira nji thlana nda numa nə tau. Kəja 'ya a dāri aga sər nggushi wu mwar duniya ənga wu mwar waladi'yar ənga nji patəu.

¹⁰ Arya Kərsiti a dār 'ya dza, ama nahyi nji hahangə nga hyi wu Kərsiti! Nji kukufu nga 'ya, ama nahyi nji nənau! Nahyi nju gənggər hyi səli, ama na'ya nju gənggər 'ya səli mai!

¹¹ Shili ar pəci kə əshina ənga wuḡə ba ənga hili nga 'ya, kar hahal nga ar dza 'ya, ənga nja vər lə ḡwaḡwatə anə 'ya, na'ya nji gəra ənga ki ngau.

¹² 'Ya vər məl thlər gagaḡau ənga tsa 'ya. Ar pəcira nji shi'wa 'ya, ba 'ya shabiya ənga lə barka. Ma nji takasə 'ya, ba 'ya səsə'wuri.

¹³ Ma nju ndər nə ndza thləmər 'ya ba 'ya shadəwa ənga hangəkəl. Ba'anə shilar kabangəkau, a dāri 'ya sərə nja pəna ar dzəgau, ənga wu mwar njir duniya kə 'yi da dzəgau.

¹⁴ Nayi a'yi a vər tsəfə sə'yar kau, aga ya həna səli hyi mai, ama aga ya tədar himiya hyi, nahyi wazha kəra yu yiwu gagaḡau.

¹⁵ Alaga a'yi hyi ənga njir highiḡə gangə anə hyi wu

Kərsiti, ama a'yi hyi ənga tada'yar gangə mai, arya wu Kərsiti Yesu nga yi da ar viya tada ar kəra hyi lagu nə ndəshigu.

¹⁶ Agabangau, yu kədi hyi aga hya fa'abiya hiya yau.

¹⁷ Arya kə nga yi səwa hyi Timathlawusu, zər da kəra yu yiwu, naja ndəra wu məl thlər Thlagəu tsa'a miya dəfu. Ju sa dəngar hyi ar kəra nggyabiya da wu Kərsiti Yesu, kəra shili kakalə ənga sərə ya vər highiḡə ar kalar vira yi ndari ənga wu kalar daḡə dzə njir nu.

¹⁸ Alenyi nji wu pama hyi a dār njir ḡwadzau, ənggər tsu yu ḡəra sha shili ara hyi mai.

¹⁹ Ama yu ḡəra sha shili ara hyi kajangəkau, ma Hyal məliya, ba ya dzəgwa nggabiya a'yi kəl ndər nə nji ḡaḡəl kər kə waci mai, ama tara wathləm culi dənəma kəra a'yi ara nda.

²⁰ Ara təlkur Hyal a'yi sərə nju na ənga miya nga nyi waci mai, ama sərə nju məl ənga dənəma ngau.

²¹ Mi ngə sərə hyu cim a da? Ya shili ənga wuda əndəga ya shili ənga yiwukur, əndəga ənga huḡə shishi'wu nə mambəl ya?

5

Numa Ar Kəra Ndə Səsu

¹ Nji nar da, abər, səsukur a'yi wu pama hyi, culi kəra a ndiya kəra njira gəra sən Hyal a vər məl. Kəra təkəri ndə wu pama hyi wu pida ənga mala dənəni.

² Kəja hyu ɓwadzau, ama sər nggərau ngau anə hyi. Səra tsa'a hya məl ca ngə hya həbiya ndər məl sə abangau sara wu pama daɓə dzər hyi.

³ Alaga kə a'yi yi əkkə'yi hyi wu kumər dzə kə mai, ama a'yi yi ənga hyi wu mambəl. A thlana nyir yi numa anə ndər məl najaka huɗa sau wu thləmər Thlagər mən Yesu, ənggər a'yi yi əkkə'yi hyi kabangəkau.

⁴ Ar pəcira hyu daɓau, ənga a'yi yi əkkə'yi hyi wu mambəl, ənga dənəma nə Thlagər mən Yesu a'yi əna,

⁵ hya lər culi ndə kə anə shatan aga kumər dzə nə bikau a tau, ba mambəl nyi a uya mbəɗau ar pəcir shidar Thlagəu.

⁶ ɓwadzər hyi a'yi sə mənəhə ngə mai. A'yi hyu səni abər thləlamə kushu ca ngu thləthləna ləgu dəfə wa?

⁷ Hya həbiya bikə kərə ənggər thləlamə hahal sara wu hyi, aga hya ɗa nji mafəliyangə kərə ənggər macikəl gərə thləlamə, ənggər kərə hyi kau. Arya Kərsiti, gamə nə lardur vəlna, ca nga nji həna sadaka ənga ja arya mən.

⁸ Agabangau, ta'yi mənə gu lardur mən, a'yi ənga thləlamə hahal mai, ca ngə sə ənggər səbə ndə wu dəfu ənga shishikur, ama nə macikəl gərə thləlamə, ca ngə sə ənggər nggya nə cicikur ənga jirkur.

⁹ A tsəfər hyir yi wu cama tsətsəfə ɗa abər a sara hya daɓə kər ənga nji səsu mai.

¹⁰ Ama nayi a'yi a vər ndər ar kərə nji səsu nə duniya kə mai, alaga njir suna ənga alaga njir dlərbau, ba njir nu katəu. Ma ar kərə nda nga ya vər ndər kau, a ɗari kəl ba hya piyari duniya aga hya təkəbiya dzə ənga nda.

¹¹ Ama kabangəkau, ya vər tsəfə anə hyi abər, a sara hya daɓə kər ənga ndər ngga kənyir ndər nu, ama ndə səsu nga ja mai, alaga ndər suna, alaga ndər nu katəu, alaga ndər ɗa nji, alaga ndər sa pad-lau, ənga alaga ndər həl. Ənga culi ndə kau, hya sara səm alaga sər səm ənga ja mai.

¹² Mi ngə nə ɗa aga ya thla numa anə njira a'yi njir nu maya? A'yi anə njir nu nga hya kyaga məl numa wa?

¹³ Hyal ngu nda məl numa anə njira a'yi njir nu mai. “Hya kədləbiya ndər məl sə ɗəmwa'yi kau, wu pama hyi.”

6

*A Sara Njir Nu A Hə Ku-vwar Nda
A Dumwar Njir Pathla Mai*

¹ Ma ndaliya hyi a'yi ənga sər kəpal wu dəfuwa ja ənga kuvwa nyi, ja sara hə nda nyi a dumwar njira gərə sən Hyal mai, ama a dumwar nji cici gə Hyal wa?

² Əndəga a'yi hyu səni abər nahyi nji cici gə Hyal ngu nda məl numa anə njir duniya wa? Ma nahyi ngu nda məl numa anə njir duniya, a'yi hyu sən məlna numa ar kərə sə kukushu'yar kə wa?

³ Dəm ya, a'yi hyu səni abər namən ngu nda məl numa anə waladi'yar wa? Ka dzəgwa da sər nggyabiya nə duniya kə nga ndiya ya?

⁴ Agabangau, ma a'yi hyi ənga kəpal ar kəra sə'yar kau, mi ngə da hyu ma'yi a dumwar njira gəra təkəri nda da vanyi sə wu mwar dabə dzə njir nu wa?

⁵ Yi na abangau, aga ja da sə səsəli anə hyi. Abari nga ja sən da abər ndə a'yi wu pama hyi kəra hahangə, kəra wu sən məl na numa wu pama njir nu mai ka?

⁶ Ama ba da, hyu hə ku-vwar hyi a ndumwar njir pathla, njira a'yi njir nu mai.

⁷ Alaga ənggəra hyu hə ku-vwar hyi a ndumwar njir pathla, a cabiyari abər a dər hyi nji dladla. A'yi kuji hya da nji vavazə wa? A'yi kuji hya da ənggər njira nji diya wa?

⁸ Ama kəja nahyi ngə dzəgwa da njir vazə nji, ənga hyi da njir diya nji, ənga tsu kəja hyu məl abangau anə zamər hyi.

⁹ Nahyi a'yi wu səni abər nji shishi wu uya gwu təlkur Hyal mai wa? Hya sara ngguta kərhyi mai, arya nji səsə ənga njir nu katəu, ənga njir dlənga mala ənga sal ndau, ənga shili kəra wu pida ənga shili ku-vwar nda,

¹⁰ ənga njir həl, ənga njir suna, ba ənga njir sa padlau, ənga njir na ndau, ba ənga njir kwadashima, nandu uya gwu təlkur Hyal mai.

¹¹ Abangə ngə alenyi nji wu

pama hyi saya da, ama a cina hyir nji, ənga a thləna hyir nji. Kə hyi da njira nji məliya nda nji tsapəu, wu thləmə Thlagər mən Yesu Kərsiti ənga lagur Mambəl Hyalər mən.

Fiya Dza Gau Ja Da Sər Dləvə Hyal

¹² A sən məl yi kalar sau, ama a'yi kalar sə ngə ənga dləwa dzə anə da mai. A sən məl yi kalar sau, ama a'yi yu da mafa anə kalar sə mai.

¹³ Nji məliya dəfau aga gwu ta, ta tsu aga pə dəfau, ama patəkura nda Hyal wu nda sana nda. Nji a'yi məliya dzə aga səsukur mai, ama anə Thlagəu, ənga Thlagə tsu anə dzau.

¹⁴ Hyal hya'ana Thlagəu sara vir tau lagu dənəma nyi, abangə tsu nga ju nda hya'ana mən sara vir tau.

¹⁵ Nahyi a'yi wu səni abər dza hyi gashagashal nə Kərsiti ngə wa? Ya, abari nga hyu dzəgwa hər dza Kərsiti hya dəbəya ənga nə zawar ka? Wu kyaga da mai!

¹⁶ A'yi hyu sənbiya abər kalar ndəra dəbər kərnyə ənga zawar a dər nda dzə zəmə wa? Arya tsətsəfə nga nyi abər, "Nji məthlə kau, ndu da dzə zəməu."

¹⁷ Ama kalar ndəra dəbər kərnyə ənga Thlagəu, a dər nda nji zəmə wu mambəl.

¹⁸ Hya hwi sara ara nggyabiya nə səsukur. Arya kalar bikə kəra ndu məl a bi-yar ya kumər dza ja nga nyi, ama kalar ndəra məliya bikə nə səsukur, a məliyar ja bikə anə kumər dza ja.

¹⁹ A'yi hyu səni abər dza hyi Ki nə Mambəl Cici ngə wa? Mambəl kəra wu hyi, ara Hyal nga hyi dləwuri. Nahyi a'yi nə kərhyi nga hyi mai,

²⁰ a dəlbiya hyir nji ənga madiya sau. Agabangau, hya gənggər nyi səli anə Hyal ənga dza hyi.

7

Highibə Ar Kəra Hədzau

¹ Ar kəra sərə hyi sayi tsəfər dā tsu kadə ta, wu dā mənəhəu ma ndə sən nggya gərə hə mala.

² Ama ta dā səsukur a nyabi-yar dzə wu hyi, ta'yi kalar ndə a hər mala nyi, kalar mala tsu ja hər sal nyi.

³ Kalar sal ja nyabiya salkur nyi wu dza mala nyi, mala tsu ja məl abangə anə sal nyi.

⁴ Mala a'yi naja ngu gəla dza ja mai, ama sal nyi. Abangə tsu, sal a'yi naja ngu gəla dza ja mai, ama mala nyi.

⁵ Hya sara ka kərhyi anə kərhyi mai, kəl ma hyi lari a dər tsa'a anə gypəkura hyi nə pəci kushu, kəra hyu yiwu hya kədi Hyal. Alaga abangə tsu ma, hya sara səkari nə pəci gangə mai, a sara Shatan a uya lagur dzə hyi, ma ndaliya hyi gərə sən səsə'wuri.

⁶ Sə kə yi na kə patə sawara ngau, a'yi sərə mbari kəl nja məl mai.

⁷ Yu cim abər patər nji nda dā ənggər kəra yi kau, ama tsu kalar ndə a'yi ənga sə lələ kəra Hyal nə nyi, ndə kə ənga

nənya sə lələu, ndə ta tsu ənga nənyi.

⁸ Ama yi na anə njira gərə hər sal ənga njira gərə hər mala ba ənga mathləkə'yi təsəl, wu ndiya ənga mənəhəu anə nda, ma ndə sən nggya sər nda ənggər kəra yi kau.

⁹ Ama ma nda nyi a'yi wu sən kəkəya kərnyī mai, wu ndiya anə nyi ja hər sal alaga ja hər mala, ara ja sara tau ənga cim mala alaga sal.

¹⁰ Kəja sər bəla anə hyi nahyi njira hərdzau, a'yi sara ara yi mai, ama sara ara Thlagəu. Mala a sara təkəbiya dzə ənga sal nyi mai.

¹¹ Ama ma ji təkəbiya dzau, ta'yi ja nggya sə nyi gərə hə sal, ma a'yi abangə mai, ta'yi ja bəra sha a ndəgya sal nyi ta. Sal tsu ja sara kədləna mala nyi mai.

¹² Anə nji kəra hyau, (Yi na, a'yi əngwar Thlagə mai), ma ndər nu a'yi ənga mala kəra gərə ndər nu, ya, mala nyi wu yiwu nda nggya sər nda, a sara sala nyi a kədlə nyi mai, bəgə nda nggya sər nda.

¹³ Ma mala kəra ndər nu tsu, a'yi ənga sal kəra gərə ndər nu, ya sala nyi wu yiwu nda nggya abangau, mala nyi a sara təkəbiya dzə ənga ja mai, ama nda nggya sər nda.

¹⁴ Arya sal gərə ndər nu kau, a dəri ja cicau lagu mala nyi. Abangə tsu ngə mala kəra gərə ndər nu, a dər ja cicau lagu sal nyi. Ma a'yi abangə mai wazhar nda wu dā nji gərə cicau, ama arya abangau a dər nda nji cicau.

15 Ama ma ndəra gəra ndər nu wu yiwu ja təkəbiya dzə ənga mala alaga sal, ta'yi ja da, ndə a'yi ar sə'yi hədzə kə mai, arya Hyal ngə ngga mənə vu nggya wu hudə pərtə nyi.

16 Nagə mala, wa sənə, ma gə məl abangau, tara ba ga shabiya sal ngau a shili wu mbəda? Alaga nagə sal tsu ma gə məl abangau, wa sənə, tara ba ga shabiya mala ngau a shili wu mbəda?

17 Kalar ndaliya hyi ja dumwa ənga nggya wu kalar nggyabiya kəra Hyal fuwa nyi a gwa, ja da ənggər kəra ja parangə kadivira Hyal ngga nyi ta. Ca ngə sər bəla kəra yu nə nyi anə patər dabə dzə njir nu.

18 Nja na, ma ndə a'yi kəra nji thlana nyi pəlzha kadivira ja da ndər nu, ja sara shabiya pəlzha nyi ənggər ndəra nji gəra thlana nyi pəlzha mai. Ətsu ndəra da ndər nu ama a'yi nji thlana nyi pəlzha mai, tsu ja bəra thla pəlzha mai.

19 Ndəra nji thla nyi pəlzha ənga ndəra nji gəra thla nyi pəlzha a'yi ca ngə sə mai. Səra ndiya patəu ca ngə bəlari dladə Hyal.

20 Yau, kalar ndə ja nggya ənggər kəra ja kadivira Hyal ngga nyi.

21 Nagə mafa ar pəcira Hyal ngga ngə ya? A sara ga bəwakər anə kərngə mai. Ama ma lagu a'yi kəra ga sən bəliya kərngau, ba ga bəliya.

22 Ama kalar ndəra Thlagə ngga kəra mafa nga ja, ma ji da ndər nu, a dar ja kambər ndau wu Thlagəu. Ma tsu

kambər ndə nga ja, kadivira ji da ndər nu, a dar ja mafa nə Kərsiti.

23 Ənga madiya sə nga nji dəlbiya hyi, a sara hya bəra mbiya kərhyi wu mafakur mai.

24 Nahyi zamə da ənga kwamə da'yar, kalar ndə ja nggya ənggər kəra ja kadivira Hyal ngga nyi, ba ja nggya aga ja.

25 Ar kəra wazha kwa-mathləkə'yi kəra gəra sən ndə sal, sər bəla a'yi kəra sara ara Hyal kəra ya nə hyi mai. Ama Hyal lagu təhudə nyi, ndəra məliya da yi da ndəra nju fiyafə əni, ca nga yu dzəgwa dəgabiya hyi dənga da.

26 Arya culi nggyabiya kəra nji a gwa kabangəkau, yu nggani, a ndiya anə ndə ja nggya sə nyi abangau.

27 Ndəra a hərdzau, bəgə ja nggya sə nyi. Ma tsu nagə a'yi hər mala alaga sal mai, a ndiya ga nggya sə ngə abangau.

28 Ma nagə ndə hər mala, a'yi bikə mai. Ma nagə zəkəwamalagə hər sal, a'yi bikə mai. Patə abangau, njira hərdzau pəci kə əshina ndu gu nggyabiya nə dzadzaukur, ca ngə səra yu yiwu ya həbiya hyi sara gwa.

29 Səra ya vər na kau, ca ngə, nahyi wazha ama, pəci a hyiri kushu. Mbar kabangəkau, bəgə njira ənga mathləkə'yi nda nggya ənggər mathləkə'yi a'yi ara nda mai.

30 Njira vər sə'yinggu, nda da ənggər a'yi nda vər sə'yinggu mai. Njira vər

caguli tsu, nda da ənggər njira vər tiwi. Njira vər dəl sau, nda da ənggər njira gərə sau.

³¹ Njir sən məl thlər ənga sər duniya, nda sara fə kəra nda a gu gwa mai. Ara duniya kəra mən wu səni kau, a vər tərəbiya.

³² Yu yiwu hya da ənga kər papal ar kəra nggyabiya duniya. Ndəra gərə hər mala alaga sal ja vər dənga ənggəra ja sən pina huda Thlagəu.

³³ Ama ndəra ənga mala a'yi ja ənga kər papal mai, ara ju gal lagura ja sən uya sər duniya aga ja pina huda mala nyi.

³⁴ Ənggau ju da ənga kər məməthləu. Ənga tsu mala kəra gərə ənga sal alaga kəra gərə saya sən ndə sal, ənga papalkur kər, ju sən ləri kərnyici cau anə Thlagəu wu kumər dzau ənga wu mambəl. Ama mala kəra hər sal, ju gu dənga sə ənggəra ja sən pina huda sal nyi ənga ja uya sər duniya.

³⁵ Ya vər na abangau aga ja da sər dləwa hyi, a'yi aga ya gatsəna far hyi mai, ama aga hya uya nggya papalkər kəra hya sən nu Thlagəu gərə ənga təkə kər.

³⁶ Ma ndəra nggani abər a'yi ju məl sərə tsa'a anə mala mbamba nyi mai, ma cim nə sal kə da gagađau, ba sala nyi ləri ja kyaga hər mala nyi, ja məl sərə tsatsa'a anə nyi. Naja a'yi məliya bikə mai, ba ja hər mala nyi.

³⁷ Ama ma nda nyi a həri wu dəfuwa ja aga ja nggya sə nyi abangau, ama ndə a'yi

ciwa nyi aga ja nggya abangə mai, ənga ju sən kəkəya kərnyi, ənga ji mbiya wu dəfuwa ja naju hə nyi mai, ndə kə tsu a məliyar ja sərə tsatsa'a.

³⁸ Agabangau, ma ndəra hər zəkəwamalagə anə kərnyi, a məliyar ja sə mənəhəu. Ama ndəra wu sən mbiya dəfu, ba ji piyari hə mala, naja nga ndiya.

³⁹ Mala əgyakida sal nyi nga ja wu nggyabiya nyi ma sala nyi ənga pi. Ama ma sal nyi tau, ju sən hər vanyi sal kəra ju yiwu, ama sala nyi a da ndər nu Hyal.

⁴⁰ Ama wu tsamə da, wu da tsa'a ma ji sən nggya sə nyi abangau. Yu nggani tsu wu Mambəl Hyal nga yu ndər kau.

8

Sər Səm Kəra Nji Thlana Nyi Anə Katəu

¹ Yu yiwu ya ndər anə hyi ar kəra sər səm kəra nji thlana nyi anə katəu. A'yi mən patə ənga sənbiya sə gagađau. Sən sər mən kau, ca ngə hana kəra mən, ama yiwukur ca ngə mbiya mən ɓaɓal wu mbərsa.

² Kalar ndəra nggani abər a sənbiyar ja sau, alaga abangau, naji sənbiya sərə ja kyaga səni mai.

³ Ama ndəra vər yiwu Hyal naja ngə ndəra Hyal wu səni.

⁴ Ma mən ndər ar kəra səm sər səm kəra nji thlana nyi anə katəu, a sənər mən abər katə a'yi ja ar viya vanyi sə mai. A sənər mən tsu abər vanyi hyal a'yi mai kəl Hyal, arya Hyal zəmə nga ja.

⁵ Alaga kə nju na, hyal hyal'yar a'yi nda gangəu, kəra a dəməlməu ənga kəra a gyu'yi, ənga tsu thlagə thlagə'yar a'yi nda gangəu,

⁶ patə abangau, mənəu sənbiya Hyal zəmə nga ja. Naja ngə Tada, ndəra duniya patəu shili sara dara ja, kəra namən ma a vər nggya aga ja, Thlagə tsu zəmə nga ja, ca ngə Yesu Kərsiti, lagu nyi ngə patər sə shili, ənga lagu nyi nga mənə vər nggya.

⁷ A'yi patər nji nga vər sən najaka sə mai. Alenyi nji a tsəliyar nda dzə ənga nggya katəu, ma ndə səm sərə nji thla nyi anə katəu, ndu nggani abər nu hyal nga nda a gwa, dəngar nda kəra tətəwa ngə fuwa nda wu səli.

⁸ Dəfau a sən hər mən a shili wu mwar Hyal mai. Ma mən səm, a sən dləwar mən mai, ma mən piyari, sə a'yi kəra ja sən cakər mən mai.

⁹ Ta'yi hya nggya ənga bəla, a sara kambəkürər hyi kau, ja sara da sər thlə hi anə nji tətəwa mai.

¹⁰ Ara ma ndəra tətəwa wu dənga lar nga vər səm sər səm kəra nji thlana anə katəu, nagə ndəra wu sənbiya sau, a'yi gu tsətsəkür nyi, ba ja səm sərə nji thlana nyi anə katə wa?

¹¹ Arya sənbiya sə ngə kau, ba zamə ngə kəra tətəwa wu dənga ndəra Kərsiti tə arya ja, ba ja dla.

¹² Ma gə məliya nyi bikə anə zamə ngə'yar, lagur tsətsəkür nda aga nda məl sərə dəngar nda gərə mbar nda məl, a

məliyar gə bikə anə Kərsiti.

¹³ Ma da abər səm kum nga sən məliya ba zamə da a thlər hi, a ndiya anə da ya nggya gərə səm kum, a sara ya fuwa zamə da ja thlər hi.

9

Səra Tsa'a Nja Nə Nyi Anə Cama Səsau

¹ A'yi yi kambər ndə wa? A'yi yi cama səsə wa? A'yi nayi ənga kərda ngə ləri Thlagər mən Yesu ənga liya yi wa? A'yi arya thlər da nga hyi da njir nu Thlagə wa?

² Ma a'yi yi da cama səsə anə alenyi nji mai, ama anə hyi cama səsə nga yau, arya nahyi ənga kərhyi sakida nga hyi abər cama səsə nə Thlagə nga yau.

³ Kəja shadəwa da anə njira vər kəpal dənəma nə təlkur da.

⁴ A'yi 'ya kyaga uya sər səm ənga sər sa wa?

⁵ A'yi 'yi da tsa'a aga 'ya bə əkkə'yi mathləkə'yir 'ya kəra njir nu ənggər kəra alenyi cama səsə'yar ənga zamiya Thlagə 'yar ba Kefasu a vər məl wa?

⁶ Əndəga kəl nayi ənga Barn-abasu nga kyaga məl sərə wu sən səmənə 'ya ya?

⁷ Wa thləmə culi soja kəra a miya pa nga bəra səmənə kər nya? Wa thləmə ndər zəwa kəra a'yi sən səm sərə ji zəwa maya? Wa thləmə ndər bəla kəra a'yi ja sən uya u'wa thla kəra ja vər bəla maya?

⁸ Ndər da kə ya, wu ndəndəkür nga yu na ya? Əndəga hyu nggani abər dlədə

nə Musa a'yi na abangə maya?

⁹ Arya dladə Musa a nanari abər, “Ga sara mba njuwangə wu miya thla zəwa ndal ədla ma ja vər məl thlər dægə uhi ar lar mai.” Hyu nggani thla zəwa ndal ədla ngə Hyal a vər dənga ma ju na abangə kə ya?

¹⁰ A'yi ar kəra mən nga ja vər ndər ənga hangə wa? Angə, aga mən nga nji tsəfəri, aga ndəra vər zəwa fa ənga ndəra vər fa'a sə asi aga gyapə nda nda uya fər kər nə uya akkəri nə sə zəzəwa.

¹¹ Ta a dərī a thləkanar 'ya culi nə mambəl wu hyi, a'yi 'ya kyaga fa'a sər səm sara ara hyi wa?

¹² Ma hya vər dləwa alenyi njira vər tətəlna ndər Hyal anə hyi, a'yi 'ya kyaga uya dləwa dzə ara hyi a ndiya nda wa?

Ama na'yi na kəl hya məl abangau anə 'ya mai. Arya a ndiya anə 'ya, 'ya səsə'wuri kalar sau, a sara 'ya shili ənga sər da lagu anə Ndəshigu nə Kərsiti.

¹³ A'yi hyu səni abər ya kalar ndəra vər məl thlər wu Ki Hyal ju uya sər səm nyi wu lər sə kəra nji tsəmiya wu Ki Hyal kə wa? Ənga a'yi njira vər məl thlər ar bagadi tsu, nda vər uya sər səmər nda wu sərə nju thla ar bagadi kə tsu wa?

¹⁴ Abangə nga nyi tsu, Hyal nana abər kalar ndəra vər tətəlna ndəshigu ja uya dləwa dzau sara ara njira vər səm barka ndəshigwa nyi.

¹⁵ Wu patəkura nyi nayi

saya ta'yi ar kəra sərə kyaga yi mai. A'yi ya vər ndər kau abər aga nja məl anə dā abangə mai. Nə jirkura nyi a ndiya anə dā ya tau a mwara ya tini bwadzə nə tətəlna ndəshigu kau,

¹⁶ alaga kə tətəlna ndəshigu a'yi dā sər bwadzə anə dā mai. Arya Hyal ngə tsəkur dā aga ya məl. Sər təhudəu anə dā ma a'yi yi tətəlna ndəshigu mai.

¹⁷ Ma sə kə ya vər məl kau, wu dənamar kərda nga ja, ya kyaga yiwu gal nja kina dā. Ama ma sə kə ya vər məl kau, wu dənama kərda nga nyi mai, Hyal ənga kərnyī ngə nə dā sər məl.

¹⁸ Mi ngə akkəri dā ja? Lagu kəra yu uya aga ya tətəlna ndəshigu gəra dləwu gənna a gwa, ca ngə akkəri dā. Ca ngə sərə dā, a'yi ya vər yiwa sərə tsa'a aga yi mai.

¹⁹ Alaga kə kambər kərda nga yau, a'yi yi əgya kida ndə mai, ama yi məliya kərda mafa anə nji patəu aga ya shabiya nji gangə a shili ara Kərsiti.

²⁰ Ma yi wu pama njir Yahudiya ba ya dā ənggər njir Yahudiya aga ya shabiya nda shili wu Kərsiti. Ma yi əkkə'yi njira vər nu dladə njir Yahudiya ba ya nggya əgya kida dladər nda alaga kə a'yi yi əgya kida dladə mai. Ya vər məl abangau aga ya həbiya njira əgya kida dladəu a shili ara Kərsiti.

²¹ Ma ya vər nggya əkkə'yi njira gəra səni Hyal njira gəra nu dladə nə njir Yahudiya, nayi tsu ba ya dā ənggər njira

gəra vər nu dladau, ama wu patəkura nyi, nayu shini nyi yi anə dladə Hyal mai, ya vər bələri dladə Kərsiti, aga ya tədər nda a shili ara Kərsiti.

²² Ma yi əkkə'yi njira tətəwa ba ya da ənggər njira tətəwa, aga ya sən shabiya nji tətəwa a shili wu Kərsiti. A dar yi kalar sau anə kalar nji aga ya shabiya alenyi nji a shili wu mbədau alaga abari.

²³ Patər sərə ya vər məl kau, aga ya tətəlna ndəshigu nga nyi ba aga ya dzəgwa jigəwa dzau wu barka nyi.

²⁴ A'yi hyu səni abər njira vər hwi pəpəra gangə nga nda, ama kəl ndə zəmə ngu nda uya səmku təlkur wa? Pəpəra mə mənəhəu aga uya səmku təlkur.

²⁵ Kalar njir pəpəra ndu hwathliya dza nda mənəhəu. Ndə hwathliya dza nda kau, aga nda uya akkəri kəra gəra səkari. Ama namən nər mən, mənə məl aga mənə uya akkəri kəra wu nggya ba'anəwa.

²⁶ Ya vər hwi da a'yi ənggər ndə kəra gəra jigadəma mai. Kwakwadzə da a'yi ənga yambadə nga ya vər məl mai.

²⁷ Ama ya vər hwathlə dza yau ənggər kəra njir gwa hwi pəpəra wu məl, aga ya gəliya kərda. A sara ja da ayukuda yi tətəlna ndər Hyal ba ya nda tini uya akkəri da.

10

Tədə Himi Ar Kəra Nggya Dədəməu Nə Njir Izirayila

¹ Hya sara fari ənga nggyar əjir mən kəra saya da

a gwar tagə mashi ta mai, wazha ama. Patəkura nda ndə bau əgya kida dlama kəra a vər ca lagu anə nda, ənga patəkura nda tsu ndə bau kə ndə tərabiya a gwar tsadau.

² Wu dlama ənga wu tsadau nga nji hər nda babətizəma aga nda da njir nu Musa.

³ Patəkura nda, ndə səm sər səm culi zəm sara dagə Hyal,

⁴ ənga patə nda tsu ngə sa 'yimi culi zəm sara dagə Hyal. Ndə sa 'yimi kau, sara wu mə kəra a vər mə'yi əkkə'yi nda, mə sara dagə Hyal kəra ca ngə Kərsiti.

⁵ Alaga abangau, huda Hyal a'yi pipida ənga badəgala nda mai, ca ngə sərə da ji dlədləna nda zərbə a gwar tagə mashi.

⁶ Sə'yar kə dərkər aga tədər himiya mən, a sara mənə caguli aga məl sə dəmwa 'yi mai ənggər kəra ndə məl ta.

⁷ A sara hya da njir nu katəu, ənggər kəra alenyi nji wu pama nda məl ta mai. Ənggər kəra ləkakadə nana, abər, “Ndə caguli, ndə gu mini, ənga ba ndə gu fəl nə səşukur.”

⁸ A sara mənə məl səşukur ənggər kəra alenyi nji saya məl ta mai, kəra shili ənga asar tau, kəra dləna nji dubu məthləkumunyi apə makəru wu pəci pathləu.

⁹ A sara mənə fuwa Thlagəu wu dzə mai, ənggər kəra alenyi nji fuwa nyi wu dzau, kəra məliya pabə nggangəgaləna nda kə ndə tau.

¹⁰ A sara mənə jijiga miya ənggər kəra alenyi nji məl ta

mai, ndə jijiga miya ba wal-
adi tau shida ka sa dlədləna
nda.

¹¹ Sə'yar kə dərkər anə
nda aga ja da sər highiəu.
Nji tsəfəya nda aga ja tədar
himiya mən, namən njira vər
nggəy ləhəu wu shilir jomə nə
zaman.

¹² Agabangau, ma gə ng-
gani abər a ta'yir gə ɓaɓalu, ga
hangəkəl ga sara dla.

¹³ Dzə a'yi kərə gə gu gwa,
kərə pamə a mwara kərə nju
tərabiya a gwa mai. Arya Hyal
ndəra tsa'a miya dəfu ngau,
ju piyari dzəbiya dzau kərə
wu ndiya dənəma ngə mai.
Ma gə gu dzəbiya dzau, ju
canə ngə lagur biya aga ba ga
səsə'wuri.

*Thla Sau Anə Katəu Ənga
Sər Səm Thlagəu*

¹⁴ Agabangau, nahyi bazhir
'wa da 'yar, hya hwi ara nu
katəu.

¹⁵ Ya vər ndər anə
hyi, nahyi njir jigadəma.
Dəngabiya mə sə anə kərhyi
mənahəu, tara sə kə ya vər na
kau jijiri nga ja.

¹⁶ Ma mən sa wu kyakiwa
nə barka, kərə mən wu kədi
Hyal aga ja fənggər barka ar
kəri, a'yi mən dəbəya dzau wu
mashi Kərsiti kə wa? Ənga
ma mən ɓəbələwa macikəl
nə Thlagəu kə mən səmku,
a'yi mən dəbəya dzau wu dza
Kərsiti kə wa?

¹⁷ Ta da macikəl kə zəmə
nga ja, namən kərə gangəu, a
dar mən dzə zəmə tsu, aya
patəkura mən, a səmər mən
sara wu macikəl kau.

¹⁸ Hya dəngabiya sə ar kərə
njir Izirayila. Ar pəcira ndə

səm sər səm kərə nji thlana
ar bagadi kau, sadaka kə a'yi
məliya nda ndə da njir məl sə
zəmə wa?

¹⁹ Mi nga yu yiwu ya na?
Abər sərə nji thlana nyi anə
katə a'yi ja ar viya vanyi sə
ya? Əndəga katə ənga kərny
a'yi ja ar viya vanyi sə ya?

²⁰ Awau, alaga kushu, ya
vər na abər sərə nji thlana nyi
anə katəu, nə mambəl dəmwa
'yi ngau, a'yi nə Hyal ngə mai.
Agabangau, yu yiwu hya da
njir nu mambəl dəmwa'yi mai.

²¹ Nagə wu sən sa sara wu
kyakiwa nə Thlagəu, ba ga
bərə sa sara wu kyakiwa nə
mambəl dəmwa'yi mai. Nagə
wu sən səm sara wu sər səm
nə Thlagəu, ba ga bərə səm
sara wu sər səm nə mambəl
dəmwa'yi mai.

²² Mən wu yiwu mənə hya'a
par madəkur anə Thlagə ya?
Hyu nggani abər hyu ndiya
nyi ənga dənəma ya?

*Sə Patəu Ja Da Aga Dləwə
Hyal*

²³ Alenyi nji wu pama hyu
na, abər, "A piyari mənər nji
məna məl kalar sau," ama a'yi
kalar sə ngə ənga dləwa dzə
mai. "A piyari mənər nji mənə
məl kalar sau," ama a'yi kalar
sə nga sən cakər ndə mai.

²⁴ Ga sara gal kəl sərə tsa'a
anə kərngə mai, ama sərə
tsa'a anə kuvwa ngə tsu.

²⁵ A sən səm gə kalar kum
kərə gə uya ar sugu ənga kər
papal, a'yi kəl gə yiwabiya
tara sara mani nga nyi shili
mai.

26 Arya ndər Hyal na, “Duniya kau, nə Thlagə ngau ənga kalar sərə a gwa.”

27 Ma ndəra a'yi ndər nu mai ngga ngau aga səm sər səm, kə gə hənggəri, ga səm kalar sərə ji fiya a mwa ngau, a'yi kəl gə yiwabiya sə a gwa mai, ara ga sara də ənga gərə kər papal.

28 Ama ma vanyi ndə nar ngau, abər, “Sər səm kə anə katə nga nji thlana,” ga sara səm mai, arya dənga ndəra na sə kau anə hyi ənga tsu aga ja də ənga kər papal.

29 Sərə ya vər na kau, ca ngə nggya kər papal nə vanyi ndə kau, a'yi nə ngə mai. Ara mi ngə kambəkür də a sən kar nggya kər papal anə nda?

30 Ma yi dləwuri sər səm wu usaku anə Hyal kə yi səmku, ara mi nga hyu bərə vazə də?

31 Agabəngau, kalar sərə hyu məl alaga səm ənga sa, hya məl aga kadakadarkür nə Hyal.

32 Ga sara də sər thlə hi anə ndə mai, tara njir Yahudiya alaga njira a'yi njir Yahudiya mai ənga alaga dəbə dzə njir nu.

33 Nayi ənga kərda ya vər məl kalar sau aga ya pina huda kalar ndau. A'yi sərə wu pina huda kərda mai, ama sərə mənəhəu anə nji gangəu, aga nji nda uya mbəda.

11

1 Fa'abiya mə hiya yau ənggər kərə yi fa'abiya hiya Kərsiti.

Highibau Ar kərə Dləvə Hyal Ənga Kər Zazadau

2 Ya vər fal hyi arya nahyi fari də mai, ənga hya vər nu sərə yi highibər hyi patəu, ənggər kərə yi highibər hyi.

3 Ama sə a'yi kərə yu yiwu hya səni. Ndəra dəgal ar kərə kalar sal ca ngə Kərsiti, ndəra dəgal ar kərə mala tsu ca ngə sal nyi, ənga ndəra dəgal ar kərə Kərsiti ca ngə Hyal.

4 Kalar sal kərə a vər kədi Hyal ənga na ndərhaha ənga kərə ja zazadau, a didanar ja kərə ja.

5 Ənga kalar mala kərə a vər kədi Hyal ənga na ndərhaha ənga kərə ja papahau, a didanar ja kərə ja, kakal ənggər a sənər ja shishir kərə ja.

6 Ma mala a'yi mbana kərə ja mai, kəl ba ja səna shishir kərə ja. Ama ma də sə səsəli anə nyi ma ji səna shishir kərə ja kau, ya ba ja zadər kərə ja.

7 Sal ja sara zadəri kərə ja mai, arya sal shəngguda Hyal ngau ənga naja nga vər cabiya kadakadarkür nə Hyal. Mala tsu ju cabiya kadakadarkür sal.

8 Arya ndə sal nə tanggərma a'yi ji biya sara wu mala mai, ama mala ngə biya sara wu ndə sal.

9 Sal a'yi nji məl nyi anə mala mai, ama mala nji məliya nyi anə sal.

10 Arya kau, mala ja zadər kərə ja, kərə wu cabiya anə waladi ənga nji abər əgya kida sal nga ja.

11 Wu Thlagəu, mala a'yi ja ar kərnyı mai, sal tsu a'yi ja ar kərnyı mai.

12 Ənggər kəra mala tanggərma biya sara wu ndə sal, sal tsu mala ngə yabiya nyi, ama patər nji sara wu Hyal ənga ndə biya.

13 Hya tsambiya, a dər tsa'a anə mala ja kədi Hyal ənga kəra ja papahə ya?

14 A'yi hyu sənbiya abər ma ndə sal piyari shishir kəra ja tuməu, a dər sə səsəli anə nyi wa?

15 A'yi piyari shishi tumə ar kər ca ngə wu shili ənga kadakadarkur anə mala wa? Arya a nə ndar nji shishi tuməu, aga ja dā sər zadə kər anə nda.

16 Ma ndəra kəpal abər sə kə a'yi dā tsa'a anə nyi mai, ya nar nyi abər vanyi highiə a'yi kəra 'yu səni a ndiya kə mai, abangə nga nyi anə patər dəbə dzə njir nu tsu.

Ənggəra Nju Səm Sər Səm Nə Thlagəu

17 Wu highiə kəra yu lə anə hyi kau, sə a'yi ya sən faliya hyi ar kəri mai, arya ma hyu dəbə dzau a'yi aga mənəhəkur mai, ama aga dəmwa 'yikur nga nyi.

18 Sə tanggərma, ya vər nggari abər ma hyu dəbau ar viya dəbə dzə njir nu, paməpaməkur a'yi wu pama hyi. Ndəra nyi tsu, ənggər jiri a'yi a gwa kukushu.

19 Jijiri kəl paməpaməkur a dā wu pama hyi kabəngəkau, aga nja sənbiya njira Hyal dləwuri wu pama hyi.

20 Ma hyi dəbau aga sər səm Thlagəu, a'yi sər səm Thlagəu nə jijiri nga hyu səm mai.

21 Arya alenyi nji wu hyi ndu caguli aga səm nər nda sər səm, gəra nga səkə alenyi nji. Arya kau, ba alenyi nji a sha a ndu ki ənga wuəau ama alenyi nji tsu nyinyau, nyi ənggər ənga padlau.

22 Mi ngə abangə ja, ki a'yi ara hyi kəra hyu səm ənga sa a gwa wa? Əndəga hyu yiwu hya didana dəbə dzə njir nu Hyal ənga hya həna səli njira gəra sə ara nda ya? Mi nga ya sən na ja? Abər aga ya faliya hyi abər hyi məliya sə mənəhə ya? Yu fal hyi alaga kushu mai.

23 Səra yi dləwuri ara Thlagə ənga kərnyi ca nga yi nər hyi kau, əvu'yi kəra nji pəlna nyi pəzhi, kə Thlagə Yesu həri macikəl,

24 kə ji lər usaku anə Hyal, ba ji bəbələwa, kə ji nə nyi anə zəmbəlma nyi'yar, ji na, “Na-jakau, kumur dza yi ngau, kəra nji ləri aga hyi, məla mau abəngau, aga hya dəngari ənga yau.”

25 Abangə tsu nga ji həri kyakiwa 'yimir wur inabi, ayukuda sər səm nə wagəu, kə ji na, “Kyakiwa kau, naja ngə alkawal mbamba mafəliyəngə kəra Hyal mbiya ənga mashi dā. Məla mau abəngau, kalar pəcira hyu sa sara wu kyakiwa kau, hya sa, aga hya dəngari ənga yau.”

26 Kalar pəcira hyu səm macikəl kau, ənga hyu sa sara wu kyakiwa kau, hya vər hə'una tər Thlagəu, kəl ji bəra sha a shili.

Səm Sər Səm Nə Thlagəu

Gəra Tsambiya Dzau

²⁷ Kalar ndəra səmku macikəl ənga sa sara wu kyakiwa wu lagu kəra gəra shili ənga gənggər nyi sili anə Thlagəu, a məliyar ja bikə anə dzə ənga mashi Thlagəu.

²⁸ Ca ngə sərə də kəl ndə a tsambiya kərnyī mənəhəu kadivira ja dzəgwa səm macikəl ənga sa sara wu kyakiwa.

²⁹ Ma nangə ndə kəra səm ənga sa, ma a'yi gə ndəra hakəra dza Kərsiti mai, a səmkur gau ənga sahur gə numa nə Hyal anə kərngau.

³⁰ Ca ngə sərə də nji gangəu wu pama hyi də kukufəu ənga nji gangəu wu pama hyi uya shilgəu, ənga alenyi nji tsu tənəkər.

³¹ Ama ma mən tsambiya kərmən ənga jiri, tsu vanyi numa wu bəra də ar kəra mən mai.

³² Ma Thlagə nga vər məl numa anə mən, namən tsu mən wu uya hwathlau, a sara nja nda thlana mən numa əkkə'yi njir duniya.

³³ Nahyi wazha ama, ma hyu dəbau aga hya səm sər səm nə Thlagəu, bəgə hya səkəbiya kərhyi.

³⁴ Ma wuḃə a vər tə ngau, ga səm sər səm a ndu ki kwatahəu, a sara dəbə dzər hyi ja shili ənga numa a da gəra hyi.

Ma yi sha shili, ba ya sa dəgəbiya hyi alenyi sə kəra hyau, sər məl.

Lə Sə Lələu Nə Mambəl Cici-cau

¹ Ar kəra lə sə lələ nə Mambəl Cici ja, wazha ama, yu yiwu hya nggya ənga fədəngəkər mai.

² Hyu səni ar pəcira hyi gəra njir nu Hyal, pəci gangəu, nji nggutana hyi aga hya cana lagu nə jijiri aga hya nu katə kəra gəra ənga pi.

³ Agabangau, yu yiwu hya səni abər, ma ndəra na abər, “Yesu ndə shishi'wu ngau,” nda nyi a'yi wu ndər lagu Mambəl Hyal mai. Ətsu ma ndəra na abər, “Yesu Thlagə ngau,” lagu Mambəl Cici ngə ndə ka vər ndər.

⁴ Lə sə lələ paməpamə gangə a'yi, ama Mambəl zəmə kə ngu lau.

⁵ Thlər Hyal paməpamə gangə a'yi tsu, ama anə Thlagə zəmə nga nju məl.

⁶ Ənga thlər məl paməpamə a'yi gangə tsu, ama Hyal zəmə kə ngu lə dənəma anə nda patəu.

⁷ Lə sə lələ nə Mambəl nga nji nə nyi anə kalar ndə aga mənə uya sərə mənəhəu a gwagwa.

⁸ Anə vanyi ndə nji nə nyi lagu Mambəla nyi highiḃə nə hahangəkər, ənga anə vanyi ndə tsu, lagu Mambəla nyi nga nji nə nyi highiḃə nə sənbiya sau,

⁹ ənga anə vanyi ndau, mbərsa lagu Mambəl kau, ənga anə vanyi ndə tsu, lə sə lələ nə shiləgəbiya ndə lagu Mambəla nyi,

¹⁰ ənga anə vanyi ndə tsu, dənəma məl sə dədəgər,

ənga anə vanyi ndə tsu, na ndərhaha, ənga anə vanyi ndau, sənbiya paməpaməkur nə mambəl 'yar, ənga anə vanyi ndə tsu, ndər ənga dəhə miya paməpaməu, ənga anə vanyi ndə tsu, shabiya ndər dəhə miya paməpaməu.

¹¹ Patə sə'yar kau, Mambəl zəmə kə nga vər lau anə kalar ndau, tsatsa'a ənggər kəra ju yiwu.

Gashal Gashal Nga Mən Wu Dzə Pathləu

¹² Ənggər kəra dzə zəmə ngau, ənga gashal gashal gangəu, alaga kə gashal gashal a'yi gangə ama dzə zəmə nga nda. Abangə tsu nga nyi wu Kərsiti.

¹³ Ara nji məliya mən baḅətizəma patə lagu Mambəl zəməu, a vu dzə zəməu, alaga njir Yahudiya, ənga njira a'yi njir Yahudiya mai, alaga mafa'yar ənga kambər nji, patəkura mənə dləwuri mən Mambəl zəmə kau.

¹⁴ Dzə a'yi gashal zəmə mai, ama gashal gashal gangəu.

¹⁵ Ma hi sən na, "Arya nayi a'yi tsi mai, a'yi yi gashala dzə mai," a'yi a sən məliya nyi ja da pamə ara dzə mai.

¹⁶ Ma himi sən na tsu, "Arya nayi a'yi li mai, a'yi yi gashala dzə mai," a'yi a sən məliya nyi ja da pamə ara dzə mai.

¹⁷ Maja bər dzə da patə li, lagu mani nga mən wu nggar sa? Maja bər dzə da patə himi, lagu mani nga mən wu thlar sa?

¹⁸ Nggara mə ja, Hyal ngə pədləya gashal aga dzau,

kalara nda ənggər kəra ju yiwu.

¹⁹ Maja bər dzə gashal zəmə ngau, əmani ngə dzə wu dzəgwa da?

²⁰ Ama jijiri gashal gashal a'yi gangəu, ama dzə zəmə pathlə nga ja.

²¹ Li a'yi wu sən na anə tsi, abər "Dzau da a'yi ənga gə mai!" Ənga tsu kər a'yi wu sən na anə hi abər, "Dzau da a'yi ənga hyi mai!"

²² Abangə nga nyi mai, gashal gashal kəra hyu nggani nanda ngə kukufə kau, sə a'yi nja sən məl gəra ənga nda mai.

²³ Gashal gashal kəra mən wu həri a'yi nda ənga kadakadarkur gagadə mai, nanda nga mən wu har nda zhaḅi mənəhəu. Abangə tsu, gashal gashal kəra nja kyaga lari ar babal mai, ca nga mənə shir mənəhəu,

²⁴ ama gashal gashal kəra ar babal, nji a'yi wu shi nda mai. Ama Hyal ənga kərnyi ngə daḅəri gashal gashal'yar kə patə abangau, aga kalar gashal gashal kəra gəra ənga kadakadarkur nda uya.

²⁵ Hyal ngə məliya abangau, ara paməpaməkur a sara da wu dzau, aga kalar gashal gashal nda dləwar kərnda wu lagu zəməu.

²⁶ Ma gashal zəmə gu ḅwaḅwatəu, patər gashal gashal ngə gu ḅwaḅwatə kə əkkə'yi ja. Ma gashal zəmə uya wahau, patər gashal gashal nga caguli əni.

²⁷ Nahyi, dza Kərsiti ngau,

ənga kalar ndə wu pama hyi ar viya gashal ngau.

²⁸ Hyal ənga kərnyi a cadəbiyar ja nji wu dabə dzə njir nu, tanggərma ca ngə, cama səsə'yar, məthləkura nyi ca ngə, nabi'yar, nə makərkura nyi ca ngə maləm 'yar, ənga njir məl sə dədəgur, ənga njir shiləgəbiya nji, ənga njir dləwa nji, ənga njir tədəmwa, ənga njir ndər ənga dahə miya paməpamə'yar.

²⁹ Patər nji ngə cama səsə'yar ya? Patər nji ngə nabi'yar ya? Patər nji ngə maləm'yar ya? Patər nji ngu sən məl sə dədəgur ya?

³⁰ Patər nji ngu sən uya lər sə nə shiləgəbiya nji ya? Patər nji ngu sən ndər ənga dahə miya paməpamə'yar ya? Patər nji ngu sən shabiya ndər dahə miya paməpamə ya?

³¹ Ama sər cim ca ngə ga uya lə sə lələ kəra ndiya.

Nayi tsu yu nda cabiya hyi lagu kəra ndiya patəu.

13

Lagur Yiwudzau

¹ Ma yu ndər ənga dahə miya nji ənga dahə miya wal-adi, ama yiwudzə a'yi ara yi mai, nayi ənggər tatangə kəra nju tsa ngau, alaga kangga kəra wu tiwi ngau.

² Ma yu sən na ndərhaha ənga yu sənbiya sə ar kəra patər sərə dədəwa ənga patər sənbiya sau, ba ma yi ənga mbərsa kəra wu sən jahəna mau, ama yiwudzə a'yi ara yi mai, sə kurthlə nga yau.

³ Ma yi təkəna kalar sərə ara yau anə nji dādali, ənga ma yi lər kərda aga nja ngyina da ənga u'u, ma yiwudzə a'yi ara yi mai, akkəri a'yi kəra yu uya a gwagwa mai.

⁴ Yiwudzau ca ngə mba dəfu ənga ki'wakur. Yiwudzau, a'yi ənga da shishi mai, ənga bwadzə mai, ba ənga hakər mai.

⁵ Yiwudzə a'yi ənga kuləngəkər mai, ba ənga yiwu kərnyi mai, ənga ndzə hudə kusakusa mai, ənga səbə ndu dəfu mai.

⁶ Yiwudzau, a'yi wu caguli wu dəmwa'yikur mai, ama ju caguli wu jirkur.

⁷ Yiwudzə wu nggya cimu ənga capi, cimu nga ju hənggəri ənga nji, cimu nga ja ənga fər kər, cimu nga ja ənga səsə'wu sau.

⁸ Yiwudzau, wu nggya ba'anuwa. Ndərhaha nənyi, ju səkəri mai, ənga ndər ənga dahə miya paməpaməu tsu, ju tərabiya, ənga sənbiya sə tsu, ju kudau.

⁹ Sən sər mən a'yi nyabiya dzə mai ənga ndərhar mən tsu, a'yi nyabiya dzə mai.

¹⁰ Ama ar pəcira sərə gərə nyau, nyabiya dzau, patər sərə gərə nyau, wu kwaya ar lagu.

¹¹ Ar pəcira yi zər, yu ndər zəzər, dənga da ənggər nə zər, jigadəma da ənggər nə zər kushu. Ama ta yi hau, ba yi pəna kalar sə nə zərəkər.

¹² Kabəngəkəu, mən wu tsamə sə lələfuru, ənggər kəra mən wu tsamə sə a gwar

'yimi,* ama mən wu nda lari sə wu bama ənga bama camə gagadaw. Kabangəkaw, sən sə də gashal gashal nga nyi, ama yu nda sənbiya sə ar babal, ənggər kəra Hyal wu sənbiya də.

¹³ Sə makər kəra wu nda ng-gya ba'anuwə, cə ngə mbərsa, ənga fər kər ba yiwudzau, ama kəra ndiya nda patəu, cə ngə yiwudzau.

14

*Lə Sə Lələ Nə Ndərhaha Ənga
Ndər Ənga Dəhə Miya
Paməpaməu*

¹ Ta'yi wuḃə yiwudzau, a də cimər hyi, ənga hya də tsu njir cim sə lələ nə Mambəl Cica, nja na ma hya cim sən ndərhaha.

² Arya ma ndəra vər ndər ənga dəhə miya paməpaməu, nda nyi a vər ndər ənga Hyal, ama a'yi anə ndə mai. Ndə a'yi kəra a vər nggari sərə ju na kə mai. Arya sərə ja vər na patəu sə ngau kəra ar dəwa, ja vər na sə dədəwa lagu mambəl nyi.

³ Ama ndəra vər na ndərhaha, anə nji nga ja vər ndər aga ja nəna nda, ənga ja tsətsəkər nda, ba ja səsəkuya nda.

⁴ Ndəra wu ndər ənga vanyi dəhə miya paməpaməu, kəryi nga ju la. Ama ndər ndərhaha, fixed dəḃə dzə njir nu nga ju la.

⁵ Cimə də cə ngə aga patəkura hyi hya ndər ənga vanyi dəhə miya paməpaməu,

ama yu ndiya ənga yiwu hya na ndərhaha. Ndəra wu ndərhaha nga ndiya ndəra wu ndər ənga dəhə miya paməpaməu, kəl ma vanyi ndə a'yi kəra wu sən shabiya aga dəḃə dzə njir nu patə a nggabiya.

⁶ Wazha ama, ma yi shili ara hyi, kə yi sa ndər ənga dəhə miya paməpaməu, abari nga ya sən dləwar hya, kəl ma ya sən cabiya hyi mətakər, alaga sənbiya sau, alaga na ndərhaha alaga highiḃə wa?

⁷ Alaga sə mbimbida u əkkə'yi sə tsatsa kəra gəra ənga pi ənggər mbəla'wu ənga səmbəl, abari nga nju sən nggabiya dəha nda, a'yi kəl nji təkəbiya paməpamə dəha sərə ndu na wa?

⁸ Ma ndər mbidə tələmə pa a'yi mbidiya ənggər kəra nju mbidə nə biyar pa mai, wa ngu səni abər gwa pa nga nja?

⁹ Abangə nga nyi, ma sərə gu na wu vanyi miya kəra nji gəra nggabiya, abar nga nju sən sənbiya sərə gu na? A ndərər gə nə kurthləu.

¹⁰ Ndər nə miya paməpamə a'yi gangə wu duniya, kəra gəra ənga valar dzə a'yi mai.

¹¹ Ma a'yi ya vər nggari miya kəra ga vər na mai, ba ya də məthləpi anə ngau, nagə tsu məthləpi anə də.

¹² Ənggər kə nga nyi ar kəra hyi. Ta də hya vər cim lə sə nə Mambəl, sərə tsa'a cə ngə hya nərdzə aga hya hə wu lə sə lələ kəra wu həna dəḃə dzə njir nu.

¹³ Agabangau, ma ndə ndər

* 13:12 'Yimi kəra nju məl thlər əni ar viya doragaləu.

ənga dāhə miya paməpaməu, ja kədi Hyal ja uya dabar nə shabiya.

¹⁴ Ma yi kədi Hyal wu dāhə miya paməpaməu, mambəl dā ngu kədi Hyal, ama dənga dā a'yi ənga dləwa dzə mai.

¹⁵ Mi nga ya kyaga mələ? Yu kədi Hyal ənga mambəl dā ənga tsu yu kədi Hyal ənga dənga dā. Yu thlə na ənga mambəl dā ənga tsu yu thlə na ənga dənga dā.

¹⁶ Ma ga vər usaku anə Hyal wu mambəl ya, abar ngə ndəra vər səhimi ngə a sən nggabiya ja na, “Amina” aga ja dləwubiya sərə gu na wu lə usaku ngau, ma naja a'yi sən nggabiya maya?

¹⁷ Wu sən dā abər a lər gə usaku anə Hyal, ya, lagu mani ngə ndəra vər nggar ngə wu uya cakər dza?

¹⁸ Usaku anə Hyal, ara a ndərər yau ənga dāhə miya paməpamə a ndiya hyi patəu.

¹⁹ Patə abangau, wu dābə dzə njir nu a ndiya anə dā ya nabiya ndər kəra nju nggabiya bətsu yidəu, a dā tufu a mwara ya ndərna ndər dubu kumou ənga ndər dāhə miya paməpaməu.

²⁰ Wazha ama hya sara dənga sə ənggər wazha mai. Wu dəmwa 'yikur, hya dā ənggər wazha yidədu, ama wu dəngar hyi hya dā nji nggunggurəm.

²¹ Tsətsəfə nga nyi wu ləkakadə Hyal abər,
 “Yu nda ndər anə nji dā lagur miya nji paməpaməu,
 ənga miya məthləpi nga yu ndər anə nji kau,

alaga kə

nanda wu nda səhimi dā mai,” əngwar Thlagəu.

²² Hya səni ja, ndər ənga dāhə miya paməpamə ja, mətsamə ngau, a'yi anə njir nu mai ama anə njira gəra njir nu. Ndərhaha nənyi anə njir nu nga nyi, a'yi anə njira gəra njir nu mai.

²³ Karya, ma patər dābə dzə njir nu kabıya dzau, kə kalar ndə dzəguya ndər ənga dāhə miya paməpaməu, ma njira gəra nggabiya, alaga njira gəra njir nu sa thləwa hyi ya, a'yi hyu nggani ndu tsamə hyi ənggər nji bəbəla kər wa?

²⁴ Ama ma ndərhaha nga hyi patə a vər na, ma njira gəra njir nu, alaga njira gəra nggabiya ngə shili, kalar sərə ji nggari, a'yi wu tsaviya nyi wu dəfuwa ja ba ja dzəgwa dā ndə vavazə wa?

²⁵ Ma ndəra nggar ndər kau, ba sə dədəwa nə dəfuwa ja pahəbiya dzau, a biyar babal, ba ja dzəgwa bəliya undi ju dləvə Hyal, ba ja na, “Jiri, Hyal a'yi ja wu pama hyi.”

Dləvə Kəra Gəlagəla

²⁶ Mi ngə sərə a'yi ja wazha ama? Ma hyi dābəya dzə ar mwa zəməu, alenyi nji a'yi nda ənga na miya fal Hyal, vanyi ndə ənga nə highibau, vanyi ndə ənga sən sə mətakər, vanyi ndə tsu ənga dāhə miya paməpaməu, vanyi ndə ənga shabiya dāhə miya paməpaməu. Patə sə'yar kau, nja məl aga cakə dzə dābə dzə njir nu.

27 Ma hyu ndər ənga dāhə miya paməpaməu, a sara nda ndiya nji məthlə alaga nji makər mai, nda ndər ndə zəmə ayukudā ndə zəməu, kəl vanyi ndə tsu ja shabiya.

28 Ama ma ndə a'yi kəra wu səni shabiya mai, bəgə nda nyi a nggya dīyiwu wu daḅə dzə njir nu, ja ndər anə kərnyī ənga Hyal.

29 Ma nju ndərhaha, nji məthlə alaga nji makər nga ndər, ta'yi alenyi nji ka səya himi aga nda walbiya sərə ndu na mənəhəu.

30 Ma Hyal canə nyi mətəkər anə vanyi ndəra a'yi nggya, ndəra vər ndər tanggərma kə ja bəgau.

31 Ara patəkura hyi a sən na ndərhaha vanyi ndə ayukudā vanyi ndau, aga kalar ndə a highiḅər sau ənga ja uya tsətsəku dəfu.

32 Njir ndərhaha ndu sən kəkəya kərnda.

33 Arya Hyal a'yi Hyal nə dliya kər ngə mai. Hyal nə nggya jamə ngau.

Abangə tsu wu daḅə dzə nji cici gə Hyal patəu,

34 mathləkə'yi nda nggya dīyiwu wu daḅə dzə njir nu, arya nji a'yi nə nda lagur ndər a ndəna mai, kəl nda da njir ngga sərə nji nana, ənggər kəra dladə Musa nana.

35 Ma sə a'yi kəra nda yiwu nda səni, ba nda yiwari ara shili a ndu ki, arya sə səsəli ngə anə ndə mala ja ndər wu pama daḅə dzə njir nu.

36 Hyu nggani abər ara hyi ngə ndər Hyal dzəguya dzə

ya? Abər anə hyi wacungə nji shili əni ya?

37 Ma gu nggani abər nagə nabi nga gau, ənga nyinyi nga gau wu mambəl, gu kyaga səni abər sə kə ya vər tsəfə kau, sər ḅəla ngau, sara ara Thlagəu ənga kərnyī.

38 Ma a'yi ji hənggəri ənga sə kə mai, nju nda hənggəri ənga ja tsu mai.

39 Nahyi wazha ama ta'yi hya da njir cim ndərhaha, ama hya sara ka nji ara ndər ənga miya paməpamə mai.

40 Ta'yi nja məl kalar sə ənggərə ja tsa'a nja məl wu lagu nyi tsu.

15

Hya'arir Yesu Sara Vir Tau

1 Kabangəkə tsu wazha ama, yu yiwu ya dəngari hyi ar kəra ndəshigu kəra yi tətəlna hyi, ba hyi dləwuri ta, kəra mbərsar hyi ta'yi ari.

2 Lagu ndəshigu kə nga hyi uya mbədaḅu, ma hyi səḅiya ḅaḅalu ndər kəra yi tətəlna hyi. Ma a'yi da abangə mai, mbərsar hyi a dāri sə kurthləu.

3 Ara sərə yi dləwuri ca nga yi nər hyi ar viya sə kəra ndiya ənga mənəhəu, abər Kərsiti a təri arya bikər mən, ənggər kəra ləkakadə Hyal nana.

4 Abər, nji hadəna nyi, ayukudā pida makəru ba ji hya'ari sara vir tau, ənggər kəra ləkakadə Hyal nana,

5 ba ji canə nyi kərnyī anə Kefasu ba anə cama səsə kumo apə məthlə kau.

⁶ Ayukudā kau, kə ji cabiya kənyi anə wazha ama kəra a ndiya gharu tufu aga zəməu, gangə wu pama nda a'yi nda ənga pi ba'anə kabangəkau, alaga kə alenyi nji a tər kau.

⁷ Ba ji canə nyi kər anə Yakubu ba anə patər cama səsə'yar,

⁸ ayukudā nyi patəu, ba ji cabiya dā kər tsu, nayi ndəra gəra tsa'a ya kyaga lari nyi.

⁹ Ara nayi nga ndiya ənga kushu wu pama cama səsə'yar patəu, ənga a'yi a kyau nja ngga dā cama səsə mai, arya yi lər ɓwaɓwatə gagaɗau anə daɓə dzə njir nu nə Hyal.

¹⁰ Ama lagu mayiwakur nə Hyal nga yi sərə ya ga nyi kau, ənga mayiwakur nyi anə dā, a'yi sə kurthlə mai. Awau, a mələr yi thlər a ndiya nda patəu, alaga kə a'yi nayi ngə məl thlər kə ənga kərda mai, ama mayiwakur nə Hyal kəra a'yi ənga yi kau.

¹¹ Ama a'yi dā vanyi sə mai, tara nayi alaga nanda ngə tətəlna ndəshigu kau, ca ngə sərə hyi hənggəri əni.

Hya'ari Sara Vir Tau

¹² Ta dā nja vər tətəlna ndər Hyal abər Kərsiti a hya'ari sara vir tau, ya lagu mani ngə alenyi nja vər na abər hya'ari sara vir tau a'yi mai ya?

¹³ Maja bər hya'ari sara vir tau a'yi mai, a cabiyari abər Kərsiti a'yi hya'ari sara vir tə mai.

¹⁴ Maja bər Kərsiti a'yi hya'ari sara vir tə mai, tətəlna

ndər Hyal kəra mənə vər məl patə sə kurthlə ngau, ənga abangə tsu ngə mbərsar hyi.

¹⁵ A biya banga kau, a dər mən ənggər njir lə sakida nə fati ar kəra Hyal, arya mən lər sakida ar kəra Hyal abər ji hya'ana Kərsiti sara vir tau. Ama naja a'yi hya'ana nyi sara vir tə mai, ma jijiri nji a'yi wu hya'ari sara vir tə mai.

¹⁶ Maja bər nji tətə a'yi wu hya'ari sara vir tə mai, Kərsiti tsu a'yi hya'ari sara vir tə mai.

¹⁷ Ənga maja bər Kərsiti a'yi hya'ari sara vir tə mai, mbərsar hyi a dəri sə kurthləu ənga tsu, tsu hyi wu bikər hyi.

¹⁸ Maja abangau, patər njira tə wu Kərsiti a sar nda.

¹⁹ Maja bər fər kər kəra ara mən wu nggyabiya nə kabangəkau nga nyi wacu, a dər mən sər təhudəu a ndiya patər nji.

²⁰ Ama Kərsiti a hya'ari ja sara vir tau, naja ngə sə nə daramwa wu pama njira tau.

²¹ Ənggər kəra tə shili lagu ndə zəməu, abangə tsu ngə hya'ari a vir tə shili lagu ndə zəməu.

²² Ara ənggər kəra mən tətə patə wu Adamu, abangə tsu kalar ndəra wu Kərsiti ju hya'ari ənga pi.

²³ Ama nju nda hya'ana kalar ndə sara vir tə ma pəci nyi dā. Kərsiti ngə daramwa nə hya'ari sara vir tau. Ar pəcira ju nda sha shida wu duniya, abangə tsu ju sa hya'ana njira nənyi.

²⁴ Ayukudā kə ngə jomə

ndəl a dzəgwa shili, ar pəcira ju lər təlkur anə Hyal tada, ayukudə ji sana təl təl 'yar, ənga njir səm təlkur ba patər njir dənama.

²⁵ Arya kəl Kərsiti dumwa ənga səm təlkur kəl ma ji fiya patər dawa nyi'yar əgya kida hiya ja.

²⁶ Dawa kəra ju nda tsiya ayukudə patəu, ca ngə tau.

²⁷ Arya tsətsəfə nga nyi wu ləkakadə Hyal abər, Hyal “a fiyari kalar sə əgya kida hiya ja.” Ənggər kəra ləkakadə nana, “Kalar sau” a fiyar njir əgya kida ja. A cabiyari abər a'yi dabə əkkə'yi Hyal ənga kərnyı ngə əgya kida Kərsiti mai, ama Hyal ngə fiya kalar sau əgya kida Kərsiti.

²⁸ Ama, ar pəcira Hyal fiya kalar sə a gya kida dənama təlkur nə zər nyi, zər nyi tsu ba ja fuwa kərnyı a gya kida dənama təlkur nə Hyal, aga Hyal ja da a dar kəra patər sau.

²⁹ Maja bər kabəngəkə hya'ari sara vir tə a'yi mai, mi ngə njir ka nda mələ, njira njir hər nda bəbətizəma ar viya njir tətə? Maja bər njir tətə a'yi ndu hya'ari sara vir tə mai, ara mi nga nju məl bəbətizəma arya nda?

³⁰ Ənga anə kərmən, arya mi nga mən wu fə kərmən a miya tə arya ndər Hyal kalar pəci ka?

³¹ Jijiri nga yu na anə hyi wazha ama, ənggər kəra ya vər bwasə ənga hyi wu Kərsiti Yesu Thlagər mən, bama ənga bama nga yi ənga tə kalar pəci.

³² A vu məlmə Afisa njir shili ənga par kəpal anə da ənggər sər tagəu, ba yi pana pa nyi. Maja bər aga kərda nga yi məl, mi ngu nda da əkkəri da? Maja bər njir tətə a'yi wu hya'ari sara vir tə mai, ya, “Ta'yi mənə gu mini nə səm ənga sa,

arya əzəgə ma vanyi ba mənə sa tau.”

³³ Nja sara ngguta hyi mai! “Arya nggya ənga njir papatagəu wu dla ənga nggya papatagəu.”

³⁴ Sha mau a shili wu hangəkalər hyi, ba hya piyari məl bikau. Ara alenyi njir wu pama hyi a'yi wu sənbiya Hyal mai. Yu na sə kə anə hyi abəngə aga hya gu səli.

Dzə Nə Hya'ari Sara Vir Tau

³⁵ Ama ba vanyi ndə a yiwa abər, “Abari nga nju hya'ana njir tətə sara vir tə? Wa thləmə culi dzə kəra ndu hya'ari əna?”

³⁶ Wa thləmə najaka dza-kura? A'yi hyu səni abər kalar sərə njir thləkana, a'yi wu tsə mai, kəl ma ji tə kwatahə wa?

³⁷ Ar pəcira gu thləka sau, a'yi dzə kəra wu nda nggya nga gu thləka mai, ama culi nga gu thləka, alaga culi uhi əndəga vanyi sə paməu.

³⁸ Ama Hyal ngə wu lə dzau anə culi kau, ənggəra ju yiwu ja da. Anə kalar culi tsu ba ja nə nyi culi dzə kəra tsa'a aga ja.

³⁹ A'yi patər kumər dzə ngə zəmə mai. Pamə ngə kumər dza njir, pamə ngə nə ma'wi,

ənga pamə ngə nə 'yagə'yar, ba nə kalfi tsu pamə nga nyi.

40 Sə paməpamə a'yi gangə kəra Hyal məliya a dəməlməu, ənga paməpamə tsu wu duniya. Ama kadakadarkur nə sərə a dəməlməu pamə nga nyi ara kadakadarkur nə sərə wu duniya.

41 Kadakadarkur nə pəci pamə nga nyi, ətsu kadakadarkur nə hya pamə nga nyi, abangə tsu ngə kadakadarkur nə shashilga'yar, ənga tsu paməpamə ngə kadakadarkur nə shashilga a mwara vanyi shashilga.

42 Abangə nga nyi tsu ənga hya'ari sara vir tau. Də kəra nju thləkana a gyu'yi wu diya, ama ma ji hya'ari, ju hya'ari ənga pi kəra gərə tau.

43 Nju thləkana nyi a gyu'yi gərə ənga kadakadarkur, ama ba ja hya'ari ənga kadakadarkur. Nju thləkana a gyu'yi gərə ənga dənəma, ama ba ja hya'ari ənga dənəma.

44 Nju thləkana nyi ənga kumər dzə nə ndəndəkər, ama ba ja hya'ari ənga dzə nə mambəl.

Ənggər kəra dzə nə ndəndəkər a'yi, dzə nə mambəl a'yi tsu.

45 Abangə nga nyi tsətsəfau, abər, “Ndə nə tanggərma Adamu, də ndə ənga pi.” Adamu nə yukufu tsu, naja ngə mambəl nə lə pi.

46 Ndə nə mambəl a'yi shili tanggərma mai, ama ndə nə kumər dzau, ayukudə ta ndə nə mambəl dzəgwa shili.

47 Ndə nə tanggərma shili sara wu bəbər, ama ndə nə məthləkura nyi shida sara dəməlməu.

48 Ənggər kəra ndəra biya sara wu bəbər kau, abangə tsu ngə kalar njira biya sara wu dza ja, bəbər nga nda. Ənggər kəra ndəra sara dəməlməu, abangə tsu ngə kalar njira a dəməlməu.

49 Ənggər kəra mən pabiya ndəra sara wu bəbər, abangə tsu nga mən wu nda pabiya ndəra shida sara a dəməlməu.

50 Səra yu na anə hyi wazha ama, ca ngə kumər dzə ənga mashi a'yi wu uya fa'a ki nə təlkur Hyal mai. Abangə tsu dzə kəra wu diya, a'yi wu fa'abiya ki ənga dzə kəra gərə diya mai.

51 Nggara mau, yu nar hyi sərə dədəwa! A'yi patəkura mən ngu nda tə mai, ama nju nda bəlana dza mən patəu, a ndu dzə mafəliyəngə,

52 ənggərna, ənggər kəra ndə wu də maci ənga li, ma nji nda mbədiya tələmə nə jomə ndəl. Tələm wu nda mbədiya dzau, ba nji tətə wu Kərsiti a hya'ari ənga pi gərə kudau, njira tsu ənga pi ar pəci ta, ba nda bəlana dzau.

53 Səra wu diya, kəl ji hər dzə kəra gərə diya. Səra wu tə tsu, kəl ji bəlar dzə ənga sərə gərə tau.

54 Ar pəcira dzə kəra wu diya nda har dzə kəra gərə diya, ənga dzə kəra wu tə har dzə kəra gərə tau, ar pəci ta ngə ndər kəra tsətsəfə wu də jiri, abər, “A səmkur nji təlkur ar kəra tau.”

55 “Kara nagə tau, əmani ngə səm təlkur nga?”

Tau, əmani ngə da nga?”

56 Da nə tau, ca ngə bikau, ənga dənəma nə bikau, ca ngə dladau.

57 Ama usaku anə Hyal! Naja ngə nə mən səm təlkur lagu Thlagər mən Yesu Kərsiti.

58 Agabangau, zamər 'wa da 'yar, hya ta'yi pir ənga dənəma cumu. A sara vanyi sə a jahəna hyi mai. Cumu hya lər kərhyi aga məl thlər nə Thlagəu, arya hyu səni abər nərdzər hyi wu Thlagəu, a'yi wu da sə kurthlə mai.

16

Tsəm Sau Aga Dləwa Nji Cici Nə Hyal

1 Ndər ar kəra tsəm sə anə nji cici nə Hyal, ta'yi hya məl ənggər kəra yi nar nyi anə dabə dzə njir nu 'yar kəra wu Galatiya nda məl.

2 Kalar pəci tanggərma nə sugu, kalar ndə ja kyaga fiya tsa'a sara wu sərə ji uya sara wu uya nyi, aga ma yi sha shili kəl həri sərə 'yi fwatəu, a'yi kəl nji dzəgwa tsəm sə mai.

3 Ar pəcira yi sha shili, yu sa səwa njira hyi hənggəri ənga cama tsətsəfə ar kəra nda, aga nda sa həri lə sə dləwa dzər hyi a vu Urshalima.

4 Ma hyi ləri a dəri tsa'a aga ya ma'yi tsu ba nda ləbiya da.

Fə Sə Wu Lagu Nə Bulusu

5 Yu bəra nda sha shili ara hyi ayukuda yi bəbiya bəu wu Masidoniya, arya lagu Masi-doniya nga yu ma'yi.

6 A sən da yu nda səkari əkkə'yi hyi, ma wu sən da ba mənə həbiya vuya kə əkkə'yi hyi, aga hya dləwar da wu bə da kau, kalar vira yu ma'yi a ndari.

7 A'yi yiwu da ngə ya ləri hyi ba ya tərabiya mai, awau, dəfuwa yu yiwu ya səkari əkkə'yi hyi, ma Hyal hənggəri.

8 Ama yu səkari ənggau wu Afisa kəl ma pəcir Pentikosu shili.

9 Arya madiya lagu nə məl madiya thlər a pahəri anə da, ama dawa gangə a vər da laguwa nyi.

10 Ma Timathlawusu shili, hya nə nyi nggya papalkər wu hyi, arya ndər məl thlər Hyal nga ja tsu ənggər nayau.

11 A sara hya dida nyi mai, hya səwa nyi wu lagu ənga hufə pərtəu aga ja sha shila ara yau. Yu vər səkə nyi, nanda əkkə'yi wazha ama 'yar.

12 Sərə ya sən na ar kəra Apolusu, ca ngə ya vər kədi nyi ənga jirkur aga ja nda tular hyi, naja əkkə'yi wazha ama, ama naja a'yi wu yiwu ja shili kabəngəkə mai, ama ju nda shili ma ji uya lagu.

Ndər Tsətsəku Dəfu Nə Jomə Ndəl

13 Hyə nggya lili'u, hya ciya dzə wu mbərsar hyi, hya da ənga mba dəfu, hya da ənga dənəma.

14 Kalar sərə hyu məl hya məl ənga yiwukur.

15 Wazha ama hya səni abər njir kir Sətifanusu nanda ngə njir nu nə tanggərma nə 'yi'yir

Akaya, a lər nda kər aga məl
thlär anə nji cici gə Hyal.

¹⁶ Ya vər kədi hyi, aga hya
lär kərhyi anə culi nji ənggər
kau, ənga patər njira daḅər
kər ənga hyi wu thlär kau,
ənga dənamar nda.

¹⁷ Huda ya pidari ənga shilir
Sətifanusu, ba Focinatusu ba
Achayikusu, arya ndə dla
ənga dləwa dzə ənga sərə caja
ara hyi.

¹⁸ Arya ndə mbəbiya
mambəl də ənga nər hyi
tsu. Culi nji ənggər kau hya
gənggər nda səli.

Usadzə Nə Jomə Ndəl

¹⁹ Daḅə dzə njir nu 'yar nə
'yi'yir Asəya a vər usa hyi. Ak-
wila ənga Pərsila, ənga daḅə
dzə njir nu kəra wu kir nda,
nda vər usa hyi gagadə wu
Thlagəu.

²⁰ Patər wazha ama 'yar
kəra ənggau nda vər usa hyi.
Hya usar dzau ənga bərpə
dzau nə yiwukur kəra cicau.

²¹ Nayi Bulusu nga vər tsəfə
usa dzə kə ənga tsa yau.

²² Patər njira gərə yiwu
Thlagəu, bəgə nda də nji
shishi'wau. Thlagəu, shili.

²³ Ta'yi mayiwakur nə
Thlagəu Yesu a nggya ənga
hyi.

²⁴ Yiwudzə də anə hyi pap-
atəu, wu Kərsiti Yesu. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Nə Məthləu Anə Njir Kwaranthli

*Usa Dzau Sara Ara Bulusu
Ənga Timathlawusu*

¹ Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu, cama səsə nə Kərsiti Yesu lagur yiwur huda Hyal ənga zamər mən Timathlawusu kəra ənga yau. Cama kau, anə dabə dzə njir nu kəra wu Kwaranthli, dabə ənga patəkura nji cici gə Hyal kəra wu patər 'yi'yir Akaya.

² Bəgə mayiwakur ənga hudə pərtəu sara ara Hyal Dərmən ənga Thlagə Yesu Kərsiti nda nggya ənga hyi.

*Hyal Ndər Səsəku Dəfu
Ngau*

³ Fal anə Hyal, dəya Thlagər mən Yesu Kərsiti, Tada nə dəgal təhudəu ənga Hyal nə patər səsəku dəfu.

⁴ Naja ndəra wu səsəkuya dəfuwa mən wu pəcira mən wu patər bwaḃwatəu, aga mənə sən səsəkuya dəfuwa njira wu kalar culi bwaḃwatəu ənga səsəku dzə kəra mən uya sara ara Hyal.

⁵ Ara ənggəra mən wu lar bwaḃwatəu ənggər kəra Kərsiti lari, abangə tsu lagur Kərsiti ngə səsəku dəfur mən sara ara Hyal wu nyabiya dzau.

⁶ Ma 'ya wu bwaḃwatəu, aga hya uya səsəku dəfu ənga hya uya mbədə ngau. Ma 'yi uya səsəku dəfu, aga hya uya səsəku dəfu ngau, kəra wu

məliya hya da njira wu sən cinapi wu bwaḃwatə kəra hya vər sa ənggər kəra 'ya vər sa tsu.

⁷ Fərkər 'ya ənga hyi a ci-yar dzau, arya 'yu səni abər ənggər kəra hyi lar bwaḃwatə daḃə əkkə'yi 'ya, abangə tsu nga hyu nda uya səsəku dzau əkkə'yi 'ya.

⁸ Wazha ama, na'ya a'yi wu yiwu hya nggya ənga gəra sənbiya sə ar kəra bwaḃwatə kəra 'yi tərabiya a gwa wu 'yi'yir Asəya mai. A lar 'ya bwaḃwatə gagadə kəra ndiya dənamar 'ya, ma 'yu nggani 'yu nda tini piya 'ya a gwa.

⁹ Pakatəu, ma 'yi nggani a thlanar 'yar nji numa nə tau. Ama səkə da aga 'ya highibəri abər a'yi 'ya vər nggya ənga dənamar kər'ya mai, ama 'ya vər nggya ənga dənamar Hyal, ndəra ənga dənəma nə hya'ana nji sara vir tau.

¹⁰ Naja ngə ndəra mbəliya 'ya sara wu miya tə nə dəmwa 'yu, ənga ju nda mbəlbiya 'ya. Naja ndəra 'yi fər kər wu ja, abər ju nda dumwa ənga mbəl 'ya,

¹¹ ənggəra hyu dumwa ənga kədi Hyal anə 'ya. Lagukə ngə nji gangə wu nda lər usaku anə Hyal arya 'ya, arya barka kəra Hyal ləri anə 'ya lagur nggari kədi nə nji gangəu.

*Bulusu Dəmna Dənga Nyi Ar
Kəra Tula Nji*

¹² Kabangəkau, kəja sər bwadzər 'ya, abər, dənga nə dəfuwa 'ya vər lə sakida anə 'ya abər nggyabiyar 'ya ənga

njir duniya ənga nggyabiyar 'ya ənga hyi nggya cici ngau, ənga nggya dəfu pathlu sara ara Hyal, maja ma nggya kəra mən nggya əkkə'yi hyi. 'Yi məl abangau, a'yi lagu hahangəkur nə njir duniya mai, ama lagu mayiwakur nə Hyal.

¹³ Ara a'yi 'yu tsəfə anə hyi sərə hyi gərə sən jiga ba hya nggabiya mai. Ama cim də ca ngə,

¹⁴ ənggər kəra hyi nggabiya 'ya kukushu kabangəkau, hyu nda nggabiya gagadəu, kəra wu məliya hya ɓwadzau wu 'ya ənggər kəra 'yu ɓwadzau wu hyi tsu ar pəcir shidar Thlagə Yesu.

¹⁵ Arya papalkər də ju də abangau, a yiwur yau aga ya nda tular hyi tanggərma aga hya ɓərə uya dləwuri barka nə məthləkura nyi.

¹⁶ A yiwur yi aga ya tular hyi ar lagur ma'yi a vu Masidoniya, ənga ma ya ɓərə vər sha shili ara hyi sara wu Masidoniya, ba hya dzəgwa səwa də a vu Yahudi.

¹⁷ Ar pəcira yi mbiya abangau, a'yi yi dənga sə ar kəri wa? Əndəga hyu nggani yi məl abangə lagur dənga sə njir duniya ya, abər yu sən na “Angə,” ənga ya ɓərə na, “Awau” ya?

¹⁸ Ama ənggər kəra Hyal ndə tsa'a miya dəfu ngau, abangə nga nyi tsu abər ndər kəra 'yi nar hyi kau, a'yi “Angə” ənga “Awau” mai.

¹⁹ Arya Zər Hyal, Yesu Kərsiti, kəra nayi ənga Silasu,

ba Timathlawusu tətəlna ndər nyi anə hyi ar kəri, a'yi “Angə” ənga “Awau” mai, ama wu ja cumu “Angə” ngau.

²⁰ Arya alaga yidawu ngə alkawal kəra Hyal məliya wu Kərsiti, “Angə” nga nyi, a nyabiyar ja patəu. Lagu nyi nga mən wu sən na, “Amina” aga ja shili ənga kadakadarkur anə Hyal.

²¹ Kabangəkau, Hyal ngə məliya na'ya əkkə'yi hyi ta'yi wu Kərsiti. Naja ngə pənggər mən mal kəra cabiya abər a dəmbiya mənər ja,

²² ji fiya mətsamə nə thlagəkur nyi ar mən, ba ji fuwa Mambəl nyi a gu dəfuwa mən aga sər zhu dzau, kəra wu nə mən fər kər nə uya sərə wu shili.

²³ A nggar yi thləmər Hyal, naja ngə sakida də, abər aga ya tsərpər hyi, ngə də nayi a'yi ɓərə sha a vu Kwaranthli mai.

²⁴ A'yi 'ya vər ca dənəma ar kəra mbərsar hyi mai, ama 'ya vər məl thlər ənga hyi aga hya nyabiya dzə ənga hudə pipida, a'ya lagu mbərsar hyi nga hyi ciya dzə gərə kənggədəu.

2

¹ Agabangau, kə yi fuwa wu dəfuwa yi abər tsu yu ɓərə nda tula hyi kəra wu shili ənga hudə kyakyar anə hyi mai.

² Ara ma yi məliya hyi hudə kyakyaru, wa ngə hyau kəra wu nda səsəkuya dəfuwa ya? A'yi kəl nahyi kəra yi məliya hyi hudə kyakyar kau.

³ Yi tsəfəri hyi abangə tsu kadəu, aga ma yi shili aga sa tula hyi, nayu uya hudə kyakyar sara ara njira kyaga pina huda yi mai. Arya a'yi yi ənga kər papal wu hyi papatəu, abər mən wu nda dəbau wu caguli də əkkə'yi hyi.

⁴ Yi tsəfə səkə anə hyi arya wu bwaḅwatəu ənga hudə kyakyar gagadə nga yi a gwa, ba tsu ənga sələm gagadə ngə wu liya yau. Nayi a'yi tsəfə anə hyi aga ya məliya hyi hudə kyakyar mai, ama aga hya sənbiya tədəḅəkura yiwukur də anə hyi.

Təfəbiya Dzau Anə Ndər Bikau

⁵ Ma ndə a'yi kəra məliya sər shili ənga hudə kyakyaru, a'yi nayi nga ji məliya nyi hudə kyakyar mai, ama lagu batiti patəkura hyi nga ji məliya huda hyi kyakyaru lagu pampamu. A'yi yu yiwu ya cakə unau wu ndər kə mai.

⁶ Culi bwaḅwatə kəra nji nə nyi, kəra ji lari sara ara badəgala nji a dər tsatsa'a anə nyi.

⁷ Kabangəkau, a dər tsa'a hya təfəbiya nyi ənga hya səsəkuya dəfuwa ja ara ja sara nyabiya dzə ənga madiya hudə kyakyaru.

⁸ Agabangau, yu kədi hyi, aga hya cabiya nyi yiwukurər hyi anə nyi gagadəu.

⁹ Səra də yi tsəfər hyi najaka cama tsətsəfə kau, ca ngə aga ya dzəbiya hyi ya sənbiya tara njir bəlar səra yu na anə hyi wu kalar sau.

¹⁰ Kalar ndəra hyi təfəbiya, nayi tsu a təfəbiya nyir yau. Səra yi təfəbiya, ma sə a'yi kəra tsa'a aga ya təfəbiya, a təfəbiya nyir yau wu mwar Kərsiti arya hyi.

¹¹ Yi məl abangau, a sara Shatan kəra mən wu səni dabar nyi a uya lagur ngguta vi.

Njir Məl Thlər Hyal Wu Alkawal Mbamba Nə Mafəliyangəu

¹² Ar pəcira yi ma'yi a vu Turuwasu a vuwa tətəlna ndəshigu Kərsiti, ba yi vuwa thləwa Thlagə a pahənar lagu anə də a vuna.

¹³ Alaga abangə huda yi a'yi pipida mai, arya nayi a'yi thləwa zamə də Tayitusu a vuna mai. Agabangau, ba yi nar nda mənə pida jaməu, ba yi tərabiya sə də a vu Masi-doniya.

¹⁴ Ama usaku anə Hyal ndəra vər tədəmwa nə səm təkur anə 'ya lagu Kərsiti. Ənga lagur 'ya tsu nga ja vər tətəlna ndər məsahəu nə sənbiya sə ar kəra Kərsiti ba'amani ənggər pə buri.

¹⁵ Ara na'ya anə Hyal ənggər sə kisə nə Kərsiti wu pama njira uya mbədəu ənga njira ar lagur ma'yi a nda sa.

¹⁶ Anə njira ar lagur nda sa a dər 'ya ənggər shuni kəra wu shili ənga tau. Anə njira uya mbədə tsu a dər 'ya ənggər shuni məsahəu kəra wu shili ənga pi. Wa ngə ndəra tsa'a aga hə najaka culi thləra?

¹⁷ A'yi 'ya ənggər alenyi nji gangə kəra shabiya ndər Hyal ənggər sər shafəli mai, ama

pamə nga 'ya, wu dənamar
Kərsiti nga 'yu ndər wu mwar
Hyal ənga jirkur, ənggər njira
Hyal ngə səwa nda.

3

¹ Kabangəkau, a cabiyari
abər a mbar 'ya fal kər 'ya
anə hyi wayi ya? Əndəga
hyu yiwu aga 'ya səwa cama
tsətsəfə kəra nə fal 'ya anə hyi
əndəga sara ara hyi, ənggər
kəra alenyi nja vər məl kə ya?

² Nahyi ənga kərhyi ngə
cama tsətsəfər 'ya, kəra
tsətsəfə ar dəfuwa 'ya, kəra nji
papatəu wu səni ənga ndu sən
jigana.

³ A cabiyar hyi abər cama
tsətsəfə nga hyi sara ara
Kərsiti, kəra ca ngə sərə biya
ənga kər sara wu thlər kəra
nji ngga 'ya aga məl. Cama
kau, a'yi kəra nji tsəfəri ənga
sər tsəfə sə mai, ama ənga
Mambəl Hyal kəra ənga pi.
A'yi kəra nji tsəfəri ar tsəka
mai, ama ar dəfuwa ndapi.

⁴ A'yi 'ya ənga najaka pa-
palkur kər wu mwar Hyal
lagu Kərsiti.

⁵ Na'ya a'yi cabiya abər
nənəkür 'ya nga 'yi sən məliya
kalar sə mai, ama nənəkürər
'ya sara ara Hyal nga nyi.

⁶ Naja ngə məliya 'yi də nji
nənə nə məl thlər ar viya
njir məl thlər nə alkawal
mbamba nə mafəliyangəu,
a'yi ar kəra dladə kəra tsətsəfə
mai ama ar kəra Mambəl,
arya dladə kəra tsətsəfə wu
sən tsiya ndau, ama Mambəl
wu sən lər pi.

*Kadadakarkur Nə Alka-
wal Mbamba
Mafəliyangəu*

⁷ Kabangəkau, thlər məl
kəra dladə Musa shili əni
wu shili ənga tau, dladə
kəra nji tsəfəri ar tsəka, wu
shili ənga kadadakarkur.
Kadadakarkur kəra məliya
njir Izirayila a'yi wu sən
tsamə du bama Musa mai,
arya mbəmbəla nyi, alaga kə
gərpə nga ju gərpə kau.

⁸ Ma abangə ja, thlər məl
Mambəl a'yi a ndiya ənga
kadadakarkur wa?

⁹ Ma thlər məl dladə kəra
wu shili ənga tau, ca ngə
ənga kadadakarkur abangau,
abari ngə kadadakarkur
nə thlər kəra wu shili ənga
tsapəkür a'yi a ndiya nyi
gagadə wa?

¹⁰ Pakatəu, sərə ənga
kadadakarkur dədəm
a'yi ja kabangəkə ənga
kadadakarkur mai, ma nji
gəlabiya nyi ənga madiya
kadadakarkur kəra shili wu
nə mafəliyangə kau.

¹¹ Ma sərə wu gərpə dzə kə
wu shili ənga kadadakarkur
abangau, abari ngə dəgalkura
kadadakarkur nə sərə gərə
hal ka?

¹² Agabangau, ta də a uyar
'ya sər fər kər abangau, ca ngə
məliya a dər 'ya nji gərə hivr
a miya ta.

¹³ Na'ya a'yi ənggər Musa
mai, ndəra mbuya bama ja
ənga sər bakə dzau, a sara
njir Izirayila a lari ənggəra
kadadakarkur kau a vər
gərpə dzau.

¹⁴ Ama dəngar nda a dəri
bəbalu. Arya ba'anə shili ar

pəci kə əshina sər mbu bama ta tsu a'yi ənga nda ma nju jiga alkawal mbamba nə ha-hal ta. Nji a'yi həna mai, ara kəl wu Kərsiti nga nju sən həna wacu.

¹⁵ Ba'anə shili ar pəci kə əshina, ma nju jiga dladə Musa, sər mbu a'yi kəra wu mbuya dəfuwa nda.

¹⁶ Ama ar kalar pəci kəra ndəra shabiya dzə a shili anə Thlagəu, ba nja həna nyi sər mbu bama ta.

¹⁷ Kabangəkau, Thlagə Mambəl ngau, ənga kalar vira Mambəl Thlagəu ari, a ndəna a uyar nji kambəkur.

¹⁸ Namən njira nji pahəna nda bama nda patəu, mən wu ca mbəmbəlkur nə kadakadarkur nə Thlagəu ənggər mbəmbəl kəra wu biya sara wu doragalu, ənga mən wu bəlar dzə a shili wu nggya kəra pabiya kadakadarkur nə Thlagə kəra a vər cakau, kəra wu shili sara ara Thlagəu, ndəra Mambəl ngau.

4

Bərba Kəra Wu Təm Nə 'Yi'yi

¹ Agabangau, ta də a uyar 'ya thlər məl lagu təhudə dzə nə Hyal, ca ngə də dza 'ya a'yi tənəkər mai.

² Kuji a ndiya anə 'ya, 'ya pi-yari məl sərə dədəwa sərə wu sən shili ənga səli. 'Ya piyari sə səsəli ənggər ngguta vi ənga alaga thla fati ənga ndər Hyal, ama 'ya cabiya nda jirkur ar babal. Lagu kə ngə kalar ndə wu nda də sakida nə jirkurər 'ya a dumwar Hyal.

³ Ma də ndər Hyal kəra 'yu tətəlna a dar sə dədəwa, a dar ja sə dədəwa anə njira ar lagur nda sa.

⁴ Naja hyal nə nggyabiya nə kabangəkau, ngə dar dəngar nda, njira gəra mbərsa, a sara nda lar mbəmbəlkur Ndəshigu nə kadakadarkur Kərsiti. Naja ndəra pabiya Hyal.

⁵ Ara na'ya a'yi a vər tətəlna ndər ar kəra kər'ya mai, ama ar kəra Yesu Kərsiti, abər, naja ngə Thlagəu, ənga na'ya ənga kər'ya ar viya mafar hyi arya Yesu.

⁶ Arya Hyal nana, abər "Ta'yi mbəmbəl a mbəl sara vu kuthləu," naja ngə məliya mbəmbəla nyi a mbəl wu dəfuwa mən aga ja nə mən mbəmbəl sənbiya ar kəra kadakadarkur Hyal kəra a vər mbəl ar bama Kərsiti.

⁷ Ama a'yi 'ya ənga najaka bərbakur wu 'ya, na'ya kəra ənggər təm 'yi'yi, aga cabiya abər dənəma kəra ndiya patəu sara ara Hyal nga nyi, ama a'yi sara ara 'ya mai.

⁸ Nja vər cici də 'ya lagu pampaməu, ama alaga abangə na'ya a'yi bəraghinəkər mai. A'yi 'ya ənga təkəkər, ama alaga abangə dza 'ya a'yi tənəkər mai.

⁹ Nja vər də 'ya, ama alaga abangə Hyal a'yi piyari 'ya mai. Nja vər dladla 'ya a gyu'yi, ama na'ya a'yi dlanəkər mai.

¹⁰ Cimu nga 'ya a miya tau, culi tə nə Yesu, aga tsu nggyabiya Yesu a cabiya dzə wu 'ya.

11 Ma tsu 'ya ənga pi, nju lər 'ya cimu anə tau arya Yesu, aga nggyabiya nyi a cabiya dzau wu dza 'ya kəra wu tau.

12 Agabangə tsu, tə a vər məl thlər wu 'ya, ama pi a vər məl thlər wu hyi.

13 Tsətsəfə nga nyi, abər, “A hənggər yau, ca ngə də yi ndər.” Ənga najaka mambəl nə mbərsa nga 'yi hənggəri ca ngə də 'yi ndər abangə tsu.

14 Ara 'yu səni abər, ndəra hya'ana Thlagə Yesu sara vir tau, ju nda hya'ana mən əkkə'yi Yesu tsu, ba ja dzəgwa lər 'ya əkkə'yi hyi wu mwa nyi.

15 Patə sə'yar kə də aga ja shili ənga akkəri anə hyi nga nyi, aga mayiwakur Hyal a tətəlnəkər a nda anə nji gangəu. Lagu kə nga nju nda lə usaku gagadə anə Hyal, aga ja shili ənga kadakadarkur anə Hyal.

16 Agabangau, dza 'ya a'yi tənəkər mai, alaga kə kumər dza 'ya vər hal kau, ama cimu ngə mambələr 'ya wu cakau wu mafəliyangəkur kalar pəci.

17 Ara zəzəra bwaḃwatə kəra 'ya vər sa kabangəkə kau, nə pəci kushi ngau, kəra wu nda pabəri 'ya aga kadakadarkur kəra gəra kudau, kəra wu ndiya patər bwaḃwatə kəra 'ya vər sa.

18 Agabangau, na'yu fər liya 'ya ar sərə 'yu lari ənga li mai, ama ar sərə li gəra lari. Ara sə kəra li wu lari wu tərabiya, ama sərə li gəra lari wu nggya ba'anuwa.

5

Dzə Mafəliyangəu

1 Kumər dza mən ənggər kwapatə kəra mənə vər nggya a gwa wu duniya. A sənər mən abər, ar pəci kəra nji ndzana kumər dzə kau, kə mən tau, mənə nda uya vanyi dzə a dəməlməu. Dzə həhər kəra gəra kudau sara dagə Hyal kəra ji həriya ənga kərnyi, a'yi tsa ndə ngə hər mai.

2 Kabangəkau, mən wu ngguli cimər hari dzə nə nggya a dəməlməu, ənggər kəra mən wu cim kar ha mafəliyangəu.

3 Ma nji pədəwa mən wu dzə mafəliyangə kau, nju thləwa mən turusu mai.

4 Ma tsu mən wu dzə nə duniya kau, mən wu ngguli ara culi bwaḃwatə kəra mən a gwa. Ara a'yi aga nja təkəbiya mən ənga kumər dzə kə mai, ama aga nja bəlana mən ənga dzə kəra sara a dəməlməu, aga dzə kəra wu tau a bələbiya dzə ənga pi ba'anuwa.

5 Arya Hyal ənga kərnyi ngə pabər mən aga najaka bəla dzau, ca ngə Hyal nə mən Mambəl nyi ar viya sər zhu aga wa sən zəgəu.

6 Ca ngə sərə də a'yi mən cimu ənga papalkur kər ənga mən wu səni abər ma pəci kəra mən wu dzau, a dər mən nadəu ara Thlagəu.

7 Nggyar mən lagur mbərsa nga nyi, a'yi lagur sərə li wu lari mai.

8 A'yi 'ya ənga papalkur kər, ətsu a ndiya anə 'ya, 'ya təkəbiya dzə ənga dzau, aga 'ya nggya ənga Thlagəu.

⁹ A dəri sər cimər dəfuwa mən aga mən a pina huda ja, alaga tsu mən ənga pi alaga tətə mən.

¹⁰ Patəkura mən mənəu nda kabə a mwar pathla numa nə Kərsiti. Ənggau, kalar ndu sa dləwuri akkəri kəra tsa'a aga sərə mələ ja wu pəcira ja wu dzau, alaga sə mənəhəu ənga sə dididi.

Thlər Basəwa Ndə ənga Hyal

¹¹ Ta dəri mən wu səni sərə nju ngga ənga hivər Thlagəu, a dəri tsa'a mənə hələr hangəkala nji aga nda nu. Sərə mən aga nyi ar babal nga nda anə Hyal, ənga abangə nga yu nggani abangə nga nyi wu dəfuwa hyi.

¹² A'yi kər'ya nga 'ya vər fal anə hyi tsu mai, ama 'yu nə hyi lagu aga hya bwadzə ənga 'ya, aga hya da njira wu sən shadəwa anə kalar njira wu bwadzau wu sərə nju lari ənga li a mwara sərə a gyu dəfu.

¹³ Ma kəra 'ya a bəlar dzau, bəla kər kau, aga Hyal nga nyi. Ma kuyatsəkər nga 'ya aga hyi nga nyi.

¹⁴ Arya yiwukur Kərsiti ngə tsətsəkər 'ya, arya a hənggər mən abər ji tau arya nji patəu, agabangau, patə mən ngə tau.

¹⁵ Ji tau arya nji patəu, aga njira ənga pi tsu ndu bəra nggya aga kərnda mai, ama anə ndəra tau ənga ji bəra hya'ari arya nda.

¹⁶ Agabangau, mbari a shilar pəci kə əshina tsu 'yu bəra tsamə nji ənggər kəra duniya vər tsamə mai.

Abangə nga 'yi saya tsamə Kərsiti parangəu, ama tsu 'yu bəra məl abangə mai.

¹⁷ Agabangau, kalar ndəra wu Kərsiti ndə mafəliyangə ngau. Nggyabiya hahal a tərabiya, ətsu nggyabiya mafəliyangə a shiliri.

¹⁸ Sə'yar kə patə sara ara Hyal nga nda, Hyal kəra basəwa 'ya ənga kərnyə lagu Kərsiti ənga ji nə 'ya thlər nə basəwa nji ənga Hyal.

¹⁹ Hyal a vər basəwa duniya a shili ara ja lagur Kərsiti, a'yi ju jiga bikər nji ar kəra nda mai, ənga a nə mənər ja cama nə basəwa nji a shila əgya ja.

²⁰ Na'ya ngə cama dəgəci nə Kərsiti, Hyal ənga kərnyə nga vər kədi aga nja dləwuri nyi lagur 'ya. Ca ngə sərə da 'ya vər kədi hyi barka kəra Kərsiti ənga kərnyə, hya basəwa dzə ənga Hyal.

²¹ Kərsiti a'yi saya məliya bikə mai, ama kə Hyal məliya nyi ndər bikau arya mən. Lagu kə nga mən da nji tsapə ənga Hyal.

6

¹ Ənggər ndər məl thlər nə Hyal, 'yu kədi hyi, nahyi njira dləwuri mayiwakur nə Hyal, a sara hya piyari ja da sə kurthlə mai.

² Arya ji na,

“Ar pəcira pəci da a dər tsa'a, a nggar ngər yau, ənga ar pəcir mbəda nji da, a dləwana ngər yau.”

Yu nar hyi, kabangəkau ngə pəcir pəci da a dər tsa'a,

ənga kabangəkau ngə pəcir mbədaŋ.

Kwakwadəkur Kəra Bulusu a Gwa

³ Na'ya fə tsəka thlə hi anə kuvwar 'ya mai, ara thlər Hyalər 'ya a sara uya vazau.

⁴ Səra tsa'a ca ngə, ənggər mafa Hyal, 'ya fal kər 'ya ar viya njir məl thlər Hyal wu kalar lagu, ja da, wu səsə'wu sau, ənga wu bwaḃwatəu, ənga wu kwakwadəkur dzau, ənga wu wuthləwuthləkur,

⁵ ənga wu dægə kəra nju dəgau, ənga nggya wu fursəna, ənga nggya wu bwaḃwatə nə njir gwazhivi, ənga thlər kwakwadəu, ənga pida lili'u, ba ənga nggya ənga wuḃau.

⁶ Ətsu, 'ya fal kər 'ya ar viya njir məl thlər Hyal ənga dəfu cicau, ənga nggabiya sau, ənga mba dəfu, ənga ki'wakur, ənga wu Mambəl Cicau, ənga yiwudzə nə jijiri,

⁷ ənga wu ndər jiri, ənga wu dənəma nə Hyal, ənga balmi nə tsapəkur wu tsi mazəm ənga tsi matsal.

⁸ Ənga tsu, 'ya fal kər 'ya ar viya njir məl thlər Hyal wu lagu kadakadarkur, ənga lagu sə səsəli, ənga ndər nə fal ənga ndər nə na 'ya. Nji dədər nga 'ya, ama nju lar 'ya ənggər nji fafati.

⁹ Na'ya nji ngau kəra nju səni, ama kə 'yi da ənggər njira nji gəra səni. A miya tə nga 'ya, ama mbəmbədə nga 'ya. Nji dægə 'ya, ama nji tsiya 'ya mai.

¹⁰ Na'ya ənga hudə kyak-yaru, ama cimu cacaguli nga

'ya. Dədali nga 'ya, ama 'yi məliya nji ndə da njir gənna. Na'ya nji gəra sau, ama a'yi 'ya ənga kalar sau.

¹¹ Nahyi njir Kwaranthli, sə a'yi kəra 'yi dəwana ara hyi mai, ənga tsu a cabiyar hyir 'ya yiwukur gagaḃau.

¹² A'yi na'ya ngə piyari hyi mai ama nahyi ngə piyari 'ya.

¹³ Ya vər ndər kau anə hyi ənggər kəra tada wu ndər anə wazha nyi, nahyi tsu hya cabiya da yiwukur.

Hya Sara Daḃə Kər Ənga Nji Gəra Njir Nu Mai

¹⁴ Hya sara daḃə kər ənga nji kəra gəra njir nu mai. Ndə tsapəu a sən nggya ənga ndə shishi ya? Əndəga mi ngə sər daḃər pama mbəmbəl ənga kuthla?

¹⁵ Kərsiti ya, bazhiya Shatan ngə ya? Alaga njir nu ənga njira gəra nu, bazhi nga nda ya?

¹⁶ Ənga mi nga sən daḃəya ki Hyal ənga kata? Arya namən ki Hyal ngau, ənggər kəra Hyal nana, “Yu nggya əkkə'yi nda, ba ya ḃau əkkə'yi nda, ənga yu da Hyalər nda ba nda da nji da.”

¹⁷ “Agabəngau, biya mau sara wu nda, hya təkəbiya dzau, əngwar Thlagəu.

Hya sara tsəkwa səra gəra cici mai, ba ya nda sa dləwuri hyi.

¹⁸ Ənga yu nda da tada anə hyi, ənga hyu nda da wazha da ənga ku'yi da,

əngwar Thlagəu, ndə
Dəgal Dənama.”

7

¹ Bazhir 'wa da 'yar, ta da a
nə mənər nji alkawal'yar kau,
ta'yi mənə cina kalar didi kəra
wu səni diyaḃəna dza mən
ənga mambələr mən. Ta'yi
mənə nyabiya dzə wu cicikur
wu lagu hivər Hyal.

*Bulusu Caguli Arya Njir
Kwaranthli Kəra Tubi*

² Cabiya mə yiwukur anə
'ya wu dəfuwa hyi, arya sə a'yi
kəra 'yi ndzana nyi anə ndə
mai, na'yi gwazhiri hangəkala
ndə mai, ənga tsu ndə a'yi kəra
'yi diya nyi mai.

³ A'yi yi na abangə aga ya
nə hyi vazə mai, ama ənggər
kəra yi saya nar hyi ta, abər sə
a'yi kəra wu sən təkəbiya mən
mai, alaga tau ənga mbəḃau.

⁴ A'yi yi ənga papalkur kər
wu hyi. Yu ḃwadzə ənga
hyi, ənga a fiya ḃar hyi dəfu
gagaḃau. Wu ḃwaḃwatər 'ya
patəu, a'yi yi nyinyau ənga
hudə pipida.

⁵ Arya ar pəcira 'yi vu wu
Masidoniya, na'yi uya bəlsar
mai, arya nji tsətsəbwarir 'ya
wu kalar lagu, pəpa ngə zəwar
'ya, ənga hivər ngə wu ta 'ya.

⁶ Ama Hyal ndəra wu
səsəkuya njira wu ḃwaḃwatəu,
a səsəkuya 'yar ja ənga shilər
Tayitusu.

⁷ A'yi arya shili nyi kə nga yi
caguli waci mai, ama səsəku
dəfu kəra hyi fuwa nyi a gwa.
Ji nar 'ya ənggəra hya vər
cim lar da, ənggəra hudə hyi
ndzau ənga sərə da, ənga tsu

ənggəra hyi mbiya da ndəl
wu yiwudzau, kəra məliya
hudə yi pipida a ndiya kəra
parangəu.

⁸ Nja na ma, abər cama
tsətsəfə kau, a ndzanar hudə
hyi, ama yu thlə nggəra 'wa
nyi mai, alaga kə a thlər yi
nggəra 'wa nyi, arya wu səni
yi abər cama tsətsəfə kau a
ndzanari hudə hyi ama nə
pəci kushi ngau.

⁹ Ama kabangəkau, a'yi
yi ənga caguli ənga hudə
ndzəndzə kəra cama tsətsəfə
kə məliya hyi mai ama a'yi
yi ənga caguli abər wu nda
nə hyi dəfu nə tubi. Hudə
ndzəndzər hyi, Hyal ngə
məliya nyi abangə tsu, aga
a'yi na'ya ngə məliya hyi
vanyi sə mai.

¹⁰ Hudə ndzəndzə sara ara
Hyal wu məliya ndə a tubi
ba ja uya mbəḃau, sər thlə
nggəra 'wu a'yi a gwa mai.
Ama hudə ndzəndzə kəra
duniya wu shili əni, wu shili
ənga tau.

¹¹ Tsamiya mə sərə hudə
ndzəndzə sara ara Hyal kə
məliya hyi gəyi. Ji məliya aga
hya da ənga kwakwadə mashi
nə məl sərə tsa'a, ənga ənggəra
hyi nərdzə aga hya cina kərhyi
wu vazau. Ji məliya hyi hya
da ənga hudə ndzəndzəu, ənga
hivər. Ji məliya hyi hya cim
lar da, ənga kwakwadə mashi.
Ji məliya hyi hya da njir yiwu
nja məl sərə tsa'a. Lagur sərə
məla hyi a cabiyari abər a'yi
hyi ənga vazə mai.

¹² Alaga kau, a tsəfər hyir
yau, a'yi arya vanyi ndə
ndzana vanyi sə mai, alaga

ndəra nji ndzana nyi sau, ama aga hya lari anə kərhyi wu mwar Hyal abər nahyi nji ngau kəra ənga kwakwadə mashi aga 'ya.

¹³ Lagu sə'yar kau nga 'yi uya tsətsəku dəfu.

Cakau ar kəra tsətsəku dəfur 'ya, a'yi 'ya ənga caguli arya hudə pipida kəra Tayitusu a gwa. Arya mambəl nyi a dər camə lagu sərə hyi məliya nyi.

¹⁴ Alaga ma yi nar nyi abər yi ɓwadzə ənga hyi, nayi gu səli wu mwar hyi mai. Ənggər kəra kalar sərə 'yi nar hyi jiri nga nyi, patər sərə 'yi ɓwadzə əni ar kəra hyi anə Tayitusu tsu jiri nga nyi patəu.

¹⁵ Tayitusu a vər yiwu hyi gagaɗau, ar cakar cakau kalar pəcira ji dəngari ənggəra hyi ɓəlari ndər nyi. Hya dləwuri nyi ənga hudə pathləu wu gənggər nyi səli.

¹⁶ A'yi yi ənga hudə pipida arya a'yi yi ənga papalkur kər kəra nyinyau wu hyi.

8

Tsəm Sə Nə Daɓə Dzə Njir Nu

¹ Kabangəkau, wazha ama 'yu yiwu hya sənbiya sərə mayiwakur Hyal a vər məl wu pama daɓə dzə njir nu paməpamə kəra wu Masi-doniya.

² Wu madiya ɓwaɓwatə kəra nda a gwa, a'yi nda ənga hudə pipida kəra təkəri ndə uya tsi papahau aga lər sau wu nggya ɗaɗalir nda.

³ A lar yi ənga liya yau, ndə ləri lər sər nda tsa'a aga

dənamar nda, zada ma ja ndiya sərə ara nda, ndə ləri ənga yiwur nda.

⁴ Nanda ənga kərnda nga vər kədi 'ya gagaɗau aga 'ya jigəwa nda wu pama njir lə sə ləlau anə nji cici gə Hyal.

⁵ Sərə ndə ləri ba ji ndiya sərə 'yu nggani ndu ləri, arya tanggərma ndə lər kərnda anə Thlagəu ənga anə 'ya wu yiwukur hudə Hyal, kadivira ndə dzəgwa lə sə lələr nda.

⁶ Arya kau, kə 'yi dzəgwa kədi Tayitusu aga ja dumwa ənga dləwu lər sər hyi, mara naja ngə dzəguya, ba'a shili ar kudiyə lər sər hyi.

⁷ Ənggər kəra hyi a ɗar a dumwa ənga məl kalar sau, sə ənggər mbərsa, ənga ndər, ənga sən sau, ənga cim məl sə mənəhəu, ənga ca yiwukur anə 'ya, ta'yi hya ɗa a dumwa ənga lə sə ləlau.

⁸ A'yi ca nga yu ca hyi a gwa ənga hathlə mai, ama yu yiwu ya dzəgabiya jirkura yiwur hyi kəra hyu ca lagur gələbiya nyi lagur yiwukur lə sə nə alenyi nji.

⁹ Arya hyu səni mayiwakur nə Thlagər mən Yesu Kərsiti, alaga kə ndər bərba nga ja, ama arya hyi kə ji ɗa ndə ɗaɗali, aga nahyi kəra nji ɗaɗali hya ɗa njir gənna lagur ɗaɗalikir nyi.

¹⁰ Kəja sawara ɗa kəra ndiya anə hyi patəu, wu najaka sau. Hunau, nahyi ngə njira dzəguya lə sə nə tanggərma, a'yi lər sə waci mai, ama a'yi hyi ənga dəfu lə sau.

¹¹ Kabangəkau, hya duya thlər kəra hyau, aga dəfu cim nə mələ nyi kau, ja shili tsa'a ənga cim duya nyi, ənggər kəra dənamar hyi mbari.

¹² Ma dəfu lər sə a'yi ara hyi, Hyal wu nda dləwuri lər sər hyi. Arya lər sə a kyaga da tsa'a ənga sərə ara gau, a'yi sərə gərə ara gə mai.

¹³ A'yi 'yu yiwu 'ya fənggər hyi sə tədəbəu ba 'ya dləwana alenyi nji nda tsar yambadə mai, ama nda da kakaləu.

¹⁴ Ar pəci kə əshina, gangəkür sər hyu nda dləwar nda wu ghar nda, abangə tsu gangəkür sər nda wu nda dləwari hyi wu ghar hyi. Aga kalar sə a ma'yi kakaləu.

¹⁵ Ənggər kəra ndər Hyal kəra tsətsəfə nana, “Naja ndəra tsəmiya gangəu wu da gangə gagadə anə nyi mai, naja ndəra tsəmiya kushu tsu a'yi wu təwa gagadə anə nyi mai.”

Tayitusu Ənga Alenyi Nji Ma'yi A Vu Kwaranthli

¹⁶ Usaku anə Hyal arya ji fuwa wu dəfwa Tayitusu aga ja dləwari hyi ənggər kəra ya vər yiwu ya məl.

¹⁷ Tayitusu a'yi dləwunggəri ənga kədir 'ya aga ja shili waci mai, ama ji dləwunggəri ənga caguli, yiwu huda ja nga ju yiwu ja shili.

¹⁸ Kəja 'yu səwa zamə kə ənga ja, naja kəra fiya thləmə wu dabə dzə njir nu pamə paməu arya tətəlna ndəshigu məsahə kəra ju məl.

¹⁹ A'yi najakə waci mai ama dabə dzə njir nu paməpamə

ngə cadəbiya nyi aga ja ləbiya 'ya ənggərə 'yu hə sə lələ kəra 'yi tsəmiya. Lər sə kəra 'yu lau aga lə kadakadarkur anə Thlagəu, aga ca anə Thlagəu ənggərə 'ya ənga dəfu mənəhəu aga dləwa nji.

²⁰ 'Ya vər hwi a sara nja vazəya 'ya ar kəra lagura 'yu təkə lə sə lələ kəra nji ləri gangəu.

²¹ Yiwur 'ya ca ngə aga 'ya məl sərə tsa'a, a'yi sərə tsa'a wu mwar Thlagə waci mai ama patə əkkə'yi wu mwar nji.

²² Kəja 'ya səwa dabə ənga nda zamər mən kəra 'yi dzəgabiya nyi lagu paməpamə gangəu kəra 'yi thləwa nyi ənga jiri abər dəfu a miya ta ja wu kalar sau aga thlər Hyal, naja tsu a nər ja dzau arya papalkur kər nyi wu hyi.

²³ Tayitusu nənyi bazhi məl thlər da ngau wu pama hyi, abangə tsu, alenyi wazha ama kəra a vər məl thlər əkkə'yi ja kau, nərnda ar viya dabə dzə njir nu paməpamə nga nda aga ja shili ənga kadakadarkur anə Kərsiti.

²⁴ Agabangau, hya canə nyi yiwudzər hyi anə nji kau ənga sərə da 'yu bəwadzə wu hyi, aga dabə dzə njir nu pampam kau, nda lari.

9

Dləwa Dzau Anə Njir Nu

¹ A'yi mbari ya bəra dəngar hyi ar kəra dləwa dzə nji cici gə Hyal mai.

² Ara wu səni yi ənggərə hya vər yiwu dləwa nji ənga

caguli, kəra təkəri ma, yu ɓwadzə ənga hyi anə njir Masidoniya. Ya vər na anə nda abər mbar hunau ba'anə shili ar kabangəkau, nahyi njir Akaya nga vər yiwu hya lər sau. Hudə hamər hyi a tsəkur badəgala nji aga nda məl sau.

³ Kəja tsu yu səwa hyi wazha ama kau, a dəgya hyi aga ɓwadzər 'ya ənga hyi wu thlər kau a sara da sə kurthləu. Wu yiwu yi aga hya nggya ənga ɓaɓathlə dzau, ənggər kəra yi saya na hyu nda da ta.

⁴ Ma yi shili əkkə'yi njir Masidoniya, ma ndə sa thləwa hyi papatagəu, yu nda gu səli arya fal kəra ya vər fal hyi anə nda, a'yi kəl nayi ngə gu səli kə waci mai ama patə əkkə'yi hyi.

⁵ Agabangau, tsam da a mbari ya kədi wazha ama aga nda nda tular hyi kwatahəu ənga nda nda duya pabər sə ar kəra lə sə lələ kəra hyi saya məliya alkawal ta. Aga ja da lər sə ngau ənga dəfu pathləu a'yi lər sə kəra ənga caca nyi mai.

Lər Sə Ənga Hudə Pathləu

⁶ Hya dəngari ja, kalar ndəra thləkana culi kushu, ju nda gəm sə zəzəwa kushu. Ama ndəra thləkana culi gangəu, ju nda gəm sə zəzəwa gangəu.

⁷ Kalar ndə ja ləri tsa'a aga səra dəfuwa ja nə nyi, arya Hyal a vər yiwu ndər lə sau ənga dəfu pathləu.

⁸ Hyal wu sən fənggər hyi mayiwakur nyi gagadəu wu kalar sau, aga wu kalar pəci,

hyu nda uya səra hyu yiwu patəu, ənga aga hya nyabiya dzau ənga məl kalar thlər mənəhəu.

⁹ Ənggəra nji tsəfəri abər, "Ju sən lə sə lələ nyi anə patər njir gha ənga tsi papahau, tsapəkur nyi a nggyari ba'anuwa."

¹⁰ Hyal ndəra wu lə culi anə ndər thləka, naja ngu lə sər səm anə ndər səm. Abangə tsu, Hyal wu lər hyi culi nə thləka ar kər ar kər ba valər hyi a nyabiya dzau ənga ba ja nyabiya hyi ənga fa'a sə zəzəwa nə tsapəkur.

¹¹ Hyu nda da njir gənna wu kalar lagu, aga hya da njir lər sə ənga tsi papahau wu kalar pəci. Lagur 'ya tsu, lər sə tsi papahər hyu nda shili ənga usaku anə Hyal.

¹² Lər sə kau, a'yi kəl dləwa nji cici gə Thlagəu nga ju məl waci mai, ama ətsu wu shili ənga madiya usaku anə Hyal wu lagu pampaməu.

¹³ Arya lagu lə sər hyi, nga hyi cabiya kərhyi nji gə Hyal. Agabangau, nju nda gənggər nyi səli anə Hyal ara ənggəra hyi ɓələr ndər Hyal, ənga səra hyu nana ar kəra ndəshigu nə Kərsiti, ənga lə sər hyi anə nda ənga anə kalar nji ənga tsi papahau.

¹⁴ Wu kədi Hyalər nda anə hyi, ndu nda dəngər hyi wu dəfuwa nda, arya madiya madiya mayiwakur nə Hyal kəra ji cabiya hyi.

¹⁵ Usaku anə Hyal arya lə sə lələ kəra ji ləri kəra nji gəra sən dəgabiya.

10

*Bulusu Walbiya Kərn̄yi
Arya Thl̄ər Nyi*

¹ Lagur ki'wakur ənga səsə'wu sə nə Kərsiti, nayi Bulusu ənga kərda, ndəra nju ngga “Ndə səsəli,” ma yu wu mwar hyi, ama “Ndə u'ul li” ma a'yi yi a mwar hyi mai.

² Ya vər kədi hyi, ar pəcira yi shili, a'yi mbari abər kəl yi sa uləna hyi li ənggər kəra yi nggani ya məl anə alenyi nji mai, njira wu nggani abər 'ya vər nggya ənggər kəra njir duniya wu yiwu.

³ Alaga kə mənə vər nggya wu duniya, par mən a'yi ənggər kəra njir duniya vər məl mai.

⁴ Balmir mən a'yi ənggər nə njir duniya mai. Ama pamə nga nda, a'yi nda ənga dənəma nə Hyal kəra wu dlana patər dənəma nə təlkur nə dawa.

⁵ Mən wu wushina kalar sərə wu kəpal ənga kalar dənga bwaḅwadzə kəra wu kar sənbiya sə ar kəra Hyal. Ba mənə dzəgwa mbiya kalar dənga aga ja shili ənga bəlar ndər Kərsiti.

⁶ A'yi 'ya a yi ta'yau, aga 'ya nə nyi bwaḅwatəu anə kalar ndəra vər bəlna ndər Hyal, ma bəlar ndər Hyalər hyi a nyabi-yar dzau.

⁷ Hya tsam sərə liya hyu lari! Ma ndəra ənga papalkur kər na abər nə Kərsiti nga ja, ja tsambiya mənəhəu abər na'ya tsu ma nə Kərsiti nga 'ya.

⁸ Ma da 'yi fər zər bwadzau ənga dənəma təlkur kəra

Thlagə nə 'ya, sə a'yi kəra wu shili ənga sə səsəli anə da a gwa mai. Arya dənəma təlkur kəra ji nə da kau aga hər hyi ngga nyi a mwara dla hyi.

⁹ A'yi yu yiwu ya gərahəya hyi ənga cama tsətsəfə da 'yar mai.

¹⁰ Arya alenyi nju na, “Cama tsətsəfə'yar nə Bulusu kau, kwakwadəu ənga dzadzau nga nda, ama ma a'yi ja ənga kərn̄yi a'yi ja ndə kwakwadə mai, ənga ndər nyi tsu a'yi ar viya vanyi sə mai.”

¹¹ Culi nji kə a kyaga səni abər pampamkur a'yi wu pama sərə 'yi tsəfəya ma a'yi 'ya mai, ənga sərə 'yu məl ma 'ya 'yi.

¹² Na'ya sən gəla ənga jiga kər 'ya ənga njira hər kərnda ar viya vanyi sə mai. Njira tsu, nda a vər gəla kərnda ənga kərnda, ənga ndu təkə kərnda ənga kərnda, nanda a'yi nji ha-hangə mai.

¹³ Na'ya a'yi wu nda bwadzə a ndiya sərə 'ya kyaga da mai, ənga a'yi 'yu piyari bwadzər 'ya a tərabiya a biya banga vi kəra Hyal fiya anə 'ya mai, vi kəra ji fiya patə əkkə'yi anə hyi.

¹⁴ Nahyi ənga kərhyi ma ar viya vira Hyal nə 'ya nga hyi aga ya məl thl̄ər a gwa, ca ngə sərə da na'yi ma'yi a biya banga fa ənga culi mai ar pəcira 'yi shili ənga ndəshigu nə Kərsiti anə hyi.

¹⁵ Bwadzər 'ya a'yi a ndiya sərə tsatsa'a mai ənga a'yi sərə tsəkwar thl̄ər alenyi nji mai. Ama cimər 'ya ca ngə

mbərsar hyi a dumwa ənga hau, abangə tsu thlərər 'ya wu pama hyi, a dumwa ənga cakau gagađau.

¹⁶ Aga 'ya daβaga tətəlna ndəshigu a ndu 'yi'yir məlmə kəra a biya banga hyi. Ama a'yi yu yiwu 'ya βwadzə ənga səra alenyi nji məlna wu 'yi'yir nda mai.

¹⁷ Ama “Bəgə njira wu βwadzau nda βwadzau wu Thlagəu.”

¹⁸ Ara a'yi ndəra wu fal kərnyī ngə Thlagəu wu dləwunggəri əni mai, ama ndəra Thlagəu ənga kərnyī ngu fal nyi.

11

Bulusu Ənga Cama Səsə Nə Fati

¹ Yu cim hya mbiya dəfu ənga zər dzakur də. Alaga kau, a'yi hya vər məl kau.

² Ya vər də shishi arya hyi culi shishikur nə Hyal. A mbabiya hyir yi alkawal nə hə dzau, nə hə sal zəməu, naja ngə Kərsiti. Aga ya sa nər hyi nyi ar viya zəkwalamalagə kəra cicau.

³ Ama hivər də ca ngə ja sara də ənggər kəra pabə ənga tsətsəlkur nyi nggutana Hawawu a gu fa wu ta, ja sara bəlana dəngar hyi ara lər kərhyi nyinyau ənga cicau anə Kərsiti.

⁴ Ara ma vanyi ndə shili ji sa nar hyi ndər ar kəra vanyi Yesu pamə a mwara Yesu kəra 'yi nar hyi kau, alaga hyi dləwuri vanyi mambəl a mwara kəra hyi dləwuri kau, ənga alaga vanyi

ndəshigu pamə a mwara kəra hyi dləwuri kau, ba hyi dləwunggəri ənga nda kusakusa, ama a'yi a ki abangə mai.

⁵ Nayi a'yi nggani abər njira nju ngga ənga “cama səsə nggunggurəm 'yar” a ndiya də ənga vanyi sə mai.

⁶ Tara a'yi nji hwathliya də wu lagur sən ndər mai, ama wu səni yi sau. A cabiya hyir 'ya sə'yar kə ar babal wu kalar lagu.

⁷ A dər yi ndər bikə ma yi həya kər aga ya hya'ana hyi lagur tətəlna hyi ndəshigu nə Hyal kə kurthlə ya?

⁸ A dər ənggər yi mbəliya sə ara alenyi daβə dzə njir nu pampam ma ndə lə sə ləlau, aga ya dzəgwa məl thlər əni anə hyi.

⁹ Ar pəcira yi ənga hyi yu ghar sau, ama nayi a'yi fənggər hyi ghar sə də ar kəra hyi mai, ara wazha ama kəra shili sara wu Masidoniya ngə nə də kalar səra yu yiwu wu ghar sə də. Ar pəci ta nayi fənggər hyi ghar sə də mai, abangə nga yu dumwa ənga məl.

¹⁰ Ənggər kəra jirkur nə Kərsiti a'yi wu yau, ndə a'yi wu 'yi'yir Akaya kəra wu sən kar də ara βwadzə də kə mai.

¹¹ Mi ngə də yu na abanga? Ara nayi a'yi wu yiwu hyi mai ya? Hyal wu səni abər yu yiwu hyi.

¹² Ama yu bəra dumwa ənga məl səra ya vər məl aga ya kar “cama səsə nggunggurəm 'yar” ara βwadzə abər thlər

kəra nda vər məl kakal ənga nər 'ya.

¹³ Ama culi nji kau, cama səsə fafati nga nda, njir ngguta vi, njira wu fiya kərnda ənggər cama səsə nə Kərsiti.

¹⁴ A'yi sə dədəgur mai, alaga Shatan ənga kərnyı a fiyar ja kərnyı ənggər waladi nə mbəmbəl.

¹⁵ Agabəngau, a'yi sə dədəgur ngə ma njir məl thlər anə nyi shabiya kərnda aga njir məl thlər nə tsapəkər mai. Ama wu jomə ndəl ndu nda dləwuri sərə tsa'a aga thlərər nda.

Bulusu Bwadzə Ənga Bwaḍwatə Nyi

¹⁶ Ya ɓəra nar hyi, ndə a sara fə da aga ndə dza mai. Ama ma hyi lar da ənggər dza, ya, ta'yi hya həri da abəngau, aga ya uya lagur zər ɓwadzau.

¹⁷ Wu ɓwadzə da ar kəra kərda, a'yi ya vər ndər ənggər Thlagə nga vər ndər mai, ama ənggər ndə dza.

¹⁸ Ta da nji gangə a vər ɓwadzər nda ənggər kəra njir duniya, ta'yi nayi tsu ya ɓwadzau.

¹⁹ Nahyi ənga caguli nga hya vər nggya ənga nji dza, arya nji hahəngə nga hyi.

²⁰ Ənga jiri tsu, hyu sən nggya ənga njira wu fuwa hyi wu mafakur, ənga alaga njir shishiḱə hyi, ənga alaga njir diya hyi, ənga alaga njir ca gaukur anə hyi, ənga alaga njir dəgə hyi wu bama hyi.

²¹ A dari sə səsəli anə da ya hənggəri abər arya

kukufəkərər 'ya ngə da na'yi məliya sə'yar kə mai.

Ama ma vanyi ndə cabiya salkur, ba ji ɓwadzau ənga vanyi sau, nayi ma yu məliya abəngə tsu. Ənggau, yu ndər ənggər ndə dza.

²² Ma nanda njir Ibrani, nayi ma abəngau. Ma nanda njir Izirayila, nayi ma abəngau. Ma nanda culi Ibrahimu, nayi ma abəngə tsu.

²³ Ma nanda njir məl thlər Kərsiti, nayi nga ndiya nda patəu. (Ya vər ndər kau ənggər ndər thləkau.) A mələr yi thlər a ndiya nda patəu, a fuwa dar nji wu fursəna aga gangəu, a dləwuri yi dəgə ənga wuda aga gangəu, ənga a gwar yi wu miya tau ar kər ar kər.

²⁴ Aga təfu ngə njir Yahudiya dəgə da ənga wuda makər kumunyi apə ədlau.

²⁵ Aga makər nga nji dəgə da ənga wuda liyangə. Nji vavaka da nə tsa ənga tsəka aga zəməu. Aga makər ngə kwambwal mbuya dzə ənga yau. Yi həna vu'yi ənga pəci a gwar tsadau, kadivira nji kətiya da.

²⁶ Wu ɓəḱə da patəu, a ɓər yi ənga asar pampaməu a gwar dəl, ənga yi təda u wu tsa njir dalagu. A lar yi asar wu tsa njir Yahudiya zamə da 'yar, ənga njira a'yi njir Yahudiya mai. A nyir yi ənga gu asar wu huda məlmau, ənga miya tagəu, ənga tsu a nyir yi ənga gu asar a gwar tsadau, ba ətsu a nyir yi ənga gu asar wu tsa wazha ama nə fafati.

²⁷ A mələr yi thlər gagadau

wu ɓwaɓwatə gagad̩au, əŋga a nyir yi əŋga pida lili'u. A nggyar yi əŋga wuɓau ba hili nə pəci gangəu, əŋga a nggyar yi nə pəci gangə gəra səm sər səm. A nggyar yi turusu, əŋga a nggyar yi ar yambad̩əu.

²⁸ A biya banga kalar sau, wu kalar pəci a'yi yi əŋga d̩əfu t̩əd̩əu, aga ya sən d̩əbər kəra d̩əbə njir nu papat̩əu.

²⁹ Ma ndə a'yi əŋga t̩ət̩əwakur, nayi ma yu nggar t̩ət̩əwakur nyi kau. Ma vanyi ndə məliya bikau, ba ja fuwa d̩a wu ndzə hudə gagad̩au.

³⁰ Ma a d̩ari kəl yi ɓwadzau, ba ya ɓwadzə əŋga t̩ət̩əwakur d̩a.

³¹ Hyal əŋga dəya Thlagər mən Yesu Kərsiti, ndəra anə nyi ngə fal ba'anuwa, wu səni abər a'yi fati nga yu thla mai.

³² Ar pəcira yi wu Damasəkasu, ar pəcir t̩əlkur Aristasu ngə gwamna dana miya gwar məlmau aga nja mbar d̩a.

³³ Ama kə bazhi d̩a 'yar həya d̩a a gya wu tsəla lagu liya mahwal nə məlmau aga ya mbəlbiya dzə wu tsa ja.

12

*Səra Yesu Canə Nyi Anə Bulusu
Wu Mətakər*

¹ Kəl ya dumwa əŋga ɓwadzə alaga kə sə a'yi nju uya a gwa mai kau. Kabangəkau, yu dumwa əŋga ndər ar kəra sən zəgəu əŋga mətakər kəra yi uya sara ara Thlagəu.

² Yu səni vanyi ndə a'yi wu Kərsiti nji saya hər nyi

a d̩əməlmə nə makəru wu fa kumo apə fodə kəra t̩ərabiya kau. Tara wu kumər dzau əŋga tara wu mambəl, nayi wu sən mai, ama kəl Hyal ngu səni.

³ Əŋga yu sən ndə kau, tara wu kumər dzau əŋga tara wu mambəl, nayi wu sən mai, ama Hyal wu səni,

⁴ nji hər nyi a d̩əməlmau. A d̩əna ji nggari sərə nji gəra sən d̩əgabiya əŋga miya, sərə a'yi nji piyari nyi anə ndə ja nana mai.

⁵ Yu sən ɓwadzə arya culi ndə ənggər kau, ama a'yi arya kərɗa mai, ama kəl arya t̩ət̩əwakur d̩a.

⁶ Ma sən d̩a yu ɓwadzau, a'yi wu sən məliya d̩a ya d̩a ndə dza mai, arya yu nda na sərə jijiri. Ama ba yi piyari ɓwadzau, ara nayi yu yiwu nja hər d̩a a ndiya sərə ya aga nyi mai, lagur sərə yu na əŋga sərə yu məl.

⁷ Ara ya sara d̩a ndər ɓwadzau, arya gangəkura mətakər kəra yi uya, ba nji fuwa d̩a shiləgə wu dzau, kəra d̩a ənggər shikəd̩i. Naja cama shatan ngau, aga ja nə d̩a ɓwaɓwatəu, a sara ya d̩a ndər ɓwadzau.

⁸ Aga makər ya vər kəd̩i Hyal aga ja həna d̩a shikəd̩i kau.

⁹ Ama ba ji na anə d̩a, abər, “Mayiwakur d̩a a citə ngə ri, ara d̩ənama d̩a wu nyabiya dzə wu t̩ət̩əwakur ngau.” Agabangau, yu ɓəra cakəri ɓwadzau wu t̩ət̩əwakur d̩a əŋga caguli aga d̩ənama Kərsiti a nggya wu yau.

¹⁰ Ca ngə sərə d̩a wu Kərsiti

yu caguli ənga tətəwakur da, ənga ma nju nggəl da ənga ma yi wu ɓwaɓwatəu ba ənga wu nggyabiya dzadzau. Arya ma yu tətəwakur ba ya da ənga dənama.

*Səra Bwanə Nyi Kər Anə Bulusu
Ar Kəra Njir Nu Wu Kwaranthli*

¹¹ A ɗar yi ndə dza, ama nahyi ngə məliya da yi da abangau. Nahyi ngə tsa'a aga faliya da. Alaga kə nayi a'yi ar viya vanyi sə mai, a'yi da abər “cama səsə nggunggurum” nər hyi 'yar kau, a ndiya da mai.

¹² Hyal a cabiyari abər nayi cama səsə jijiri nga yau, lagur mətsam ənga sə dədəgur kəra yi məlna wu pama hyi, wu mba dəfu da.

¹³ Lagu mani nga yi cabiya abər nahyi a'yi kakal ənga alenyi daɓə dzə njir nu maya? Əndəga ara yi nggəl ara dləwu dləwa dzə ara hyi ya? Ya, ba hya təfəbiya da najaka bikau.

¹⁴ A pabər yi dzə aga ya nda tular hyi nə makərkura nyi, ama nayu yiwu ya nda da kar tədəbəu anə hyi mai. A'yi sər hyi nga yu yiwu mai, ama nahyi ənga kərhyi. Arya a'yi da tsa'a wazha nga hə tədəbəkər nə njir ya mai, ama njir ya nga hə tədəbəkər nə wazha.

¹⁵ Abangau, ənga huda pip-ida nga yu tsiya sərə ara yau, daɓə ənga kərda aga ya dləwar hyi. Ma yu ca yiwukur anə hyi gagadau, ba hya dzəgwa gənna yiwukurər hyi anə da ya?

¹⁶ Hyu dləwunggəri abər nayi saya da kar tədəbə anə hyi mai. Ama vanyi ndu sən na abər yi nggutana hyi, ba ənga yi səmku hyi ənga fati.

¹⁷ Hyu nggani yi səmku hyi lagur njira yi səwa hyi kə ya?

¹⁸ Yi kədi Tayitusu aga ja ma'yi a ndəra hyi, ənga yi səwa vanyi zamər mən ənga ja. Hyu nggani abər Tayitusu səmku hyi ya? A'yi 'yi məl thlər wu mambəl zəmə ənga 'yi nu lagu zəmə ənga ja wa?

¹⁹ Əndəga hyu nggani abər 'yu kətə kər'ya ar kəra sərə 'yu məl wu mwar hyi ya? Hyal ngə sakidar 'ya abər 'ya vər thla jiri wu Kərsiti. Patər sərə 'yu məl, sər cakə hyi ngə bazhir 'wa da 'yar.

²⁰ Ara hivər da ya sara tini thləwa hyi ənggər kəra yu yiwu, ənga nahyi ma hya sara tini thləwa da ənggər kəra hyu yiwu hya lari da. Hivər da ca ngə ya sara shili ya sa thləwa nju pa, ənga ca shishikur, ənga kwakwadə dəfu, ənga yiwu kər, ənga ndza thləmə, ənga na ndau, ənga ɓwadzau, ba ənga gwazhi vi.

²¹ Yu hivər ara ma yi ɓəra sha shili, ba Hyal a sa fuwa da wu səli wu mwar hyi. Yu hivər a sara huda ya sa ndzau ma yi sa lar badəgala hyi, tsu hyi wu nggya nə bikau ənggər nə dəfəmə ta, tsu hyi gərə tubi, njir məl sə gərə kyau ənga njir məl səsukur, ənga njir suna nə shi'wau kəra ndə fuwa kərnda a gwa.

Kughi Nə Bulusu Nə Jomə Ndəl

¹ Najakə ngə shili də a sa tula hyi nə makərkura nyi. “Kalar ndər ja də tsa'a, ma ji biya sara wu miya sakida məthləu alaga makəru.”

² Ar pəcira yi shili nə məthləkura nyi, a saya tədar yi himiya njir məl bikau ənga alenyi nji aga nda piyari məl bikau. Kabangəkau, yu bəra tədar himiya hyi alaga kə nayi a'yi yi ənga hyi kə mai. Ar pəcira yi bəra sha shili ənga kərda nayi wu sa hyi njir bikə mai.

³ Ta dəari hyu yiwu hya uya sakida kəra cabiya abər Kərsiti nga vər ndər lagu də. Ya, kəja sakida, a'yi ja tətəwa lagur məl thlər ənga hyi mai, ama a'yi ja ənga dənama wu pama hyi.

⁴ Aga nja nggya ənga sənbiya abər, nji dlakəya nyi arya kukufəkur nyi, alaga abangau, a'yi ja ənga pi wu dənamar Hyal. Agabangə tsu, alaga kə mən kukufu wu ja kau, ama lagu dənama Hyal a'yi mən ənga pi ənga ja aga thlər kəra 'ya vər məl wu hyi.

⁵ Hya tsambiya kərhyi mənəhəu tara tsu hyi wu mbərsa. Hya dumwa ənga dzəbiya dzau. A'yi hyu səni abər Kərsiti Yesu a vər nggya wu hyi wa? Ma nahyi a'yi wu səni abangə mai, a cabiyari abər a dlar hyi wu dzəbiya dzə kau.

⁶ Ənga cim də abər hyu nda sənbiya abər a səmkur 'ya naja dzau.

⁷ Ama 'ya vər kədi Hyal a sara hya məliya səra a'yi tsatsa'a mai. A'yi aga nja ləri abər a səmkur 'ya dzə kə mai, ama aga hya də njir məl səra tsatsa'a, alaga kə nju nda nggani abər dladla nga 'ya.

⁸ Ara 'yu nda nu səra jijiri, a'yi 'yu bəra məl səra dawa ənga ja mai.

⁹ Caguli nga 'yu caguli wu kukufəkur 'ya, ənga nahyi a'yi hyi ənga dənama. Kədi Hyalər 'ya ca ngə hya də njira nyabiya dzau.

¹⁰ Ca ngə səra də yi tsəfəya hyi najaka cama tsətsəfau ar pəcira a'yi yi əkkə'yi hyi mai, aga ma yi shili, ya sara sa ndər ənga tsa anə hyi, ara dənama nə təlkur kəra Thlagə nə də nə hər ngau, a'yi aga ya dlana hyi mai.

Usadzə Nə Jomə Ndəl

¹¹ Wu yukudə sə patəu, wazha ama, kəl vanyi pəci. Hya gal nyabiya dzau, ənga hya nggar kədi də, ənga hya dləwunggəri ənga kərhyi, ənga hya nggya jaməu. Lagu kə ngə Hyal ndər yiwudzau ənga nggya jaməu, ju nggya əkkə'yi hyi.

¹² Hya usar dzau ənga bərpə dzau nə yiwukur kəra cicau

¹³ Nji cici gə Hyal patə nda vər usa hyi.

¹⁴ Bəgə mayiwakur nə Thlagəu Yesu Kərsiti, ənga yiwukur Hyal, ənga dabə dzə nə Mambəl Cicau, ja nggya ənga hyi patəu. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Anə Njir Galatiya

Usa Dzau

1 Cama tsətsəfau sara ara Bulusu, cama səsə nə Yesu. A'yi nji ənga alaga ndə ngə sə də mai. Ama Yesu Kərsiti ənga Hyal Tada ngə sə də, ndəra hya'ana nyi sara vir tau.

2 Na'ya ənga patəkura wazha ama kəra ənga yau, nga vər sə cama kau, anə patəkura njir nu, njira wu Galatiya.

3 Mayiwakur ənga huda pərtəu sara ara Dərmən Hyal ənga Yesu Kərsiti nda nggya ənga hyi.

4 Yesu Kərsiti lər kənyı arya bikər mən, aga ja mbədana mən sara ara nggyabiya dəmwa'yi kau, ənggəra Hyalər mən wu yiwu.

5 Bəgə kadakadarkur a nggya nə nyi ba'anuwa. Amina.

Vanyi Ndəshigu Paməu A'yi Mai

6 Səra hya vər məl kau a dəri sər hivər gagadəu anə də. Wu pəci kushu ənggər kau, kəja hya piyar nu ndəra nggar hyi lagu mayiwakur Kərsiti, ka təkəri hyi nu vanyi ndəshigu mafəliyangəu.

7 Ya, vanyi ndəshigu pamə a'yi mai. Yi nar hyi abəngau, ara alenyi nju hya hangəkala hyi, ndu nərdzə aga nda bəlana jirkur nə ndəshigu nə Kərsiti.

8 Ama yu na anə hyi, ma vanyi ndə a'yi wu pama 'ya kəra wu shili ənga vanyi ndəshigu pamə a mwara kəra 'yi nə hyi kau, alaga waladi kəra sara dəməlmə ngau, bəgə nda nyi a də ndə shishi'wau!

9 Ənggər kəra 'yi nar hyi tsu kadəu, yu bəra nar hyi abəngə tsu, abər kalar ndəra bəra nar hyi vanyi ndəshigu pamə a mwara kəra hyi dləwuri kau, bəgə ja də ndə shishi'wau!

10 Hyu nggani yu gal dləwu dzau ara nji əndəga ara Hyal ya? Əndəga yu gal aga nja fal də ya? Awau! Maja huda nji nga yu yiwu ya pina, nayi də ndər məl thlər Kərsiti mai.

Ənggəra Bulusu Da Cama Səsau

11 Wazha ama, yu yiwu hya səni abər ndəshigu kəra yi tətəlna anə hyi kau, a'yi sara ara ndə nga nyi mai.

12 Nayi dləwuri sara ara ndə mai. Ənga ətsu a'yi ndə ngə highi bə anə də mai. Yesu Kərsiti ənga kənyı ngə cabiya də.

13 A nggari hyi culi nggyabiya də kəra dədəməu, wu sər nu nə njir Yahudiya, ənggəra yi nə nyi bwa bwatə gagadə anə njir nu Hyal ənga jirkur. Kəra təkəri yu yiwu aga ya tətəlna kəra njir nuwur nda.

14 Nahyi tsu, a sənər hyi ənggəra yi nu səra njir Yahudiya wu nu. Yu ndiya badəgala njir Yahudiya njira 'yi hə wu nu sər ciji ənga nda ənga dəfu hamu.

15 Ama Hyal wu mayi-wakur nyi, ji cadəbiya da kadivira nji ya da. Ənga ətsu ji ngga da, ba ji

16 pahəna liya yau aga ya lari Zər nyi. Ənga aga ya tətəlna ndəshigu məsahəu anə njira a'yi njir Yahudiya mai. Ar pəci ta, nayi gal səmana ara ndə mai,

17 ənga tsu nayi ma'yi a vu Urshalima a vu gya njira da cama səsə a mwara yi mai. Ənggərna ba yi ma'yi a ndar 'yi'yir njir Arabiya, ənggau ba yi sha shili wu məlmə Damasəkasu.

18 Kəl ayukuda fa makəru, ba yi ma'yi a vu Urshalima aga ya vuwa lari Kefasu, naja ngə Simanu Biturusu. Ətsu kə yi məliya pida kumou apə təfu nga ja.

19 Ar pəci ta, nayi lari alaga ndə zəmə wu pama cama səsə mai, kəl Yakubu zamiya Thlagəu.

20 Ənga jiri yu nar hyi wu mwar Hyal, sərə ya vər tsəfau anə hyi kau, a'yi fati mai.

21 Ayukudə tsu, kə yi ma'yi a ndar 'yi'yir Səriya, ənga 'yi'yir Silisiya.

22 Ama ar pəci ta, njir nu Kərsiti kəra a'yi wu 'yi'yir Yahudi, nandə wu sən da bama ənga bama kwatahə mai.

23 Nanda tsu a nggar nda, nji na, “Ndəra dədəmə ji lər ɓwaɓwatə anə 'ya, kabangəkau, kəja ju na ndər mbərsa ar kəra ndər kəra dədəmə ju dza!”

24 Kə ndə fal Hyal arya sərə ji məl lagu da.

2

Alenyi Cama Səsau Hənggəri Ənga Bulusu

1 Ayukuda fa kumou apə fodəu, yi bəra sha a vu Urshalima. Wu pəci kau, nayi ənga Barnabasu ngə ma'yi, ba tsu 'yi həri Tayitusu.

2 Yi ma'yi a ndara nda ara Hyal ngə cabiya da wu mətəkər aga ya ma'yi. Ta yi nda, ba yi nda bə əkkə'yi alenyi njir tədəmwə nə njir nu Yesu, ba yi cabiya nda zhizhir nda ar kəra ndəshigu kəra yi tətəlna anə njira a'yi njir Yahudiya mai. Yi cabiya nda najaka sau, aga ya sənbiya abər nayi ənga nda a hənggər 'ya ar kəra thlər kau, ənga a sara nərdzə da wu thlər kəra ya vər məl ənga kəra yi məlna a da sə kurthləu.

3 Alaga bazhi bə da Tayitusu kəra ndər Gərikə ngau, nji a'yi ciwa nyi aga nja thlana nyi pəlzha mai.

4 Ndər ar kəra thla pəlzha kə hya'ari sara ara njir nu nə fafati kəra shili dədəwə. Ndə shili wu pama 'ya aga nda sa tsambiya nggyabiyar 'ya wu Kərsiti Yesu, aga nda bəra shabiya 'ya aga mafa.

5 Ama alaga kushu na'yi hənggəri ənga nda mai, arya 'yu yiwu 'ya tsərpər hyi jirkura ndəshigu kau.

6 Ama alaga njir tədəmwər nda, nandə cakəri sə ar kəra sərə yi highibə kə mai, (wu dənga da alaga wa nga nda, patə lagu zəmə nga nda anə da, arya Hyal wu ca pam-paməkur mai).

⁷ Nanda ənga kərnda tsu a lar nda ənggəra Hyal hənggəri ji nə də thlər tətəlna ndəshigu anə njira gəra a'yi njir Yahudiya mai, ənggər kəra ji nə nyi anə Biturusu thlər tətəlna ndəshigu anə njir Yahudiya.

⁸ Kəja Hyal kəra məl thlər lagur Biturusu aga məl thlər anə njir Yahudiya, naja tsu ngə məl thlər lagu də aga ya də cama səsau anə njira a'yi njir Yahudiya mai.

⁹ Ənggəra ndə lar ənggəra Hyal cabiyya də mayiwakur nyi abangau, ba Yakubu, ənga Biturusu, ba Yahwana hənggəri ənga yau. Nanda kəra njir təfəmwə anə njir nu Yesu, ndə dləwur 'ya ənga Barnabası ənga hüdə zəməu. 'Yi hənggəri wu pama 'ya aga 'ya ma'yi a ndəgya njira a'yi njir Yahudiya mai, ənga nanda tsu nda ma'yi a ndəgya njir Yahudiya.

¹⁰ Kəl kə ndə dəngəri 'ya abər 'ya sara fəri ənga nji dādali kəra wu pama nda mai. Alaga kə tsu kədəu ya vər cim ya məl abangau.

Bulusu Kughiya Biturusu

¹¹ Ar pəci kəra Biturusu shili wu məlmə Antakiya, kə yi kughiya nyi a du bama ja, arya sər mələ ja a'yi tsa'a mai.

¹² Tsu kədəu ju səm sər səm ənga njir nu Yesu njira a'yi njir Yahudiya mai. Ama ayukudə shilər njira Yakubu səwa a shili wu Antakiya, kə Biturusu tsana dzau, ji də paməu. Ji məl abangau arya

ju hivər njira wu yiwu nja thlana nyi pəlzha anə njira a'yi njir Yahudiya mai.

¹³ Abangə ma alenyi njir Yahudiya njir nu Yesu məl culi najaka ngguta vi ənggər nə Biturusu kau. Sər mələ nda kə tsu ma, ka bəlana hangəkala Barnabası.

¹⁴ Ama ta yi ləri sər mələ nda a'yi wu nu jirkur nə ndəshigu mai, kə yi kughiya Biturusu wu mwar nji patəu, "Nagau, ndər Yahudiya ngau, ama kəja gu nggya ənggər njira a'yi njir Yahudiya mai. Nagə a'yi wu nggya ənggər njir Yahudiya mai. Aga mi nga gu ca njira a'yi njir Yahudiya mai, aga nda nu sər ciji nə Yahudiya ka?"

¹⁵ "Alaga kə namən njir Yahudiya ngau lagur ya, a'yi njira gəra njir Yahudiya njir bikə mai,

¹⁶ wu sən mən abər ndə a'yi a sən uya nggya tsapəu wu mwar Hyal lagur nu dladə mai, kəl ma ji mbərsa ənga Yesu Kərsiti. Agabangau, namən ma a lər mən kərmən anə Kərsiti Yesu, aga mənə də nji tsapəu wu mwar Hyal lagur mbərsa ənga Kərsiti ama a'yi lagur nu dladə mai. Arya ndə a sən uya nggya tsapə wu mwar Hyal lagur nu dladə mai.

¹⁷ Ama ar pəcira mən wu yiwu mənə də nji tsapəu wu mwar Hyal lagur mbərsa wu Kərsiti, ama ba nji thləwa mən ənga kərmən njir bikau. Kə a cabiyari abər Kərsiti wu tsətsəku aga nja məl bikə ya? Awau, alaga kushu!

18 “Ama ma yi ɓɓa hɓr sɓra yi vakana tsu kadɓu a cabiyari abɓr nayi ndɓr ɓɓl dladɓ ngau.

19 Lagu nu dladau, a ɗar yi tɓtau anɓ dladau, aga ya nggya nɓ Hyal.

20 A dlakɓa ɗar nji ɓnga Kɓrsiti. Kabangɓkau, a'yi mbɓmbɓɓɓɓ nga nyi mai, ama Kɓrsiti ngu nggya wu yau. Najaka nggya kɓra yu nggya wu kumɓr dzau, nggya nɓ mbɓrsa ɓnga Zɓr Hyal, ndɓra yiwu ɗa ba ji tau arya yau.

21 Nayi wu piyari mayi-wakur nɓ Hyal mai. Arya ma ndu sɓn uya nggya tsapɓ wu mwar Hyal lagur nu dladau, ka cabiyari abɓr tɓr Kɓrsiti a ɗari sɓ kurthlɓu.”

3

Nu Dladau Ɖndɓga Mbɓrsa

1 Nahyi njir Galatiya, thlɓkɓ wu tɓ hyi ya? Ɖndɓga vanyi ndɓ gwadɓr kɓra hyi ya? Kɓja ar babal nga yi cabiya hyi Yesu Kɓrsiti ndɓra tɓ ar wu dladlakau.

2 Kabangɓkau, yu yiwu ya yiwar hyi vanyi sau. Mambɓl Hyal shida ar kɓra hyi arya hyi nu dladɓ ya, ɓndɓga ara hyi hɓnggɓri ɓnga ndɓr kɓra hyi nggari ya?

3 Kabangɓkau, thlɓkɓ wu tɓ hyi ya? Kɓja hyi dzɓguya wu Mambɓl, ama kɓja hya ɓɓra jamuya wu ndɓndɓkur!

4 Ya, culi ɓwaɓwatɓ pamɓpamɓ kɓ hyi sɓsɓ'wuri kau, a ɗari sɓ kurthlɓ ya? A'yi a kyau, abangɓ mai.

5 Hyu nggani Hyal nɓ hyi Mambɓl nyi, ɓnga ju mɓl sɓ

dɓdɓgur'yar wu pama hyi ara hyu nu dladɓ ya, ɓndɓga ara hyi hɓnggɓri ɓnga ndɓr Kɓrsiti kɓra hyi nggar ya?

6 Tsamiya mɓ nggyar Ibrahimu ja. Nji tsɓfɓri abɓr, “Arya Ibrahimu mbɓrsa ɓnga Hyal, kɓ Hyal jigɓwa nyi ar viya ndɓ tsapɓu.”

7 Hya sɓnbiya abɓr njira hɓnggɓri ɓnga Hyal, nanda ngɓ culi Ibrahimu.

8 Lɓkakadɓ nɓ Hyal a na-nari tsu kadɓu, abɓr, Hyal wu nda mɓliya njira a'yi njir Yahudiya mai a uya nggya nɓ tsapɓkur lagur mbɓrsa. Arya tsu kadɓu, Hyal nar nyi anɓ Ibrahimu lagu ndɓshigu, abɓr, “Lagu ngau, ngɓ patɓr 'yi'yi wu nda uya barka.”

9 Hyal fɓnggɓr nyi barka anɓ Ibrahimu arya mbɓrsa nyi, agabangɓ kalar ndɓra mbɓrsa ɓnga Hyal, ju nda fɓnggɓr nda barka ɗaɓɓ ɓnga Ibrahimu.

10 Kalar njira wu nggani abɓr nu dladɓ nɓ Musa ngu mɓliya tsapɓu, a ɗar nda nji shishi'wau. Ara ndɓr Hyal kɓra tsɓtsɓfɓ nana, abɓr, “Kalar ndɓra gɓra nubiya patɓr sɓra tsɓtsɓfau, wu Lɓkakadɓ nɓ dladau, a ɗar ja ndɓ shishi'wau.”

11 Ar babal nga nyi, ndɓ a'yi a sɓn uya nggya tsapɓ wu mwar Hyal lagur nu dladɓ mai, arya tsɓtsɓfɓ nga nyi abɓr, “Ndɓ tsapɓu, wu uya mbɓdau lagur mbɓrsa.”

12 Sɓr ɗaɓɓri nu dladau ɓnga mbɓrsa a'yi mai. Ɖnggɓr kɓra nji tsɓfɓri, “Kalar ndɓra nu-

biya patər səra nji nana wu dladau, ju mbədaŋu laguwa nyi.”

¹³ Kərsiti a bəliya mən ri sara wu shi'wu nə dladau. Arya tsətsəfə nga nyi abər, “Kalar ndəra nji dlakəya ar wu dlad-lakau, a dāri ja shishi'wau.”

¹⁴ Kərsiti a bəliyar nji aga njira a'yi njir Yahudiya mai a uya barka nə Ibrahimu, aga mənə uya Mambəl kəra Hyal məliya alkawal lagur mbərsa.

Pampaməkura Dladau Ənga Alkawal

¹⁵ Wazha ama, bəgə ya nar hyi karapə ar kəra səra hyi tsəliya. Ma alkawal kəra nji mbiya, nji fuwa tsi a gwa, ənga nji hənggəri ni, ndər sən pəlna ənga ja cakəri a'yi mai.

¹⁶ Agabangau, alkawal ngə Hyal məliya ənga Ibrahimu ba culi nyi. A'yi nji tsəfəri abər, “Culi nyi'yar mai,” kəra wu cabiya abər nji gangə ngau. Awau, ama ji na “Culi ngau,” kəra cabiya ndə zəmə ngau, ca ngə Kərsiti.

¹⁷ Səra yu na ca ngə, dladə kəra shili ayukudə fa gharu fodəu ənga makər kumou nyi nə alkawal, a sən məliya alkawal kəra Hyal mbiya wu pama ja ənga Ibrahimu ja dā sə kurthlə mai.

¹⁸ Maja abər nju uya barka kau, lagur nu dladau, naji bəra dā lagur alkawal mai. Hyal nə nyi barka anə Ibrahimu lagur alkawal kau.

¹⁹ Ma abangə ja, aga mi ngə Dladə shila? Nji shili ənga Dladə aga ja cabiya mən bikər mən ar babal, kəl pəcira

alkawal kəra wu shili lagu culi Ibrahimu kə nyabiya dzau. Dladau, waladi'yar ngə shili ni, lagur ndər ta'yau wu pama Hyal ənga nji.

²⁰ Ndər ta'yi wu pama nji ənga Hyal, a sən dā ja ta'yi ar kəra ndə zəmə mai, ama Hyal zəmə nga ja.

Səra Dladə Cabiya

²¹ Dəm ya, dladə wu dā dawa ənga alkawal Hyal ya? Awau, alaga kushu! Arya maja abər dladə wu sən shili ənga pi, tsapəkur ma nju sən uya lagu dladau.

²² Ama tsətsəfə nga nyi wu Ndər Hyal, abər, duniya patə mafa bikə nga nda. Səkə dā abangə aga səra nji hər alka-wala nyi lagur mbərsa wu Yesu Kərsiti, nja ləri anə njira hənggəri.

²³ Divira mbərsa shili, dladau, a mbiya mən ri wu fursəna, lagur biya a'yi mai, kəl lagur mbərsa ənga Yesu cabiya dzau.

²⁴ Nji fuwa mən wu tsa dladau aga ja hər mənə ndəgya Kərsiti. Lagu kau, nga mən wu uya nggya tsapəu, wu mwar Hyal lagur mbərsa.

²⁵ Kabangəkə tsu, pəcir mbərsa a shiləri, tsu mən a'yi əgyakida dladə mai.

Wazha Hyal

²⁶ Lagur mbərsa wu Kərsiti Yesu ngə patəkura hyi nggya wazha Hyal.

²⁷ Abangə tsu nahyi njira nji məliya hyi baβətizəma, a dər hyi nə Kərsiti, sər mələ hyi ja dā sər mələ Kərsiti.

28 Agabangau, pam-paməkur a'yi mai wu pama njira njir Yahudiya ənga njira a'yi njir Yahudiya mai. Ətsu njira mafa ənga kambər ni mai, ənga mala ənga sal. Patəkura hyi ni zəmə nga hyu Kərsiti Yesu.

29 Ma tsu nə Kərsiti nga hyi, a dər hyi culi nə Ibrahimu, ətsu hyu nda dləwuri sər fa'a ki kəra Hyal məliya alkawala nyi.

4

1 Səra yu na ca ngə, ar pəcira ndər fa'a ki ar viya zər ngau, a'yi ja pamə a mwa ara mafa mai, alaga kə naja ngə ənga ki kə papatəu.

2 Əgya kida njira hə nyi ənga njira dənyi fuwa kar nyi wu tsa nda ba'anə shili ar pəcira dənyi fiya.

3 Abangə nga nyi tsu anə mən, ar pəci kəra mən tsu wazha divira Kərsiti cabiya dzau, namən ənggər mafa anə səra a vər səm təlkur ar kəra duniya.

4 Ama wu pəci kəra Hyal pabəri nyabiya dzau, kə Hyal səwa Zər nyi. Ji shili lagu mala. Nji ya nyi əgyakida dənəma nə dladau,

5 aga ja bəliya njira əgyakida dladau, ənga ja shabiya mən ar viya wazha Hyal.

6 Arya namən wazha Hyal, ca ngə Hyal səwa Mambəl Zər nyi wu dəfuwa mən, aga ja nə mən dənəma nə ngga Hyal, "Abba, Tada!"

7 Kabangəkau, tsu nahyi a'yi mafa mai, ama wazha nga hyi. Ta dər wazha nga hyi,

Hyal wu nda məliya hya da ndər fa'a ki.

Nggyabiya Njir Galatiya Nə Nyi Dənga Sau Anə Bulusu

8 Dədəməu, ar pəcira hyi gəra sən Hyal, hyu səm mafakur anə katə'yar, kəra gəra ar viya sau.

9 Ama kabangəkə kəra hyu sən Hyal, əndəga Hyal ngu sən hyi. Mi ngə da hyu bəra sha a ndəgya kida təlkur kəra gəra ənga dənəma? Sə gəra kər nga nda, mi ngə da hyu yiwu hya bəra sha aga mafar nda?

10 Kəja hyu lər kərhyi aga bəla alenyi pida'yar ənga hya'yar, ənga pəci paməpamə ba fa'yar.

11 Səra hyu məl kau a nə dər dənəga sau, ara a dər ənggər patər bwaḃwatə kəra yi sa ar kəra hyi kau sə kurthləu ngau!

12 Yu kədi hyi wazha ama, hya nggya ənggər nayau. Arya nayi ənga kərdə ənggər nahyi nga yau. Sə a'yi hyi ndzana da mai.

13 A sən hyi shiləgə kəra uya da, naja ngə məliya lagu kəra yi həri hyi ndəshigu nə tanggərma.

14 Alaga kə shiləgə kau da sər ḃwakər dədəgaləu anə hyi, alaga abangau nahyi didana da mai, ənga hyi nggəl ara dləwu da mai. Hyi dləwuri da ənggər waladi sara ara Hyal, ənggər Kərsiti Yesu ənga kərnyi.

15 Hyi da ənga caguli gagadau ar pəci ta! Kabangəkə ya, əmani ngə cagulir hyi ta? Pakatə ar pəci ta,

wu sən yau, abər hyu sən təkudəbiya liya hyi, ba hya nə də!

¹⁶ Ya, hyi shabiya də dawar hyi arya yi nar hyi jiri ya?

¹⁷ Nji'yar kau, ndu yiwu nda kaghibiya hyi, ama a'yi wu mənəhəkür mai. Ndu yiwu nda təkəbiya hyi ənga yau, aga patər dəngar hyi nda sha a ndəgya nda.

¹⁸ Ma dəngar nji mənəhə nga nyi, a dər mənəhə cimu nda cabiya yiwu wu gau, a'yi kəl pəcira yi ənga hyi waci mai.

¹⁹ Nahyi wazha də, kəra yi bəra dar tsəkar ya nda, kəl Kərsiti ciya dzau wu dəfuwa hyi.

²⁰ Cim də ya nggya ənga hyi ba'anə kabangəkau, ba ya bəlana dəha yau, arya a'yi yi ənga dənga sə gagađau ar kəra hyi!

Karapau Ar kəra Hajaratu Ənga Saratu

²¹ Nahyi, hya nar də, nahyi njir yiwu nu dladau, a sənbiyar hyi səra dladau wu na ya?

²² Tsətsəfə nga nyi abər İbrahimu a'yi ja ənga wazha shili məthləu, pathləu, zər kəra nji ya lagu mala mafa, ənga vanyi tsu lagu kambər mala.

²³ Zər kəra ji yabiya ənga mala mafa kau, nji yabiya nyi lagura nji tsəliya. Ama zər kambər mala kau, nji yabiya nyi lagur alkawal kəra Hyal mbiya.

²⁴ Najakau, karapə ngau, mathləkə'yi kə məthləu kə cabiya alkawal mbamba

məthləu. Hajaratu ngə cabiya ndər ya mafa, naja ngə alkawal mbamba nə Mə Sənyau.

²⁵ Kabangəkau, Hajaratu a nggyari ar viya Mə Sənyau kəra wu 'yi'yir Arabiya. Naja ngə ar viya məlmə nə Urshalima kabangəkau, arya naja ənga wazha nyi patə mafa nga nda.

²⁶ Ama Urshalima kəra a dəməlməu, kambər ndə ngau, ətsu naja ngə mər mən.

²⁷ Tsətsəfə nga nyi abər, “Ga də ənga hüdə pərtəu, nagə mala kəra gəra ya. Ga wau nə caguli, nagə ndəra gəra nggari kwakwadə nə ya.

Arya wazha mala hya a dəri nda gangəu.

A ndiyar nda mala mayiwa.”

²⁸ Kabangəkau, wazha ama, Hyal a məliya mən ri ənggər İshaku, wazha nə alkawal.

²⁹ Ar pəci ta tsu zər kəra nji ya wu lagur kəra nji tsəliya, ji nə nyi bwaḍwatə anə zər kəra nji ya ənga dənəma nə Məmbəl Hyal. Abangə nga nyi ba'anə kabangəkau.

³⁰ Ama tsətsəfə nga nyi wu Ləkakadə nə Hyal abər, “Ga kədləna mafa kau ənga zər nyi, ara zər mafa kau a'yi wu təkə səfə ki ənga nə zər kambər mala mai.”

³¹ Agabəngau, wazha ama, a'yi mən wazha mala mafa mai, ama namən wazha kambər mala ngau.

5

Kambəkür Wu Kərsiti

¹ Aga nggya kambækur ngə səra da Kərsiti pəliya mən, ariya kau kəl hyi ta'yi ənga dənəma, a sara hya bəra shabiya kərhyi anə bwaḅwatə nə mafakur dladə mai.

² Hya nggar da. Nayi Bulusu yu na anə hyi, ma hyi hənggəri nja thlana hyi pəlza, najakə wu ca abər Kərsiti a'yi ənga akkəri anə hyi mai.

³ Yu bəra dəngəri hyi abər kalar ndəra hənggəri ja nu dladə nə thla pəlza, yau, a dəri anə nyi tsa'a ja nu patər səra dladə nana.

⁴ Nahyi kəra wu nərdzau hya uya tsapəkur wu mwar Hyal lagu nu dladəu, a dəri, a thlənar hyi kərhyi sara wu nu Kərsiti ja. A sanar hyi dzau ara mayiwakur Hyal.

⁵ Ama lagur Mambəl ənga mbərsa nga mən wu səkə daḅə ənga fər kər aga Kərsiti a nə mən tsapəkur nyi.

⁶ Arya ma mən wu Kərsiti Yesu, alaga pəlza, alaga gəra pəlza, a'yi vanyi sə mai. Ama səra mənə tsamə, ca ngə mbərsa mən kəra wu cabiya dzə lagur yiwudzau.

⁷ Tanggərma hya vər dumwa gagadəu. Wa ngə kar hyi ara nu nə jijira?

⁸ Kadzangə ngguta vi kəra shili anə hyi, a'yi sara ara Hyal kəra ngga hyi kə ngə mai.

⁹ Ənggər kəra nju sən na, “Thləlamə kəra kushu a sən məliya macikəl ja thləthlau.”

¹⁰ Papalkur kərda wu thlər Thlagəu, a hənggər yi abər nahyi bəra nu vanyi dāhə pamə a ndiya nəda mai.

Ətsu kalar ndəra wu hya'a hangəkala hyi, ju nda sa bwaḅwatəu, alaga wa nga ja.

¹¹ Wazha ama, ma ba'anə kabangəkau, yu tətəlna ndər Hyal abər aga nja thla pəlza, ya, mi ngə da ba'anə kabangəkə tsu nju lə bwaḅwatə anə da? Ma yu dləwa nji abər a dəri tsa'a nja thla pəlza, ndər da ar kəra tər Kərsiti ar wu dladlakə a'yi a bəra sən da sər thlə hi anə kalar ndə mai.

¹² Ar kəra njira wu hya hangəkala hyi abər kəl nji thlana hyi pəlza, kuji anə nda nyi nja thlabiya nyi aga məci'u sal!

¹³ Nahyi, wazha ama, a ngga hyir nji aga kambækur ar kəra dladəu. Hya hangəkala a sara da kambækur hyi kau, ja da nə sər cim nə kumər dzau. Ar viya kau, bəgə kambækur hyi, ja da kəra wu həri hyi a ndu yiwu məl thlər nə yiwudzau.

¹⁴ Arya patəkura dladəu, a daḅər nju dāhə zəməu, ca ngə, “Ga yiwu təwul ngau ənggər kərgau.”

¹⁵ Ama ma hyu par kərhyi ənga hyu nggal kərhyi ənggər ma'wi tagəu, hya nggya ənga hangəkala ja, ma a'yi mai patəkura hyi, hyu sanakər!

Nggya Lagu Mambəl

¹⁶ Səra yu yiwu ya na kau, ca ngə hya nə nyi lagu anə Mambəl Hyal ja lə hyi. Ma hyi məl abangau nahyi wu nda nggya wu ndəndəkur mai.

¹⁷ Arya nggya nə ndəndəkur dawa nga ja anə Mambəl, Mambəl tsu, dawa nga ja anə

nggya nə ndəndəkur. Culi na-
jaka nggya tsu dawa nga nda
ənga kərnda. Ca ngə də nahyi
wu sən məliya səra hyu yiwu
hya məl mai.

¹⁸ Ma Mambəl Hyal ngu lə
hyi, nahyi a'yi hyi əgya dladə
mai.

¹⁹ Sər mələ ndər bikau, ar
babal nga nda. Nanda ngə
səsukur, ənga məl sə gəra kyau,

²⁰ ənga məl thlər katəu, ənga
dəshakur, ənga piyari shishir
dza kuvwar nda, ənga pa wu
pamə ənga də shishi ənga tsu
dəfu, ənga yiwukər ba təkəbiya
dzau, ənga hya hangəkala nji,

²¹ ənga shishikur, ba ənga
sa sə sasa, ənga alenyi sə kəra
papa 'yar kə tsu. Yu kughi
anə hyi, ənggər kəra yi nar
hyi tsu kadəu, abər njir məl
najaka sau, nandə wu gwu
təlkur Hyal mai.

²² Ama wazha kəra Mambəl
wu ya, nanda ngə yiwudzau,
ənga caguli, ənga hudə
pərtəu, ba səsə'wu sau, ənga
hangəkalkur, ba mənəhəkur,
ənga tsa'a miya dəfukur,

²³ ba bətsəkur kər, ba tsu
sha yi anə səra kumər dzə wu
yiwu. Sə'yar kau, a'yi dawa
anə dladə mai.

²⁴ Patəkura njira nə Kərsiti
Yesu ngau, a tsəyar nda ng-
gyabiya nə ndəndəkur ənga sə
dəmwa 'yi'yar paməpamə kəra
dza ndu yiwu.

²⁵ Ta də Mambəl ngə nə
mən pi, bəgə Mambəl tsu ja
ləbiya mən wu kalar nggyar
mən.

²⁶ A sara mənə də njir hakər
mai, alaga njir tsətsəbwar

kərnda, əndəga njir də shishi
kərnda.

6

Hya Dləwar Kərhyi

¹ Wazha ama, ma nji lar
vanyi ndə a vər məl bikau,
nahyi kəra nyinyau ənga
Mambəl Cicau wu pama nda,
bəgə hya shabiya nda a shili
ənga hangəkəl. Ama hya məl
abangau ənga hangəkəl tsu,
ara a vər sha zamər hyi a shili
wu lagu, ba hya tədau a gwu
dzau.

² Hya dləwar kuvwar hyi
lagur hə bwaəwatər nda.
Lagu kə nga hyu nyabiya
dladə nə Kərsiti.

³ Ma vanyi ndu nggani abər
vanyi sə nga ja, ama a'yi ja
vanyi sə mai, ngguta kərnyi
nga ju məl.

⁴ Bəgə kalar ndə ja
dzəgabiya sər mələ ja. Ma
də mənəhəu, ənggau ja sən
bwasau ənga səra ji məliya
ənga kərnyi, ama a'yi ja gəla
kərnyi ənga vanyi ndə mai.

⁵ Arya tsa'a nga nyi anə
kalar ndə ja hanggər thlər
nyi.

⁶ Kalar ndəra nji highiəər
nyi ndər Hyal, kəl ja təkəya sə
mənəhə kəra ara ja ənga ndəra
highiəə anə nyi.

⁷ A sara hya ngguta kərhyi
mai, ndər sən canə nyi dabar
anə Hyal a'yi mai. Kalar səra
ndə thləkana, ca nga ju gəm.

⁸ Ma ndə thləkana wu sə
suna nə kumər dzau, səra ju
nda gəm ca ngə tau. Ma ndə
thləkana wu səra Mambəl wu
yiwu, səra ju nda gəm ca ngə
pi kəra gəra kudau.

⁹ Agabangə a sara mənə hədə ənga məl mənəhəkur mai, arya ar pəci kakalə mənə nda fa'a sə nə barka ma mən gərə ta'yi ar lagu.

¹⁰ Arya kau, kalar pəci kərə mən ənga lagu, ta'yi mənə məl mənəhəkur anə nji patəu, ja da ma anə wazha ama kərə wu Kərsiti.

A'yi Thla Pəlzha Mai Ama Nggya Mafəliyangə

¹¹ Kabangəkau, hya tsamiya culi tsəfə dədəgal kərə yi məl anə hyi ənga pəla yau!

¹² Nji kə wu yiwu kəl nja thlana hyi pəlzha kau, ndu yiwu nja lar nda ar viya vanyi sau. Ndu məl anə hyi abangau, arya ndu hivər sa ɓwaɓwatə kərə ndu sa lari arya highiɓə ar kərə wu dladlakə nə Kərsiti.

¹³ Alaga njira nji thlana nda pəlzha ma, nandə wu ɓəlari dladə mai. Nanda ndu yiwu nda thlana hyi pəlzha aga nda hya kər abər nanda ngə səwa nji thlana hyi pəlzha.

¹⁴ Ama alaga kushu nayi wu hya'a kər mai, kəl ənga wu dladlakə nə Thlagər mən Yesu Kərsiti. Arya lagur tə nyi ar wu dladlakau ngə sər duniya tənəkər wu yau, nayi tsu a tənər yi kər ənga sər duniya.

¹⁵ Pəlzha, gərə pəlzha a'yi nda sə mai, sə dəgal ca ngə nda da ndə mafəliyangə.

¹⁶ Jaməkər ənga təhudəkər nda nggya ənga patər njira wu nu sər ɓəla kau, nanda ngə njir Izirayila nə Hyal.

¹⁷ Ayukudə nyi wazha ama, a sara vanyi nda ɓəra fuwa da wu dənga vanyi sə mai, arya

məcavidī kərə ar dza yi kau, a cabiyari, abər nayi nə Yesu ngau.

¹⁸ Wazha ama, bəgə mayi-wakur nə Thlagər mən Yesu Kərsiti a nggya ənga mambələr hyi. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Anə Njir Afisa

Usa Dzau

¹ Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu, cama səsə nə Kərsiti Yesu lagur yiwu hudə nə Hyal, anə nji cici gə Hyal kəra wu Afisa, njir məl thlər tsa'a miya dəfu wu Kərsiti Yesu.

² Bəgə mayiwakur ənga hudə pərtəu sara ara Hyal Dərmən ənga Thlagə Yesu Kərsiti nda nggya ənga hyi.

Barka Mambəl Wu Kərsiti

³ Barka a nggyari anə Hyal, dəya Thlagər mən Yesu Kərsiti, ndəra fənggər mən barka sara dəməlməu. Naja ndəra fənggər mən barka ənga kalar culi barka mamambəl wu Kərsiti.

⁴ Ara Hyal cadəbiya mən arya Kərsiti, kadivira ji dzəguya duniya. Ji cadəbiya mən aga mənə də cicau ənga gəra vazau wu mwa nyi.

Arya yiwukur nyi,

⁵ ji mbiya tsu kadəu aga mənə də ar viya wazha nyi lagu Yesu Kərsiti, ənggəra ju pina hudə ja ənga yiwu hudə ja.

⁶ Ji məl abangau aga mənə sən fal Hyal ara kadakadarkur mayiwakur nyi. Mayiwakur kau, ji nə mən kurthləu lagu zər nyi, ju yiwu nyi.

⁷ Lagur pə mashi Kərsiti nga mən uya bəlbiya dzau sara wu mafakur, ca ngə təfəbiya dzə sara wu bikau. Ji məl

abangə tsa'a aga gangəkur mayiwakur nə Hyal,

⁸ kəra ji pənggər mən gagadəu ənga patər ha-hangəkur ba sənbiya sau.

⁹ Wu məliya hudə Hyal pip-ida, ca nga ji məliya mən aga mənə sənbiya yiwu hudə ja kəra dədəwa, kəra ji nyabiya wu Kərsiti.

¹⁰ Naja kə ngə yiwu hudə Hyal kəra ju nda nyabiya ma pəca nyi də. Ju nda tsəmiya kalar sə kəra a dəməlməu ənga wu duniya əgyakidə dənamar Kərsiti.

¹¹ Wu Kərsiti tsu nga 'yi də sər fa'a ki nə Hyal. Ji mbabiya 'ya abangau tsu kadəu, ənggər kəra ji pədləya wu dəfwa ja. Naja Hyal ndəra vər məl kalar sə kakal aga yiwur hudə ja.

¹² Ji məliya abangə aga na'ya njira fər kər ənga Kərsiti tanggərma, 'ya fal kadakadarkur nyi.

¹³ Ənga nahyi tsu, lagu Kərsiti nga hyi nggari ndər jiri, ndəshigu kəra mbədana hyi. Ma ga hənggəri ba Hyal a sa nə hyi Mambəl Cici kəra ji hər alkawala nyi abər ju nə hyi. Mambəl Cici kə wu nggya mətsam nyi ar hyi.

¹⁴ Mambəl Cici ngə sər zhu kəra cabiya abər Hyal wu nda nə mən sər fa'a ki, kəl pəcira Hyal wu nda bəliya nji nyi. Sə'yar kə də patəu aga shili ənga fal nə kadakadarkur nyi.

Kədi Hyal Ənga Lə Usaku Nə Bulusu

¹⁵ Arya kau, ənggəra yi nggari ar kəra mbərsar hyi wu Thlagə Yesu ənga yiwudzə

kəra ara hyi anə patər nji cici gə Hyal,

¹⁶ nayi piyari lə usaku anə Hyal arya hyi mai, ar kalar pəci kəra yu kədi Hyal.

¹⁷ Kədi Hyal də anə hyi ca ngə Hyal nə Thlagər mən Yesu Kərsiti, Tada kəra ənga kadakadarkur, ja nə hyi mambəl nə hahangəkur ənga ja cabiya hyi Hyal aga hya cakəri səni nyi.

¹⁸ Kədi Hyal də tsu ca ngə tsu aga ja nyabiya dəfuwa hyi ənga mbəmbəl aga hya nggabiya sə ar kəra fər kər kəra nji ngga hyi a shili a gwa, aga hya sənbiya gangəkura kadakadarkur nə sər fa'a ki kəra nji fiya anə nji cici gə Hyal.

¹⁹ Ənga tsu ya vər kədi Hyal anə hyi, aga hya nggabiya madiya dəgalkura dənamar Hyal kəra ara mən, namən njira hənggəri ənga ja. Dənama kau, sə zəmə nga ja ənga madiya dənama,

²⁰ kəra Hyal hya'ana Kərsiti sara vir tə əni. Dənamar Hyal kə ngə nə nyi vir nggya mənəhəu ar tsi mazəma Hyal a dəməlmau.

²¹ A dənə ngə Kərsiti a vər səm təlkur ar kəra təltəl 'yar, ənga mambəl tədəmwa, ənga mambəl dənama təlkur, ənga mambəl dənama, ba ənga ar kəra kalar thləm kəra nji ləri wu zaman əshina kau ənga zaman kəra a vər shili.

²² Hyal a fiyari kalar sə əgyakida təlkur nə Kərsiti, ənga ji məliya nyi ji də kər a dar kəra kalar sau, aga ja də sər akkəri anə dəbə dzə njir nu.

²³ Dəbə dzə njir nu kau, ca ngə dza Kərsiti nga nyi. Wu dəbə dzə njir nu kau, Kərsiti a nyabiyar dzau, ənggər kəra naja ənga kərnyə a nyabiyari kalar sau.

2

Mbədaŋu Wu Kərsiti

¹ Dədəm nji tətə nga hyi ara sər məla hyi kəra dəmwa 'yu ənga bikər hyi 'yar.

² Nahyi, hyi nggya wu bikə dədəməu, ar pəcira hyu nu lagu nə njir duniya kau, ənga hya vər nu shatan, təl mambəl dəmwa 'yu. Naja ngə mambəl kəra a vər məl thlər wu dəfuwa njira nggəl ara bəlar sərə Hyal wu na.

³ Abangə nga mən patə dədəməu, mənə vər nu sərə dza mən wu yiwu nə bikə bikau, ca ngə cimər mən ənga dəngər mən. Arya kə nga mən də njir hə hufə ndzəndzə nə Hyal ənggər kalar ndau.

⁴ Ama ara gangəkura təhufə nyi ənga yiwudzə nyi anə mən,

⁵ alaga ta, a dar mən nji tətəu wu bikə ta, ba ji məliya mən, mən də ənga pi ənga Kərsiti. Lagu mayiwakur nə Hyal nga hyi uya mbədaŋu.

⁶ Ənga ji hya'ana mən sara vir tau ənga Kərsiti ba ənga ji nər mən vir nggya ənga Kərsiti a dəməlmau arya Kərsiti Yesu.

⁷ Hyal məl abangau, aga ar pəci kə zəgəu, ju cabiya nyi anə nji dəgalkura madiya mayiwakur nə nyi kəra cabiya dzau anə mən ar babal wu yiwukur nyi lagur Kərsiti Yesu.

⁸ Ara lagur mayiwakur Hyal nga hyi uya mbəḁau, lagur mbərsar hyi. Nahyi a'yi asən hər dləva nyi mai, ama lə sə kurthlə ngau, sara ara Hyal.

⁹ Mbəḁau a'yi səra nju uya lagur məl sə mənəhə ngə mai, agabangau, ndər sən hwavi ar kəri a'yi tsu mai.

¹⁰ Arya namən səra Hyal həriya ngau. Ji məliya mən mafəliyangə wu Kərsiti Yesu, aga mənə dumwa ənga məl sə mənəhə kəra ji fuwa wu lagu tsu kadəu aga mənə məl.

Kərsiti A Daḁəyar Nji Patəu

¹¹ Agabangau, dəngara mau ənggəra hyu nggya dəḁəməu. Nahyi a'yi njir Yahudiya lagur ya mai. Njir Yahudiya kəra wu ngga kərnda, “njira nji thlana nda pəlzha”, nanda ngə njira vər ngga hyi, “njira gəra thla pəlzha.” Ama pəlzhar nda kəra nju məl ənga tsi ngau, a'yi wu tsəkwar dəfuwa nda mai ama a biyar kumər dzau.

¹² Dəngara mau abər dəḁəm tətəkə nga hyi ənga Kərsiti, nahyi njira a'yi njir Iziray-ila mai, ənga məthləpi nga hyi anə alkawal mbamba nə Hyal. Wu duniya kau, a'yi hyi ənga fər kər mai, ba a'yi hyi ənga Hyal tsu mai.

¹³ Ama kabangəkau, wu Kərsiti Yesu, nahyi njira dəḁəm nadəu, a hər hyir nji ləhəu a shili, lagur mashi Kərsiti.

¹⁴ Ara Kərsiti ngə nggya jaməkurər mən, naja ndəra daḁəya njir Yahudiya ənga

njira a'yi njir Yahudiya mai ndə da culi nji zəməu. Naja ngə dlana dawakur kəra təkəbiya nda.

¹⁵ Ji lər dza ja aga ja dazhina dladə nə highiḁə Musa kəra nyinyau ənga sər ḁəla. Ji məl abangau, aga ja daḁaga məliya culi nji mafəliyangə zəməu wu kərnyi sara wu culi nji pampam məthləu. Lagu kau, nga ji shili ənga nggya jamə wu pama nda.

¹⁶ Ji məl abangə tsu wu dzə zəmə kau, aga ja ḁasəwa nda gyapəu anə Hyal, lagur tə nyi a dar wu dladlakau. Lagu kə nga ji həna dawa kəra a'yi wu pama nda dəḁəməu.

¹⁷ Ji shili aga ja sa tətəlna ndəshigu nə nggya jaməkur anə hyi, nahyi njira a'yi njir Yahudiya mai, njira nadə ara Hyal. Abangə tsu a tətəlhar ja ndəshigu nə nggya jaməkur anə njir Yahudiya, nanda njira ləhəu.

¹⁸ Ara lagu nyi nga mən gyapəu, nga mən uya shili ara Tada lagu Mambəl Hyal zəməu.

¹⁹ Agabangau, nahyi njira a'yi njir Yahudiya mai, a'yi hyi ḁəra ḁa nji shishili mai ənga tsu a'yi hyi ḁəra ḁa məthləpi mai. Ama a ḁar hyi nji zəmə əkkə'yī nji cici nə Hyal, ənga a ḁar hyi njir ki nyi.

²⁰ Ki nyi kau, nji həriya ar vi fə hi hər nə cama səsə'yar ənga nabi'yar. Tsəka hada nə hər kau, Kərsiti Yesu ənga kərnyī ngau.

²¹ Naja ngə ndəra səḁiyya hər kau ar vi zəməu, ənga

naja ngu nda mēliya hēr kau ja hau, aga ja dā vi cici nē Thlagēu.

²² Ənga wu ja tsu nga nji hēriya hyi dābē əkkə'yi njir Yahudiya, aga hya dā ki kēra Hyal wu nggya a gwa lagu Mambəl nyi.

3

Thlēr Nə Bulusu Anə Njira A'yi Njir Yahudiya Mai

¹ Agabangau, nayi Bulusu, nayi ndēra nji fuwa wu fursəna ara nu Kərsiti Yesu arya hyi, nahyi njira a'yi njir Yahudiya mai.

² A hənggər yau, abər a ng-gar hyi ənggəra Hyal wu lagu mayiwakur nyi nē dā thlēr kau nē dləwar hyi.

³ Najakə ngə sē dādəwa kēra canē dā kər lagur mətakər, ənggər kēra yi tsəfəri anə hyi ndər yidawu.

⁴ Ma ga jiganari, gu ng-gabiya sēra yi sēni, sēra a'yi dādəwa ar kēra Kərsiti,

⁵ kēra a'yi canē nyi kər anə njir zaman zaman kēra tərabiya kə mai, ənggər kēra ji canē nyi kər lagu Mambəl Hyal anə cama səsə nyi'yar ənga nabi nyi'yar kēra cicau.

⁶ Najaka sē dādəwa ca ngə, abər, lagur ndəshigu kə ngə njira a'yi njir Yahudiya mai wu uya sər fa'a ki ənga njir Yahudiya, ənga a dər nda nji zəmə wu dābē dzau, ba ənga ndu sa səm alkawal dadabē kēra Hyal mēliya wu Kərsiti Yesu.

⁷ Yi dā mafa nē ndəshigu kau, lagur mayiwakur nē

Hyal kēra yi dləwuri lagur məl thlēr dənama nyi.

⁸ Alaga kə nayi nga ndiya əngə kushu wu pama patər nji cici nē Hyal, nji nē dā najaka mayiwakur aga ya tətəlna ndəshigu anə njira a'yi njir Yahudiya mai. Ndəshigu kau, ca ngə barka dādəwa kēra nji gəra sən walbiya wu Kərsiti.

⁹ Nayi tsu ya cabiya anə kalar nji ar babal lagu kēra ji pabəri nē məl sē dādəwa nyi, sē kēra Hyal dəwana wu kərnyi fa gangə kēra tərabiya kau, ndēra naja ngə mēliya kalar sau.

¹⁰ Dənga nyi əngə najaka mayiwakur ca ngə, lagur dābē dzə njir nu, nji a cabiya gangəkura hahangəkur nē Hyal anə mambəl mambəl kēra a vər səm təlkur ənga dənama dənama təlkur'yar kēra a dəməlmau.

¹¹ Kə dərəkər ənggər kēra Hyal mbiya tsu kadəu, kēra ji nyabiya wu Kərsiti Yesu Thlagər mən.

¹² Wu ja ənga lagur mbərša wu ja nga mənə sēni shili əgya Hyal ənga dəfu zəməu ba gəra hivər.

¹³ Agabangau, yu kədi hyi, a sara dza hya tē arya bwaḃwatə kēra yi a gwa arya hyi mai, naja ngə kadakadarkur hyi.

Kədi Hyal Nə Bulusu Arya Njir Afisa

¹⁴ Arya kau, yu bəliya undi wu mwar Dərmən,

¹⁵ naja ndēra patər njira a dəməlmau ənga njira wu duniya biya sara wu ja.

16 Ya vər kədi nyi, abər sara wu gangəkur kadakadarkur nyi aga ja nyabiya hyi ənga dənəma wu dəfuwa hyi lagu Mambəl nyi,

17 aga Kərsiti a nggya wu dəfuwa hyi lagur mbərsa. Ba ənga yu kədiyau, aga hya ciya hi wu yiwudzau,

18 aga hya uya dənəma dabə ənga patər nji cici gə Hyal, aga hya nggabiya culi dlaḡəkura yiwukur nə Kərsiti, ənga təgukura nyi, ənga dzəgaməkura nyi a gya, ba ənga dzəgaməkura nyi a də.

19 Ənga tsu yu bəra kədi Hyal aga hya sən yiwukur nə Kərsiti kəra tərabiya a biya banga patər sən sau, aga hya nyabiya dzau wu nyinyikur nə Hyal.

20 Kadakadarkur a nggyari anə Hyalər mən, ndəra dənəma nyi a vər məl thlər wu mən a ndiya səra mən wu kədiyau, ənga səra mən wu dənga.

21 Kadakadarkur a nggyari anə nyi wu dabə dzə njir nu ənga wu Kərsiti Yesu, wu zaman paməpamə patəu, ba'anuwa! Amina.

4

Daḡər Kər Wu Daḡə Dzə Njir Nu

1 Agabangau, nayi ndəra wu fursəna arya nu Thlagəu, yu kədi hyi aga hya nggya nə nggyabiya kəra kyau ənga ngga kəra nji ngga hyi.

2 Cumu hya nggya njira gəra hakər, ənga nji shishi'wu dəfu, ənga nji səsə'u sau, ba

ənga njir səsə'u kuvwar nda wu yiwudzau.

3 Hya nərdzau, aga hya səbiya daḡər kərər hyi kəra Mambəl nə hyi lagur nggya nə jaməkur kəra dzəḡiya hyi.

4 Dzə zəməu ngau, ənga Mambəl zəməu, ənggər kəra nji nggar hyi a shili wu fər kər zəməu.

5 Thlagə zəməu ngau, ənga mbərsa zəməu, ba ənga tsu baḡətizəma zəməu.

6 Hyal zəməu ngau, Diya kalar ndau, ndəra ar kəra kalar ndau, lagu nji patəu, ənga wu nji patəu.

7 Ama anə kalar ndə wu pama mən, Kərsiti a nə nyi ri lə sə ləlau tsa'a ənggər kəra ji lari.

8 Ənggəra ndər Hyal nana, “Ənggəra ji ma'yi a dar madzəgaməu, ji fa'ari njira nji mbari patə əkkə'yi ja, kə ji lər sə ləlau anə nji nyi.”

9 Mi ngə sə kə cabiya, “Ji ma'yi a də” ka? A cabiyari abər tanggərma ji ma'yi a gyu'yi!

10 Naja ndəra ma'yi a gyu'yi ngə ma'yi ta a dəməlməu, aga ja nyabiya kalar səra ji məliya.

11 Naja ngə ləri sə lələ paməpamə anə nji. Lə sə lələ alenyi nji, cama səsau, ənga alenyi nji tsu, nabi, ənga alenyi nji tsu, tətəlna ndər Hyal, ənga alenyi nji tsu, bəla nji ənga maləmə.

12 Ji məl abangau, aga nji kə a daḡaga pabəri nji cici nə Hyal, aga məl thlər nyi, aga həbiya dza Kərsiti.

13 Nju dumwa ənga məl abangau, kəl mənə də nji zəmə wu mbərsa, ənga nji zəmə wu sənbiya Zər Hyal. Ba mənə də njira nəbiya dzau, njira təkəri nggya nyinyau nə Kərsiti.

14 Nji məl abangə ara mənə sara bəra sha aga wazha yididəu, alaga njira nju tətəl ənga hangəkala nda, njira njir highibə paməpamə wu shabiya hangəkala nda ənggər sərə mələ majigwal, njira njir dabar tsu ndu sən nggutana nda ba nda səmku nda ənga fati.

15 Ar viya kau, kuji kə mənə nana sərə jiri wu yiwukur. Lagur na jiri kə nga mənəu hə wu ja wu kalar sau, naja kərə ar viya kər anə njir nu Kərsiti.

16 Sara ara ja ngə patər dzə dəbiya dzau, ənga ji səbiya nda lagur dləwa dzə nə bəlatəu. Ba ji məliya nda ndə hau, ənga həriya dzau wu yiwukur, ənggər kərə kalar gashal gashal dzə a vər məl thlər nyi.

Nggyabiya Mafəliyangə Wu Kərsiti

17 Nggara mau, yu na anə hyi, ənga yu cakər na anə hyi wu thləmər Thlagəu, tsu hya bəra nggya ənggər njira gərə sən Hyal mai, njira fuwa dəngar nda wu sə kurthləu.

18 Dəfuwa nda nyinyi nga nyi ənga kuthləu, kərə kar nda ara sən nggabiya sə Hyal. Arya bəbalkura dəfuwa nda ənga aya gərə sənkurər nda, ba nji təkəbiya nda ənga pi kərə Hyal ngə wu lau.

19 Ara gərə səlikurər nda, ba ndə lər kərnda anə səsukur, ba də kəl kalar sə zhizhigər nga ndu məl cumu.

20 A'yi culi səkə nga hyi highibəri ar kərə Kərsiti mai.

21 A hənggər yi abər a nggar hyi sə ar kərə ja, ənga a highibər hyir nji jiri ar kərə Yesu.

22 Sərə nji highibər hyi ca ngə hya piyari nggyabiya nə ndəndəkur kərə hyi a gwa dədəməu, nggyabiya dididə kərə wu shili ənga suna paməpamə kərə nggutana hyi.

23 A kyau, hya piyari Mambəl Hyal ja shabiya dəngar hyi a də mafəliyangəu.

24 Hya hari nggyabiya mafəliyangə kərə Hyal məliya kərə a papa kərny, nggyabiya kərə cabiya dzə wu nggya tsapəkur ənga nggya cicikur.

25 Agabangau, hya piyari thla fati, hya nggya njir thla jiri anə kuvwar nda, aya namən, nji zəmə nga mən.

26 A sara hudə hyi a ndzə ja fuwa hyu məl bikə mai. A sara ndzə hudər hyi a kar pəci a gya tədə mai.

27 A sara hya nə nyi lagu anə shatan mai.

28 Ndər həl ja sara dumwa ənga həl mai, ama ja də ndər məl thlər tsapəu ənga tsa ja. Abangə nga ju sən uya sərə ju dləwari njira gərə ənga sau.

29 Ndər gərə kyau a sara biya sara wu miya hyi mai, ama kəl ndər kərə wu dəbaga məliya nji nda hau wu Kərsiti, tsa'a ənggər sərə ndu yiwu. Lagu kə ngə ndər hyi wu də

ənga dləwa dzau anə njira wu səhimi.

³⁰ Ətsu a sara hya məliya huda Mambəl Cici nə Hyal a ndzə mai, ara naja ngə mətsam kəra cabiya abər nə Hyal nga hyi ar pəcir bəlbiya dzau.

³¹ Kəl hya təkəbiya dzə ənga də shishi, ənga za'wu dəfu, ənga hudə ndzəndzau, ənga bwari, ənga ndza thləmə, ba ənga səbə ndə wu hudəu.

³² Hya də ku'ya anə kuvwar hyi, ənga hya təhudə əgya kuvwar hyi, ənga hya təfəbiya kuvwar hyi ənggər kəra Hyal təfəbiya hyi lagur Kərsiti.

5

¹ Ta hyi də wazha kəra Hyal wu yiwu, kəl hya fa'abiya hi culi nggyabiya nə Hyal.

² Hya nggya nggyabiya nə yiwudzə ənggər kəra Kərsiti cabiya mən yiwudzau, kəl ta ji lər kərnyı arya mən, ar viya sə lələ kəra kisu ənga sadaka anə Hyal.

³ Ama wu pama hyi, nja sara nggari alaga ənga əngwa abər nju məl səսukur, ənga kalar culi sə zhizhigər, ənga suna mai, arya a'yi kyau anə nji cici nə Hyal mai.

⁴ Abangə tsu ndər gəra səli, ənga ndər hyahya, ənga ndər dzadza, a'yi a ki ənga hyi mai. Ar viya kə hya dumwa ənga usaku anə Hyal.

⁵ Ara pakatə hyu səni, abər ndər məl səսukur, ənga ndər nggya zhizhigər, ənga ndər toma, ndəra kakal nga ja ənga ndər nu katəu, nanda a'yi wu

uya fa'a ki ənga təlkur Kərsiti ənga Hyal mai.

⁶ Vanyi ndə ja sara nggutana hyi ənga ndər papatagə mai, arya culi nggyabiya kə ngə hudə ndzəndzə nə Hyal wu shili ar kəra njira gəra bəlar ndər nyi.

⁷ Agabangau, hya sara dabə kər ənga nda mai.

⁸ Ara dədəm wu kuthlə nga hyi, ama kabangəkau, a uyar hyi mbəmbəlkur lagur Thlagəu. Nahyi, hya nggya ar viya nji mbəmbəl.

⁹ Arya mbəmbəl kau, ngu shili ənga thlər mənəhəu, ənga nggya tsapəu, ənga nggya jiji.

¹⁰ Hya gal lagura hya daḡaga pina huda Thlagə ari.

¹¹ Hya təkəbiya dzau ənga thlər kuthlə kəra gəra kətiya hyi, kuji hya məliya ja də ar babal.

¹² Ara wu də sə səսəli ma nja ndər ar kəra səra ndu məl ar dəwa.

¹³ Ar pəcira nji dla ənga kalar sə wu mwar mbəmbəl, kalar sə wu də ar babal.

¹⁴ Arya mbəmbəl ngə wu məliya kalar sə ja də ar babal. Ca ngə səra də ji na,

“Hya'ari wu ghanyi nagə ndəra wu ghanyi,

hya'ari sara vir tau,

ba Kərsiti a mbəlna mbəmbəl nyi a gyar gau.”

¹⁵ Agabangau, hya nggya ənga hangəkal wu nggyabiyar hyi. Hya sara nggya ənggər nji dza mai, ama hya də nji hahangəu.

¹⁶ Hya mæl thlær ænga kalar pæci kera hyi uya aga mæl sæ mənahæu, ara pæci kera mən a gwa kau, pæci dæmwa'yi ngau.

¹⁷ Agabangau, hya sara da nji dza mai, ama hya sənbiya sər yiwu huda Thlagæu.

¹⁸ Hya sara nyi ænga padlæ mai, kera wu mæliya hya da njir cim mæl yambadækur. Ama hya kyaga nyabiya dzæ ænga Mambæl Hyal.

¹⁹ Hya ndær wu pama hyi sara wu Zabura, ænga hya na sara wu lækakadæ na, ænga na mambæl mambæl. Hya dumwa ænga na nə fal Thlagæu ænga dæfuwa hyi papatæu.

²⁰ Ænga cumu hya lær us-aku ar kera kalar sæ anæ Hyal Tada wu thlæmær Yesu Kærsiti Thlagær mæn.

²¹ Hya lær kærhyi anæ ku-vwar hyi wu lagur gænggær nyi sæli anæ Kærsiti.

Shili Ænga Mathlækæ'yi

²² Nahyi mathlækæ'yi kera ænga shili, hya lær kærhyi anæ shilær hyi ænggær anæ Thlagæu.

²³ Ara sal ngæ kera mala nyi, ænggær kera Kærsiti ngæ kera daβæ dzæ njir nu nyi. Naja ænga kærnyi ngæ ndær mbæda daβæ dzæ njir nu nyi kera ca ngæ dza ja.

²⁴ Ænggær kera daβæ dzæ njir nu wu lær kær anæ Kærsiti, abangæ tsu nahyi mathlækæ'yi hya lær kærhyi anæ shilær hyi, wu kalar sau.

²⁵ Nahyi shili, hya canæ nyi yiwukur anæ mathlækæ'yir hyi ænggær kera Kærsiti canæ

nyi anæ daβæ dzæ njir nu nyi. Ji læri piya ja ar viya ja,

²⁶ aga nda da nji cici anæ Hyal lagur cina nda ænga 'yimi lagur ndær Hyal.

²⁷ Ji mæliya abangæ aga ar pæcira ju nda lær daβæ dzæ njir nu anæ kærnyi, ndu da nji gumaguma kera ji cina casæu, gæra didi alaga hahashau, ama cici ænga gæra vazau wu mwa nyi.

²⁸ Abangæ tsu, ngæ shili, a ca yiwukur anæ mathlækæ'yir nda, ænggær kera ndu yiwu dza nda. Kalar ndæra canæ nyi yiwukur anæ mala nyi, kærnyi ngæ ju yiwu.

²⁹ Ara ndær piyari shishir dza kærnyi a'yi mai, ama ja pabæri dza ja ænga ja nə nyi sər sëm, ænggær kera Kærsiti wu pabæ dza daβæ dzæ njir nu nyi.

³⁰ Ara namæn ngæ gashal gashal dza ja.

³¹ Ænggær kera ja tsætsæfau, abær,

“Arya abangau, ndæ sal wu piyari dænyi ænga mænnyi,

nda da sæ zæmæ ænga mala nyi, nanda mæthlæ ndu da ar viya ndæ zæmæu.”

³² Sækæ sæ dædæwa ngæ kera dzadzau ara nggabiya. Ama ya vær ndær, aga ya cabiya særa wu pama Kærsiti ænga daβæ dzæ njir nu nyi.

³³ Agabangau, kalar ndæ sal, ja cabiya yiwukur anæ mala nyi ænggær kera ju yiwu kærnyi, ænga kalar mala tsu, ja gænggær nyi sæli anæ sal nyi.

Nggyabiya Wazha Ənga Njir Yar Nda

¹ Wazha, bəlara mau ndər njir yar hyi arya Thlagəu, arya sə tsatsa'a ngau.

² Dladə nə tanggərma kəra Hyal ləri dabə ənga alkawal, ca ngə, "Ga gənggər nyi səli anə dəngau ənga məngau,

³ aga ja nə ngə nggya jaməu ənga fa gangə wu duniya."

⁴ Nahyi tada'yar, hya sara məliya huda wazhar hyi ja ndzə mai, ama hya hər nda lagur highiḃə ənga hwathlə nda wu Thlagəu.

Nggyabiya Mafa'yar Ənga Thlagər Kir Nda

⁵ Nahyi mafa'yar, hya bəlari sərə thlagər kir hyi wu duniya na hya məl ənga gənggər nda səli ba ənga hya həya nda kər. Hyə məl thlər anə nda ənga hudə zəmə ənggər kəra hya məl anə Kərsiti.

⁶ Hyə məl sərə ndu yiwu a'yi wu liya nda waci mai, aga hya da dlədləu wu mwar nda mai, ama hya məl thlər ar viya mafa'yar nə Kərsiti, ba hya məl sər yiwu huda Hyal sara wu dəfwa hyi.

⁷ Hyə məl thlər anə nda ənga dəfuwa hyi papatəu, ənggər anə Thlagəu, ama a'yi anə ndə mai.

⁸ Hyə dəngari abər Thlagə ngu nda lə akkəri anə kalar ndə arya sə mənəhə kəra ji məliya, tara naja mafa ənga alaga zər huda ki.

⁹ Nahyi thlagər ki'yar, hya məl anə mafar hyi abəngə tsu wu kalar lagu. Hyə sara gərahə nda mai, arya hyu səni

abər Thlagər hyi zəmə nga nyi a dəməlməu, ənga naju ca pampamkur mai.

Kar Pa Nə Hyal

¹⁰ Ndər nə kudiya, hya da nənau wu Thlagəu, lagur dəgalkur dənəma nyi.

¹¹ Hyə har patər kar pa kəra Hyal nə hyi, aga hyə sən ta'yau, hyə pana kalar dabar kəra shatan wu shili əni.

¹² Ara par mən a'yi ənga njira ənga kum ənga mashi mai, ama ənga mambəl səm təlkur nə dəmwa 'yikur, ənga dənəma təlkur, ənga dənəma nə kuthləu wu duniya, ba ənga mambəl mambəl dəmwa 'yi'yar kəra a dəməlməu.

¹³ Agabəngau, hyə har patər kar nə par hyi kəra Hyal nə hyi, aga kalar pəci kəra nə dəmwa 'yi shili, hyu sən ta'yau, aga ayukudə pa kau, tsu hyi tata'yi piru.

¹⁴ Agabəngau, hyə ta'yi piru. Bəgə jirkur ja da sər mba sara hyi, hyə mbiya sara hyi əni ḃaḃalu. Bəgə tsapəkur ja da ləgutə liyangə kəra hyu hari aga par hyi.

¹⁵ Bəgə pabə dzə nə tətələnə ndəshigu nə nggya jaməkur ja da ḃiḃir har hyi.

¹⁶ Ayukudə kau, bəgə mbərsa ja da ləgə kəra hyu həri, aga hyə tsiya u'u nə hafə sara ara ndə dəmwa'yu.

¹⁷ Bəgə mbədau ja da dara liyangə kəra hyu hari. Ənga bəgə ndər Hyal, ja da kat-səkər anə hyi. Katsəkər kau, Mambəl Hyal ngə nə hyi.

¹⁸ Ənga hyə kədi Hyal cumu wu dənəma nə Mambəl Hyal,

ənga hya kədi culi pampaməu.
Arya kau, hya dumwa ənga
tsamə lagu cumu wu capi, ma
hyu kədi Hyal anə nji cici gə
Hyal patəu.

¹⁹ Nahyi tsu hya dumwa
ənga kədi Hyal anə də, aga
Hyal a fuwa ndər nyi wu
miya yau. Nayi tsu ya dzəgwa
ndər anə nji gəra ənga hivər
aga ya daɓaga tətəlna sə
dədəwa nə ndəshigu.

²⁰ Arya ndəshigu kau, nga
yi də cama dægəci kəra wu
fursəna. Hya kədi Hyal anə
də aga ya dumwa ənga tətəlna
ndəshigu kə gəra ənga hivər
ənggər kəra ya kyaga məl.

Usa Dzə Nə Jomə Ndəl

²¹ Tikikusu, zamər mən
kəra mənə yiwu, mafa Thlagə
kəra wu məl thlər nyi tsa'a
miya dəfu, wu nda nar hyi
kalar sau, aga hya sənbiya
jaməkura yau, ənga sərə yu
məl.

²² Yu sə nyi a nda nə hyi aga
najaka sau, aga hya daɓaga
sənbiya sərə 'yi a gwa, ənga aga
ja tsətsəkur dəfuwa hyi.

²³ Wazha ama, bəgə nggya
ənga hufə pərtəu, ənga yiwu
dzau, ba mbərsa sara Hyal
Tada ənga Thlagə Yesu Kərsiti,
ja nggya ənga hyi.

²⁴ Bəgə mayiwakur ja ng-
gya ənga patər njira wu ca yi-
wukur, yiwukur gəra kudau,
anə Thlagər mən Yesu Kərsiti.
Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Anə njir Fəlipi

Usa Dzau

¹ Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu ənga Timathlawusu, mafa'yar nə Kərsiti Yesu, anə patər nji cici gə Hyal wu Kərsiti Yesu kəra wu Fəlipi, dabə əkkə'yi njir tədəmwa ənga njir məl thlər paməpamə anə dabə dzə njir nu.

² Bəgə mayiwakur ənga hudə pərtəu sara ara Hyal Dərmən ənga Thlagə Yesu Kərsiti nda nggya ənga hyi.

Kədi Hyal Nə Bulusu Anə Njir Nu Yesu Wu Fəlipi

³ Ya vər lə usaku anə Hyal ar kalar pəci kəra yi dəngari ənga hyi.

⁴ Cimu, ənga hudə pipida nga ya vər kədi Hyal da anə hyi.

⁵ Ya vər lə usaku anə Hyal arya hyi ənggəra hyi dabəər kər ənga yau, wu lagur tətəlna ndəshigu mbari ar pəci nə tanggərma ba'anə kabangəkau.

⁶ A yi ənga papalkur kər abər naja kəra dzəguya thlər mənəhə wu hyi kau, ju nda dumwa əni kəl ma ji nda nyabiya dzə ar pəcira Yesu Kərsiti wu nda sha shida.

⁷ Tsatsa'a nga nyi ya dənga ar kəra hyi ənggər kau, ta da yu yiwu hyi gagađau, arya patəkura hyi a dər mən wu cir zəmə wu mayiwakur nə Hyal ənga yau, alaga ma yi wu

fursəna, alaga ma ya vər hal ənga cabiya jirkura ndəshigu.

⁸ Hyal ngə sakida da ənggəra ya vər cim aga ya lar hyi patəu ənga ca yiwukur nə Kərsiti Yesu.

⁹ Kədi Hyal da ca ngə, bəgə yiwudzər hyi a dumwa ənga cakə gagađau wu sənbiya sə ar kəra Hyal ənga kalar nggabiya sə kəra a vu Hyal.

¹⁰ Kə wu nda dləwar hyi aga hya dabəga walbiya səra ndiya ənga mənəhəu, aga ar pəcira Kərsiti wu nda shili ju sa thləwa hyi cicau ənga gəra vazau.

¹¹ Nahyi tsu, hyu da nyinyau ənga nggya nə tsapəkur kəra nju uya lagur Yesu Kərsiti, kəra wu shili ənga kadakadarkur ba ənga fal anə Hyal.

Nggyabiya Bulusu Aga Kərsiti

¹² Wazha ama, yu yiwu hya səni abər sə'yar kə da ənga yi kau, ndə da aga cakəri tətəlna ndəshigu.

¹³ Arya kau, a dər ar ba-bal anə njir bəla pathla ənga nji patəu abər nggya da wu fursəna, arya Kərsiti nga nyi.

¹⁴ Arya fursəna kəra yi a gwa kau, a məliyarı badəgala wazha ama wu Thlagəu da ənga tsətsəku dəfu aga tətəlna ndər Hyal gəra ənga hivər.

¹⁵ Jijiri, alenyi nji tsu nda vər tətəlna ndəshigu Kərsiti wu shishikur ənga madəkur, ama alenyi nji ənga dənga nə mənəhəu.

¹⁶ Njira ənga dənga mənəhə kau, ndu tətəlna ndər kə wu yiwukur, ara ndu sən abər

nggya da wu fursəna arya hal ar kəra ndəshigu ngau.

¹⁷ Alenyi nji ta tətəlna ndəshigu nə Kərsiti, wu yiwu kərnda, a'yi nə jijiri mai. Cimər nda ngau, aga ya bəra lar bwaḃwatə wu fursəna.

¹⁸ Ama ar viya mi nga ja? Sə mənəhə kəra a gwa ca ngə, wu kalar lagu, tara lagu fafati, ənga tara lagu jijiri, ndəshigu nə Kərsiti a tətəlnəkər. Arya kau nga yi ənga hudə pipida.

Angəu, yu dumwa ənga hudə pipida,

¹⁹ ara yu səni lagur kədi Hyalər hyi ənga dləwa dzə nə Məmbəl Yesu Kərsiti, sərə darkər ənga yi kau, wu nda shili ənga sər mbəlbiya da.

²⁰ Yu cim ənga fər kər wu dəfuwa yau, ya sara fuwa kərda wu səli wu thlər Thlagəu, ama ya fiya nyi dəfu anə kərda gagadə kabangəkau, ənggər kəra cumu, aga Kərsiti ja uya kadakadarkur wu yau, alaga mbəmbədəkura yau ənga tətəkura yau.

²¹ Ara anə da, mbəmbədəkura yau Kərsiti ngau, tətəkura yi tsu akkəri ngau.

²² Ama, ma da tsa'a ya nggya mbəmbədau, a nggyari ya məl thlər kəra ənga dləwa dzau. Ama mani nga ya həbiya a gwa? Nayi a'yi a sən mai!

²³ Ənga jijiri dənga da a təkəbiyar dzə bwata məthləu. Sərə yu yiwu ca ngə ya sha a ndəgya Kərsiti aga 'ya nda nggya ənga ja, kəra ca nga ndiya ənga mənəhəu.

²⁴ Ama a ki ya nggya

mbəmbədau, ara ca nga ndiya anə hyi.

²⁵ Ara a yi ənga papalkur kər abər yu nggya əkkə'yi hyi papatəu aga hya cakər hau ənga hudə pipida wu mbərsar hyi.

²⁶ Agabangau, ma yi bəra sha shila ara hyi, hyu sa uya sər bwadzə wu Kərsiti Yesu lagu sərə ja vər məl wu yau.

²⁷ Alaga mi ngə sərə da, ta'yi hya nggya tsatsa'a ənga sərə wu shili ənga kadakadarkur anə ndəshigu Kərsiti. Agabangau, alaga yi shili ənga kərda aga ya sa lar hyi, ənga alaga yi nggari cama ar kəra hyi, ta'yi ja da abər a ciyar hyi dzə wu mambəl zəməu, ənga məl thlər hyi arviya ndə zəməu arya mbərsa wu ndəshigu.

²⁸ A sara hya hivər ara njir da shishir hyi mai. Nggya gərə hivər hyi a cabiyari abər nju nda sana nda, ama anə hyi mbədə ngau sara ara Hyal.

²⁹ Ara mayiwakur kəra nji nə hyi arya Kərsiti, a'yi aga mbərsa waci wu ja mai, ama aga hya nda lar bwaḃwatə arya ja,

³⁰ ta da hya vər sa bwaḃwatə ənggər kəra yi tərabiya a gwa, kəra ba'anə əshina tsu yi a gwa.

2

Highibə Həya Kər Culi Nə Kərsiti

¹ Ta da a'yi hyi ənga vanyi tsətsəku dəfu arya dəbər kər kəra a'yi ara hyi wu Kərsiti, ta da səsəkuya dzə a'yi ara hyi

wu yiwukur nyi, ta da dabə
dzau a'yi ara hyi nə mambəl,
ta da yiwukur ənga təhudə a'yi
nyinyau wu dəfuwa hyi,

² ta'yi hya məliya caguli da
a nyabiya dzau lagur nggya
wu dənga zəməu, ənga hya
cabiya yiwukur anə kuvwar
hyi, ənga hya da wu mambəl
zəməu ənga cim zəməu.

³ A sara hya məl sə wu yiwu
kərhyi ənga hakəra hyi mai.
Ama, hya tina kəra hyi, hya
tsamə kuvwar hyi adabanga
hyi.

⁴ A sara hya tsamə kərhyi
ənga yiwu hudə kərhyi wacu
mai, ama tsu, hya tsamə yiwu
hudə kuvwar hyi.

⁵ Ta'yi hangəkala hyi a da
ənggər nə kərsiti Yesu:

⁶ Naja kəra Hyal nga ja,
ama na ji hər kərnyı kakal
ənga Hyal səra ja kyaga
səbiya baəbal mai,

⁷ ama kə ji hər kərnyı arya
vanyı sə mai,
kə ji həri nggyabiya
mafa,
nji yabiya nyi apapa
ndau.

⁸ Ənggəra ji shili wu dzau
ənggər ndau,
ba ji tina kərnyı
kə ji bəlar ndər ba'anə
tau,
tə kəra ar wu dlad-
lakau.

⁹ Agabəngau ba Hyal fiya nyi
a dar vira ndiya ənga
dəgal gagaəau,
ji dzəgwa nə nyi thləmə
kəra ndiya kalar
thləmə,

¹⁰ abər ar nggar thləmə
Yesu, kalar ndə wu nda

bəliya undi a gyu hudə
nyi,

undi kəra a dəməlməu
ənga undi kəra a gyu
'yi, ba undi kəra a gyu
ndəla 'yi'yi,

¹¹ kalar miya tsu, ja nana abər
Yesu Kərsiti Thlagə
ngau,

aga lə kadakadarkur anə
Hyal Tada.

*Hya Mbəl Ənggər Shashilga
Wu Duniya*

¹² Agabəngau, bazhir 'wa
da 'yar, ənggər kəra hya vər
bəlar ndər da cumu, ma a'yi yi
əkkə'yi hyi, ta'yi hya dumwa
ənga məl a ndiya ta alaga ma
yi shəwangəu. Hya dumwa
ənga məl thlər ənga hivər
Hyal ba ənga tsədzau aga hya
nyabiya sə ar kəra mbədər
hyi.

¹³ Ara Hyal nga vər məl
thlər nyi wu dəfuwa hyi, aga
yiwu nə dəfuwa hyi ənga məl
thlərər hyi ja da sə mənəhəu
nə pina hudə ja.

¹⁴ Kalar səra hya məl, a sara
hya məl ənga ngunguni alaga
ənga kəpal mai,

¹⁵ aga hya da njira gəra ənga
vazau, ənga nji cicau, wazha
Hyal kəra gəra ənga nggyabiya
didiədi wu zaman məmələm
kau. Zaman kau, hya vər
mbəl a gwa ənggər shashilga a
ndu duniya,

¹⁶ ma hyi səbiya ndər nə
pi baəbalu. Hya məl abəngau,
aga ya uya sər bəwadzau ar
pəcir shili Kərsiti, aga thlər da
ta, ənga pərapəra da ta, a'yi a
da sə kurthlə mai.

17 Ama alaga ma ji mbari abər nji wu sən hər də aga sər hə sadaka, kə nji pənggər də a gya gəra sadaka thlərər hyi ənga mbərsar hyi, a'yi yi ənga caguli ba hudə pipida gagadau ənga hyi patəu.

18 Abangə tsu, hya də ənga caguli ba hudə pipida ənga yau.

Timathlawusu *ənga*
Ipafəraditusu

19 A'yi yi ənga fər kər wu Thlagə Yesu aga ya səwa hyi Timathlawusu kajangəkau, aga ya də ənga fə dəfu ma yi nggar sə ar kəra hyi.

20 Nayi sayi uya ndə ənggər naja kəra cabiya hyi yiwu dəngwadəngwa mai.

21 Arya patə nda səra huda nda vər yiwu nga ndu məl, a'yi nə Yesu Kərsiti ngə mai.

22 Ama a sənər hyi ənggəra Timathlawusu cabiya ndəkura ja, hyu səni ənggəra 'yi məl thlər ənga ja ənggər zər ənga dənyi wu thlər ndəshigu kau.

23 Naja nga ya vər dənga ya səwa hyi nyi, ma yi ləri kalar sə a ma'yiri tsatsa'a ənga yau.

24 Hənggər də wu Thlagəu, abər wu nda səkar mai, yu shili ənga kərda.

25 Ama a mbari kəl ya bəra səwa hyi Ipafəraditusu, zamə də, bazhi məl thlər də, bazhi par thlər də, ndəra tsu cama ngau, ndəra hyi səwa aga ja sa dləwa də.

26 Pakatəu, ju cim aga ja lər hyi patəu, ənga ja vər dənga hyi gagadau ara hyi nggari abər ji də gəra ngga.

27 Pakatəu, a dər ja gəra ngga, ləhə a miya tau. Ama kə Hyal təhudə əgya ja, a'yi kəl na ja waci mai, ama ba nayau, a sara hudə ndzəndzə də, a də gagadau.

28 Agabangau, cim də ya bəra səwa hyi nyi, aga ma hyi bəra ləri nyi, hyu də ənga caguli, nayi tsu dənga sə də wu gənnə dzau.

29 Agabangau, hya dləwur nyi ənga caguli wu Thlagəu. Hya gənggər nyi səli anə culi nji ənggər kau.

30 Arya ji də citə a miya tau ara thlər Kərsiti. Ji lər piya ja aga dləwa də, dləwa dzə kəra hyi gəra sən məliya də.

3

Tsapəkur Nə Jijiri

1 Joməya nyi wazha ama, hya nggya ənga hudə pipida wu Thlagəu. Tsəfə sə kau, a'yi bəra də sə biləbila anə də ya tsəfər hyi najaka sə mai, ama aga ja kətiya hyi nga nyi.

2 Hya hangəkal ənga hya'yar kau, njir məl sə dəmwə'yī'yar kau, njir thla cicir dza nji abər ndu thla pəlzha kau.

3 Ara namən ngə pəlzha thlathla nə jiri, namən kəra a vər dləvə Hyal lagu Mambəl Hyal, njira ənga kadakadarkur wu Kərsiti Yesu, namən njira gəra fər kər ənga dənəma ndəndəkur.

4 Alaga kau, a'yi yi ənga patər səra ndə a kyaga fər kər ni wu ndəkur.

Ma ndə a'yi wu nggani abər sər fər kər nyi a'yi wu ndəkur, yu ndiya nda nyi nadəu.

⁵ Ar pəcir ya da pida cisu nga nji thlana da pəlzha, ndər Izirayila nga yau, sara wu culi gə Benjamenu, ndər Ibrani, Ibrani kəra gəra mida, ma aga lagur nu dladau, ndər Farisi nga yau.

⁶ Ma aga nə kwakwadəkur mashi nə thlər nu dladau, a lər yi bwaḅwatə anə daḅə dzə njir nu, ma aga tsapəkur nə lagu dladau, sər vazə da a'yi mai.

⁷ Ama patər sərə tsa'a aga da sər akkəri anə da, kabangəkau a dari sə dididi anə da, arya Kərsiti.

⁸ A'yi najakə waci mai, ama kalar sə a dari sə dididi anə da, arya madiya gangəkura sənbiya Kərsiti Yesu Thlagə gə da, ndəra arya ja nga yi tini kalar sau. Arya yi fiya kalar sə ənggər sə ar dzəgau, aga ya daḅaga uya Kərsiti,

⁹ ənga aga ya da wu ja. Yi məl abangau, aga ya uya tsapəkur nə Hyal kəra nju uya lagur mbərsa, mbərsa wu Kərsiti, a'yi tsapəkur kəra nju uya lagur nu dladə mai.

¹⁰ Yu yiwu ya sən Kərsiti ənga dənəma nə hya'ari nyi sara vir tau, ənga daḅər dzau wu sa bwaḅwatə nyi, aga ya da ənggər naja wu tə nyi.

¹¹ Aga alaga abari ya jigəwa dzau wu njir hya'ari sara vir tau.

Nərdzau Aga Dumwa

¹² A'yi cabiya abər a dar yi kalar sərə ya kyaga da aga nyi mai, alaga abər a nyabiyar yi dzə cicipə mai. Ama sə pathlə kəra ya vər məl, ca ngə, yu nərdzau, yu jahə kərda a

ndumwa aga ya səbiya sərə Kərsiti Yesu mbar da aga nyi.

¹³ Wazha ama, a'yi yi lar kərda abər a səbiyar yi nəda mai. Ama sə pathlə kəra ya vər məl, ca ngə ya fari ənga sərə tərabiya patəu, aga ya nərdzau aga ya uya sərə a dumwa.

¹⁴ Yi cakəri nərdzau a dumwa, a da dləwu akkəri nə səmku təlkur, akkəri kəra Hyal ngga da aga nyi, akkəri kəra a dəməlmau lagu Kərsiti Yesu.

¹⁵ Ta'yi patəkura mən kəra nənau wu mambəl, mənə kyaga da ənga dəngabiya sə abangau. Ma ndaliya hyi a'yi ənga nggabiya sə paməu, ta'yi Hyal a cabiya hyi sərə tsa'a ar babal.

¹⁶ Sə dəgal kəra a'yi, ca ngə, ta'yi mənə dumwa ənga məl sərə mən highiḅəri.

¹⁷ Wazha ama, hya daḅiya dzə əkkə'yi nji aga hya fa'abiya hiya nggyabiya da, ənga hya tsamə ənga hangəkəl njira vər nu nggyabiya kəra 'yi highiḅər hyi.

¹⁸ Ənggər kəra yi wuraga na anə hyi dədəməu, yu bəra nar hyi wayu ənga sələm, nji gangə a vər dawa nə wu dladlakə nə Kərsiti.

¹⁹ Kudiyar nggyabiyar nda ca ngə tə nə dəngwadəngwa. Hyalər nda tsu, ca ngə sər gu ta nda. Kadakadarkur nda, ca ngə məl sə səsəli. Dəngar nda patəu, ar kəra sər duniya.

²⁰ Ama namən, njir təlkur Hyal nga mən. Namən wu vəvər nga mənə vər səkə ndər Mbədau sara dəməlmau, naja ngə Thlagər mən Yesu Kərsiti.

21 Naja ndəra ənga dənəma nə sən hər kalar sau, a shili əgya kida dənəma nyi. Ənga dənəma nyi tsu, ju nda shabiya dza mən kəra tətəwa kau, aga ja də ənggər dza ja kəra ənga kadakadarkur.

4

1 Agabangau, zamə də 'yar, nahyi kəra yu yiwu, a'yi hyi wu dəfuwa yau cumu, nahyi ngə caguli də ənga dara təlkur kəra yu nda uya nə akkəri thlər də, ya vər kədi hyi aga hya ciya dzə wu Thlagəu, nahyi bazhir 'wa də 'yar.

Highibau Ar Kəra Nggya Jaməu

2 Ya vər tədə himiya Iwudiya ənga Sintiki, aga nda gwabiya dzau ara nji gə Thlagəu nga nda.

3 Nagə tsu, ndər məl thlər də nə jijiri, ya vər kədi ngau aga ga dləwar mathləkə'yi kau, ara a sar nda bwaḃwatə ənga yau a vər tətəlna ndəshigu, ba Kəlemetu tsu ənga alenyi bazhi thlər də 'yar, nanda kəra thləməndə tsətsəfə a wu Ləkakadə nə pi.

4 Hya nggya ənga caguli wu Thlagəu cumu. Ya bəra zhabiya nar hyi, hya nggya ənga caguli.

5 Bəgə munyar hyi a cabiya dzau anə kalar ndau. Hya sənbiya abər shilir Thlagəu a dər ləhəu.

6 A sara hya bəla kərhyi arya kalar sə mai, ama hya nar nyi kalar sau anə Hyal lagur kədi Hyal ənga kədi nə ḃwakər ənga lə usaku.

7 Lagu kau ngə Hyal wu nda nə hyi hudə pərtəu kəra ndiya kalar nggabiya sau, ənga ju nda bəlar dəfuwa hyi ənga dəngar hyi wu Kərsiti Yesu.

8 Jomə ndəla nyi patəu, wazha ama, kalar sərə sərə jijiri, ənga kalar sərə nja hakəra nyi, ənga kalar sərə tsapəu, ənga kalar sərə cicau, ənga kalar sərə wu shili ənga yiwudzau, ənga kalar sərə nja cicimau, ənga kalar sərə ndiya ənga mənəhəu, alaga kalar sərə dlədləvau, hya dəngabiya sə ar kəra nda patəu.

9 Hya məl thlər ənga kalar sərə hyi highibəri, ənga sərə hyi dləwuri, ənga kalar sərə hyi nggari ara yau, ənga tsu kalar sərə hyi ləri ara yau, aga Hyal kəra nə hyi hudə pərtəu ja nggya ənga hyi.

Lər Usaku Anə Njir Nu Nə Fəlipi

10 Nayi ənga caguli gagadəu wu Thlagəu ara a bəra hya'abiyar hyi yiwu də wu dəfuwa hyi. Pakatə a sənər yau abər hya vər yiwu də, ama nahyi uya lagu kəra hya sən cabiya də mai.

11 A'yi ara ghar sə kəra yi a gwa nga ya vər na abangə kə mai, arya a highibər yi nggya nə fiya dəfu anə kərda wu kalar nggyabiya kəra yi a gwa.

12 A sənər yau ənga nggyabiya nə ghar sau, ənga a sənər yau ənga nggyabiya ndər sə də a'yi. A highibər yi ənggəra ya sən fiya dəfu anə kərda wu kalar pəci, alaga

ya vər səm ənga alaga yi ənga wuḅau, alaga sə a'yi ənga sə a'yi mai.

¹³ A sən məliya yi kalar sau lagu nyi ndəra nə də dənəma.

¹⁴ Alaga abangau, a məliyar hyi mənəhəu ənggəra hyi dləwar də wu pəcira yu ḅwaḅwatəu.

¹⁵ Nahyi njir Fəlipi a sənər hyi, ar pəcira yi dzəguya thlər nə ndəshigu kau, dəḅə dzə njir nu a'yi alaga pathləu kəra dəḅər kər ənga yau lagur lə sau ənga dləwu mai, kəl nahyi wacu ar pəcira yi piyari Masi-doniya.

¹⁶ Ar pəcira yi wu Tasa-lonika, a nyir hyi ənga sə sər dləwa dzau anə də ar kər ar kər.

¹⁷ A sara hya nggani abər lə sə ləlau nga ya vər kədiyau ara hyi mai, ama lagur uya barka nga ya vər pahə anə hyi.

¹⁸ A kina ḅar nji ki sau kəra nja kyaga kina də patəu, a ndiya sərə nja kyaga ki də. A dləwuri yi kalar sərə yu yiwu, ta də a dləwur yi lə sə kəra hyi səwa Ipafəraditusu əni. Lər sə lələ kau, lə sə dədəzə kisə ngau, sadaka kəra Hyal wu yiwu kəra wu pina huḅa ja.

¹⁹ Hyal də tsu, ju nda nə hyi kalar sərə hyu ghari, sara wu gangəkura kadakadarkur bərba nyi wu Kərsiti Yesu.

²⁰ Bəgə kadakadarkur anə Hyalər mən ənga anə Dərmən a nggya ba'anuwa. Amina.

Yesu. Wazha ama kəra 'ya əkkə'yi nda, nda vər usa hyi.

²² Patə nji cici gə Hyal nda vər usa hyi, nji cici nə ki Kay-isaru nga ndiya ənga usa hyi.

²³ Bəgə mayiwakur nə Thlagər mən Yesu Kərsiti a nggya ənga mambələr hyi. Amina.

Usa Dzə Nə Jomə Ndəl

²¹ Hya usar mən patər nji cici gə Hyal kəra wu Kərsiti

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Anə Njir Kolosi

Usa Dzau Sara Ara Bulusu

¹ Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu cama səsə nə Kərsiti Yesu lagur yiwur hudā Hyal, ənga sara ara zamər mən Timathlawusu,

² a nda nə wazha ama kəra cicau ənga njir məl thlər tsa'a miya dəfu wu Kərsiti wu Kolosi. Bəgə mayiwakur ənga hudə pərtəu sara ara Hyal Dərmən anə hyi.

Lə Usaku Ənga Kədi Hyal Bulusu

³ Cumu 'yu lə usaku anə Hyal, Dəya Thlagər mən Yesu Kərsiti, ar pəcira 'yu kədi Hyal arya hyi.

⁴ Ara a nggar 'ya ənggəra hyi mbərsa wu Kərsiti Yesu ba ənggəra hyu ca yiwukur anə patər nji cici gə Hyal.

⁵ Səra da hyi məl abangau, ca ngə arya fər kərər hyi ənga səra Hyal fiya hyi a dəməlməu. Fər kərər hyi kə shili ar pəcira hyi nggari ndər jiri, sara wu ndəshigu kau.

⁶ Ndəshigu kau, wu dumwa ənga ya nggya mənəhəu wu nggyabiya nji, ənga ju cakə tətəlnakər a ndu hudā duniya. Ju nda da ənggər kəra ji məliya wu dəfuwa hyi ar pəci kəra hyi nggari ndəshigu mayiwakur nə Hyal ba hyi nggabiya jirkura nyi.

⁷ Hyi highiḅəri jirkura nyi sara ara Ipafərasu, bazhir 'ya wu məl thlər kau, kəra 'yi

cabiya nyi yiwukur, naja kəra a vər məl thlər Kərsiti kau, tsa'a miya dəfuwa ja ar viya 'ya.

⁸ Naja ndəra nar 'ya ar kəra culi yiwukur kəra a'yi ara hyi wu Mambəl.

⁹ Ca ngə səra da, ar pəcira 'yi nggar ndər kau, na'yi saya ta'yi ənga kədi Hyal arya hyi mai, 'yu kədi Hyal aga ja nə hyi səni yiwu hudā ja, lagur hahangəkər nə Mambəl ənga nggabiya sə nə Mambəl patəu.

¹⁰ Lagu kə ngə ḅər hyi wu nda da ḅə tsa'a aga Thlagəu, ənga hyu da njir pina hudā ja wu kalar lagu, ənga hyu da njir məl nggyabiya mənəhəu, wu kalar thlər kəra hyu məl, ənga tsu hyu cakə wu sənbiya Hyal.

¹¹ Bəgə Hyal ja cakər hyi dənəma patə sara wu dənəma nə kadakadarkur nyi aga hya uya dəfu nə səsə'u sə ənga mba dəfu ba caguli wu kalar sau.

¹² Nahyi tsu hya dumwa ənga lə usaku anə Tada, ndəra nə mən dənəma nə uya sər fa'a ki nə nji cici gə Hyal wu təkur nə mbəmbəl.

¹³ Ara a mbəlbiyar mənər ja sara wu dənəma nə kuthləu, a shili wu təkur nə Zər 'wa nyi.

¹⁴ Kəra lagu nyi nga mən uya bəlbiya dzau ənga təfəbiya bikər mən.

Yesu Kərsiti Nga Ndiya Kalar sau

¹⁵ Kərsiti ngə ndəra pabiya Hyal, Hyal kəra nji gəra sən ləri ənga li, naja ngə yarma ar kəra kalar səra Hyal məliya.

16 Ara lagu nyi nga nji mæliya kalar sau, sə kəra a dæmælmæu ænga sə kəra a gyu 'yi, sə kəra li wu lari ænga sə kəra li gəra lari, tæltæ'yar ænga njir dænama ænga njir nabiya ka mænna. Kalar sə kəra nji mæliya, nji mæliya nda anə nyi ænga lagu nyi.

17 Kərsiti nga dumwar kalar sau, lagu nyi tsu ngə kalar sə kəra nji mæliya səbiya dzau.

18 Naja ngə ar viya kər nə dzau, ca ngə daβə dzə njir nu. Naja ngə dzəgwar kalar sau, ænga naja ngə tanggərma ndəra hya'ari sara vir tau, aga ja da sə tanggərma wu kalar sau.

19 Ara huða Hyal pipida gagadæu, nga ji nyabiya Hyalkur nyi wu ja.

20 Lagu nyi nga ji ɓasəwa kalar sə anə kərnyi. Lagur pə mashi nyi a dar wu dladlakau nga ji mæliya nggya jaməu, wu pama ja ænga sə kəra nji mæliya kəra a dæmælmæu ænga kəra a gyu 'yi.

21 Dədəm nadə ngə pama hyi ænga Hyal, ænga tsu dawa nga hyi ænga ja, lagur dengar hyi ænga sər mæla hyi.

22 Ama kabangəkau, Hyal a ɓasəwa hyi ri lagur tər Kərsiti wu kum ænga mashi. Ji mæl abangə aga ja shili ænga hyi a shili wu mwa nyi, ba ji dzəgwa lər hyi cici gəra ænga didi ænga gəra vazau anə kər nyi.

23 Kəl hya dumwa wu mbərsar hyi ænga hya ta'yi pir wu jirkur, gəra kənggədæu wu fər kər, kəra hyi dləwuri sara wu ndəshigu. Najaka ndəshigu

kəra hyi nggari, ca nga nji tətəlna a ndu duniya papatəu, kəra nayi Bulusu ngə Hyal mæliya ndər mæl thlər kau.

Thlər Nə Bulusu Anə Daβə Dzə Njir Nu

24 Kabangəkau, wu caguli nga yau, arya ɓwaɓwatə kəra ya vər sa arya hyi. Lagur najaka ɓwaɓwatə nga yu nyabiya ɓwaɓwatə kəra Kərsiti sa arya dza ja, kəra ca ngə daβə dzə njir nu.

25 Hyal a nə da ri dænama yi da ndər mæl thlər anə daβə dzə njir nu lagur tətəlna ndəshigu nyinyau anə hyi.

26 Najaka cama kəra ya vər tətəlna anə hyi kau, sə ngə kəra dədəwa, kəra Hyal dəwana anə njir zaman kəra tərabiya, ama kabangəkau, a cabiyar nyir ja anə nji cici gə Hyal.

27 Anə nda ngə Hyal cadəbiya aga ja mæliya nda səni bərbakur nə kadakadarkur nə sə kəra dədəwa wu pama njira a'yi njir Yahudiya mai, abər Kərsiti wu hyi ca ngə fər kər nə kadakadarkur.

28 'Yu tətəlna cama ar kəra Kərsiti ænga 'yu kughiya ænga highiβər nyi anə kalar ndau, ænga patər hahangəkur 'ya, aga 'ya ləri kalar ndər nu cicipəu wu Kərsiti.

29 Ca ngə səra da yu nərdzə ænga patər dænama nyi kəra ji nə da kəra wu mæl thlər wu yau.

2

1 Yu yiwu hya səni ænggəra yi nərdzə arya hyi ænga arya

njira wu Lawudekiya, ənga arya njira gəra saya lar da.

² Cim da, ca ngə yiwudzə ja daɓər nda ənga nda uya tsətsəkudzə wu dəfuwa nda aga nda uya bərba nə ng-gabiya sə gagaɗau, lagu kə nga ndu uya sənbiya sə dādəwa nə Hyal, kəra ca ngə Kərsiti ənga kərnyi,

³ ndəra wu ja ngə patər kadakadar hahangəkur ənga nggabiya sə dəwanakər.

⁴ Yu na sə'yar kə anə hyi a sara vanyi ndə a nggutana hyi ənga ndər səkwa vi.

⁵ Alaga kə a'yi yi ənga hyi li ənga li mai, ama a'yi yi ənga hyi wu mambəl. A'yi yi ənga hudə pipida ənggəra yi nggari nggyabiyar hyi ənga ta'yir hyi wu mbərsa wu Kərsiti.

Nu Kərsiti A Shiliri Ənga Nggyabiya Mafəliyangəu

⁶ Ta da a dləwuri hyi Yesu Kərsiti ar viya Thlagər hyi, kəl hya dumwa ənga nggyar hyi wu ja.

⁷ Hya ciya dzau ənga hya həriya kərhyi wu ja, hya da nənau wu mbərsar hyi kəra nji highiɓər hyi ənga hya nyabiya dzə wu lə usaku gagaɗau.

⁸ Hya nggya ənga hangəkəl, hya sara piyari nja nggutana hyi lagur kəpal kəra gəra kər mai, kəra wu shili lagur sən sə njir duniya ənga dənama nə mambəl nə duniya, ama a'yi sara ara Kərsiti mai.

⁹ Ara wu Kərsiti ngə patər Hyalkur nə Hyal nggya wu dzə nə ndəkur nyi.

¹⁰ Agabangə nga nji nə hyi aga hya nyabiya dzau wu ja,

naja kəra a vər səm təlkur ar kəra njir dənama ənga njir səm təlkur.

¹¹ Wu ja nga nji thlana hyi pəlzha, ama a'yi culi pəlzha kəra nju thla ənga tsi mai, ama pəlzha kəra Kərsiti ənga kərnyi ngə məliya, lagur thlathlana nggyabiya ndəndəkur wu hyi.

¹² Ar pəcira nji məliya hyi baɓətizəma, nji hədəna hyi daɓə ənga Kərsiti ənga hyi hya'ari daɓə ənga ja, lagur mbərsar hyi wu dənama nə Hyal ndəra hya'ana Kərsiti sara vir tau.

¹³ Dədəm tətə nga hyi wu bikər hyi, ənga gəra təkəbiya dzər hyi ənga nggyabiya bikau, ama kə Hyal məliya hyi, hyi da ənga pi daɓə ənga Kərsiti ara a təfəbiya mənər ja bikər mən patəu.

¹⁴ Ji məliya abangau, lagur kəkədəna sə tsətsəfə kəra nji tsəfəya aga sakida ar kəra mən abər a bəl nar mən dladau. Kə ji həna sə tsətsəfa nyi nadəu, ba ji dlakəya ar wu dladlakau.

¹⁵ Kə ji mbəliya kar pa nə dənama 'yar ənga njir səm təlkur nə mambəl 'yar. Kə ji fuwa nda wu səli ar babal ar pəcira ji səmku təlkur ar kəra nda a dar wu dladlakau.

¹⁶ Agabangau, hya sara piyari ndə ja məliya hyi numa ar kəra sərə hyu səm alaga sərə hyu sa mai. Abangə tsu, hya sara piyari ndə ja məliya hyi numa lagur bəla mini, ənga Hya Mafəliyangə ənga bəla pəcir Bəlsar nə sugu.

¹⁷ Ara sə'yar kə patə shangguda sərə a vər shili

ngau. Kərsiti nga kənyi ngə jirkura nyi.

¹⁸ A sara hya piyari kalar ndər həya kər nə fati ənga ndər dləvə waladi a diya hyi mai, aga nda kar hyi ara səm təlkur mai. Culi nji kau, wu ndər gangə ar kəra mətəkər kəra ndu lari, ənga nggyabiyar nda nə bikau wu məliya nda, ndu də njir hakər gagađau.

¹⁹ Culi ndə kau, a'yi dləbər kənyi ənga Kərsiti mai, ndəra naja ngə kər nə dzau. Naja ngə ndəra səbiya patər dəbə dzə njir nu, kəra ca ngə dza ja, kəra dlədləbər mən ənga ja lagur mədəla ja ənga bəlata ja, aga mənə hau ənggəra Hyal wu yiwu mənə hau.

²⁰ Ta də a tər hyi dəbə ənga Kərsiti, ənga a təkəbiya hyir ja sara wu dənəma nə duniya, mi ngə də tsu hyu nggya ənggər nahyi njir duniya ka? Mi ngə də hyu bəra lər kərhyi anə səra ndu na, sə kəra ənggər,

²¹ “Hya sara səbə najaka sə wu tsa hyi mai, hya sara dāha najaka sə mai ənga hya sara tsəkwa najaka sə mai” ya?

²² Culi najaka sər bəla, sər highibə ngə kəra gəra səkari aya nji mbiya nda lagur dlədə nə ndəkur.

²³ Ənga jiri, culi najaka sər bəla, a'yi ja ənga sər pabiya səra wu shili ənga hahangəkur. Nanda ngə, dləvə caca kəra ndə fənggər nyi anə kərnda, ənga həya kər fafati, ənga tsulə bwaḃwatə anə kumur dzau. Ama jirkura nyi, sər bəla kau, a'yi a sən shili ənga dənəma nə

səm təlkur ar kəra dənəma nə suna ndəndəkur mai.

3

Nggyabiya Kəra Tsəku

Ənga Pi Mafəliyangəu

¹ Ta də a hya'ana hyir nji a shili wu pi mafəliyangə dəbə ənga Kərsiti, hya fər liya hyi ar səra a dəməlməu, vira Kərsiti a vər nggya ari, ja vər nggya ar tsi mazəm nə Hyal.

² Hya fər dəngər hyi ar səra a dəməlməu, ama a'yi ar səra wu duniya kə mai.

³ Ara a tər hyi, ənga piya hyi dədəwa nga nyi ənga Kərsiti wu Hyal.

⁴ Ar pəcira Kərsiti wu nda cabiya dzau, ndəra naja ngə piya hyi, nahyi tsu hyu nda cabiya dzə ənga ja wu kadakadarkur nyi.

⁵ Agabəngau, kəl hya pəna suna sər duniya wu dəfuwa hyi, sə ənggər səsukur, ənga nggya dedebəkur, ənga suna dididi, ənga nggyabiya dəmwa 'yu, ənga suna sə ndau, kəra kakalə ənga nu katəu.

⁶ Arya culi sə'yar kə ngə hudə ndzəndzə nə Hyal wu shili ar kəra njira gəra bəlar ndər nyi.

⁷ Nahyi ənga kərhyi abəngə ngə culi nggya kəra hyi nggya a gwa dədəməu.

⁸ Ama kabəngəkau, kəl hya təkəbiya dzə ənga culi nggyabiya kau. Hya piyari ndzə dəfu, ənga kwakwadəkur dəfu, ənga səbə ndə wu dəfu, ənga ndza thləmə, ənga ndər kəra gəra kyau sara wu miya hyi.

⁹ Hya sara thla fati anə kuvwar hyi mai, ta dari a piyari hyi nggyabiya dɛdɛmɛ ənga sɛra mɛla nda,

¹⁰ ənga ta dari a hɛr hyi nggyabiya mafɛliyangəu. Nggyabiya kau, nggabiya nyi a bɛra dari mafɛliyangə aga ja da ənggɛr ndɛra mɛliya nyi.

¹¹ Ənggau, ca pampamkur a'yi mai, alaga ndɛr Gɛrikəu, alaga ndɛr Yahudiya, ənga ndɛra nji thlana nyi pɛlzha, alaga ndɛra nji gɛra thlana nyi pɛlzha, ənga njira nggyabiyar nda ənggɛr nɛ ma'wi, ənga njir miya tagəu, ənga mafa, alaga njira a'yi mafa mai, ama Kɛrsiti ngə sɛ patəu, ənga naja ngə wu kalar sɛ patəu.

¹² Agabangau, ta Hyal a dɛmbiya hyi ri aga hya da nji nyi, ənga tsu hya da nji cici nyi ənga njira ju yiwu gagaɖau, ta'yi hya da njir tɛhudəu, ənga nji hangəkal, ənga nji hɛya kɛr, ənga nji ki'wa, ba ənga njir mba dɛfu.

¹³ Hya səsə'wuri kuvwar hyi, ənga hya tɛfɛbiya nyi anə nji kalar sɛra ndə ndzana hyi. Hya tɛfɛbiya nyi anə nji ənggɛr kɛra Thlagə tɛfɛbiya hyi.

¹⁴ Adabanga sə'yar kə patəu, sɛra ndiya patəu ca ngə hya ca yiwukur anə kuvwar hyi, ɛra yiwukur ngə wu shili ənga daɓɛr kɛr kɛra tsa'a.

¹⁵ Bəgə hudə pɛrtə nɛ Kɛrsiti kɛra ji nɛ hyi a sɛm tɛlkur wu dɛfuwa hyi. Hya mɛl abangə ɛra Hyal ngə ngga hyi aga hya nggya ənga hya mɛl thlɛr wu jaməkur ɛr viya nji zəməu.

Ənga hya dumwa ənga lə usaku anə Hyal.

¹⁶ Hya piyari ndɛr Kɛrsiti a nyabiya dzə wu dɛfwa hyi gagaɖau. Ənga hya dumwa ənga highiɓau ənga tɛdɛ himi anə kuvwar hyi wu patɛr hahangəkur. Aga ma hyu thlɛ na Zabura, ənga na tsətsəfə nɛ Hyal, ənga alenyi na paməpamə nɛ Mambɛl, ja dla ənga usaku anə Hyal wu dɛfuwa hyi.

¹⁷ Kalar sɛra hyu na ənga hyu mɛl, hya mɛl wu thlɛmɛr Thlagə Yesu, hyu lə usaku anə Hyal Tada lagu nyi.

Nggyabiya Kɛra Tsa'a Wu Ki Njir Nu

¹⁸ Nahyi mathlɛkə'yi, cumu hya lɛr kɛrhyi anə shilɛr hyi. Sɛra hya kyaga mɛl ngau, ənggɛr kɛra tsa'a wu Thlagəu.

¹⁹ Nahyi shili, hya ca yiwukur anə mathlɛkə'yir hyi, ənga hya sara da nda mai.

²⁰ Nahyi wazha, hya mɛl kalar sɛra njir yar hyi nar hyi, ɛra sɛra wu pina hudə Hyal ngau.

²¹ Nahyi tada'yar, a sara hya ndza hudə wazhar hyi mai, ɛra kɛra nda a sara hur.

²² Nahyi mafa'yar, hya mɛl kalar sɛra tarkir hyi nar hyi hya mɛl. Hya sara mɛl sɛra tsa'a wu liya nda wacu aga nda daɓaga faliya hyi mai, ama hya mɛl sɛ ənga dɛfu zəmə cumu, ɛra nahyi njir hivɛr Thlagə ngau.

²³ Kalar sɛra hyu mɛl, hya mɛl ənga dɛfwa hyi patəu, ənggɛr njira wu mɛl sɛ anə

Thlagəu, ama a'yi ənggər anə nji mai.

²⁴ Hya məl thlərər hyi mənəhəu, ara hyu səni abər Thlagə ngu nda nə hyi sər fa'a ki, akkəri kəra ji thlana ju nə nyi anə nji. Hya məl abangə ara Thlagə Kərsiti nga hyu nu.

²⁵ Kalar ndəra dumwa ənga məl sə dəmwə'yū, nju nda kina nyi akkəri dəmwə'yikur nyi, ara Hyal wu tazhira mai.

4

¹ Nahyi tarki, hya məl sərə tsa'a anə mafar hyi 'yar gərə ənga tazhira ara hyu səni abər a'yi hyi ənga Thlagəu a dəməlmau.

Highibə Nə Cakə Dzau

² Hya dumwa ənga kədi Hyal cumu, ma hya vər kədi Hyal, hya tsam ənga hangəkal ənga hya lər usaku.

³ Ənga hya kədi Hyal arya 'ya tsu, aga Hyal a nə 'ya lagura 'ya dumwa ənga tətəlna ndər dəwadəwa ar kəra Kərsiti, arya nyi nga yi wu fursəna.

⁴ Hya kədi Hyal arya yau, aga ya daḡaga cabiya ndər kəra dəḡəwa ar babal ənggəra ya kyaga məl.

⁵ Hya da ənga hahangəkər wu sərə hyu məl əkkə'yi njira a'yi njir nu mai. Hya məl thlər ənga kalar pəci kəra hyi uya.

⁶ Cumu, kalar ndərər hyi ja da wu səmana ənga amaya'yi, aga hya uya lagur shadəwa kəra mənəhəu anə kalar nji.

Usadzə Nə Jomə Ndəl

⁷ Tikikusu wu nda nar hyi patər sə ar kəra yau. Naja

zamə hudə mən ngau, kəra wu məl thlər tsa'a miya dəfu ənga tsu naja mafa nə Thlagə daḡə ənga 'ya.

⁸ Sərə da yu sə nyi a nda anə hyi ca ngə aga hya nda sənbiya patər sərə a vər ḡau ar kəra 'ya, ənga aga ja tsətsəkər dəfuwa hyi.

⁹ Ju shili ənga zamə nə hudə 'ya ndər məl thlər tsa'a miya dəfu, ca ngə Onisimusu ndəra pathlə wu pama hyi. Ndu sa nar hyi kalar sərə a vər da ənga 'ya.

¹⁰ Arisitakusu, ndəra ənga yi wu fursəna wu sə usa dzə nyi anə hyi, abangə tsu ngə Markusu səḡəya Barnabas. Markusu, ndəra ḡə nggar ndər ar kəra ja, agabəngau, ma ji shili, ba ga dləwuri nyi.

¹¹ Jashuwa, ndəra nju ngga ənga Jastusu wu usa hyi tsu. Nanda ngə nji makər wu pama njir nu kəra njir Yahudiya kəra a'yi ənga yau wacu, ndu məl thlər təkər Hyal ənga yau ənggau. Nanda tsu, a səsəkuyar nda dəfuwa yau.

¹² Ipafərasu, ndə pathlə wu pama hyi ənga ndər məl thlər Kərsiti Yesu wu usa hyi tsu. Cumu nga ja vər kədi Hyal arya hyi ənga hudə zəməu aga hya ciya dzau wu patər yiwu hudə Hyal, nəna ənga pa-palkur kər.

¹³ A'yi yi ənga sakida, abər ju məl thlər gagadə arya hyi ənga njir Lawudekiya ənga Hirapolisu.

¹⁴ Bazhir mən kəra mən wu yiwu gagadau, naja ngə ligəta

Luka ənga Dimasu, nda vər
usa hyi.

¹⁵ Hya usar mən wazha
ama kəra wu Lawudekiya
ənga kwamər mən Nimifasu
ənga daḅə dzə njir nu kəra wu
daḅə wu ki nyi.

¹⁶ Ayukuda nji jigana hyi
najaka cama tsətsəfau, ba hya
səwa nyi anə njir Lawudekiya
aga nja jigana nda tsu. Nahyi
tsu nja jigana hyi kəra nji səwa
nyi anə njir Lawudekiya.

¹⁷ Hya nar nyi anə Arici-
pusu aga ja məl ənga hangəkal
aga ja nyabiya thlər kəra
Thlagə nə nyi aga ja məl.

¹⁸ Nayi Bulusu ənga kərda
ngə tsəfər hyi najaka cama
nə usa dzau ənga tsa yau. Hya
dəngari abər tsu yi wu fursəna
mbamba. Mayiwakur nə
Hyal ja nggya ənga hyi.
Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Nə Tanggərma Anə Njir Tasalonika

Usa Dzau

¹ Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu, ənga Silasu, ba ənga Timathlawusu.

A nda nə dəbə dzə njir nu wu məlmə Tasalonika, kəra nə Hyal Tada ənga Thlagər mən Yesu Kərsiti.

Mayiwakur ənga hüdə pərtəu anə hyi.

*Bulusu Lər Usaku Arya Mbərsa Nə
Dəbə Dzə Njir Nu Nə Tasa-
lonika*

² Cumu nga 'yu lə usaku anə Hyal arya hyi patəu, ənga 'yu ngga thləmər hyi wu kədi Hyalər 'ya.

³ 'Yu dumwa ənga dənga ar kəra hyi wu mwar Hyalər mən ənga Dərmən, ar kəra thlərər hyi nə mbərsa, ənga thlər yiwukur kəra hyu məl wu dzau, ənga cinapir hyi wu fərkərər hyi wu Thlagər mən Yesu Kərsiti.

⁴ Wazha ama kəra Hyal wu yiwu, a sən 'ya abər Hyal ngə cədəbiya hyi,

⁵ arya ndəshigur 'ya a'yi shili anə hyi ənga dəhə waci mai, ama tsu ənga dənəma, ənga Mambəl Cicau, ənga jiri tata'yi pir. Arya wu sən hyi ənggəra 'yi nggya wu pama hyi aga dləwa dzər hyi.

⁶ Hyi də njir fa'abiya hiya 'ya ənga njira fa'abiya hiya Thlagəu. Alaga wu bwaḡwatə

gagadau, kə hyi dləwuri cama sara ara 'ya ənga hüdə pipida lagur Mambəl Cicau.

⁷ Lagu kə nga hyi də njira nju fə li ari anə patər njir nu wu 'yi'yir Masidoniya ənga Akaya.

⁸ Arya sara ara hyi ngə cama Thlagə tətəlnakər, a'yi wu 'yi'yir Masidoniya ənga Akaya waci mai, ama anə kalar njira sənbiya sə ar kəra mbərsar hyi wu Hyal ba'amani. Agabəngau, sə a'yi 'ya bəra sən na ar kəri mai.

⁹ Arya nja nyi ənga kərnda nga vər lə sakida ənggəra hyi dləwur 'ya. Nja nyi nar 'ya ənggəra hyi təkəbiya dzə ənga katər hyi 'yar, ba hyi sha shili əgya Hyal, Hyal jijiri kəra ənga pi.

¹⁰ Ndə nana tsu, ənggəra hyi nggya aga səkə shidar Zər nyi sara dəməlmau, ndəra Hyal hya'ana nyi sara vir tau, ca ngə Yesu, ndəra kətiya mən ara numa nə hüdə ndzəndzə Hyal kəra wu shili.

2

*Thlər Bulusu Wu Tasa-
lonika*

¹ Nahyi ənga kərhyi wazha ama, hyu səni abər ndar 'ya a ndəgya hyi a'yi də sə kurthlə mai.

² Ama alaga kə a lar 'ya bwaḡwatəu ənga dida wu məlmə Fəlipi, ənggər kəra hyu səni, ama ənga tsətsəku dəfu nə Hyalər mən, a nə hyir 'ya ndəshigu, wu patəkura bwaḡwatər 'ya wu tsa dawa.

³ Arya ndər Hyal kəra 'yu məl kau, a'yi shili sara wu mbərza ənga dadam dəfu mai, alaga 'yi nərdzau aga 'ya nggutana hyi mai.

⁴ Ama 'yu ndər ənggər njira Hyal dlunggəri ənga nda, kə ji fuwa ndəshigu wu tsa nda. A'yi 'ya njira wu yiwu nda pina huda nji mai, ama Hyal ndəra wu dzəbiya dənga dəfwa nji.

⁵ Ənggəra hyu səni, ndər 'ya a'yi ndər məsahə ar miya mai, ətsu a'yi 'ya ənga ngushi ar kəra bama nə dəwa sunakur mai. Hyal ngə sakidar 'ya.

⁶ Na'ya a'yi gal fal ara nji mai, alaga sara ara hyi ənga sara ara aleniyi nji mai.

Ar viya cama səsə nə Kərsiti, tsa'a nga nyi, 'ya sən na hya səməna 'ya.

⁷ Ama 'yi nu hyi ənga hangəkal ənggər kəra ama a vər lə hangəkal anə zər mamanji.

⁸ Arya 'yu yiwu hyi gagaɗau, ca ngə ɗa ənga caguli nga 'yi nə hyi ndəshigu patə əkkə'yi kər 'ya. A'yi tətəlna ndər Hyal kə waci mai, ama ənga caguli 'yi lər kər 'ya ara njir dəfwa 'ya nga hyi.

⁹ Pakatə wazha ama, hyu dəngari ənga thlər dzadzau kəra 'yi məl vu'yi ənga pəci ara 'ya sara fənggər hyi ɓwaɓwatəu arya ndəshigu anə kalar ndaliya hyi.

¹⁰ Nahyi ngə sakida, nahyi njir mbərsa, ənga Hyal ngə sakida tsu, ar kəra culi nggyabiya kəra 'yi cabiya hyi, nggyabiya nə cicikur, ənga nə

tsapəkur, ba ənga nggyabiya gəra vazau.

¹¹ Ənggər kəra hyu səni, abər 'ya vər nu kalar ndaliya hyi ənggər kəra tada a vər nu ənga wazha nyi.

¹² 'Yi tsətsəkuya hyi, ənga 'yi səsəkuya hyi, ba ənga 'yi kədi hyi aga hya nggya nggya tsatsa'a aga təlkur Hyal, ndəra ngga hyi a vu təlkur nyi ənga kadakadarkur nyi.

¹³ Arya abangau, 'yu usaku anə Hyal cumu, arya ar pəcira hyi dləwuri ndər Hyal kəra hyi nggari sara ara 'ya, hyi dləwuri ənggər ndər Hyal ama a'yi ənggər ndər ndə mai. Pakatu ndər Hyal ngau, kəra a vər məl thlər nyi wu dəfwa hyi, nahyi njira mbərsa.

¹⁴ Nahyi ja, wazha ama, hya fa'abiya hiya ɗaɓə dzə njir nu Hyal paməpamə kəra wu Yahudi, njira wu Kərsiti Yesu. Ənggər kəra hyi lar ɓwaɓwatə wu tsa njir məlmər hyi, tangə ənggər ta ngə ɗaɓə dzə njir nu 'yar lar wu pəla njir Yahudiya.

¹⁵ Njir Yahudiya ngə tsəya Thlagə Yesu ənga nabi'yar tsu, ənga tsu ndə kədləna 'ya, kə sə ndzana huda Hyal, ba ndə ɗa dawa ənga nji patəu!

¹⁶ Ndu nərdzau aga ka 'ya ara tətəlna ndər Hyal anə njira a'yi njir Yahudiya mai, a sara nda uya mbəɗau. Lagu kə nga ndə cakəri kyakiwa bikər nda. Ama kəja huda ndzəndzə Hyal a shidari ar kəra nda.

Cimər Bulusu Ja Bəra Lar Njir Tasalonika

17 Ama, wazha ama, ar pəcira nji təkəbiya mən əkkə'yi hyi nə pəci kushu, təkə nə kumər dzə ngau, a'yi nə dəfu mai. A vər cim nga 'ya, ənga 'yu nərdzau aga 'ya lar hyi bama ənga bama.

18 A ciwar 'ya wu kər aga 'ya shili əgya hyi, nayi Bulusu, yi nərdzau aga ya shili, nərdzə da a'yi aga zəmə mai, a'yi aga məthlə tsu mai, ama ba shatan kar 'ya.

19 Mi ngə sər fər kərər 'ya, ənga sər cagulir 'ya, ənga tsu dara təkur nə kadakadarkur 'ya wu mwar Thlagər mən Yesu ar pəcir shida nya? A'yi nahyi ngə wa?

20 Jijiri, nahyi ngə kadakadarkurər 'ya ənga cagulir 'ya.

3

1 Agabangau, ta da na'yu sən mbiya dəfu mai, ba 'yi lari a dari tsa'a nja piyar 'ya wu Athlinu na'ya zhizhir 'ya.

2 'Yi səwa hyi Timathlawusu zamər mən, ənga zamə məl thlər Hyal, ndər tətəlna ndəshigu nə Kərsiti aga ja cakər hyi dənəma ənga tsətsəkur hyi wu mbərsar hyi.

3 Ji məl abangau, a sara vanyi nda sara kənggəder dzau ara culi najaka bwaḇwatə kəra hyi a gwa. Arya hyu səni tsu kadə nga nji nana abər kəl mən tərabiya a gwa.

4 Pakatəu, ar pəcira a'yi 'ya əkkə'yi hyi, a nar hyir 'ya abər nju nda da 'ya. Abangə tsu

nga nyi dərəkər ənggər kəra hyi səni.

5 Arya kau, ta da nayi sən mbiya dəfu mai, ba yi səwa aga ya yiwabiya ar kəra mbərsar hyi. Yu hivər ara ndər dzə kau, ja sara dzəbiya hyi ba hədar 'ya a da sə kurthləu.

Ndər Fə Dəfu Kəra Shili Ara Timathlawusu

6 Ama kəja Timathlawusu a shiliri kabangəkəu sara ara hyi, ji sa nar 'ya sə mənəhə ar kəra mbərsar hyi ənga yiwukur kəra hyu ca. Ji bəra nar 'ya ənggəra a'yi hyi ənga dənga cacaguli ar kəra 'ya ənga ənggəra hyu cim nə lar 'ya ənggər kəra 'yu cim nə lar hyi.

7 Agabangau, wazha ama, wu patər bwaḇwatə ənga da paməpamə kəra 'yi sa, a uyar 'ya səsəku dəfu arya mbərsar hyi.

8 Kabangəkə ja, a dər 'ya nji mbəmbədau, ta da a ta'yir hyi jijiri wu Thlagəu.

9 Wa thləmə culi usaku, kəra 'ya sən nə nyi anə Hyal, arya madiya caguli kəra 'yi uya wu mwar Hyal arya hya?

10 Vu'yi ənga pəci nga 'ya vər nərdzau wu kədi Hyal aga 'ya lar hyi li ənga li aga 'ya nyabiya vira hyi təwa wu mbərsa.

11 Bəgə Hyalər mən ənga Dərmən ənga kərny, ba ənga Thlagər mən Yesu ja pahəna 'ya lagu aga 'ya shili əgya hyi.

12 Bəgə Thlagə a məliya yiwukurər hyi a cakau, a dumwa dumwa anə kuvwar

hyi ənga kalar ndau ənggər kəra 'ya vər yiwu hyi.

¹³ Bəgə ja tsətsəkur dəfuwa hyi aga hya da nji gəra vazau, ənga hya da nji cicau wu mwar Hyalər mən ənga Dərmən wu pəcir shidar Thlagər mən Yesu dabə ənga nji cici nyi patəu.

4

Nggyabiya Nə Pina Hudā Hyal

¹ Ayukudā sə patə wazha ama, 'yu kədi hyi ənga 'yu tsətsəku hyi aga hya nggya nə pina hudā Hyal ənggər kəra hya vər nggya kabangəkau. 'Yu cakər kədiyau aga hya bəra cakər dumwa ənga məl abangə wu Thlagə Yesu.

² Arya hyu səni tədə himiya hyi kəra 'yi məl kə wu dənəma təkər nə Thlagə Yesu ngau.

³ Yiwu hudā Hyal ngau, hya nggya cicau ənga hya hwi ara səsukur.

⁴ Kalar ndə wu pama hyi ja səni ənggəra ja nggya ənga kərny, ja nggya cicau ənga ja səbiya ndəkər nyi,

⁵ a'yi wu lagur suna səsukur ənggər kəra njira gəra sən Hyal wu məl mai.

⁶ Wu najaka sau, a sara ndə a ndza sə alaga diya zamə nyi mai, arya Thlagəu wu nda nə nyi anə kalar ndə bwaḃwatə nə kalar bikə nyi ənggər kəra 'yi nar hyi, ənga 'yi kughiya hyi tsu kadə ta.

⁷ A'yi aga nggya dedəbə ngə Hyal ngga mən mai, ama aga mənə nggya cicau.

⁸ Agabangau, kalar ndəra nggəl ara dləwu ndər kau, a'yi ndər ndə nga ji piyari mai, ama ndər Hyal nga ji piyari, Hyal ndəra nə hyi Mambəl Cici nyi.

⁹ Ar kəra yiwu dzə wazha ama tsu, a'yi kəl yi bəra tsəfər hyi ar kəri mai, arya ndər Hyal a highiḃərər hyi ri hya yiwu kuvwar hyi.

¹⁰ Pakatəu, hya vər ca yiwukur anə wazha ama wu 'yi'yir Masidoniya, ama cimər 'ya wazha ama, ca ngə hya dumwa ənga yiwudzau ar cakau ar cakau.

¹¹ Hya nərdzau aga hya nggya jaməu, ənga hya sara fə miya hyi a vu ndər nji mai, ənga hya məl thlər ənga dənəmar hyi ənggər kəra 'yi highiḃər hyi.

¹² Hya məl abangə aga hya da njira nju gənggər nda səli wu mwar njira gəra njir nu, ənga hya sara da njir nggya aga ndə mai.

Shidar Thlagəu

¹³ Wazha ama, na'yu yiwu hya nggya ənga gəra sən sə ar kəra njira tau wu Kərsiti mai, ənga hya nggya wu hudə kyakyaru ənggər njira gəra ənga fər kər mai.

¹⁴ Mara a hənggər mən abər Yesu a təri, kə ji hya'ari, abangə tsu a hənggər mən abər Hyal wu nda shabiya njira tə wu Yesu a shida əkkə'yi ja.

¹⁵ 'Yu ndər kau anə hyi ənggər kəra ndər Thlagə nana abər, namən kəra a'yi ənga pi kabangəkau, ar pəcir shidar

Thlagər mən, a'yi mən wu nda hya'ari tanggərma a mwara njira tə mai.

¹⁶ Arya Thlagə ənga kərnyı wu nda shida sara dəməlmau ənga ngga dədəgaləu, ənga dāha dədəgal nə madiya waladi, ənga mbədə tələmə nə Hyal. Ənggau, njira tə wu Kərsiti, nanda ngu dzəgwa hya'ari tanggərma.

¹⁷ Ayukudā ndə hya'ari, namən kəra ənga pi mən wu dzəgwa hya'ari. Nja dzəgwa hər mən a dəməlmau a du dlama, aga mənə da bə əkkə'yi Thlagər mən a dəməlmau. A ndənə, mənə dzəgwa dumwa ənga nggya ənga Thlagəu ba'anuwa.

¹⁸ Agabangə ja, hya fiya nyi dəfu anə kərhyi ənga najaka ndər.

5

¹ Wazha ama, ar kəra pəci ənga saka nə shilər Thlagəu, a'yi mbari 'ya tsəfəri hyi sə ar kəri mai,

² arya nahyi ənga kərhyi hyu səni abər pəcir Thlagər mən wu nda da ənggər shilər ndər həl əvu'yi.

³ Ar pəcira nja vər na, “Nggya jaməu ənga hudə pərtə a shiliri,” kukuthlə ba bwaḡwatə nə sa a shili ar kəra nda, ənggər kəra ya shili anə mala hudu ma pəcir ya nyi a shiliri. Lagur mbədəbiya dzə a'yi mai.

⁴ Ama nahyi wazha ama a'yi hyi wu kuthlə mai, ənga pəci kə a'yi a sən shili ar kəra hyi kukuthlə ənggər ndər həl mai.

⁵ Nahyi patəu, wazha nə mbəmbəl ngau, ənga wazha nə pəci tsu. Namən a'yi njir vu'yi alaga njir kuthlə mai.

⁶ Agabangau, a sara mənə da njir gu ghanyi mai, ənggər kəra alenyi nja vər məl mai. Bəgə mənə nggya lili'u aga mənə tsamə ənga mənə nggya baḡathlə dzau.

⁷ Arya njira wu gu ghanyi, əvu'yi nga ndu gwa. Njira wu sa sə sasa tsu, əvu'yi nga ndu sa, ba ja thləkəna nda.

⁸ Ta dā nə puci nga mən, ta'yi mənə tsamə ənga mənə nggya baḡathlə dzau. Bəgə mbərsa ənga yiwudzau nda dā ləgutə liyangə har mən, ənga fər kər nə mbədə tsu ja dā dara liyangə har mən.

⁹ Arya Hyal a'yi jigəwa mən wu njir hudə ndzəndzə nyi mai, ama aga mənə uya mbədau lagur Thlagər mən Yesu Kərsiti.

¹⁰ Kərsiti ndəra tau arya mən, aga mənə dā ənga pi ənga ja, alaga lili'u mən alaga mən wu ghanyi.

¹¹ Agabangə hya fiya nyi dəfu anə kərhyi, ənga hya dumwa ənga dləwa kuvwar hyi ənggər kəra hya vər məl kau.

Usa Dzau Ənga Tədə Himi

¹² Kabangəkau, 'yu kədi hyi wazha ama, hya gənggər nyi səli anə njir məl thlər ənga jirkur wu pama hyi, ca ngə njir tədəmwar hyi wu Thlagəu, njir lə sawara anə hyi.

¹³ Hya səbiya nda lagur hakəra nda gagadau wu yiwukur arya thlərər nda.

Hya nggya jamə wu pam ənga kalar ndau.

¹⁴ 'Yu tədə himiya hyi wazha ama, hya kughiya ndər nggya hadəwa, ənga hya fiya nyi dəfu anə njir hivər, ənga hya dləwar nji tutuwa dənəma, ba ənga hya mba dəfu ənga kalar ndau.

¹⁵ Hya hangəkal hya sara ki dəmwa 'yikur ənga dəmwa 'yikur mai, ama hya dumwa ənga mənəhəkur cumu anə kuvwar hyi ənga kalar ndau.

¹⁶ Hya nggya ənga caguli cumu.

¹⁷ Kədiya mə Hyal gərə tsəwa.

¹⁸ Hya lə usaku anə Hyal wu kalar sau, arya ca ngə sər yiwu huda Hyal anə hyi wu Kərsiti Yesu.

¹⁹ Hya sara kakana ndər nə Mambəl mai.

²⁰ Hya sara dida ndərhaha mai.

²¹ Dzəgabiya mə kalar sau, hya səbiya baəbalu sərə mənəhəu.

²² Kwaya mə nadu ara məl sə dəmwa'yu.

²³ Bəgə Hyal ənga kərnyi, ndər lər hudə pərtəu, ja thləna hyi cici patəu. Bəgə mambələr hyi, ənga dəfuwa hyi ənga kumər dza hyi a nggya gərə ənga vazau ba'anə shilar pəcir shilər Thlagər mən Yesu Kərsiti.

²⁴ Ndəra ngga hyi kau, ndə tsa'a miya dəfu ngau, ju nda nyabiya sərə ji nana.

²⁵ Wazha ama, kədiya mə Hyal anə 'ya.

²⁶ Usara mə wazha ama patə ənga bərpə dzə kərə ci-cau.

²⁷ Yu kədi hyi ənga thləmər Thlagəu, hya jigana cama tsətsəfə kau anə patər wazha ama.

²⁸ Bəgə mayiwakur Thlagər mən Yesu Kərsiti ja nggya ənga hyi. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Nə Məthləu Anə Njir Tasalonika

Usa Dzau

¹ Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu, ənga Silasu, bə ənga Timathlawusu.

A nda nə dabə dzə njir nu kəra wu məlmə Tasalonika, kəra nə Hyal Dərmən ənga Thlagə Yesu Kərsiti.

² Bəgə mayiwakur ənga hüdə pərtəu sara ara Hyal Tada ənga Thlagə Yesu Kərsiti nda nggya ənga hyi.

Lə Usaku Ənga Kədi Hyal

³ Kakal nga nyi 'ya na usaku anə Hyal cumu aga hyi, nahyi wazha ama, ara mbərsar hyi a vər cakə gagadau, ənga yiwu kəra hya vər yiwu kərhyi a vər cakau.

⁴ Agabangau, 'ya vər bwasau ənga hyi wu dabə dzə njir nu Hyal paməpamə arya səsə'wu sə ənga mbərsar hyi wu patər də dzə paməpaməu ənga nggya dzadzau kəra hya vər səsə'wuri.

⁵ Kalar sə'yar kau ca ngə cabiya numa nə Hyal tsa'a nga nyi, arya kau nja nda jigəwa hyi wu njira a dərī kakal nda gwu təlkur Hyal kəra hya vər sa bwaḃwatə aga nyi.

⁶ Hyal ndə tsapə ngau, ju nda kina ənga bwaḃwatə anə njira vər lə bwaḃwatə anə hyi.

⁷ Ənga tsu, ju nə hyi bəlsar, nahyi kəra a vər sa bwaḃwatə əkkə'yi na'ya

tsu ma Thlagə Yesu cabiya kər sara dəməlməu wu u'u mbəmbau ənga waladi nyi'yar.

⁸ Ju sa nə nyi bwaḃwatə anə njira gəra sən Hyal ənga njira piyari nu ndəshigu nə Thlagər mən Yesu.

⁹ Ndu nda sa bwaḃwatə kəra gəra kudau, ənga na ndu nda lari bama Thlagəu ənga kadakadarkur nə dənəma nyi mai.

¹⁰ Sə'yar kə wu nda də, ar pəcira ji shida, aga nji cicau ndu sa nə nyi kadakadarkur, patə njira hənggəri ndu nda gənggər nyi səli. Ənggau, patə əkkə'yi nahyi, ara a hənggər hyi ənga sakida kəra 'yi nar hyi.

¹¹ Ənga najaka sə a wu kər, 'ya vər kədi Hyal anə hyi cumu, aga Hyalər mən ja jigəwa hyi wu ngga nyi, ənga dənəma nyi nga ju nda nyabiya kalar sə mənəhə kəra hyi məl ənga kalar sərə dəfuwa hyi nər hyi lagur mbərsar hyi.

¹² 'Ya vər kədi Hyal kau, aga nja nə nyi kadakadarkur anə thləmə Thlagər mən Yesu wu hyi, ənga nahyi tsu, hyu uya kadakadarkur wu ja. Sə kə wu dər kər lagur mayiwakur nə Hyalər mən ənga Thlagə Yesu Kərsiti.

2

Ndər Hya'a Hangəkal

¹ Ar kəra shilər Thlagər mən Yesu Kərsiti ənga sa bər mən papatəu əkkə'yi ja, 'ya vər kədi hyi wazha ama,

² a sara hya gərahə wu dəfuwa hyi kusakusa mai alaga hangəkala hyi a hya'ari

mai, abər pəcir shilir Thlagəu a kuda shiliri mai. Ma vanyi, abər vanyi ndə a nar hyi ri abangau, lagur ndər haha, alaga cama tsətsəfau, alaga ndər papahəu, alaga nja na abər cama ngau sara ara 'ya.

³ A sara hya piyari kalar ndau a nggutana hyi alaga abari mai, ara pəci ta a'yi shili mai, kəl ma gəra nggandərkur kə də kwatahəu, ənga ma ndər hya'a hangəkəl ta cabiya dzau, naja ngə ndəra nji fiya nyi aga sa.

⁴ Naja ngə ndəra wu tsamə kənyı ənga kadakadarkur, ju nda pari kalar səra nju ngga ənga Hyal, ənga kalar sər dləvau. Ju nda fiya kənyı ar vir nggya wu ki Hyal, ənga ju fiya kənyı ar viya Hyal.

⁵ Nahyi a'yi a dəngari wa, yu na sə'yar kau anə hyi ar pəcira mən ar vira zəməu?

⁶ Kabangəkau a sən hyi səra a vər kar nyi, aga kəl ma pəci nyi a dəri nga ja dzəgwa cabiya dzau.

⁷ Ara ndər hya'a hangəkəl kə a vər məl thlər dədəwa kabangəkau, a nggyar ja dədəwa kəl ma ndəra vər kar nyi ara biyar babal kə bəna dzau.

⁸ Ba ndər hya'a hangəkəl ka dzəgwa cabiya dzau, ndəra Thlagəu Yesu wu nda tsiya nyi ənga sə pi sara wu miya ja, ənga ja dzəgwa wushina nyi ənga kadakadarkur nə shili nyi.

⁹ Ndər hya'a hangəkəl kau, ju nda shili ənga dənəma sara ara shatan, ja dzəgwa sana liya nji ənga məl sə dədəgur ənga mətsam pampaməu.

¹⁰ Ənga ja nda nggutana njira ar lagu sasa ənga kalar sə dəmwa 'yi kəra wu səkwa dzau, ara ndə piyari yiwu jiri kəra wu nda kətiya nda.

¹¹ Arya najaka sə ngə Hyal a nda shabiya hangəkəla nda aga nda hənggər ənga fatiya nyi,

¹² aga abangə nju nda thlana nda numa patəu, ara na ndə hənggəri ənga jirkur mai, ama ndə yiwu dəmwa 'yikur.

Hya Nggya Ənga Jirkur

¹³ Kakal nga nyi 'ya lə usaku anə Hyal cumu arya hyi, nahyi wazha ama kəra Thlagə a yiwu, ara Hyal ngə cadəbiya hyi aga hya də wu nji tanggərma kəra uya mbədə lagur Mambəl, ca ngə məliya hyi cici ənga lagur hənggəri wu jiri.

¹⁴ Aga kə nga ji ngga hyi, lagur ndəshigu 'ya kəra 'yi nə hyi, aga hya uya kadakadarkur nə Thlagər mən Yesu Kərsiti.

¹⁵ Agabangau, wazha ama, hya ciya dzau ənga hya səbiya highi bə 'yar kə 'yi nə hyi kau, alaga ənga miya ba lagur cama tsətsəfau.

¹⁶ Bəgə Thlagər mən Yesu Kərsiti ənga kənyı ba Hyal Tada, kəra cabiya mən yi-wukur, ja nə mən tsətsəku dəfu kəra gəra kudəu ənga fər kər mənəhəu.

¹⁷ Bəgə ja nə hyi tsətsəku dəfu, ənga ja nə hyi dənəma wu patər sə mənəhəu kəra hyu məl ənga səra hyu na.

3

Bulusu Wu Yiwu Nja Kədi Hyal Anə Nda

¹ Wu joməya nyi, wazha ama, 'ya vər kədi aga hya kədi Hyal anə 'ya. Hya kədi Hyal aga ndəshigu nə Thlagəu a tətəlnakər kusakusa, ənga aga ja də ənga kadakadarkur, ənggər kərə ji shili anə hyi.

² Ənga tsu hya kədi Hyal, aga nja kətiya 'ya ara nji dəmwə 'yu ənga nji shishi, ara a'yi kalar nji ngə ənga mbərsa mai.

³ Ama Thlagə ndə tsa'a miya dəfu ngau, ju nda nə hyi dənama, ənga ja kətiya hyi ara nji dəmwə 'yu.

⁴ A mbərsar 'ya ənga Thlagəu abər hya vər məl sərə 'yi na aga hya məl, ənga tsu hya dumwa ənga məl nda.

⁵ Bəgə Thlagəu ja tsəkwar dəfuwa hyi aga hya sənbiya yi-wukur nə Hyal, ənga səsəu sə lagur Kərsiti.

Məl Thlər Sə Mənahə Ngau

⁶ Wazha ama, 'ya vər na anə hyi wu thləməər Thlagər mən Yesu Kərsiti, abər hya təkə ənga kalar zamə hədəwa, ənga naja a'yi wu yiwu məl thlər ənga sərə hyi highibəri ara 'ya mai.

⁷ Nahyi ənga kərhyi, a sən hyi ənggər kərə kikyau hya fa'abiya hiya sərə 'yi məl. Wu pəcira 'ya əgya hyi na 'ya a'yi nggya dzafə mai.

⁸ Ənga tsu na'ya a'yi wu səm sər səm nji gərə kina mai. Ama a sar 'ya bwaəwatə vu'yi

ənga puci a vər məl thlər, aga 'ya sara də sə tədəbə anə hyi.

⁹ Sərə də 'yi məl abangau, ara a'yi 'ya gərə dənama nə yiwa aga hya dləwar 'ya mai, ama aga 'ya də sər fə li kərə hyu fa'abiya hiya nyi.

¹⁰ Wu pəcira mən ar vira zəməu, a nar hyir 'ya abər ma ndə nggəl ara məl thlər, a sara nja lə sər səm anə nyi mai.

¹¹ 'Yi na abangə ara 'yi ng-gari abər alenyi nji wu hyi, nji hədəwa ngau, thlər məl a'yi ara nda mai, kəl nggya aga jiəa njir məl thlər.

¹² Culi najaka nji 'ya vər tədə himiya nda ənga nə nda sər bəla wu dənama nə Thlagə Yesu Kərsiti aga nda məliya kərnda, nda məl thlər aga nda uya dəfə kərə nda səm.

¹³ Nahyi tsu, wazha ama, a sara hya hədə ənga məl sərə tsa'a mai.

¹⁴ Kalar ndəra nggəl ara nu sərə 'yi nana a gwar cama tsətsəfə kau, hya fər li mənahəu ar ja. A sara hya dəbər kər ənga ja mai, aga ja gu səli.

¹⁵ Ama a sara hya fiya nyi ar viya dawa mai, ama hya tədə himiya ja ar viya zər ama.

Fə Barka

¹⁶ Bəgə Thlagə ənga kərnyi ndər lə hüdə pərtəu, ja nə hyi hüdə pərtə cumu wu kalar lagu. Bəgə Thlagə ja nggya ənga hyi patəu.

¹⁷ Nayi Bulusu ngə tsəfə na-jaka usa dzau ənga tsa yau. Kə ngə sakida nə kalar cama

tsətsəfə də. Ənggər kə nga yu
tsəfau.

¹⁸ Bəgə mayiwakur nə
Thlagər mən Yesu Kərsiti ja
nggya ənga hyi patəu. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Nə Tanggərma Anə Timathlawusu

Usa Dzau

¹ Sara ara Bulusu, cama səsə nə Kərsiti Yesu lagur ngga nə Hyal ndər mbəda mən ənga Kərsiti Yesu ndər fə dəfu anə mən,

² Nga vər tsəfə anə Timathlawusu zər də nə jiri wu lagur mbərsa.

Mayiwakur ənga təhudəu ənga jaməkur sara ara Hyal Tada ənga Kərsiti Yesu Thlagər mən a nggya ənga gau.

Kughi Ar kəra Highiḅə Nə Fati

³ Ənggəra yi tsətsəkur ngau ar pəci kəra ya vər ma'yi a ndu Masidoniya, yu yiwu ga ḅəliya sar kushu wu Afisa aga ga kughiya njir highiḅə nə fati aga nda piyari.

⁴ Ga nar nda abər a sara nda hə hangəkālər nda a ndəgya pumungutu'yar kəra gəra ənga kər ba ənga jiga thləmər ciji'yar, kəra tsu kudiyə nyi a'yi mai. Arya culi najaka sə wu shili ənga kəpəl wacu, ar viya thlər Hyal kəra wu shili lagur mbərsa.

⁵ Səra najaka ndər ar kəri ca ngə yiwudzau, kəra wu shili lagu dəfu cicau, ənga dəhə nə dəfu kəra a vər cabiya abər a'yi mən ənga bikə mai, ba ənga tsu mbərsa kəra pakatəu.

⁶ Alenyi njii a thlənar nda dzə sara ara najaka jiri, kəra təkəri ndə shabiya dzau,

ndu nu ndər paməpamə nə kurthləu.

⁷ Ndu yiwu nda də maləmə nə dladau, ya kəja nandə wu səni səra ndu ndər arya nyi kə mai, alaga səra ndu na anə njii gəra ənga hivər.

⁸ A sən mən abər dladə sə mənəhə ngau, ma njii məl thlər ni tsatsa'a.

⁹ Namən tsu wu səni abər dladau, njii lər nyi anə njii cici mai, ama anə njira gəra ḅəla dladau, ənga njii batal, ənga njira gəra hivər Hyal, ənga njir bikə tsu, ənga njira gəra cicau, ba ənga njira gəra nu Hyal, ənga njir tsa dərnda ənga mər nda ba ənga njir tsa njii,

¹⁰ ənga tsu njir məl səsukur, ənga shili kəra wu pida ənga shili kuvwar nda ənga mathləkə'yi kəra wu pida ənga kuvwar nda, ənga njir həl njii, abangə tsu njir thla fati, ənga njir lə sakida nə fati, ənga kalar səra pamə ənga highiḅə nə jirkur.

¹¹ Abər najaka highiḅə nə jijiri wu shili lagu ndəshigu dlədləvə nə Hyal kəra ənga barka, kəra ji fuwa də wu tsa yi aga ya tətəlna.

Usaku Arya Mayiwakur Nə Hyal

¹² Yu usa Kərsiti Yesu Thlagər mən, ndəra nə də dənəma aga məl thlər kau, arya ji hər də ndəra nja fər kər ni, ənga ji cadəbiya də a shili wu thlər nyi.

¹³ Alaga kə dədəmə nayi ndər vazə Hyal ngau, ndər ka thlər nyi ara ḅau, ənga tsu ndər didə nyi. Ama wu sə'yar kə patə kə yi uya tuhudu ara

Hyal ara yi məl nda wu gəra sənkur ənga gəra mbərsa.

14 Mayiwakur nə Thlagər mən nyabiya da gangə gagadəu, dəbə ənga mbərsa ba ənga yiwudzə kəra a'yi wu Kərsiti Yesu.

15 Ndər kəra yu nda na kau, ndər kəra nja fiyafə əni ngau, kəra tsa'a nja dləwuri patəu, abər, “Kərsiti Yesu shili wu duniya aga mbədə njir bikau,” wu pama nda patə nayi nga ndiya ənga bikau.

16 Ama ənggau ca ngə də Hyal cabiya də tuhudə nyi, nayi ndəra ndiya ənga bikau, aga Kərsiti Yesu a cabiya munya nyi aga ya də ndər ca lagu anə kalar ndəra wu nda hənggəri ənga ja nga ndu uya pi gəra kudəu nə ba'anuwə.

17 Bəgau dəgalkur ənga dləvau nda nggya nə ngau təl gəra kudəu nə ba'anuwə, ndəra gəra ənga kudiya, ndəra gəra nju ləri, ətsu nagə ngə Hyal zəmə wacu nə ba'anuwə! Aminu.

18 Timathlawusu, zər də, yu lə ndər kau anə ngau ar kəra ndər kəra nabi'yar nana ar kəra gau dədəməu, aga lagur nu nda, gu nda də ndər məl thlər mənəhəu gagadəu.

19 Nagə tsu ga səbiya mbərsa ngau ənga dəhə nə dəfu kəra mənəhəu, aya alenyi nji a tsiyari mbərsar nda lagur nggəl ara nu dəha dəfuwa nda.

20 Wu pama nda ca ngə Himaniyasu ənga Alegəzanda, njira yi lər nda anə shatan aga nda highiəri nda sara didə ndər Hyal.

2

Highibau Ar kəra Dləvau

1 Sə tanggərma, yu tsətsəku ngau, aga nja dumwa ənga kədiyau, ənga ndər ənga Hyal, ənga nja dumwa ənga usa Hyal aya nji patəu.

2 Nja kyaga məl abangə ar viya təltəl'yar patəu, ənga patər njira a miya thlər dədəgaləu. Nja məl abangə tsu aga mənə uya nggya jaməu ənga hudə pipida wu hivər Hyal ba ənga nggya cicau wu mwar Hyal.

3 Naja kau mənəhə nga nyi, ənga tsu Hyal ndər mbədə mən wu nggari məsəhəkura nyi,

4 ndəra wu yiwu patəkura nji nda uya mbədəu, ənga nda shili wu sənbiya jirkur.

5 Arya Hyal zəmə ngau, ndəra wu pama Hyal ənga nji tsu zəmə ənga ja, ndə kau, naja ngə Kərsiti Yesu.

6 Naja ngə lər kərnyə aga ja pəliya nji patəu. Najakə ngə cama kəra Hyal ləri anə duniya ar pəci kəra kakaləu.

7 Aga kə ngə Hyal cadəbiya də cama səsau ənga tsu ndər tətəlna ndər Hyal. Yi də maləmə highibau anə patər njira a'yi njir Yahudiya mai, ar kəra mbərsa ənga jirkur. Jiri nga yu na a'yi fati mai.

8 Yu yiwu shili ar kalar vi nda har tsi a dəməlməu wu cicikur, wu kədi Hyal, a'yi ənga dəfu ndzəndzə mai, ba a'yi ənga kəpal wu dəfu mai.

9 Yu yiwu tsu mathləkə'yi nda hari kar kəra tsa'a, lugutu kəra kyau, a'yi ənga gangəkur

məl shishir kər mai. Ənga tsu a sara nda ha kar dinairi mai, ba ənga thladla ənga kar nə gənna gəngə mai.

¹⁰ Ama nda nggya ənga nggyabiya mənəhəu kəra wu kyaga mathləkə'yi kəra cabiya kərnda abər nanda njir hivər Hyal ngau.

¹¹ Bəgə mala ja dləwuri na-jaka highiəu wu hangəkəl nyi ba ənga həya kər nə jijiri.

¹² Nayi nə nyi lagu anə mala ja highiəu anə ndə sal mai. Nayi tsu nayi nə nyi lagu anə mala ja səm təlkur a dar kəra shili mai, bəgə ja nggya zəməu.

¹³ Arya Hyal məliya Adamu tanggərma divira Hawawu.

¹⁴ A'yi Adamu ngə shatan nggutana mai, ama mala nyi nga ji nggutana, ba ji də ndər bikau.

¹⁵ Ama mathləkə'yi ndu nda uya mbəfau lagur ya wazha, ma ndə sən dumwa ənga mbərsa, ənga yiwudzau, ənga cicikur dəbə ənga tsərpər kər.

3

Nggyabiya Kəra Wu Kyaga Ndər Tədəmwa

¹ Kəja ndər kəra nja fər kər əni, kalar ndəra vər cim ja nggya ndər tədəmwa anə njir nu, a cimər ja thlər kəra mənəhəu.

² Ndər tədəmwa ja nggya ndəra gəra ənga səra nja vazə nyi ni a dumwar nji, ja də ndər mala zəməu, ndər bəlar kərny, ndər dəfu mənəhəu, ndəra ənga hangəkəl mənəhəu, ndər dləwu məthləpi, ndəra wu sən highiəu gagadau.

³ Najaka ndau a'yi ja ndər nyi ənga padlə mai, ənga a'yi ja ndər gal pa mai, ama ndə hangəkəl, ənga tsu a'yi ndər tsətsəbwari mai, ətsu a'yi ndər yiwu gənna gagadə mai.

⁴ Pakatəu kəl ji də ndəra sən səbiya ki nyi mənəhəu, ju məliya wazha nyi nda məl səra ju na ənga nda gənggər nyi səli wu kalar lagu.

⁵ (Ma ndau a'yi a sən ənggəra ja bəu ənga njir ki nyi mai, abari nga ja sən bə ənga njir nu Hyala?)

⁶ A sara ja də ndəra dzəgwa də ndər nu Hyal mai, ara bəwadzau a nda səwa nyi ba nja məliya nyi numa kəra nji məliya nyi anə shatan.

⁷ Ndər tədəmwa ja də ndəra nja ndər mənəhəu ar kəra ja wu mwar njira a'yi njir nu mai, a sara də sər səli, ənga ja tədəu a gu ləbam shatan.

⁸ Abangə tsu njir dləwa pubu, pakatə nda nggya njira nju gənggər nda səli, a'yi njir pə miya məməthlu mai, ənga tsu a'yi njir nyi ənga padlə mai, ənga njir suna gənna mai.

⁹ A mbari anə nda, nda səbiya jirkura mbərsar nda ənga kər papaləu.

¹⁰ Sə tanggərma nja dzəbiya nda, ənggau, ma nja 'yi thləwa nda ənga vanyi vazə mai, bəgə nda də njir dləwa pubu.

¹¹ Abangə tsu mathləkə'yi nda, nda də njira nju gənggər nda səli, a'yi njir ndər nə gwadəvi mai, ama njira tsərpəri kərnda, ənga wu kalar sau, nja fər kər ənga nda.

¹² Ndər dləwa pubu kəl ji də ndər mala zəməu, ənga ju sən səbiya wazha nyi ənga njir ki nyi mənəhəu.

¹³ Njir dləwa pubu kəra wu məl thlər nda mənəhəu, ndu uya thləmə mənəhəu anə kərnda, ndu ndər gəra hivər ar kəra mbərsar nda wu Kərsiti Yesu.

¹⁴ Ar pəci kəra ya vər tsəfə cama tsətsəfə kau a nda anə ngau, yu fə dəfu abər yu shili əgya gau a səkari kushu.

¹⁵ Ama ma a'yi yi shili kadə mai, ga nggya ənga səni ənggəra mənə kyaga nggya wu pama njir gə Hyal, kəra ca ngə dəbə njir nu nə Hyal mbəmbədəu, ca ngə shimal ənga fə hya jirkur.

¹⁶ A'yi ənga təkəkər mai, sə kə mənə vər nu kau dəgal nga nyi:

Kərsiti cabiya kərnyı wu kumər dzau,
Mambəl cabiya nyi ndər jiri.
Waladi'yar lari nyi,
nji tətəlna ndər nyi wu duniya.

A hənggəri njir ənga ja wu duniya patəu,
Hyal həri nyi a dəməlmau wu kadakadarkur.

4

Highibəu Nə Fati

¹ Kəja Mambəl Cicau a vər ca ar babal abər wu kudiyar pəci, alenyi nju nda səna mbərsar nda ar viya njir nu ba nda hər hangəkala nda a ndəgya mambəl ngguta vi ənga highibə nə fati nə mambəl dəmwa'yi'yar.

² Highibə kau wu nda hya'ari lagur njir batal njir thla fati kəra dəhə dəfuwa nda a təri, ənggər səra njir hilina ənga liyangə kwakwadəu.

³ Culi njir kau ndu ka hə dzau, ənga tsu səm alenyi sər səm. Ətsu, Hyal ngə məliya sər səm kau aga njira mbərsa ənga tsu njira wu sənbiya jirkura nyi nda dləwuri ənga usaku.

⁴ Arya kalar səra Hyal məliya mənəhə nga nyi, ənga tsu a sara nja piyari sə mai ma a dləwuri njir ənga usaku,

⁵ ara a cinar njir lagur ndər Hyal ənga lagur ndər ənga Hyal.

Ndər Məl Thlər Kərsiti Yesu Kəra Mənəhəu

⁶ Ma ga highibər sə'yar kau anə wazha ama, gu nda də ndər məl thlər Kərsiti Yesu kəra mənəhəu. Nagə ndəra hau wu ndər kau nə mbərsa ənga tsu highibə nə mənəhəu kəra ga vər nu ba'anə əshina kau.

⁷ Ga sara bukər ngau ənga kəbəkəwətəu ənga pumungutu gəra kər, kəra gəra ənga dləwa dzau. Ama ga hwathliya kərngau ga nggya ənga dəfu nə Hyalkur.

⁸ Alaga kau, hwathlə dzə nə kumər dzau a'yi ənga akkəri tsapə mai, ama ga nggya ənga dəfu nə Hyalkur ca nga ndiya ənga akkəri wu kalar lagu. Ara najakau, wu shili ənga barka kabangəkau ba ənga tsu nggya kəra wu nda shili.

⁹ Najakə ngə ndər kəra nja fər kər ni, ənga tsu a təkəri nja dləwuri ənga hudə zəməu.

¹⁰ Aga kau 'ya vər nərđzau, 'ya vər məl thlər ara a fuwar 'ya dəfuwa 'ya wu Hyal kəra ənga pi, ndəra ca ngə ndər mbəda patər nji, njira ma a hənggər nda jiri ənga ja.

¹¹ Ga highiḃə sə'yar kau, ənga ga nar nyi anə kalar ndau ja məl sərə gu na.

¹² A sara ga hənggəri nda didana ngau ara nagə zər baduwari mai, ama ga cabiya kərngau sər highiḃau anə njir nu lagur ndər ngau, ənga ng-gyabiya ngau, ənga yiwudzə ngau, ənga mbərsa ngau, ba ənga tsu nggya cici ngau.

¹³ Kadivira ya shili, ga dumwa ənga jiga ndər Hyal kəra tsətsəfau anə ndapi, ənga tətəlna ndər Hyal ba ənga highiḃə tsu.

¹⁴ A sara ga piyari barka nə sən sau kəra Hyal nə ngə kə mai, kəra ji nə ngau lagur cama sara ara Hyal ar pəci kəra daḃə dzər njira nggurəm fənggər ngə tsi.

¹⁵ Ga məl sə'yar kau ənga jirkur, ga lər kərngau papatəu anə nda, aga kalar ndau ja ləri ənggərə ga vər cakau.

¹⁶ Ga ḃəlar kərngau ənga highiḃə ngau gagaḃau. Ga dumwa ənga məl thlər 'yar kau ənga huḃə zəməu, ara ma gə məl abəngau, gu nda mbədana kərngau ənga njira wu səhimi ngau.

5

Highiḃau Ar kəra Mathləkə'yi Təsal, Njira Nggurəm Ənga Mafa'yar

¹ A sara ga kughi anə ndəra dəgal a ndiya ngau ənga huḃə ndzəndzə mai, ama ga ndər anə nyi ənggər anə dəngau. Wazha baduwari tsu ga kughiya nda ənggər anə zamə ngau.

² Anə mathləkə'yi hahal tsu ga ndər ənggər anə mə ngau, anə ku'yi tsu ga ndər ənggər anə kwamə ngau, ənga cici kur dəfu nə jiri.

³ Ga ləri dəgalkur anə mathləkə'yi təsal, njira ənga jiri njir dləwa nda a'yi mai.

⁴ Ama ma mala təsal a'yi ənga wazha ənga ciji, bəgə nda dzəguya highiḃəri sərə sər nur nda na aga nda məl anə njir kir nda. Lagu kau nga ndu nda kina anə njir yar nda dləwa dzau kəra ndə uya sara ara nda. Culi kau, mənəhəu nga nyi anə Hyal.

⁵ Mala təsal nə jijiri, kəra ndər dləwa nyi a'yi mai, ju fiya dəfuwa ja wu Hyal, ba ja dumwa ənga ndər ənga Hyal ju gal dləwa dzau sara ara ja vu'yi ənga pəci.

⁶ Ama mala təsal kəra wu nggya aga səm məsəhəkur wacu, tətə nga ja, alaga kə tsu ja 'yi ənga pi kau.

⁷ Ga nə nyi najaka cama anə njir nu, aga nda da njira gərə ənga sər vazau wu mwar nji.

⁸ Kalar ndəra gərə sən səməna nji nyi, ma na ma njir ki nyi, a ḃəl nar ja mbərsa nyi, najaka ndau a ndiyar ja ndəra gərə ənga mbərsa ənga dəmwa

⁹ Mala təsal a'yi kari nja jigəwa nyi pathləu wu pama

mathləkə'yi təsal mai, kəl ma fa nyi a ndiyari fa kwakumunyi Ba tsu ar pəci kəra sal nyi tsu ənga pi a nggyar ja mala tsapəu anə nyi.

¹⁰ Ənga nju sən nyi ənga sər mələ ja mənəhəu. Ənga mala kəra həri wazha nyi wu lagu mənəhəu, ənga ju dləwu məthləpi. Ənga ju məl thlər anə nji cici gə Hyal, ba tsu ju dləwa njira wu yiwu dləwa dzau. Ənga ji ləri kərnyı aga məl kalar səra mənəhəu.

¹¹ Ama mathləkə'yi təsal kəra tsu yidəfəu, nja jiga nda wu nji kə mai. Arya ar pəci kəra cim nə kumər dzau təkəbiya hangəkala nda ənga Kərsiti, ba nda gal lagur hə sal.

¹² Lagu kau nga ndu dla ənga numa anə kərnda, ara a bəlnar nda alkawal nə tanggərma.

¹³ A'yi kə ma waci mai, ama ndu highibəri nggya nggashu, ənga ndu bəbau a ndu ki nji. A'yi kə waci mai, ama dəbə ənga na ndau, ənga ndu ndora ba na sə kəra gəra kyau.

¹⁴ Cimə də, mathləkə'yi təsal kəra tsu nda yidəfə nda hər sal, nda ya wazha, nda səbə kir nda. Ara nda sara nə nyi anə dawar mən lagu nə ndər dəmwə'yi ar kəra mən.

¹⁵ Ara alenyi mathləkə'yi təsal nər nda a shar nda tsu kadəu, nda vər nu shatan.

¹⁶ Ma mala kəra ənga mbərsa a'yi ənga mathləkə'yi təsal wu ki nyi, ja dləwar nda, a sara nja nə nyi bwaḃwatə anə njir nu. Lagu kau ngə njir nu Yesu wu nda uya lagur

dləwa njira mathləkə'yi təsal nə jijiri.

¹⁷ Njira nggurəm nə njir nu kəra wu məl thlər nda mənəhəu, a kyau nja gənggər nda səli gagadəu, ma na njira thlər nda ca ngə tətəlna ndər Hyal ənga highibəu.

¹⁸ Ara ndər Hyal kəra tsətsəfə nana, “A sara nja fuwa njuwangə wu miya thla zəwa ar pəci kəra ja vər məl thlər mai,” ənga tsu “Ndər məl thlər a kiri nja nə nyi səra nə nyi.”

¹⁹ A sara ga səhimi ənga vazə ar kəra ndə dəgal nə njir nu mai, kəl ma gə nggari wu miya sakida a də məthlə ənga alaga makəru.

²⁰ Njira məliya bikau, ga kughiya nda ar babal, aga alenyi nja gərəhau.

²¹ Wu mwar Hyal ənga Kərsiti Yesu ənga waladi'yar cacadəu, ya vər kughi anə ngau, ga nu highibə'yar kau gəra ənga tazhira abər gu yiwu vanyi ndau a ndiya alenyi nji.

²² A sara ga kusa ənga fə tsi nə barka ar kəra ndə mai. Ətsu a sara ga fuwa kərngau a gu bikə nə alenyi nji mai. Ama ga bəlar kərngau cicau.

²³ A sara ga dumwa ənga sa 'yimi hyalagəu waci mai, ama ga tuwari 'yimir wur inabi kəra mwushu kushu ara səhudə ngə kau, ənga tsu ara hwahwafəkur ngə kau.

²⁴ Bikə nə alenyi nji ar babal nga nda, kəra kalar ndu səni səra nda a gwa divira nja thlana nda numa. Ama bikər alenyi nji dədəwa nga nda kəl

wu yukudə nga ndu nda bi-yar babal.

²⁵ Abangə tsu thlər kəra mənəhəu ar babal nga nda, alaga ma a'yi nda ar babal mai, nandə wu sən dəwanakər mai.

6

¹ Patər njira vər səm mafakur, nda kyaga ləri dægalkur anə tarkir nda kəra tsa'a, ara nja sara ndər nə dida anə thləmə Hyl nga highiḃər mən.

² A sara mafa'yar kəra tarkir nda njir nu Yesu ngau, nda nggəl ara lə dægalkur anə nda, ara nanda zamər nda mai. Ar viya kau, kuji kə mafa'yar kau ḃəra cakəri mbiya dəfu nda məl thlər nda mənəhəu ara tarkir nda njira wu nu Yesu ngau, njira wu uya barka sara wu thlər nda ənga tsu tarkir nda wu yiwu nda. Sə'yar kau nga gu highiḃau ənga ga tsətsəku dəfuwa nda aga nda məl.

Highiḃə Nə Fati Ənga Akkəri Nə Jiri

³ Kalar ndəra wu highiḃau, highiḃə nə fati, ənga a'yi ju hənggəri ənga highiḃə nə mənəhə nə Thlagər mən Yesu Kərsiti ənga highiḃə nə Hyalkur mai,

⁴ naja ndər ḃwasau ənga ndəra gəra sən sau. Naja tsu ju nggya ənga dəfu nə dəmwa 'yikur ənga ju yiwu kəpal ənga shasha ndər ar kəra ndər 'yar, kəra wu shili ənga shishikur, ənga madəkur, ənga nggəl

ndau ba ənga dənga dəmwa 'yi kəra gəra kər,

⁵ ənga kəpal gangə ənga njira dəngar nda a dari nə kurthləu, njira jirkur a piyari ndari. Nanda ngə njira wu nggani abər nu Hyal ca ngu shili ənga uya gəna.

⁶ Gəra ənga təkəkər! Uya akkəri a'yi gangə gagaḃau anə njira wu hivər Hyal ənga huḃə pipida ənga səra ara nda.

⁷ Arya sə a'yi mən shili ni wu duniya kə mai, ənga sə a'yi mənə sən biya ni tsu mai.

⁸ Ama ma a'yi mən ənga sər səm ənga kar ha, kə ma a citəri.

⁹ Ama njira wu yiwu nda ḃa njir bərba ndu gwu dzau ənga ləbam shatan. Ndu yiwu sə dzadza ənga suna suna paməpamə nə kurthləu, ca ngə dla ənga sə ndzəndzau ənga ndə sanakər.

¹⁰ Arya yiwu gəna naja ngə nggilang ənga patər səra dəmwa 'yu. A vər gal gəna ənga kusa ngə alenyi nji tana lagur mbərsar nda, kəta ndə fuwa kərnda wu huḃə ndzəndzə gangə gagaḃau.

Bulusu Tədar Himiya Timathlawusu

¹¹ Ama nagau, ndə nə Hyal, ga hwinakər nadəu sara ara sə'yar kə patəu. Nagə tsu ga fuwa kər wu gal səra mənəhəu, ənga nə Hyalkur, ənga mbərsa, ənga yiwudzau, ənga səsə'wuri sau ba ənga hangəkalkur.

¹² Ga pana pa nə mənəhəu, ca ngə pa nə mbərsa. Ga səḃiya pi, pi gəra kudau

kəra ca ngə Hyal ngga ngau aga nyi ar pəci kəra gə nana ənggəra gə mbərsa a ndumwar sakida gangə gagaɗau.

¹³ Yu kughiya ngau wu mwar Hyal kəra nə nyi pi anə kalar sau, ənga Kərsiti Yesu, kəra ar pəci kəra ja vər lə sakida wu mwar təl Buntusu Bilatusu ji nana ndər kəra jiri,

¹⁴ abər ga səbiya sə kə yi nar ngə kau gəra ənga sər dəba ənga səra nja nggəliya kəl pəci kəra Thlagər mən Yesu Kərsiti shili ari.

¹⁵ Naja ngə Hyal wu nda həri a shili wu pəci nə kəryi. Hyal kə ngə ndər barka ənga naja ngə ndəra ndiya ənga dənəma patəu, naja ngə təl nə tətəl ənga Thlagər thlagə'yar.

¹⁶ Naja wacu ngə gəra tau, ənga ju nggya wu mbəmbəl kəra ndər sən ləhəri a'yi mai. Naja nga nji gəra saya lari ənga ndər sən lari nyi a'yi mai. Anə nyi ngə kadakadarkur ənga təlkur ba'anuwa. Aminu.

¹⁷ Ga nar nyi anə njira ənga gənna wu duniya kabangəkau, abər a sara nda ɓwadzə nə mai, ənga nda sara fə dəfuwa nda ar gənna kəra wu bəliya sar mai. Ama nda fər dəfuwa nda anə Hyal ndəra wu nə mən kalar sau ənga tsi bangəu aga nggyar mənə ɗa məsahəu.

¹⁸ Ga nar nda aga nda məl səra mənəhəu, ənga nda cakəri məl thlər kəra mənəhəu, ənga nda pahəna tsa nda aga dləwa kuvwar nda.

¹⁹ Lagu kau ənga ndu nda fiya akkərir nda a dəməlmau kəra wu nda ɗa ənggər sər fə

hyi kəra ndu nda nggya ar kəri wu fa kəra wu shili kau, aga nda nda uya pi kəra ca ngə pi nə jijiri.

²⁰ Timathlawusu, ga bəlari səra Hyal fuwa wu tsa gau. Ga həbiya kərngau sara wu ndər kəra papatagəu nə dida ndər Hyal, ənga highiɓau kəra nju nggani abər sənbiya sə ngau ama ndər fati ngau.

²¹ Lagur nu najaka highiɓau, ngə alenyi nji təkəbiya dzau ənga mbərsar nda.

Bəgə mayiwakur nə Hyal a nggya ənga hyi.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Nə Məthləu Anə Timathlawusu

Usa Dzau

¹ Cama tsətsəfau sara ara Bulusu, Cama səsə nə Kərsiti Yesu kəra Hyal cadəbiya. Hyal ngə səwa da aga ya nana ndər ar kəra alkawal nə pi kəra wu Kərsiti Yesu.

² A nda nə Timathlawusu, zər huda yau.

Mayiwakur, ənga təhudəu, ba jaməkur sara ara Hyal Tada ənga Kərsiti Yesu Thlagər mənə nggya ənga gau.

Tsətsəku Dəfu Nə Nggya Wu Mbərsa

³ Yu usaku anə Hyal, kəra ya vər səm mafakur anə nyi, ənggər kəra əji da'yar sara vər məl. Yu səm mafakur anə nyi ənga kər papaləu. Ya vər dənga ngau cumu ma yu ndər ənga Hyal vu'yi ənga pəci.

⁴ Ma yi dəngari ənga pə sələm ngau, ba ya cim aga ya lar ngau, aga ya nyabiya dzau ənga hudə pipida gagadau.

⁵ Yi dəngari ənga mbərsa ngau nə jijiri, kəra a'yi ara əji ngə mala Loyisu ba ənga mə ngau Yunisu. A sən yau abər mbərsa kau a'yi ara gə tsu.

⁶ Agabangau, ca ngə sərə da yu dəngari ngau aga ga mbəbiya u'u wu barka nə Mambəl kəra Hyal nə ngau ar pəci kəra yi fənggər ngə tsi nə barka.

⁷ Ara Hyal a'yi nə mən mambəl nə hivər mai, ama

mambəl nə dənama, ənga nə yiwudzau, ba nə kəkəya kər tsu.

⁸ Agabangau, ga sara səli ara lə sakida ar kəra Thlagər mən mai, ənga tsu ga sara səli ar kəra yau ndəra nji fuwa wu fursəna arya ja mai. Ama ga dəbəri kər ənga yau wu sa bwaḃwatə, arya ndəshigu məsahəu, kəra wu shili wu lagu dənama nə Hyal.

⁹ Naja ngə mbədəna mən ənga ji ngga mən aga mənə nggya cicau. Najaka ngga a'yi arya vanyi sə mənəhəu kəra mən məliya mai, ama ara sərə ji mbiya wu mayiwakur nyi. Najaka mayiwakur, kəra Hyal nə mən ngau lagu Kərsiti Yesu kadivira duniya dzəguya dzau.

¹⁰ Ama kabangəkau najaka mayiwakur a cabiyar dzau lagur shida nə ndər mbədə mən, Kərsiti Yesu. Naja ngə ndəra sana liya tau ənga ji nə mən pi, pi nə gərə kudau lagur ndəshigu.

¹¹ Wu lagu ndəshigu kau ngə Hyal cadəbiya da aga ya da ndər tətəlna ndər Hyal ənga cama səsəu ba ənga maləmə tsu.

¹² Ca ngə sərə da ya vər sa bwaḃwatə kəra ya vər sa kau. Ama alaga abangau səli wu tə da mai, ara a sən yau ndəra yi hənggəri ənga ja, ba ənga gərə kəpal ju sən bəlari sərə ji fuwa wu tsa yau ba'a shili ar pəci ta.

¹³ Sərə gə nggari sara ara yau, ga səbiya ar viya highiḃə nə tsapəu. Ga məl abangau wu mbərsa ənga yiwudzau wu Kərsiti Yesu.

14 Ga səbiya ndəshigu kə
baʁalu kəra Hyal fuwa wu tsa
gau, ənga tsu ga səbiya ənga
dləwa dzau nə Mambəl Cicau
kəra a vər nggya wu mən.

15 Gu sən abər kalar ndau
wu 'yi'yir Asəya a piyar da
ri, patə əkkə'yi Fejilusu ənga
Hamojinisu.

16 Bəgə Thlagəu a canə
nyi təhudəu anə njir ki
Onesiforosu, arya ciməu ju
tsətsəkuri dəfuwa yau, ənga
naji səli ara nayi ndər fursəna
mai.

17 Ar viya abangau, ənggəra
ji shili wu Roma, ba ji gu gal
da bəkəbəkəu kəltə ji thləwa
da.

18 Bəgə Thlagəu a canə nyi
təhudəu gagadəu ar pəci ta,
pəci kəra Yesu bəra nda sha
shida aga numa. A sənər hyi
culi vala dzə paməpamə kəra
ji nə da ar pəci kəra yu Afisa.

2

*Soja Nə Kərsiti Kəra Nju
Fiyafə Ni*

1 Nagə tsu zər da, ga da
nənu lagu mayiwakur nə
Hyal kəra a'yi wu Kərsiti Yesu.

2 Patər sərə gə nggari ya vər
na wu mwar sakida gangəu,
ga highibər nyi anə njira
nju fiyafə ənga nda aga nda
highibər anə aleniyi nji.

3 Ar viya soja tsapəu nə
Kərsiti Yesu, ga səsə'wuri
bwaʁwatə ənga 'ya.

4 Soja kəra a vər məl thlər
nyi a'yi a kyaga fuwa kərny
wu vanyi thlər mai, ama wu
dəfuwa ja, ja pina hudə ndəra
dəgal a dar kəra ja.

5 Abangə tsu, lagur pəra
pəra nə hwi, ndər səmku nuba
nə hwi a'yi mai, kəl ma ji hwi
tsa'a ənga sər bəla nə hwiya
nyi na.

6 Ndər zəwa ənga jiri, naja
nga kyaga dzəguya səm sər
hudə fa nyi nə tanggərma.

7 Ga dənga sə'yar kə ya vər
na kau, arya Hyal ngu nda nə
ngə nggabiya nda patəu.

8 Ga dəngari ənga Yesu
Kərsiti, sara wu culi gə
Dawuda, ndəra hya'ari sara
vir tau. Najakə ngə ndəshigu
da.

9 Arya ndəshigu kau ənga
ya vər sa bwaʁwatəu, ba'anə
shili ar mba ar sə'yi liyangə
dəgə ndə batal. Ama ndər sən
mbiyanə ndər Hyal a'yi mai.

10 Agabangə yi səsə'wuri
sə'yar kə patə arya nji dədəm
njir nu Yesu, aga nanda
tsu nda uya mbədau lagur
Kərsiti Yesu ənga nda gu
kadakadarkur nə ba'anuwə.

11 Kəja ndər kəra nja fiyafə
əni.

Ma mən tə ənga ja,
mənu nda nggya ənga pi ənga
ja.

12 Ma mən səsə'wuri
bwaʁwatəu arya ja,
mənu nda səm təlkur ənga ja.
Ma mən kəpalna sənə nyi,
naja ma ju nda kəpalna sənə
mən tsu.

13 Ma namən ngə nji kəra ji
gəra fiyafə ni,
ama ju nggya ndəra mənə
fiyafə ni,
ara naja a'yi ndər miya
məthlə mai.

*Ndər Məl Thlər Kəra Hyal
Fiyafə Nə*

14 Ga dumwa ənga dəngar nda sə'yar kau. Ga kughiya nda wu mwar Hyal ar kəra shasha ndər abər a'yi ənga akkəri mai, ama kəl ndza njira wu səhimi nda wacu.

15 Ga nərdzau aga ga cabiya kərngau anə Hyal ar viya ndər məl thlər kəra Hyal dləwuri. Ga da ndər məl thlər kəra wu sən həbiya kərnyı sara wu səli wu mwar Hyal. Ga da ndəra wu sən highiḃəri sərə jiri.

16 Ga təkəbiya dzau ənga ndər papatagəu nə dida ndər Hyal, ara njira fuwa kərnda a gwagwa, ndu dumwa ənga ma'yi nadəu ənga gərə hivər Hyal.

17 Highiḃər nda wu tətəlnakər ənggər gyakəma. Wu pama nda ngə culi nji ənggər Himaniyasu ənga Fəlayitusu,

18 njira piyari lagu jiri. Ndu na abər hya'ari sara vir tau a tərabiyari, lagu kau nga ndu ndzana mbərsa nə alenyi nji.

19 Alaga abangau fə hyi 6a6al nə Hyal a ta'yiri ba'anuwa. Hyal ənga kərnyı a fəri mətəmə ar kəra fə hyi 6a6al nyi kau, kəra wu na, abər, “Thlagəu wu səni njira nə nyi ngau,” ənga “Kalar ndəra wu na abər naja nə Thlagəu, kəl ji piyari məl sərə dəmwa'yu.”

20 Wu ki dəgal əhya səm sau a'yi kəra nji məliya sara wu əndzau ənga thladla, alenyi tsu sara wu wu, ənga sara wu 'yi'yi tsəkwaḃəu. Alenyi nə məl thlər mənəhəu ənga alenyi tsu nə thlər kəra dididi.

21 Ma ndəra cina kərnyı sara ara sə dididi'yar kau, ju da kar thlər kəra mənəhəu, kəra cicau, kəra ənga vala dzə anə thlagə nyi, kəra nji məliya cipəu aga məl kalar thlər kəra tsapəu.

22 Ga hwinakər nadəu sara ara sərə wu dla ənga suna nə səsukur nə wəzhakur. Ga fuwa kər wu gal sərə wu dla ənga mənəhəkur, ənga mbərsa, ənga yiwudzau ba ənga jaməkur dəḃə ənga njira wu ngga thləməər Thlagəu sara wu dəfu pərtəu.

23 A sara sa dəḃər hyi ənga kəpal nə kurthlə ənga ndər dididi mai, ara wu səni gau abər culi kau a dla ənga bwari wacu.

24 A'ya kyaga mafa Hyal ja da ndər bwari mai, ama ja kyaga da ndər təhudəu əgya kalar ndau, ənga ja da ndər sən highiḃəu ənga ndəra gərə ndzə dəfu.

25 Njira wu kəpal ənga ja, kəl ja ndər anə nda ənga hangəkəl, tara ba Hyal a nə nda lagu nə tubi nda sənbiya lagu nə jiri.

26 Aga nda dəḃəga sha a shili wu hangəkələr nda, aga nda biya sara wu ləbam nə shatan, ndəra mbar nda aga nda məl sərə ju yiwu.

3

Nggyabiya Nə Gərə Hivər Hyal Wu Kudiyar Duniya

1 Ama ga kyaga səni, abər ar pəcir kudiyar duniya, nggyabiya wu nda da dzadzau gagaḃəu.

² Ara nju nda da njir yiwu kərnda, ənga njir yiwu gənnə, ənga njir fə kərnda, ənga njir bəwadzau, ənga njir nggəl nji, ənga njira gəra gənggər nyi səli anə njir yar nda, ənga njira gəra na usaku, ba ənga njira gəra hivər Hyal.

³ Ənga tsu njira gəra yiwudzau, ənga njir səbə ndə wu ta, ənga njir ndza thləmə r ndau, ənga njira gəra sən bəlar kərnda, ənga nji shishi, ba ənga njira gəra yiwu sə mənəhəu.

⁴ Ətsu ndu da njir thlə hya ndau, ənga njir məl sə ənga kusa, ənga njira nyabiya dzau ənga kərnda, ənga njir yiwu duniya a ndiya yiwu Hyal.

⁵ Abangə tsu ar babal ndu məl sə ənggər njir nu Hyal, ama wu lagur nggyabiyar nda ndu kəpalna dənəma nə Hyal. Culi nji kau, ga sara dabə kər ənga nda mai!

⁶ Wu pama nda tsu, alenyi nji a'yi kəra wu gal lagur vu ki nji aga nda vuwa nggutana mathləkə'yi kəra a'yi hahangə mai, ənga mathləkə'yi kəra ma'yiri nədəu wu bikau ənga tsu suna sə dəmwa 'yi'yar pəməpamə həna hangəkələr nda.

⁷ Nanda ngə mathləkə'yi kəra cumu ndu highibə sau, ama nədə wu sən təkəbiya wu pama jiri ənga fati mai.

⁸ Ənggəra Janusu ənga Jambərasu nggəl ara məl sərə Musa wu na, abangə tsu ngə nji kə nggəl ara nu sərə jiri. Nanda njira dəngər nda a təwari, agabangə mbərsa kəra ndu highibə kau nə ngguta nji

ngau.

⁹ Ama sər mələ nda kau wu nda ma'yi nədə mai, ara ənggəra dzakura Janusu ənga Jambərasu da ar babal, abangə tsu ngə nər nda wu nda da anə kalar ndau.

Bulusu Kughiya Timathlawusu

¹⁰ Kabangəkəu Timathlawusu, wu sən gə sau ar kəra highibə da patəu, ənga culi nggyabiya da, ba ənga sərə yu nggya aga nyi, ənga mbərsa da, ba ənga culi munya da ənga yiwukur kəra yu ca ba səsəu sə da.

¹¹ Wu sən gə tsu culi bəwəwatə pəməpamə kəra yi səsə'wuri wu məlmə Antakiya, ənga Ikoniya, ba ənga Lisətəra, ama wu sə'yar kə patə kə Hyal həbiya da a gwa.

¹² Ənga jiri, kalar ndəra wu yiwu ja nggya nə Hyalkur wu Kərsiti Yesu kəl ji dəri bəwəwatə.

¹³ Ama nji batal ənga njir ngguta nji nər nda kəl cakə nga ndu cakau wu dəmwa 'yikur, ndu ngguta nji ənga nju ngguta nda tsu.

¹⁴ Ama nagə nə ngau, ga dumwa ənga highibə kəra gə nggari ənga ga mbərsa ni, ara wu sən gə njira highibər ngə sə'yar kau.

¹⁵ Ga dəngari ar pəci kəra gə tsu zər ənga ga vər highibə sərə tsətsəfə wu Ləkakadə cəu nə Hyal, kəra wu sən highibər ngə lagur uya mbədau lagur mbərsa ənga Kərsiti Yesu.

¹⁶ Patəkura səra tsətsəfə wu Ləkakadə cicau səra Hyal nana ngau, mənahə nga nyi aga highiəu ənga aga kughi ənga fə sə wu lagu ba ənga hwathlə nju lagu tsapəu,

¹⁷ aga kalar ndə nə Hyal ju da hwahwathləu aga məl thlər wu kalar lagu kəra mənahəu.

4

¹ Yu na anə ngau wu mwar Hyal ənga wu mwar Kərsiti Yesu, ndəra wu sa məl numa anə njira ənga pi ba nji tətəu, ənga ətsu ju sha shili ju sa ciya təlkur nyi.

² Ga tətəlna ndər Hyal, ga dumwa ni ar pəci kəra ja məsahəu ənga pəci kəra ja a'yi məsahə mai. Ga tədər himiya nda, ənga ga kughiya nda, ba ənga tsu ga tsətsəkur dəfuwa nda lagur mba dəfu ənga highiəu.

³ Arya pəci a vər shili kəra nju nda səya himi anə highiə nə tsapə mai. Ama ar viya kau kəl nu səra dəfuwa nda wu yiwu, agabangə ndu kabiya maləmə gangəu kəra wu nda nar nda kəl səra himiya nda wu yiwu nda nggari wacu.

⁴ Ndu nda dari himiya nda ara nggari səra jiri ba nda dzəgwa pahəna himiya nda aga səhimi kəbəkəwatə pam-paməu.

⁵ Ama nagə nə ngau, ga tsərpər kərngau mənahəu wu kalar sau, ga səsə'wuri kalar bwaəwatə, ənga ga məl thlər nə ndər tətəlna ndər Hyal, ənga ga nyabiya thlər ngə ci-cipəu ar viya mafa nə Hyal.

⁶ Arya nayi nə da ya vər dumwa ənga pəsau nə piya yau, ənga tsu pəcir tə da a dəri ləhəu.

⁷ A panar yi pa kəra mənahəu, a hwinar yi hwi pəra pəra da jaməu, ənga tsu nayi pəna mbərsa da mai.

⁸ Kabangəkau, akkəri tsapəu kəra cabiya abər a pinar yi huda Hyal a vər sə kə da. Thlagə ndər numa tsapə ngu sa nə da akkəri kau, ar pəcir numa. A'yi anə da nga ju sa lə akkəri kə waci mai, ama anə kalar ndəra vər səkə pəcir shili nyi ənga hudə haməu.

Ndər Nə Tədər Himiya Timathlawusu Sara Ara Bulusu

⁹ Timathlawusu, ga nərdzau ga shili əgya yau ənga kusa.

¹⁰ Ara Dimasu a piyar dəri arya ju yiwu sər duniya kə ji ma'yi a vu Tasalonika. Kərisensu a ma'yiri a vu 'yi'yir Galatiya, ənga Tayitusu tsu a ma'yiri ja a vu 'yi'yir Dalmatiya.

¹¹ Kəl Luka zhizhi nyi ngə hiyau ənga yau. Ga marma Markusu ma gu shili, ara naja ənga vala dzau anə da wu thlər da.

¹² A səwari yi Tikikusu a vu Afisa.

¹³ Ar pəci kəra gu shili, ga mar da gwada da kəra yi piyari wu tsa Kapusu wu məlmə Turuwasu, ga fa'ari da ləkakadə da a shili, majama nə ci'yar ta.

¹⁴ Alegəzanda ndər dlə liyangə ndzana thlər da gagadau. Hyal Thlagəu ngu nda kibiya sə kə ji məliya kau.

¹⁵ Nagə ma ga hangəkal ənga ja, aya ju ca dawakur ənga cama kəra mən shili ni kau.

¹⁶ Ar pəci kəra nji hər də a shili wu mwar njir pathla, ndə a'yi kəra nu də mai, ndə shini də yi patəu. Kədi Hyal də, ca ngə ja təfəbiya nda bikər nda patəu.

¹⁷ Ama kə Thlagəu nggya ənga yau, ji cakər də dənama, aga lagu də ngə ndəshigu məsahə kau wu nda tətəlnakər anə nji ar babal, aga njira a'yi njir Yahudiya mai nda nggari tsu. Naja ngə həbiya də sara wu miya tau wu miya ləvari.

¹⁸ Thlagəu wu nda həbiya də sara wu kalar sə dəmwə 'yu, ba ja hər də jaməu a shili wu təlkur nyi. A nə nyi ngə kadakadarkur ba'anuwa. Aminu.

Usa Dzə Nə Jamuya Ndəl

¹⁹ Ga usar də Pərsila ənga Akwila ba ənga njir ki Onesiforusu.

²⁰ Irastusu nə nyi, tsu ja wu Kwaranthli, ənga yi piyari Tərafimusu a vu Miletusu gəra ngga.

²¹ Ga nərdzau ga shili ənggau divira biyargwa. Yubulusu ənga Fudensu ənga Layinusu ba Kəlaudiyasu ənga patər wazha ama nda a vər usa ngau.

²² Thlagəu ja nggya ənga mambəl ngau. Ta'yi mayi-wakur a nggya ənga hyi.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Anə Tayitusu

Usa Dzau

¹ Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu mafa Hyal ənga cama səsau nə Yesu Kərsiti aga tsətsəkur mbərsa nə njira Hyal cadəbiya nda, ənga aga sənbiya jirkur nə Hyalkur

² mbərsa ənga sən sau a ng-gyari lagur fər kər nə pi gəra kudau, kəra Hyal, kəra gəra fati məliya alkawal tsu wu dzuguya pəci.

³ Wu pəci tsatsa'a nyi nga ji cabiya da lagur tətəlna ndər nyi, kəra ya vər tətəlna, kəra tsu naja ngə ndəra fuwa a gwu tsa yau lagur Hyal ndər mbəda mən.

⁴ Anə Tayitusu, zər da nə jiri wu mbərsa kəra a'yi ara mən patəu.

Bəgə mayiwakur ənga hüdə pərtəu sara ndara Hyal Tada ənga Kərsiti Yesu Ndər Mbəda mən, ja nggya ənga gau.

Thlər Tayitusu a vu Kəretu

⁵ Səra da yi piyari ngau a vu Kəretu ca ngə, aga ga dəwuya kalar səra hyau, ənga tsu aga ga fiya njira nggurəm a wu kalar məlmau ənggər kəra yi nar ngau.

⁶ Kikikura nyi njira ng-gurəm ja da ndəra njī gəra sən vazəya, ndə mala zəməu, ndəra wazha nyi wu hənggəri ənga ja, ənga naja a'yi nju səni nyi ənga nggya papatagəu, ənga gəra bəlar ndər mai.

⁷ Ta dəri ndər tədəmwa njir nu ja da ndə gəra vazau, ndə gəra da ndə kurthlu, ndə gəra kakafə dəfu, ənga ndə gəra sa sə sasa, ənga ndə gəra kura vi, ba ənga ndə gəra səm dlərbau.

⁸ Ama ja da ndər dləwu məthləpi, ndər yiwu səra mənəhəkur, ndəra kəkəya kərnyī, ndəra ənga jirkur wu dəfuwa ja, ndə cicau, ba ənga ndəra hwathliya kərnyī.

⁹ Ja da ndəra səbiya ndər Hyal jijiri bəbalu ənggər kəra njī highiḃər nyi, aga ja tsətsəkuri njī patəu lagur highiḃə nə jiri, aga ja bəbəlna highiḃə kəra dawa a vər highiḃau.

¹⁰ Arya njir gwazhivi a'yi nda gangəu, njir ndər gəra kər, njir sukwa vi, nja na njī kəra a vər ngga kərnda njī thlathla pəlzha kau.

¹¹ A mbari nja bəgəya nda ara nda sara ndzana hangəkala njī ənga highiḃə dəmwa 'yir nda kəra ndu məl, aga səm dlərbau.

¹² Pathlə wu pama nabir nda a nanari abər, “Njir Kəretunu, njir thla fati ngau cumu, njī shishi, njir hədəwa, njir wuraga dəfau.”

¹³ Najaka sakida jijiri nga nyi. Agabangau, ga kughiya nda gagadau, aga nda da nənau wu mbərsar nda,

¹⁴ aga nda piyari səhimi pumungutu fati nə njir Yahudiyat, ənga nda piyari nu sər bəla kəra njira piyari jiri fiya.

¹⁵ Anə njira ənga dəfu cicau, kalar sau cici nga nyi. Ama

anə njira ənga dəfu dedeḅəu, njira gəra mbərsa, sə cicau a'yi mai. Dəngar nda ənga dəfuwa nda patə dedeḅəu nga nda.

¹⁶ Ar cicir miya nga nda vər na abər ndu sən Hyal, ama sər mēla nda a kəpalnari. A dər nda sə zhizhigər, ənga nji gəra ḅəlar ndər, ənga nanda tsu ndu sən məl sə mənahə mai.

2

Highiḅə Nə Jiri

¹ A fiyar kər anə ngau ga highiḅə sərə tsatsa'a ənggər kəra highiḅə nə jijiri nana.

² Ga highiḅər nyi anə shili njira nggunggurəm aga nda kəkəya kərnda, nda nggya wu hangəkala nda, nda hwathliya kərnda, nda thləya hi wu jirkur ənga mbərsa, ənga yi-wukur, ba ənga səsə'u sau.

³ Abangə tsu, ga highiḅər nyi anə mathləkə'yi nggung-guruməu aga nda da ənga gənggər səli wu nggyabiyar nda, a'yi njir ndza thləmə ənga njir sa pathlə mai, ama aga nda highiḅə sə mənahə anə nji.

⁴ Aga nda dzəgwa highiḅər nyi anə wazha mathləkə'yi aga nda yiwu shilir nda ənga wazhar nda.

⁵ Nda da njira kəkəya kərnda, njira cicau, njira tsərpər kir nda, njira tsapəu, njira lər kərnda anə shilir nda, ara nja sara didana ndər Hyal.

⁶ Abangə tsu, ga tsətsəku wazha shili aga nda kəkəya kərnda.

⁷ Wu kalar sau, ga cabiya kərngau abər ndəra nju sən highiḅər sə mənahəu ara ja ngau. Ga highiḅə ənga jirkur daḅə ənga kwakwadə mashi,

⁸ ənga ga nana sərə jiri, sərə nji gəra sən uya sər nggəl a gwa. Ara njir dawa nda sara uya lagur ndər dididi ar kəra mən.

⁹ Ga highiḅər nyi anə mafa'yar nda ḅələri ndər thlagər kir nda wu kalar sau, nda da njira nju nggar mənahəkur nda. Nda sara kəpal wu pam əkkə'yi nda mai,

¹⁰ a sara hya həl nda mai, ama nda cabiya abər njira nju fiyafə ənga nda ngau, lagu kə nga nju lari mənahəkura highiḅə ar kəra Hyal ndər mbəda mən.

¹¹ Ara mayiwakur nə Hyal kəra shili ənga mbəda, a cabiyar kər anə kalar ndau.

¹² Mayiwakur kau, a highiḅər mənər ja aga mənə piyari nggya nə gəra sən Hyal, ənga mənə piyari nggya suna suna nə duniya kau, aga mənə kəkəya kərmən, mənə da nji jijiri wu dəfu, ba ənga mənə da nji Hyal hyal wu najaka duniya.

¹³ Mənu nggya abangau, ənggər kəra mənə vər səkə nyabiya dzə fər kər nə barka kau, ca ngə cabiya dzə nə kadakadarkur nə Hyalər mən, ndə dəgal ənga ndər mbəda mən Yesu Kərsiti.

¹⁴ Ndəra naja ndəra lər kərnyi aga ja bəlbiya mən sara wu kalar shishikur, aga ja thləna mən anə kərnyi, aga

mən da nji nyi, njira wu caguli aga məl sə mənahəu.

¹⁵ Sə'yar kau nga sərə ga highiḅər nda, ga tsətsəkuri njira vər nggar ngau, ga kughiya nda ənga patər dənama. Ga sara piyari vanyi ndə ja didana ngə mai.

3

Nggyabiya Kəra Tsa'a Aga Njir Nu

¹ Ga dəngar nyi anə nji aga nda lər kərnda anə tələr nda əkkə'yi njir səbə 'yi'yi. Bəgə nda da njir bəlar ndər, ənga nda da njir məl kalar sərə mənahəu,

² a sara nda na ndər dididi anə ndə mai, nda da njir nggya jaməu daḅə ənga səhimi ndau, nda da njir tina kər anə kalar ndau.

³ Dədəməu nji dza nga mən, nji gərə bəlar ndər, njira nji nggutana, kə mən dzəgwa da mafa ənə kalar sə suna suna pampaməu, mən nggya njir səbə ndə wu dəfu, ənga da shishi. Nji piyari shishir dza mən ənga mən piyari shishir dza nji tsu.

⁴ Ama ta mənahəkur ənga yi-wukur nə Hyal Ndər mbəda mən cabiya kər,

⁵ ba ji mbədana mən, a'yi ara thlər tsapə kərə mən məliya mai, ama arya təhudə nyi. Ji mbədana mən lagur pəra kərə ji pərana mən kərə nə mən yabiya dzə ənga nggya mafələng lagur Mambəl Cicau.

⁶ Mambəl Cici kə nga nji pənggəri a shidar kərə mən

lagur Yesu Kərsiti ndər mbəda mən.

⁷ Ji məl abangau aga mənə da nji gərə bikau wu mwar Hyal lagur mayiwakur nyi, aga mənə da njir fa'aki nə pi gərə kudau kərə mənə vər fərkər aga nyi.

⁸ Ndər kau, ndər jijiri ngau. A yiwu yau ga cakər ndər ar kərə sə'yar kə gagadau, aga njira hənggəri ənga Hyal nda hangəkal aga nda lər kərnda aga nda məl sərə mənahəu. Mənahə ngə sə'yar kə gagadau, ənga wu lə akkəri anə kalar ndə tsu.

⁹ Ama ga həbiya kərə gau, sara wu kəpal gərə kər, ənga jiga sə ciji ciji, ənga kəpal ar kərə dladau, arya sər dləwar dzə a'yi a gwa mai.

¹⁰ Ga kughiya ndər tətəl kər nji, ca ngə sə tanggərma kərə məl, ga bəra kughiya nə məthləkura nyi, ayukuda nyi ba ga təkə ənga ja.

¹¹ Ga səni abər culi najaka ndau sasa nga ja, a məliyar ja numa anə kərnyə lagur bikə nyi.

Ndər Jomə Ndəl

¹² Ma gə lari a səwa ngər yi ndaliya ki Artimasu ənga Tikikusu, ga nərdzau aga ga sa thləwa da wu Nikapolisu, ara yu yiwu ya həbiya vuya a ndəna.

¹³ Ga məl thlər ənga dənama ngə patəu aga ga dləwari Zinasu, lawuya kau, nanda gyapəu ənga Apolusu aga nda gu lagu. Ga lari abər sə a'yi kərə ndə tini mai.

¹⁴ A mbari, njir mən nda highiḅəri lər kərnda aga məl

thlær kəra mənahəu, nda ɖa
njira wu sən uya sə anə
kərnda ənga nda njir kətiya nji
ma thlær hya'ari. Nda sara ɖa
nji pəpəltə mai.

¹⁵ Patər njira 'ya əkkə'yi
nda, nda vər usa ngau. Ga
usar njira vər yiwu mən wu
mbərsa.

Bəgə mayiwakur nə Hyal ja
nggya ənga hyi patəu. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Anə Fəlimonu

Usa Dzau

1 Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu ndəra wu fursəna arya Kərsiti Yesu, ənga Timathlawusu zamər mən,

A nda nə Fəlimonu bazhi huda mən ənga ndər məl thlərər mən,

2 ənga anə kwamər mən Afiya, ənga Archipusu bazhi wu bwaḃwatər mən, ənga anə daḃə dzə njir nu kəra a vər kaḃə wu ki ngau.

3 Bəgə mayiwakur ənga hudə pərtəu sara ara Hyal Dərmən ənga Thlagər mən Yesu Kərsiti ja nggya ənga hyi.

Kədi Hyal ənga Lə Usaku

4 Ya vər usaku anə Hyal cumu kalar pəcira ya vər kədi Hyal anə ngau,

5 arya a nggar yi ar kəra mbərsa ngau wu Thlagə Yesu ənga yiwukur ngau anə patər nji cici gə Hyal.

6 Ya vər kədi Hyal aga hya da nənə wu nggya wu cir zəmər hyi wu mbərsa, aga hya nəbiya dzə wu sənbiya sə wu kalar sə mənəhə kəra mən əni wu Kərsiti.

7 Yiwukur ngau a nə da ri hudə pipida ənga tsətsəku dəfu, arya nagau, zamə da, a tsətsəkur gə dəfuwa nji cici gə Hyal.

*Kədi Bulusu Arya On-
isimusu*

8 Agabangau, arya kau, a sən ta'yi yau wu Kərsiti aga ya cuwa ngə ga məl səra kakal ga kyaga məl,

9 alaga abangau, ya vər kədi ngau wu yiwukur. Nayi Bulusu, ndəra dəgal hahal ənga kabangəkau ndər fursəna arya Kərsiti Yesu,

10 ya vər kədi ngau arya zər da Onisimusu, ndəra da zər da ar pəcira yi wu fursəna.

11 Dədəməu, a'yi ja ndər kətiya ndə mai, ama kabangəkau, a dar ja ndər kətə ma gyapə ma.

12 Ya vər sə nyi a ndəra gau, naja ndəra wu dəfuwa yau.

13 A yiwur yau aga ya səbiya nyi əgya yau, aga ja məl thlər ar viya gau anə da, ar pəcira yi wu fursəna arya tətəlna ndəshigu.

14 Ama nayu yiwu ya məl kalar sə ənga gəra hənggəri ngə mai, aga kalar mənəhəkur kəra gə məl ja da sə yiwu hudə gau, a'yi sə caca mai.

15 Ma vanyi səra da hyi təkəbiya dzə ənga ja nə pəci kushi kau, aga ga bəra sən dləwur nyi, hya nggya nə ba'anuwa ngau.

16 Ga dləwur nyi, a'yi ar viya mafa mai, ama ar viya səra ndiya mafa, ar viya zamə kəra gu yiwu. A yiwu nyir yi gagadau, anə ngə tsu, ga yiwu nyi a ndiya kəra ya vər yiwu nyi, gyapə wu ndəndəkur ənga zamə wu Thlagəu.

17 Ma gə hər da ar viya bazhi daḃə kər, dləwur nyi ənggər kəra ga dləwur da.

¹⁸ Ma ji məliya ngə sərə dəmwa'yu, alaga ga vər nu nyi məl nə kalar sau, ba ga fəri a dar kəra yau.

¹⁹ Nayi Bulusu, nayi nga vər tsəfə najaka sau ənga tsa yau, yu nda kina ngau, a sara nja na ya vər nu ngə məl nə pi nə Hyal kəra gə uya lagu da mai.

²⁰ Zam da, ya vər cim aga ya uya akkəri ara gau lagu Thlagəu. Ba ga dzəgwa pina huda yau wu Kərsiti.

²¹ A'yi yi ənga papakur kər ənga bəlar sə ngau, ca ngə da yi tsəfə najaka sau anə ngau, ara a sənər yau, gu nda məliya a ndiya kəra yi nar ngau.

²² Sə zəm kəra ya vər na, ca ngə ga fiya da vir pida, ara ya vər dənga abər nju shabiya da a shili ara hyi arya kədi Hyalər hyi.

²³ Ipafərasu, bazhi fursəna da arya Kərsiti Yesu, ja vər usa ngau.

²⁴ Abangə tsu Markusu, ənga Aristakusu, ənga Dimasu, ənga Luka bazhi məl thlər da, nda vər usa ngau.

²⁵ Bəgə mayiwakur nə Thlagə Yesu Kərsiti ja nggya ənga mambələr hyi . Amina.

Cama Tsətsəfə Anə Njir Ibrani

Hyal Ndər Anə Mən Lagu Zər Nyi

1 Dədəməu, Hyal ndərna ndər anə əjir mən 'yar lagu pampaməu ənga tsu ar pəci pampaməu lagu nabi'yar.

2 Ama ar kudi'yar pəci kau, ja vər ndər anə mən lagu Zər nyi. Lagu Zər nyi ngə Hyal məliya kalar sə wu duniya. Naja tsu nga ji cadəbiya aga ja də ndər fa'a ki nyi.

3 Naja ngə mbəmbəl nə cabiya kadakadarkur nə Hyal ənga tsu naja ngə pabiya nggyabiya Hyal. Ja vər səbə kalar sə lagu ndər nyi kəra ənga dənəma. Ayukudə ji cina mən bikər mən, ba ji nggya gya ar tsi mazəma Ndəra Dlədləvə gagadə a dəməlməu.

Ənggəra Yesu Ndiya Waladi'yar

4 Lagu kə tsu nga ji uya vir nggya kəra a ndiya nə waladi'yar ənggər kəra ji uya thləmə kəra ndiya nər nda ənga dəgaləu.

5 Arya tsu, wa ngu pama waladi'yar kəra Hyal saya na anə nyi, abər,

“Nagə Zər Da ngau, Əshina, a dər yi Dənga”?

Ənga tsu, Hyal na,

“Yi wu nggya tada anə nyi, ənga ju nggya zər anə dā”?

6 Ama ta ji səwa məkəji nyi a shida wu duniya, ba ji na,

“Patər waladi'yar nə Hyal nda dləvə nyi.”

7 Ənga ar kəra waladi nyi'yar tsu, ba ji na,

“Ju sən shabiya waladi nyi'yar majigwal kəra wu sau,

ənga njir məl thlər nyi tsu kyara u'u.”

8 Ama ar kəra Zəra nyi, kə ji na,

“Tsəkafə ngau, Hyal,

wu nggya ba'anəuwa,

zəwa təlkur ngau ca ngə nggya nə tsapəu.

9 Gu yiwu tsapəkər, ənga gə piyari dəmwa'yikur.

Arya kə Hyal, ca ngə Hyal ngau, hana ngau adabanga ghəkər ngə'yar lagur dəwa ngə mal nə dəfu pərtəu.”

10 Kə ji bəra na,

“Wu dzəguya, Thlagəu,

gə fiya hya duniya,

ba gə məliya dəməlmə'yar ənga pəla gau.

11 Səra gə məliya, ndu nda sanəkər,

ama gu nggya ba'anəuwa.

Ndu nda halnakər ənggər ləgutə hahal.

12 Gu nda pədiya nda ənggər kadəmbul,

ənga tsu gu nda bəla nda ənggər nju bəla kari.

Ama a'yi gə nə ngə cumu gəra bəla;

gangəkura fa ngau, wu sən kudə mai.”

13 Ənga anə waladi mani ngə Hyal saya na anə nyi,

“Nggya lagu tsi mazəma yau kəl yi fiya dawa ngə'yar a gyi gya kida hiya ga”?

14 Agabangau, waladi'yar ngə njir məl thlər nga nda wacu, kəra Hyal səwa aga dləwari njira wu nda fa'a ki nə mbədaü.

2

Səya Himi Anə Ndər Hyal

¹ Agabangau, kəl mənə səya himi mənəhə anə sərə mən ng-gari, ara mənə sara sha a gyu yukufu saməu.

² Cama kəra Hyal nana lagu miya waladi'yar a nggyari, ənga kalar ndəra bəlna ənga nggəl ara məl thlər əni, nju nda nə nyi bwaḍwatə kəra tsa'a aga sərə ji ndzana.

³ Ma abangə ja, ma mən pi-yari najaka mbəḍə kəra dəgal, lagu mani nga mənə nggani mənə sən uya mbəḍə? Najaka mbəḍə kəra Thlagə ənga kərnyə ngə dzəguya ndər ar kəra nyi tanggərma. Njira ng-gar ndər nyi kau, nanda ngə cabiya mən abər ndər nyi kə jijiri nga nyi.

⁴ Hyal ənga kərnyə ngə ləri sakida ar kəra nər nda sakida lagur ləri mətəsam 'yar ənga sə dədəgur 'yar ənga məl sə dədəgur 'yar pampaməu, ənga lə sə lələ 'yar kəra ji ləri lagu Mambəl Cici ənggəra ju yiwu.

Yesu Da Ənggər Zamə Nyi'yar

⁵ A'yi anə waladi'yar ngə Hyal nə nda səm təlkur ar kəra zaman kəra a vər shili ənga kəra mənə vər ndər ar kəri kə mai.

⁶ Ama a'yi tsətsəfə ar vanyə vi kəra vanyə ndə lər sakida, ji na,

“Mi ngə nda gu ḍwanə nyi kər anə kərngau ənga ja, ənga zər ndə kəra gu dənga ənga ja?”

⁷ Gə məliya nyi a gya banga waladi'yar nə pəci kushu,

Gə nə nyi kadakadarkur ənga dəgalkur,

⁸ ənga gə fuwa kalar sə əgyakida dənəma nyi.”

Ta Hyal fuwa kalar sə əgyakida ja, vanyə sə a'yi kəra Hyal gəra fiya əgyakida ja mai. Ama alaga abangau, kabangəkau tsu mən gəra ləri nji fiya kalar sau əgyakida ja.

⁹ Ama mənə ləri Yesu, ndəra nji məliya a gya banga waladi'yar nə pəci kushu, kabangəkau, a fənggər nyir nji kadakadarkur ənga dəgalkur, ara bwaḍwatə kəra ji ləri lagur tau. Ji məl abangau, aga lagur mayiwakur nə Hyal ji dāhar tau, a'ya kalar ndau.

¹⁰ Hyal ngə məliya kalar sau, ənga tsu lagu nyi ngə patər sə ḍa. Hyal ngə nggar wazha gangəu aga nda uya kadakadarkur. Agabangau, a ḍar tsa'a anə ndəra pahəna lagur uya mbədaü, ja nyabiya dzə lagur lar bwaḍwatəu.

¹¹ Agabangau, ndəra məliya nji cicau ənga njira ji cina, wazha tada zəmə nga nda. A'ya kə ngə Yesu a'yi ḍa ənga səli ja ngga nda ənga wazha ama mai.

¹² Ji na anə Hyal,
“Yi wu hə'u thləmə ngau anə wazha mada,
Yu fal thləmə ngau wu daḍər nji.”

¹³ Ji bəra na,
 “Yi wu fər kər ənga ja.”
 Kə ji bəra na wayu,
 “Kəja yau, ənga wazha kəra
 Hyal nə də.”

¹⁴ Ta də wazha kau, kum
 ənga mashi ngau, naja tsu kəl
 ta ji də kum ənga mashi ənggər
 nanda. Ji məl abangau, aga
 lagur tə nyi ba ja səmku təlkur
 ar kəra ndəra ənga dənəma ar
 kəra tau, naja ngə shatan.

¹⁵ Lagu kə nga ji pəliya
 njira mbamba wu mafakur
 nə hivər tau, wu patər
 nggyabiyar nda.

¹⁶ Aga jiri a'yi anə wal-
 adi'yar ngə Yesu shili ənga
 dləwa dzə mai, ama anə culi
 gə Ibrahimu.

¹⁷ Agabangau, a mbari
 kəl ja də ənggər nə wazha
 mənyi, aga ja də pubu kəra
 ndiya ənga dəgaləu, kəra ənga
 təhudəu ənga kəra wu məl
 thlər Hyal tsa'a miya dəfu. Ba
 ja dzəgwa həna bikər nji lagur
 lər piya ja aga sər hə sadaka.

¹⁸ Ta də naja ənga kərnyə a
 lar ja bwaḃwatəu, ar pəcir dzə
 nyi, a dər ja tsa'a aga ja dləwar
 njira gwu dzau.

3

Ənggəra Yesu Ndiya Musa

¹ Agabangau, nahyi wazha
 ama nji cicau, nahyi njira
 Hyal ngga, hya hə dənga ar
 kəra Yesu ndəra naja ngə ndə
 səsau, ənga pubu kəra ndiya
 ənga dəgaləu, nə mbərsa kəra
 mənəu lə sakida ar kəri.

² Tsa'a miya dəfu nga ja
 anə ndəra cadəbiya nyi, ənggər
 kəra Musa məl thlər nyi tsa'a

miya dəfu wu pama nji gə
 Hyal.

³ A thləwar nji Yesu a ndiya
 Musa ənga kadakadarkur,
 ənggər kəra ndər hər ki a
 ndiya ki ənga kadakadarkur.

⁴ Arya kalar ki ndə ngə
 həriya nyi, ama ndəra həriya
 kalar sau, ca ngə Hyal.

⁵ Musa ndər məl thlər tsa'a
 miya dəfu ngau, ndər məl
 thlər ar viya mafa wu ki Hyal,
 a lər ja sakida ar kəra sərə wu
 nda də a ndumwa.

⁶ Ama Kərsiti ndə jijiri nga
 ja, ndəra vər məl thlər ənggər
 Zər ar kəra ki Hyal. Namən
 ngə ki Hyal, ma mən sən
 dumwa ənga fə dəfu ba nggya
 ənga fər kər wu sərə a vər shili.

Kughi Ar Kəra Gəra Hənggəri

⁷ Agabangau, ənggər kəra
 Mambəl Cici na,
 “Əshina, ma hyi nggari dāha
 ja,

⁸ hya sara də ənga dəfu
 baḃal mai
 ənggər kəra hyi məliya ar pəcir
 hya'a hangəkəl,
 ar pəcir dzə a gwar tagə
 mashi.

⁹ A guna ngə əjir hyi dzəbiya
 ənga gələbiya də,
 ənga ndə ləri sərə yi
 məliya nə fa fodə
 kumunyi.

¹⁰ Ca ngə də huda yi ndzəndzə
 ənga naja ta zaman,
 ba yi na, ‘Cumə nga ndu
 shinda yi wu dəfuwa
 nda,
 nanda a'yi wu səni lagu
 də'yar mai.’

¹¹ Wu hudə ndzəndzə də, yi
 səmku fəla;

'Nandə wu sa gwu bəlsar
da mai.' "

12 Hya nggya ənga tsamə,
wazha ama, ara nja sara
thləwa bikau ənga gəra
hənggəri wu dəfuwa hyi kəra
wu məliya hyu shini yi anə
Hyal Ndəra ənga Pi.

13 Ar pəci kəra nju ngga ənga
"Əshina" hya tədar himiya
kərhyi, ara kalar ndu pama
hyi a sara da ənga dəfu ba6al
lagur ngguta vi nə bikau.

14 Namən njir da6ər kər
ənga Kərsiti ngau, ma mənə
ta'yi wu mbərsa kəra mən uya
tanggərma ənga dənəma ba'a
ndar kudiyar duniya.

15 Ənggər kəra nji na,
"Əshina ma hyi nggari dāha ja,
hya sara da ənga dəfu
ba6al mai
ənggər kəra hyi məliya ar
pəcir hya'a hangəkal."

16 Wa 'yar ngə nggar ndər
Hyal ənga kə ndə bəra hya'ana
nyi hangəkal ta? A'yi njira
Musa həbiya sara wu Masaru
wa?

17 Ənga wa 'yar ngə huda
Hyal ndzə nə fa fodə ku-
munyi ya? A'yi ənga njira
məliya bikə, ba ndə dlədlə
ba ndə tənəkər a gwar tagə
mashi ta wa?

18 Ənga wa ngə Hyal səm
fəla abər nanda a'yi wu gwu
səhəda nyi maya? A'yi ənga
njira nggəl ara bəla ndər nyi
wa?

19 Agabangau, a lari mən
abər aya gəra mbərsar nda,
nga ndə tini gwu səhəda nyi.

1 Agabangau, ta alkawal nə
gwu bəlsar nyi a'yi ba'a shi-
lar pəci kə əshina, kəl mənə
bəla ənga jirkur, ara ja səra da
pathlə wu pama hyi ja tini
gwa.

2 Ətsu, a nggar mən
ndəshigu, ənggər kəra ndə
nggari, ama ndər kəra ndə
nggar kau, a'yi da ənga akkəri
anə nda mai, aya nanda a'yi
da6ər ənga mbərsa mai.

3 Kabangəkau, namən nji
kəra hənggəri ngə gwu bəlsar
nyi, ənggər kəra Hyal nana,
"Wu hudə ndzəndzə da, yi
səmku fəla;

'Nandə wu sa gwu bəlsar
da mai.' "

Hyal nana abangau, alaga kə
ji kudəna thlər nyi tsu kadu ar
dzəgwar duniya.

4 Arya ar vanyi vi ji ndər ar
kəra pəci nə mədəfəkura nyi,
abər, "Ar pəci nə mədəfəkura
nyi, Hyal bəliya sar sara ara
thlər nyi patəu."

5 Ama ar vi kə tsu ji bəra na,
"Nandə wu sa gwu bəlsar da
mai."

6 Agabangau, a nggyari
ba'anə kabangəkau anə
alenyi nji nda gwa wu bəlsar
ta, ama nanda njira nggar
ndəshigu kə tsu kadu nandə
uya gwa mai, aya nandə a'yi
bəlar ndər Hyal mai.

7 Kəja, Hyal bəra fiya vanyi
pəci kəra ji ngga ənga, "Əshina,"
ji ndər kau, lagur miya
Dawuda ayukuda fa gangəu,
ənggər kəra nji nana tsu kadu
abər,

"Əshina ma hyi nggari dāha ja,
Hya sara da ənga dəfu
ba6al mai."

4

Pəcir Bəlsar Nə Njir Nu

⁸ Maja abər Jashuwa nə nda bəlsar nə Hyal, Hyal a'yi bəra ndər ar kəra vanyi pəci kəra wu shili mai.

⁹ Kə a cabiyari ba'anə kabangəkau, pəci a'yi nə bəlsar anə nji Hyal.

¹⁰ Agabangau, kalar ndəra gwu bəlsar nə Hyal, a gwar ja wu bəlsar sara wu thlər nyi, ənggər kəra Hyal bəliya sar sara wu nənyi.

¹¹ Arya kau, kəl mənə nərdzau, aga mənə uya gwu bəlsara nyi, a sara vanyi nda tini gwa, arya mən gəra bəlari ndər Hyal ənggər njira tərabiya.

¹² Ara ndər Hyal mbəmbədə nga ja, ənga dənəma, naja ndiya kalar katsakər miya məthləu, ju sən tsaviya dzə ba ja vuwa təkəbiya vira pi ənga mambəl bə ari, ənga tsu pama mədəla ənga sahwa, ju sən tətəkəbiya dənga ənga dəfu.

¹³ Sə a'yi kəra nji məliya, kəra də dədəwa ara Hyal mai, ara kalar sə ar babal nga nyi anə nyi. Patər sə hyahya ar babal nga nyi wu mwa nyi, ndəra mənə nda ləri sər mələ mən wu mwa nyi.

Yesu Madiya Pubu Kəra Ndiya Ənga Dəgaləu

¹⁴ Ta də a'yi mən ənga madiya Pubu kəra ndiya ənga Dəgaləu, ndəra ma'yi a dumwar Hyal, naja ngə Yesu Zər Hyal, bəgə mənə ta'yi ar kəra səra mən hənggəri.

¹⁵ Ara Pubu kəra ndiya ənga Dəgal kəra a'yi ara mən kau, a'yi ndəra gəra ənga təhudu əgya njir tətə dənəma ngə

mai, awau, naja ngə ndəra nji dzəbiya wu kalar lagu kəra nji dzəbiya mən, ama naji məliya bikə mai.

¹⁶ Agabangau, ta'yi mənə shili ləhəu wu dzər tsəkafə nə Hyal ənga dəfu zəməu, aga mənə uya təhudə nyi ənga tsu ja canə mən mayiwakur nyi kəra wu nda dləwar mən ar pəci kəra mən wu yiwu dləwa dzau.

5

¹ Kalar pubu kəra ndiya ənga dəgaləu, ndə ngau nji cadəbiya nyi sara wu nji, nji fiya nyi aga ja tədəmwa anə nji ar kəra səra nə Hyal, aga ja ləri sə nə nji anə Hyal ba nga tsu həna sadəka ar kəra bikər nji.

² Naja ndəra wu sən bə ənga njira gəra sən sau nji sasa, arya naja ənga kərnyı a'yi ja wu kumər dzə kəra tətəwa.

³ Agabangau, a dər tsa'a ja həna sadəka, a'yi arya bikər nji waci mai, ama ara naja ma ndər bikə nga ja.

⁴ Ndər sən hər kərnyı a dar vi dəgal kə a'yi mai, kəl ma Hyal ngə ngga nyi a dari, ənggər kəra nji ngga Haruna.

⁵ Abangə tsu, Kərsiti a'yi hər kərnyı a dar vi dəgal aga ja də Pubu kəra ndiya ənga Dəgal mai, kəl ta Hyal hər nyi, kə ji na anə nyi,

“Nagə Zər Da ngau,

Əshina a dər yi Dəngau.”

⁶ Ənggəra ji bəra na ar vanyi vi, “Nagə Pubu ngau nə

ba'anuwa,

kəra lagur Malk-izadakəu.”

⁷ Ar pəcira Yesu tsu wu duniya, ju kədi Hyal ənga kədi

daβə əŋga βwakər əŋga tiwi gagadə daβə əŋga sələm, anə ndəra əŋga dənama ndəra wu sən mbəliya nyi sara wu miya tau. Arya naja ndər hivər Hyal, kə Hyal nggari kədi nyi.

⁸ Alaga kau, Yesu zər Hyal ngau, ji highiβər βəlar sə lagur βwaβwatə'yar kəra ji sa.

⁹ Lagu kau, ngə Hyal nyabiya nyi aga ja da lagu nə uya mbədə nə ba'anuwa anə patər njira βəlar sərə ji na.

¹⁰ Arya kə ngə Hyal fiya nyi ji da Pubu kəra ndiya əŋga Dəgaləu, ənggər nə Malk-izadakəu.

Kughi Ara Sha A Gyu Yukudu

¹¹ Sə a'yi gangəu kəra 'ya kyaga na ar kəra sə'yar kau, ama dzadzau nga nyi 'ya sən gələbiya nda, arya nahyi a'yi yiwu hya nggabiya sə ar kəra ndəshigu kə kusakusa mai.

¹² Alaga kə pəci kə əshina, hya kyaga nda da maləmə highiβəu, kwalaga abangau, hya vər yiwu vanyi ndə a βəra highiβə anə hyi sər nu nə tanggərma ar kəra Ndər Hyal wayu. Səra tsa'a aga hyi ca ngə u'wa, ama a'yi sər səm kəra βaβal mai.

¹³ Arya kalar ndəra u'wa ngə sər səm nyi, zər mamanji nga ja, naji da tsa'a aga dləwu highiβə ar kəra tsapəkur mai.

¹⁴ Ama sər səm kəra βaβalu, nə njira həhə ngau, ca ngə njira hwathliya kərnda aga nda təkəbiya sərə mənəhəu əŋga sərə dəmwa'yu.

6

¹ Agabangau, kəl mənə həbiya dzau adabanga highiβə nə tanggərma kəra mən dləwuri ar kəra Kərsiti, aga mənə dumwa əŋga βəra nggabiya highiβə nyi, a sara mənə sha a gyu yukudu lagur highiβə ar kəra tubi sara wu sərə wu shili əŋga tau, ba nə mbərsa anə Hyal,

² ba nga highiβə ar kəra baβətizəma daβə əŋga fə tsi, əŋga hya'ari sara a vir tau, ba gwu numa kəra gərə kudau.

³ Namən wu dumwa əŋga nggabiya highiβə nyi ma Hyal yiwu.

⁴ Wu nda da sə gərə da, anə njira dahari mbəmbəl nə Hyal, əŋga njira dahari lər sə lələ nə Hyal, ba njira dahari Mambəl Cicau

⁵ əŋga njira dahari məsahəkur Ndər Hyal, əŋga dənama nggyabiya zaman kəra wu shili,

⁶ ma ndə tana ar lagu, ndər sən shabiya nyi a shili aga ja tubi a'yi mai. Lagur nggyabiyar nda kau, nga ndu βəra dlakəya Zər Hyal nə məthləkura nyi, ba nda dzəgwa pəlna nyi pəzhi ar sugu.

⁷ 'Yi'yi ma kəra a vər sa 'yimir par ar kər ar kər, ju nda tsəbiya sə thləthləka'yar kəra wu nda da akkəri anə njir zəwa nyi, Hyal wu nda fənggər barka anə 'yi'ya nyi.

⁸ Ama ma 'yi'yi kə a vər tsə shikədi əŋga jigwaləu, a'yi ja əŋga akkəri mai, Hyal wu nda shi'wuna nyi ba nja nggyina nyi wu yukuda nyi.

⁹ Alaga kə mən na abangau, bazhir 'wa da 'yar, a hænggər 'ya abər alenyi sərə ndiya ənga məmənəhə kəra a vər shili anə hyi ar kəra mbəda.

¹⁰ Hyal a'yi ndə gərə tsapə mai. Naja a'yi wu nda fari ənga thlərər hyi ənga yiwu kəra hyu ca anə Hyal, lagur dləwa dzə wu yiwukur anə nji cici nyi mai, ənggər kəra hya vər məl kabangəkau.

¹¹ Səra 'yu yiwu gagadau, ca ngə, abər, hya nggya wu kwakwadəkur wu thlərər hyi ba'anə shili ar joməya ndəl, aga fərkər hyi a sa nyabiya dzau.

¹² Hya sara da nji hadəwa mai, ama hya fa'abiya hiya njira wu fa'abiya ki ənga sərə Hyal məliya alkawala nyi lagur mbərsa ənga mba dəfu.

Jjirkura Alkawal Nə Hyal

¹³ Ar pəci kəra Hyal məliya alkawal anə Ibrahimu, vanyi ndə a'yi kəra a ndiya nyi kəra ja səm fəla ənga thləmə nyi mai, ba ji səmku fəla ənga kənyi.

¹⁴ Kə Hyal na, “Jijiri yu fənggər ngə barka, yu məliya culi ngə gangəu.”

¹⁵ Agabangau, lagur səkəbiya wu mba dəfu ngə Ibrahimu dləwuri nyabiya dzə nə alkawala nyi.

¹⁶ Jijiri nju səm fəla ənga ndəra wu ndiya nda, ənga səm fəla ca ngu shili ənga hænggəri kəra gərə ənga kəpal.

¹⁷ Arya Hyal wu yiwu ja cabiya nggyabiya nyi kəra gərə bəlar dzə ar babal anə

njir fa'a ki nə alkawal, kəl ta ji bəra jigəbiya ənga səm fəla.

¹⁸ Hyal məl abangau, aga səm fəla nyi ənga alkawal nyi, nda nyabiya dzau. Ənggər kəra mən wu səni abər Hyal wu thla fati mai. Ma mən hwi a ndu dəla nyi, mən wu nggya ənga fə dəfu aga mənə səbiya baəbalu fər kər kəra ji nə mən.

¹⁹ Fərkər kəra mən əni kau, ənggər məca təghə pi kəra wu təghər mən baəbalu. Ənga fər kər kə nga mən wu tərabiya a biya banga kadəmbul nə vi cici nə ki Hyal.

²⁰ Yesu ngə gwa wu mwar mən ənga ji gwa ar viya mən. A dər ja a nə mən Pubu kəra ndiya ənga Dəgaləu, ənggər nə Malkizadakəu.

7

Pubu Malkizadakəu

¹ Najaka Malkizadakəu, naja ngə təl nə Salemu, ənga tsu pubu nə Hyal Kəra Di. Ji bə ənga Ibrahimu ar pəci kəra Ibrahimu a vər sha shili sara vər pa ənga təltəl 'yar kəra ji səmku təkur ar kəra nda, ba ji fənggər nyi barka.

² Kə Ibrahimu nə nyi pathləu wu kumou nə kalar sərə ji fa'ari sara a gwa miya pa. Tanggərma, sərə thləmə kə cabiya ca ngə, “Təl nə tsapəkur.” Ənga naja tsu “Təl nə Salemu,” kəra cabiya, “Təl nə jaməkur.”

³ Naja a'yi ənga njir ya mai. A'yi ja ənga culi kəra ji biya a gwa mai. A'yi ja ənga pəcir ya ənga pəcir tə mai. Naja tsu ənggər Zər Hyal, kəra nggya aga pubu ba'anuwa.

⁴ Hya tsamiya culi dægalkura ja! Kwalaga əjiya əjir mən Ibrahimu tsu nə nyi pathləu wu kumou nə kalar sərə ji fa'ari sara a gwa miya pa!

⁵ Ətsu highiḃə Musa a nana ri, abər kalar ndər Lawi kəra da pubu, a dər tsa'a ja dləwuri pathləu wu sə kumou sara ara nji, alaga kə nji kə zamər nda ngə 'yar, ənga tsu nanda ma culi gə Ibrahimu nga nda.

⁶ Ama Malkizadakəu, ndəra a'yi biya sara wu culi nji gə Lawi mai, a dləwuri ja pathləu wu sə kumou sara ara Ibrahimu, ba ji fənggər nyi barka, naja ndəra nji nə nyi alkawala nyi'yar.

⁷ Gəra ənga kəpal ndəra wu fə barka naja ndiya ndəra nji fənggər nyi barka.

⁸ Kəja njir Lawi njir dləwu pathləu wu sə kumou, ndu tau. Ama Malkizadakəu nə nyi ndəra dləwuri pathləu wu sə kumou sara ara Ibrahimu, nji lər sakida ar kəra ja abər naja a'yi tə mai.

⁹ Nju sən na abər Lawi ənga kərny, ndəra culi nyi ngə njir dləwu pathləu wu sə kumou, a lər ja nə nyi pathləu wu sə kumou lagu Ibrahimu,

¹⁰ ara ar pəci kəra Malkizadakəu ḃə ənga Ibrahimu, Lawi tsu ja wu dza əjiya əji nyi.

Yesu Ngə Pubu Kəra Ənggər Malkizadakəu

¹¹ Kəja dladə Musa a cabi-yari anə njir Izirayila abər kalar pubu ja biya sara wu culi gə Lawi. Maja abər thlər pubu'yar nə culi gə

Lawi wu məliya nji a da nji tsapəu, sər ḃəra da nja dla ənga vanyi pubu pamə lagu Malkizadakəu a'yi mai, kəra a'yi lagu Haruna mai.

¹² Arya ma nji bəlana lagur fə ndu pubukur, kəl nja bəlana dladə tsu.

¹³ Naja ndəra nja vər ndər ar kəri kau, Thlagər mən ngau, naja ji biya sara wu culi paməu, culi kəra gəra saya məl thlər nə pubu.

¹⁴ Kadzakadzangə nga nyi, abər Thlagər mən biya sara wu culi gə Yahuda, laguwa culi kə tsu Musa a'yi ndər ar kəra nda lagu pubukur mai.

¹⁵ Najaka ndər tsu a bi-yari ar babal gagaḃau, ar pəci kəra vanyi ndə ḃəra biya pubu pamə ənggər kəra Malkizadakəu,

¹⁶ ndəra da pubu, a'yi lagu dladə ənga culi kəra ji biya sara a gwa mai, ama lagu dənəma nə pi gəra kuḃau.

¹⁷ Arya nji lər sakida ar kəra ja abər,

“Nagə ngə pubu nə
ba'anuwa,
kəra lagur Malk-
izadakəu.”

¹⁸ Nji həna dladə kəra dədəməu, ara gəra dənəmakur nyi ənga dləwa dzə nyi.

¹⁹ Arya dladə Musa a'yi kakalə ja məliya sə tsatsa'a mai, ama kabangəkau, fər kər a'yi kəra wu hər mən ləhə a shila dzər Hyal.

²⁰ Hyal nyabiya sə kau, lagur səm fəla. Patər njira gu thlər pubu a'yi lagur səm fəla mai.

21 Ama ndə kə də pubu lagur səm fəla ar pəci kəra Hyal na anə nyi,

“Thlagəu a səmkur fəla,
naja a'yi wu bəla dənga
nyi mai,

‘Nagə pubu ngau, nə
ba'anuwā.’”

22 Arya najaka səm fəla ngə Yesu nggya ar viya sər mbabiya nə alkawal mbamba kəra ndiya ənga mənəhəu.

23 Pubu'yar nə dədəməu, ndə də gangə ara tə ngə kar nda ara dumwa ənga thlər nda parəngəu.

24 Ama Yesu ngə pubu nə ba'anuwā, arya naja ənga kərnyī a'yi ja ənga pi ba'anuwā.

25 Agabəngəu, a'yi ja cumu ənga dənəma nə mbədāna njira shili ləhəu wu dzər Hyal lagu nyi, ara a'yi ja cumu ənga pi ba ju dumwa ənga kədi Hyal anə nda.

26 Culi najaka pubu kəra ndiya ənga dəgal nga mənəu yiwu, ndə kəra cicau, ənga ndəra gəra bikau, gəra ənga məcavidi, ənga ndəra nji həbiya sara wu njir bikau ba nji həna nyi adabənga dəməlmə'yar.

27 A'yi ja ənggər pubu kəra ndiya ənga dədəgal ta mai, arya a'yi mbari kəl ja lər sadaka kalar pəci mai, tanggərma arya bikə nyi, ənga arya bikə nə nji. Naja ji lər sadaka nyi zəmə pir ar pəci kəra ji lər kərnyī.

28 Arya dladə Musa ngə məliya nju cadə pubu kəra ndiya ənga dədəgal 'yar sara wu nji ənga tətəwakur nda.

Ama alkawal Hyal kəra shili dābə ənga səm fəla ngə cadəbiya Zər nyi kəra naja ngə tsatsa'a ba'anuwā. Alkawal kau ca ngə kəra shili ayukudə dladəu.

8

Pubu Kəra Ndiya Ənga Dəgaləu Nə Alkawal Mbamba Mafəliyangəu

1 Səra mənəu yiwu mənə na ca ngə, a'yi mən ənga pubu abəngəu, pubu kəra ndiya ənga dəgal kəra a vər nggya ar tsi mazəma tsəkafə nə Ndə Dəgal Dənəma a dəməlməu.

2 Ndəra vər məl thlər ar vi kəra ndiya ənga Cicau, kwapatə kəra jijiri kəra Thlagə ənga kərnyī ngə liya ama a'yi ndə mai.

3 Kalar pubu kəra ndiya ənga dəgaləu, nji fiya nyi aga hə sadaka ənga lə sə ləlau, agabəngəu, najaka pubu kəra ndiya ənga dəgalə tsu, a mbari kəl ja lər sau.

4 Maja abər wu duniya nga ja, ju sən də pubu mai, ara tsu kadu pubu'yar a'yi kəra a vər lə sau ənggər kəra dladə nana.

5 Səra pubu'yar ka vər məl a vu vi cici nə Hyal kau, tangə ənggər səra nja vər məl a dəməlməu. Ca ngə səra Hyal kughiya Musa aga ja həriya kwapatə anə Thlagəu, ənggər kəra ji cabiya nyi. Ji na, “Ga tsamə ənga hangəkəl, aga ga liya kakalə ənggər kəra yi cabiya ngəu, a du mə ta.”

6 Ama thlər kəra Yesu dləwuri a ndiyari nər nda, arya alkawal mbamba kəra naja ngə tsupamə kəra ndiya

hahala nyi ta, arya alkawal
mbamba nyi nji mbiya ar
alkawal kəra ndiya.

7 Maja abər alkawal
mbamba nə tanggərma a'yi
tuwa mai, a'yi nju bəra gal
nə məthləkura nyi kəra ndiya
mai.

8 Ta Hyal lari bikər nda, ba
ji na,

“Pəci wu shili, əngwar
Thlagəu,

yu nda məliya alka-
wal mbamba nə
mafəliyangə ənga njir
Izirayila, ba ənga tsu
culi Yahuda.

9 A'yi culi alkawal mbamba
kəra yi məl ənga əjir
nda'yar mai,

ar pəci kəra yi mbar pəla nda
aga ya həbiya nda sara
wu 'yi'yir Masaru,

arya nanda a'yi ta'yi ənga
alkawal də mai,
ca ngə də yi təkə ənga nda,
əngwar Thlagəu.

10 Najakə ngə alkawal
mbamba kəra yu sa
məl

ənga njir Izirayila,
ayukudə pida'yar kau,
əngwar Thlagəu,

yu fuwa highibə də wu dəfuwa
nda.

Yu tsəfəri wu huda nda.

Yu nggya Hyalər nda,
nanda tsu ndu nggya nji
də.

11 A'yi kəl ndə a highibə anə
təwul nyi mai,

alaga zamə nyi, ju na,
'Ga sən Thlagəu,'

Arya kalar ndu sa sən də,
dzəguya ar kusha nda
ba'anə dəgala nda.

12 Ara yu sa təfəbiya nda bikər
nda

a'yi tsu yu bəra dəngari
ənga sə ndzəndzər nda
mai.”

13 Ta Hyal ngga kau,
ənga alkawal mbamba
mafəliyangəu, a cabiyari abər
nə tanggərma ta a hiliri ba
ji hal. Səra hil ənga səra hal
wu səkar mai, ba ja tərəbiya
kabangəkau.

9

*Dləvə Culi Nə Alkawal
Mbamba Kəra Dədəməu*

1 Alkawal mbamba nə
tanggərma a'yi ja ənga səra nja
kyaga məl nə dləvau. Alkawal
mbamba nə tanggərma kə tsu,
vi a'yi a gwa kəra cici kəra nji
həriya wu duniya.

2 Nji pədləya kwapatəu, wu
kwapatə kau, kə nji təkəya
bwata məthləu. Ar bwata
nə tanggərma sər səbə pitəlla
a'yi, ənga təmbəl, ba ənga ləgu
macikəl kəra nji nə nyi anə
Hyal. Bwata kau, nga nju
ngga ənga Vi Cicau.

3 Ayukudə kadəmbul nə
məthləkura nyi, vanyi vi a'yi
kəra nja ngga ənga Vi kəra
ndiya ənga Cicau.

4 Ar bwata nə məthləkura
nyi bagadi a'yi nə əndzə nə ng-
gyi sə kisu, ənga akwati alka-
wal mbamba kəra nji hədiya
ənga əndzau. Akwati kau, kəja
səra a gu gwa, pəla əndzə nə
fə mana, ənga dəla nə Haruna
kəra thlau, ba nga tsəka kəra
alkawal mbamba kə tsətsəfə
ari.

5 A dar kəra akwati
alkawal mbamba kau,

shanggudi hēhēr nē cara-biyamēu* a'yi kēra wu cabiya kadakadarkur nē Hyal. Nanda ngē mēliya shanggudi anē sēr hadē miya akwati kau, kēra nju ngga ēnga vir nggya tēhudu. Namēn a sēn ndēr ar kēra sē'yar kē kwatahē mai.

⁶ Ma nja fuwar sē wu lagu ēnggēr kau, ba pubu'yar a gu bwata tanggērma ēnggēr kēra ndu wuraga mēl thlēr nda.

⁷ Ama kēl pubu kēra ndiya ēnga dēgal ngu gu bwata mēthlākura nyi kēra gwa gwa, zēmē wu fa. Naja sēngwa gēra ēnga mashi mai, aga tēfēbiya bikē nyi ēnga kēra nji mēliya ēnga gēra sēnkur nda.

⁸ Lagu kē ngē Mambēl Cici cabiya abēr, lagur gwu Vi kēra Ndiya ēnga Cicau a'yi pahēnakēr kwatahē mai, ma tsu bwata tanggērma tsu ta'yi.

⁹ Sē'yar kē patē aga nda gēlabiya nggyabiya ēshina, kēra wu cabiya abēr lē sau ēnga hē sadaka a sēn shili ēnga nggyabiya nē kēr papal anē njir dlēvē Hyal mai.

¹⁰ Sē'yar kau, ar kēra sēm ēnga sa ba ēnga ci dzau nga nda wacu. Thlēr kau, a biyar babal nga nda wacu, kēl ta Hyal nda canē mēn lagur mēl thlēr nē mafēliyangēu.

Mashi Kērsiti

¹¹ Kēja Kērsiti a shiliri ēnggēr Pubu kēra ndiya ēnga dēgalēu, nē sē mēmēnahē'yar kēra a'yi kabangēkau. Ji shili,

kē ji sa gu kwapatē kēra ndiya ēnga dēgalēu, ēnga kēra ndiya ēnga tsatsa'a, a'yi kēra nji hēriya ēnga tsi mai, kēra cabiya a'yi nē duniya kē mai.

¹² Ji gwu vi kēra ndiya ēnga Cici kau, aga zēmē pathlēu. Naja a'yi gwa ēnga mashi ku'yar ēnga nē wazha thla mai, ama ēnga mashi nyi nga ji gwa, kēra ji bēliya mēn ēni nē ba'anuwa.

¹³ Mashi nē ku'yar, ēnga thla'yar ba ēnga bēbēr nē mbēhulēu, nju u'uci sē'yar kē a ndar njira gēra cicau, aga ja mēliya nda cicau a biyar cicir dzau.

¹⁴ Ma abangē ja, mi nga mēna sēn na ēnga mashi Kērsiti kēra wu ndiya nda pata? Ndēra gēra ēnga mēcavidi, lagur dēnamar Mambēl Cici nē ba'anuwa nga ji lēr kēnyi aga sadaka kēra tsatsa'a anē Hyal. Ji mēl abangau, aga ja cina dēngar mēn sara ara sēr mēla mēn kēra dēmwa'yu kēra wu shili ēnga tau aga mēna dā njir dlēvē Hyal mbēmbēdau.

¹⁵ Agabangau, Kērsiti naja ngē ndēra wu ta'yi wu pama nji ēnga Hyal wu najaka alkawal mbamba kēra mafēliyangēu. Aga kalar njira nji ngga ba nda dlēwuri alkawal nē fa'a ki nē ba'anuwa kēra Hyal mēliya alkawala nyi. Ta dā a tēr ja, tē nyi bēliya nda sara wu bikēr nda kēra ndē mēliya wu pēcir alkawal nē tanggērma.

¹⁶ Ma ndē mēliya alkawal ar

* **9:5** carabiyamēu sē ēnga pi kēra ēnga bēgēu ngau, kēra a vēr nggya a dēmēlmau, ndu dlēvē Hyal ēnggēr nē waladi'yar.

këra sër fa'a ki, fa'a kiya nyi wu nyabiya dzə ma nja lar tətəkura ja.

¹⁷ Arya alkawal fa'a ki a'yi ja ənga dənəma mai kəl ma nda nyi a təri, ca ngə gyiwuliya məliya səkə a'yi mai ma tsu nda nyi ənga pi.

¹⁸ Ca ngə sərə də alkawal mbamba nə tanggərma a'yi nji hənggəri əni mai, kəl lagu mashi.

¹⁹ Ca ngə sərə də Musa nana anə nji papatəu sər məl kərə a'yi wu dladəu, kə ji həri mashi wazha thla ənga nə ku'yar, ba ji dəbəri ənga 'yimi. Ənga ji hər sasa'wa əpa əpa, kə ji pədiya a yar hyali wur hisopəu aga ja dzəgwa uci mashi təmahəu a ndar kərə Ləkakadə pəpədəu ba a ndar kərə nji papatəu əni.

²⁰ Kə ji na, "Najakə ngə mashi nə hənggəri ənga alkawal mbamba kərə Hyal ləri hyi hya bəlari."

²¹ Abangə tsu ji u'ucina masha nyi ar kərə kwapatə kau, ba tsu ar kərə patər kar thlər nə kwapata nyi ar pəcir dləvau.

²² Ənga jiri dladə nə Musa a cabiyari abər kəl nja cina zada kalar sau ənga mashi. Ma a'yi nji pəna mashi mai təfəbiya bikə a'yi mai.

²³ Sə'yar kə nda nggya shanggudi həhər nə sərə a dəməlmau, a mbari nda də cicau, lagur hə sadaka 'yar kərə wu duniya. Ama sərə a dəməlmau, ənga kərnda a mbari nda də cicau, lagur hə sadaka kərə ndiya patəu.

²⁴ Arya Kərsiti ənga kərnyı a'yi gwu Vira ndiya ənga Cicau, kərə ndapi ngə həriya mai, kərə ndə həriya a papa nə jijira nyi. Awau, ji ma'yi, ji da gwu vira ndiya ənga cicau a dəməlmau ənga kərnyı, a dəgya Hyal arya mən.

²⁵ Ənga a'yi ji da gwu vira ndiya ənga cicau a dəməlmau aga ja nda lər kərnyı ar kər ar kər mai, ənggər kərə pubu kərə ndiya ənga dəgal wu duniya kərə gwu Vira ndiya ənga Cicau fa nga fa ənga mashi nə ma'wi a'yi ənga mashi nyi mai.

²⁶ Ma abər abangə nga nyi, Kərsiti wu bəra lar bwaəwatə ba ja tə aga gangəu, dzəguya ar ndəla duniya shili ar əshina. Ama shili nyi aga zəməu, aga nji patəu, ba anə kudiyar duniya, ji lər sadaka nə kərnyı aga təfəbiya bikər nji.

²⁷ Ənggər kərə Hyal fiya aga nda tau aga zəmə pathləu, ayukuda tə nyi kəl səkə numa nə Hyal,

²⁸ abangə tsu nga nji lər Kərsiti aga zəməu, aga ja sa həna bikər nji gangəu. Naja tsu wu bəra sa shili nə məthləkura nyi, aga sa təfə bikə mai, ama aga ja sa nə nyi mbədəu anə njira wu caguli ənga shili nyi.

10

*Alkawal Mbamba Dəgaləu
Kərə Ndiya Ənga Mənahəu*

¹ Dladə Musa sə ngau kərə ənggər shangguda sə mənahə kərə a vər shili, ama a'yi

cabiya abər naja ngə sə jijiri
kə mai. Ca ngə sərə də
dladə nyi a'yi a sən məliya
patər njira dla ləhə wu dzər
Hyal nda nggya cici lagur hə
sadaka gərə bəla kərə nju məl
fa ga fa kə mai.

² Maja abər dladə Musa a'yi
ja ənga dənəma, tsu nju bəra
dumwa ənga hə sadaka kə ya?
Maja abər njir hə sadaka kau,
ndu sən uya nggya cicau aga
zəməu, tsu dənga nə dəfuwa
nda wu bəra bəwakər ara bikər
nda mai.

³ Ama hə sadaka kau, lagur
dəngar nda bikər nda ngau, fa
ənga fa.

⁴ Arya a'yi a sən də mashi
thla'yar ənga nə ku'yar a sən
həna bikə mai.

⁵ Agabəngau, ənggərə
Kərsiti shili wu duniya, ji na,

“Hə sadaka ənga lə sə'yar
nagə wu yiwu mai,
ama kumər dzə nga gə
pabəri anə də.

⁶ Hə sadaka nə nggyi sau ənga
nə həna bikau
nagə wu nggar məsahəkur
nda mai.

⁷ Kə yi na, ‘Kəja yau, Hyal,
yi shili aga ya sa məl sərə
gu yiwu,
ənggər kərə ja tsətsəfau ar
kərə yau
wu ləkakadə tsətsəfə nə
Hyal.’ ”

⁸ Tanggərma ji na, “Hə
sadaka, ənga lə sə'yar, ənga
sadaka nə nggyi sau, ənga
sadaka nə hə bikau, nagə
wu yiwu nda mai, ənga nagə
a'yi wu nggar məsahəkur nda
mai.” Ji na abəngau, alaga

kau, Dladə Musa ngə na nja
bələr sə'yar kau.

⁹ Ji bəra na, “ Kəja yau, yi
shili aga ya sa məl sərə gu
yiwu.” Ca ngə, a fiyar nji sə
nə tanggərma ar thlərpau, aga
nja dzəgwa ciya nə məthləkura
nyi.

¹⁰ Lagur sərə Hyal wu yiwu
ca ngə tsu a məliya mənər ja
cicau, lagu hə sadaka nə dza
ja kərə Yesu Kərsiti ləri aga
zəmə pathləu, kərə gərə ənga
cakau.

¹¹ Wu kalar pəci, kalar
pubu wu ta'yi ju məl thlər nyi,
ju dumwa ənga hə sadaka'yar
kərə gərə bəla dzə kau, ar kər
ar kər kərə gərə ənga dənəma
nə həna bikə'yar.

¹² Ama ta Kərsiti ləri sadaka
aga zəməu, nə ba'anuwə ariya
bikə'yar, ba ji dzəgwa nggya
ar tsi mazəm nə Hyal.

¹³ Tsu wu pəci ta ja vər səkə
nja sa fiya dawa nyi'yar a gyi
gya kida hiya ja.

¹⁴ Arya hə sadaka zəmə kə
ji məliya kau, kə ji shabiya
njira nji cicina nda, nda ng-
gya tsatsa'a ba'anuwə.

¹⁵ Mambəl Cici lər sakida ar
kərə mən ar kərə sə'yar kau.
Tanggərma, ji na,

¹⁶ “Kəja alkawal mbamba
kərə yu nda məl ənga
nda,
ayukudə pəci kau, əngwar
Thlagəu.

Yu nda fuwa dladə də wu
dəfuwa nda,
ba ya dzəgwa tsəfəri wu
dəngar nda.”

¹⁷ Ji bəra cakəri, ji na,
“Bikər nda ənga ndza sər nda

tsu yu bəra dɛngar nda mai.”

¹⁸ Ar pəci kəra nji tɛfəbiya bikər nda'yar, tsu vanyi hə safaka arya bikə a'yi mai.

Shili Ləhəu Wu Dzər Hyal

¹⁹ Agabangau, wazha ama, a'yi mən ənga kər papal jijiri nə gwu Vira Ndiya ənga Cicau lagur mashi Yesu.

²⁰ Naja tsu ji pahəna mən lagu mafəliyangə kəra mbəmbəɖau, lagur kadəmbul kəra ca ngə kumər dza ja.

²¹ A'yi mən tsu ənga pubu kəra dɛgal a vər səm tɛlkur ar kəra ki Hyal.

²² Agabangau, bəgə mənə shili ləhə wu dzər Hyal ənga dɛfu jijiri, ba ənga mbərsa kəra gəra ənga kəpal. Mənə shili ənga dɛfu kəra nji cina sara wu sə səsəli, ba ənga kumər dzə kəra nji cina ənga 'yimi caməu.

²³ Bəgə mənə ta'yi tandar ar fə dɛfu, kəra mənə vər lə sakida ar kəri, ara ndəra məliya mən alkawal ndər məl sə tsa'a miya dɛfu ngau.

²⁴ Mənə tsətsəkuri kuvwar mən lagura nda cabiya yi-wukur ənga məl thlər kəra mənəhəu.

²⁵ Mənə sara piyari shili wu daɖə dzə nə dləvə mai, ənggər kəra alenyi nja vər məl. Ar viya kau, kuji mənə dumwa ənga tsətsəku dɛfuwa mən, mənə dumwa ənga məl abangau ənggər kəra mən lari abər Pəcir shilər Thlagər mənə dər ləhəu.

²⁶ Ma mən dumwa ənga məl bikə nə gəra nggandərkur, ayukudə mən dləwuri sənbiya

sə nə jijiri, tsu vanyi hə safaka nə bikə a'yi mai.

²⁷ Ar viya kau, səra hiyau ca ngə səkə wu tsədza u ənga hivər arya numa ənga u'u kəra kwakwadə gagadəu kəra wu nda səmku njira dawa ənga Hyal.

²⁸ Kalar ndəra a'yi bəlari dlədə Musa mai, nju tsiya nyi, təhudə a'yi mai, lagur sakida nji məthləu ənga alaga nji makəru.

²⁹ Kalar ndə kəra didana Zər Hyal, ənga ji didana mashi alkawal mbamba kəra ca ngə cina nyi, ənga ji bəra nggəliya Mambəl Cici nə mayiwakur, numa nyi nga kyaga dā a ndiya ənga bwaɖwatə gagadəu.

³⁰ Arya mən wu səni ndəra na, “Kiyau, nə dā ngau, yu nda kibiya.” Kəji bəra na, abər, “Thlagə ngu nda məl numa anə nji gə nda.”

³¹ Sər lə hivər ngau, ma ndə tədau a gwu tsa Hyal kəra ənga pi.

Njira Sən Səsə'wuri Ndu Nda Uya Akkəri

³² Hya dɛngari ənga pəci 'yar kəra tərabiya. Ayukudə hyi uya lar mbəmbəlkur nə Hyal, ba hyi səsə'wuri ənga jijiri, ənga hyu papa ənga bwaɖwatəu.

³³ Vanyi pəci nju nggəl hyi ar babal, ənga nju lə bwaɖwatə anə hyi wu mwar nji. Ənga vanyi pəci tsu hyu daɖər kər ənga njira wu lar culi bwaɖwatə kau.

³⁴ Hyi cabiya təhudə anə njira nji mbiya wu fursəna,

nahyi tsu hyi cabiya hudə
pipida, ayukuda nji fa'ari
karər hyi, arya hyu səni abər
a'yi hyi ənga sər fa'a ki kəra
ndiya ənga mənəhəu kəra wu
nggya ba'anuwə.

³⁵ Agabangau, hya sara pi-
yari dənəma nə dəfuwa hyi
mai, arya ju nda shili anə hyi
ənga akkəri dəgaləu.

³⁶ A kiri hya dumwa ənga
səsə'wu sau, ara məl aban-
gau, hyu nda məliya səra Hyal
wu yiwu. Ayukuda kə tsu ba
hya dləwuri səra nji məliya hyi
alkawala nyi.

³⁷ Arya a'yi a səkari mai,
“Ndər shili ju shili,
naji wu səkari mai.

³⁸ Ama ndə tsapəu də
ju nda nggya lagur
mbərsa.

Ama ma ji sha a gyu yukudū,
mambəl də a'yi wu caguli
ənga ja mai.”

³⁹ Ama namən a'yi culi njira
wu sha a gyu yukudū, ba nda
sanakər mai, ama njira ənga
mbərsa ba ndə uya mbədau.

11

Səra Mbərsa Aga Nyi

¹ Mbərsa naja ngə nggya
ənga fiya dəfu ar kəra səra mən
fər kər əni, ənga fə dəfu ar kəra
səra li gəra sən lari.

² Lagur mbərsa ngə nji
dədəm uya fal ara Hyal.

³ Lagur mbərsa nga mən
sənbiya abər lagur dəha Hyal
nga nji məliya patər duniya,
kəra də a'yi səra nju lari a'yi
darkər lagur səra ar babal
mai.

Katsala'yar Nə Mbərsa

⁴ Lagur mbərsa ngə Habila
ləri anə Hyal sər lau kəra
a ndiya nə Kayinu ənga
mənəhəu. Ənga məl abangə
nga ji uya fal ara Hyal abər
naja ndə tsapəu, wu pəci kəra
Hyal dləwur lər sə nyi. Alaga
kə Habila a tər kau, tsu ja vər
ndər anə mən lagur mbərsa.

⁵ Lagur mbərsa nga nji hər
Enoku, ara ja sara bə ənga tau.
Nji tsu a'yi lari nyi mai, arya
Hyal a hər nyi ri. Kadivira
nja hər nyi, a ləri nji sakida ar
kəra ja abər a pinar ja dəfuwa
Hyal.

⁶ Sə a'yi a sən pina hudə
Hyal mai, kəl mbərsa wacu,
arya kalar ndəra shili əgya
Hyal kəl ji hənggəri abər Hyal
a'yi, ətsu ju lə akkəri anə kalar
njira wu gal nyi ənga jirkur.

⁷ Lagur mbərsa ngə Nəhu,
ayukuda Hyal kughiya nyi ar
kəra səra tsu nji gəra lari, nga
ji bəlari, ba ji məliya kwamb-
wal aga ja kətiya njir ki nyi.
Lagu kə ngə numa mbar njir
duniya, ba ji dzəgwa də ndər
fa'a ki nə tsapəkər kəra nju
uya lagur mbərsa.

⁸ Lagur mbərsa ngə
Ibrahimu bəlar ndər Hyal aga
ja ma'yi a ndar vanyi 'yi'yi
kəra Hyal məliya nyi alkawal
abər wu də sər fa'a ki nyi ar
pəcira ji ngga nyi. Naja tsu ba
ji bəlar ndər Hyal ba ji mbar
lagu alaga kə naja sən vira ju
ma'yi a ndar mai.

⁹ Lagur mbərsa nga ji nggya
ənggər məthləpi ar 'yi'yi kəra
Hyal məliya nyi alkawala nyi.
Ji nggya wu kwapatəu, naja
ənga Ishaku ba Yakubu, njir

fa'a ki alkawal ta wayu daḅə ənga ja.

¹⁰ Ji nggya najaka culi nggya arya ji fiyafə ar kəra məlmə kəra nji fiya hiya nyi. Hyal ənga kərn̄nyi ngə gwabiya ba ji həriya nyi.

¹¹ Lagur mbərsa ngə Hyal nə nyi dən̄ama nə ya zər anə Ibrahimu, alaga kə a halər ja gagadau ar pəca nyi. Saratu tsu naja ciri nga ja. A hənggər ja abər Hyal ndəra nja fər kər əni ngau, ənga ndər səbiya alkawal nga ja.

¹² Agabangau, lagu ndə zəmə kəra a halər ja citə a miya tau, nga nji ya culi kəra gangə gagadau ənggər shashilga a dəməlm̄au, ənga ənggər məshi 'wa a miya tsadau kəra nji gəra sən jigabiya.

¹³ Patər nji kau, ndə tə wu mbərsar nda, nanda a'yi dləwuri səra Hyal məliya nda alkawala nyi kwatahə mai, ndə lari a vər shili tsu nadə wacu ama ba ndə dləwuri ənga hudə pipida ara ndə səni abər nanda məthləpi nga nda wu duniya.

¹⁴ Njira wu lə najaka sakida a cabiyari ar babal abər nda a vər gal 'yi'yi kəra nər nda.

¹⁵ Maja abər nda a vər dənga sə ar kəra 'yi'yi kəra ndə piyari, a shar nda agyu yukudu.

¹⁶ Ar viya kau, kə ndə fər li ar məlmə kəra ndiya ənga mənəhəu, ca ngə 'yi'yi kəra a dəməlm̄au. Ca ngə da Hyal a'yi gu səli ara da Hyalər nda mai. Jijiri, a pabər ndar ja məlmə mənəhə aga nda.

¹⁷ Lagur mbərsa ngə Ibrahimu, ar pəcira Hyal dzəbiya nyi, nga ji lər Ishaku aga hə sadaka ənga ja. Naja ndəra dləwuri alkawal kau, a pabər ja kərn̄nyi aga ja lər zər nyi zəmə piru,

¹⁸ alaga kau, Hyal a nar nyi ri, abər, “Lagur Ishaku ngə nju nda jigəwa culi ngau wu nji.”

¹⁹ Ibrahimu tsu, a dəngabiyar ja abər pakatəu, Hyal wu sən hya'ana ndə tətəu. Ənga karapau, nja sən na abər ji dləwuri Ishaku sara wu miya tau.

²⁰ Lagur mbərsa ngə Ishaku fənggər nyi barka anə Yakubu ənga Isuwa ar kəra nggyabiyar nda kəra a ndumwa.

²¹ Lagur mbərsa ngə Yakubu fənggər nyi barka anə gyapəkura wazha Yusufu ar pəcira ja vər biyar pi. Ənga ətsu ji dləvə Hyal ənggəra ji təghər dzə a gyar zəwa bə nyi.

²² Lagur mbərsa ngə Yusufu, ndər ar kəra biyar njir Izirayila sara wu 'yi'yir Masaru, ar pəcira ja ləhə a miya tau. Ənga tsu ji lər sər məl ar kəra dəhi nyi.

²³ Lagur mbərsa ngə njir ya Musa dəwana nyi nə hya makəru ayukudə nji yabiya nyi. Ndə məl abəngau arya ndu səni abər sal yaya nga ja. Ənga nanda a'yi hivər dladə təl kə mai.

²⁴ Lagur mbərsa ngə Musa piyari nja ngga nyi ənga zər kwar Fira'auna, ar pəcira ji hau.

²⁵ A ndiya anə nyi ja lar ḅwaḅwatə ənga nji gə Hyal,

a mwara nggya wawahə nə pəci kushu wu bikau.

²⁶ Wu tsam nyi, a ndiya anə nyi ja lar ɔwaɔwatə arya Kərsiti, kəra ndiya nggya wawahə nə 'yi'yir Masaru, arya ja vər fər li ar kəra akkəri kəra a vər səkə nyi a ndumwa.

²⁷ Lagur mbərsa ngə Musa piyari 'yi'yir Masaru, gəra hivər hudə ndzəndzə təl. Ji səsə'wuri arya ji tsaməri ar dza ja ndəra nji gəra lari ənga li.

²⁸ Lagur mbərsa nga ji ɓəlari Lardur nə Vəlna, ənga ji u'ucina mashi ara waladi nə dlə wazha nə tanggərma nə njir Masaru ja sara tsəkwar wazha njir Izirayila.

²⁹ Lagur mbərsa ngə njir Izirayila tərabiya ar 'yi'yi u'ulə wu Tsadə Dəzəu. Ama ta njir Masaru nərdzau aga nu nda, ba ndə sa a gwar tsadau.

³⁰ Lagur mbərsa ngə mah-wal nə məlmə Yariko dla, ayukudə nji zəwar nyi nə pida mədəfau.

³¹ Lagur mbərsa ngə Rahapəu, zawar ta, naji tə əkkə'yi nji gəra nggar ndər mai, arya ji dləwur məthləpi njir tsamə məlmau.

³² Mi nga ya uya ya ɓəra na? Pəci a'yi ara yau ya ndər ar kəra Gidiyanu, ənga Barakəu, ənga Samsonu, ənga Jafəta, ənga Dawuda, ənga Samuyalu ba tsu nabi'yar.

³³ Lagur mbərsa ngə nji kə səmku təlkur ar kəra təltəl'yar, kə ndə məl səra tsatsa'a, ənga ndə dləwuri sə'yar kəra nji

məliya nda alkawal, ənga ndə hahadiya miya ləvara nyi'yar,

³⁴ ənga ndə ta'yina dənama nə u'u, ənga ndə gaɓana miya katsakər. Kukufəkur nda ba sha aga dənama, ənga ba ndə dā ənga dənama a gwa miya pa ba ndə kəkədləna soja'yar nə 'yi'yi pampaməu.

³⁵ Mathləkə'yi dləwuri nji tətər nda kəra nji hya'ana ənga pi. Nji dzəbiya nda ənga ɓwaɔwatəu, ama kə ndə nggəl ara sha ara nu Hyal aga nja dzəgwa səya nda. Ndə fuwa kərnda wu fər kər wu pi kəra a ndiya ayukudə hya'ari sara vir tau.

³⁶ Alenyi nji, nji didana nda ənga nji dəgə nda ənga wudə, alenyi nji tsu, nji mbiya nda ar gangə ənga alenyi tsu, nji fuwa nda wu fursəna.

³⁷ Nji tsiya nda ənga tsəka vavaka, nji thləthləwa nda bwata məməthləu ənga hənggya thla wu, ba nji ɓəra tsəya nda ənga katsakər. Alenyi nju ɓau ənga kar har nda ci təmahəu ənga nə ku. Ənga ndə nggya wu gha ənga ɓwaɔwatəu ba ənga nggya dafali.

³⁸ A ɗar nda mənahəu ara nggya wu duniya kau, ndu ɓəɓau wu tagə mashi ənga mə'yar, ənga thləl'yar ba ənga ka'u kəra a gyiwu 'yi.

³⁹ Patəkura nji kau, Hyal a ləri sakida nə fal arya mbərsar nda, ama patəkura nda nandə dləwuri səra nji məliya alka-wala nyi mai.

⁴⁰ Arya Hyal a pabəri səra a ndiya ənga mənahəu anə mən. Dənga nyi tsu ca ngə nda sara

da cicipæu gëra ænga mæn mai.

12

Fær Li Ar Yesu

¹ Agabangau, ta dari sakida dlamir nji gangë gagadë zëwar mæn kau, ta'yi mæna zëzädëna kalar sëra wu sæn kar mæn, ænga kalar bikë këra wu sæn sëbiya mæn ðaßalu. Ta'yi mæna hwi këra mæna miya nyi kau ænga cikër.

² Ta'yi mæna fær liya mæn ar këra Yesu, ndëra naja ngë mätëghë ænga ndëra nyabiya mbërsar mæn. Arya hudë pipida këra nji fiya aga sækë nyi, ba ji sësë'wuri dlakë nè wu dladlakau, naja a'yi tal së sësëlikura nyi mai. Arya kau, ja vër nggya ar tsi mazëm nè tsëkafë Hyal.

³ Hya dëngari ænga patër ðwaßwatë këra ji sësë'wuri sara wu tsa njir bikau, agabangau, bëgë najaka së a cakër hyi dënama a sara hya hëdä ba këra hya hur mai.

Hwathlë Në Thlagëu Dlëwa Dzë A'yi A Gwa

⁴ Wu par bikër hyi, a'yi tækëri hya pëna mashir hyi mai.

⁵ Ændëga këra hyi fari ndër nè fë dëfu këra Hyal nana ta ya, këra ji na anë hyi ænggër wazha nyi ta ya?

“Zëdä, a sara ga shabiya hwathlë nè Thlagë aga ja dë së mëmëlam mai, a sara ga hurkër ma ji kughiya ngë mai.

⁶ Arya Thlagë wu hwathlë kalar ndëra ju yiwu,

ænga ju lë ðwaßwatëu anë kalar ndëra ji hëri aga zër nyi.”

⁷ Hya sësë'wuri ðwaßwatë këra hya vër sa, ænggër hwathlë ngau. Lagu kë ngë Hyal wu mäl ænga hyi ænggër wazha nyi nga hyi. Zër a'yi këra dënyi a sæn hwathliya nyi mai ya?

⁸ Ma Hyal a'yi hwathliya hyi ænggër këra ja vër hwathlë wazha nyi mai, a cabiyari, abër nahyi a'yi wazha huda ja mai, ænga nahyi a'yi wazha nyi jijiri mai.

⁹ A'yi najakë waci mai, a'yi mæn ænga dërmæn nè kumër dzau, njira wu hwathlë mæn, namæn tsu ba mæna gënggër nda sëli. Ya, a'yi mæna kyaga gënggër nyi sëli anë Dërmæn nè mambël ma ju hwathlë mæn, aga mæna dëbaga uya pi wa?

¹⁰ Dërmæn nè kumër dzë wu hwathlë mæn nè pëci kushu ænggër këra ndu mbari. Ama Hyal wu hwathlë mæn aga dlëwa mæn, aga mæna uya cïkur ænggër nè nyi.

¹¹ Patër hwathlë wu shili ænga tau anë kumër dzë nè pëci kushu, ama a'yi mësahëkur mai. Ama ayukudä nyi patëu, ju shili ænga tsapëkur ænga hudë përtëu anë patër njira nji hwathliya.

Tëdar Himi Ar Këra Piyari Mayiwakur Hyal

¹² Agabangau, hya ndidëbiya tsa hyi këra hëhëdä ænga undiya hyi tsu këra gëra ænga dënama.

¹³ Hya tsəna lagur ɓər hyi aga ma kadal wu ɓə ari ja sara uya shilgəu, ama ja uya jaməkur.

Kughi Ar Kəra Shini nyi Yi Anə Hyal

¹⁴ Hya məl kalar səra hyu səni aga hya uya nggya jaməu ənga nji patəu, ba ənga hya nggya cicau. Ma a'yi ənga nggya cici mai, ndər sən lar Thlagə a'yi mai.

¹⁵ Hya nggya ənga hangəkəl a sara hya tini mayiwakur nə Hyal. Hya nggya ənga hangəkəl a sara ndaliya hyi a ɗa ənga hufə ndzəndzau kəra wu shili ənga ɓwaɓwatəu ba ja ɓəsiya dadamgana.

¹⁶ Hya nggya ənga hangəkəl ara ndaliya hyi a sara ɗa ndə səsə alaga ndə gəra hivər Hyal ənggər Isuwa, ndəra ɗəlna nggya nə ya tanggərma nyi arya sər səm nə cala zəməu.

¹⁷ Ayukuda nyi patəu, a yiwur ja aga ɗənyi a nə nyi nənya barka, ama ba ji kədləna nyi. Naji ɓəra uya pəci nə pabəri pama nda mai, alaga kə ji kədi ənga tiwi ənga sələm kau.

¹⁸ Nahyi a'yi shili əgya madiya mə nə Sənyu kəra nju sən tsəkwari mai, alaga əgya u'u kəra a vər mbə gagaɗau, alaga əgya kuthlə kiyakiyar sitəu, alaga əgyakida dlama ɗəgal.

¹⁹ Alaga mbidə tələmə, ənga ɗahə kəra ndə nggari, kə njira nggar kə kədiyau, abər tsu sə a'yi nja ɓəra na anə nda mai.

²⁰ Ndə kədi abangau arya nandu sən səsə'wuri səra

Hyal nar nyi anə Musa mai, abər, “Alaga ma'wi ngə tsəkwari mə ɗəgal kau, kəl nja tsəya nyi ənga tsəka vavaka.”

²¹ Musa ənga kərnyi, ayukuda ndə lar sə hihivər kau, kə ji dzəgwa na, “Dza yi patə wu tsədzau ara hivər.”

²² Ama a shilir hyi əgya madiya Mə nə Səhiyona, ənga məlmə nə Hyal kəra ənga pi, ca ngə Urshalima kəra a ɗəməlməu. Hyi shili əgya madiya dlamir waladi kəra kaɓau gangə gagaɗau wu caguli.

²³ Hyi shili əgya ɗaɓə dzə njir nu, yarma Hyal njira thləmər nda a'yi tsətsəfə a ɗəməlməu. Hyi shili əgya Hyal ndəra wu numa anə kalar ndau. Hyi shili əgya mambəl nə nji tsapəu, njira nji shabiya nda nji cicau.

²⁴ Hyi shili əgya Yesu ndəra naja ngə alkawal mafəliyangə kəra ta'yi wu pama Hyal ənga nji nyi. Ətsu hyi shili əgya mashi kəra nji ucina, kəra a vər ndər mənəhəu a ndiya mashi Habila.

²⁵ Hya nggya ənga hangəkəl, a sara hya piyari səhimi ndəra wu ndər kə mai. Hya sənbiya abər njir Izirayila kəra piyari dləwu kughi Musa wu duniya nandə uya mbəɗə mai. Ya, abari nga nyi dzəgwa ɗa anə njira piyari kughi nə ndəra sara ɗəməlma?

²⁶ Ar pəci ta tsu, ɗaha Hyal kənggəɗər duniya. Ama kabangəkau, ji məliya alka-wal abər, “Yi wu ɓəra nda kənggəɗər duniya, a'yi kəl

duniya waci mai, ama daɓɓe
 ɓɓe dɓɓe mɓɓe wayu.”

²⁷ Sɓɓe “ɓɓe” aga nyi ca
 ngɓe patɓe sɓɓe Hyal mɓɓe wu
 nda kɓngɓɓe dɓɓe ba nda
 sanakɓe, aga kalar sɓɓe gɓɓe
 sɓn kɓngɓɓe dɓɓe ba nda
 nggya.

²⁸ Agabangau, ta dari a
 uyar mɓn tɓkur kɓɓe gɓɓe
 kɓngɓɓe dɓɓe, bɓɓe mɓna
 nggya ɓɓe usaku, ba ɓɓe
 dlɓɓe Hyal kɓɓe kyau wu
 hivɓe nyi ɓɓe gɓngɓɓe nyi sɓli.

²⁹ Arya Hyalɓe mɓn u'u
 ngau kɓɓe wu nggyi kalar sau.

13

*Kɓɓe Kwatɓ Kɓɓe Hyal Wu
 Yiwu*

¹ Hya dumwa ɓɓe ca
 yiwukur anɓe kuvwar hyi
 ɓngɓɓe wazha ama.

² A sara hya piyari dlɓu
 mɓthlɓi mai, aya lagu kɓ
 ngɓe alenyi nji dlɓuri wal-
 adi'yar gɓɓe ɓɓe sɓnɓe nda.

³ Hya dɓngari ɓɓe njira wu
 fursɓna, ɓngɓɓe nahyi ma a
 ndɓna nga hyi ɓkkɓi'yi nda.
 Hya dɓngari tsu ɓɓe njira nji
 nɓe nda ɓwaɓwatɓu, ɓngɓɓe
 nahyi ma, wu kwakwadɓa nyi
 nga hyi ɓkkɓi'yi nda.

⁴ Hya gɓngɓɓe nyi sɓli anɓe
 hɓdzau, patɓkura hyi, ɓɓe hya
 nggya ɓɓe cicikur wu hɓdzau.
 Arya Hyal wu nda numa anɓe
 kalar nji sɓsu.

⁵ Hya sara nɓe nyi dɓfuwa hyi
 anɓe yiwu gɓnnɓa mai, ama hya
 nggya ɓɓe hudɓe pipida ɓɓe
 kalar sɓɓe ara hyi. Arya Hyal
 nana,
 “Ba'anuwɓa naye piyar ngɓe
 mai,

jijiri naye sɓna ngɓe mai.”

⁶ A sɓn na mɓn gɓɓe ɓɓe
 tɓkɓkɓe, abɓe,

“Thlagɓu ndɓe dlɓwa dɓ ngau,
 naye hivɓe mai.

Mi ngɓe nda sɓn mɓɓe dɓ?”

⁷ Hya dɓngari ɓɓe njir
 tɓdɓmwa anɓe hyi, njira
 highiɓɓe hyi ndɓe Hyal. Hya
 tsambiya sɓ wu nggyabiya
 nda aga hya fa'abiya hiya sɓɓe
 nda mɓl wu mɓɓɓɓe nda.

⁸ Yesu Kɓrsiti, ɓngɓɓe kɓɓe ja
 na, abangɓe nga ja ɓshina, ɓɓe
 ba'anuwɓa.

⁹ Agabangau, a sara highiɓɓe
 nɓe fati pamɓpamɓ a hɓna
 hangɓkala hyi mai. A dar tsa'a
 mɓna uya tsɓtsɓku dɓfu lagur
 mayiwakur nɓe Hyal, ama a'yi
 lagur nu sɓɓe ciji ar kɓɓe sɓɓe
 sɓm mai. Sɓ'yar kɓ tsu a'yi
 nda ɓɓe dlɓwa dzɓ anɓe njir
 ɓɓe nda mai.

¹⁰ Namɓn tsu a'yi mɓn ɓɓe
 bagadi kɓɓe alaga pubu'yar
 kɓɓe wu mɓl thlɓe ar bagadi
 dɓdɓm ta, a'yi nda ɓɓe
 dɓnama nɓe sɓm sɓɓe nji thlana
 ar bagadi kɓ mai.

¹¹ Pubu kɓɓe ndiya ɓɓe
 dɓgal ju gwa ɓɓe mashi
 ma'wi a gwar vira Ndiya ɓɓe
 Cicau ɓɓe kɓɓe kwatɓ nɓe
 tɓfɓ bikau, ama kumkuma
 ma'wiya nyi'yar nju biya
 ngyina a biyar ya mɓlmau.

¹² Abangɓe tsu ngɓe Yesu a
 lari ɓwaɓwatɓu ɓɓe ba ji
 tau, a biyar ya mɓlmau aga
 ja mɓɓe nji nyi cicau lagur
 mashi nyi.

¹³ Agabangɓe tsu, bɓɓe mɓna
 ma'yi a ndɓɓe ja, a biyar
 ya mɓlmau, aga mɓna biya

səsə'wuri dida vi kəra ji səsə'wuri.

¹⁴ Arya məlmə kəra wu duniya kəra mənə gwa kau a'yi wu nda səkari parangə mai, ama mənə dumwa ənga tsamə məlmə kəra a vər shili.

¹⁵ Agabangau, bəgə mənə kəbə kwatə nə fal anə Hyal lagur Yesu cumu, fal kəra wu lər sakida ar kəra kadakadarkur nə thləmə nyi.

¹⁶ A sara hya fari məl mənəhəkur ənga dləwa njira vər ghar sə mai. Sə'yar kə ngə kəbə kwatə kəra wu pina huda Hyal.

¹⁷ Hya bəlar sərə njir tədəmwər hyi wu na, ənga hya nu sərə ndu na. Thlərər nda ngau, aga nda bəlar mambələr hyi, ənga nanda tsu ndu nda jigabiya thlərər nda anə Hyal. Hya bəlar ndərər nda aga thlər nda a də ənga hufə pidapida, a'yi ənga hufə tədəbə mai, arya kau, a'yi wu shili ənga akkəri anə hyi mai.

¹⁸ Hya kədi Hyal anə 'ya. A sən 'ya abər papal ngə kəra 'ya ənga cimər 'ya, 'ya nggya tsatsa'a cimu wu kalar sərə 'yu məl.

¹⁹ Yu kədi hyi, hya nggya ənga kədi Hyal aga ya uya sha a shili əgya hyi kajangəkau.

²⁰ Bəgə Hyal nə hufə pərtəu ənga kərny, Hyal kəra lagur mashi nə alkawal mbamba kəra hya'ana Thlagər mən Yesu sara vir tau, ndər bəla dəgal nə təmahəu, ja nə hyi hufə pərtəu.

²¹ Hyal ənga kərny, ja nyana hyi ənga kalar sərə mənəhəu, aga hya nu sərə ju

yiwu lagur Yesu Kərsiti. Bəgə kadakadarkur a nggya nəny, ba'anuwa. Amina.

²² Yu kədi hyi wazha ama, hya mbiya dəfu ənga kughi də, arya a'yi sə gangə nga yu tsəfə anə hyi mai.

²³ Yu yiwu hya sənə abər a pəliyar nji zamər mən Timath-lawusu sara wu fursəna. Ma ji sən shili kadu, ba ya shili ənga ja aga ya sa lar hyi.

²⁴ Hya usar njir tədəmwər hyi ənga patər njir nu. Wazha ama sara wu 'yi'yir Italiya nda vər usa hyi.

²⁵ Bəgə mayiwakur Hyal a nggya ənga hyi patəu.

Cama tsətsəfə nə Jamisu

¹ Nayi Yakubu ngə sə cama tsətsəfə kau, nayi mafa Hyal ənga nə Thlagə Yesu Kərsiti, anə culi njir Izirayila kumo apə məthləu, kəra tətəlna dzə a ndu duniya. Ya vər usa hyi.

Mbərsa Ənga Hahangəkur

² Wazha ama, hya həri ənga hudə pərtəu, kalar ɓwaɓwatə paməpamə kəra hyi wu tərabiya a gwa.

³ Hya məl abangau, ara hyu səni abər ɓwaɓwatər hyi dzəbiya mbərsar hyi ngau. Lagu kə nga ju cakəri hyi səsə'wu sau.

⁴ Kəl hya piyari səsə'wuri sər hyi ja nyabiya thlər nyi, aga hya hə mənəhəu ənga hya nyabiya dzə cicipəu, ənga sə a'yi hyu ghari mai.

⁵ Ma ndaliya hyi ghari ha-hangəkur, ba ja kədi ara Hyal, ndəra wu lə gəra ənga tazhira anə nji patə gəra ənga dida, ba ja nə nyi.

⁶ Ama kəl ja kədi ənga mbərsa, gəra ənga təkəkər, ara ndər təkəkər ənggər kənggədər 'yimir dəl ənga ja kəra yambadə a vər dlə nyi nga ju shashabiya nyi.

⁷ A sara ndə kau a dənga abər ju sən dləwuri sau sara ara Thlagə mai.

⁸ Naja ndə kər məməthlu ngau, ndəra nji gəra sən fiyafə ni.

⁹ Kalar ndər nu kəra dādali, ja da ndər fəkər nyi abər Hyal a fənggər nyi ri barka dəgaləu.

¹⁰ Abangə tsu ndər nu ndər bərba ja da ndər fəkər abər Hyal a həya nyi ri a gya, ənga ju nda tərabiya ənggər mbəmbəla wu.

¹¹ Arya ma pəci biya ji mbəl gagaɗau, ba ja məliya wanya ul, ba mbəmbəla nyi a pənəkər, ba mənəhəkər nyi a ndzau. Abangə tsu ngə ndər bərba wu nda tənəkər a vər məl sugu nyi.

¹² Barka anə ndəra cinapi wu pəcir dzau, ara ma ji sən ta'yau, ju nda uya akkəri nə pi kəra Hyal hər alkawal anə njir yiwu nyi.

¹³ Wu pəcir dzau, ndər na abər, "Hyal nga vər dzə da," mai. Ara Hyal naji wu sən dzə kalar ndə mai, ənga tsu nju sən dzə Hyal ənga dəmwa 'yikur mai.

¹⁴ Ndau ju gwu dzau ma suna nyi nggutana nyi, ba ji pətəri nyi.

¹⁵ Ma hudə nə suna a həri, ba ja yabiya bikau. Bikə tsu ma ja nyabiyar dzə gagaɗau, ba ja yabiya tau.

¹⁶ Zamər 'wa da 'yar, hya sara ngguta kərhyi mai.

¹⁷ Kalar sərə mənəhəu ənga sərə nyinyau sara dəməlmə nga nyi. Ndu shida sara ara Hyal Tada ndəra məliya pəci, ənga hya ba shashilga'yar. Naja ngə ndəra gəra bəla dzau ənggər kəra shanggudī wu bəla dzau.

¹⁸ Hyal ngə hənggəri, ba ji nə mən pi kəra gəra kudau lagu ndər nyi kəra jiri, aga

məna da njira wu ndiya wu
culi sərə ji məliya patəu.

*Nggar Ndər Hyal Ənga Məl
Thlər Ni*

¹⁹ Zamər 'wa da 'yar, hya
nggari, kalar ndau, ja da ndər
səhimi ndər kusakusa, ama
a'yi ndər ndər kusakusa mai,
ənga tsu a'yi ndər ndzə hufə
kusakusa mai.

²⁰ Ara ndzə hufə ndau,
a'yi ju sən məliya nggyabiya
tsapəu kərə Hyal wu yiwu
mai.

²¹ Agabangau, hya piyari
məl sərə dəmwə 'yi ənga kalar
sərə wu shili ənga bikau ar kər
ar kər, ba hya həya kərə hyi
hya dləwuri ndər Hyal kərə ji
thləkana wu dəfuwa hyi, kərə
wu sən mbəfana hyi.

²² Hya sara ngguta kərhyi
ənga səhimi ndər Hyal wacu
mai, ama hya məl thlər ənga
sərə hyu nggari.

²³ Kalar ndəra wu səhimi
ndər Hyal ama naji wu məl
thlər ni mai, kakalə nga ja
ənga ndəra tsamiya bama ja a
gwar doragalu,

²⁴ ama ənggərə ji shana
bama ja sara ar viya nyi, ba
ji fari sərə ju pa.

²⁵ Ama ndəra ndiya ənga
barka naja ngə ndəra lər
kərnyi aga jiga ənga səhimi
highiə dladə mənəhəu nə
Hyal ənga hangəkal, dladə
kərə wu pəlbiya ndə sara wu
bikau. Ndə kau, a'yi da ndər
səhimi wacu mai, ama ndər
məl thlər ənga sərə ju ngga.
Ndə kau ndər barka ngau wu
kalar sərə ju məl.

²⁶ Ma ndə na abər ndər nu
Hyal nga ja ənga jiri, ama naji

sən bəlari miya ja mai, kərnyi
nga ju ngguta, ənga nu Hyal
nyi sə kurthlə ngau.

²⁷ Nu Hyal kərə Dərmən
Hyal hənggəri abər cicau nga
jiri, ca ngə, nja tsamə wazha
məsətau ənga mathləkə'yi təsal
wu bwaəwatər nda, ənga
ndəra piyari diyaəba kərnyi
ənga didi nə duniya.

2

*Kughi Arya Ca Pam-
paməkur*

¹ Wazha ama, nahyi njira
hənggəri ənga Thlagər mən
Yesu Kərsiti ndər kadakadar,
hya sara ca pampaməkur
mai.

² Məna na abər vanyi ndər
bərba kərə hari kari mənəhəu
ənga ndə dəfali kərə hari kari
didiə ndə shili ar vira hyu
kaə ari.

³ Ma hyi nar nyi anə
ndər bərba, “Kəja vir nggya
mənəhəu ga nggya ari,” ama
kə hyi nar nyi anə ndə dəfali
kau, “Ta'yi nə ngau a ndəna,”
ma a'yi abangə mai, “Ba ga
nggya a gyu 'yi.”

⁴ Məl abangau a'yi hyi
cabiya pampaməkur wa,
əndəga? Ənga a'yi hyi mənə
nda numa kərə gərə ki wa,
əndəga?

⁵ Siya da mə himi wazha
ama nə hufə yau, Hyal a'yi
dəmbiya njir dəfali wu liya
njir duniya ji məliya nda njir
bərba nə mbərsa wa, əndəga?
Ənga a'yi nanda ngə Hyal
dəmbiya aga njir fa'a ki nə
təlkur Hyal kərə ji hər alkawal
anə njir yiwu nyi wa, əndəga?

⁶ Ama nahyi hyu didana nji dadali. A'yi njir bërba ngə nə hyi ɓwaɓwatə ta wa, a'yi abangə wa? A'yi nanda ngə njir fa'a hyi a ndumwar njir pathla ta wa, əndəga?

⁷ A'yi nanda ngə njir ndər nə diyaɓa thləmə kəra ndiya ənga mənahəu, thləmə kəra nji sənbiya hyi ni kə wa, əndəga?

⁸ Maja abər hyu sən ɓəlari dladə nə Hyal kəra tsətsəfau wu ləkakadə nyi, kəra na, “Ga yiwu tuwul ngau ənggər kərngau,” sə tsapəu nga hyu məl.

⁹ Ama ma hyu ca pam-paməkur anə alenyi nji, bikə nga hyu məl. A ɗari hyi njir ɓəl dladə nə Hyal.

¹⁰ Ara kalar ndəra ɓəlari dladəyar kə patəu, ama ba ji tuwa ara ɓəlari zəməu, a tuwari ja ara ɓəlari patəkura nyi.

¹¹ Ara naja kəra na, “Ga sara məl səsukur mai,” ngə ɓəra na, “Ga sara tsa ndə mai.” Ma na-gau a'yi wu məl səsukur mai, ama gwu tsa ndau, a ɗari gə ndəra gəra sən ɓəlari dladəu.

¹² Agabangau, səra hyu na ənga səra hyu məl, hya dəngari abər hyu nda ta'yi wu mwar Hyal nja məliya hyi numa ənga dladə kəra məliya hyi, hyi ɗa kambər nji.

¹³ Ar pəcir numa nə Hyal, njira gəra ənga təhudəu, Hyal wu nda məliya nda numa gəra ənga təhudəu tsu. Ama njir təhudə, Hyal wu nda təhudə əgya nda ar pəcir numa.

Mbərša Ba Thlər Mənahəu

¹⁴ Wazha ama, ma ndə na abər naja a hənggəri ja, ama

thlər mənahəu nə cabiya a'yi mai, mi ngə mənahəkura nya? Gə nggani culi najaka mbərša a sən nə nyi pi ya?

¹⁵ Məna na, vanyi ndər nu a'yi, tara sal tara mala kəra gəra ənga sər ha ənga sər səm.

¹⁶ Ma ndaliya hyi na anə nyi, “Ma'yi sə ngə wu jaməkur ənga Hyal a fənggər ngə barka nə sər səm ənga sər ha,” ama sə a'yi ji məliya nyi mai, mi ngə mənahəkura nya?

¹⁷ Abangə tsu, mbərša ənga kərnyi gəra ənga thlər mənahəu wu nu nyi, tətə nga ja.

¹⁸ Ama ba vanyi nda na, “Hənggəri jiri ara gau, ama nayi nə ɗa thlər mənahəu nga ara yau.”

Cabiya ɗa mbərša ngau gəra ənga thlər mənahəu, ba ya cabiya ngə nə ɗa lagu thlər mənahəu kəra yu məl.

¹⁹ Gəu hənggəri abər Hyal zəmə nga ja. Mənahə nga nyi! Alaga wazha shatan ənga kərnda ma a hənggəri nda abər abangə nga nyi, ɗaɓə ənga tsədzau.

²⁰ Nagə ndə dza, gu yiwu nja canə ngə səra cabiya abər mbərša gəra ənga məl thlər mənahəu sə kurthlə ngə ya?

²¹ Dəngari ənga əjir mən Ibrahimu, mi ngə ɗa Hyal ngga nyi ənga ndə tsapa? A'yi arya thlər mənahəu kəra ji məlna, ənggəra ji pina Ishaku ar vir thla sau aga ja həna sadaka ənga ja wa, əndəga?

²² A lari gə ənggəra mbərša nyi ənga məl thlər mənahəu nyi a vər ɓə lagu zəməu.

Hənggəri jiri nyi a nyabiyar dzau lagur sə mənəhəu kəra ji mənə.

²³ Ənggau, səka nyabiya ri sərə tsətsəfau kəra na, "İbrahimu hənggəri ənga Hyal, kə Hyal jigəwa nyi ar viya ndə tsapəu," arya kə nga nji ngga nyi bazhiya Hyal.

²⁴ A lari hyi ja abər lagu thlər mənəhəu ngə ndu uya tsapəkür, ama a'yi lagur mbərsa waci mai.

²⁵ Abangə tsu, ngə Rahapəu fwakya ta uya də ndə tsapəu a dumwar Hyal arya thlər mənəhəu, ənggəra ji dəwana njir sa tsamə hudə məlmər nda, nga ji səwa nda lagu pamə wa, a'yi abangə wa?

²⁶ Agabangau, ma ndə gərə ənga mambəl wu ja tətə nga ja, abangə tsu mbərsa gərə ənga thlər mənəhəu tətə nga ja tsu.

3

Ndər Nu Ənga Kiyara Ja

¹ Wazha ama, a sara nji gangə wu pama hyi a də njir highiḃə mai, ara hyu səni abər njir highiḃə nga nju nda məl numa anə nda ənga jirkür.

² Namən patə vanyi pəci mənə məl sərə a'yi tsa'a mai. Ama ndəra gərə saya ndzana sau, lagur sərə wu biya wu miya ja, naja ndə cici ngau, ənga ju sən tsərpər piya ja.

³ Ma mən fuwa lidzang wu miya tagu aga ja məl sərə mənə yiwu, mənə sən shabiya dza ja patə a ndar lagura mənə yiwu.

⁴ Ətsu, mənə dənga ar kəra kwambwal kəra dəgaləu.

Alaga kə kwambwal dəgal nga ja gagadə kau, kəra kəl yambadə dədəgal nga sən jahəna nyi ar kəra 'yimi, ama zər zəwa kushu ngə ndər dlə kwambwal wu jahə nyi ni a ndar vira ju yiwu ja ma'yi a ndari.

⁵ Abangə ngə kiyar tsu, sə kushu nga ja ar dza ndau, ama sər ɓwasə wu hya'ari gangə gagadə ara ja. Dəngari sərə kiyara u'u kushu a sən məliya nyi anə kubur tagəu ma ji mbari u'u.

⁶ Kiyara ndau, ənggər u'u nga nyi. Naja nga ndiya kalar sə ar dza ndau ənga dəmwa'yu. Kiyar wu sən ndzana ndau, ənga ju sən ndzana nggyabiya ndau. Kiyar ənga kərnyi ba nja dzəgwa nggyina nyi wu u'ur kətsa.

⁷ Patəkura culi ma'wi tagəu, ənga 'yagə'yar, ənga sər tədə ənga ta ba sər 'yimi 'yar, ndu sən fuwa nda wu lagu. Ndə tsu a fuwa ndari wu lagu.

⁸ Ama kiyara ndau, ndər sən fuwa nyi wu lagu a'yi mai. Kiyar sə dəmwa'yi ngau sərə ndə gərə sən fuwa wu lagu. Naja nyinyau nga ja ənga mindal nə tsa ndau.

⁹ Ənga kiyara mən nga mən wu fal Thlagə ənga Dərmən. Ənga kiyara mən tsu nga mən wu shi'wa nji kəra Hyal məliya a papa kərnyi.

¹⁰ Sara wu miya zəmə ngə fal ənga shi'wa wu biya. Wazha ama, a'yi a kyau abangə mai.

¹¹ A sən uya nji 'yimi məsahəu ənga nə nunur sara

wu mandəli zəmə ya?

¹² Wazha ama, a sən dəməṛ nji mangwara ar wur gwava ya? Əndəga a sən nəṛ nji gwava ar wur bəla ya? Abangə tsu 'yimi mandəli nunur a'yi a ləri 'yimi məsahə mai.

*Tsətsəlkur
Məthləu*

Paməpamə

¹³ Wa ngə ndə tsətsəl ənga wu sənbiya sə wu pama hya? Bəgə ja cabiya lagur nggyabiya nyi kəra mənəhəu, ənga məl thlər kəra mənəhəu lagur həya kər kəra shili lagu tsətsəlkur.

¹⁴ Ama ma dəfuwa hyi nyinyi ənga shishikur ənga hyu yiwu kərhyi, a sara hya bwasə ənga tsətsəlkur kə mai, ara jirkur a'yi a gwa mai.

¹⁵ Culi najaka tsətsəlkur a'yi shida sara ara Hyal mai. Ama tsətsəlkur kau sara wu duniya nga nyi, ənga shatan ama a'yi nə Mambəl Hyal mai.

¹⁶ Arya vira shishikur ənga yiwu kərngau a'yi, əna nga gu thləwa njir gwadəvi ənga njir məl sə dəmwa'yu.

¹⁷ Ama tsətsəlkur kəra shida sara ara Hyal, tanggərma cici nga nyi, ənga wu gal nggya jaməu, ənga gəra yiwu kərny, ənga ju həya kər, ənga nyinyau ənga təhudəu, ənga ju məl thlər paməpamə mənəhəu, ənga gəra tazhira ba ənga jirkur.

¹⁸ Njir gal nggya jaməu ngə njir məl səra wu cakə jaməkur, ca ngu shili ənga nggya tsapəu.

4

Hya Nə Nyi Kərhyi Anə Hyal

¹ Mi ngu dla ənga pa ənga bwari wu pama hya? A'yi suna dəmwa'yi kəra wu pa wu dəfuwa hyi ngu dla ənga nda wa, a'yi abangə wa?

² Hyu cim sau ama nahyi wu uya mai. Ca ngə də hyu tsa nji. Səra ara nji ma, hyu cim gagadəu, ama nahyi wu uya mai. Ca ngə də hyu bwari ənga hyu pa. Nahyi wu uya mai ara nahyi wu kədi ara Hyal mai.

³ Ar pəci kəra hyu yiwa, nahyi wu uya mai, ara nahyi wu yiwa ənga dənga dəmwa 'yu, aga hya tsəya anə kərhyi wacu.

⁴ Nahyi ya, ənggər nji səsu nga hyi. A'yi hyu səni abər bazhikur ənga duniya dawakur ənga Hyal ngə wa? Kalar ndəra wu yiwu ja də bazhiya duniya a dəṛ ja dawa nə Hyal.

⁵ Hya sara nggani abər sə kurthləu ngə mai, ngə ndər Hyal kəra tsətsəfə kə na abər, “Hyal fuwa mambəl wu mən, ca ngə də ju cim ənga jirkur aga mənə nggya nə nyi wacu.”

⁶ Ama Hyal ngə canə mən mayiwakur nyi gagadəu. Ca ngə də ndər Hyal kəra tsətsəfə nə:

“Hyal wu cicina ndər hə kər
ama ju ca mayiwakur
anə njira həya kər.”

⁷ Agabangə hya lər kərhyi anə Hyal. Ba hya nggəl ara məl thlər ənga səra shatan wu na, ba ja kwaya a dzər hyi.

⁸ Hya shili ləhəu wu dzər Hyal ba ja shili ləhəu wu dzər

hyi tsu. Nahyi njir bikau hya piyari bikər hyi, nahyi nji dəfu məməthlu hya cina dəfuwa hyi.

⁹ Hya ndzə hūdəu ənga hya tiwi ənga sələm ara bikər hyi. Bəgə ngushir hyi a sha aga sə'yinggu, cagulir hyi tsu ja sha aga hūdə kyakyaru.

¹⁰ Hya həya kər a gya wu mwar Thlagəu, ba ja nda hər hyi a di.

¹¹ Wazha ama, hya sara da kuvwar hyi mai. Kalar ndəra ndər dəmwa 'yi ar kəra ndau ənga ji na abər zamə nyi a'yi mənəhə mai, ndər dəmwa 'yi nga ju məl ar kəra dladə nə Hyal ənga tsu ju na abər dladə nə Hyal a'yi mənəhə mai. Ma gə na abər dladə Hyal a'yi mənəhə mai, nagə bəlar mai, ama a məlnar gə numa ar kəri.

¹² Hyal zhizhiniy ngə ndər lə dladəu ənga ndər məl numa. Naja ngə ndəra sən mbədana ənga ja tsəya. Ama nagau, wa nga ga, ga məl numa anə kuvwa nga?

Bwasau Ar Kəra Əzəgəu

¹³ Siya da mau himi nahyi njira wu na, “Ma a'yi əshina mai əzəgəu, yu ma'yi a ndu məlmə kau ma a'yi mai məlmə ta. A ndəna yu nda həna fa pathləu, ya dəl ənga ya dəlna aga ya məliya gənna.”

¹⁴ Ya kəja nahyi wu sən sərə wu sa da əzəgə mai. Hya dəngari piya hyi, kəra ənggər kunjigərpa nga nyi, ga lari əmudlau ama a səkari kushu a sari.

¹⁵ Sərə hya kyaga na ca ngə, “Ma Hyal piyari mən, mənə

da a'yi ənga pi, mənə sa məl abəngau ənga abəngau.”

¹⁶ Ama kəja hyi kəl bwasau ar kəra sərə hyu yiwu hya məl. Culi nggyabiya kau dəmwa'yi nga nyi.

¹⁷ Agabəngə kalar ndəra sən sə mənəhəu kəra ja kyaga məl, ama ba ji nggəl ara məl, anə nyi bikə ngau.

5

Kughi Anə Njir Bərba Njir Da Nji

¹ Səya da mə himi, nahyi njir bərba, hya tiwi ənga hya wau ara bwaḃwatə kəra a vər shili ar kəra hyi.

² Gənnar hyi wu nda ndzənakər, ənga kəthla wu nda dzədzədəna zhaḃir hyi.

³ Dinairir hyu nda mbar vuyavuya. Ənggər kə vuyavuya ndzana gənnar hyi kau, abəngə nga ndu nda nggya sakida ar kəra hyi ənga ndu nda nggyina dza hyi ənggər u'u. Ara dzakura hyi, hyi tsəmiya kar kə anə kərhyi wu kuḃiyar duniya.

⁴ Nggara mau! Gənna njir məl thlər anə hyi ar far hyi kəra hyi nggəl ara kyau a vər tiwi wu mwar Hyal. Tiwi nə njir məl thlər fwahəu ar far hyi a gwari wu himiya Hyal Thlagəu.

⁵ Ar pəci kəra hyi wu duniya a nggyar hyi kəl səm məsəhəu ara nahyi njir bərba, kəl sərə hyu yiwu nga hyu məl. Hyi məliya kərhyi nggənggəthlau ənggər thla kəra nji nyabiya aga sa tsa.

⁶ Hyi mөлna numa kөra гөra kyau anө ndө tsapөu, ba hyi tsөya nda, njira гөra ndzana hyi sau.

Bwaбwatөu Ənga Sөsө'u Sau

⁷ Wazha ama, hya nggya ənga munya ba'anө пөcir shilir Thlagөu. Hya tsamiya ənggөra njir zөwa wu sөkө ənga munya ənggөra 'yi'yir nda wu shili ənga sөr fwahөu ayukuda par a shiliri.

⁸ Nahyi tsu, hya nggya ənga munya ba'anө пөcir shilir Thlagөu kөra a дари лөhөu.

⁹ Wazha ama, hya sara ngunguni ar kөra kuvwar hyi mai, ara nja sara nda mөliya hyi numa. Kөja ndөr numa a дари лөhөu a biya miya ki.

¹⁰ Wazha ama, hya highiбөri culi munya нө nabi'yar kөra ndөr wu thlөmөr Thlagөu, njira sөsө'wur sau ar пөcir бwaбwatөr nda.

¹¹ Ənggөra mөн wu sөni abөр njir barka ngө njira sөsө'wuri sө ba'anө kudiya. A nggari hyi ənggөra Ayuba sөsө'wuri бwaбwatө ənga sөra Thlagөu sa mөliya nyi wu yukudu. Naja Thlagөu nyinyau nga ja ənga yiwukur ba tөhudөu.

¹² Wazha ama, adabanga sө patөu, hya sara sөm fөla ma hyu hө alkawal mai. Ənga tsu hya sara sөm fөla ənga дөmөlmө mai alaga ənga gyiwu 'yi mai ba ənga kalar sө mai. Bөгө angөr hyi ja да "Angөu," ənga awur hyi ja да "Awau," ara hya sara uya numa sara ara Hyal.

Nдәр Ənga Hyal Ənga Mbөrsa

¹³ Nda 'yi wu pama hyi kөra wu бwaбwatө ya? Ja ndөr ənga Hyal. Ndө a'yi wu pama hyi wu caguli ya? Ja thlө na нө fal Hyal.

¹⁴ Ndө a'yi wu pama hyi гөra ngga ya? Ja nggari njira nggurөm нө njir nu, aga nda sa kөdi Hyal ar kөra ja ənga nda бөsiya nyi ənga mal wu thlөmөr Thlagөu.

¹⁵ Kөdi Hyal kөra nji kөdiyau ar kөra ja wu mbөrsa wu mөliya nyi jamөu. Hyal ənga kөrnyu ngu mөliya nyi jamөu. Ma ji mөliya bikө ma, Hyal wu tөfөbiya nyi.

¹⁶ Agabangө hya nana bikөr hyi anө kuvwar hyi, ənga hya kөdi Hyal ar kөra kuvwar hyi aga hya uya jamөkur kumөr dzau. Kөdi Hyal нө ndө cicaу wu mwar Hyal ənga дөnama nga nyi ba wu mөл thlөr gagaдau.

¹⁷ Iliya ndө ngau ənggөr namөн. Ji kөdi Hyal ənga jirkur abөр par a sara tөдө mai. Agabangө par a'yi tөдө mai нө fa makөru ənga hya kwa.

¹⁸ Kө ji бөra kөdi Hyal wayu, ba par tөдөu, kө 'yi'yi lөri barka нө sө zuwazuwa.

¹⁹ Wazha ama, ma zөma hyi piyari lagu jiri, ama kө zөma hyi shabiya bama ja shilara Hyal,

²⁰ hya sөni abөр, kalar ndөra shabiya ndөr bikau a shili wu jiri, a mbөdana nyir ja ara gwu u'ur kөtsa ənga a uyar ja Hyal tөfөbiya nyi bikө nyi alaga abari gangөkura nyi.

Cama Tsətsəfə Nə Tanggərma Nə Biturusu

¹ Cama tsətsə sara ara yau, nayi Biturusu, cama Səsə nə Yesu Kərsiti.

A nda nə njira Hyal cadəbiya, njira vər nggya məthləpikur wu 'yi'yir nji, nanda ngə njira tətəlna dzə a ndu 'yi'yi Pontusu, Galatiya, Kapadokiya, Asəya, ənga Bethləniya,

² nanda ngə njira nji cadəbiya ənggər kəra Hyal Tada sənbiya tsu kadəu, lagur thləbiya nda aga thlər cicau lagu Mambəl aga hya da njir bəla ndər Yesu Kərsiti ənga hya da nji cicau lagu mashi nyi kəra nji 'wu'wucir nggər hyi.

Ta'yi mayiwakur nə Hyal ənga nggya jaməu ja nggya nərhıy gagadəu.

Fal Hyal Arya Fərkər

³ Fal a nggyari anə Hyal Tada ənga Diya Thlagər mən Yesu Kərsiti! Naja kəra lagur madiya təhudə nyi, nga ji nə mən pi mafəliyangəu, a shili wu nggyabiya nə fərkər lagur hya'ana Yesu Kərsiti sara vir tau.

⁴ Ji məl abangau, aga mənə uya sər fa'aki kəra gəra ndzau, ənga gəra dəzau, kəra nji fiya hyi a dəməlmau,

⁵ sər fa'aki kau, ca ngə pi gəra kudəu kəra nərhıy, nahıy nji kəra Hyal wu dənəma nyi, ja vər bəla anə hyi lagur

mbərsar hyi, kəra a vər shili wu joməya zaman.

⁶ Arya kə nga hya vər nggya ənga hudə pipida gagadəu, alaga kə pəci kushu, hyu uya hudə ndzəndzə lagur dzəbiya dzə nə da kəra wu shili anə hyi wu lagu paməpaməu.

⁷ Najaka bwaəwatə tsu aga ja cabiya jirkura mbərsar hyi ngau, ənggər kəra nju thlə əndzə wu u'u, alaga kə ju ndzau, ama mbərsar hyi a ndiyar əndzə nadəu, aya mbərsar hyi kau, a shiliri ənga fal ənga kadakadarkur ba ha kər anə Yesu Kərsiti.

⁸ Alaga kə nahıy saya lar nyi mai kau, ama hyu yiwu nyi. Alaga kə nahıy a'yi a vər ləri nyi kabangə kə mai, ama patə hyi a hənggər hyi ənga ja, kə hyi nyabiya dzau ənga madiya hudə pipida kəra nji gəra sən dəgəbiya,

⁹ aya hya vər uya mbədə nə piya hyi, ca ngə səra da hyi fər mbərsar hyi wu Kərsiti.

¹⁰ Nabi'yar kəra ndər ar kəra mayiwakur kəra wu sa shili ənga mbədə anə hyi kau, a dər nda aga nda walbiya ləkakadə gagadəu ənga dəngar nda patəu, aga nda nggəbiya sə ar kəra mbədə kau.

¹¹ Ndu yiwu nda sənbiya tara pəci a nuwa ənga tara abari ngə səra Mambəl Kərsiti nar nda wu nda da kə wu da. Səra Mambəl Kərsiti nar nda kə ca ngə bwaəwatə kəra ju nda sa ənga kadakadarkur kəra wu shili ayukudə nyi.

¹² Mambəl a cabiya nda ri, abər a'yi aga kərnda nga nda vər ndər kə mai, ama nda vər

ndər ar kəra hyi, ar pəcira nda vər ndər aya səra nji nar hyi, njira vər tətəlna ndəshigu anə hyi lagur Mambəl Cicau kəra nji səwa sara dəməlməu. Alaga waladi'yar a cimər nda aga nda sənbiya sə ar kəra mbədə nə Hyal anə mən.

Hyal Ngga Nji Nyi Aga Nda Nggya Cicau.

13 Wazha ama, aya sə mənəhə kəra Hyal məliya hyi kau, hya mbiya dzə aga məl səra tsa'a, hya kəkəya kərhyi, ənga hya fuwa fərkərər hyi patəu wu mbədə kəra Hyal wu nda nə hyi wu Yesu Kərsiti ar pəcira ji cabiya dzə anə nji patəu ar pəcir shili nyi.

14 Ta hyi də wazha ama njir bəlar ndər, a sara hya bəra fuwa kərhyi wu suna paməpamə nə kumər dzə ənggər kəra hya vər nggya dədəm ta mai, ar pəcira hya vər nggya wu gəra sən Hyal ta.

15 Ama ta də ndəra ngga hyi ndə cici ngau, nahyi tsu kəl hya də nji cicau wu kalar səra hyu məl.

16 Arya tsətsəfə nga nyi wu ndər Hyal abər “Kəl hya nggya cicau aya nayi Hyal ndə cici ngau.”

17 Arya hyu ngga nyi “Tada,” ma hya vər kədi Hyal, naja ndər məl numa anə kalar ndə tsa'a aga səra məla ja, a'yi ənga tazhira mai. Hya kyaga nggya ənggər məthləpi wu duniya kau, hya nggya wu hivər Hyal kəra cabiya abər hyu gənggər nyi səli.

18 Arya a sənər hyi abər a'yi ənga səra wu ndzə nga nji bəliya hyi mai, sə ənggər thladla alaga əndzə mai, nji bəlbəya hyi sara wu nggya papatagə kəra hyi highibəri sara ara əjir hyi.

19 Ama Hyal mbədəbiya hyi sara wu nggya papatagə ta lagur pə mashi jigajiga nə Kərsiti kəra ənggər zər gam kəra gəra ənga vazau alaga ənga ndzə ar dzau.

20 Naja ngə Hyal cadəbiya aga ja tau aga mbədə mən, kadivira ji məliya duniya. Hyal məliya najaka sə lagur səwa Kərsiti a shili wu duniya aga sa dləwar hyi.

21 Lagu nyi nga hyi hənggəri ənga Hyal ndəra hya'ana nyi sara vir tau, ji nə nyi kadakadarkur, aga mbərsar hyi ənga fərkərər hyi ja nggya wu Hyal.

22 Ta də a cinar hyi kərhyi lagur bəlar jirkur nə ndər Hyal aga hya də njir ca yiwukur anə kərhyi, yiwa mə kərhyi gagađau sara wu dəfwa hyi.

23 Arya Hyal a nə hyiri lagur nggya mafəliyəngə, a'yi sara vu nggyabiya kəra wu tə mai ama sara vu nggyabiya kəra wu nggya ba'anuwə. Hyal a məliyari nggyabiyar hyi mafəliyagə lagur cama nə ndər nyi kəra wu lər pi nə ba'anuwə.

24 Arya tsətsəfə ga nyi wu ndər Hyal, abər,

“Patər ndapi ənggər sar nga nda,

ənga kalar kadakadark-
urər nda ənggər
mambəla wu nga nda;
sar wu ul mambəla wu tsu wu
pəpau,
25 ama ndər Thlagəu a
ta'yi ba'anuwə.”
Najakə ngə ndər kəra njir nu
Thlagəu, tətəlna nahyi.

2

1 Ta a dəri Hyal a nə hyiri
lagu nə nggya mafəliyangə
ənggər wazha nyi, hya sara
mələ sərə wu takasiya ndə mai,
alaga thlafati aga ngguta ndə
mai, kwadashima, shishikur,
ənga na ndə pampaməu.

2 Ənggər zər mamənji wu
caguli aga sa u'wa, ta'yi hya
də njira wu caguli aga ndər
Hyal aga hya dəbaga hau wu
mbədər hyi.

3 Kəl hya mələ abangau, ta
a dər hyi abər Thlagə Yesu
mənahə nga ja.

*Tsəka Mbəmbədau Ənga Nji
Dədəm*

4 Ənggərə hyu shili əgya
Yesu Kərsiti, ndəra ənggər
tsəka mbəmbədau, kəra nji
piyari kau, ama Hyal a
cadəbiya nyi ri ənga nə nyi
kadakadarkur.

5 Nahyi tsu ənggər tsəka
mbəmbədə nga hyi ənggər
naja, həhər nga hyi ənggər
Ki Hyal aga hya də dəbə də
pubu'yar cicau, aga hya lər
sədaka dlədləwu anə Hyal
lagur Yesu kərsiti.

6 Arya tsətsəfə nga nyi wu
ndər Hyal abər,
“Kəja ya vər la tsəka wu məlmə
Səhiyona,

tsəka kəra cacadə
dlədləvau,
ənga kalar ndəra hənggəri
ənga ja,
naju nda gu səli mai.”

7 Agabangau, anə hyi nahyi
njira hənggəri, tsəka kau wu
shili ənga dləvau anə hyi, ama
anə njira nggəl ara hənggəri
ənga ja, ənggər kəra tsətsəfau
wu ndər Hyal, abər,

“Tsəka kəra njir hər didana
a dəri tsəka təghə hər.”

8 Ənga tsətsəfə nga nyi tsu,
“Naja tsəka kəra wu shili nga
thlə hi anə nji

ənga naja ngə tsəka kəra
məliya nja dlanakər.”

Ndu thlə hi ara ndə nggəl ara
bəlar ndər Hyal, kəra ca ngə
sərə mbamba tsu kadəu aga
nda.

9 Ama nahyi njira Hyal
dəmbiya ngau, nahyi njira
Hyal dəmbiya aga hya də pubu
nə təlkur nyi, nahyi nji kəra
Hyal fiya aga dləvə nyi, nji gə
Hyal nga hyi, aga hya nar nyi
anə alənji sə mənahəu kəra ji
məliya hyi, naja ndəra həbiya
hyi sara wu kuthləu a shili wu
mbəmbəl dədəgur nyi.

10 Dədəməu, a'yi hyi nji gə
Hyal mai, ama kabangəkau,
a dər hyi nji nyi ara hyi
hənggəri ənga ja. Dədəməu,
nahyi a'yi uya təhudə Hyal
mai, ama kabangəkau a dər
hyi njira uya təhudə nyi.

11 Nahyi bazhir 'wa də
'yar, ənggər nji shishili ənga
məthləpi nga hyi wu duniya,
yu kədi hyi, aga hya hwinakər
sara ara sərə wu shili ənga
bikau kəra hya vər papa əni
wu dəfuwa hyi.

¹² Bəgə nggyabiyar hyi wu pama njira a'yi wu sən Hyal mai, a da mənahəu, alaga ma ndə na nahyi njir məl sə dəmwə 'yu, ndu sən lari sər mələ hyi kəra mənahəu, ba nda dləvə Hyalər hyi ar pəcir shili nyi.

Həya Mə Kər Anə Njir Səm Təlkur Ar Kəra Hyi

¹³ Hyal lər kərhyi lagur məl thlər ənga sərə kalar njir səm təlkur kəra nji ciya wu pama nji ar kəra hyi wu na, alaga naja ngə təl dəgaləu. Hyal məl abangə aga gənggəri nyi səli anə Hyal.

¹⁴ Anə gwamna tsu, hya məl thlər ənga sərə ndu na, arya nanda ngə njira Hyal fuwa hyi wu pələ nda, aga nda hwathləya njira gərə nggar ndər, ənga nda faliya njira wu nggar ndər.

¹⁵ Arya sərə Hyal wu cim ngau, ya məl sərə mənahəu. Lagu kə nga hyu hədiya miya njir ndər puyiu kəra wu biya sara wu miya nji dza .

¹⁶ Hyal nggya ənggər njira wu kambəkur kərnda, ama hya sara piyari kambəkur kau, ja da lagu kəra hyu məl sə dəmwə 'yi ngə mai, ama kəl hya nggya ar viya mafa Hyal.

¹⁷ Hyal gənggər nyi səli anə kalar ndau, ənga hya cabiy.a nyi yiwukur anə kuvwar hyi njir nu, ənga hya gənggər nyi səli anə Hyal, ba ənga tsu hya lər dəgalkur anə təl.

¹⁸ Nahyi mafa'yar, hya lər kərhyi anə tarkir hyi ənga hudə zəməu, a'yi njir məl sə mənahə anə hyi waci

mai, ama ətsu hya məl sərə mənahəu anə njira wu məl sə dididi anə hyi.

¹⁹ Arya wu pina huda Hyal ma ndə wu səsə'u sa bwaḃwatə gərə vazə nyi a'yi aara naja nə Hyal.

²⁰ Ama mi ngə sər bwasər hyi ma nji dəgə hyi arya sər mələ hyi kəra didida? Ama ma arya məl sə mənahə nga nji dəgə hyi kakal nga nyi wu mwar Hyal.

²¹ Arya Hyal ngga hyi aga hya lar bwaḃwatə ənggər kau, arya Kərsiti ma a sar ja bwaḃwatəu anə hyi aga ja cabiya hyi abər nahyi tsu wu nda lar bwaḃwatəu.

²² “Naja a'yi saya məliya bikə mai,

ənga sər ngguta vi a'yi wu miya ja mai.”

²³ Ənggərə ndə nggənggəl nyi naji shabiya nda ənga nggəl mai. Ənggərə ji sa bwaḃwatəu, naja a'yi pahəna miya nə gərəh nda nə kibiya mai. Ama ba ji lər kərnyı anə Hyal ndəra wu məl numa nə jijiri.

²⁴ Naja ənga kərnyı ngə hər bikər mən wu dza ja a dar wu dladlakau aga mənə shabiya nyi yi anə bikau ba mənə da njir məl sərə tsatsa'a. Lagur takasə kəra nji takasə nyi ta nga mən uya shilgəbiya dzau.

²⁵ Kadivira hyi da njir nu Kərsiti, ənggər təmahəu sasa nga hyi, ama kabəngəkə kə hya njir nu nyi a shar hya shili əgya ja ndər bəla, ənga ndər tsam nggyabiyar hyi.

*Nggyabiya Mathləkə'yi
Ənga Shilir Nda*

¹ Ənggər kəra yi na anə mafa ta, nahyi mathləkə'yi tsu, kəra njir nu Kərsiti, hya lər kərhyi anə shilir hyi aga ma alenyi shili a'yi wu pama nda kəra gəra hənggər ənga ndər Hyal ndu sən kathləbiya nda a shili, arya sər mələ mathləkə'yir nda, ba nda hənggəri ənga Hyal.

² Ar pəcira shilir nda lari nggyabiyar hyi kəra jijiri ənga ənggəra hyu gənggər səli anə nda ba nda da njir nu Kərsiti.

³ A sara 6athlə dzər hyi nə gumagumkur a da səra nju lari ənga li mai, sə ənggər ləm kər ənga ha səra nji məliya sara wu əndzau ba ənga kar ha nə gənna gangəu.

⁴ Kuji gumagumakurər hyi ja da sara wu dəfuwa hyi, naja ngə gumagumakur kəra gəra dəzau, naja ngə nggya nə həya kər, ənga nggyabiya jaməu əkkə'yi nji, nanda ngə nggyabiya kəra mənəhə gagadau wu mwar Hyal.

⁵ Arya lagur nggyabiya kə ngə mathləkə'yi kəra wu nu Hyal ənga fiya fər kərər nda wu Hyal dədəm məliya nggyabiyar nda mənəhə gagadau wu mwar Hyal lagur lər kərnda anə shilir nda.

⁶ Ənggər kəra Saratu, mala kəra bəlar ndər sal nyi, Ibrahimu, ənga ngga nyi ənga thlagə da. Nahyi tsu, ku'yi nyi ngau nə jiri, ma hyi məl səra tsatsa'a gəra ənga hivər kalar sau.

⁷ Ənggər kə tsu shili, hya nggya ənga mathləkə'yir hyi

ənga nda wu dəfuwa hyi, hya fiya nda ənga gənggər səli arya nanda nji tətəwa, ta da wu cir zəmə nga hyi wu sər fa'aki nə mayiwakur nə pi. Hya məl abangə a sara vanyi sə a kar kədi Hyalər hyi.

*Sa Bwa6watəu Njir Nu
Kərsiti Arya Məl Sə Mənəhəu*

⁸ Ayukuda ndər kau, yu na anə hyi patəu, bəgə hya nggya ənga dəbər kər, ənga hya nggya ənga təhudəu əgya kərhyi ənga hya ca yiwukur anə kuvwar ara nahyi zamə ənga hya ca ku'wukur anə kuvwar hyi, ba ənga hya həya kər.

⁹ Hya sara kyi dəmwa'yikur anə njira məliya hyi dəmwa'yikur mai alaga hya nggəl njira nggəliya hyi mai. Ama hya da nji fə barka arya aga məl sə mənəhə ngə Hyal ngga hyi aga hya da njir dləw barka ara ja.

¹⁰ Arya tsətsəfə nga nyi wu ndər Hyal,

“Kalar ndəra wu yiwu nggyabiya mənəhəu,
ənga ju yiwu ja nggya cacaguli,

kəl ja kar kiyara ja ara ndər dəmwa'yu
ənga miya ja ara thlafati.

¹¹ Kəl ja piyari məl səra dəmwa'yu ja məl səra mənəhəu;
ənga kəl ja gal nggya jaməu ənga kalar ndau ənga ja nərdzə gagadau aga nggaya jaməu.

¹² Arya Thlagəu nga vər 6əla nji tsapəu,

ənga himiya ja papahau
aga səhimi sərə ndu
kədi nyi.

Ama Thlagə wu sha bama
anə njir məl sə dəmwə
'yi mai."

13 Wa ngu sən məliya sə
dididi anə hyi ma hyi ciya kər
aga məl sərə mənaha?

14 Ama ma hyu sa
bwaḃwatəu arya məl sə
tsapəu, a uyar hyi barka ara
Hyal. Agabangau, hya sara
hivər dawar hyi ənggər nanda
mai, ənga hya sara gərahə
arya sərə ndu məl anə hyi
mai.

15 Ama wu dəfuwa hyi, hya
ha kərə Kərsiti ar viya Thlagər
hyi. Hya nggya papabau
cumu aga hya uya sərə hya
sən shaduwa anə ndəra a vər
yiwa hyi ar kərə fər kər kərə
hyi əni wu Kərsiti. Ama ga
shaduwa nyi wu bətsəkər kər
ba ənga gənggər səli.

16 Ətsu hya nggya ənga
dəngər hyi cicau, aga njira wu
ndər dəmwə 'yi ar kərə thlər
mənahər hyi kərə hyu məl wu
Kərsiti nda gu səli arya sərə
ndu na.

17 Ma yiwu huda Hyal ngau,
a ndiya ənga mənahəu, aga
hya sa bwaḃwatə arya məl
sərə mənahəu a mwara sa
bwaḃwatə arya məl sə dəmwə
'yu.

18 Arya kərsiti tau aga
zəməu arya bikə nə nji patəu.
Naja ndə tsapə tau arya nji
tsapəu ənga nji gərə tsapəu,
aga ja hər hyi a shili anə
Hyal. Nji tsiya nyi wu kumər
dzau ba ji hya'ari ənga pi lagu
Mambəl.

19 Ənga mambəl kərə
hya'ana nyi sara vər tau ngə
ləbiya nyi a vwar vira nji fiya
mambəl nə nji tətə ari ba ji
vuwa tətəlna nda ndər Hyal
ar kərə hya'ari nyi sərə vir
tau.

20 Mambəl 'yar kə ngə
mambəl njira kadəu nggəl ara
bələr ndər Hyal, alaga kə Hyal
a munyari ənga nda ar pəcira
Nəhu a vər hər kwambwal ari.
Ar pəci ta, nji diyawu waci
ngə uya mbəḃau lagu 'yimi,
nji cisu wacu.

21 'Yimi ta ar pəcir Nəhu ta
ngə cabiya culi bəḃətizəma
kərə mbəḃana hyi kabəngəkə
tsu, ama mbəḃə kərə hyi uya
kau, a'yi lagur ci didi ənga
'yimi sara ar dza hyi nga hyi
uya mai, ama lagur yiwa
sara ara Mambəl Hyal ja
cina dəngər hyi. Bəḃətizəma
kərə mbəḃana hyi kau, ji məl
abəngə lagur hya'ari Yesu
Kərsiti sara vir tau.

22 Naja ndəra hya'ari
sara vir tau a ma'yiri ja a
dəməlməu, naja ngə ndəra a
vər nggya ar tsi mazəma Hyal.
A dənə nga ja vər səm təlkur ar
kərə waladi'yar ənga təltəl'yar
ənga njir dənəma, ba ənga njir
dənəma təlkur papatəu ənga
ndə fiya kərə nda əgya kida
ja.

4

*Njir Nu Kərsiti Nda Nggya
Njir Pina Huda Hyal*

1 Ta ḃa hyu sənə abər Kərsiti
a lar bwaḃwatə arya mən
wu kumər dza ja, agabangau
zamḃa 'yar, ta'yi hya nggya
ənga dənga abəngau, aga hya

sən səsə'wuri bwaḅwatə wu dzau, aya kalar ndəra lari bwaḅwatə wu dza ja, a ndiyar ja dənama bikau.

² Arya najakau, tsu ju dumwa ənga nggya suna suna nə ndəndəkur nə kumər dzə kəra wu nda bəliya nyi mai, ama ju məl sərə pina huda Hyal wacu.

³ Arya a sanar hyi pəci gangə dədəmə a vər məl sərə njira gərə sən Hyal wu yiwu məl, sə ənggər nggya nə səsukur, ənga suna nə kumər dzau ənga sa sə sasa, ənga yiwu nggya wawahə gərə kər, ba ənga nu katəu, kəra sə zhizhigər ngau.

⁴ Ənggərə tsu hyu bəra daḅə kər əkkə'yi nda wu məl sə dədəmwə 'yi mai, ba ndə lari ənggər sə dədəgur ngə anə nahyi kəra biya sara wu nda, ca ngə da ndu nyabiya hyi ənga nggəl.

⁵ Ama ndu nda ləri sakida sər mələ nda ənga miya nda anə ndəra a nggyar tsa'a aga məl numa anə njira ənga pi ənga nji tətəu.

⁶ Ca ngə sərə da nji tətəlna ndəshigu anə njira ənga pi ənga nji tətəu, aga Hyal a daḅaga məl numa anə nda ənggər nə njira wu kumər dzau, ama aga nda nggya aga Hyal wu mambəl ənga Hyal.

⁷ Pəcir kudiya nə kalar sau a dər ləhəu. Agabangau, kəl hya dəngabiya sə mənəhəu, ənga hya kəkəya kərhyi aga hya daḅaga sən kədi Hyal.

⁸ Sərə ndiya sə'yar kə patəu, ca ngə hya ca yiwukur anə kuvwar hyi gagaḁau, aya

yiwukur wu dazhəna bikə gangə kəra nji məliya.

⁹ Hyə da njir dləwu məthləpi anə kuvwar hyi ənga tsi məməthləu.

¹⁰ Kalar ndə wu pama hyi ja məl thlər ənga kalar culi lə sə lələ kurthlə kəra Hyal nə nyi aga dləwa kuvwa nyi. Wu lagu kə nga hyu nda məl thlər ənga lə sə lələ nə Hyal mənəhəu.

¹¹ Kalar ndəra lə sə lələ nyi, ca ngə tətəlna ndər Hyal, bəgə ja na sərə Hyal na aga ja na. Kalar ndəra lə sə lələ nyi, ca ngə məl thlər anə nji, bəgə ja məl thlər ənga dənama kəra Hyal nə nyi aga wu kalar lagu nja lər fal nyi anə Hyal lagu Yesu Kərsiti. Bəgə kadakadarkur ənga dənama ja nggya ba'anuwə. Amina

Sa Bwaḅwatə Nə Njir Nu Kərsiti

¹² Nahyi Bazhi 'wa da 'yar, ja sara da sə dədəgur anə hyi ma hyi sa bwaḅwatə ar pəcir dzəbiya dzə mai, a sara hya dənga a bər vanyi sə mafəliyəngə nga vər da anə hyi mai.

¹³ Ama aya kau, hya caguli ara hyu sa bwaḅwatə daḅə ənga Kərsiti, ara ar pəcira nju nda cabiya kadakadarkur nyi, hyu nda nyabiya dzə ənga caguli gagaḁau.

¹⁴ Hyal ngə wu fənggər hyi barka jijiri ma nji nggənggəl hyi aya nahyi njir nu Kərsiti, aya Mambəl kadakadarkur kəra ca ngə Mambəl nə Hyal ja nggya ənga hyi.

¹⁵ Ma nji nə hyi bwaḅwatəu, ja sara da ara nahyi njir tsa

ndə mai, alaga njir həl ənga
alaga njir batal paməpaməu,
ənga alaga njir fə miya a vu
ndər ndau.

¹⁶ Ama ma hyu sa
bwaḃwatə arya nahyi njir nu
Kərsiti, ja sara da sə səsəli anə
hyi mai, ama hya fal Hyal ara
nju ngga hyi njir nu Kərsiti.

¹⁷ Pəci ta kəra Hyal wu nda
məl numa anə nji a dəri, ənga
ju nda dzəgwa məl numa kə
wu ki nyi. Ma da ar mən njir
nu nyi nga ju dzəgwa, mi ngu
nda da ənga njira gəra dləwuri
ndəshigu nə Hyala?

¹⁸ Ənggər kəra ja tsətsəfə wu
ndər Hyal,

“Ma da dzadzau anə nji gə
Hyal nda uya mbəḃdau,
mi ngu nda da ənga njira
gəra hivər Hyal, ndu
dumwa nga nggya wu
bika?”

¹⁹ Agabangau, patər njira
wu sa bwaḃwatə ənggəra Hyal
wu yiwu ja da, nda bəra
dumwa ənga lər kərnda anə
Hyal ndəra məliya nda ənga
nda dumwa ənga məl səra
mənahəu.

5

*Tədə Himi Da Anə Nji Gə
Hyal*

¹ Kabangəkə ya vər tsəfə
anə hyi njir tədə mwa ənga
yu kədi hyi arya sər bwaḃkər
kəra vər bwaḃkər anə daḃə dzə
nə njir nu. Nayi tsu ndər
tədə mwa ngau ənggər nahyi
ndəra lari sa bwaḃwatə nə
Kərsiti ənga tsu ndəra wu nda
dləwuri kadakadarkur kəra
Hyal wu nda cabiya mən.

² Yu kədi hyi, hya bəla nji gə
Hyal kəra wu tsa hyi. Arya nji
nə hyi thlər nə bəla nda ənggər
kəra njir bəla a vər bəla fəgər
nda. Hya sara tədə mwa anə
nda ara nji ciwa hyi a gwa
mai. Ama hya tədə mwa anə
nda ara yiwur huḃa hyi nga
hyi hənggəri hya məl abangə
ənggər kəra Hyal wu yiwu hya
məl. Hya sara məl thlərər hyi
aga hya uya gənna waci mai.

³ A sara hya ca dənama anə
njira nji fuwa wu pəla hyi
mai, ama kəl hya da sər fə li
kəra ndu fa'abiya hiya nyi.

⁴ Ar pəcira Kərsiti ndər bəla
kəra dəgal wu nda cabiya
kər ar babal, hyu nda uya
mitawal nə kadakadarkur
kəra gəra dəzau.

⁵ Abangə tsu nahyi wazha
baduwari, hya həya nyi kər
anə njira nggurum. Patəkura
hyi kəl hya nggya ənga həya
kər anə kuvwar hyi, arya,
tsətsəfə nga nyi abər,

“Hyal wu papa njir bwaḃdzau,
ama ju ca ku'yakur anə
njira ənga həya kər.”

⁶ Agabangau, hya da ənga
həya kər əgya kida dənamar
Hyal, aga ja nda həna hyi ma
pəca nyi a dəri.

⁷ Hya fuwa patər səra wu
bila hyi wu tsa Hyal ba hya far
əni ara ju yiwu ja dləwar hyi.

⁸ Hya kəkəya kərhyi, ənga
hya nggya papahə li, arya
dawar hyi, shatan, kəra
ənggər ləvari kəra vər hwavi
kəra vər gal ndəra ja daḃaga
dəhu.

⁹ Hya ka nyi ara shili ara
hyi, hya ta'yi ənga dənama
wu mbərsa, ara hyu səni abər

zamər hyi'yar kəra a ndu duniya patə a vər sa culi najaka ɓwaɓwatə kəra hya gwa kau.

¹⁰ Ama Hyal ndər ca ku'yakur anə nji patəu, naja ndəra ngga hyi aga hya da wu cir zəmə ənga Kərsiti wu kadakadarkur nyi nə ba'anuwə. Ayukuda hyi lar ɓwaɓwatə nə pəci kushu, ju sa ɓəra shabiya hyi a shili ara kərnyī, ba ja məliya hyi ɓaɓalu, ənga tata'yi pir, ba ənga gərə kənggədaʊ.

¹¹ Səm təlkur a nggyar nə nyi ba'anuwə. Amina.

Usadzə Nə Bitrusu Nə Joməndəl

¹² Silasu ngə dləwar da yi tsəfəri najaka cama tsətsəfau, ndəra zəmə məl thlər tsa'a miya dəfu, yi tsəfər hyi sə yidəu aga ya tsətsəkur dəfuwa hyi ar kəra mbərsar hyi ənga yu yiwu ya ɓəra nar hyi abər ku'yakur Hyal kəra ju ca anə mən jiri nga nyi ənggər kəra yi nar hyi ta. Hya dumwa ənga hənggəri wu ja.

¹³ Nanda njir nu Kərsiti kəra wu Babilanu, njira nji cadəbiya əkkə'yi hyi, nda vər usa hyi, abangə tsu zər da Markusu wu usa hyi.

¹⁴ Hya usar kuvwar hyi ənga bərpə dzə nə yiwukur.

Bəgə Hyal a nə hyi hudə pərtə patəu wu Kərsiti. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Məthləu Nə Biturusu

1 Sara ara Simanu Biturusu, ndər məl thlər Yesu Kərsiti ənga cama səsau,

A nda nə nji, njira yau tsapəkur nə Hyalər mən ənga ndər mbəda mən Yesu Kərsiti, njira dləwuri mbərsa kəra duduru ənggər nər mən kau.

2 Bəgə mayiwakur ənga hudə pərtə ja nggya nər hyi lagur sənbiya Hyal ənga Yesu Kərsiti Thlagər mən.

Nggyabiya Kəra Kyaga Njir Nu

3 Hyal wu hyalkur nyi a nər mən ri ja kalar səra mən wu yiwu aga nggyabiya ənga nggya hyalkur, lagur sənbiya nyi, ndəra ngga mən a vu kadakadarkur nyi ənga mənəhəkur nyi.

4 Lagu kə nga ji nə mən alkawal dədəgal ənga duduru, aga lagur nda nga mən wu dzəgwa da wu cir zəmə wu nggyabiya nə hyalkur aga mənə sən nggwadəna kər ara nggya dəmwa'yu nə duniya kəra suna paməpamə a'yi a gwa.

5 Agabangau, hya nərdzau, hya cakər nyi anə mbərsar hyi mənəhəkur, ənga anə mənəhəkur tsu sənbiya sau,

6 ənga anə sənbiya sə tsu, kəkəya kər, ənga anə kəkəya kər tsu cinapi ənga anə cinapi tsu nggya hyalkur,

7 ənga nggya hyalkur tsu yiwu zaməkur, ənga yiwu zaməkur tsu hangəkalkur ənga

hangəkalkur tsu hangəkəl zaməkur, ənga hangəkəl zaməkur yiwudzau.

8 Ara ma sə'yar kə a'yi wu dəfuwa hyi gagađau, ndu kar hyi ara nggya gəra kətər dzau ənga gəra cakər dzau wu sənbiya sə ar kəra Thlagər mən Yesu kərsiti.

9 Ama kalar ndəra tini uya culi najaka sau, a dər ja ndər tsamə sə lələfuru ənga ndə ləfau. Ənga a farər ja abər a cina nyir nji sara ara bikə nyi kəra tərabiya.

10 Agabangau, wazha ama, hya nərdzau aga hya nyabiya nggar hyi ənga cadər hyi kəra nji məliya hyi. Ara ma hyi məl abangau, nahyu sən dla tsu mai.

11 Lagu kə tsu nga hyu nda uya dləwu nə jijiri a vu təkur Thlagə ənga ndər mbəda mən Yesu Kərsiti.

Ndər Haha Nə Ləkakadə Tsətsəfau

12 Agabangau, cumu nga yu bəra dəngar hyi ar kəra sə'yar kau, alaga kə hyu sənbiya nda kau, ənga ciyar hyi hi wu jirkur kəra a'yi ara hyi kabangəkau.

13 Yu nggani a dər tsa'a ya bəra dəngar hyi ar kəra sə'yar kau, ma tsu yi əkkə'yi hyi wu dzə kau,

14 arya yu səni abər pəcir təkəbiya dzau ənga kumər dzə kau, a dər ləhəu, ənggər kəra Thlagə Yesu Kərsiti cabiya da.

15 Agabangau, yu məl kalar səra yu sən məliya aga ya ləri abər hyu nda dumwa ənga dəngari sə'yar kau, alaga ar pəcira yi piyari najaka dzau.

16 Ar pəcira 'yi nar hyi ar kəra dənəma ənga shilir Thlagər mən Yesu Kərsiti, a'yi pumungutu tsədlatsədlə sara vu hahangəkur nə ndə nga 'yi nar hyi mai, ama sərə 'yi ləri ənga liya 'ya ngau.

17 Ara a'yi 'ya tata'yi əna ar pəcira ji dləwuri ha kər ənga kadakadarkur sara ara Hyal Tada, ar pəcira 'yi nggari dāhə dədəgal sara dəməlmau kəra a vər na, “Naja kau, Zər dā ngau, yu yiwu nyi gagadāu, ənga ja tsu, huda ya pidari.”

18 Na'ya ənga kər'ya ngə nggar dāhə kə sara a dəməlmau, ar pəcira 'ya əkkə'yi ja ar dar mə cicau.

19 Ənga tsu 'yu səni abər ndər nə nabi'yar kəra ndə dā jijiri. Nahyi tsu hya nərdzau, hya səya nyi himi ənggər kəra mbəmbəl wu mbəl wu kuthlə wacikal vi, kəl ma shashilga disha wur vi tsu mbəl wu dəfuwa hyi.

20 Sə tanggərma hya səni wu dəfuwa hyi abər vanyi ndərhaha a'yi wu ndər Hyal kəra sara wu dənga ndə nga nyi shili mai.

21 Ara ndərhaha a'yi wu shili sara wu dənga ndə mai, ama ndə ngu na ndərhaha sara ara Hyal lagur Mambəl Cici kəra wu ləbiya nyi.

2

Nabi Ənga Mələmə Fati 'yar

1 Ama nabi fati a'yi nda gangəu wu pama nji ənggər kəra nju uya njir highiḃə fati wu pama hyi, ndə həlwa dzə wu hyi ənga dənga dididi. Ka

mbari ndə shabiya yi anə ndəra kətiya nda ara tau, ndə dzəgwa uya tə anə kərnda

2 Nji gangə tsu wu nda nu lagur gal məsahəkur wu lagu gərə səlikur. Lagu kə tsu ngə alenyi nji wu nda shini nyi yi anə jirkur.

3 Wu lagur sunar nda, mələm'yar dāḃə dzə ndu nda shili ənga dāhə məsahə nə fatir nda. Alaga kə a thlana ndar nji numa tsu kadəu, ənga ndəra wu nda dləna nda papaḃə nga ja

4 Arya Hyal a'yi piyari məl numa anə waladi'yar ar pəcira ndə məliya bikə mai, ama kəl ta ji vakuwa nda a gu u'ur kətsa, ji jahuwa nda a gwar vi dzəgam kəra ndiya ənga dzəgamu. A ndəna nga ndu nggya ndu səkə pəcir numa.

5 Ma dā naja a'yi səsəlkər anə nji dədəm wu pəcira ji sana duniya ənga 'yimi mai, ama kəl Nəhu ndər tətəlna ndəshigu nə tsapəkur ənga alenyi nji mədəfau

6 Ma dā Hyal sana mələmə Sodomu ənga Gwamwara lagur nggyina nda ənga u'u ba ndə sha aga bəbər, ənga ji məliya nda ndə dā sər highiḃəu anə njir məl bikau, njir məl sərə gərə kyau.

7 Ma ji kətiya Lotu, ndə tsapəu, ndə kəra a vər nggya wu pama nji shishi kəra zəwar nyi.

8 (ara naja ndə tsapəu, kəra a vər nggya wu pama njir məl sərə gərə kyau, vu'yi ənga pəci uya diyadiyaḃəkur nə

mambəl lagur səra ju lari ənga ju nggari ndu məl).

⁹ Ya ma abangə nga nyi, lagu kə nga mən səni abər Hyal a'yi ja ənga sən ənggəra ju sa həbiya nji tsapə nyi'yar sara wu bwaḡwatəu, ma njir məl dəmwa 'yikur tsu, wu dumwa ənga məl dəmwa 'yikur ba'anə pəcir numar nda.

¹⁰ Kə jiri nga nyi anə njira lər kərnda aga məl səra ngga məsahə anə kumər dzə lagur məl səsukur ənga nggəl ara məl səra njir tədəmwa wu na.

Nji kau, nji u'ul li ənga 6aḡal kərngau, nji gəra səli ənga njira gəra hivər njira ad-abanga nda. Ndu sən nggəl njira nji gəra lari ənga li.

¹¹ Ama alaga waladi'yar kəra ənga dənəma gagaḡə kau, a sən shili ənga vazə anə njira vər nggya wu mwar Thlagə mai.

¹² Ama nji kau, ndu ndər nə dida ar kəra səra ndə gəra nggabiya. Nanda ənggər sər tagə nga nda, njira gəra ənga dənga, njir məl səra dza nda wu yiwu wacu, njira nji yabiya aga nja mbar nja tsiya nda ənggər sər tagə nga ndu nda kuḡau.

¹³ Ətsu ənggər kəra ndə lər bwaḡwatə anə nji abangə tsu nga nju nda nər nda bwaḡwatəu. Dəngar nda ənga sə mənəhəu, ca ngə məl səsukur əpuci. Nji vavazə nga nda aya sər mələr nda didiḡi nga nyi, ma ndu sa ənga səm sər səm ənga hyi, dəngar nda dəmwa 'yi nga nyi.

¹⁴ Cumu dəngar nda lagu səsukur nga nyi, nandu piyari

məl bikə mai, ndu dumwa ənga ngguta njira gəra ənga dənəma wu mbərsar nda. Nanda njir suna ngau, njira nji shi'una.

¹⁵ Ndə piyari lagu kəra ta'yu ndə dzəgwa nu lagu Balamu zər Biyaru, ndəra wu yiwu gənna gagaḡau lagur məl sə dəmwa 'yu.

¹⁶ Ama nji kughiya nyi ara məl sə dəmwa 'yu, kəl kwara kəra gəra saya ndər pahəna miya ji ndər ənga dāha ndau, aga ja kar nabi ara məl sə didiḡi ənggər nabi wu thləkau.

¹⁷ Najaka njir thla fati a'yi nda ənggər dəl nə 'yimi kəra ulnakər, ənga ənggər kunjigərpa kəra yambaḡəu a vər kəḡlau. Hyal ənga kərnyi a piyar ndari vir nggya kəra ndiya ənga kuthlə gagaḡau.

¹⁸ Ara nji kau, lagur sə didiḡi ənga ndər məmələməu kəra ndu na, ənga cim nə məl səsukur ənga məl sə gəra səli nga ndu nggutəna njira ənga dzau nga ndə biya ara wu nggyabiya nə bikau.

¹⁹ Ndə məliya nda alkawal nə nggya kambau, ama nanda ənga kərnda tsu nda mafa anə sər mələ nda.

²⁰ Ma nda piyari məl sə dəmwa 'yi nə duniya ara ndə səni Thlagə ndər mbəḡa mən Yesu Kərsiti, ama ba ndə bəra sha a nda məl sə dəmwa 'yu, ndu nda dā didiḡi a ndiya ta nda dəḡəm ta.

²¹ Kuji anə nda ma nanda a'yi saya sənbiya lagu nə nggya nə tsapəkər tsu kaḡə mai, ara a sənbiyar nda ba nda dzəgwa bəra sha ara məl sə

ənga ndər cici nə Hyal.

²² Arya karapə kə jiri n/ga nyi abər “Hya a shari ju nadə sərə ji tapərana” ənga “Fəshiu kəra nji pərana a bəra shari a gu tsukwaḅə nyi.”

3

Pəcir Sha Shilir Thlagəu

¹ Bazhir 'wa da 'yar, najakə ngə tsəfə da nə məthləkura nyi anə hyi. Gyapə yi tsəfəri aga ya bəra fuwa dənga nə jijiri wu dəfuwa hyi.

² Yu yiwu hya bəra dəngari ənga ndər nabi'yar kəra tərabiya tsu kadəu, ənga ndər kəra Thlagə ənga ndər mbəda mən nar mən lagu miya cama səsə nyi'yar.

³ Sə tanggərma, hya da ənga səni, abər wu jomər duniya njir ngguta nju nda shili, ndu nda dumwa ənga məl sə dididi kəl sərə ndu yiwu nga ndu məl.

⁴ Ndu nda na, “Ya əmani ngə alkawal nə shili nyi kə ja? Kəja əjir mən'yar a piyar duniya ama tsu sə a vər ma'yi kakal ənggər kəra saya da, sə a'yi kəra bəlar dzə mai.”

⁵ Ama kəja kəra nda a fari abər lagu ndər Hyal ngə kalar sərə nji məliya a dəməlmau ənga a gyu 'yi, nji həbiya nda sara wu 'yimi ənga lagu 'yimi.

⁶ Lagu 'yimi ətsu nga nji tuzhina duniya nə zaman ta.

⁷ Lagu culi ndər ta tsu nga nji piyari dəməlmau ənga duniya nə kabangəkau wu nda sanakər ənga u'u, kəra Hyal piyari aga ja səkə pəcira

nju nda məl numə anə njir məl sə dəmwa'yu.

⁸ Ama a sara hya far najaka ndər bazhir 'wa da'yar mai, pida pathləu ənga Hyal ənggər fa duburam nga nyi, ətsu fa duburam ənggər pida pathlə nga nyi.

⁹ Thlagəu, a'yi wu far ənga alkawal nyi ənggər kəra alenyi nju dənga wu ndəndəkur kə mai. Munya nga ju məl ənga hyi, ara na ja a'yi wu yiwu ndə zəmə a sanakər mai, ama aga kalar ndə ja uya pi.

¹⁰ Ama pəcir shili Hyal wu nda da ənggər shilir ndər həl gərə nju səni. Dəməlmə wu nda sanakər daḅə ənga wu gagadau, kalar sərə a'yi a gwagwa wu nda ngyinakər ənga u'u. Duniya ənga sərə wu ja patəu wu nda ndzau.

¹¹ Ma da mbar kalar sə nga nju nda ndzana lagu kə abangau, wa thləm culi nji kəra hya kyaga da? A kyau hya da nji cicau, njir məl sərə Hyal wu yiwu,

¹² ənggərə hyi wu səkə pəcir shilir Hyal ənga hya kusar shili nyi. Pəci ta ngu nda shili ənga u'u nə nggyi duniya ənga kalar sərə a gwa.

¹³ Ama ənggər kəra ju nyana alkawal nyi, mən wu səkə shilir dəməlmə mafəliyəngəu ənga duniya vir nggya nə tsapəkur.

¹⁴ Agabangau, bazhir 'wa da 'yar, kəra yu yiwu, ta dərari hyu səkə shilir najaka sau, hya nərdzau aga nja thləwa hyi gərə ənga sərə nja vaziya

hyi ari ənga nggya ənga hudə
pərtəu ənga ja.

¹⁵ Hya dəngari səra da
Thlagər mənə vər səsə'u mən
ca ngə aga kalar ndə a uya
mbədau. Abangə ngə zamər
mən Bulusu ndəra mən wu
yiwu tsəfər hyi lagu tsətsəlkur
kəra Hyal nə nyi.

¹⁶ Cimu nga ju ndər ar
kəra culi sə'yar kau, lagu
cama tsətsəfə nyi'yar. Wu
tsəfə nyi'yar alenyi ndər a'yi
kəra dzadzau mənə sənbiya
nda, kəra njira gəra təkəbiya
sau, ənga njira gəra ta'yibiya
dzau ənga dənəma wu mbərsar
shasha səra ndəra nyi wu na
lagur səra ndu yiwu, lagu kə
nga ndu uya tau anə kərnda.

¹⁷ Agabəngau, bazhir 'wa
da 'yar, ta da a sənbiyar hyi
abəngau, kəl hya nggya ənga
hangəkəl a sara highiḃə nə
fati a məliya hya dlanakər wu
mbərsar hyi.

¹⁸ Ama hya cakər hau wu
yiwukur ənga sənbiya Thlagər
mən Yesu Kərsiti. Anə nyi ngə
kadakadarkur kabəngəkau
ənga ba'anuwa tsu. Amina!

Cama Tsətsəfə Nə Tanggərma Nə Yahwana

Ndər Nə Pi

¹ Naja kəra tsu wu dzuguya duniya a'yi ja, kəra a nggari 'ya, ənga a lar 'ya ənga liya 'ya, ənga a tsambiyar 'ya tsu, ənga a tsəkwar 'ya ənga tsa 'ya, sə kau ca nga 'ya vər na ar kəra ndər nə pi.

² Pi kau, a cabiyar kər ar babal, a lar 'ya, ənga a sakidar 'ya tsu, ənga ca nga 'ya vər hə'wau anə hyi abər naja ngə Ndər Pi nə ba'anuwa, kəra ənga Tada nga ja, a canə 'yar ja dzau.

³ Najaka hə'wa sə kəra 'ya vər məl anə hyi a nggari 'ya, ənga a lari 'ya tsu, aga nahyi tsu, hya sa daḅər dzə ənga 'ya. Daḅə dzər mən tsu ara Tada ənga Zər nyi Yesu Kərsiti nga nyi.

⁴ Najaka tsəfə kəra 'yi tsəfə anə hyi aga cagulir 'ya a nyabiya dzau.

Nggyabiya Wu Mbəmbəl

⁵ Najakau ca ngə cama kəra 'yi nggari sara ara ja, na'ya tsu, 'yi hə'wuna hyi, abər Hyal ngə mbəmbəl, kuthləu a'yi wu ja alaga kushi mai.

⁶ Agabangau ma mən na abər mənə vər daḅər dzə ənga Hyal, ama tsu mənə vər ḅau wu kuthləu, a cabiyari abər njir thla fati nga mən, namən a'yi a vər nu jiri mai.

⁷ Ma mən nggya wu mbəmbəl, ənggər kəra ja wu mbəmbəl, a vər nggya mən wu daḅə dzə ənga kərmən, mashi Zər nyi Yesu tsu, ja cina mən sara wu kalar bikau.

⁸ Ma mən na abər bikə a'yi ara mən mai, kərmən nga mənə vər ngguta, jiri tsu a'yi wu mən mai.

⁹ Ma mən nana bikər mən anə Hyal, naja ndə tsa'a miya dəfu ngau, ənga naja ndə tsapə ngau, ba ja təfəbiya mən bikər mən, ja dzəgwa cina mən sara wu kalar dəmwa'yikurər mən.

¹⁰ Ma mən na abər namən a'yi məliya bikə mai, a cabiyar mən abər Hyal ndər thla fati nga ja, ənga ndər nyi tsu a'yi a wu dəfuwa mən mai.

2

¹ Nahyi wazha ḁa, ya vər tsəfə najaka tsəfə anə hyi a sara hya məl bikau. Ama ma ndau a'yi kəra məliya bikau, ndər hal arya mən a'yi wu mwar Tada, naja ngə Yesu Kərsiti ndəra tsapəu.

² Naja ngə lər kər nyi nə sadaka nə hə bikər mən, a'yi nər mən waci mai, ama ətsu nə duniya patəu.

³ Ma mən ḅəlar dladə nyi, a cabiyari abər a sən nyir mən.

⁴ Ma ndəra na, abər, “Yu sən Hyal,” ama naju ḅəlari dladə nyi mai, najaka ndau, ndər thlafati ngau, jirkur tsu a'yi a wu ja mai.

⁵ Ama ma ndəra a vər nu sərə ndər Hyal nana, yiwukur Hyal a nyabiyar dzau wu ja. Lagu kə nga mənə səni abər a'yi mən wu ja.

⁶ Kalar ndəra na abər a'yi ja vər nggya wu Hyal, a fiyar kər kəl ji bə ənggər nə Yesu.

⁷ Nahyi bazhir 'wa dā 'yar, a'yi dladə mafələng nga ya vər tsəfə anə hyi mai, ama dladə dəfəm kəra hyi dləwuri tsu kadə ta ngau. Ndər bəla nə dəfəm kə ca ngə cama kəra hyi nggari.

⁸ Alaga abangau, dladə mafələng nga ya vər tsəfə anə hyi, jirkur nyi a lar nji wu ja ənga wu hyi tsu, arya kuthlə a vər tərabiya ənga mbəmbəl nə jijiri a vər mbəl nga ja.

⁹ Kalar ndəra na abər wu mbəmbəl nga ja, ama naja a'yi wu yiwu zamə nyi mai, a cabiyari abər tsu ja wu kuthləu.

¹⁰ Ama kalar ndəra vər yiwu zamə nyi, wu mbəmbəl nga ju nggya, sər məliya ja thlər hi a'yi tsu mai.

¹¹ Ama kalar ndəra piyari shishir dza zamə nyi wu kuthlə nga ja, ənga ju bəu wu kuthləu. Naja a'yi wu səni vira ju ma'yi a ndar mai, arya kuthlə kə a ləfəna nyi ri.

¹² Wazha hudə yau, yu tsəfə anə hyi,

ara a təfəbiya hyir nji bikər hyi arya thləmə nyi.

¹³ Nahyi tada'yar, yu tsəfə anə hyi,

ara hyu sənbiya nyi ndəra divira dzəgwa duniya.

Nahyi wazha shili, yu tsəfə anə hyi,

ara a səmkur hyi təlkur ar kəra ndə dəmwa'yi kau.

Nahyi wazha baduwari, yu tsəfə anə hyi,

ara a sənər hyi Tada.

¹⁴ Nahyi tada'yar, yu tsəfə anə hyi,

ara a sənbiya nyir hyi, ndəra divira dzəgwa duniya.

Nahyi wazha shili, yu tsəfə anə hyi,

ara njir dənəma nga hyi, ənga ndər Hyal a'yi wu dəfuwa hyi,

ənga a səmkur hyi təlkur ar kəra ndə shishi ta.

A Sara Hya Yiwu Duniya Mai

¹⁵ A sara hya yiwu duniya, alaga səra a gwa mai. Ma ndəra vər yiwu duniya, yiwukur nə Tada a'yi wu dəfuwa ja mai.

¹⁶ Ara kalar səra a wu duniya, sə ənggər suna nə kumur dzau, ənga səra li wu cim, ənga bwasə ənga səra ara gau, a'yi wu shili sara ara Tada mai, ama sara wu duniya.

¹⁷ Duniya ənga kalar səra wu ja kəra nji wu cim ndu tərabiya, ama ndəra wu məl thlər ənga yiwur hudə Hyal, a'yi ja ənga pi nə ba'anuwə.

Tədə Himi Ar Kəra Dawa Nə Kərsiti

¹⁸ Nahyi wazha hudə yau, pəci nə kudiyar duniya nga mən a gwa, ənga ənggəra hyi nggari abər dawa nə Kərsiti a vər shili, alaga kabəngəkəu, dawa Kərsiti a shilir nda gangəu. Lagu kə nga mən wu sənbiya abər wu kudiyar duniya nga mən.

¹⁹ Sara wu mən nga ndə biya, ama jiri nanda a'yi nər mən mai. Ara maja bər nər

mən nga nda, tsu nda əkkə'yi mən. Ama ma'yir nda a cabiyari abər ndə a'yi kəra wu pama nda kəra nər mən mai.

²⁰ Ama nahyi nər hyi Ndə Cici kə a cadəbiya hyi ri ja, ənga papatəkura hyi a sənər hyi jirkura nyi.

²¹ Nayi a'yi wu tsəfə naja tsəfə anə hyi arya nahyi gəra səni jiri mai, ama ara hyu səni, ba tsu hyu səni abər jirkur wu yabiya fati mai.

²² Wa ngə ndər thlafati ka? Naja ngə ndəra kəpalna abər Yesu ngə Kərsiti. Culi ndə kə ngə dawa Kərsiti, ndəra kəpalna sən Tada ənga Zər nyi.

²³ Kalar ndəra kəpalna səni Zəra nyi, naja a'yi sən Tada mai. Ama kalar ndəra hənggəri, ji nana abər Yesu ngə Zəra nyi, a'yi ja ənga Tada.

²⁴ Bəgə səra hyi nggari tanggərma ta a nggyari wu dəfuwa hyi. Ma a nggyari wu dəfuwa hyi, nahyi tsu a nggyar hyi wu Zər ənga Tada.

²⁵ Kəja alkawal kəra ji hər mən, abər a'yi mən ənga pi gəra kudau.

²⁶ Yu tsəfə najaka sə anə hyi ar kəra njira wu yiwu nda səkwana hyi.

²⁷ Ama nahyi, cadə kəra hyi uya sara ara Mambəl Cici a nggyari wu hyi, ənga a'yi kəl hyi bəra gal vanyi ndə aga highiḃə anə hyi mai. Ama Mambəl kəra ji nər hyi wu highiḃər hyi kalar sau, ara highiḃə nyi jijiri nga nyi, sə fafati a'yi a gwa mai. Ənggər kəra ji highiḃər hyi, abangə tsu hya nggya wu ja.

Wazha Hyal

²⁸ Kabangəkau, nahyi wazha huda yau, hya dumwa ənga nggya wu Kərsiti, aga ma ji shashili hivər a'yi wu sa mbar mən ənga mənə gu səli mai.

²⁹ Ma hyu səni abər ndə tsapə nga ja, hyu səni abər kalar ndəra wu məl səra tsa'a zər Hyal nga ja.

3

¹ Abar ngə gangəkura yiwukur kəra Tada cabiya anə mən, kəra nja dzəgwa ngga mən ənga wazha Hyala! Pakatə ca nga mən. Səra da duniya a'yi wu sən mən mai, ca ngə ara nandu sənbiya nyi mai.

² Nahyi bazhir 'wa da 'yar, kabangəkə wazha Hyal nga mən, ənga səra mən wu nda da a ndu mwa tsu, a'yi cabiya dzə ar babal kwatahə mai. Ama mənə səni abər ma Kərsiti sa cabiya dzau, mənə nda da ənggər naja, ara mənə nda lar nyi ənggər kəra ja.

³ Kalar ndəra fərkər ənga Kərsiti, ju cina kərnyı ənggər kəra ja cici kau.

⁴ Kalar ndəra wu məl bikau, a bəlnar ja dladau. Ənga jiri, məl bikə ca ngə nggəl ara bəla dladau.

⁵ Ama a sən hyi abər Yesu shili aga ja sa həna bikər mən. Ənga bikə a'yi wu ja mai.

⁶ Kalar ndəra vər nggya wu Kərsiti, naja a'yi wu dumwa ənga məl bikə mai. Kalar ndəra dumwa ənga məl bikau, naji saya lar Yesu mai, ənga naju səni nyi tsu mai.

⁷ Nahyi wazha huda yau, a sara hya piyari ndə ja nggutəna hyi mai. Kalar ndəra wu məl səra tsa'a, naja ndə tsapə ngau, ənggər kəra Kərsiti tsapəu.

⁸ Kalar ndəra vər dumwa ənga məl bikə nə shatan nga ja, arya shatan nga a vər dumwa ənga məl bikə mbar dzəgwar duniya. Səra də Zər Hyal shida wu duniya ca ngə aga ja sa wushina thlər shatan.

⁹ Kalar ndəra ar viya zər Hyal naja a sən dumwa ənga məl bikə mai, arya pi mafələng sara ara Hyal a'yi wu ja. Naju sən dumwa ənga məl bikə mai, ara naja ar viya zər Hyal.

¹⁰ Kəja ənggəra mən a sən tsaməri njira ar viya wazha Hyal ənga njira ar viya wazha shatan. Kalar ndəra gəra məl səra tsa'a, naja a'yi zər Hyal mai. Abangə tsu ngə ndəra gəra ca yiwukur anə zamə nyi.

Hya Ca Yiwukur Anə Ku- vwar Hyi

¹¹ Kəja cama kəra hyi nggari tsu kadəu, abər mənə ca yiwukur anə kuvwar mən.

¹² A sara hya də ənggər Kay-inu mai, naja ndəra nə shatan ngau, kə ji tsiya zamə nyi. Mi ngə səra də ji tsiya zamə nya? Ara sər mələ ja dəmwə'yi nga nyi, ama sər mələ zamə nyi tsapə nga nyi.

¹³ Zaməda'yar, ja sara də sə dədəgər anə hyi mai, ma njir duniya piyari shishir dza hyi.

¹⁴ A sən mən abər a biyar mən sara wu miya tau a shili wu pi, ara mənə ca yiwukur anə zamər mən 'yar. Ama ndəra gəra ca yiwukur, wu tə nga ju nggya.

¹⁵ Kalar ndəra piyari shishir dza zamə nyi, ndər tsa ndə nga ja. A sən hyi tsu abər kalar ndər tsa ndau, a'yi ja ənga pi gəra kudə wu ja mai.

¹⁶ Kəja ənggəra mənə səni tara mi ngə yiwudzau, ənggəra Yesu Kərsiti lər piya ja arya mən. Abangə tsu kəl mənə lər piya mən arya zamər mən 'yar.

¹⁷ Ma ndəra a'yi ənga kalar səra ju yiwu ba ji lari zamə nyi wu ghar sau, ama naji dləwar nyi mai, abar ngə yiwukur Hyal a sən də wu dəfuwa ja?

¹⁸ Nahyi wazha huda yau, a sara mənə ca yiwukur ar cikir miya waci mai, ama ənga kalar sər mələ mən ba ənga jirkur.

¹⁹ Kəja ənggəra mənə səni abər namən wu jirkur, ba ənggəra mənə cabiya abər a'yi mən ənga kər papal wu mwar Hyal,

²⁰ kalar pəcira dəfuwa mən cabiya mən abər namən a'yi məliya səra kakal mai. Ara Hyal a ndiya dəfuwa mən, ənga ju sən kalar sau.

²¹ Nahyi bazhir 'wa də 'yar, ma dəfuwa mən cabiya mən abər namən a'yi məliya səra kakal mai, a'yi mən ənga kər papal wu mwar Hyal,

²² ənga mənə dləwuri sara ara ja kalar səra mənə vər

kədiyau, arya mənə bəlari dladə nyi'yar, ənga mənə məl səra wu pina huda ja.

²³ Ənga kə ngə dladə nyi, abər mənə hənggəri ənga thləmər Zər nyi Yesu Kərsiti, ənga mənə ca yiwukur anə kuvwar mən ənggər kəra ji nana wu dladə nyi.

²⁴ Kalar njira wu bəlari dladə nyi, wu ja nga ndu nggya, ənga naja tsu wu nda. Kəja ənggərə mənə səni abər ju nggya wu mən, mənə sənbiya lagu Mambəl kəra ji nə mən.

4

Hya Dzəgabiya Mambəla Nyi'yar

¹ Nahyi bazhir 'wa da 'yar, hya sara hənggəri ənga kalar mambəl mai, ama hya dzəgabiya mambəla nyi'yar aga nja lari tara sara ara Hyal nga nda. Arya nabi nə fafati 'yar a biyar nda gangə wu duniya.

² Kəja ənggərə hyu sən tsaməri abər Mambəl Hyal ngə kau. Kalar mambəl kəra hənggəri abər Yesu Kərsiti shili wu kumər dzau, sara ara Hyal nga nyi.

³ Ama kalar mambəl kəra gərə hənggəri abər Yesu sara ara Hyal nga ja, najaka mambəl, dawa Kərsiti ngau, kəra hyi nggari abər ju shili, ya kabəngəkau a'yi ja wu duniya.

⁴ Nahyi, wazha huda yau, nə Hyal nga hyi ənga a səmkur hyi təlkur ar kəra nabi fati'yar,

arya ndəra wu hyi kau a ndi-yar ja ndəra wu duniya ənga dənəma.

⁵ Nanda nə duniya nga nda, ca ngə səra da səra wu biya sara wu miya nda, nə duniya ngau, ənga njir duniya tsu wu səhimi nda.

⁶ Namən nə Hyal nga mən. Kalar ndəra wu sən Hyal ndu səhimi 'ya, ama kalar ndəra a'yi nə Hyal mai, nandu səhimi 'ya mai. Lagu kə nga mənə sənbiya Mambəl nə jijiri ənga mambəl nə fafati.

Yiwukur Nə Hyal Ənga Nər Mən

⁷ Nahyi bazhir 'wa da 'yar, bəgə mənə ca yiwukur anə kuvwar mən, arya yiwukur sara ara Hyal nga nyi. Kalar ndəra wu ca yiwukur zər Hyal nga ja, ənga ju sən Hyal.

⁸ Kalar ndəra gərə ca yiwukur, naju sən Hyal mai, arya Hyal ngə yiwukur.

⁹ Lagu kə ngə Hyal cabiya yiwukur nyi wu pama mən, ji səwa Zər nyi kəra zəm pathlə a shili wu duniya, aga mənə uya pi gərə kudau lagu nyi.

¹⁰ Kəja kə ngə yiwukur, a'yi namən ngə ca yiwukur anə Hyal mai, ama naja ngə cabiya mən yiwukur, ənga ji səwa Zər nyi aga ja da sər thla sə nə həna bikər mən.

¹¹ Nahyi bazhir 'wa da 'yar, ta Hyal cabiya mən yiwukur, a dari tsa'a mənə cabiya yiwukur anə kuvwar mən tsu.

¹² Ndə a'yi kəra saya lari Hyal ənga li mai. Ama ma mən ca yiwukur anə kuvwar mən, Hyal wu nggya wu mən,

ənga yiwukur nyi a nyabiya dzə wu mən.

¹³ Lagu kau, nga mənəu səni abər mənəu nggya wu ja ənga naja tsu wu mən, aya a nə mənər ja Mambəl nyi.

¹⁴ Ənga a lar 'ya, ənga a lər 'ya sakida abər Tada a səwar Zər nyi aga ja sa də ndər Mbədə duniya.

¹⁵ Kalar ndəra nana ənga miya ja abər Yesu Zər Hyal ngau, Hyal a vər nggya wu ja, ənga naja wu Hyal.

¹⁶ Ənga namən wu sən ənga mən hənggəri ənga yiwukur kəra Hyal a'yi əni anə mən.

Hyal yiwukur ngau. Ma ndəra vər nggya wu yiwukur, wu Hyal nga ja a vər nggya, ənga Hyal wu ja.

¹⁷ Lagu kə ngə yiwukur nyabiya dzə wu pama mən, aga mənə uya papalkur kər wu ja ar pəcir thla numa, aya ənggər naja nga mən wu duniya kau.

¹⁸ Hivər a'yi a wu yiwukur mai. Ama yiwukur kəra nyabiya dzə jijiri wu kədləna hivər, aya hivər a'yi ja ənga lə bwaḡwatəu. Kalar ndəra wu hivər, naju nyabiya dzə ənga yiwukur mai.

¹⁹ Mənə ca yiwukur aya naja ngə cabiya mən yiwukur tanggərma.

²⁰ Ma ndə na abər “Yu ca yiwukur anə Hyal,” ama ba ji piyari shishir dza zamə nyi, ndər thla fati nga ja. Aya kalar ndəra gəra ca yiwukur anə zamə nyi kəra ju ləri ənga li, naja sən ca yiwukur anə Hyal kəra ji gəra ləri mai.

²¹ Ənga anə mənər ja najaka dladə, abər kalar ndəra ca yiwukur anə Hyal, kəl ji ca yiwukur anə zamə nyi tsu.

5

Mbərsa Wu Zər Hyal

¹ Kalar ndəra hənggəri abər Yesu naja ngə Kərsiti, zər Hyal ngə nda nyi, ənga kalar ndəra vər ca yiwukur anə tada, ju ca yiwukur anə zər nyi tsu.

² Lagu kə nga mənəu səni abər mənəu ca yiwukur anə wazha Hyal, lagur ca yiwukur anə Hyal ənga bəlar dladə nyi.

³ Yiwu Hyal ca ngə, ma mənə vər bələri dladə nyi'yar. Dladə nyi'yar tsu a'yi tədəbə mai.

⁴ Ma ndəra zər Hyal nga ja, a səmkur ja təlkur ar kəra duniya. Mbərsar mən ngə məliya mən səmkur təlkur ar kəra duniya.

⁵ Wa ngə ndər səm təlkur ar kəra duniya ka? Kəl ndəra hənggəri abər Yesu ngə Zər Hyal.

⁶ Naja ngə shili lagur baḡetizəma 'yimi ənga pənə mashi, Yesu Kərsiti. A'yi lagur 'yimi wacu mai, ama lagur 'yimi ənga mashi. Mambəl ngə sakidar sə kau ara Mambəl ca ngə jiri.

⁷ Sə makər a'yi kəra ləri sakida,

⁸ nanda ngə Mambəl, ənga 'yimi ba mashi, nanda kə makər kau, sə zəm ngə dəngar nda.

⁹ A dləwu mən sakida nə nji, ama sakida nə Hyal nga ndiya patəu. Ara sakida nə

Hyal ngau, kəra ji cabiya ar kəra Zər nyi.

¹⁰ Kalar ndəra hənggəri ənga Zər Hyal, sakida kau a'yi a gyū dəfuwa ja. Kalar ndəra gəra hənggəri ənga Hyal, a shabiya nyir ja aga ndər thla fati, ara naja a'yi hənggəri ənga sakida kəra Hyal ləri ar kəra Zər nyi kə mai.

¹¹ Najakau ca ngə sakida nyi, abər Hyal a nə mən ri pi gəra kudau, pi kə tsu, wu Zər nyi nga nyi.

¹² Kalar ndəra ənga Zəra nyi, pi a'yi ara ja. Ma ndəra gəra ənga Zər Hyal, pi a'yi ara ja mai.

Ndər nə Joməya

¹³ Ya vər tsəfə sə kau anə hyi, nahyi kəra hənggəri ənga thləməər Zər Hyal, aga hya səni abər pi gəra kudau a'yi ara hyi.

¹⁴ Najakau, ca ngə pa-palkur kər kəra mən uya a dumwar Hyal, abər ma mən kədi kalar sau ənggər yiwu huda ja, ju nggar mən.

¹⁵ Ma mənə səni abər ju nggar mən, kalar səra mən kədi ara ja, a sənər mən abər a uyar mən.

¹⁶ Kalar ndəra lar zamə nyi a vər məl bikə kəra a'yi a təkər tə mai, ba ja kədi Hyal aga Hyal a nə nyi pi. Ya vər na sə kau anə njira bikər nda a'yi təkər nə tə mai. Bikə a'yi kəra təkər nə tau. Naya vər na abər ja kədi aga naja kə mai.

¹⁷ Kalar məl sə dididi bikə ngau, bikə a'yi kəra naja a'yi təkər nə tə mai.

¹⁸ A sən mən abər kalar ndə kəra Zər Hyal nga ja, naja a'yi

wu məl bikə mai, arya Zər Hyal nga vər 6əlar nyi. Ndə shishi ta tsu a'yi a sən tsəkwar nyi mai.

¹⁹ A sən mən abər wazha Hyal nga mən, duniya kə tsu, wu tsa ndə shishi ta nga nyi.

²⁰ A sən mən tsu abər shilir Zər Hyal a sa nə mənər ja sənbiya sau, aga mənə sən nyi naja kəra ndə jijiri. Namən, a'yi mən wu ja, naja kəra jijiri, naja Yesu Kərsiti Zər nyi. Naja ngə Hyal nə jijiri ənga pi gəra kudau.

²¹ Nahyi wazha huda yau, hya 6əlar kərhyi ara nu katəu.

Cama Tsətsəfə Nə Məthləu Nə Yahwana

Usa Dzau

¹ Sara ara ndəra degal nə dabə dzə njir nu, a nda nə mala dəgal ki cacadau ənga wazha nyi kəra ya vər yiwu ənga jirkur, a'yi nayi zhizhi də nga vər yiwu nyi mai, ama dabə ənga kalar njira wu sən jiri.

² 'Yu yiwu hyi arya jirkur kəra a vər nggya wu mən ənga ju nda nggya wu mən ba'anuwa.

³ Bəgə mayiwakur, ənga təhudəu, ənga hudə pərtu sara ara Hyal Tada ənga Yesu Kərsiti, Zər Tada nyi, nda nggya ənga mən wu jirkur ənga yiwukur.

⁴ Hudə yi pipida gagađau ənga yi thləwa alenyi wazha ngau a vər nu jiri, ənggər kəra Tada cuwa mən mənə məl.

⁵ Kabəngəkau, mala dəgal, vanyi ndər mafəliyəngə nga ya vər tsəfə anə ngə mai, ama kəra ara mən tsu dədəmə ta ngau. Ya vər na abər, mənə yiwu kərmən.

⁶ Ara yiwudzə kəra dudur ca ngə mənə ɓau wu ɓəlar ndər Hyal. Ənggər kəra hyi nggari tsu kađəu, ca ngə hya nggya wu yiwukur.

⁷ Njir sukwa njii gangə kəra gəra hənggəri abər Yesu Kərsiti a'yi shili wu kumər dzə mai, a tətəlnar nda dzə a ndu duniya. Kalar culi najaka

nji, njir sukwa njii ngau ənga dawa nə Kərsiti.

⁸ Hya həngəkəl ənga kərhyi hya sara sana səra hyi məl thlər aga nyi, ama aga hya uya akkəra nyi.

⁹ Kalar ndəra cakər sau a dar kəra najaka highiɓau, naja a'yi ta'yi ar kəra highiɓə nə Kərsiti mai, Hyal a'yi ənga ja tsu mai, kalar ndəra dumwa ənga highiɓə nə Kərsiti, Tada ənga Zər nyi a'yi wu ja.

¹⁰ Kalar ndəra shili əgya hyi, ma a'yi ji shili ənga najaka highiɓə mai, hya hə nyi a vu kir hyi mai, ənga hya sara dləwu nyi mai.

¹¹ Kalar ndəra dləwur nyi ju nda də wu cir zəm wu shishikur nyi kau.

Ndər Nə Joməndəl

¹² Sə a'yi gangə kəra ya kyaga tsəfər hyi, ama nayu yiwu ya ɓəra tsəfər nda mai, ama arya kau, yu yiwu ya lar hyi bama ənga bama aga hudə pipidar mən a nyabiya dzau.

¹³ Wazha kwamə ngə kəra cacadə nda vər usa ngau.

Cama Tsətsəfə Nə Makəru Nə Yahwana

¹ Sara ara ndəra dəgal nə dabə dzə njir nu, a nda nə Gayisu ndəra ya vər yiwu nyi nə jijiri.

² Nagə bazhir 'wa də, ya vər kədi Hyal anə ngau aga jaməu wu kumur dzau, ənga kalar sə ja də mənəhəu, ənggər kəra mambəl ngə jaməu.

³ Huda yi pipida gagadəu ənggəra yi nggari sara ara alenyi zamər mən ənggəra gə nggya wu jirkur tsa'a miya dəfu, ənga ɓau wu jirkur.

⁴ Vanyi sə a'yi a ndiya ənga pina huda yi gagadə ənggər ma yi nggari wazha də a vər nggya wu jirkur mai.

⁵ Nagə bazhir 'wa də, a'yi gə ənga məl thlər tsa'a miya dəfu wu kalar səra ga vər məl anə wazha ama, alaga kə nda məthləpi kau.

⁶ A nar nyir nda culi yi-wukur ngau anə dabə dzə njir nu. A dəri tsatsa'a aga ga səwa nda wu lagu ənggər kəra məl thlər Hyal cabiya.

⁷ Arya Thləmə kə nga ndə biya, tsu nda a'yi a vər gal dləwa dzə ara njira a'yi njir nu Hyal mai.

⁸ Arya kau, mənə kyaga thləwa culi najaka nji aga mənə məl thlər dabə ənga nda wu jiri.

⁹ A tsəfər yau anə dabə dzə njir nu, ama ba Diyatrifesu kəra yiwu ja ndiya kalar ndau

ba ji nggəl ara nggar səra 'yi na.

¹⁰ Agabangau, ma yi shili, yu sa nana ndəla ja, aga kalar ndə a nggari culi na 'ya kəra ju məl. A'yi naja kə waci mai, kə ji ɓəra nggəl ara dləwu wazha ama, kə ji ɓəra kari njira wu yiwu nda dləwu nda, ənga ji kədləbiya nda sara wu dabə dzə njir nu.

¹¹ Nagə bazhi də, a sara ga fa'abiya hiya sə dəmwa 'yi mai, ama ga fa'abiya hiya sə mənəhəu. Kalar ndər məl sə mənəhəu sara ara Hyal nga ja. Kalar ndər məl sə dəmwa 'yi sara ara Hyal nga ja mai.

¹² Kalar ndə a vər lə sakida mənəhə ar kəra Demetrisu arya jirkur nyi. Jiri ənga kərnyi ngə sakida nyi. Na'ya ənga kər'ya tsu ngə sakida nyi, nagə ənga kərngə tsu a sən gə abər sakidar 'ya jiri nga nyi.

¹³ Sə a'yi gangə kəra ya yiwu ya tsəfə anə ngau, ama naya yiwu ya tsəfə nda ka-bangəkə mai.

¹⁴ Ya vər yiwu ya shili ənga kusa aga ma sa ndər bama ənga bama.

¹⁵ Bəgə hudə pərtu ja nggya ənga hyi. Bazhi'yar kəra ənggau nda vər usa hyi. Ga usar patə bazhi'yar kəra ndəna patə.

Cama Tsətsəfə Nə Jiwudə

1 Cama tsətsəfəkə sara ara Jiwudə mafa Yesu Kərsiti ənga zamiya Yakubu,

a nda nə njira nji ngga, njira Hyal Tada wu yiwu nda, nji kətiya ndalagur Yesu Kərsiti.

2 Bəgə təhudə, ənga hudə pərtəu, ənga yiwukur gagadə nda da nə rə hyi.

Numa Ar Kəra Njira Gəra Sən Hyal

3 Nahyi bazhir 'wa da 'yar, a yiwur yi gagadəu aga ya na tsəfər hyi ar kəra mbədə kəra a'yi anə mən patəu. Ama kə yi bəra lari a dər tsa'a aga ya tsəfər hyi ənga ya nar hyi, abər hya nərdzau wu mbərsar hyi, kəra nji nə anə nji cici gə Hyal aga zəm wacu, gəra cakau.

4 Səra da yi na abangə kau, ca ngə alenyi nji a'yi kəra hələwa dzə a vu hyi, njira dədəməu a thlana ndar nji numa. Nji'yar kau, a'yi njir nu Hyal nga nda mai, nanda ngə njira shabiyar mayiwakur Hyal lagur səm gəra səlikur nə duniya ənga ndə kəpalna Yesu Kərsiti Thlagər mən.

5 Alaga abangau, wu sən hyi patəu, ama yu yiwu ya dəngar hyi ənggəra Thlagə mbəlbiya nji nyi sara wu Masaru, ama alaga kau, kə ji bəra dləna njira gəra mbərsa.

6 Ənga hya dəngari ənga waladi'yar kəra gəra bəlar

miya thlərər nda, ənga ndə piyari vir nggyar nda. Nanda ngə Thlagə mbiya ənga əpa liyangə, kə ji fuwa nda a gyu kuthləu mbamba ba'anuwə, aga nda səkə pəci numa dəgal nə Hyal.

7 Ənggər kəra Sodomu ənga Gwamwara ənga məlmə'yar kəra zəwar nda, lər kərnda anə səsukur ənga nggya dedebəu, a cabiyar nda anə nji ənggəra nji wu nda sa bwaḃwatəu wu u'u nə ba'anuwə.

8 Abangə tsu ngə njir shuni'yar kə dəbəna dza kərnda, ənga ndə nggəl ara nu səra njir dənəma nə təlkur wu na, ənga nanda tsu ndə ndər didadida ar kəra waladi'yar.

9 Ama alaga Mayikalə dəgal waladi, ar pəcira ndu pəpa ənga shatan arya dza Musa kəra tətəu, naja a'yi na ndər dididi anə shatan mai, ama səra ji na wacu, "Thlagə ja kughiya ngau."

10 Ama nji kau, nda vər ndər dididi ar kəra səra nda gəra nggabiya, ənga səra ndu nggani lagur kumər dzau ənggər səra mələ sər shishi, sə'yar kə ngə wu nda dləna nda.

11 Sər təhudə anə nda, ara a hər nda sər mələ Kayinu, a kusar nda kər nda a vu nggyabiya Balamu lagur gal gənna, lagu kau dlənar nda kərnda wu hya'a hangəkə culi nə Kora.

12 Najaka nji sə dididi nga nda wu hyi ma hya vər səm sər səm nə yiwukurər hyi, nda vər səm sər səm əkkə'yi hyi wu gəra səlikur ənga hivərkur.

Nanda njir bəla ngau, kəra sər gu ta nda nga ndu sən wacu. Ənggər dlama kəra gəra tədə par nga nda, kəra wu thla ba yambadə a tətəlna. Ənggər wu kəra gəra ya nga nda, wu kəra nji labiya ngilanga nda ba ndə tətənəkər shaushau.

¹³ Nanda ənggər dləgwamər 'yimi tsadau kəra a vər thləkau, sər mələ nda sər shili ənga səli ngau. Nanda ənggər shashilga kəra a vər bəbə sər nda, kəra kuthlə kiyakiyar situ nga vər səkə nda nə ba'anuwə.

¹⁴ Enoku, kəra naja ngə ndə mədəfəkura nyi sara ara Adamu, nana ndərhaha ar kəra nji kau, abər, “Kəja, Thlagəu a vər shili ənga nji cici nyi dubu duburam,

¹⁵ aga ja sa thlana nyi numa anə kalar ndau, ənga aga ja cabiya nyi anə kalar njira gəra wu nu Hyal patər sər mələ nda kəra dididi, kəra a'yi wu lagu nu Hyal mai, ənga kalar ndər dididi kəra njir bikau, nji gəra nu Hyal nana ar kəra ja.”

¹⁶ Nji 'yar kau, njir ngun-guni ngau, ənga njir gal bikə ndau, lagur dəmwə'yikur nda ca nga nda nu, njir bwasə ənga kərnda nga nda, ənga njir ndər sukwa nji aga nda fa'abiya sə wu tsa nji nga nda.

Ngga Nə Nggya Wu Cinapi

¹⁷ Nahyi bazhir 'wa də 'yar, hya dəngari səra cama səsə'yar nə Thlagər mən Yesu Kərsiti na dədəməu, abər nda də.

¹⁸ Ndə nar hyi abər, “Wu kudiyar pəci njir dida vi wu

nda də a'yi, njira wu nu lagur kərnda, lagu kəra gəra nə Hyal.”

¹⁹ Nji 'yar kau na nda ngə njira təkəbiya kəra hyi, njir yiwu məl sə wu ndəndəkər, ənga tsu Mambəl Hyal a'yi ara nda mai.

²⁰ Ama nahyi bazhir 'wa də 'yar, hya hərya kərər hyi wu mbərsar hyi kau, kəra cici gagađau, ənga hya kədi Hyal wu Mambəl Cicau.

²¹ Hyə tsərpər kərər hyi wu yiwukur nə Hyal, ənggər kəra hya vər səkə təhudə nə Thlagər mən Yesu Kərsiti aga ja hər hyi a shili wu pi gəra kudau.

²² Hyə təhudə əgya njira ənga kər məməthlu,

²³ hyə mbədana alenyi nji lagur mbəlbiya nda sara wu u'u, alenyi nji hyə cabiya nda təhudəu, ama dəbə ənga hivər, ənga piyari shishir dza nda a sara kar zhizhigər kəra ar dza nda a sara dəbəna hyi.

Kədi Hyal Nə Fal

²⁴ Anə ndəra ənga dənəma nə kar hyi ara dla, ənga ja lər hyi gəra ənga vazau wu mwar kadakadarkur nyi ənga hudə pida pida gagađau,

²⁵ anə Hyal kəra zəm Ndər Mbədə mən, kadakadarkur, ənga dəgalkur, ənga dənəma ba ənga dənəma təlkur nə nyi ngau, lagur Yesu Kərsiti Thlagər mən, tsu dədəməu, ba'anə kabangəkau, ənga ba'anuwə! Amina.

Mətakər Anə Yahwana

Səra Tsəfə Kau Ar Kəri

¹ Mətakər sara ara Yesu Kərsiti, kəra Hyal nə nyi aga ja canə nyi anə njir məl thlər nyi'yar, səra dər ləhəu kəl ju nda nyabiya dzau. Ji cabiya sə kau ar babal lagura ji səwa waladi nyi anə ndər məl thlər nyi Yahwana.

² Yahwana ləri sakida ar kəra kalar səra ji ləri, naja ngə, ndər Hyal ənga sakida kəra Yesu Kərsiti ləri.

³ Barka anə ndər jiga ndərhaha sara ara Hyal kau, ənga barka anə njira nggari ba ndə fuwa wu dəfuwa nda səra tsətsəfau, ara pəcir nyabiya dzər nda patə a dər ləhəu.

Usa Dzau Anə Dabə Dzər Njir Nu'yar Wu Məlmə Pam-paməu Mədəfau

⁴ Nayi, Yahwana, ngə ləri tsəfə kau, anə dəbə dzə njir nu wu məlmə paməpamə mədəfau wu 'yi'yir Asəya.

Mayiwakur ənga nggya jaməkur sara ara Hyal ja nggya ənga hyi, Hyal ndəra a'yi əshina, ənga saya də, ənga ndəra wu nda shili, ba sara ara mambəl paməpamə mədəfau kəra a vər nggya wu mwar tsəkafə nə Hyal.

⁵ Ənga sara ara Yesu Kərsiti ndəra naja ngə fər kər nə ji-jiri, ndər lə sakida, ja nggya ənga hyi, naja ngə ndə nə tanggərma kəra hya'ari sara

vir tau, ənga ndər səm təlkur ar kəra təltəl'yar nə duniya.

Naja ndəra cabiya mən yi-wukur, ənga ndəra kətiya mən sara wu mafakur nə biker mən lagur pəna mashi nyi.

⁶ Naja ngə məliya mən, mən də dəbə njir səm təlkur ənga pubu'yar, njir məl thlər anə Hyal ənga anə Dənyi. Anə nyi ngə kadakadarkur ənga dənəma ba'anəwa. Amina.

⁷ Tsama mau, kəja ju shili wu dlama sara dəməmau.

Kalar ndapi wu nda lar nyi, patə əkkə'yi njira tsatsaviya nyi ənga katsakər.

Ənga patəkura njir duniya wu nda tiwi arya ja.

Ənga jiri, abangə nga nyi wu nda də. Amina.

⁸ Əngwar Hyal Thlagəu, "Nayi ngə Dzəgwa, nayi ngə Kudīya. Nayi ngə ndəra a'yi əshina, ənga saya də, ənga ndəra wu bəra nda sha shili, Ndə dəgal dənəma."

Mətakər Ar Kəra Kərsiti

⁹ Nayi Yahwana, zamər hyi, kəra wu cir zəmə əkkə'yi hyi wu sa bwaḃwatəu, ənga wu təlkur Hyal, ba ənga wu mba dəfu kəra nər mən wu Kərsiti Yesu. Nji kədləna də a gwar dzəgur dəl nə Patəmosu arya ndər Hyal kəra yi tətəlna ənga sakida kəra yi ləri ar kəra Yesu.

¹⁰ Ar pəci nə Thlagəu, ənggəra Mambəl shida ar kəra yau, ba yi nggari dāhəu dəgal wu yukudə də ənggər mbidə tələmə,

¹¹ kəra a vər na, "Tsəfəya ar ləkakadəu, səra gə ləri

ba ga səwa nyi anə dabə dzə nə njir nu'yar mədəfau, kəra wu məlmə Afisa, ənga Səmarna, ənga Pagamusu, ənga Tayatəra, ənga Sardisu, ənga Filadelfiya, ba ənga Lawudekiya."

12 Ba yi shabiya dzau aga ya lari ndəra vər ndər anə də. Ayukuda yi shabiya dzau, ba yi lari sər səbə pitəlla nə əndzau mədəfau.

13 A gwar hada sər səbə pitəlla paməpamə mədəfə kau, ba yi lari vanyi ndau kəra a papa Zər Ndau, ji hari ləgutə kəra wu gya hədiya hiya ja sərəpəu, ənga ji thla'ubiya hathla ja ənga takulagə nə əndzau.

14 Kəra ja ənga shishir kəra ja a dar pərtə pwahəu ənggər əpur pa'wa, pərtə pwahəu ənggər mətəndili. Liya ja tsu wu mbəl dəgə kiyara u'u.

15 Hiya ja wu mbəl ənggər liyangə shishi'wu kəra nji nənə wu thla, ənga dəha ja wu pa tsəkir shidar dəl.

16 Ji səbiya shashilga mədəfau wu tsi mazəma ja, ənga sara vu miya ja ngə katsəkər cacadə miya wu biya. Bama ja tsu wu mbəl ənggər mbəl nə pəci ma pəci ta'yi kər.

17 Ta yi lari nyi, ba yi dla a gyu hudə nyi ənggər ndəra tətəu. Kə ji fər tsi mazəma ja a dar yau, ji na anə də, "Ga sara hivər mai, nayi ngə tanggərma ənga nayi ngə kudiya.

18 Nayi ngə ndəra ənga pi. Nayi ngə ndəra tau, ama

kəja yi ənga pi nə ba'anuwa. Nayi ngə ənga dənəma ar kəra tau, ənga ar kəra ki nə nji gə mambəl.

19 Ga tsəfəri kalar sərə gə lari, sərə a'yi a vər də ka-bangəkəu, ənga sərə wu ng-gura də a ndu mwa.

20 Kəja sərə dədəwa ar kəra shashilga'yar mədəfə kəra gə lari wu tsi mazəma yau, ənga sər jigə pitəlla nə əndzə mədəfə ta aga nyi: Shashilga'yar mədəfau, nanda ngə waladi'yar nə dabə dzə njir nu'yar, wu məlmə paməpamə mədəfau ənga sər səbə pitəlla mədəfau, ca ngə dabə dzə njir nu'yar wu məlmə paməpamə mədəfau.

2

Cama Anə Dabə Dzə Njir Nu Wu Məlmə Afisa

1 "Ga tsəfəri cama tsətsəfə kə anə waladi nə dabə dzə njir nu wu məlmə Afisa, abər,

"Kəja cama sara ara ndəra səbiya shashilga'yar mədəfau wu tsi mazəma ja, ənga naja kəra a vər bəu wu pama sər jigə pitəlla nə əndzə mədəfau kə nana.

2 "Wu səni yi sər mələ gə patəu. A lari yi kwakwadəkura gu thlər kəra ga vər məl, ənga bwaəwatə kəra ga vər səsə'wau. Yu səni abər nagə wu tsamə nji dəmwə 'yi ənga li mai. Ənga gu tsambiya njira wu ngga kərnda cama səsəu ama a'yi nda abangə mai. Ənga a sənbiyar gau, abər nə fati nga nda.

³ A sən yau abər a ngg-yar gə ənga mba dəfu, ənga səsə'wu bwaḅwatəu gəra ənga həda arya thləmə də.

⁴ Ama kəja səra yi vazəya ngə ni, a piyari gə yiwukur kəra a'yi ara gə tsu kadəu.

⁵ Ga dəngari ənggəra gə dədəməu divira ga dla a gyu yukudū! Ga tubi sara ara bikə ngau, ga dumwa ənga məl səra ga vər məl mənəhə dədəmə ta. Ma a'yi gə tubi mai, yu shida, ba ya sa həna sər jigə pitəlla nə ngau ar vir nggya nyi.

⁶ Ama kəja sər mələ gə kəra mənəhəu, gə piyari sər mələ njir Nikolayitanu, ənggər kəra yi piyari tsu.

⁷ “Kalar ndəra ənga himi ngga sau, kəl ja səya himi ja nggari səra Mambəl a vər na anə daḅə dzə njir nu'yar. Anə kalar ndəra səmku təlkur, yu nda nə nyi dənəma nə səm ya-yar wu nə pi kəra ar wu nə pi ar fa wu nə Hyal.

Cama Anə Daḅə Dzə Njir Nu Kəra Wu Məlmə Səmarna

⁸ “Ga tsəfəri cama tsətsəfə kə anə waladi nə daḅə dzə njir nu wu məlmə Səmarna abər,

“Kəja cama sara ara ndəra tanggərma ənga kuḁiya, ndəra tau ba ji bəra də a'yi ənga pi.

⁹ Yu səni bwaḅwatə ngau ənga gha ngau, ama ndə dudur nga gau! Yu səni culi ndər didə vi kəra wu biya sara wu miya njira wu ngga kərnda njir Yahudiya nji dədəm nə Hyal, ama a'yi nda abangə mai, ama daḅə

dzər nda, daḅə dzə nə Shatan ngau.

¹⁰ Ga sara hivər arya culi bwaḅwatə kəra gu nda sa mai. Yu nar ngau, shatan wu nda sa vakuwa alenyi nju pama hyi a gwu fursəna, aga nja dzəbiya hyi. Hyu nda lari bwaḅwatə nə pida kumou. Ama ma hyi sən cinapi, hya nggya ənga fər kər wu mbərsar hyi, alaga ji dla ənga tau, nayi tsu, yu nə hyi dara təlkur nə pi.

¹¹ “Kalar ndəra ənga himi ngga sau, kəl ja səya himi ja nggari səra Mambəl a vər na anə daḅə dzə njir nu'yar. Kalar ndəra səmku təlkur, naju lar bwaḅwatə ara tə nə məthləkura nyi mai.

Cama Anə Daḅə Njir Nu Kəra Wu Məlmə Pagamamu

¹² “Ga tsəfəri cama tsətsəfə kə anə waladi nə daḅə dzə njir nu wu məlmə Pagamusu abər,

“Kəja cama sara ara ndəra ənga katsəkər cacadə miya wu tsa ja.

¹³ Yu səni abər vira ga vər nggya a gwa, vira Shatan a vər səm təlkur nyi ari ngau. Alaga abangau, kə gə səbiya də ənga jirkur. Nagə a'yi shin də yi lagur mbərsa ngə mai, alaga ar pəci kəra nji tsəya Antipas wu pama hyi, ndəra lər sakida tsa'a miya dəfu ar kəra yau, ar vira Shatan wu nggya.

¹⁴ Alaga abangau, alenyi sə a'yi kəra yi vaziya ngau a gwa. Alenyi nji a'yi wu pama hyi kəra səbiya highiḅə nə Balamu, naja

ngə ndəra highiḅər nyi anə
Balakəu lagura ja məliya
njir Izirayila nda məliya
bikə ari, lagur səm sər səm
kəra nji thlana anə katəu,
ənga məl səsukur.

15 Abangə tsu a'yi hyi
ənga njira səḅiya highiḅə nə
Nikolayitanu.

16 Agabangau, kəl ga
tubi! Ma a'yi abangə mai, kəja
yu shili ara gau ənga kusa, ba
ya sa pana nda ənga katsakər
kəra wu biya sara wu miya
yau.

17 Kalar ndəra ənga himi
ngga sau, kəl ja səya himi
ja nggari səra Mambəl
a vər na anə daḅə dzə
njir nu'yar. Anə kalar
ndəra səmku təlkur, yu nə
nyi sara wu mana kəra
dədəwa sara dəməlmau.
Ənga tsu, yu nda nə nyi
tsəka pərtəu kəra thləmə
məfəliyangə tsətsəfau ari,
kəra kəl ndəra dləwuri tsəka
nyi ngu nggabiya wacu.

*Cama Anə Daḅə Dzə Njir
Nu Wu Məlmə Tayatəra*

18 “Ga tsəfəri cama tsətsəfə
kə anə waladi nə daḅə dzə
njir nu wu məlmə Tayatəra
abər,

“Kəja cama sara ara Zər
Hyal, Ndəra ənga liya ja ənggər
kyara u'u, ənga hiya ja tsu
ənggər liyangə kəra nji nənə
wu thla.

19 Yu səni səra mələ gau,
ənga yiwukur ngau, ənga
mbərsa ngau. Yu səni dləwa
dzə ngau ənga səsə'wu sə
ngau. Yu səni tsu abər sər məl
ngə nə kabangəkau a ndiya ta
dədəməu.

20 Alaga abangau, kəja
sər vazə ngə kəra a'yi.
Nagau, gə nə nyi lagu anə
mala kəra nja ngga ənga
Jazabelu, mala kəra wu
ngga kərnyə ənga nabi mala.
Lagur highiḅə nyi, ji məliya
njir məl thlər da'yar gu məl
səsukur ənga səm sər səm
kəra nji thlana anə katəu.

21 Yi nə nyi pəci aga ja
tubi sara ara səsukur nyi, ama
kə ji nggəl ara piyari səsukur
nyi.

22 Agabangau, yu nda
nə nyi shiləgə dəmwə 'yi
gagadəu, ənga kalar njira məl
səsukur ənga ja, ndu nda lari
ḅwaḅwatə gagadəu. Yu nda
məl anə nda abangau, ma
ndə nggəl ara tubi nda piyari
sər mələ ja.

23 Yu nda dləna wazha
nyi. Daḅər njir nu patə wu
nda sənbiya abər nayi ngə
ndəra wu səni səra wu dəfuwa
ndau, ənga səra ndu dənga
patəu. Yu nda kina nyi anə
kalar ndau tsa'a ənga sər mələ
ja.

24 “Ama tsu ya 'yi ənga
cama anə hyi, nahyi njira
hiyau wu Tayatəra, nahyi
kəra gəra nu highiḅə fati kau,
ənga nu sə Shatan kəra ndu
ngga ‘Sə Shatan kəra dədəwa.’
Tsu yu ḅəra cakə ḅwaḅwatə
gagadə anə hyi mai.

25 Səra a'yi, kəl hya səḅiya
mbərsar hyi ḅaḅalu, kəl nayi
ḅəra sha shili.

26 Anə patər njira səmku
təlkur, ənga ndə ḅəlari ndər
da ba'anə kudiya, yu nə nda
dənama sara ara dədə ar
kəra njir duniya patəu.

27 “Nji wu nda səm təlkur ar
kəra njir duniya ənga
zəwa liyangəu,
ənga nju nda pəpəthləna
nda ənggər təm kəra
nji həriya sara wu
tsəkwaəu.

28 Ndu nda da ənga
dənəma nə səbə nji ənggər
kəra yi dləwuri sara ara dəda,
yu bəra nər nda shashilga nə
mudlau.

29 Kalar ndəra ənga himi
ngga sau, kəl ja səya himi ja
nggari səra Mambəl a vər na
anə dabə dzə njir nu'yar.”

3

*Cama Anə Dabə Dzə Njir
Nu Wu Məlmə Sadisu*

1 “Ga tsəfəri cama tsətsəfə
kə anə waladi nə dabə dzə
njir nu wu məlmə Sardisu
abər, kəja cama sara ara
ndəra səbiya mambəl'yar nə
Hyal mədəfau, ənga shashilga
paməpamə mədəfau. Yu
səni sər mələ gə papatəu, gu
tsamə kərngau ənggər ndə
mbəmbədə nga gau, ama kəja
tətə nga gau.

2 Ga hya'ari sara wu
ghanyi! Ga nərdzau aga
ga ta'yibiya səra hyi kushu
divira ja tau. A sənbiyar yau
abər sər mələ gau, a'yi tsa'a
wu mwar Hyal da mai.

3 Agabangau, ga dəngari
səra gə nggari ənga səra gə
hənggəri əni tanggərma, ba ga
bələri ənga ga tubi. Ama ma
nagə a'yi hya'ari wu ghanyi
mai, yu shili ənggər ndər həl
kukuthləu, nagə wu nda səni
pəci kəra yu nda shili ar mai.”

4 Alaga abangau, a'yi gə
ənga alenyi nji kəra wu dabə
dzə njir nu nə Sardisu kəra
gəra dəbəna kar har nda.
Ndu nda bəu əkkə'yi yau wu
kar pərtəu, a'ya a dər nda
tsa'a aga nyi.

5 Patər njira səmku
təlkur yu nda har nda kar
pərtəu. Ənggəra ji da patəu,
nayu həbiya thləmər nda wu
ləkakadə nə pi mai, ama yu
nda hə'una nda wu mwar
dəda əkkə'yi waladi nyi'yar
abər nəda nga nda.

6 Kalar ndəra ənga himi
ngga sau, kəl ja səya himi
ja nggari səra Mambəl a vər
na anə dabə dzə njir nu'yar.

*Cama Anə Dabə Dzə Njir
Nu Wu Məlmə Filadelfiya*

7 “Ga tsəfəri cama tsətsəfə
kə anə waladi nə dabə dzə
njir nu wu məlmə Filadelfiya
abər, kəja cama sara ara ndəra
cicau ənga jiri ndəra ənga sər
pahə miya ki nə Dawuda.
Səra ji pahəna ndər hədiya a'yi
mai, ba tsu səra ji hədiya, ndər
sən pahəna a'yi mai.

8 Wu səni yi sər mələ gə
patəu, kəja ya pahənari miya
ki kəra ndər sən hədiya a'yi
mai. Yu səni dənəma ngau
tətəwa nga nyi, ama alaga
abangau, kə gə bəlari ndər da,
nagə a'yi shin da yi mai.

9 Lara mau, yu nda ciwa
kabə njir nu Shatan, nda sa
bəliya undi wu mwa ngau,
ənga ya məliya nda, nda
sənbiya abər nagə ngə ndəra
yu yiwu, nanda njir thla
fati, njira wu ngga kərnda

njir Yahudiya ama a'yi nda abangə mai."

¹⁰ Arya gə bəlari dladə da nə capi, yu nda sa kətiya ngau sara ara madiya pəcir dzə kəra a vər shili ar kəra duniya patə aga sa dzə njira wu duniya.

¹¹ Yu shili gəra ənga səkari. Ga səbiya səra ara gau babalu, ara nja sara mbəliya akkəri ngau.

¹² Kalar ndəra səmku təlkur, yu məliya nyi aga shimal nə Ki Hyal da, naja bəra biya sara a gwa mai. Yu nda tsəfəya ar ja thləmə Hyal da, ənga thləmə məlmə Hyal da, naja ngə Urshal-ima mafəliyangə kəra wu shida sara də məlmə sara dara Hyal da, ənga tsu yu tsəfəri ar ja thləmə da kəra mafəliyangəu.

¹³ Kalar ndəra ənga himi ngga sau, kəl ja səya himi ja nggari səra Mambəl a vər na anə dabə dzə njir nu'yar.

Cama Tsətsəfau Anə Dabə Dzə Njir Nu Wu Məlmə Lawudekiya

¹⁴ Ga tsəfəri cama tsətsəfə kə anə waladi nə dabə dzə njir nu wu məlmə Lawudekiya abər,

"Cama kau, sara ara ndəra naja ngə Amina, ndəra naja ngə fər kər ənga sakida nə jijiri ənga ndər səm təlkur nə Hyal kəra məliya kalar sau.

¹⁵ Yu səni sər mələ gau, nagə a'yi gə shishi'wu mai, ya, a'yi gə kwakwadə tsu mai. Cimə da ga kyaga da pathləu wu pama nyi!

¹⁶ Ama kə gə da məməlaməu, kəra a'yi gə shishi'wu mai, ənga a'yi gə kwakwadə tsu mai, agaban-gau, yu təfəbiya ngau sara wu miya yau!

¹⁷ Ara gu na, 'Nayi ndər bərba ngau ənga a'yi yau ənga kalar səra yu yiwu.' Ama nagə wu səni abər ndə dadali nga gə mai, ndə gəra ənga sə dur. Nagə sər təhudu, ndə ləfau, ənga ndə turusu.

¹⁸ Agabangau, yu nər ngə hangə aga ga dəlbiya əndzau sara ara yau, əndzə kəra nji thləna wu u'u aga ga da ndər bərba. Ənga tsu ga dəlbiya ləgutu pərtə nə ha sara ara yau, aga ga mbuya turusukur ngau əni, ara ga sara gu səli. Ətsu ga dəlbiya mal pə wu li aga ga dabəga lar sau mənəhəu.

¹⁹ Patəkura njira yu yiwu, yu kughiya nda ənga yu hwathliya nda. Agaban-gau, ga nərdzə ga məl səra tsa'a ənga jiri ba ga tubi.

²⁰ Səya mə himi! Kəja yi ta'yi a miya ki ya vər tsa. Kalar ndəra nggari dəha yau, ba ji pahəna miya ki, yu vwau ya vuwa nggya wu ja, ba 'ya səm sər səm ənga ja.

²¹ Kalar ndəra səmku təlkur, ju nda nggya ənga yau ar tsəkafə da, ənggər kəra yi səmku təlkur ya vər nggya ənga dəda ar tsəkafə nyi.

²² Kalar ndəra ənga himi ngga sau, kəl ja səya himi ja nggari səra Mambəl a vər na anə dabə dzə njir nu'yar."

4

Dləvau A Dəməlməu

¹ Ayukuda kau, ba yi tsamə, ba yi lari vanyi miya ki papahau a dəməlməu. Dahə ta yi saya nggari ənggər mbidə tələmə ta, ənga yi bəra nggari ja vər ndər anə da, ju na, “Shida ənggau, ba ya sa canə ngə sərə kəl ji darkər ayukuda kau.”

² Ənggərna ba Məmbəl shida ar kəra yau, ba yi lari tsəkafə a dəməlməu ənga vanyi ndau a vər nggya ari.

³ Ndəra vər nggya a dar tsəkafə kau, ju mbəl ənggər tsəka dəzə mənəhəu, kəra nja ngga ənga jaspə ba karneliyanu. Mbəmbəl shamba kəra zəwuya tsəkafə kau, a ya pata tsəka kəra wu mbəl ənggər səkwər kwa.

⁴ Tsəkafə paməpamə məthləkumunyi apə fodə ngə zəwari nyi, ənga njira nggurəm məthləkumunyi apə fwahəu nga vər nggya ar nda. Ndə bathlər dzau ənga kar pərtəu ənga dara təlkur nə əndzə ngu kəra nda patəu.

⁵ Sara ar tsəkafə kə ngə səm par wu biya ənga dəraghi par ba dlədə par. A dumwar tsəkafə kau, təsə u'u mədəfau a'yi a vər mbəl. Nanda ngə mambəl paməpamə mədəfau nə Hyal.

⁶ A dumwar tsəkafə kau, vanyi sə a'yi kəra ənggər dəl məshi'wa, kəra wu mbəl wilwilu ənggər tsəka pərtəu.

A vwar hada ba zəwuya tsəkafə kau, ngə sə ənga pi fodəu. Li ngə sa nda hədiya

nda a dumwa ənga a biyu yukudu.

⁷ Sə nə tanggərma wu sə ənga pi fodə kau, a ya pata ləvari, nə məthləkura nyi a ya pata thla zəwa, ənga nə makərkura nyi a pa bama ndau, ba nə fodəkura nyi tsu a ya pata dəgumbəla kəra a vər mau.

⁸ Kalar zəma sə ənga pi fodə kau, a'yi nda ənga bəgə kwa kwa ba lingə zəwar nda patəu, a vu hudəu ənga a biyar ya nda. Vu'yi ənga pəci nga ndu dumwa ndu na,

“Ndə cicau, ndə cicau, ndə cicau

ngə Hyal Thlagəu ndə dəgal dənəma!

Ndəra a'yi ja dədəməu, a'yi ja kabəngəkəu, ənga ju bəra nda shili.”

⁹ Kalar pəci kəra sə'yar kə ənga pi kə lə kadakadarkur, ənga dəgalkur, ba ənga usaku anə ndəra vər nggya ar tsəkafə kau, ndəra a'yi ənga pi ba'anəwa,

¹⁰ nanda njira nggurəm məthləkumunyi apə fodə kau, wu bəliya undi wu hudə ndəra vər nggya ar tsəkafə kau, ndu dləvə nyi, ndəra a'yi ənga pi ba'anəwa. Ndu pina dara təlkur nda a dumwar tsəkafəu, ndu na,

¹¹ “Nagə ngə da tsa'a aga dləvə, Hyal Thlagər 'ya, dləwuri kadakadarkur, ənga hakər, ba ənga dənəma,

arya nagə ngə məliya patər sau,

ənga a'yi nda ənga pi ara
nagə ngə məliya kalar
səra gu yiwu patəu.”

5

Ləkakadə Pəpədaŭ Ənga Zər Gaməu

¹ Kə yi lari ləkakadə pəpədaŭ wu tsi mazəma ndəra vər ng-gya ar tsəkafə kau. Ləkakadə pəpədaŭ kau, a'yi ja ənga tsəfau a gwu hudə nyi, ənga a biyar ya nyi, kəra nji ghidəna miya nyi ənga mətəmə ghighidəu mədəfəu.

² Kə yi lari vanyi madiya waladi, kəra hya'ana dəhə dzədzəgaməu, ju hə'u sau, ju na, “Wa ngə də tsa'a aga ja təkudəna mətəmə ghighidə nə ləkakadə ka, ba ja pahəna?”

³ Ama ndə a'yi kəra də tsa'a a dəməlmau ənga wu duniya ba ənga wu ndəla 'yi'yi kəra wu sən pahəna ləkakadə kə ənga ja tsamə səra a gwa gwa mai.

⁴ Kə yi tiwi ənga sələm gagađau ara ndə a'yi kəra də tsa'a aga ja pahəna ləkakadə kau, ənga ja tsamiya səra a gwa gwa mai.

⁵ Kə pathləu wu pama njira nggurəm məthləkumunyi apə fodə kə na anə də, “Ga sara tiwi mai! Lari, kəja Ləvari nə culi Yahuda, sara wu ng-gilang nga Dawuda a səmkur təkur. Naja ngə ndəra də tsa'a aga ja pahəna ləkakadə kau ənga mətəmə ghighidə mədəfə kau.”

⁶ Təma, kə yi lari vanyi zər gaməu, kəra ənggər nji tsəya, ama kəja ta'yi nga ja wu pama tsəkafəu, ənga sə ənga pi

fodəu, ba ənga njira nggurəm məthləkumunyi apə fodə kau. A'yi ja ənga tələmə mədəfəu ənga li mədəfəu, nanda nga ar viya mambəl Hyal mədəfə kau, kəra Hyal səwa a ndu hudə duniya patəu.

⁷ Kə Zər Gamə kə hya'ari ji nda dləwuri ləkakadə pəpədaŭ kau sara wu tsa mazəma ndəra vər nggya ar tsəkafə kau.

⁸ Ta ji dləwuri ləkakadə pəpədaŭ kau, təma, kə sə ənga pi fodə kau, ənga njira nggurəm məthləkumunyi apə fodə kə bəliya undi wu mwar Zər Gamə kau. Kalar ndu pama nda a'yi ja ənga səmbəl, ənga ndu səbə tasa'wu əndzə nyinyau ənga sə kisəu, kəra ca ngə kədi Hyal nə nji cici gə Hyal.

⁹ Kə ndə thlə na mafəliyəngə, ndu na,

“A dəri gə tsa'a ga dləwuri ləkakadə pəpədaŭ kau ga təkudəna mətəmə nyi ənga ga pahəna.

Ara a tsəya ngər nji, ənga mashi ngau, nga gə bəliya nji anə Hyal, sara wu kalar culi ənga miya ənga 'yi'yi nə duniya pampaməu.

¹⁰ Kə gə shabiya nda, ndə də njir təkur ənga pubu'yar njir məl thlər anə Hyalər mən.

Ənga ndu nda səm təkur tsu ar kəra duniya.”

¹¹ Kə yi tsamə ba yi nggar dəha waladi'yar kəra ndiya

dubu duburam tata'yi kəra
zəwari tsəkafə kau, ənga sə
ənga pi fodə ta, ba njira
nggurəm məthləkumunyi apə
fodə ta.

¹² Ənga ndu thlə na, ndu na,

“Zər gamə kəra nji tsəya a dari
təsa'a ja dləwuri dənəma
ənga bərbakur,
ənga hahangəkur, ənga
nərdzau, ənga dəgalkur,
ənga kadakadarkur ba
fal!”

¹³ Təma, kə yi nggari kalar
sə kəra ənga pi a dəməlməu
ənga kəra a gyiwu 'yi, ba kəra
a gyu ndəla 'yi'yi ba ənga kəra
a gwu dəl, patəkura sərə ənga
nda vər thlə miya, ndu na,

“Fal, ənga dəgalkur ənga
kadakadarkur ba
dənəma
a nggyari anə ndəra vər
nggya ar tsəkafə nə
təlkur
ənga tsu anə Zər Gamə
ba'anəwa!”

¹⁴ Kə sə ənga pi fodə kə
dləwubiya, ndə na, “Am-
ina!” Kə njira nggurəm
məthləkumunyi apə fodə kə
bəliya undi ndu dləvə nyi.

6

*Zər Gamə Təkudəna
Mətsamə Ghighidəu Nə
Ləkakadəu*

¹ Kə yi ləri Zər Gamə
təkudəna pathlə wu pama
mətsamə ghighidə mədəfə ta,
ba yi nggari pathlə wu pama
sə ənga pi fodə ta a vər na,

ənga dəhə dlabəu kəra ənggər
dlədəu, wu na, “Ba shili!”

² Ta yi tsamə, ba yi ləri
vanyi tagu pərtəu. Ndəra a
dari səbiya laga wu tsa ja, kə
nji nə nyi dara nə təlkur. Ji
biya ənggər ndəra səmku təlkur
aga ja biya səmku təlkur.

³ Ta Zər Gamə təkudəna
mətsamə ghighidə nə
məthləkura nyi, ba yi nggari
sə ənga pi nə məthləkura nyi
wu pama sə ənga pi 'yar ta,
wu na, “Ba shili!”

⁴ Kə vanyi tagu səbiya, tagu
dəzəu. Ndər dla nyi, nji nə
nyi dənəma aga ja kar ng-
gya jaməu wu duniya, ənga ja
məliya nji, nda tsa kərnda. A
nə nyir nji madiya katsakər.

⁵ Ta Zər Gamə təkudəna
mətsamə ghighidə nə
makərkura nyi, ba yi nggari sə
ənga pi nə makərkura nyi wu
pama sə ənga pi 'yar ta, wu
na, “Ba shili!” Kə yi tsamə,
təma, kə yi ləri vanyi tagu
kyakyarū! Ndər dlə tagu kau,
ənga sər təkə sə bama ənga
bama wu tsa ja.

⁶ Kə yi nggar vanyi sau,
kəra wu pa dəhəu sara wu
pama sə ənga pi fodə ta, wu
na, “Tasa'wu təkə sə nə uhi
pathləu nju nda dəl ənga
gənna thlər nə pəkə pathləu.
Tasa'wu təkə sə makər nə
yedi nju nda dəl ənga gənna
nə thlər pəkə pathləu. Ama
hya sara ndzana mal zaitunu
ənga 'yimir wur inabi mai.”

⁷ Ta Zər Gamə təkudəna
mətsamə ghighidə nə fodəkura
nyi, təma, kə yi nggari sə ənga
pi nə fodəkura nyi wu pama
sə pi 'yar ta, wu na, “Ba shili!”

⁸ Ənggəra yi tsamə, kəja vanyi tagu, pətəhulu! Ənga ndər dla nyi, thləmə nyi ca ngə tau, ənga vir nggya nji gə mambəl ngu nu nyi. Təma, kə nji nə nyi dənəma ar kəra cifə pathləu nə fodəkura duniya, aga ja dləna nda ənga katsakər ba wuəau, ba ənga shiləgə paməpamə ənga sər tagəu.

⁹ Ta Zər Gamə təkudəna mətəsamə ghighidə nə təkukura nyi, kə yi ləri a vu gya kida bagadi kau, mambəl njira nji tsəya arya ndər Hyal ənga sakida kəra ndə ləri.

¹⁰ Kə ndə hya'ana dəhə gagadəu, ndu na, "Hyal Thlagəu, ndə dəgal dənəma, ndə cicəu ənga tsu ndə jiri, kəl a nuwa nga gu nda məl numa anə njir duniya, ənga ga məliya njira tsəya 'ya nda kina mashir 'ya?"

¹¹ Təma, kə nji nə nyi anə kalar ndu pama nda ləgutə pərtəu, kə nji nar nda aga nda səkəri nə pəci kushu, kəl nji nyabiya gangəkura njir məl thlər kuvwar nda ənga zamər nda kəra nju nda tsəya ənggər kəra nji tsəya nda kə tsu.

¹² Ənggə tsu, təma, yi ləri Zər Gamə təkudəna mətəsamə ghighidə nə kwakura nyi. Kə 'yi'yi kənggədər dzəu, kə pəci də kiyakiyar sitəu ənggər ng-gusəmi, ba hya də dəzəu tsu ənggər mashi.

¹³ Shashilga'yar tətədəu a gyiwu 'yi ənggər kəra yayar wur kanda wu pəpau a gyiwu 'yi tsu ndə gəra nau ma yambadə dədəgal sau.

¹⁴ Təma, kə nji pədəna dəməlmau, ənggər kəra nju

pədə buci, ənga kə nji fa'ana kalar mau ənga dzəgur dəl ar vir nggyar nda.

¹⁵ Kə təltəl 'yar nə duniya ənga njir səm təlkur, ənga njira nggurəm nə soja, ənga njir gənna, ba njir dənəma, ənga mafa'yar ba ənga kambər nji dəwana kərndə wu thləthləl 'yar ənga wu mə'yar.

¹⁶ Ndu ngga mə'yar ənga tsəka 'yar ndu na anə nda, "Tədə mau a gyar 'ya aga hya dəwana 'ya wu mwar ndəra vər nggya ar tsəkafə kau, ənga sara ara hüdə ndzəndzə nə Zər Gamə kau.

¹⁷ Arya pəci dəgal nə hüdə ndzəndzər nda a shiliri, wa nga sən nda səsə'wura?"

7

Nji Dubu Gharu Ənga Dubu Fwadə kumunyi Apə Fodəu

¹ Ayukudə sə'yar kau, təma, kə yi ləri waladi'yar fodə tata'yi ar hyaka duniya paməpamə fodəu, ba ndə kar yambadə ara sau wu duniya, ar 'yi'yi ənga ar dəl ənga alaga ar wu.

² Kə yi bəra ləri vanyi waladi a vər shida sara wu səbiyar pəci kəra a'yi ənga mətəsamə nə Hyal kəra ənga pi wu tsa ja. Ənga dəhə dəgal ji ngga waladi'yar ta fodəu, kəra nji nə nda dənəma nə lə bwaəwatə anə duniya ənga dəl tsu.

³ Əngwar waladiya nyi, "A sara hya lə bwaəwatə anə duniya, ənga dəl ənga wu'yar kwatahə mai, kəl 'yi fər mətəsamə ar hüdəma njir məl thlər anə Hyal."

4 Kə yi nggari gangəkura njira nji fər nda mətsamə nə Hyal kau, nanda nji dubu gharu ənga dubu fodə kumunyi apə fodə ngau (144,000), sara wu culi kumo apə məthləu nə njir Izirayila.

5 Kəja ənggəra nji fər nda mətsamə kau,

sara wu culi nji gə Yahuda
12,000,

sara wu culi nji gə Rubenu
12,000,

sara wu culi nji gə Gadu
12,000,

6 sara wu culi nji gə Ashiru
12,000,

sara wu culi nji gə Nafətali
12,000,

sara wu culi nji gə Manasa
12,000,

7 sara wu culi nji gə
Simiyanu 12,000,

sara wu culi nji gə Lawi
12,000,

sara wu culi nji gə Isaka
12,000,

8 sara wu culi nji gə Zabulanu 12,000,

sara wu culi nji gə Yusufu
12,000,

sara wu culi nji gə Benjamenu 12,000.

Dabə Dzə Njir Nu Kəra Ci-cau

9 Ayukuda kau, təma, kə yi tsamə ba yi lari dəbə dzə nji cici gə Hyal gangə gagađau kəra nji gəra sən jigabiya. Ndə səbiya sara wu kalar culi ənga 'yi'yi ənga miya pampaməu, tata'yi nda wu mwar tsəkafəu, ba ənga wu mwar Zər Gamə kau. Ndə hari ləgutə pəpərtə patəu, ənga hyali hyifa ngu tsa nda.

10 Ndə hya'ana dəhəu dədəgaləu, ndu na,

“Mbəđau sara ara Hyalər mən,
ndəra vər nggya ar tsəkafə kau
ənga anə zər gama nyi!”

11 Waladi'yar kə patə tata'yi nda, ndə zəwar tsəkafə kau, əkkə'yi njira nggurəm ba sə ənga pi fodə ta. Kə ndə dla a gyiwu 'yi wu mwar tsəkafə kau, ndu dləvə Hyal,

12 ndu na,

“Amina! Fal, ənga hakər,
ənga hahangəkur, ənga us-
aku, ənga gənggər səli,
ənga dənama, ənga
dəgalkur

a nggyari anə Hyalər mən
ba'anuwa! Amina!”

13 Kə pathləu wu pama njira nggurəm kə yiwa də, ji na, “Nji mani ngə hari ləgutə pəpərtə ka? Ənga sara mani nga nda ətsu wa?”

14 Kə yi şadəwa nyi, yi na, “Maləmə, nagə ngu ndiya ənga səni.”

Kə ji na anə də, “Nanda ngə njira biya sara wu bwaḃwatə kəra kwakwadəu. Ndə cina ləgutər nda ənga mashi Zər Gamə kau, ba ji də pərtə pwahəu.

15 Ca ngə də,

“Ndə tata'yau, wu mwar tsəkafə Hyal,
ndu dləvə nyi vu'yi ənga pəci
wu ki Hyal.

Ənga ndəra vər nggya ar
tsəkafə kə
wu nda mbuya nda
əgyakida kwapatə nyi.

16 Tsu ndu bəra ngga wu bə
mai,
alaga hili mai.

Kwakwadəkər nə pəci wu nda
mbəl a gyar kəra nda
mai,
ənga alaga kwakwadəkər
nə vitəku mai.

17 Zər gamə kəra vwar hada
tsəkafə kau,
ngu nda da ndər bəlar
nda,

ja dzəgwa ləbiya nda a ndar
vira ənga 'yimi mandəli
mbəmbədau nə lə pi
gəra kudau.

Hyal ngu nda dana
nda sələmər liya nda
patəu."

8

Mətsamə Ghighidə Mədəfəkura

Nyi

1 Ta Zər Gamə təkudəna
mətsamə ghighidə mədəfəkura
nyi kəra ar dar ləkakadə
pəpədə kau, kə vi da diyu
a dəməlmə nə reta saka
pathləu.

2 Kə yi lari waladi'yar
mədəfau kəra tata'yi wu
mwar Hyal, təma, kə nji nə
nda tələmə nə mbidə tugu
mədəfau.

3 Vanyi waladi ənga kyi nə
əndzau, ji shili ji sa ta'yi wu
mwar bagadi kau. Nji nə nyi
sə kisəu gangəu aga ja dəzə
sau da bə ənga kədi Hyal nə
nji cici gə Hyal patəu, a dar
bagadi nə əndzə wu mwar
tsəkafəu.

4 'Yar nə sə dədəzə kisə kau,
da bə ənga kədi Hyal nə nji
cici gə Hyal hya'ari a dumwar
Hyal, a dəməlməu sara wu tsa
waladiya nyi.

5 Kə waladiya nyi hər kiyi
kau, təma, kə ji nyana ənga
u'u sara dar bagadi kau,
ba ji dzəgwa vakana nyi
a gyu duniya. Kə sə'yar
kə hya'ari, dlədə par, ənga
dəraghi par, ənga səm par, ba
ənga kənggədər 'yi'yi.

Tələmə Tugu'yar

6 Kə waladi'yar kə mədəfau,
ənga tələmə tugu'yar mədəfə
pabər dzau, aga nda mbidiya
mbidau.

7 Ta waladi nə tanggərma
mbidiya nə nyi, kə mətəndili
ənga u'u gwagwadə ənga
mashi pəpau a shida wu
duniya. Kə cifə pathləu wu
makər nə duniya mbar u'u,
ənga cifə pathləu wu makər
nə wu'yar ənga sar'yar kəra
kyakyaru nggyinakər tsu.

8 Ta waladi nə məthləkura
nyi mbidiya nə nya tələmə
tugu, kə sə tumu ənggər mau,
kəra a mbar u'u, nji vakuwa a
gwu dəl. Kə cifə pathləu wu
makər nə 'yimir dəl sha aga
mashi.

9 Kə cifə pathləu wu
makər nə səra ənga pi a
gwu dəl tənəkər patəu, ənga
cifə pathləu wu makər nə
kwambwal'yar kəra a gwar
dəl kə ndzənakər.

10 Ta waladi nə makər kura
nyi mbidiya nə nyi tələmə
tugu, kə madiya shashilga
kəra wu mbəl ənggər u'u təsəu,
tədau sara a dəməlməu a gyar

cifə pathləu wu makər nə 'yimir dəl ənga 'yimi kəra wu ndəla sara gyu 'yi.

¹¹ Thləməər shashilga kau, ca ngə mədəwatəu. Kə ji shabiya cifə pathləu wu makər nə 'yimir dəl də dəwatəu, ba nji gangə kəra təwar 'yimi kə tənəkər ara dəwatəkura nyi.

¹² Ta waladi nə fədəkura nyi mbidiya nə nyi tələmə tugu, kə cifə pathlə wu makər nə pəci, ənga hya, ba shashilga'yar jibar dzau, kəltə cifə pathləu wu makər nə mbəmbələr nda sha aga kuthləu. Mbəmbəl nə cifə pathləu wu makər nə puci a'yi mai, abangə tsu ngə vu'yi.

¹³ Ənggəra yi tsamə sau, ba yi nggari vanyi dəgumbəla kəra a vər mau a dar həda məlmau wu ngga ənga dəhə dədəgal, ju na, “Sər Təhudəu! Sər Təhudəu! Sər Təhudəu, anə njira vir nggya wu duniya ar pəci kəra waladi'yar kə makəru wu nda mbidə tələmə tukur nda kəra ndu yiwu nda mbidəu!”

9

Tələmə Tugu Nə Təfukura Nyi

¹ Ta waladi nə təfukura nyi mbidiya nə nyi tələmə tugu, ba yi lari shashilga kəra tədəu sara dəməlmau a shida wu duniya. Ba nji nə nyi sər pahə miya ki nə ka'u dzəgamə gagadə kau.

² Kə shashilga nyi pahəna miya ka'u kəra nji gəra sən təkəna ta, kə 'yar biya sara a gwa ənggər 'yar kəra wu biya

sara ar vir thlə təm kəra dəgal gagadəu. Pəci ənga dəməlmau hədiya dzau ənga kuthlə ara 'yar kəra a vər biya sara wu ka'u kəra nji gəra sən təkəna ta.

³ Sara wu 'yar ta, kə ndzəkwa shida a shida wu duniya, ənga nji nə nda dənəma nə da ənggər ədi'yar.

⁴ Kə nji nar nda, abər nda sara lə bwaḡwatə anə sar ənga sə tsətsə'yar, ba wu'yar mai, ama kəl njira gəra ənga mətəmə nə Hyal ar hədəma nda.

⁵ Nji a'yi nə nda dənəma nə tsa nji mai, ama aga nda takasəya nda wacu nə hya tufu. Ənga bwaḡwatə kəra ndə lari ənggər da ədi nga nyi, kəra dəya ndau.

⁶ Ar pəci kau, nju gal tau ama nandə wu uya mai. Ndu nda cim nda tau ama ba ta hwinəkər ara nda.

⁷ Ndzəkwa nyi'yar ndu pa tagu kəra nji bəthlər aga gwa pa. A dar kəra nda, ndə hari sə ənggər dara nə təlkur kəra nji məliya sara wu əndzau, bama nda tsu wu pa bama nyi.

⁸ Shishir kəra nda ənggər shishir kəra mathləkə'yi nga nyi, ənga hira nda tsu ənggər hira ləvari nga nyi.

⁹ Nji hədiya hathla nda ənga ləgutə ha kəra nji məliya sara wu liyangə kyakyaru, ənga tsəkir bəga nda ənggər tsəkir tagu ənga keki tagu kəra a vər hwi a nda miya pa.

¹⁰ A'yi nda ənga shi'wu ənga hir da ənggər nə ədiyau, wu shi'wa nda dənəma a'yi, nə lə bwaḡwatə anə nji nə hya tufu.

11 A'yi nda ənga təl kəra wu səm təlkur ar kəra nda, naja ngə waladi nə ka'u dzəgamə gagadə ta, thləmə nyi wu miya njir Yahudiya ca ngə “Abadonu” ba ənga miya njir Gərikəu tsu ca ngə “Apoliyanu” kəra cabiya “Ndər Ndza Sau.”

12 Sər təhudə nə tanggərma a tərəbiyari, ama kəja tsu məthla nyi a vər shili.

Tələmə Tugu Nə Kwakura Nyi

13 Ta waladi nə kwakura nyi mbidiya nə nyi tələmə tugu, ba yi nggari dəhə a vər biya sara ar miya cira bagadi nə əndzə kəra wu mwar Hyal.

14 Kə dəhə kə na anə waladi nə kwakura nyi kau, “Pəlna waladi'yar kə fodə kau, kəra nji biya nda a gwar dəl dəğal nə Yifəratəsu.”

15 Təma, kə nji pəliya waladi'yar kə fodə kau, kəra nji pabəri nda aga najaka saka ənga najaka pəci, ənga najaka hya ənga tsu najaka fa aga nda dləna cifə pathləu wu makər nə ndapi.

16 Kəja soja'yar nə pa a dar ya tagu. A nar dər nji gangəkura nda, a kari nda njir pa dubu duburam gharu məthləu.

17 Wu mətakər də, kə yi lari tagu ənga njir dlə nda, ndə hari ləgutə liyangə kəra dədəzəu, ənga kəra ənggər zaragina, ənga tsu kəra nənanəna. Kalar tagu kau, ənga kəra ja ənggər nə ləvari, ənga sara wu miya nda ngə u'u wu biya ənga 'yar ənga u'u pərtə pwahəu wu shuni.

18 Ənga sər kudə nji kə makər kau, ngə cifə pathləu wu makər nə ndapi kəra a'yi wu duniya ngə kudər nda sara ara, nanda ngə u'u ənga 'yar ba ənga u'u pərtə pwahəu wu shuni kəra wu biya sara wu miya nda.

19 Dənəma nə tagu'yar kau wu miya nda nga nyi ənga wu shi'wa nda. Shi'wa nda ənggər nə pabə'yar, kəra ənga kər kəra ndu lə bwaəwatə anə nji əni.

20 Alenyi ndapi kəra hiyau ara tau sara ara sər dlə nji ta, kə ndə nggəl ara tubi ara sər mələ nda. Nanda a'yi piyari dləvə mambəl dəmwa'yi mai, ənga katə liyangə dəzər nda, ənga katə liyangə mbəl wilwilu ənga liyangə kyak-yaru, ba sara wu tsəka ənga wu mai. Nanda ngə katə'yar kəra gəra sən lar sau, ənga nggari ba gəra sən bau.

21 Nanda tsu a'yi tubi ara tsa ndə mai ənga səm dəshakur ba məl səsukur ənga həl sə ndə mai.

10

Waladi Ənga Zər Ləkakadə Pəpədau

1 Kə yi bəra lari vanyi madiya waladi a vər shida sara dəməlməu, kəra dləma zəwar nyi, ənga shamba adabanga kəra ja. Bama ja ənggər pəci, hiya ja tsu ənggər shimal u'u.

2 A'yi ja ənga zər ləkakadə pəpədau wu tsa ja kəra papa-hau. Kə ji fiya hi mazəma ja a gwar dəl ənga hi matsala ja ar 'yi'yi.

³ Ji səya mala wau kəra ma gə nggari dəgə abər nə ləvari. Ənga ənggərə ji wau, ba dlədə paməpamə mədəfə kə dləwubiya.

⁴ Ənggərə dlədə paməpamə mədəfə kə dləwubiya, yu yiwu ya tsəfəya, ama ba yi nggari dahə sara dəməlmə a vər na, “Ga hadiya sərə dlədə mədəfə kə nana, ga sara tsəfə mai.”

⁵ Kə waladi ta yi lari ta'yi a gwar dəl ənga ar 'yi'yi ta har tsi mazəma ja a dəməlmau.

⁶ Ba ji səmku fəla ənga thləmər ndəra a'yi ba'anuwa, ndəra məliya dəməlmau ənga sərə a gwa patəu, ənga duniya ənga sərə a gwa patəu, ənga dəl ənga sərə a gwa patəu, ji na, “Tsu vanyi sana pəci a'yi mai.

⁷ Ama ar pəci kəra waladi nə mədəfəkura nyi wu nda mbədə tələmə tugu nyi, sərə a'yi dədəwa nə Hyal wu nda nyabiya dzau ar babal, ənggər kəra ji nana, anə njir məl thlər nyi, nabi'yar.”

⁸ Kə dahə ta yi saya nggar ta, sara dəməlmə ta, bəra ndər anə da wayu, ji na, “Ma'yi, ga gwa həri zər ləkakadə papahə ta, kəra wu tsa waladi ta, kəra a'yi ta'yi a gwar dəl ənga ar 'yi'yi.”

⁹ Təma, kə yi ma'yi a ndəgya waladiya nyi, yi nda yiwa aga ja nə da zər ləkakada nyi. Əngwar ja anə da, “Həri ba ga dəhu. Ju nda shabiya ta gau ja da dəwatəu, ama wu miya gau wu nda da nənəməu ənggər cidi.”

¹⁰ Kə yi dləwuri zər ləkakada nyi, sara wu tsa waladiya nyi,

ba yi dəhu. Ta yi fuwa a du miya yau ba ji da nənəməu wu miya yau ənggər cidi, ama ta yi təsəya ba ji da dəwatəu a gyu ta yau.

¹¹ Kə nji nar da, “Kəl ya bəra habiya ndər ar kəra nji paməpamə gangəu, ənga 'yi'yi 'yi'yi paməpamə ənga miya paməpamə ba ənga təl təl pampaməu.”

11

Sakida Məthləu Nə Hyal

¹ Nji nə da zəwa təkə sau, kə nji na anə da, “Ma'yi ga nda təkəri ki Hyal ənga bagadi nyi, ba ga dzəgwa jigabiya njir dləvə kəra a gwa gwa.

² Ama ga sara təkə vi kəra a biyar ya ki Hyal mai, ga piyari, arya a nə nyir nji anə njira gərə sən Hyal. Ndu nda lər bwaḍwatə anə məlmə cici nə Hyal nə hya fəḍə kumunyi apə məthləu.

³ Yu nda səwa sakida da'yar məthləu, njira har ləgutə sə'yinggu, yu nda nə nda dənəma nə habiya ndər nə pida dubu pathləu ənga gharu məthləu ənga kwakumunyi, ca ngə (1,260).”

⁴ Najaka njir lə sakida, nanda wur zaitunu məthləu ənga sər səbə pitəlla məthləu kəra a vər ta'yi wu mwar Thlagər duniya.

⁵ Kalar ndəra wu yiwu ja nə nda bwaḍwatəu, ba u'u a biya sara wu miya nda ba ja sana dawar nda 'yar. Abangə tsu ngə kalar ndəra wu yiwu ja nə nda bwaḍwatə wu nda tau.

⁶ Nji kə a'yi nda ənga dənəma nə hadə dəməlmau

ara par a sara tədau ar pəci kəra nda vər habiya ndər Hyal. A'yi nda ənga dənəmə nə shabiya 'yimi aga ja sha aga mashi ba aga nda lər u'u ar dza məlmə paməpamə gangəu ar kalar pəci kəra ndu yiwu.

7 Ayukudə ndə kudana lə sakidar nda, ba sər tagə kəra biya sara wu ka'u kəra nji gərə sən təkəna ta, ka sa pana nda. Ba ja səmku təlkur ar kəra nda, ənga ja tsəya nda.

8 Nju nda piyari tətəkura nda ar babal wu hudə məlmə kəra nji dlakəya Thlagər nda a gwa. Nju gələ najaka məlmə ənga Sodomu ba Masaru.

9 Nə pida makər ənga reta ngə nji sara wu kalar culi ənga miya ba ənga 'yi'yi wu nda tsamə dza nji tətə nyi ama nandə wu piyari nja hədəna nda mai.

10 Njira vər nggya wu duniya wu nda gu caguli ara tər sakida'yar kə məthləu kau. Ndu nda lə sə wu pamə ara caguli, arya sakida'yar kə məthlə kau, a ləri nda bwaḃwatə gagadəu anə njira wu nggya wu duniya.

11 Ama ayukudə pida makər ənga reta, kə səpi nə lə pi shida sara ara Hyal, ba ji sa gwu nda, ba ndə hya'ari ar hiya nda, kə ndə bəra də a'yi ənga pi. Kə hivər mbar njira lar nda.

12 Kə sakida'yar kə məthlə kə nggari dəhə dədəgal sara dēməlmə wu na, “Shida mə ənggau!” Kə ndə ma'yi a dēməlmə wu dlama, wu liya dawar nda ndu tsamə nda.

13 Ar pəci kau, kə kənggədə nə 'yi'yi gagadə dərkər, kə cifə pathləu nə kumo wu pama məlmə kə dlanakər. Nji dubu mədəfau ngə kudau arya kənggədər 'yi'yi kau, ba hivər mbar njira hyi mbəmbədəu, ba ndə dzəgwa fal Hyal kəra a dēməlməu.

14 Sər təhudə nə məthləkura nyi a tərabiyari, kəja sər təhudə nə makərkura nyi a vər shili ənga kusa.

Tələmə Tugu Nə Mədəfəkura Nyi

15 Kə waladi nə mədəfəkura nyi mbidiya tələmə tugu nyi. Kə nji nggar dəhə dədəgal sara dēməlməu, a vər na,

“Təlkur nə duniya a dəri təlkur nə Thlagər mən ənga nə Kərsiti nyi, ənga ju nda səm təlkur nyi ba'anuwə.”

16 Kə njira nggurəm məthləkumunyi apə fədəu, kəra a vər nggya ar tsəkafər nda a dumwar Hyal, ndə dla ar bama nda a gyu mwar Hyal, ndu dləvə nyi,

17 ndu na,

“Yu usa ngau, Hyal Thlagəu, ndə dəgal dənəmə, ndəra a'yi ənga ndəra saya də,

arya a həri gau dənəmə ngau kəra dəgaləu, ba gə dzəguya səm təlkur ngau.

18 Hudə njir duniya a ndzəri, ənga hudə ndzəndzə ngau a shiliri.

Pəci a shiliri aga ga sa məl numa anə nji tətəu,

ənga ba ga dzəgwa lər
 akkəri anə njir məl
 thlər ngau, nabi'yar,
 ənga nji cici gə Hyal, ba njira
 vər gənggər səli anə
 thləmə ngau,
 nji yidədəu ənga nji ng-
 gunggurəm.
 Pəci a shiliri aga ga dləna njira
 dləna duniya."

¹⁹ Kə ki Hyal a dəməlmə
 pahəna dzau, a gwu ki Hyal
 kau, ba nji lar akwati alkawal
 mbamba nyi. Kə mbəmbəl
 səm par dəbə ənga dərəghi par,
 ba dlədə par ənga kənggəder
 'yi'yi ba madiya mətəndili.

12

Vanyi Mala Ənga Pabər Vuwa

¹ Kə nji lari vanyi madiya
 mətəmə a dəməlməu, vanyi
 mala nji hədiya nyi ənga pəci,
 ənga hya a gyi gya kida hiya ja
 ənga dərə təlkur nə shashilga
 kumou apə məthləu wu kəra
 ja.

² Mala kau ənga hudə nga ja,
 ja vər wau nə ya ara ar tsəkar
 ya nga ja.

³ Kə vanyi mətəmə bəra
 cabiya dzau a dəməlməu,
 vanyi pabər vuwa, kəra dəzəu
 ənga kər mədəfau ba tələmə
 kumou ənga dərə təlkur
 mədəfau wu kəra ja.

⁴ Kə shi'wa ja tsəkəna
 cifə pathləu wu makər nə
 shashilga kəra a dəməlməu,
 a gyiwu 'yi. Kə pabər vuwa
 ta ta'yi wu mwar mala hudə
 kau, aga ja tasəya zər nyi kau,
 ma ja yari.

⁵ Kə mala kə yabiya zər
 nyi, zər sal, naja ngu nda
 səm təlkur ar kəra njir duniya
 patə ənga zəwa liyangəu. Ama
 kə nji tsər zər nyi kau a
 dəməlməu a dəgya Hyal a dar
 tsəkafə nyi.

⁶ Kə mala kə hwinakər a
 ndar tagə mashi, vira Hyal
 pabəri nyi, vira nju nda nggya
 ənga ja nju bəla nyi nə pida
 1,260.

⁷ Kə pa hya'ari a dəməlməu.
 Mayikalə ənga waladi nyi'yar
 pana pa ənga pabər vuwa ta,
 kə pabər vuwa ənga waladi
 nyi'yar pa ənga nda tsu.

⁸ Ama kə 'yi pabər vuwa
 a'yi nda ənga dənəma mai, kə
 nji səmku təlkur ar kəra nda,
 təma, ba ndə tini vir nggyar
 nda a dəməlməu.

⁹ Kə nji vakana pabər vuwa
 ta a gyiwu 'yi, naja ngə pabə
 dədəmə kəra nju ngga ənga təl
 shatan, ba ənga Shatan, ndəra
 nggutana duniya patəu. Nji
 vakana nyi a shida wu 'yi ənga
 waladi nyi'yar.

¹⁰ Kə yi nggari vanyi
 dəhə fwangə gagadau sara
 dəməlməu,

"Kabəngəkəu mbədəu ənga
 dənəma ənga təlkur nə
 Hyalər mən a shidari,
 ənga dənəma təlkur nə
 Kərsiti nyi.

Ara ndər cudadə a miya ndələ
 zamər mən 'yar,
 ndəra wu cudadə ar kəra
 nda wu mwar Hyalər
 mən vu'yi ənga puci,
 a vakana nyir nji a gyiwu
 'yi.

¹¹ Ndə ndiya dənəma nyi
 ənga mashi Zər Gamə

ba ənga ndər sakida kəra
wu biya sara wu miya
nda,
nanda a'yi yiwu piya nda
gagadə mai
nanda a'yi hwi ara tə
mai.

12 Agabangau, hya caguli
nahyi kəra a dəməlmau
ənga nahyi njira wu ng-
gya a dənə!
Ama sər təhudəu anə 'yi'yi
ənga dəl,
arya shatan a gyar ja a
gya ara hyi!
Nyinyi nga ja ənga dəfu ariya ju
səni abər pəci nyi gusə
nga nyi."

13 Ta pabər vuwa ta lari
abər a vakuwa nyir nji a
shida wu duniya, təma kə ji
kədlə mala ta yabiya zər sal
ta.

14 Kə nji nə nyi bəgə məthləu
nə madiya mbəmbələmə anə
mala nyi, aga ja mau a dar
vira nji pabər nyi a gwar tagə
mashi, vira nju nda bəla nyi
ari nə pəci ənga pəci 'yar ba
ənga reta pəci, ara pabə ta a
sara tsəkwar nyi.

15 Sara vu miya pabər vuwa
ta ngə 'yimi wu biya ənggər nə
dəl, aga ja hər mala kau ənga
dənama aga ja ma'yi ənga ja.

16 Ama kə 'yi'yi dləwar mala
kau, lagur pahəna miya ja
təma, ba ji tasəya dəl kəra biya
sara wu miya pabər vuwa ta.

17 Kə pabər vuwa ta
nyabiya dzə ənga dəfu ar
kəra mala kau, ba ji ma'yi,
ji nda dzəgwa pa ənga alenyi
culi mala kə patəu, njira wu
bəlari dlədə nə Hyal, ənga ndə

səbiya sakida nə Yesu ənga
jiri.

18 Ənggau kə pabər vuwa ta
ta'yi ar məshi'wa nə miya dəla
nyi.

13

*Sər Tagəu Kəra Biya Sara
Wu Dəl*

1 Kə yi lari sər tagəu a vər
biya sara wu dəl. Sər tagə kau
a'yi ja ənga tələmə kumou, ba
ətsu ənga kər mədəfau. A'yi
ja ənga dara təlkur kumou ar
tələma nyi'yar, ənga ar kalar
kər, sər dida thləmə Hyal a'yi
ari.

2 Sər tagə kəra yi lari kau,
wu pa ufwa wula, ama a'yi
ja ənga hi ənggər nə cimjigəl,
ənga miya tsu ənggər miya
ləvari. Pabər vuwa ta nə nyi
dənama nyi, ənga tsəkafə nyi
ba ənga dənama nə təlkur nyi.

3 Pathləu wu pama kəra sər
tagə ta də ənggər ji uya mbəlgə
nə tau, ama mbəlgə nə tə kau,
ba shiləgəbiya dzau. Kə səkə
də sə dədəgür anə duniya patə
ba ndə dzəgwa nu sər tagə ta.

4 Nju gənggər nyi səli anə
pabər vuwa ta, ariya ji nə nyi
dənama anə sər tagə kau, ənga
nji tsu ndə gənggər nyi səli
anə sər tagə kau, ndu yiwa
ndu na, "Wa ngə ənggər sər
tagə ka? Wa nga sən pa ənga
ja?"

5 Nji nə nyi miya anə sər
tagəu, aga ndər nə bəwadzau
ənga ndər nə dida Hyal, ənga
nji piyari nyi ja ca dənama
nyi nə hya fədə kumunyi apə
məthləu.

6 Kə ji pahəna miya ja aga
dida Hyal, ju dida thləmə

Hyal ənga vir nggya Hyal ənga njira vər nggya a dəməlməu.

⁷ Nji nə nyi dənəma nə pa nji cici gə Hyal ənga ja səmku təlkur ar kəra nda. Kə nji nə nyi dənəma ar kəra kalar culi, ənga nji, ənga miya ba 'yi'yi pampaməu.

⁸ Patər njira wu duniya wu gənggər nyi səli anə sər tagə kau, kəl njira thləmə rə nda a'yi tsətsəfau divira duniya a dzəguya dzau wu ləkakadə pi nə Zər Gamə kəra nji thlana.

⁹ Ndəra ənga himi ngga bəgə ja nggari.

¹⁰ Ma ndəra wu kyaga də mafa, mafakur nga ju nggya.

Ma ndəra nju kyaga tsəya nyi ənga katsakər, ənga katsakər nga ju tau.

Culi sə'yar kau, wu yiwu nji cici gə Hyal nda nggya ənga səsu sau ba ənga mbərsa.

Sər Tagə Kəra Biya Sara Wu 'Yi'yi

¹¹ Kə yi bəra lari vanyi sər tagəu kəra biya sara wu 'yi'yi. A'yi ja ənga tələmə məthləu ənggər nə Zər Gamə, ama ju ndər ənggər nə pabər vuwa ta.

¹² Ji məl thlər ənga patər dənəma nə təlkur nə sər tagə tanggərma ta anə nyi. Ənga ji məliya duniya ənga njira a gwa gənggər nyi səli anə sər tagə nə tanggərma ta, kəra mbəlgə nə tə nyi ta a shiləgəbiyar dzau.

¹³ Ji məliya madiya mətsamə gangəu, kəltə ji məliya u'u a shida sara a dəməlməu wu liya nji patəu.

¹⁴ Arya dənəma kəra nji nə nyi aga məl mətsamə nə sə dədəgur kəra ji məliya ar viya sər tagə nə tanggərma ta, ba ji nggutana njira wu duniya. Ji ciwa nda aga nda həriya sərə a papa sər tagə ta nji uya nyi ənga mbəlgə nə katsakər ama naja a'yi tə mai ta aga nda gənggər nyi səli.

¹⁵ Nji nə nyi dənəma nə lə səpi anə sərə nji həriya kəra a papa sər tagə nə tanggərma ta, aga ja sən ndər, ənga ja tsəya patər njira nggəl ara gənggər nyi səli.

¹⁶ Naja tsu kə ji ciwa kalar ndau, ndə kushu ənga ndə dəgaləu, ndər gənna ənga ndəra gərə gənna, kambau ənga mafa, aga nda dləwuri mətsamə kau ar pəl mazəma nda ma a'yi mai ar hudəma nda.

¹⁷ Ji məl abəngau ara ndə a sara dəlbiya ənga dəlna sau, kəl ndəra ənga mətsamə kau, ca ngə ndəliya thləmə rə sər tagə kau, ənga lamba nə thləmə nyi.

¹⁸ Sə kau wu yiwu ha-həngəkər. Ma ndə a'yi ənga sənbiya, bəgə ja jigəbiya lamba sər tagə kau, ara lamba nə ndəpi ngau, lamba kau, ca ngə 666.

14

Zər Gamə Ənga Nji 144,000

¹ Ta yi tsəmau, ba yi lari Zər Gamə ta'yi ar mə nə Səhiyona. Ənga ja, nji a'yi, nji duburam gharu ənga duburam fodə kumunyi apə fodəu (144,000) kəra ənga thləmə nyi ənga

thləmər dənyi tsətsəfau ar
hudəma nda.

² Kə yi nggari vanyi dəhə
sara dəməlməu ənggər huhwir
'yimi ənga dlədər par. Dəhə
nyi a papa dəhə səmbəl.

³ Nda vər thlə na
məfəliyəngəu a dumwar
tsəkəfə Hyal ənga a dumwar
sə ənga pi fodə kau ba ənga
njira nggurəm məthləkumunyi
apə fodə ta. Ndə a'yi kəra wu
sən highiḡəri thlə na kə mai,
kəl nji 144,000 kau, kəra Zər
Gamə bəliya nda sara wu tsa
duniya.

⁴ Nji ngau kəra gəra
diyaḡəna dza nda ənga
zawarkur, ndə nggya wu
cicikur. Ndu nu Zər Gamə
kalar vira ji mə'yi a ndari.
A bəliya ndar nji, nanda ngə
dəramwa kəra nju lə anə Hyal
ənga nə Zər Gamə.

⁵ Fati a'yi wu miya nda mai,
ənga nanda a'yi vavazə mai.

Waladi Makəru

⁶ Kə yi ḡəra lari vanyi
waladi a vər mau a dəməlməu.
A'yi ja ənga ndəshigu nə
bə'anuwə kəra ju nda pəzau
anə njira wu duniya. (Nanda
ngə culi pəmpaməu, ənga
miya pəmpaməu ənga nji
pəmpaməu.)

⁷ Ji na ənga dəhə
dzədzəgaməu, "Hya hivər
Hyal ənga hya gənggər nyi
səli, arya pəcir məl numa
nyi a dəri. Dləvə nya mau
ndəra məliya dəməlməu, ənga
gyiwu 'yi, ənga tsadu ba ənga
məndəli."

⁸ Waladi nə məthləkura nyi
nu nyi, ji sa na, "A dla ja!
Madiya Babilanu a dlari, kəra

məliya njir duniya nyabiya
dzau wu səsukur nyi ənggər
nyi padlau."

⁹ Waladi nə makərkura nyi
nu nda, kə ji na, ənga dəhə
dzədzəgaməu, "Ma njira dləvə
sər tagə kau, ənga sə a papa
nyi kau, alaga njira dləwuri
mətsamə nyi ar hudəma nda,
ənga alaga ar tsa nda,

¹⁰ ju nda təwari 'yimir
wur inabi nə hudə ndzəndzə
nə Hyal, kəra nyinyau wu
kyakiwa nə hudə ndzəndzə nə
Hyal kəra əza 'u. Nju nda nə
nda ḡwaḡwatə nə u'ur kətsa
kəra pərtə pwahəu wu shuni a
dumwar waladi cici 'yar ənga
Zər Gamə.

¹¹ 'Yar nə u'u ḡwaḡwatə
nda kau, hya'ari a dəməlmə
bə'anuwə. Bəlsar a'yi ara
njira wu dləvə sər tagə ənga
sə kəra wu pa nyi vu'yi ənga
pəci mai, alaga njira dləwuri
mətsamə nə thləmər sər tagə
kau."

¹² Sə kau, a cabiyari abər
nji cici gə Hyal, njira wu ḡəlar
ndər Hyal ənga jirkur wu Yesu
kəl nda nggya ənga mba dəfu.

¹³ Kə yi nggari vanyi dəhə
sara də məlməu a vər na,
"Tsəfəya, barka anə njira
tə wu Thlagəu, mbar ka-
bangəkəu." Əngwar Məmbəl
Hyal, "Pakatəu, a nggyar
nda njir barka, arya ndu
nda uya bəlsar sara wu thlər
kwəkwədəkur nda, ara sər
məla nda kəra mənahəu wu
nu nda."

Pəcir Fa'a Sə Asi Nə Duniya

¹⁴ Ta yi tsaməu, təma, kə
yi lari a dumwa də dlama
pərtəu, a du dlama kau, vanyi

ndə a'yi kəra vir nggya “A papa Zər Nda” ənga dora təlkur nə əndzə wu kəra ja ba məkalə səsəm wu tsa ja.

15 Kə vanyi waladi shida sara vu ki Hyal, ji sa ngga ndəra a'yi nggya wu dlama kau ənga dəhə dzədzəgaməu, “Həri məkalə ngau, ga fa'a sə əni, arya pəcir fa'a sə asi a dəri, ara sər duniya a nəri.”

16 Ndəra a'yi nggya a du dlama kau, kə ji sər məkalə nyi a shida wu duniya, kə ji kwafəri sə əni a di.

17 Kə vanyi waladi bəra biya tsu sara du ki Hyal kəra dəməlməu, ənga vanyi məkalə səsəmau, wu tsa ja.

18 Vanyi waladi tsu kəra dəgala gəra u'u biya sara dar bagadi, kə ji ngga ənga dəhə dzədzəgaməu, ndəra ənga məkalə səsəm ara ja kau, “Həri məkalə səsəm ngə kau, ga səri ga kwafəya yayar wu kəra dar wu'yar kəra wu duniya patəu, arya a nə nda.”

19 Kə waladi ta səwa məkalə nyi a shida wu duniya, kə ji kwafəya kalar yayar wur inabi 'yar nə duniya, kə ji tsəmiya nda a gwu vir bəci yayar wur inabi nə hüdə ndzəndzə nə Hyal

20 Nji ghighirabəna yayar wa nyi a biyar ya məlməu, a biyar vir bəci yayar wur inabi, kə mashi biya sara wu nda, wu dzəgwa ndədə dzau a gwar tagəu, dzəgamkura nyi pa kəra tagu, ənga tugukura nyi tsu melu gharu ənga cisu kumunyi (180).

15

Waladi Mədəfau Ənga Bwabwatə Mədəfau

1 Kə yi lari vanyi madiya mətsamə a dəməlməu. Mətsamə kau, ca ngə waladi mədəfau ənga bwabwatə mədəfau. Bwabwatə kau, ca ngə nə jomə ndəl, arya ənga nda nga nju nda nyabiya hüdə ndzəndzə nə Hyal.

2 Təma, kə yi lari vanyi sə a papa tsadau kəra wu pa dəl kwalaba dadabə ənga u'u. Tata'yi a biyar ya tsadə kau, ngə njira səmku təlkur ar kəra sər tagə ta, ba sər papa nyi ba ənga lamba thləmə nyi. Ndə səbiya səmbəl wu tsa nda kəra Hyal nə nda.

3 Nda vər thlə na nə Musa, mafa Hyal ənga thlə na nə Zər Gaməu.

“Sər mələ gau, dədəgal nga
nda gagadəu ənga sə
dədəgur nga nda,
Ya, Hyal Thlagəu Ndə
Dəgal Dənəma!

Tandar ənga jiri ngə lagu
ngau, təl nə ba'ənuwa.

4 Wa ngə gəra hivər nga,
Thlagəu?

Wa ngə gəra dləvə dəgalkur
nga?

Kəl nagə ngə ndə cicau.

Patər ndapi wu nda shili,
ndu sa dləvə ngau
arya thlər tsapəkur ngau
a biyari ar babal.”

5 Ayukudə sə'yar kə patəu, təma, yi tsamə a dəməlməu, təma, kə yi lari ki Hyal ca ngə kwapatə nə sakida, papahau.

6 Sara vu ki Hyal kau, ngə waladi mədəfə ənga bwaḅwatə mədəfə kə biya. Ndə hari kar lilinu kəra wu mbəl wilwiləu, ənga ndə thla'ubiya hathla nda ənga takulagə əndzə dlabəu.

7 Pathlə wu pama sə ənga pi fodə ta, nə nyi anə waladi mədəfə ta əgwa əndzə mədəfə kəra nyinyi ənga hüdə ndzəndzə nə Hyal ndəra a'yi ja ba'anuwa.

8 Ki Hyal kau, nyinyi nga nyi ənga 'yar kəra shida sara du kadakadarkur nə Hyal ənga dənama nyi. Ndə a'yi kəra wu sən gwu ki Hyal kə mai, kəl ma bwaḅwatə waladi mədəfə kə joməya dzau.

16

Əgwa Mədəfau Nyinyau Ənga Hüdə Ndzəndzə Nə Hyal

1 Təma, kə yi nggari vanyi dāhə dzədzəgamə sara wu ki Hyal kəra a vər na anə waladi mədəfə 'yar kau, “Ma'ya mau, hya biya pəna əgwa hüdə ndzəndzə Hyal mədəfə kau, a gyu duniya.”

2 Kə waladi nə tanggərma kə biya, kə ji biya pəna nə nya əgwa a gyu duniya. Kə mbəlgə pəziya dzə ar dza njira ənga mətsamə nə sər tagə kau, ənga nda vər dləvə sərə a papa nyi.

3 Minu nyi, təma waladi nə məthləkura nyi shabiya əgwa nyi a gwar tsadau, təma 'yimi kəra a gwa sha aga mashi ndə tətəu, ba sərə a gwa gwa kudə patəu.

4 Kə nə makərkura nyi tsu biya, kə ji biya shabiya nə

nya əgwa a gu dəl 'yar ənga mandəl'i 'yar, kə 'yimi kəra a gwa sha aga mashi.

5 Kə yi nggari waladi kəra ənga dənama ar kəra 'yimi a vər na,

“Tsatsa'a ngə numa gau,

Nagə ndə cicau,

ndəra saya dā, naja ngə əshina,

6 Arya nja nyi a pənar nda mashi,

mashi nji cici gə Hyal ənga mashi nabi'yar.

Kəja ga nə ndari mashi aga nda sa,

akkəra nyi ngə kəja.”

7 Kə yi nggari dāhəu sara dar bagadiya nyi, a vər na,

“Hyal Thlagəu, ndə dəgal dənama!

Numa ngau, jijiri ənga tsatsa'a nga nyi.”

8 Kə waladi nə fodəkura nyi pəna əgwa nyi a dar pəci, kə ji cakər nyi dənama nə titi'wa nji ənga u'ur pəci.

9 Ndə titi'wanakər arya kwakwadəkura pəca nyi, ba ndə gu dida thləmər Hyal, ndəra ənga dənama ar kəra bwaḅwatə'yar kə patəu, ama kə ndə nggəl ara tubi ənga fal Hyal.

10 Waladi nə təfukura nyi pəna nə nya əgwa a dar tsəkafə nə sər tagə kau, təma, kə təlkur nyi hədiya dzə ənga kuthləu. Nji tsu nda vər də hira nda ara bwaḅwatəu.

11 Ndə dumwa ənga dida Hyal arya bwaḅwatə kəra nda a gwa ənga shiləgə kəra ar dza

nda, ama kə ndə nggəl ara tubi.

¹² Waladi nə kwakura nyi shabiya sərə a gu əgwa nyi a gwa dəl dəgal Yifəratəsü, təma, kə 'yimi kərə a gwa shi'wau, aga təl'ya

r sara də wu səbiyar pəci uya lagur shida.

¹³ Kə yi lari mambəl dəmwə 'yi'yar makər kərə a papa bwanja, biya sara wu miya pabər vuwa kau, ənga sara wu miya sər tagə kau, bə ənga sara wu miya nabi fati.

¹⁴ Nanda mambəl dəmwə 'yi'yar ngau, kərə a vər məl sə dədəgur. Nda vər biya aga nda ma'yi a ndəra təltəl'yar nə patər duniya, aga nda tsəmiya dzə aga sa pa ar pəci dəgal nə Hyal Dəgal Dənama.

¹⁵ Hya dəngari sərə Yesu nana, abər, “Kəja ya vər shili ənggər ndər həl! Ndər barka ngə ndəra pabər kərnyı ju vər səkə shili də ənga ji hari kari nyi caməu, ara ja sara nggya turusu, nja lari tursukura ja.”

¹⁶ Təma, kə ndə tsəmiya təl təl'yar kə patə a shili ar vi zəməu, vira nju ngga ənga miya njir Yahudiya Amagi-danu.

¹⁷ Waladi nə mədəfəkura nyi shabiya sərə gu əgwa nyi a dəməlməu. Kə dəhə dzədzəgaməu, hya'ari sara ndar tsəkafə wu ki Hyal ju na, “A dəri!”

¹⁸ Kə səm par ənga dəraghi par ənga dlədə par ənga madiya kənggədər 'yi'yi kərə gərə saya də ənggərə ndə shili wu duniya. Kənggədə kau,

madiya madiya kənggədər 'yi'yi ngau.

¹⁹ Najaka madiya məlməu, bə ji təkəbiya dzə bwata makəru, kə madiya məlmə nə 'yi'yi paməpamə dlanakər. Kə Hyal dəngari ənga Babilanu madiya məlməu, bə Hyal nə nyi kyakiwa nyinyau ənga hüdə ndzəndzə nə Hyal aga ja sa.

²⁰ Kalar dzəgu dəl sanakər ənga kalar mə'yar sanakər, nji a'yi bəra lar nda mai.

²¹ Sara dəməlməu, kə madiya mətəndili tətədau a shidar kərə nji. Kə ndə dzəgwa dida Hyal arya bwaəwatə nə mətəndili kau. Bwabwata nyi dzadzau gagadau.

17

Madiya Zawar Ənga Sər Tagəu

¹ Kə pathlə wu pama wal-adi mədəfə kərə nda ənga əgwa mədəfə ta, shida ara yau, kə ji nar də, “A ndau, aga ya sa canə ngə bwaəwatə kərə nju nda ləri anə madiya zawar kərə a vər nggya ar kərə 'yimi kərə gangəu.

² Naja ngə ndəra təl'yar nə duniya məl səsukur ənga ja. Njir duniya patə a nyir nda ənga səsukur nyi ənggər njira padlə wu tsa nda.”

³ Kə waladi ta hər də wu mambəl a ndar tagə mashi, a ndəna təma, kə yi lari vanyi mala a vər nggya ar sər tagə dəzəu. Sər tagə kau, a'yi ja ənga thləmə nə dida Hyal tsətsəfə ar dza ja. A'yi ja tsu

ənga kər mədəfau ənga tələmə kumou.

⁴ Mala kə hari kar dədlə dədlə ənga maggədi maggədi, ənga ji hari əndzə kəra wu mbəl, ənga tsəka dədur ba ənga handzəlkwa. Tasau əndzə ngu tsa ja, nyinyau ənga kalar sərə gərə cicau ənga sər məl səsukur nyi.

⁵ Kəja thləmə dədəwa kəra tsətsəfə ar hüdəma ja:

“Babilanu madiya məlmau

Məya zavar'yar

Ənga sə zhizhigər'yar nə duniya.”

⁶ A lari yi mala kə a nyir ja nyi papadlau, ənga mashi nji cici gə Hyal, mashi njira ləri sakida ar kəra Yesu.

Ta yi lari nyi ba da sər dədəgur anə da.

⁷ Kə waladi na anə da, “Ara mi sə kə da sə dədəgur anə nga? Yu cabiya ngə sərə ar dəwa ar kəra mala kau, ənga sər tagə kəra ja vər dlə kau, kəra ənga kər mədəfau ba ənga tələmə kumou.

⁸ Sər tagə kəra gə lari ta, a'yi ja dədəməu, ama tsu ja a'yi mai. Ju nda biya sara wu ka'u kəra nji gərə sən təkəna ba ja ma'yi a ndar vira nju nda tsəya nyi ari. Njira vər nggya wu duniya, njira gərə ənga thləməndə tsətsəfə wu ləkakadə nə pi, mbari ar dzəguya duniya wu nda da sə dədəgur anə nda, ma ndə lar sər tagə kau, kəra a'yi dədəm ama tsu ja a'yi mai ama tsu ju bəra nda sha shili.

⁹ “Sə kau, wu gal ha-hangəkər, Kər mədəfə kau, madzəgamə mədəfə ngau,

kəra mala kə a vər nggya a dari.

¹⁰ Nanda tsu ar viya təl'yar mədəfə ngau. Təfwa nda a dlanar nda kər, tsu pathla nda vər səm təlkur, ənga pathla nda tsu ji gərə shili, ama ma ji nda shili, ju sa səm təlkur nə pəci kushu.

¹¹ Sər tagə kəra a'yi dədəməu, ama a'yi ja tsu mai, naja ngə təl nə cisəkura nyi. Pathlə ja wu pama nda mədəfə kau, ənga ja vər ma'yi a ndar vira nju nda tsiya nyi ari.

¹² “Tələmə'yar kə kumo kə gə lari kau, nanda ngə təl 'yar kumou kəra gərə dləwuri vir səm təlkur nda kwatahəu, ama ndu nda dləwuri zəwa təlkur nə saka pathlə dəbə ənga sər tagə kau.

¹³ Təl'yar kau, dəngar nda zəmə nga nyi, dənamar nda patə ənga səm təlkur nda ndu nda nə nyi anə sər tagə kau.

¹⁴ Ndu nda par pa ənga Zər Gamə kau, ama ba Zər Gamə kə a səmkur təlkur ar kəra nda aya naja ngə Thlagər thlagə'yar ənga Tələr təl'yar, ənga njira a'yi əkkə'yi ja, nanda ngə njira nji ngga, ənga njira nji cadəbiya ənga njir nu kəra ji fər kər əni.”

¹⁵ Təma, kə waladi kə na anə da, “Yimi kəra gə lar ta, vira mala zavar ta a vər nggya ari ta, nanda ngə nji ənga dlamir nji ənga 'yi'yi 'yi'yi 'yar ba ənga miya pampaməu.

¹⁶ Sər tagə ənga tələmə kumo kəra gə lari ta, ndu nda piyari shishir dza zavar kau. Ndu nda fadiya kar nyi ba

nda piyari nyi turusu. Ndu
nda dəhu kumər dza ja ba nda
nggyina sərə hyau ənga u'u.

¹⁷ Arya Hyal nə nda dəfu
aga nda nyabiya sərə ju yiwu
lagur məliya aga nda nə nyi
dənamar nda anə sər tagə kau,
aga ja səm təlkur, kəl pəcira
ndər Hyal wu nda nyabiya
dzau.

¹⁸ Mala ta gə lari ta naja
ngə madiya məlmə kəra a vər
səm təlkur ar kəra təl'yar nə
duniya."

18

Dla Nə Məlmə Babilanu

¹ Ayukuda sə'yar kə patəu,
ba yi lari vanyi waladi a vər
shida sara a dəməlməu. A'yi
ja ənga dənama nə səm təlkur,
ənga kadakadarkur nyi a vər
mbəl ar kəra duniya patəu.

² Ji ngga ənga dəhə dəgaləu,
ji na,

"A dlar ja, madiya Babilanu a
dlari!

A dər ja vir nggya anə
mambəl dəmwa 'yi'yar
pampaməu,

Ənga vir nggya anə kalar
mambəl diyadiyaəbə'yar,
ənga vir nggya anə
'yagə dəgur ənga
diyadiyaəbə'yar,
ənga vir nggya anə kalar
sər tagəu, kəra dəgur
ənga diyadiyaəbəu.

³ Ara patər 'yi'yi ndə wathliya
dzau
wu nggyabiya nə səsukur
nyi.

Təl 'yar nə duniya patə a
məliyar nda səsukur
ənga ja.

Njir shafəli a məliyar nda
gənnə wu ja
lagur yiwu nggyabiya
wawahə nyi."

⁴ Kə yi bəra nggari vanyi
dəhə sara a dəməlmə a vər na,

"Biya mau, nahyi nji də, sara
wu ja!

Ara hya sara gu bikə nyi
ara bwaəwatə nyi a sara
uya hyi.

⁵ Ara bikə nyi a vuyar dzə ba
a dəməlməu.
Kə Hyal dəngari ənga bikə
nyi.

⁶ Məliya nya mau ənggər kəra
ji məliya.

Kibiya nya mau aga
məthləu sərə ji məliya.

Wathliya nya mau aga
məthləu kyakiwa
dəmwa 'yikur kəra ji
wathliya hyi a gwa.

⁷ Nə nya mə bwaəwatə ənga
hudə kyakyaru
ənggər kəra ji hana kərny
ənga nggya wawahə
nyi.

Wu dəfuwa ja, ja vər bwaəkər
nyi,

'Yi wu nggya ənggər
kwatam, a'yi yi mala
təsal mai,
ənga a'yi yiwu sə'yinggu
mai.'

⁸ Agabangau, wu pəci pathləu
bwaəwatə wu nda
nyabiya dzau,
tau, ənga sə'yinggu ba
wubəu.

U'u wu nda nggyina nyi,
arya Hyal Thlagəu ndə
dəgal dənama ngu sa
thlana nyi numa."

⁹ Ma təl'yar nə duniya kəra məl səşukur ənga nggyabiya wawahə nyi ənga nda lari 'yar nə u'u kəra wu nggyi nyi, ndu nda tiwi ənga sə'yinggu nyi.

¹⁰ Maja wu ɔwaɔwatəu, ndu ta'yi tsaləu ara ndu hivər nja sara daɔər nda wu ɔwaɔwatəu nyi, ənga ndu tiwi nyi.

“Sər təhudəu! Sər təhudəu, madiya məlmau, Babilanu, məlmə kəra ənga dənəma!

Wu saka pathləu numa ngau a shiliri!”

¹¹ Njir şafəli nə duniya wu nda tiwi ənga jiga tiwi arya ja, ara tsu ndər nda dəl kar nda a'yi mai.

¹² Tsu ndər nda dəl əndzau, ənga thladla ənga tsəka dəduru ənga handzəlkwa ənga yadi lilinu ənga yadi dədla dədla ənga yadi pərapəradəu ba ənga kar maggədi maggədi, patə əkkə'yi alenyi wu la ki ənga alenyi sə kəra nji məliya sara wu hira ciwar ənga wu dəduru ənga liyangə shishi'wu ba alenyi liyangə ənga tsəka pəzi mai.

¹³ Ətsu ndər nda dəl kar nə sə kisəu ənga yaji ənga sər dəzə huda umbwa ənga burdi dza wu ənga burdi dədəgau ənga 'yimir wur inabi ənga mal wur zaitunu ənga əpou ənga uhi, ənga thla ənga təmahəu ənga tagu ənga keki tagəu ənga mafa'yar ba ənga alenyi nji a'yi mai.

¹⁴ Ndu na anə nyi, “Kalar sə mənəhəu, kəra gu cim a tərəbiyari, tsu gu ɔəra uya nda mai. Patər bərbakur ngau a

tərəbiyari, tsu gu ɔəra nda uya mai.”

¹⁵ Njir şafəli kəra dəlna nyi sə'yar kə uya əkkəri a gu bərbakur nyi ndu nda ta'yi tsaləu, ara ndu hivər nja sara daɔər nda wu ɔwaɔwatəu nyi. Ndu tiwi ndu sə'yinggu,

¹⁶ ndu wau, ndu na,

“ ‘Sər təhudəu! Sər təhudəu, madiya məlmau, ndəra dədəməu, a vər mba kadəmbul lilinu ənga ləgutə dədla dədla ənga ləgutə maggədi maggədi.

Ndəra dədəməu, a vər ha əndzə wilwilu ənga tsəka dəduru ba ənga handzəlkwa.

¹⁷ Wu saka pathləu kalar bərbakur nyi kau wu nda sa!

“Kalar njir dlə kwambwal, ənga njira wu ɔə a gwa, ənga njir məl thlər a gwu nda ənga kalar njira vər məl gənnar nda a gwar 'yimi, ndu nda ta'yi tsatsaləu.

¹⁸ Ma ndə lari 'yar u'u kəra a vər nggyi nyi, ndu səya mala wau, “Məlmə a'yi saya da dəgala abangə nga nyi ya?”

¹⁹ Ndu nda təwa 'yi'yi wu kəra nda, ndu tiwi ənga jiga tiwi, ndu na,

“ ‘Sər təhudəu, madiya məlmau, vira njira ənga kwambwal ar tsadau, ənga ndə məliya gənnə lagur bərbakur nyi!

Wu saka pathləu, kəja nja sana nyi ri!

²⁰ Caguli mau ar kəra ja, dəməlmau!

Caguli mau nji cici
gə Hyal ənga cama
səsə'yar ba ənga
nabi'yar!

Hyal a cabiya nyi ri numa
nə shishikur nyi kəra ji
məl anə hyi.' "

²¹ Kə madiya waladi həri
vanyi madiya tsəka kəra
ənggər bəra, kə ji vakuwa a
gwar tsadau, kə ji na,

"Ənga gwazhi vi ənggər kau,
ngə

madiya məlmə Babilanu,
nga nju nda vakana
nyi a gya,

tsu nju bəra lari nyi mai.

²² Njir tsa səmbəl əkkə'yi njir
thlə na ənga njir mbidə
mbəla'wu, ənga aligata
a'yi kəra nju bəra nggari
wu gə mai.

Ndə a'yi kəra wu bəra məl
thlər tsi

kəra a'yi nju uya wu gə
mai.

Dahə nə au ar bəra
nju bəra nggari wu gə
mai.

²³ Tsu nju bəra lari mbəmbəl
nə pitəlla wu gə mai.

Daha sal kwanjili ənga kwan-
jili

nju bəra nggari wu gə
mai.

Njir sugu ngau, ca ngə nji ng-
gunggurəm nə duniya.

Lagur shavi ngau, nga
gə nggutana 'yi'yir
duniya.

²⁴ A gu ja ngə mashi nabi'yar
ənga nə nji cici gə Hyal,
ənga kalar njira nji tsəya
wu duniya."

19

Fal Hyal A Dəməlməu!

¹ Ayukudə kau, təma, kə
yi nggari vanyi dəhə a papa
dəha dlamir nju wau a
dəməlməu, a vər na,
"Fal Hyal!

Mbədaυ ənga kadakadarkur
ənga dənəma a nggyari
anə Hyalər mən,

² aya jiri ənga tsatsa'a
ngə numa nyi.

A thlana nyir ja numa anə
madiya zawar ta
ndəra diyaəəna duniya
ənga səsukur nyi.

A kibiya ar ja mashi mafa
nyi kəra nji tsəya."

³ Wayu kə ndə bəra wau, ndə
na,

"Fal Hyal!

'Yar kəra a vər biya wu ja
vər dəzə a dəməlmə
ba'anəwu."

⁴ Njira nggurəm məthləkumunyi
apə fədaυ ənga sə ənga pi
fəda ta dla a gyu mwar Hyal
ndu dləvə nyi, naja kəra a
vər nggya ar tsəkafəu. Ndu
dzəgwa tiwi, ndu na,

"Amina, Fal Hyal!"

⁵ Kə dəhə hya'ari sara ar
tsəkafəu, kə ji na,

"Fal Hyalər mən,

nahyi mafa nyi patəu,

nahyi njira vər hivər nyi,

nji dədəgal əkkə'yi njira
kukushul!"

⁶ Kə yi nggar vanyi dəhə a
papa dəha dlamir nji, dəhə
ənggər dəl shida shida, ənggər
dəha madiya dlədər par, a vər
wau,

"Fal Hyal!

Arya Hyal Thlagər mən
Ndə Dəgal Dənəma a vər
səm təlkur.

7 Ta'yi mənə caguli mənə də
ənga hufə pipida
mənə nə nyi kadakadarkur!

Arya hədzau nə Zər Gamə kau,
a shiliri,
kwanjili nyi a 6athləri
dzau.

8 Lilinu mbəmbəl camə
nga nji nə nyi aga ja
hari."

(Lilinu mbəmbəl camə ngə
cabiya sər mələ nji cici gə
Hyal kərə tsapəu.)

9 Kə waladi kə nar də,
"Tsəfəya, 'Barka anə njira nji
nggəya aga mini hədzə nə Zər
Gamə kau!' " Ji 6əra cakəri na,
"Najakə ngə ndər Hyal kərə
jijiri."

10 Ta yi nggari abangau,
təma, kə yi dla a gyu hufə nyi,
aga ya dləvə nyi. Ama kə ji na
anə də, "A sara ga məl abangə
mai! Ndə nga yi ənggər na-
gau, ndər məl thlər kuvwar
ngau ba ənga zamər hyi kərə
ləri sakida ar kərə Yesu. Dləvə
Hyal! Arya ləri sakida ar kərə
Yesu ca ngə ndər hahə."

Ndər Dlə Tagu Pərtəu

11 Kə yi ləri dəməlmau papa-
hau, ənga a dumwa də vanyi
tagu pərtəu, kərə ndər dla nyi
nju ngga nyi ənga Ndəra nju
fər kər ni ənga Ndə jijiri. Ənga
ju məl numa tsatsa'a ənga pa
tsatsa'a.

12 Liya ja ənggər kyara u'u.
A du kərə ja ngə dora nə
təlkur gangəu. Thləmə a'yi
kərə tsətsəfau ar ja, kərə ndə
gəra səni kəl naja.

13 Kar kərə ar dza ja
dzədzəgu nga nyi ənga mashi.
Thləmə nyi ca ngə Ndər Hyal.

14 Soja'yar kərə a dəməlmau
a vər nu nyi, ar tagu pəpərtəu,
ənga ndə hari lilinu pərtə
camə mənəhəu.

15 Sara vu miya ja ngə
vanyi katsakər səsəm wu biya
aga dliya duniya nə 'yi'yi
pampaməu. "Ju səm təlkur
ənga zəwa liyangəu." Ju ndə
ghighira6əna vir 6əci 'yimi
wur inabi nə hufə ndzəndzə
nə Hyal, Ndə Dəgal Dənəma.

16 Ar ləgutə nyi ənga ar 'ya ja
thləmə a'yi tsətsəfau:

Təl nə təl'yar ənga Thlagə nə
thlagə'yar.

17 Kə yi ləri vanyi waladi
ta'yi a dar pəci, ju ngga ənga
dahə dzədzəgamə anə kalar
'yagə'yar kərə a vər mau,
"Shila mau, hya ka6iya dzə
ənggau aga madiya səm sər
səm nə Hyal.

18 Hya sa səm kumər dza
təl'yar ənga madiya soja'yar
ənga madiya nji ənga tagu'yar
ənga njir dlə ndə ənga kumər
nji patəu, mafa ənga kambər
nji, nji dədəgal ənga nji
kukushu."

19 Kə yi ləri sər tagə ta ənga
təl'yar nə duniya ənga njir par
ndə ka6iya dzə aga pa ndər
dlə tagu kau ənga soja nyi'yar.

20 Ama kə ji mbari sər tagə
kau ənga nabi fati kərə a vər
məl sə dədəgur wu thləmə nyi.
Ənga sə dədəgur kərə ji məl
kau, ənga ji nggutana njira
dləwuri mətsamə nə sər tagə
kau, ənga ndə dləvə səra a
papa nyi. Gyapə ndə nga nji

vakuwa a gu fa'a u'ur kətsa kəra pərtə pwahəu wu shuni ənga pi.

²¹ Alenyi njira hyau, kə ndər dlə tagu kau, tsəya nda ənga katsakər kəra wu biya sara wu miya ja. Patər 'yagə'yar kəbiya dzə aga nda sa nyabiya dzau ənga kumər dza nda.

20

Fa Duburam

¹ Ba yi lari vanyi waladi sara a dəməlmə a vər shida ənga sər pahə miya ka'u kəra nji gəra sən təkəna ənga əpa nə liyangə wu tsa ja.

² Kə ji mbari pabər vuwa ta, naja ngə pabə dəfəmə ta, naja ngə təl nə mambəl dəmwə 'yi'yar kəra nju ngga ənga Shatan, ba ji mbiya nyi ənga əpa liyangə nə fa duburam.

³ Ji vakuwa nyi a gyu ka'u dzəgam gagadə ta ba ji hədiya, təma, kə ji dzəgwa kuβələri ba ji fər mətəmə ari aga ja kari nyi ara bəra ngguta nji kəl ma fa duburam kə tərabiya. Ayukudə kau, nju bəra siya nyi nə pəci kushu.

⁴ Ba yi lari tsəkafə'yar ənga njira vər nggya ar nda, nji nə nda dənəma nə təlkur aga nda numa anə duniya. Kə yi lari mambəl njira nji thlana kəra nda ariya sakidar nda ar kəra Yesu ənga ndər Hyal. Nanda a'yi dləvə sər tagə kə mai ənga səra wu papa nyi mai, ənga nandə dləwuri mətəmə nyi ar hufəma nda alaga ar tsa nda mai. Ndu bəra də a'yi ənga pi ba nda səm təlkur ənga Kərsiti nə fa duburam.

⁵ Alenyi nji tətə wu bəra shili wu pi mai kəl ma fa duburam kə kudəu. Najakə ngə hya'ari sara vər tə nə tanggərma.

⁶ Barka ənga cicikur anə njira uya hya'ari sara vər tə nə tanggərma, ariya tə nə məthləkura nyi a'yi ənga dənəma ar kəra nda mai. Ndu də pubu'yar nə Hyal ənga nə Kərsiti, ndu səm təlkur ənga ja nə fa duburam.

A Ndiyar Nji Dənəma Shatan

⁷ Ayukudə fa duburam kau, nju nda siya Shatan sara ar vira nji mbiya nyi ari.

⁸ Ba ja biya ma'yi a nda ngguta nju huda duniya ənga dəla duniya patəu. Ju tsəmiya Gogu ənga Magogu aga nda sa pa. Gangəkura nda ndu də ənggər məshi'wa nə miya dəl.

⁹ Ndə bəu, ba ndə zəwari miya cira duniya patəu, ənga ndə zəwar məlmə kəra Hyal wu yiwu, ca ngə kəbə nji gə Hyal wu kwapatəu. Ama kə u'u shida sara dəməlmau ba ji sa səmku nda.

¹⁰ Shatan kəra nggutana nda ba nja vakuwa nyi a gu fa'a nə u'ur kətsa kəra pərtə pwahəu wu shuni, vira nji vakuwa sər tagə ənga nabi fati ta a gwa gwa. Nju nda nə nda bwaβwatə vu'yi ənga pəci ba'anuwa.

Numa Nji Tətau

¹¹ Təma, kə yi lari madiya tsəkafə pərtəu ənga ndəra vər nggya a dari. Dəməlmau ənga gyiwu 'yi wu hwi ara ja, tsu vir nggya a'yi ara nda mai.

¹² Kə yi lari njira kudau, nji yidədəu ənga nji nggung-gurəm tata'yi wu mwar tsəkafa nyi. Kə nji pahəna ləkakadə'yar. Kə nji bəra pahəna vanyi ləkakadəu, ca ngə ləkakadə nə pi. Nji məliya nyi numa anə njira kudau tsa'a aga sərə mələ nda wu pəci kərə nda wu duniya ənggər kərə nji tsəfəya a gu ləkakadə'yar kau.

¹³ Kə tsadə ləri njira kudau wu nda ba tau ənga nji gə mambəl tsu ləri njira tau wu nda. Kə kalar ndə, nju məliya nyi numa tsa'a aga sərə ji məliya.

¹⁴ Kə tau ənga nji gə mambəl kə nji vakuwa nda a gu fa'a nə u'ur kətsa ca ngə tə nə məthləkura nyi.

¹⁵ Kalar ndəra nji gərə uya thləmə nyi wu ləkakadə nə pi kau, ba nja vakuwa nyi a gu fa'a nə u'ur kətsa.

21

Urshalima Mafəliyangəu

¹ Kə yi lari dəməlmə mafəliyangə ənga gyiwu 'yi mafəliyangəu, arya dəməlmə ənga gyiwu 'yi nə tanggərma a tərəbiyari, tsu tsadu a'yi tsu mai.

² Kə yi lari Məlmə Cicau, Urshalima mafəliyangə a vər shida sara a dəməlməu, sara dara Hyal ənggər kwanjili kərə bathlər dzə mənəhəu aga səkə salkwanjili.

³ Kə yi nggari vanyi dāhə dzədzəgaməu sara dar tsəkafə kau, wu na, “Vir nggya Hyal a dəri əkkə'yi nji, ju nggya

əkkə'yi nda, ndu dā nji nyi ba Hyal ənga kərnyı wu nggya əkkə'yi nda ba ja dā Hyalər nda.

⁴ Ju nda dāna nda sələm wu liya nda. Tsu nju bəra tə mai, sə'yinggu a'yi alaga tiwi ənga kwakwadəkür nggyabiya a'yi mai, ara sə dədəmə a tərəbiyari.”

⁵ Ndəra vər nggya ar tsəkafə kə na, “Kəja ya vər məl kalar sə ja dā mafəliyangəu!” Kə ji bəra na, “Tsəfəya sə'yar kə patəu, arya sə'yar kə gu sən fər kər ənga nda ənga jiri nga nda.”

⁶ Kə ji nar dā, “A dəri. Nayi ngə Aləfa ənga Omega, Dzəguya ənga Kudiya. Anə ndəra ənga hili yu nə nyi 'yimir sa kurthləu, sara a vu mandəli 'yimi nə pi.

⁷ Ndəra səmku təlkür ju dā ndər fa'a ki dā. Ba ya dā Hyal nyi ənga ba ja dā zər dā.

⁸ Ama njir hivər ənga njira gərə hənggəri ənga njir məl sə dedəbəu ənga njir tsa ndau ənga nji səsu ənga njir pipitima ənga njir nu katəu ba ənga njir fati, vir nggyar nda wu nda dā wu fa'a nə u'ur kətsa kərə pərtə pwahəu wu shuni. Najakə ngə tə nə məthləkura nyi.”

⁹ Pathlə wu pama waladi'yar mədəfə ta kərə ənga əgwa mədəfə nyinyi ənga bwaəwatə mədəfə shida ka sa na anə dā. “Shili, yu canə ngə kwanjila nyi, mala Zər Gamə kau.”

¹⁰ Kə ji həri dā wu mambəl a dar vanyi madiya mə dzəgaməu, kə ji canə dā

Urshalima Məlmə Cici kau, a vər shida sara a dəməlməu sara dara Hyal.

¹¹ Ju mbəl ənga kadakadarkur nə Hyal, ju mbəl ənggər tsəka dudur kəra wu mbəl ənggər doragalu.

¹² A'yi ja ənga madiya mahwal dzəgam kəra zəwuya nyi ənga miyar gwa kumo apə məthləu ənga waladi'yar kumo apə məthləu ənga ar kalar miyar gwa waladi pathləu. Ar kalar miyar gwa kau, nji tsəfəya thləmər culi nə njir Izirayila pathlə pathləu.

¹³ Miyar gwa makər a də Səbiyar Pəci ənga miyar gwa makər a yi Gya Vuya ənga miyar gwa makər a gwa Də Fwahəu ənga miyar gwa makər a yi Gwa Tədə Pəci.

¹⁴ Nji həriya mahwal kau ar fəhi nə tsəka kumo apə məthləu, ar tsəka fəhi kau nga nji tsəfəya thləmər cama səsə'yar kumo apə məthlə nə Zər Gaməu.

¹⁵ Waladi kəra ndər anə də kau, sər təkə sə a'yi ara ja nə əndzə aga ja təkəri məlmə kau ənga miyar gwa ba ənga mahwala nyi.

¹⁶ Məlmə kau, tugukura nyi ənga dlabəkura ja ghəragə nga nyi. Ji təkəri ənga sər təkə sə nyi, tugukura nyi melu 1,400 ənga dzəgaməkura nyi ba ənga dlabəkura nyi abangə tsu.

¹⁷ Dzəgaməkura mahwala nyi a kari hi 200, sər təkə sə nə nji kəra waladi kə a vər təkə sə əni.

¹⁸ Nji həriya mahwal kau ənga tsəka jaspə ənga məlma nyi nji həriya ənga əndzau, kəra

camə ənggər kwalaba.

¹⁹ Fə hiya mahwal kə nji bəthləri ənga kalar tsəka duduru. Nə tanggərma tsəka jaspə ənga nə məthləkura nyi tsəka safayasu ənga nə makər kura nyi tsəka kalsidoni ənga nə fodəkura nyi tsəka imiralədu

²⁰ Ənga nə təfukura nyi tsəka sardonisu ənga nə kwakura nyi tsəka karneliyanu ənga nə mədəfəkura nyi tsəka kərisolatu ənga nə cisəkura nyi tsəka bəryalu ənga nə ədləkura nyi tsəka topasu ənga nə kumokura nyi tsəka krisofəresu ənga nə kumo asərtangəkura nyi tsəka jasinthləu ba ənga nə kumo apə məthləkura nyi tsəka amithliyasu.

²¹ Miyar gwa kumo apə məthlə kau, ca ngə handzəlkwa kumo apə məthləu. Kalar miyar gwa kau, nju məliya nyi ənga handzəlkwa pathləu. Lagu dədəgal nə huđa məlmə kau, nji məliya nda ənga 'yimir əndzau, kəra wu mbəl wilwilu ənggər kwalaba.

²² Nayi a'yi lar ki Hyal wu məlmə kə mai, arya Hyal Ndə Dəgal Dənəma ənga Zər Gamə nanda ngə ki Hyal nə məlmə kau.

²³ Məlmə kə a'yi wu yiwu pəci ənga hya nda mbəl a gya gwa mai arya kadakadarkur nə Hyal ənga kəryi ngu lə mbəmbəl anə nyi ənga Zər Gamə tsu naja ngə pitəlla nyi.

²⁴ Ənga mbəmbəl nyi ngə njir duniya wu nda bər nda ənga təl'yar nə duniya wu nda

shili ənga dlədləvəkur nda a vuwa gwa.

²⁵ Pəci a'yi kəra nju nda hadiya miya miyar gwa'yar nə məlmə kə mai, ara vu'yi a'yi a ndəna mai.

²⁶ Nju nda shili ənga kadakadarkur ənga dlədləvəkur nə njir duniya a vu məlmə kau.

²⁷ Sa'yi kəra gəra cicau, kəra wu nda gwa gwa mai, alaga ndər məl sə gəra səli ənga ndər ngguta nju nda gwagwa mai, kəl njira nji tsəfəya thləməər nda wu ləkakadə pi nə Zər Gaməu.

22

Dəl 'Yimi Nə Pi

¹ Kə waladi kə canə də dəl nə 'yimi nə pi, kəra wu mbəl wilwilu ənggər doragaləu, kəra a vər huhwi sara dər tsəkafə nə Hyal ənga nə Zər Gamə

² a gyar hada lagu nə hada məlmau. Wu nə pi kau, dadakə ngə nggilanga ja ar ghimbila dəl kau. Wu kau, wu ya yayar wu kumo apə məthlə wu fa, ju ya wazha kalar hya. Hyali wu kau kundzəgə ngau aga shiləgə 'yi'yi pampaməu.

³ Tsu shi'wu nə Hyal wu bəra də wu məlmə kə mai. Tsəkafə nə Hyal ənga nə Zər Gamə wu nda də wu məlmə kau. Njir məl thlər nyi wu nda dləvə nyi.

⁴ Ndu nda lari bama ja. Thləmə nyi tsu wu nda də tsətsəfə ar hudəma nda.

⁵ Tsu vu'yi wu nda də mai. Tsu nju bəra nda yiwu vanyi mbəmbəl pitəlla alaga

mbəl pəci kəra wu shili ənga mbəmbəl mai, arya Hyal ənga kəryi ngu nda də mbəmbəl anə nda. Ndu nda səm təlkur ba'anuwa.

⁶ Kə waladi kə nar də, "Ndər kau, ndər kəra ndu sən fər kər əni ngau ənga ndər jiri ngau. Hyal Thlagəu, thlagər mambəl'yar nə nabi'yar, ngə səwa waladi nyi aga ja cabiya anə njir məl thlər nyi sərə wu nda də kajangəkau."

Yesu A vər Shida

⁷ "Nggara mau, kəja ya vər shida kajangəkau! Barka anə ndəra bəlari ndərhaha kau, kəra wu ləkakadə kau."

⁸ Nayi Yahwana, Nayi ngə nggari ənga lari sə'yar kau. Ama ta yi lari, kə yi nggari, kə yi bəliya undi aga ya dləvə waladi kəra canə də sə'yar kau.

⁹ Ama kə ji nar də, "Ga sara məl abangə mai! Nayi ndər məl thlər kuvwar hyi ngau, nagə ənga zamə ngə'yar nabi'yar ənga kalar njira bəlari ndər ləkakadə kau. Ga dləvə Hyal!"

¹⁰ Kə ji nar də, "Ga sara ghidəna ndər nə ndərhaha nə ləkakadə kə mai, arya pəci a dər ləhəu.

¹¹ Ta'yi njir məl sə dəmwa 'yu nda dumwa ənga məl sə dəmwa 'yir nda, njir məl sə gəra tsatsa'a tsu nda dumwa ənga məl sərə gəra tsatsa'a, njir məl sə tsapəu nda dumwa ənga məl sərə tsapəu, nji cicau nda dumwa ənga məl sərə cicau."

¹² "Nggara mau, kəja ya vər shili kajangəkau! Akkəri də

a'yi ənga yau, ba ya nda nə
nyi anə kalar ndə tsa'a aga sər
məla ja.

¹³ Nayi ngə Aləfa ənga
Omega, Tanggərma ənga Jomə
ndəl, Dzəguya ənga Kudiya.

¹⁴ “Barka anə njira cina kar
har nda aga nda uya lagur
səm Wu Nə Pi, ba nda gwu
huda məlmə lagu miyar gwa.

¹⁵ Abiya ngə hya'yar ənga
njir pipitima ənga nji səsu
ənga njir tsa ndau ənga njir nu
katəu ba ənga kalar njir yiwu
fati ənga məl thlər fati.

¹⁶ “Nayi Yesu, a səwari
yi waladi də aga ja nə ngə
sakida kau aga ga nə nyi
anə dəbər njir nu. Nayi ngə
culi ənga nggyilanga Dawuda
ənga nayi ngə shashilga
vəlang.”

¹⁷ Mambəl ənga kwanjili kə
na, “Shila mau!” Kalar ndəra
nggar də, ta'yi ja na, “Shila

mau!” Kalar ndəra ənga hili,
ta'yi ja shili ənga kalar ndəra
wu yiwu aga ja uya 'yimi nə
pi, bəgə ja dləwuri kurthləu.

¹⁸ Yu tədə himiya kalar
ndəra wu nggar ndər nə
ləkakadə ndərhaha kau, ma
ndəra cakəri a dagəri, Hyal
wu nda cakər nyi bwaəwatə
kəra Hyal nana wu ləkakadə
nyi kau.

¹⁹ Ma ndəra gənnə ndər sara
wu ləkakadə nə ndərhaha kau,
Hyal wu nda həbiya nə nya
nubwa nə məsahəkur sara wu
wu nə pi ənga sara wu məlmə
cici nə Hyal, ənggər kəra nji
tsəfəri wu ləkakadə kau.

²⁰ Ndəra lər sakida sə'yar
kə na, “Angə, ya vər shili ka-
jangəkau.”

Amina, Shili, Thlagə Yesu.

²¹ Ta'yi mayiwakur nə
Thlagə Yesu a nggya əkkə'yi
nji cici gə Hyal patəu. Amina.